№ 1 (401)
07

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, середа 7. січня 1931. ЦІНА СЕГО ЧИСЛА 35 гр. Ч. 1. (401)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. пд недлю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 2-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: [illegible]

Христос раждається!

УТРЕНЯ

Окутана серпанком ночі пробуджується церква зі сну. З надвору продирається світло. Ясним усміхом кладе свій перший сніп на престолі і витає враз з грішним пробудившимся світом Світло світа.

— „Слава святій, единосущній і нероздільній Тройці!" — несеться мов леґіт крил Херувимів, і перериває тишину ночі.

— „Боже, Боже мой, к Тебі утреню" — зітхає стужена душа. Рветься, як спрагнений олень до жерельної води і свій перший подих заносить до Бога. А церква гомонить, співає:

— „Святим Духом всяка душа живится"... Кормися, душе, корми Євангеліем, де містяться слова вічного життя. Слава Тебі Господи, — що не даеш нам загибати в тіни смерти, а подаеш надію і запоруку нашого воскресіння. Розважуй, душе, по яких нетрах ти блукала. Ти перейшла страхіття ночи старого світа, — во бездні гріховній валяяся, — і з тугою вижидала обнови. Радій! Сходить рання зірка і віщує недалекий схід ясного сонця.

— Честнійшая Херувим, і славнійшая без сравненія Серафим! — Сходить чиста, ні хмариночки і заповідає погідний, радісний День... Вже не довго на нього ждати. Запалюються ясним сяйвом світила, отвираються небесні двері і сходить:

— Сідяй во славі на престолі Божества.

Хиляться голови перед величним сходом Сонця — Слава Тебі показавшому нам світ! — Слава во вишних Богу і на земли мир, співає враз з ангелами Вселенна. — Агнче Божій, Сине Отч, Ісусе Христе, вземляй гріхи міра, помилуй нас, моляться, упоені світлом Сонця, людські серця. По церкві повівае свіжістю. По закутинах порхають тіни. Настає радісний День. *А. Радомський.*

Різдвяна промова Св. Отця

Заповідження енцикліки в справі подружа

На Свят-Вечір приняв св. Отець колеґію кардиналів зі святочними желаннями. Дякуючи за желання, виголосив св. Отець довшу промову, в котрій побажав мира світови, що так терпить від противенств фінансових і господарських. Св. Отець підчеркнув, щоб не тратити надії в сих тяжких часах, але енерґічно шукати виходу, а Боже благословенство допоможе людям доброї волі й не допустить до того, щоб надзвичайно тяжкі часи використали вороги суспільного ладу й релігії. Св. Отець взиває до молитви за переслідуваних в СССР за віру і на інтенцію місіонарів в Китаю. Зазначивши, що правительство Італії не виконує постанов лятеранського договору з Ватиканом і дозволяє на протикатолицьку аґітацію, перейшов до важної справи війни. Підчеркнув, що просто не хоче вірити, щоб тепер істнувала денебудь така цивілізована держава, яка змагалаб до війни, бо тим поповняла би страшне убийство й самовбийство. Відтак св. Отець заповів, що зараз оповістить енцикліку про католицьке подружжа в відношенню до умов і потреб сучасти й теперішнього неладу в ріднях і тим самим в суспільности, стверджуючи, що бачить потребу такої енцикліки з приводу мішаних подруж, особливо останнього подружжа італійсько-болгарського, котре викликало незгідні з правдою „пояснення".

Новий душпастирський журнал

З днем 1. січня 1931 р. появився в нас новий душпастирський журнал „Добрий Пастир". Це 5-аркушевий квартальник, що виходить в Станиславові при співучасти, як видно з 1. ч., професорів богословських ліцеїв у Станиславові й Перемишлі та знаних з наукової й публіцистичної праці деяких ОО. Василіян. Зміст вказує, що сей журнал призначений головно для наших священиків душпастирів, щоб освідомляти їх про найновіші душпастирські проблеми і методи як також про життя Церкви і катол. рух у світі.

4.000 долярів на католицьку друкарню

Комунікат Тов. Безженних Священиків.

Загальні Збори „Товариства безженних священиків ім. св. священомуч. Йосафата", що відбулися в Станиславові дня 25. грудня 1930 р., однодушно апробують предложення „Ширшого Комітету" Т-ва з дня 7. марта 1929 р. для вшанування ювілейного року Ї. Е. Преосвященного Епископа Кир Григорія і відступаючи на виразне бажання Їх Преосвященства від наміру уряджування торжественних обходів та видання „Пропамятної Книги" з приводу того Ювілею, жертвують Найдостойнішому Ювілятови 4.000 Служб Божих, в Їх наміренню безженними священиками в ювілейному році вже відправлених, та складають з того самого приводу 4.000 долярів на „Фонд Друкарні Української Католицької Орґанізації".

Станиславів, дня 27. грудня 1930.

За Виділ Тов-а:

о. Д-р Авксентій Бойчук, предсідатель. *о. С. Лукач* секретар.

(Печать) Товариство Безженних Священиків ім. Священомуч. Йосафата у Станиславові.

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ
з нагоди свят, імянин і хрестин є вкладкова книжечка враз пушкою ощадности Кооперативного Банку „ДНІСТЕР", у Львові, вул. Руська 20.

СУЧАСНЕ РІЗДВО ХРИСТОВЕ

На попередне Різдво Христове не один з нас говорив про тяжкі часи, в яких живемо. І не один думав, що тяжших часів вже не може бути. Та се Різдво переживаємо в ще тяжшім часі. Не тільки ми, о, ні! Все людство, у всіх краях всіх пятьох частий світа знайшлося сего року в ще тяжших обставинах, ніж минулого.

Ось деякі докази на те:

Німеччина мала до недавна 3.558.500 безробітних, перед святами прибуло їх ще 233.100 так, що число їх доходить під сю пору до 4 міліонів. Анґлія має безробітних 2.305.609 (а в грудні м. р. мала їх 1.002.709). Японія мала в листопаді 400.000 безробітних, Австрія 214.000, Італія 300.000, Чехословаччина також коло 300.000, Польща коло 200.000 (реґістрованих), Швайцарія поверх 15.000, Норвеґія к. 30.000, Фінляндія коло 8.000, ба навіть Франція, котра до недавна не мала зовсім безробітних, має їх тепер коло 5.000. Америка й СССР не провадять тепер статистики безробітних, але з ріжних неофіціяльних обчислень виходить, що Америка має тепер коло 5 міліонів безробітних, а СССР також кілька міліонів.

З недолі, яка лахміттям, студеню й голодом визирає з тих страшних цифр, може найбільше обходить нас недоля, яка панує в царстві Антихриста. По перше тому, що вона безприкладно тяжка (недавно застановлено там офіціяльно всяку допомогу безробітним). По друге тому, що там мучиться морально й фізично найбільша часть нашого народу. По трете тому, що вулькан чорної нужди й деморалізації, який там кипить, постійно загрожує заливтям і нашої країни. А яка там страшна нужда і яка небувала деморалізація, про те найлучше свідчить новий твір колись горячого приклонника большевизму, Істраті'я, котрий на днях появився в польськім перекладі.*) Це опис пекла, написаний революціонером з походження, темпераменту й переконання. Він так характеризує „життя" в СССР: „Всьо слухає сліпо Москви, а її теперішне гасло звучить: здавити всякі спроби умової незалежности й річевої критики, послугуючись кождим, хто готов іти по лінії правительства..." Далі каже, що навіть царська охрана не була така страшна як большевизм. „Хто думає інакше ніж Політбюро, тому зелізна долоня партії вириває все, шматок хліба і дах над головою... і ніде не знайдеш місця, ти засуджений на найстрашнішу нужду, на голод і самоубийство. А коли відважишся кричати, зникнеш без сліду..." „Під впливом найгіршого террору люди стають трусливі і спідлені, а тирани можуть уживати собі до волі..." „Отже будьте прокляті і ви, політики і ті догми, що викликають подібні злочини, будьте прокляті ви, що сієте зерна ненависти..." (гл. ст. 79, 109 і д.).

*) Panait Istrati: „Żagiew i zgliszcza". Po 16 miesiącach pobytu w ZSSR. Lwów i Warszawa, 1931. Ст. 414, 8°.

1270

Та ми маємо доволі причин і в нашій вузшій Батьківщині, Галичині, уважати сей рік особливо тяжким. Те, що пережив наш нарід і з ним його духовна і світська інтеліґенція в минулім році, ще дріжить невимовним болем і довго дріжатиме. В цілім нашім краю біда і нема ще виглядів на кращі часи.

Та якже глибоко слушно поучає в своїй свят-вечірній промові св. Отець, щоб не тратити надії, бо коли енергічно дбатимемо за поправу себе і своїх відносин, то Боже благословенство допоможе людям доброї волі. Те Боже благословенство вже зачинає зоріти й над нашим народом в сих чорних часах. І так — ізза Карпат наспіла радісна вістка, що чехословацький міністр Бенеш і инші державні мужі нашого братного словянського народу прилюдно заявили, що наспів час, впровадити в життя автономію для нашого Закарпаття. Се річ великого, переломового значіння в найлучшім розумінні того слова. Впровадженням в життя самоуправи для тої нашої найдальше на захід висуненої землі зложить Чехословаччина доказ, що вона найсвітліша зі словянських держав і приготує ґрунт під події такої політичної ваги, якої наслідків сегодня ще й предвиліти не дасться. Се буде діло не тільки добре для сучасности, але що ще важнійше — навіть для далекої будуччини.

Та маємо ми і в нашій Галичині очевидний доказ, що наближаються лучші часи. Се доказ на перший погляд невеликої ваги, та коли в нього глибше вдуматися, то муситься признати, що се може стати пружиною й основою нашого загального ріліґійно-церковного і національного скріплення. Щож це таке? Се жертвенність нашого Духовенства, яка вже дуже наближає нас до здійснення від літ леліяної думки: оснування в столиці нашого краю першої української католицької друкарні, котра може дати підставу й до оснування нашого катол. щоденника. Велика се річ, на котру Апостольська Столиця раз-у-раз звертає увагу католиків. Жертви, які досі зложило наше Духовенство, вже самі собою дуже значні. Та не в тих, що правда, значних жертвах діло, бо ті жертви се очевидний знак піднесення духа і запалу нашого духовенства, котре тим самим стає дійсно найважнішим станом в нашім народі. Ні оден стан в нашім убогім краю не живе тепер в роскошах, ні навіть в достатках, бо матеріяльна скрута тяжко відбивається на всіх. І коли взяти се під увагу, то тим більше муситься признати, що Бог у ласці своїй поблагословив наш край добрим духовенством, яке нераз від уст собі відоймає, а жертвує на велике діло відродження публичної думки і душі — в найтяжших часах, які від століть переживав наш нарід і наш стан духовний. Тепер черга на наш загал, тільки зрозуміти зусилля нашого духовенства для добра всего народу і підперти ті зусилля.

В кріпкій вірі, що так дійсно буде, — бо історія не знає такого випадку, де стадо булоб нідочого, коли пастирі дають йому добрий приклад, — можемо з особлившою радістю в душі зустрічати велике свято Божого Різдва.

Трівко будованою католицькою пресою скріплячи тут наш нарід, що живе в краю, який граничить зі страшним царством большевизму, маємо ту свідомість, що тим самим скріпляємо граничний мур перед страшним наїздом новочасних Гунів і на ділі робимо неоцінену прислугу не тільки свому народови, але всему людству. Нехайже та дійсно солодка свідомість стане уділом як найбільшого числа Українців католиків і тут в краю і там за морем — скрізь, де розсипаний наш нарід. І нехай сповниться радісне предсказання св. Отця, що благословенство Боже допоможе людям доброї волі й не допустить до того, щоб надзвичайно тяжкі часи використали вороги суспільного ладу й ріліґії.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 5—50

Як „во дни Ірода царя" стоять проти себе дві універзальні сили: одну представляє крівавий топір чрезвичайки в Москві, другу представляє благословляча рука старця, що стоїть на Скалі Петровій. Одна голосить ненависть і руїну, друга голосить любов і будову. Ті обі універзальні сили мають одну найсильнішу зброю: слово. Від приняття тої їх зброї народами залежить вся їх будучність і весь напрям: у пропасть або в гору, на височини дійсного життя.

——o——

З Католицької Акції

Пресовий апостолят.

Оден з найважніших проявів діяльности католицької акції — це пресовий апостолят. Його перший клич: уможливити й зробити найвигіднішим доступ католицької преси до найширших кругів. Йдучи за тим кличем орґанізатори католицької акції в західних краях, головнож у Німеччині, стараються при всіх католицьких церквах закладати невеликі крамнички (кіоски) з катол. часописами і книжками. Отсі крамнички сповняють гарно свою ціль, тому щораз більше появляється їх в ріжних місцевостях. В часописі „Руфер", видаванім у Ляйтесдорфі, парох о. Гамбіхен, що заложив у себе таку крамничку, пише так: „Гарна, жовто-білими красками розмальована, звертає на себе увагу тих, що приходять до церкви. Спершу дехто приставав, хитав головою й казав: До чого те все? Та ще він не відійшов, а вже хтось другий каже: „Прошу дати мені такий то часопис!" Молодіж вступила в службу пресового апостоляту. Вісім осіб кождої неділі, на зміну по двох, має дижурити в часі від першої Служби Божої до послідного богослуження. А вислід? Як на парохію, якої парохіяни далеко розкинені між некатоликами, доволі великий. Протягом девять місяців крамничка розпродала 11.500 примірників. Значить поверх 1.100 прим. на місяць. В одній парохії!

В иншій формі сповняє свою службу такий кіоск, поставлений приватно в Дрезні, від Великодня 1930 р. Його власник пише так: Це біло розмальована будка на колесах. На жаль, мушу розліплювати на ньому рекляму, бо нема нікого, хто мені до того причинився бсяб. Візок той коштував 275 марок. На сам Великдень продав я кількадесять примірників великих ілюстрованих катол. журналів й инших видань і брошур. Та стрінуло мене ще щось відрадніше. Прийшла одна пані (протестантка) й запитала , чи маю яку книжку про католицьку реліґію. Того дня я такої не мав, але обіцяв постаратися. Слідуючої неділі дав я їй: Адама „Суть католицизму". Ще тої самої неділі зголосилася вона у пароха з просьбою, щоби приняв її на науку католицької реліґії, бо вона хоче навернутися до Католицької Церкви... Пропаґанда се велика річ, але треба її робити.

Сей добрий, що любить без причини, любить перший, любить горячо, любить аж до смерти; така любов Божа (Лякордер — 72 конф. в Н. Д.).

З великоміських контрастів

Вечірний сумерк вкриває місто, заманюючи жадну забави й розкоші товпу на широкі, залюднені вулиці. З шумом і гамором пливе та пестра струя своїм камінним руслом. На перехрестях хідників, перед входами до кінотеатрів годі вже пропхатися крізь натовп: такий там оживлений рух, така метушня. Станиславів очевидно з кождим днем росте, стає помалу великим модерним городом. Щораз то нові асфальтові вулиці, нові кілька-поверхові будівлі, нові англійські парки, европейські готелі, каварні, склепи, нові вигоди, електричне освітлення. Словом, усе в нім модернізується.

Може й занадто.

Так, може занадто намагається він бути вірною мініятурою модерного Парижа, чи краще сказатиб поганського Вавилону!

Вистарчить кинути оком на ті неморальні афіші-реклями, що видніють усюди по мурах, вистарчить поглянути на ті люксусові вистави, заповнені всіляким порноґрафічним сміттям, що перед ними безнастанно вистоюють ґромади цікавих, вдивляючись цілими годинами у безсоромні ілюстрації та фільмові репродукції, вистарчить побачити ті неприличні жіночі строї, що мимо зимового сезону появляються на вулицях... щоб закликати із старинним Римлянином:

О темпора, о морес!

Спішуся, протискаюсь крізь збиту юрбу, прямо втікаю з цеї Содоми. Не можу глядіти на ту товпу охрещених поган, що бє поклони перед ідолом розпусти. Прикро дивитися на ту молодь, ту надію народу, що марнує свої найкращі літа, кидаючись ,у вир брудного вуличного життя.

Бідний ти народе! Та ще бідніша заповідається твоя будучність.

Сумні — невеселі ґадки, чорні рефлексії летять одна за другою.

Заходжу в затишну монастирську церковцю, шукаючи мира для схвильованої душі.

Ах, Боже! Який контраст!

Дивлюся і не можу налюбуватись тим прегарним видом, що представляється моїм очам:

У церкві чимало шкільної дорастаючої молоді: ґімназисти, ґімназистки, семінаристки та ще инші. Окружили щільним перстенем кілька сповідальниць та ждуть терпеливо на свою чергу. Се нині сповідь членів Марійських Дружин. Не якась примусова, наказана згори, а зовсім добровільна, з побожности. Цих каянників та каянниць побачите тут часто, майже кождого місяця, а богато з них навіть і що тижня.

Мило дивитися на цю молоденьку покутничу ґромаду. Одні моляться побожно з молитвенників, другі навколішках перед іконою Розпятого приготовляються до св. Тайни покути. Знають, де шукати ліку на свої недомагання, де черпати завзяття в боротьбі з приманами ґрішного світа й розбурханими пристрястями свого молодого віку.

Христос моя сила, Бог і Господь!

Вірні цій своїй засаді, завтра раненько, коли їх ровесники будуть досипляти ще недіспану ніч та відпочивати по вуличних трудах, вони клячатимуть тут у стіп престола, покріпляючись Найсв. Тілом і Кровю Христа Спасителя, приймати-муть того Достойного Гостя у свої юні серця... Радіє душа, а уста мої мимоволі шепчуть:

Сурсум корда!

Горі іміем сердца!

Хоч і яка чорна пітьма нависла над нашими містами й селами, та не брак у них і ясного світла. Давби Господь, щоб як найбільше його було! **В. П.**

——o——

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
806 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 11-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

РІЗДВО В АНҐЛІЇ

Запустні звичаї. — Індик і „плямпуддінґ". — Різдво без Св. Вечера. – Велике Свято братання.

Німецький автор, Курт фон Штуттергайм, що живе тепер в Лондоні, оповістив на днях в берлінській пресі отсю святочну статтю:

Анґлія й Німеччина це краї Різдвяних Свят, зовсім інакше як давна Росія, що була краєм Великодних Свят, і Франція, де найголовніше свято це Новий Рік. Але на тім і вичерпується подібність між Анґлією й Німеччиною. Бо і дух і настрій Різдвяних Свят в Анґлії зовсім інший ніж в Німеччині.

Навіть у великоміськім гаморі німецьке Різдво проходить у святочнім і скупченім настрою, що свій найбільше святочний характер осягає в самотних та гірських селах на Святий Вечір. Навіть там, де релігія давно вже втратила своє значіння, ворушаться на Різдво в душі Німця спомини дитячих літ і столітна традиція, які надають німецькому Різдву святочний характер. Ні один нарід не снить так поважно сонмрію про любов ближнього та вічний мир, як сей, що так часто мусів брати зброю до рук.

Все, що добре в німецькій сентиментальности, проявляється в цьому дні на зверх. Бодай на кілька годин мякне навіть найтвердше серце й огрівається глибокою чутливістю різдвяних пісень і звуком різдвяних дзвонів. Ніколи так як на Святий Вечір не відчувається так сильно сего, що в Анґлії нема дзвонів, тільки штучне наслідування гри дзвонів, зі своїм приглушеним: бім, бам, бом. Те „Могучо й Лагідно", що навіть Фавста до сліз зворушує, все те розгублюється у тім анґлійськім баламканню.

В протилежности до німецького Різдва, яке при всій радости дітий є також передовсім днем роздумування, Різдво в Анґлії се виключно свято радости. Анґлієць забуває, що Дитя, яке в тім дні прийшло на світ, по кількох десятках літ прибито на хресті. Він чує тільки радісне післанництво і святкує його з такою примітивною життерадісністю, на яку рідко коли здобувається позатим цей високо культурний нарід. В тій ціли засідають учасники різдвяного обіду довкола круглого стола в паперових шапках на головах. Одні розбивають з гуком кабзлеві бонбони, другі трублять, свищуть, плещуть в долоні, засипуються конфетами та обмотуються паперовими вужами так, що навіть найбільш розгульні мінхенські запусти не бувають веселіші й більше безжурні. Хто тільки може, старається роздобути шампанського вина, яке майже таксамо обовязкове, як нещасливий індик, котрий в тім дні гине міліонами, як також пуддінґ, що складається з трийцять двох частей, з яких нормальний жолудок може стравити що найвище три. Дочки господаря дому, котрі дістали тузин нових столових застав, не можуть діждатися цеї хвилі, щоб їх випробувати й потанцювати фокстрота при джезбенді з молодими запрошеними мущинами. Бо різдвяний обід в Анґлії не є родинним святом, але товариською розривкою, на яку запрошується приятелів і знакомих і то передовсім тих, що з якихнебудь причин не справляють власних свят. Самотний молодець в Анґлії може бути певний, що 25 грудня проведе в шампанськім настрою.

Різдво зачинається в Анґлії щойно 25 грудня. На Святий Вечір нічо особливше не відбувається, крім хіба того, що діти, заки ляжуть спати, вішають батькові панчохи на побічнях ліжка, в котрі Дід, який тут зветься „Хрістмас Фазер", вкладає свої дарунки. Цей Дід в Святу Ніч їде воздушними просторами на санях, запряжених у звірята й комином вїзджає в дім малого Джона, котрий пробудившися рано находить панчохи, наповнені всякими ласощами. Властиві, більші дарунки, на котрі чекають з нетерпеливістю, дістається щойно при снідании, і то не розкидані по столі, тільки для кождого окремо й старанно запаковані в папір червоно-зеленої краски, бо це гербова краска „Діда". Розпаковування тих пакунків це найбільша втіха анґлійської дитини. Ся радість на половину змалілаб, колиб ці дарунки дати їй без таємного опакування. Кождий новий гість, кожда нова почта приносить такий дарунок, а розпаковуванню й розглядању пакунків нема кінця.

Це просто неімовірне як в Анґлії поширений звичай взаїмного обдаровування. Як підчас різдвяного обіду так і тепер тісний родинний кружок розривається. Розтягається його можливо як найширше. Сорок до пятьдесять дарунків це навіть для середно заможних не є рідкість, хочби це мала бути тільки якась книжка або пачка чоколяди. Сим Англієць начеб хотів в тім дні пригорнути до серця навіть найдальших своїх приятелів і знакомих, щоб їм тим способом доказати, що памятає про них. Хоч анґлійське Різдво уступає німецькому під оглядом внутрішної скуплености, то як свято збратання перевищає його. А тому, що Анґлієць узнає тільки чинну любов ближнього, то обдаровує його щедро, чого ми не робимо, навіть колиб ми були в стані це робити. Цей загальний характер анґлійського Різдва се найгарніша і найбільше христіянська його прикмета.

Насильніше увидатнюється як засада „блаженніші ті, що дають, ніж ті, що беруть" — на селі. Навіть найбідніша сільська жінка може числити на се, що й вона щось від когось дістане; як не від пароха чи його філянтропійних організацій, то напевно двір щось їй уділить. Там для дворів Різдво це день великих обовязків. Та попри те і в самому дворі також повно гостей. Бо Різдво це свято, яке Анґлієць найрадше переводить на селі. Приятелі щасливого власника земських посілостей уважають своїм майже самозрозумілим правом бути запрошеними на село, на закінчення тижня („вікенд"), в котрім припадає день Різдва. Тут скорше можна дістати богато тих ростин, які належать до анґлійського різдвяного стола, а який обіймає крім ялинки, ще й омелу, т. зв. „голліс" і квіти, ніж на міським ринку з його сезоновими цінами. Тільки снігу не можна ні у городника замовити, ні в дім як гостя запросити, мимо того, що його так радо хотілобся мати як тло до червоно-зелених красок, якими в різдвянім тижні блестить ціла Анґлія. Навіть у північній Анґлії біле Різдво стає з кождим роком чимраз рідше.

Роля різдвяного обіду і дарунків, розділюваних вчасним ранком, є причиною, що ялинка в анґлійськім Різдві не є в такій мірі головною точкою як в німецькім. Запалюють її по вечірнім чаю, коли вже всього мається подостатком і коли вже в спальні розпростерто фрак й вечірну одежу для інших радощів. Тому ялинка стоїть в анґлійськім покою дещо осамітнена. „Столів", що є кульмінаційним пунктом наших діточих споминів, в Анґлій нема, хіба щонайвище кілька спізнених дарунків, які в останній годині начіпають на ялинку. Також різдвяних пісень, що гомонять в тім часі в кождім німецькім домі, в Анґлії не співають. Бо релігійна частина відбулася вже перед полуднем. Тоді ціла родина йде до церкви, щоб послухати різдвяної св. Євангелії. Решту дня виповнює безжурна радість. Взявшися за руки, танцюють діти й дорослі довкола ялинки так, як колись їх поганські предки танцювали по горбках Германії довкола вогню радости. І коли всюди панує наскрізь щира та безжурна веселість і спонтанічна свавільність, то не диво, що навіть восковий ангел, котрий ясніє на вершку ялинки, також бере участь в тій загальній радости.

Тілько німецький автор про характеристику Різдва Господнього в Анґлії й Німеччині. Булоб дуже інтересно, якби в нас хтось, що знає ріжні околиці нашого краю, схарактеризував Різдвяні й Великодні Свята нашого народу та по можности порівняв їх зі святами у сусідних народів.

——o——

Різдво в СССР.

Протирелігійні кукли. — „Смерть релігії!" — Костир з образів і хоругов. — „Кантата" в честь Леніна. — „Танець дикунів".

У звязку з Різдвяними Святами (по нов. стилю) большевики уладили в Москві велику протирелігійну маніфестацію, в котрій взяла примусову участь кількадесятьтисячна товпа робітників і совітських урядників. Маніфестація зачалася на Святий Вечір і тягнулася до 4. год. рано! На переді їхали тягарові авта, на котрих були уставлені великі кукли, які зображували духовників всіх христіянських віроісповідань, в тім і Папу Римського, як також Пуанкаре і членів французького ґенер. штабу і т. д. Збірний пункт для всіх тих „процесій" находився на Тверській улиці, звідки товпа пішла на Червону Площу. В поході взяли участь також делеґації від орґанізацій червоноармійців-„безбожників". Члени цих делеґацій тримали кріси з наложеними штиками й викрикували: „Смерть буржуазній Европі! „Смерть релігії" і т. д. Коли похід вийшов на Червону площу, привитав його хор кількохсот дітий „безбожників". Хор відспівав кантату в честь Леніна. Після того промовляв предсідник союза безбожників, Е. Ярославський. Він закінчив свою промову зазивом до присяги на вірність „визвольним традиціям пролетарської держави й совітського уряду". Відтак товпа перейшла церемоніяльним маршом перед мавзолеєм Леніна і вийшла на ріку Москву, де на леді стояла велика купа відібраних у віруючих релігійних образів, хоругов і т. п. Все те спалено при звуках „інтернаціоналу". Підчас того, довкруги горіючого костиря червоні підростки „піоніри" відтанцювали уложений большевицькими хореографами „Танець невіруючих". В танці взяло участь кількасот дітий. Тим „танцем дикунів" закінчено богохульну комедію. Тому, що велика більшість населення святкує Різдво по старому стилю, то большевики повторять свої виступи 7. січня. Цікаво, що мимо строгих заряджень совітських властей, в перший день Різдва не вийшло на роботу коло 40% робітників і урядників московських фабрик.

Геройство се не обовязок, з виїмком, коли того вимагає чесність (Г. Ляндав).

о. ІЗИДОР ЛУБ ЧСВВ.

Наш релігійний світогляд

(Жмуток рефлексій).

Наша Церква находиться з одної сторони в такім незвичайно корисній позиції (осібний обряд, міліони вірних, займає посередне становище між Сходом і Заходом), що моглаби стати одним з першорядних чинників християнського світа. Та з другої сторони історія нашої Церкви одна з найбільш трагічних: з огляду на обставини.

Масове навернення нашого народа за Володимира В. було подиктоване згори, а передовсім було дуже поверховне, бо не було належної скількости (не лише добірного, але й взагалі) священства. Нарід жив дальше переважно своїм поганським традиційним світоглядом, убравши його, що так скажемо в християнську форму. І витворилося „двоєвіря“.

Останки давного поганського світогляду задержалися в глухих закутинах аж по нинішний день.

Мимо того християнство на нашій землі булоб належно розвинулося й скріпилося, та не допустили до того безустанні ворожі напади, що тревають з деякими перервами аж до тепер. Серед таких обставин було неможливо, щоб укр. нарід перенявся наскрізь християнськими ідеями. Релігійна несвідомість мас, це характеристична ціха в історії нашої Церкви, що фатально відбилася на життю цілого народа аж до наших часів.

Християнський світогляд прибрав саме в часі навернення України дві окремі й ворожі собі форми: західноримську й східно-візантійську. Наш нарід не міг рішитися, яку з тих двох форм вибрати, бо не мав належного світогляду, спільного тим обом формам, не мав основного католицького світогляду. Втягнений в боротьбу між західним і східним світом замість занята посередне становище і погодити Схід із Заходом бодай у своїому релігійному життю, він хитається безустанно між Римом і Візантією у всіх часах. Інакше й не могло бути, бо не посідав основ католицького світогляду. Вибрати свідомо ту чи іншу форму вимагає належного підготування. Такого підготування наш нарід не мав. Він несвідомо зриває з Римом, по части несвідомо вертає до єдности з ним чи знов від неї відпадає: Залежно від того, яким духом віяло з гори або в якому напрямі повели агітацію Царгород, Москва, чи навіть латинське священство (маю на гадці масовий перехід нашої шляхти й міщанства на лат. обряд). Релігійне пересвідчення не дуже тут рішало. Належить знати, що наш нарід не такий то дуже консервативний, як може декому здаватися. Полишений собі, він консервативний. Але його консерватизм зовсім щезає, коли стрінеться з чужинцями або почуе голос якого небудь агітатора. Тому народом належить постійно займатися, а не числити на його консерватизм. Основа й піддержка національного, культурного, економічного й політичного життя кожного народу це його релігійне життя. З занепадом релігії упадають і народи. Так було з Єгиптянами, Греками, Римлянами і т. д. А основа релігійного життя це в першій мірі належний релігійний світогляд, ясно определений, в тій чи іншій формі, що найкраще відповідає духови Христа і духови традиції з приміненням до вимог нинішного життя. Без вироблення належного рел. світогляду у нашого народа всяка інша праця над ним зовсім певно буде даремна, без успіхів.

Ще одно. Навіть найбільше вироблені під кожним оглядом европейські народи прямо безсильні супроти многих проблем теперішнього життя. А ті проблеми і в нас актуальні, нераз може більше як де інде.

Ключ до їх розвязки не в марксизмі чи іншій теорії. Той ключ зоветься „католицький світогляд“. Чи ми ним переняті самі наскрізь, чи стараємося про його поширення й поглиблення серед нашої суспільности?...

——o——

о. М. КАРОВЕЦЬ ЧСВВ.

Роковини мучеництва

За київського митрополита Льва Заленського (1694—1708) приступили до Унії дієцезії Перемиська, Львівська а найпізніше Луцька. Ціла отже Біла Русь, Литва, Галичина й Україна стали католицькими. До Київської Митрополії належали архієпископства Полоцьке, Смоленське і Виленське й епископства: Берестейське, Володимирське, Луцьке, Пинське, Галицьке, Перемиське та Холмське.

Заздрісним оком дивилася Москва на розвій уніятської Церкви, котру з цілої душі ненавиділа. Найбільшим ворогом унії показався цар Петро І., реформатор Росії. Він в р. 1705. вступив у границі Польщі з армією ніби на поміч польському королеви Августови II. проти Шведів і проти Станислава Лещинського, що претендував до трону.

Як тілько Петро І. вступив на польську землю, виступив з цілою жорстокістю проти Василіян в Полоцьку. Фельдмаршал Шеремет на першій стрічи при повитанню через польські власти назвав уніятів „собаками“. Таксамо кн. Меншиков заявив, що буде уніятів різати... По бенкеті 30 червня, який справила польська шляхта, пяний цар увійшов до катедральної церкви св. Софії в Полоцьку, в якій монахи що лиш скінчили вечірню, зайшов до престола, отворив Кивот, виймив пушку зі св. Тайнами і розсипав по престолі та сказав: „Повно того!“ При престолі св. Йосафата спитав цар о. Зайончковського, якої віри були ті люде, що забили св. Йосафата. Коли цей завагався з відповідю, прискочив до нього Меншиков і ще раз крикнув: „Скажеш, какой вери?!“ На відповідь монаха: „Тої самої, що ваша“, цар впав в лють, ударив в лице монаха в церкві і кричав: „То ми тирани?!“ Відтак повалив його на землю, бив тростиною по голові, шпадою обтяв йому ніс і вуха і потім сказав винести його з церкви і повісити. Коли другі отці, видячи се, хотіли вийти з церкви, оден з царського оточення зловив за плащ о. Кольбечинського ЧСВВ і завів до царя при престолі св. Йосафата. Цар спитав його, чи він проповідник, відтак разом з Меншиковим взяв його за волосся і відрубав йому голову.

Коли ігумен монастиря о. Яков Кизиковський ЧСВВ почувши, що діється в церкві, хотів увійти до церкви, царське товариство, видячи, як цар поступає зі священиками в церкві, зарубало шаблями о. Якова Книшевича, і посікло брата Йосифа Андуковича. Коли о. Кизиковський стрінув царя при фірті, впав перед ним на коліна і благав його: „Найясніший царю, милостивий пане! Що ми винні бідні монахи, що твій гнів на нас показуеш?“ Цар виймив шпаду і проколов його, викрикаючи при тім слова: „Сукин сину, будет і тебе!“... Опісля казав його звязати і занести до свого шатра коло монастиря ОО. Василіян. Цілу ніч було чути стогони і зойки в царськім шатрі, з чого можна заключити, що цілу ніч знущався над ним цар, щоби вимусити на нім признання, де лежать мощі св. Йосафата, або може де є сховані скарби монастиря. На другий день рано о. Кизиковський був вже неживий. Тіла побитих казав Петро спалити, щоби не почитано їх як мощі святих, а попіл всипати в р. Двину.

Так описують ту гостину царя в Полоцьку Василіянські хроніки п. з. Diarium Monasterii Polocensis Patrum Basilianorum cum S. R. E. unitorum patrati a Serenissimo Moschovitarum Duce, anno praesenti 1705. die 11. et 12. Julii. — Ся хроніка знаходиться в архіві св. Конгрегації Пропаганди в Римі. Згадує про неї історик Е. Ліковський в творі і французький Бенедиктинець Dzieje Kościoła Unickiego na Litwie i Rusi w XVIII. i XIX. w. Poznań 1880 і французький Бенедиктинець O. Guépin, I. Josaphat archevequ de Polock, Poitiers 1874 — том II. і рос. історик Коялович Михаїл в історії Унії на Литві — Литовська Церковна Унія т. II. — кажучи: „Петръ возненавидѣл всею душею всѣхъ уніятовъ и занимая своими войсками многія области Польши, далъ русскимъ приказаніе ловить уніяцкихъ іерарховъ“. В сім році минуло як раз 225 літ від тої трагедії в Полоцьку.

Царя Петра І. не постигла за се справедливість на світі — але між тодішними подіями в Полоцьку з 1705 р. а подією в Катеринодарі 1917 р. (вимордування царської родини і спалення костей) істнує очевидна звязь. Де дійсно вдержався вплив катол. Церкви, де він глибоко вкорінився, там неможливі такі жорстокости в сих часах. З викоріненням правдивої релігії паде мораль в цілій суспільности, падуть суспільности, падуть держави і страшна кара приходить таки з їх власного нутра. Таку кару оглядаємо сегодня в Росії. Російських царів не стало, а унія жие і розвивається помимо ворогів.

СВЯЩЕНИКИ, які досі не забезпечили свойого життя в користь своїх найближчих становлять вже сьогодні виїмок.

При нагоді святочних желань і дарунків не повинні вони проте забути, що найкращим і найконечнійшим дарунком на Свята і на Новий Рік є життева поліса

одинокого українського Т-ва обезпечень на життя і ренти

„КАРПАТІЯ“

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 18. І. пов.

856 1—2

Як святкували в Америці

Ню-Йорський кореспондент лондонського „Таймсу“ доносить: Уряд Союзних Банків оповістив статистику банкових крахів. В однім місяці листопаді скрахувало 236 банків в Америці, а за 11 місяців мин. року 981. Вкладники утратили в листопаді 204 міл. долярів, а від початку року до кінця листопада 515.400.000 дол. — Можна собі уявити, як у такій атмосфері виглядали там свята.

Масове затроєння алькоголем на свята.

З Ню-Йорку доносять: В тюрмах знаходиться тепер коло 50.000 осіб засуджених за пиянство. В шпиталях Ню-Йорку знаходиться тепер 59 осіб, що захорували від алькоголю в часі свят. Померло досі з затроєнная алькоголем 11 мущин і 1 жінка.

Найкращим дарунком на свята:

Кактуси, — огородці

мініятурові і т. д.

Бах, Ринок, ч. 2.

(Ріг ул. Домініканської)

Львів, Тел. 67-32. Жадайте цінники насінь.

ОСИП НАЗАРУК

КРІЗЬ ПРАЛІСИ КАНАДИ І СКАЛИСТІ ГОРИ (Rocky Mountains)

З МОЇХ ПОДОРОЖНИХ ЗАПИСОК.

Зміст: Їду з Вінніпеґу до Ванкувера. — Буджуся раненько в лісах албертинських. — Рівнина на висоті півтретя тисячі стіп пригадує гуцульські гори. — Так хочеться до дому! — „Дух пущі підпалює ліси“... — Велика пустка заповнена ломаччам. — Ні ріка, ні озеро, ні закрут, ні остров. — Несподівано серед Скалистих Гір. — „Ein Fichtenbaum steht einsam, im Norden auf kahler Höh'...“ — В обривах гір видно глинку, рідко чорнозем. — Не видно ні сонця ні хмар — Де Індіяне побили Анґлійців. — Дещо про Індіян і про українських інтеліґентів. — Рана, яка не загоїться. — Все ще не знаю, чи то озеро чи ріка. — Пустка й тиша, тільки смереки в синяві думають. — Чому ми кричали: „Хочемо під царя восточного, православного...“ — А був він вже на екстраґенку? — Величезні неправильні гори шторцаки. — До „Дому Генрика“ тільки миля. — Як по верхах Скалистих Гір завиє Шінук горячий... — „Онли майл“, мій сину, моя донечко!... — А до чудових Гір Каскадів ще дуже далеко!...

I.

Дня 19. мая 1923 р. пробудився я о год. 4. рано в поїзді „Кенедієн Нешіонел Рейлвей“. А поїзд мчав на захід сонця, в напрямі до Скалистих Гір. Я їхав з Вінніпеґу в Манітобі через Едмонтон в Албертi до Ванкувера у Британській Колюмбії.

Лежу і дивлюся крізь вікно: Небо сіре як попіл. Мало ясніше від диму льокомотиви, що як великанський воаль стелиться на боки. Крізь нього мигають смереки і якісь сухі дерева в ранній мраці — на рівнині. Мабуть се вже висорівня. Бо дерева безлистні, або ледви-ледви покриті листям. Се осики. Рівні і прості. Заглядаю крізь вікно. Трава біля залізничого шляху зелена як у наших Карпатах. Але рідка й низенька. Високі чатинні дерева виглядають як височезні веретена, але то цілком як веретена. Якесь сіро-сталеве озеро. Над ним високі лози. Тут і там ясні лісові поляни. Легкий спів птиць пригадує Европу. Найцікавіші ґаї зеленої смеречини, перемішаної з білою березою й осикою: одно дерево таке, друге інакше.

Поїзд мчить. Ліси кріпшають. І росте радістю серце моє, мов лісової людини, яка довго не бачила порядного ліса. Якийсь таємний атавізм будиться в мені і росте й витягає рамена до тих лісів. Встаю. — „Европа! Европа!“ немов щось кричить у душі. І мав я враження, що — вертаю до дому... Воно так перлося в душу, як ґірський потік у земну щілину. Але з такою скорістю, що й пес не в силі похлептати його води. А я віддалявся від дому...

Ліс темний від ґустих пнів, простий і рівний. Нараз прояснилося мені в нім — від думки: Я зрозумів, чому всі білі люде від старця до дитини ґоворять про Британську Колюмбію з легким, весняним блиском в очах: бо хоч іще далеко до неї, але вже тут білі люде з Европи оживляються так, як відірвані квіти, яким на хвилину далося воздуха й води з їх рідних околиць. Навіть сірість неба тут не разить.

Трава така зелена, що здається мені — зеленіщої не бачив. А птиці в ранній мраці аж заливаються! Як досвіта в лісах біля Зарваниці над Стрипою... А на преріях не чути співу.

Але все ще рівно! Чи тут „гори на рівнині“? Довго тягнеться якесь озеро і довго видніє сірий беріг його. Щойно за закрутом мигнули над ним два легкі, подовґасті сугорби. А зараз і мала стаційка „Себа Біч“, де поїзд не стає. Значить: Я 11 стацій за Едмонтоном, на височині півтретя тисячі стіп. Порівную розклад їзди. Поїзд очевидно опізнився.

Озеро щезло. Ліс якийсь дивний: з низьких, тонких і ґустих прутів осичини. Між ними сторчать зелені-зелені смереки, рідко розкинені. Далі виступають щораз то ґустіше і згодом цілком замагають листові дерева. Під ними видно ґрунт мочаристий і якби кертицями зритий — на великім просторі. Виглядає той ґрунт як тундра в північній Норвеґії.

А все ще рівно. Деж ті гори Албертi? Вже в лісах і колиби видніють. Подібні до ґуцульських! Так! Чисто як вони! На їх вид встає переді мною безжурна молодість моя. І аж сюди приходить з далеких ґір ґуцульських. Ось я йду по тих ґорах, з румяним обличчам, з сірим наплечником, в якім є пара білизни і куплений в ґуцула чорний хліб. І сир і трохи солонини. Бачу себе, як іду босий, в одязі ґімназиста, по росах ґуцульських полонин, серед студеної ранної мраки — без катару, легкий і веселий, як птичка! І бачу наші Карпати в ранній мраці і ранній росі... А небо сіре як попіл. Зовсім якби сніг збирався падати — десь коло Сивулі або Петросула. Як будете колись, Ви, діти наших еміґрантів в Канаді, у прекрасній країні ваших батьків, то підіть у наші ґори Карпати!

Але рано-рано, по гострім камінню, по твердім корінню, по траві холодній, між пахучі смереки, на ґори високі, де серед літа чигає ґрад і сніг... Підіть! А не забудете ніколи такої прогулки в українські ґори, що пахнуть сонцем і живицею.

Спалені ліси пригадують мені, що я не в Карпатах, але в далекій соняшній Албертi, яка тут зовсім без сонця.

Смеречина знов рівна-рівна. І висока! Богато між нею дерев-близнят. Стоять, як дивні тотеми індіянських племен. Перший раз у сій подорожі згадав я їх — на їх землі. Вони можуть сміло сказати: „На нашій не своїй землі“... Кріпке слово викував наш великий поет: Добре для всіх побитих народів і племен. А індіянські смереки прибирають дивоглядні форми: то плескаті на верхах, то округлі як кулі, або як крила літака. Але се виїмки. А майже всі рівні як свічки. Як телеґрафічні стовпи в Европі. „До дому! До дому!“ все щось кличе в душі і все пригадує бідну, а ґарну Европу. А земля далі рівна. Тільки воздух ґірський і смереки й колиби викликають привид Ґуцульщини.

По якімсь часі земля почала филювати, а ліси і трави мінилися ріжними красками. Зовсім не по европейськи. Все филює! Якби індіянська земля образилася думками білої людини, що тут Европа! Нараз бачу такий вид: пень високий, стрункий, цілком обґорілий і чорний аж синій. Стоїть як велика, нахилена свічка. І димить синим димом з верха — сам один. Се вже чисто канадійський вид. Хто його тут розпалив? І так високо розпалив? Чи не „дух пущі“ ходить ночами по темних борах і відправляє панахиди — по червонім народі?.. Ґарний проект для маляря!

Коло Евансбуґу смереки й осики зачинають бути вже дуже поважні. І так колишуться поваґом як великі жінки, що йдуть кудись. Смереки роблять враження аристократок, осики ні. А земля далі рівна. І знов зачинається дивне филювання її. Потічки вузькі і круті. Корита їх виглядають так, якби їх ножем викроїв у землі. І мало їх. А тілько лісів і холодної вохкости кругом! Дивне. Неевропейське.

Рівнина дальше. І велика пустка, заповнена якимсь природним ломаччам, що тягнеться милями. Земля — тундра. Десятками миль не видно навіть колиби в лісі. І ні сліду чогось живого. Навіть птиць уже не чути в тім сухім ломаччу. О, супроти сеї лісової пустки канадійська прерія се ще сильно залюднений край. А я думав досі, що він пустий.

По лінії виднокруга бачу, що їдемо вґору. Хоч не всюди. Рівнина ще не іритує, але вже дивує. Деж ті Скалистi Ґори?!

Раз, одинокий раз мигнув малий шматок скошеної трави. Зовсім як на Ґуцульщині! А тут рівнина. І то така, що місцями краєвиди далекі, як на херсонських степах України. Тільки синіють лініями лісів на обрію. Воздух ґірський. Дивна країна. Дошки-одноцалівки поскладані в великі квадрати білiють як рани на тлі темних, смерекових лісів. Як кости виломані з мозку. Вже бачу будучність сеї країни: її поріжуть на одноцалівки. А покищо вона молода і свіжа і здорова, як наша дівчина з села.

Така свіжа воздухом ся земля, що аж дрімається.

Коло год. 8. рано по якімсь закруті бачу щось ні ріку, ні озеро, ні закрут, ні остров. Тут перспектива!... І ріжні-преріжні роди й відтінки зелені канадійського ліса! Дерева стоять прості як свічки. І ждуть — пожежі, щоб освітити сю таємну пущу, святиню природи.

Смерекові ліси! Кажуть учені, що в них уродився ґотик в Европі. Ґотик — се стиль будови (церков і домів). Острий, ломаний, стрілистий. Ґерманські народи любуються в нім. Але тут він не вродився. І не міг уродитися, хоч смерекові ліси є. І ще які! А хто подивиться на них, той відразу скаже, що тут ґотик не міг повстати. Чому — не знаю. Але не міг.

На цілу ґодину вїхав поїзд у простори спалених лісів. Праворуч шляху все лягло під силою вотню. А ліворуч стоять маси пнів. Без одної ґилячки, без одного листка. Чорні-чорні, місцями чорножовті, бо кора зних позлізала смугами від жари. І світять — як австрійські прапори. Нагадалася стара Австрія...

II.

Коло год. пів до десятої знайшовся поїзд у Скалистих Ґорах, їх дебрах і провалах.

Так несподівано, мовби вскочив.

Я навіть не побачив, як і коли.

Стоять ті ґори, ще тут переважно лісами покриті, — і ждуть на тартак, на ніж з Европи привезений колись. Ніхто їх не різав, відколи світа та сонця. Аж тепер. І страх упав на ті ґори; вони від жаху перестали вже і плакати: ні рік не видно, ні потоків. Навіть озера рідкі: А вони такі характеристичні для лісової Канади.

Чути вже, що поїзд їде високо. Але ґори ще не дуже високі від шляху, хоч бувають стрімкі. На деяких ліс. Деякі нагі, але не цілком. Бодай кілька деревин, бодай одна куняє в скельній щілині. І пригадує людині конечність боротьби за життя. Картину, яку змалював Гайне, можна тут часто побачити. „Стоїть сосна одинока — на нагій вершині“...

Долинами і по збочах ґір тягнеться знов дивна мішанина рістні: зелена, аж чорна смерека і дуже біла осика, яку тяжко відріжнити від найбіліщих беріз. І якісь маленькі корчики невідомої мені породи. Кілько разів дивлюся на рістню, все жалую, що зі школи не виніс я більшого знання ботаніки. А потому вже не було часу на те. Все те поміщане, як „знання“ ґімназиста, що читає без розбору.

Коло стації Блісс (поїзд не стає) знов майже рівно на значнім просторі, хоч їдемо на висоті близько півчверта тисячі стіп. Тільки на краю обрію видно лаґідні филі ґір, синіми лісами покриті. Тут перший раз побачив я ширший струмочок, що трохи пригадує карпат-

ські річки — чистою водою і ґрунтом дна. Але не скорістю бігу. Скрізь богато округлого, переважно білявого каміння, майже цілком гладко обточеного: здалека принесли його тут води. Очевидно тут мусіли колись бути або більші ріки або дно озера або й моря. По них остали тільки німі свідки старої історії землі.

В обривах гір видно глинку, рідко чорнозем.

Праворуч стації Блісс якась довга вода, характеристична для сих околиць: чи се ріка, чи озеро — не мож розібрати. Стоїть собі на значнім просторі сіра вода. Руху на ній не видно. Сірість її слабо зеленкуватого відтінку як краска чатинок засохлої смереки. Вже схиляюся до думки, що се якесь дивно довге озеро. Але несподівано — в місци, де зелізниця переїздить сю воду, бачу, що се ріка. Ширини Стрия коло Синевідська, тільки далеко спокійніща. Кругом чатинні ліси на филястих горах. Уявіть собі нашу подільську ріку серед гір і густої смеречини тай матимете перед очима сей дивний краєвид.

Небо дальше сіре.

Цілком сіре.

Не видно ні сонця, ні одного золотого промінчика. І хмар також не видно. Як тут почувалися перші білі люде, що забрили аж сюди? Коли се були втікачі, то почувалися зовсім безпечно перед усякою погонею. Тут не могла їх навіть доглянути ніяка влада, хіба тільки індіянська стріла. Ще досі святкують останки індіянських племен велике свято побіди над білими в битві коло Бетелфорту в Саскачевані. І ще живуть в Оттаві анґлійські офіцири, що програли ту битву. Якже скоро йде час! Сегодня — побідники зпід Бетелфорту не в силі вже повоювати навіть з одним анґлійським містом на сій землі. Вони вигибають...

Та навіть їх конаючі в лісах і степах останки розуміють, що треба святкувати память побід, а не погромів, хоч вони мали погромів більше ніж побід. Індіяне розуміють се. А українські інтеліґенти ні! Вічна сварня заморочила їх так, що не думають. Вони залюбки святкують день погрому в битві під Полтавою! Оден з найчорніших днів тисячлітньої історії України! День, у котрім наша темна маса далася пхнути аґітаторам Москви до битви проти великого гетьмана України, святої памяти Івана Степановича Мазепи! Далася пхнути в імя привиду повного котнюха. Далася пхнути ґаслами ненависти проти своєї влади, аби потому — чорніше чорної землі виглядати в ярмі у чужих! Перегляньте річники наших ґазет, а переконаєтеся, що українська інтеліґенція святкує сей день концертами, замість святкувати той день, у котрім сей великий гетьман, прикраситель України, відважився зірвати з гнобителем-окупантом і війною піти проти Петра... А на се дійсно треба було відваги серед тої темної товпи і тодішньої хиткої інтеліґенції, падкої на ласку й соболі Москви. Чи знаєте ви історію столиці Мазепи, Батурина, що зраджена конала в муках від царських наїзників?

Чим довше живу і більше див на світі бачу, тим усе глибше переконуюся, що до найбільших див належить мозок української інтеліґенції, яка святкує залюбки память дня погрому одного з найбільших гетьманів України, її Будівничого і Прикрасителя...

Від того часу богато літ минуло і страшну науку одержали Москвичі. Цікаво, чи бодай тепер, по кровавім большевицькім пеклі, зрозуміють вони, що не вільно нищити і в грязь топтати обличча й індивідуальности нашої землі. Якби так наша земля задержала була тоді свою індивідуальність, то по ній булаб тепер не перекотилася психоза большевизму. І булаб хоч одна руська державна земля задержала людське обличча. А на тій землі знайшлиб людське життя і втікачі з глибокої Росії. Цікаво, чи зрозуміють Москвичі хоч тепер надзвичайну вагу індивідуальности українського народа. Без тої індивідуальности ні три руські народи, ні ціле словянство ніколи не стане між першими народами світа, бо матимуть в нутрі рану, яка не загоїться...

А ріка далі пливе — в противний напрям, як їде поїзд. Значить: до великого вододілу ще далеко. Шлях підимається все вгору. Але чим дальше у верхи, дивна ріка ширшає. Вже на бродах нагадує гірські ріки Карпат. Але плеса її ще надто великі і по подільськи спокійні. А далі стає таки цілком подільською рікою. Пливе поважно і спокійно. Ніде ніякої тварини. Навіть співу птиць не чути. Вічними лісами біжить поїзд серед гір, попри велику воду, що виглядає як довге-довге озеро.

Нарешті ріка таки дійсно переходить в озеро. І видно дивне багно по обох боках зелізного шляху. Багно серед гір! Богато округлих „водних очей“ дивиться з вогкого й мілкого піску на поїзд „блідих лиць“, що аж сюди загнався. Місцями води сього дивного озера чи ріки переходять на боках у якийсь склистий шлям. Довго і широко тягнеться воно чи вона далі. А кругом смерекові бори. І вже не видно ні білої осики, ні білої берези.

Шлям зникає. Над берегом озераріки чистий пісок і рінь.

І знов шлях, але вже з дрібненькими „водними очима“: густо-густо дивляться вони.

Вода озера чи ріки цілком тиха. І ніде не видно броду. Широка як Дунай коло Будапешту і майже зовсім спокійна. Тільки в місцях, де темніють ледви видні піскові лави з води (а вони видніють і на середині), вода дрібненько пливе-дрібоче — то з бігом ріки, то напроти нього, то на боки, як до укладу піскових лав. По тім руху води міркую, що се таки не озеро, а ріка.

Ніякої тратви, ніякого човна, ніякої водної птиці. Пустка й тиша. Тільки смереки в синяві думають.

(Далі буде).

——o——

З причини загальної стаґнації
продає всілякі
ФУТРА
о 30% дешевше Ф-ма
САЛЯМОН БАЧЕС
ЛЬВІВ, вул. КРАКІВСЬКА ч. 6.
ТЕЛЄФОН 21-28. ДОГІДНІ СПЛАТИ.
854 2—5

Альманах чеських накладців

В Празі появився елеґантний альманах орґанізації чеських накладців „Кмен“. Він має майже 300 сторін друку. Поруч виїмків з ріжних творів, які вже появилися або мають появитися, є й інтересні статті, напр. студія А. Новака про історію пражського роману, Тілеса про історію ґеоґрафічної літератури і т. п. Зовнішний вигляд книжки дуже гарний. Чеські видавництва ізза кризи, яка тепер панує скрізь, в дуже кепськім положенню. Та цей альманах викличе заінтересування до чеських заповіджених творів.

——o——

А КОНАН ДОЙЛЬ

НАЇЗД ГУНІВ

Стан, в якім була реліґія в половині четвертого століття, виглядав так: Поганство ще не вмерло, та бистро хилилося до упадку, а одинокими його вірними ісповідниками були з одного боку представники старинних родів, з другого міщане, що одержали шляхоцтво, яких назвища були звязані з вірою в богів, що вже вигибала. Більшість людей, що занимала посередне становище між цими двома відломами суспільности, відкинула раз на завсіди віру батьків і поняття многобожа заступила одним. Та більшість не знала толеранції для ніяких ріжниць у віроісповіданях. Строга повага, з якою христіяне відносилися до власного богословя, наклонювала їх до подрібних розслідів та дефінювання кожного спірного питання. Однак недостача в східних краях впливу центральної влади, що такого роду очерк нення робилаби правосильними, стала причиною виступу сотки ересей. Кожда єресь боролася за власні погляди, а кождий сильніший відлом схизматиків старався „для добра самої віри“, в пересвідченні про вартість науки, яку голосив, змусити слабших до уступлення. У висліді витворилося на Сході великанське замішання та спори, які ніколи не кінчилися. Олександрія, Антіохія й Царгород стали особлившим тереном таких богословських спорів. Північна Африка роздвоїлася з виступом Донатистів,[1]) що свою незвичайну єресь піддержували залізними ціпами та боєвим окликом: „Слава Господу!“ Та менші, місцеві спори не мали ніякого значіння в порівнанні з основними ріжницями, які були в поглядах католиків і аріян. Ці спори роздвоювали кожну оселю і ділили кожну семю від хати аж до палати. Доктрини Гомоузіян і Гомоюзіян,[2]) котрі взаїмно поборювали себе та спиралися на метафізичних ріжницях таких тонких, що ствердити їх міг тільки вишколений ум, звернули проти себе епископів і цілі громади. З обох боків полилося обильно чорнило богословів і кров фанатиків. А спокійних ісповідників Христової реліґії вправляло в дрож ствердження, що їх віра могла стати приводом таких боротьб і такого розливу крови. Богато з них перенятих соромом і сумом пішло на лібійську пустиню або на чорноморські степи, щоб там, вирікшися земських роскошів, дожидати в молитвах другого приходу Спасителя, якого сподівалися всі. Та навіть на пустині доходив їх відгомін далеких сварок. Тому пустинники приглядалися зпід ока прохожим біля їх печер подорожним. Підозрівали їх, що запізналися з якоюсь пошестю.

Таким пустинником був Семеон, про котрого пишу. Як тринітарій і католик згіршений був переслідуванням аріян, що пригадували тільки насильства, яких допускалися аріяне в днях своєї могутности на братах у Христі. Знеохочений безнастаними сварами й пересвідчений, що кінець світа вже недалекий, покинув свій дім у Царгороді й помандрував за Дунай, у Дакію. Шукав там між ґотськими поселенцями місця, де бувби вільний від безконечних диспут. Потому подався ще дальше на північний схід і перебрив ріку, що її сьогодні зовемо Дністром. Там на великій рівнині знайшов скелистий горбок. Збудував хату під його вершком і рішився перевести останок життя на роз-

[1]) Донатисти були приклонниками африканської ереси, основаної б. епископом Донатом з Картаґіни в 4. ст. Катол. Церква боролася з тою єресю до 7. ст., поки її не побідила. Головна точка науки тої ересі полягала на твердженню, що уділювання св. Тайн важне тільки тоді, коли той, що їх уділяє, знаходиться в стані ласки. — Ред.

[2]) Гомоузіос = єдиносущний.
Гомоюзіос = подібний.

Останні дні патріярха Тихона

Спомини лікарки З. Бакуніної.

Для всіх членів і прихильників нашої гр.-кат. Церкви, котра має велику місію приблизити Схід до Апост. Столиці, важно пізнати психольогію того Сходу. А та психольогія проявляється найвиразніше в таких переломових хвилях, яка описана в цих споминах інтеліґентної Росіянки. Звертаємо увагу на чотири чинники, цікаво представлені в цих споминах у відношенні до вмираючого патріярха: 1) простий робучий народ, котрий мимо страху перед чрезвичайкою дуже інтересувався своїм владикою, 2) небольшевицька інтеліґенція (лікарі), котрі тільки обсервували й лічили хорого, 3) духовенство і 4) большевики, ті самі, що повбивали богато инших епископів. Чому вони так чемно відносилися до патр. Тихона, трудно напевно сказати. Може ждали, поки еп. Крутицький, з яким уже тоді могли мати порозуміння, не видобуде від умираючого патріярха потрібних йому документів, на що й є делікатний натяк при кінці споминів. — Ред. „Н. З.“.

Пізно вечером 12. січня 1925 р. зайшов до нашого шпиталю на Остоженці лікар і спитав мене, чи можемо приняти до себе хорого на тяжку серцеву недугу, якому треба совісного лічення та дбайливої опіки. Я відповіла, що можемо, але тому, що недуга тяжка, то приймемо його не до загального, лиш до окремого відділу.

— Значить можна привезти недужого?

— Привозіть.

— Сей хорий — то патріярх Тихон.

— Чомуж ви не сказали того відразу?

— Бо боявся, що не приймете.

І доктор сказав мені, що сьогодня мали перевезти патр. Тихона в один приватний шпиталь, де була для нього замовлена кімната, але вчера вечером телефонічно повідомили, що бояться його приняти. Се так поділало на патріярха, що він відмовився переїзджати кудинебудь з донського монастиря і лікарі та його близькі довго мусіли переконувати його, щоб дозволив шукати другого шпиталя. Що поміч патр. Тихонови була получена з очевидним ризиком, в то ніхто не сумнівався: шпиталі боялися, що їх за се замкнуть. Досвід нашого шпиталя пізніше показав, що такі побоювання були оправдані.

В Москві знали, що патр. Тихон дуже хорий. Його стан значно погіршився після того, коли в Донськім монастирі, в одній з призначених для нього кімнат, невідомі люди вбили льокая, як говорили — „через помилку“ — замість самого патріярха. Патріярх ще не був дуже старий; в нашім шпиталі минуло йому 60 літ. Та життя в безнастанній тривозі, домашний арешт в монастирі, якому він підлягав і передовсім товпа відвідувачів, яким він не хотів і не міг відмовляти — все те відбивалося сильно шкідливо на його серцевій недузі. Конче треба було піддати його шпитальним порядкам і дати йому необхідний час на відпочинок, як також совісне лічення і догляд, що одно лиш могло продовжити його життя. Крім давного хронічного запалення нирок і загальної склерози в послідних часах появилися в нього обяви „грудної жаби“, які стали частіше проявлятися після доконаного на його очах убийства.

На другий день привезли патріярха. Високого росту, держався прямо, сивий, дуже худий, виглядав богато старший ніж в дійсности був. Не дивлячись на лихі обставини, він добре держався, ні нащо не нарікав, ні не жалувався, хоч видно було, що був дуже нервовий і подразнений. Приїхав своїм звичайним фіякром; з ним прибули обидва льокаї, один блідий монах, другий світський, син його приятеля.

Сталими лікарями патріяха були проф. К. і його асистент д-р П. Оба дальше відвідували його в лічниці. Після наради з лікарями лічниці приписали патріярхови повний спокій, ванни і скріпляюче лічення. Ми помістили його в невеличкій, ясній кімнаті, яка йому подобалася, надавши їй по можности як найбільш „домашний“ вигляд. Кімната біла, вікно виходило в сад, з видом на Зачатієвський монастир. Біла, тюлева завіса, кімнатне, скірою оббите крісло й невеличке бюрко. Без дозволу лікарів заборонено до хорого пускати відвідувачів. Хорий був дуже вдоволений, що його вікно виходить в сад. Коли прийшла весна, любувався видом на монастир й говорив:

— От, як гарно! І зелені багато і птички.

Мав він свої ікони, які стояли на малесенькім столику, накритім скатертю, а перед ними лямпочка. На стіні висів одинокий образець: два хлопчики дивляться з мосту в далечінь. Коли почував себе лучше, то богато читав, сидячи в кріслі побіч ліжка. Читав Тургенева, Гончарова і „Письма Побідоносцева“.

В ризах, в білій шапці і з жезлом патріярх виглядав дуже поважно й торжественно. Звичайно водили його попід руки, не так з причини його слабости (він був ще досить бодрий), як радше для пошани. Честь виводити його взяли на себе одна із прислуги і муж ключниці, що відносилися до патріярха з великою уважливістю й виїмковою дбайливістю. Та коли патріярх лежав, або сидів у кріслі в своїй кімнаті, то сейчас перемінявся в хорого й жалюгідного старичка. Тоді вбирав він старий і витертий зеленоватий підрясник, уладжувався свобідніше і, видно було, тішився, що має можність посидіти на самоті, користуватися такою рідкою для нього свободою.

З наших лікарських приписів найтрудніше було зберегти найголовніше й найважніше для хорого — спокій. Від дня переїзду його в лічницю не можна було обігнатися від відвідувачів. Одні з них приходили зі справами, другі — для відвідин патріярха. Були й такі, котрих „не пустити“ було дуже трудно. На другий день прийшов до лічниці Тучков, управитель того відділу ДПУ (чрезвичайки), до котрого належав патріярх. Покликав мене й зажадав побачення з „горожанином Білавіном“. Тучков — середнього росту, товстий, добре одягнений, ввічливий і досить гладкий в поведенню півінтеліґент. Я сказала йому, що не можна тепер бачитися з хорим, бо лікарі приписали йому повний спокій — і всяке хвилювання для нього небезпечне.

— А що, хиба патріярх небезпечно хорих?

— Грудна жаба все небезпечна, а крім того він хорий на нирки.

— Так щож, він може у вас переставитись на той бік?

Я відповіла, що при такій недузі патріярх може вмерти від удару серця.

— І ви не боялися приняти його до лічниці? Таж як він у вас вмре, то фанатики можуть обвинуватити вас, що ви причинилися до його смерти.

Я вияснила Тучкову, що смерть пацієнта все тяжка, і що часто близькі обвиняють в смерти не недугу, а лікарів, що його лічили. Одначе мимо того ми повинні приймати до лічниці всіх, кому потрібна лікарська поміч і опіка. Впрочім нам нема чого боятися таких обвинувачень зі сторони близьких патріярху осіб. Наша лічниця достаточно в Москві знана.

— А чим ви його кормите?

— Даємо те, що приписують лікарі.

думуваннях, далеко від світа. В ріці не хибувало риб, на рівнині звірини, а ягід було в брід. Отже пошукування засобів до покріплювання його тілесної поволоки, що переривало йому духові вправи, не завдавало богато труду.

В тій самотині сподівався він найти повний спокій. Та марна була його надія!

В тиждень по його приході, протягом години, що її присвятив земській цікавости, розглянув узбічча скелистого узгіря, де жив. Коли подався на ліво між кущі, найшовся перед входом у печеру. В печері сидів сивобородий, сиволосий, безсилий старець — також пустинник. Він так довго жив уже в самоті, що трохи не забув говорити. Та вкінці, коли пройшло перше вражіння, виявив Симеонові, що він грецький горожанин, що зоветься Павло з Нікополісу, та що подався на пустиню, щоби спасти душу й утечи перед пошестю єресі.

— Не думав я, брате Симеоне, — сказав, — що знайду когось, хто з такою самою побожною метою, як я, запуститься аж так далеко! Ряд літ, — а їх уже стілько, що я втратив рахунок часу, — не бачив я навіч людини, крім одного чи двох пастухів далеко в степу.

З місця, де сиділи оба, видно було велику рівнину, що хвилювала травою й лисніла в сонці живою зеленю. Рівнина стелилася гладка мов море, далеко на схід. Симеон Меляс приглядався їй цікаво.

— Скажи мені, брате Павле — сказав — ти, що жив тут так довго, що є по другому боці рівнини?

Старець потряс головою:

— Ця рівнина не має кінця. Лежить на краю світа й межує з вічністю. За всі ці роки, які я тут провів, не бачив я ніколи, щоби хтось мандрував тою рівниною. А очевидно чейже, що коли вона кінчиласяб десь, то час від часу появивсяб якийсь подорожний, що прямувавби зі сходу. Там за рікою є римська станиця в Тирасі. Однак від неї ділить нас цілий день дороги. То й ніхто не перешкоджував мені в роздумуванні.

— А над чим роздумуєш, брате Павле?

— Спершу роздумував я над богатьома святими таємницями, а тепер, від двацяти літ, застановляюся безнастанно лиш над природою Слова. Якаж твоя думка в цему живому питанні, брате Симеоне?

— Дійсно — сказав молодший мужчина — не має тут ніяких сумнівів! Слово це напевно тільки імя вжите св. Йоаном для означення Божества.

Старий пустинник зверещав. Його буре, осмалене лице стягнулося в приливі гніву. Схопив грубий кий, якого вживав до оборони перед вовками й потряс ним перед очима товариша.

— Геть відсіля! Геть із моєї келиї! — закричав. — То я на це жив тілько на цему відлюдді, щоби стрінути нужденного тринітарія, ісповідника того драба Атанасія?[3]) Проклятий ідолопоклоннику, довідайся й затям, що Слово походить від Божества й ніяк не рівня Йому, ані не всевічне. Геть відсіля, кажу ще раз, або розторощу тобі череп!

Шкода було диспутувати зі скаженим аріянином. Отже Симеон відійшов, засмучений і зчудований, що навіть у це безлюддя продістався дух релігійних сварів. Зі спущеною на груди головою та з важким серцем зійшов у долину й подався на гору до своєї келії, що була під вершком горба. Прирікав собі свято ніколи вже не відвідувати сусіда аріяна.

І тут увесь рік Симеон Меляс проводив життя, присвячене молитві, далеко від світа. Ніхто не заглядав у його

---

[3]) Св. Атанасій В., учитель Церкви, епископ александрійський (* 295 † 373), головний противник секти аріян, котрі його дуже ненавиділи. Був пять разів на вигнанню. — Конан Дойль знаменито підхопив тут лайливість сектаря. — Ред.

— Ну, а з боку нічого йому не приносять?

— Зі сторони позволяємо приносити йому тільки овочі.

— А то добре, що ви зі сторони не приймаєте.

Не знаю, на скільки була щира та печаливість Тучкова; чи він боявся евентуальних несподіванок, чи хотів тільки переконатися, наскільки в лічниці охороняють патріярха. Тим разом Тучков не домагався настирливо особистого побачення і приїхав щойно по двох днях, коли патріярх уже міг його приняти.

Та нелегко було охоронити патріярха від других відвідувачів, передовсім від тих, що приходили до нього в справах церковних — від митрополита Петра Крутицького й інших. Тільки через два перші тижні удавалося нам обмежити їх візити, і то часто проти просьб самого недужого. Пізніше, коли він трохи піддужав, особливо коли він став виходити, ті візити ставали щоденні і були для нього очевидячки томлячі. Та патріярх уважав своїм обовязком особисто входити у всі справи, які належали до його обсягу ділання.

За ті два тижні патріярх Тихон богато відпочав і (оскільки це було можливе в його положенню) поправився. Видно було, що він насолоджувався своїм спокоєм і приписаним йому режімом. Нервове перечулення дещо уступило, а часті аналізи виказували поліпшення стану нирок. Сам він нераз говорив, що почувається богато лучше і добріше. Лікарів приймав все з ласкавістю й охотою, любив поговорити й пожартувати. До персоналу лічниці відносився з надзвичайною привітністю — і до нього відносилися з великим поважанням та пошаною. У всяких своїх потребах старався обходитися помічю Кості, свого світського льокая, до котрого послуги дуже привик. Перебуваючий коло нього монах менше про нього дбав; так приміром він нерідко пускав до патріярха відвідувачів без нашого відома і навіть мимо нашої заборони.

В розмовах з патріярхом ми старалися не зачіпати таких тем, котрі могліб його хвилювати. Сам він говорив про теми, далекі від його недуги і то все в жартівливій формі. З моїм мужом, доктором, говорив довго про річи посторонні; в розмові зі мною згадав раз про живоцерковників, але сейчас звернув на жарт, щоб не продовжати розмови на ту тему.

Ми, лікарі, всі просили недужого дуже, щоб він дальше придержувався строго дієти і дальше не займався справами, та не вдалося його переконати. На третім тижні перебування в лічниці він вже що дня приймав Петра Крутицького, свого найблищого помічника і часто також вдову вбитого льокая, котрій він богато помагав. Ті візити все його дуже томили. Але крім того приходило богато людий зі справами, за порадою, за благословенням, допомогою або просто відвідати. В салі принять все була товпа, котру треба було переконувати, щоб дала хорому спокій. Два рази приходили до нього депутації від робітників фабрики, що колись належала до Прохорова, і ще якоїсь іншої. Приносили йому дарунки. Робітники принесли йому пару гарних сафянових чобіт, підшитих білими кріликами, в котрих він пізніше все виїзджав на богослуження й котрими дуже гордився. В морозну зиму ті чоботи були для нього дійсно спасенням. Від другої депутації робітників він дістав церковні ризи.

Петра Крутицького патріярх видно трохи не долюблював, хоч ніколи не відмовляв йому авдієнцій. Це був чоловік високий, товстий, буйноволосий, грубоватий і досить непривітний в поведенню. Говорили, що патріярх не долюбляв його за те, що він занадто настирливо добивався іменування його московським митрополитом і що майже вимусив у патріярха то призначення. Петра Крутицького монашок пускав часто без дозволу як і других архиєреїв. Боротися з тим нарушенням приписаного режіму було тяжко, бо сам патріярх не противився і не жалувався.

Заходили до патріярха й наші хорі; ті відвідини його не хвилювали, навпаки, дуже йому подобалися; він сам допитувався про недужих й інтересувався їх долею. Памятаю, що наша одна хора дуже боялася операції. Перед самою операцією просила побачення в патріярха і ми їй позволили. Від патріярха вона вийшла цілком успокоєна: він говорив з нею ласкаво, переконуючо і потішаючо. То була велика поміч патріярха лікарям. Кождий хірург знає, як облекшує його роботу спокій і повне довіря хорого.

Кілька разів був у патріярха чекіст Тучков. Коли він заходив, патріярх всіх відправляв. Раз він розповів, що Тучков кілька разів радив йому, знайти собі спокійніше місце — поїхати денебудь на полудне.

— Що там спокій!... Вспію ще належатись, а покищо треба працювати!

Таксамо відповідав і нам, коли ми просили його, щоб довше відітхнув і не виїзджав на запрошення відправляти богослуження.

— Ні, треба поїхати. Робити треба! Коли довго не показуватися, так забудуть про мене.

Не спиняли його й морози. На наші переконування показував на теплі чоботи, подаровані йому робітниками.

— А от вони стоять. З ними ніяке зимно не страшне.

Приїзджав до лічниці слідчий ДПУ й довго брав на допити патріярха. Перед візитами слідчого й Тучкова патріярх хвилювався, але старався жартувати — говорив: — Завтра приїде до мене, „хтось в сірому“. Про допити й про розмови з Тучковим ніколи не розповідав. Заледви трохи піддужавши, почав патріярх приймати богато народа і виїздити на богослуження, звичайно на Службу Божу, але деколи й на всеночне. Підчас його богослужень церкви все були повні народа. При виході патріярх довго не міг протиснутися до свого поїзду. Якимсь чином вірні в цілій Москві довідувалися, де і коли відправляє патріярх; очевидно не могло бути ніяких оголошень. Він відправляв в церкві Воскресення (побіч нашої лічниці, на Остоженці), часом в церкві Бориса і Гліба. Особливо богато народа збиралося, коли він відправляв на Замоскворіччі, на Якиманці і також на Елоховській. Частіше відправляв в Донськім монастирі, а першого тижня великого посту провів там 5 днів на щоденнім богослуженню. З богослужень все вертав дуже втомлений; здається мучило його не стільки само богослуження, скільки товпа народу, яка його стрічала, проводила і підходила, щоб одержати благословення. Товпа народа стояла не тільки в церквах, але й коло дверий нашої лічниці, коли очікували його виїзду.

Не було ніякого способу перешкодити тим виїздам хорого. На наші представлення і переконування він відповідав одним словом „треба“ й очевидно сам мав ту свідомість, що до решти губить своє слабе здоровля. Все, що ми могли зробити, то — у самій лічниці по можности берегли його спокій та слідили перебіг його лічення. Наші спостереження й оглядини показували, що стан його здоровля значно погіршився: ненормальне функціонування нирок, стала втома й ослаблення. Найбільш ослабленим чувся патріярх по отворенню засідань Синоду, відки вернув пізно вечером. Як нам розказували, пригноблю-

---

домівку, бо й не було причини. Раз тільки молодий римський військовий старшина, Кай Крассус, прибув тут конем із Тирасу й видістався на горб, щоб поговорити з пустинником. Походив він зі шляхоцької родини й доси остав вірний старим богам. Приглядався зацікавлений і зчудований, але й згіршений, аскетичному жильцеві ліпянки.

— Хто велить тобі жити так? спитав.

— Хочемо показати, що наш дух важніший, ніж тіло, відповів Симеон. Віримо, що за всі невигоди на цему світі, здобудемо нагороду в житті будучому.

Сотник здвигнув раменами.

— Те саме голосять наші стоїки. Коли я служив у четвертій легії, в геруліянській когорті й жив у Римі, зустрічався я часто з христіянами, але не довідався від них нічого понад те, що говорив мені батько, котрого ви в вашій безличности назвалиб поганином. Правда, говоримо про багато богів, та від ряду літ не думаємо про них поважно. А наші погляди на чесноту, обовязок і чесне життя не ріжняться від ваших під ніяким оглядом.

Симеон Меляс потряс головою.

— Коли нема в вас святих книг, сказав, хтож кермує вашими поступками?

— Колиб ти читав наших фільософів, а передусім божеського Плятона, то ти персвідчивсяб, що він може бути таксамо добрим провідником. А може читав ти книжку, що її написав наш цісар Марк Аврелій? Найдеш там усе, що слід знати праведному мужеві, хоч це твір не христіянина. Чи ти застановлявся над словами й ділами покійного цісаря Юліяна, з котрим я відбував мій перший воєнний похід на Персів? Чи мігби ти знайти більш мужеську вдачу?

— Шкода слів, відповів Симеон строго. Поспішися й прийми правдиву віру, бо кінець світа недалекий. А як прийде, люде, що заплющують очі на світло, не знайдуть милосердя.

Сказавши це, вернув до свойого клячника й хреста. А молодий римлянин заглиблений у задумі, зійшов на долину. І сівши на коня, відїхав до своєї далекої кріпости. Симеон глядів за ним, поки його мосяжний шолом не зник на вахідньому краю великої рівнини, бо була це одинока людина, яку він бачив за ввесь довгий рік. А часами тужив за голосом і видом людей.

І знов минув рік. І поза змінами, залежними від погоди, один день був подібнісінький до другого. Кожного ранку, коли Симеон розплющив очі, бачив ту саму сіру лінію, що переходила в черівнь на далекому сході, поки не показався ясний беріг сонця на овиді поза великою рівниною, на котрій не бачив досі ніякої ноги людини. Повагом пересувалося сонце по небозводі. А коли тіни чорних скель, що сторчали над ліплянкою пустинника, стали зникати, він забирався до молитви й роздумувань. Ніщо на землі не приковувало його зору й не звертало уваги, бо вкритий травою степ був з місяця на місяць такий пустий, як небо вгорі. І так минали години, аж вкінці соняшна куля зникала на заході й день кінчився в такому самому сірожемчужному блескові, в якому зачинався.

Одного разу два ворони кружили кілька днів над відокремленим узгірям. Іншим разом пролетіла біла водна птиця знад Дністра й дерлася над головою пустинника. Часом видніли на зеленій рівнині червонаві точки: то паслися кози. А часто вовк вив у темряві коло підніжжа скели. Таке було одноманітне життя Симеона Меляса, аж вкінці наспів день трівоги.

Було це пізної осени 375 року. Симеон вийшов саме з ліпянки зі збанком у руці, щоб набрати води з жерела. Сонце зайшло й сумерк западав, а останне проміння рожевого світла спочивало на скелистому вершку, що сторчав по дру-

юче вражіння зробила на нього обстановка, яку там побачив. Він почув себе цілком самітним, бо всіх близьких йому людий, на котрих хотів опертися, своєчасно видалили з Москви.

Коротко перед смертю розболіли його зуби. Його непокоїли два корені і він хотів їх усунути. Прикликали до нього лікаря В., що усунув кілька корінів знечуливши перед тим кокаїною. Потім запухли йому ясна й пухлина розширилася аж до гортанки. Хоч він відчував біль не тільки при їдженню, але й при говоренню — всеж таки поїхав відправити богослуження. Вернувши, розказував мені, що останні молитви співав з великим трудом. Тільки цим разом вдалося його переконати, щоб залишив виїзди, поки біль не перестане. Боячися якихнебудь комплікацій, ми запросили на конзілію лікарів, спеціялістів від горла, проф. С., доктора М. і доктора Г. Правду кажучи, цей місцевий біль не був небезпечний і ми скликали нараду лікарів тільки тому, що це був патріярх Тихон. Лікарі не найшли нічого небезпечного і поручили спокій, інгаляції й полокання. Крайне ослаблення патріярха пояснювалося загальними тяжкими обставинами й великим перетомленням нервів. Вправді за три місяці перебування в лічниці він не мав серцевого атаку, але орґанізм був цілком розстроєний і можна було числити лиш на деяке продовження життя, а не на вилічення.

Тому, що патріярх не переставав жалуватися на горло, ми скликали другий раз нараду спеціялістів, при чім лікарі ще раз ствердили, що звідси нема жадної поважної небезпеки. Та конзультація відбулась вечером 6. квітня, в день смерти патріярха.

Довідавшися про конзілію, прийшов до патріярха митроп. Петро Крутицький. Льокай пустив його, але тому що митрополит довго не виходив і про щось горячо розправляв з патріярхом, льокай закликав мене і сказав, що патріярх дуже схвильований, страшно утомлений бесідою і дуже зле почувається. Щоб перервати це, пішла я до недужого і коло його дверей стрінула П. Крутицького, котрий скоро виходив з якимись паперами.

Після лікарської наради патріярх вийшов у столову, котра була побіч його кімнати, пізніше сказав, що хоче лягти, одначе просив, щоби встрикнути йому морфіну, бо боїться, що не зможе заснути. Коли боявся серцевого удару, то часто послугувався тим средством і дуже в нього вірив. Правдоподібно прочував, що зближається послідний удар; його льокай опісля розказував мені, що крайно втомлений патріярх робив руками якісь дивні рухи, як все було в нього перед ударами. Завваживши це, льокай порадив йому лягти відразу, але він відповів:

— Вспію ще, Костю, належатися. Нічка буде довга, нічка буде темна..

Свого льокая знав він від дитиньства і все кликав його здрібнілим іменем.

З мойого дозволу сестра вприснула недужому морфіну. Він успокоївся, сказав, що тепер чується добре і надіється заснути.

Коло півночі пішла я до своєї кімнати, котра була в тім самім домі, але скоро за мною прислали, бо хорому знов дуже погіршилося. Прибігши, застала я патріярха при ударі серця. Він був дуже блідий, не міг уже говорити і тільки показував рукою на серце. В очах мав смертельний жах. Пульс ще бив, але в тім моменті почав переставати. Встрикування камфори і кофеїни не давали жадного наслідку. По кількох мінутах патріярх віддав Богу духа. Крім мене присутні були при тім: сестра того відділу, дижурний, келейник і д-р Щ., проживаючий побіч, котрого закликали телефонічно. Це було коло 12 год. в ночі.

*

Негайно післали за митроп. Петром і дали знати телефонічно до Донського монастиря. Ледви явився Петро, як вслід за ним приїхав Тучков і двох людий. Очевидно наш телефон був получений з ДПУ, бо до Тучкова ніхто з лічниці не телефонував. Коли котрийсь з лікарів спитав Тучкова, як він довідався про смерть патріярха, Тучков тільки усміхнувся й нічого не відповів.

Візвали мене, і Тучков докладно випитав, як це все сталося, які лікарства давали патріярхови і хто до нього приходив. Опісля ті, що приїхали, пішли до кімнати покійного і завважили, що він дуже блідий. Один з компанії Тучкова уважно оглянув шию патріярха — так як оглядають, коли хочуть переконатися, чи нема знаків від удушення. Видно, що це був лікар.

Вість про смерть патріярха рознеслася по Москві тоїж ночі. Телефонічні запити були безпереривні. Питали міліцейські відділи, редакції ґазет, приватні особи, духовенство. Богато духовних сейчас явилося до лічниці, декотрі предкладали зараз в ночі перенести тіло патріярха до сусідної церкви, щоб ранком торжественно перенести його в Донський монастир. Не могучи рішитися, зробити се на власну руку, спитали ми ДПУ й дістали катеґоричну заборону. Мало того, на приказ ДПУ зажадали каритки ратункового поготівля, для перевезення тіла до Донського монастиря. При тім зайшла така сцена. В „Ратунковім поготівлю“ відмовили достави карити:

— Ми перевозимо хворих, а не мертвих.

Аґент ДПУ зажадав якогось числа телефону, оповів про відмову і попросив розмовляючого:

— Натисни!

Сей очевидно „натиснув“ і зараз каритка приїхала.

Коли тіло патріярха забрали, комнату опечатали. Кілька днів пізніше приїхав Тучков і в присутности заряду лічниці й митропол. Петра списав річи. Серед річий найдено 4.000 рублів, котрі Тучков взяв говорячи:

— Вони нам придадуться.

Це були гроші зібрані вірними, які віддано патріярхови. Вони лежали в скриночці коло постелі і патріярх говорив мені про них:

— Бачите, хочуть мені вірні збудувати домик і зібрали гроші. Бо в монастирі поміщення низьке, тісне, й дуже невигідне. Як збереться богато народу, то не можна віддихати.

Улюблені чобітки патріярха, дарунок робітників, взяв митрополит Петро.

В донськім монастирі, де було виставлене тіло патріярха на протязі 4-ох днів, день і ніч товпився народ. Довгий ряд людий заповнив цілу Донську вулицю. В день похорону в напрямі монастиря плила струя почитателів покійного. В товпі були люди кождого стану і віку. Цілий монастир був заповнений людьми: ціле подвіря, сходи, прибудівки й нижі стін. Похорон скінчився о 4. год. пополудни.

В ґазетах подано лише маленьку згадку про смерть патріярха петітом в дрібній хроніці. Сказано в замітці, що на похороні патріярха було мало людий, при чім впадала в очі „повна відсутність серед тої публики робітників і селян“.

Тучков мав слушність, коли питав — як ми не боїмося приймати до лічниці тяжко хорого патріярха. Смерть його наповнила Москву ріжними страшними й неймовірними слухами. Говорили, що лікар, котрий виривав патріярхові зубні коріні, встрикнув замість новококаїни отрую, переплутували імена ліка-

---

гому боці горба, на котрім стояла пустинникова хатина. Коли Симеон вийшов зі своєї келії, збанок висунувся йому з руки, а він сам станув остовпілий з диву.

На протилежному вершку стояв мужчина. Його сильветка визначувалася виразно в млавому світлі вечера. Була це чудна, незугарна постать, присадкувата, згорблена, з великою головою, осадженою на короткій шиї. Стояла звернена лицем до рівнини, похилена всім тілом наперед і гляділа на захід. Хвилину опісля зникла. Опустів чорний верх, що виразно виднів на підкладі східнього неба. Потому надійшла ніч і настала темрява.

Симеон Меляс стояв довго змішаний і міркував, хто міг бути цей чужинець. Чув і він, як усі христіяне про лихих духів, що страшать пустинників у Тебаїді й на рівнинах Етіопії. Дивні форми того самітного сотворіння, його темна постать і вигляд, що нагадував радше хижого, кровожадного звіра, ніж чоловіка, давали йому право вірити, що зустрінувся з одним із пришелців пекла. Більшу частину ночі перевів на молитві та трівожними очима кидав на вхід у келію. В кождій хвилі якась потвора, якесь рогате сотворіння могло кинутися на нього, тож пригорнувся до Розпяття й стискав його кріпше, коли тільки така думка завитала в його душу. Та вкінці знесилення взяло верх над побоюванням і він упав на постіль з сухої трави. Спав аж до білої днини, довше як звичайно. А коли проснувся, сонце стояло вже високо на небі. Вийшов з келії та глянув на скелистий шпиль. Але він був пустий і нагий. Здавалося, що темна, чудернацька постать, котра так налякала його, мусіла бути якась сонна мара, якась надприродна зява. Збанок його лежав там, де впав. Підніс його з наміром іти до кринички. Та в тій хвилині вдарило його щось незвичайне. В повітрі чути було якийсь дивний гамір. Відки він брався, не вмів собі вияснити. Був це неозначений шемріт, глухий, невиразний, лучше або гірше чутний, що відгомонювався об скелю й переходив у шепіт, одначе не гинув. Глянув здивований на голубе, чисте небо. Потім видістався на вершок і скритий у тіни скель, глянув на рівнину. Навіть у сні не сподівався такого виду!

Велика рівнина була вкрита їздцями... Були їх сотки, тисячі й десятки тисяч. А всі їхали повагом і мовчки — від невідомого сходу. Тихий шепіт, що доходив до його вух, походив від безлічи ударів кінських копит. Деякі з їздців були так близько, що коли він глядів в долину, міг бачити докладно їх вихуділих коней та осмалені, присадкуваті, чудернацькі постаті, що сиділи на них. Вони не мали стремен, тому колисалися за кожним рухом звірят. Міг бачити луки й сагайдаки, довгі ратища й короткі мечі, звинені аркани за кожним з їздців. Це свідчило, що се не була орда мандрівників, але якесь страшне військо в поході. Його зір полинув у даль, на сам кінець овиду. Однак скрізь бачив він товпи їздців, що порушалися. Передня сторожа цеї великанської армії минула вже давно скелистий островець, на котрім він мешкав. Пустинник зрозумів тепер, що цю сторожу попереджували поодинокі звідуни, які кермували рухами війська й що одного з таких звідунів бачив він минулого вечера.

Ввесь день, мов причарований цим незвичайним видовищем, спочивав пустинник у тіни скель і ввесь день котилася всею рівниною під його ногами лявіна їздців. Симеон бачив колись людні вулиці Антіохії, приглядався товпам, зібраним у гіпподромі в Царгороді. Та ніколи не уявляв собі такого здвигу людей, як цей, що його оглядав тепер і що йшов від східнього крайнеба, де був кінець світа. Часом стада кобил і лошат, що їх гнали пастухи на конях, розділяли густі ряди їздців. Часом появлялися

рів, котрі лічили патріярха, пускали вістки про їх арештування. В тих поголосках тяжко було розібратися, кого й за що обвиняють.

До мене прийшов до лічниці якийсь Білавін, будьтоби далекий свояк патріярха. Він був ще й за життя патріярха, але патріярх не хотів його приняти, сказавши, що це ніякий свояк, а має тільки таке саме призвище. Той Білавін явився з запитом, чому не зроблено секції тіла патріярха. Йому сказали, що коли причина недуги зовсім ясна й зрозуміла, то секції не роблять і що патріярх умер на удар серця.

— А чи ви переконані, що се був удар серця?

Йому відповіли, що в тім не може бути ніякого сумніву. Та, здається, це його не переконало.

Скоро по смерти патріярха оповіщено в ґазетах його знаний тестамент. Рішучо ніхто в Москві не хотів вірити, що патріярх підписав його добровільно і власноручно; текст був писаний не ним, але ґазети вперто твердили, що підпис був автентичний. Дивне було це, що в одній ґазеті коло підпису стояла замітка „Донський Монастир“, а в другій „Остоженка“. В заповіті патріярх назначав своїм наслідником Петра Крутицького. Якось нехотячи пригадався мені документ, котрий митрополит Петро виніс з кімнати патріярха на дві години перед великою подією, якою була смерть патріярха...

——o——

Квестіонар

Просимо кождого нашого ВП. Передплатника і Читача відповісти ласкаво на отсі питання:

1) Відколи читаєте „Нову Зорю“?

2) Що Вам в нашій ґазеті подобається і що не подобається? (Котрі відділи — внутрішні справи, заграничні, церковно-релігійні, науковий діл, маленькі фейлєтони). Чому? Які зміни в орґані уважалиб Ви вказаним перевести?

3) Чи складаєте річник „Н. Зорі“?

4) Котрі ще ґазети читаєте і де? (В дома, в касині, в читальні, у знакомих?).

5) Котрі ґазети передплачуєте?

Просимо не забувати, що Ваші відповіди дуже важні для редакції як вказівки на будучий рік.

Культура се вічна спроба розвязати завдання душі (Г. Ляндав).

Глибші причини ненависти большевиків до релігії

Член віденської Академії Наук, професор університету, Д-р Вільгельм Шмідт, оповістив у пресу отсю статтю, що просто але глибоко заглядає в нутро большевизму:

Коли хочемо глибше зрозуміти деякі риси питомі російському большевизмови, особливо його неімовірну вузколобість і його безмежний фанатизм, то мусимо взяти під увагу, що він є твором і держиться силою „революціонерів по званню“. Покоління перед Леніном і навіть сам Ленін до них не належить; одначе він створив се нове „звання“ й сам до нього прилучився. Та попередне покоління як і сам Ленін принесли зі своєї минувшини ще й інший духовий баґаж, нахил і заінтересування до справ, які лежали поза тим „званням“, інтерес до науки, мистецтва і практичних справ. Отже вони були дещо свобідніші, більше рухливіші, з ширшим світоглядом і не лиш безграничнo й сліпо віддані революціонізмови.

Нове покоління „революціонерів по фаху“ досить вірно змалювало себе в автобіорафії Троцького. Тут уже молодий, недозрілий ґімназист вибирає собі „звання“ революціонера й *тому* студіює на університеті. Одначе властивою школою безкомпромісового революціонізму стає для нього заслання на Сибір, котре до решти розриває й так слабку звязь його з рідною землею й батьківщиною та стає товчком а то й приневолює вибрати сей новий „фах“ і дальше його в собі розвивати. З неімовірною впертістю заглиблює він свій зір що раз дальше в революційну ціль. Троцький сам визнає, що він не мав ніякого відношення до природи; також для мистецтва набрав він зацікавлення, щойно багато пізніше, в західній Европі. Також ані до російського ані до свого жидівського народу не мав він якогось блискучого внутрішнього відношення. Тому легко став виключною добичею революціонізму і незабаром пірнув у нім з головою.

Сю ограниченість Ленін, безсумнівний учитель і провідник, ще більше звузив, коли сих молодих „революціонерів по фаху“ тресував тільки до „чину“, їх увагу спрямовував тільки на справи в *даній хвилі* необхідні й пожиточні. Це покоління також нічим не причинилося ні до дальшого наукового ні до економічного розроблення марксизму. Воно вдоволялося лиш тим, що з побожною трівогою подивляло Маркса та Леніна, який все ще „студіював“, і як колись Маркс цілими днями сидів в читальні Британського музею за горою книжок. Цего молоді революціонери вже не робили. Вони по найбільшій части продукували тільки ріжні „наколіні“ писані принагідні брошурки. Їх „духова“ робота, яка полягала на цілонічних безконечних дискусіях, скріплюваних „стаканами“ чаю, обмежувалася до техніки й тактики революції, яку вони справді довели опісля до віртуозної висоти несамовитої „науки“ руйнування й нищення.

В тих вузьких рямцях містилося також їх відношення до *релігії*. Численні жидівські перебіжчики в їх табор приносили з собою по найбільшій мірі тільки одробину або й нічо з релігії, або навіть глибоке огірчення до неї, повстале на тлі тиранії рабінів східного жидівства. Росіяне, маючи перед очами образ розкладаючогося православія, що стояло на услугах царського самодержавія, також були переважно переповнені непереєднаною ненавистю до релігії. Раз перенявшися марксизмом, мусіли перенятися нерозривно з ним звязаним матеріялізмом і цупко його держатися, трівожно відмежовуючися від всіх інших духових течій. В очах фанатичного, односторонного Леніна не находив ласки навіть трохи витончений рід матеріялізму Маха й Авенарія. Так попри тих людий — не тільки безслідно проминула духова струя відвороту від матеріялізму, що довершився на переломі XIX і XX ст., але і це річ дивна — вони з незвичайною вірою та з заїлим одушевленням переняли всі маловажні й давно викинені на смітник протирелігійні „арґументи“, що їх колись призбирала ліберальна „наука“ та буржуазне вільнодумство 70-их і 80-их років минулого століття. Коли пр. в порівнюючім релігіознавстві, як я це виказав в I-ім томі моєї книжки „Про початок ідеї Бога“, соціялдемократія лишилася позаду на одно або два покоління, то це, що говорить комуніст Айльдерман про початки релігі, побиває своєю відсталістю й безглуздістю все йому подібне. Про це,

---

в тім *поході стада худоби, часом довгі* валки возів, критих шкірами. Але поза ними їхали їздці, знов їздці, в сотках, тисячах і десятках тисячів. Повагом, без перестанку, мовчки гнали зі сходу на захід. День скінчився, сумерк настав і ніч наспіла, а велике море їздців *плило* і плило без уговку.

Та ніч принесла новий і ще чудачніший вид. Симеон завважав на хребтах багато коней, що йшли без їздців, вязки дров і тепер побачив до чого вони служили. На всій незмірній площині заблисли в темряві червоні точки, що перемінилися в огненні стовпи, які сипали іскрами. Як далеко міг засягнути зором, бачив на сході й на заході огнища, що з них найдальші ледво зазначувалися. В горі на небі, що світили червонавим світлом, гляділи на безкрайний степ. А відусіль доходив глухий невиразний шемріт людських голосів, змішаний з риком худоби та іржанням коней.

Симеон був вояком і підприємчивою людиною, заки вирікся світа. Отже не дурив себе, що до значіння видовища, яке оглядав. Знав з історії, що римський світ облягали разураз орди варварів, які прибували з невідомих країн і що східне цісарство вже в пятьдесять літ по перенесенні столиці Константином над беріг Босфору стрінула така сама доля Ґепідів. Герулів, Остроґотів і Сарматів знав уже здавна. Це, що бачив зі свого самітного горба найдальше на схід висунений сторож Европи, було новим нещастям, що загрожувало цісарству. Та це нещастя ріжнилося від попередних незрозумілими, великанськими розмірами й дивним виглядом войовників, які несли це нещастя. Він один із усіх цивілізованих людей знав тепер, що зближається грізна тінь, котра як буря вагітна хмарою виринула з незглибимої безодні сходу. Прийшли йому на думку слабкі римські станиці над Дністром, на пів розвалений вал Траяна, поза ними порозкидані безборонні містечка на рівнині, що стелиться аж по Дунай. Вони й не прочували небезпеки, яка грозила їм. Колиб міг остерегти їх! Може саме тому виправив його Бог у пустиню?

І пригадав собі свого сусіда, аріянина, що жив у долині, в печері. Раз чи двічи в році бачив на хвилину його високу, згорблену постать, як схилялася над сильцями, що їх заставляв на куропатви на перетелиці. Раз тільки зустрінулися біля криниці, одначе старий відґнав його як прокаженого. Що думав він тепер про цю незвичайну подію? Справді, в таку хвилину слід забути про ріжницю в поглядах, що ділила їх. Зійшов з горба й пішов до печери свого товариша пустинника.

Та в її сусідстві царила страшна мовчанка. Смертельна тиша в долині будила трівогу в його душі. Увійшов і крикнув, та ніхто не відповів йому. Потім кресалом, куснем криці й сухою травою розвів огонь. Старий пустинник лежав на долівці печери зі скровавленим волоссям. Розторощене розпяття, яким пустинникові розбили голову, лежало на його тілі. Симеон упав біля мерця на вколішки, випростовував його зціплені члени й шептав молитву за померших. Аж до його вух долинув відгомін тупоту кінських копит у малій долині, що вела до келії пустинника. Суха трава згоріла а Симеон дріжав зі страху та скулився в куточку й молився до Матери Божої. Просив, щоб додала йому сил.

Тимчасом хтось ішов. Може прищелець замітив блиск світла, а може чув від товаришів про старця, котрого вбили, й цікавість привела його на це місце. Задержав коня перед печерою, а Симеон, що чаївся в темряві міг приглянутися йому в світлі місяця. Зісунувся з сідла, привязав уздечку до дерева й заглянув у нутро печери. Був це присадкуватий товстий мужчина з темним лицем, опоганений з кожного боку трьома нарізами. Очі в нього були осаджені глибоко — так, що їх місця в налитому чорному, плоскому, безволосому лиці виглядали мов чорні отвори. Ноги мав

яке характеристичне невіжество панує в справах релігії в кермуючих большевицьких кругах свідчить факт, що тодішного шефа радянської просвіти Луначарського два рази побідив в публичній диспуті російський архієпископ, що очевидно дуже не по нутру було присутним „товаришам“ і самому Луначарському. Коли самі корифеї холоднокровно допускаються такого богохульства як се робить Троцький нераз у своїй автобіографії то можна собі уявити, як низько мусить лежати рівень пересічних большевиків і їх прихвостнів! Страшні богохульства, які не погорджують найпоганішою гидотою в зневажуванні найсвятіших і найдорощих святощів релігії, якими переповнене кожде число „Безбожника“, орґану ненавистників релігії, се конкретні докази цего страшного упадку.

Коли вже та безгранична і старанно плекана ігноранція дуже вияснює жар і скаженину ненависти большевизму до релігії, то тимбільше стають зрозумілі напади цеї сили коли вона мимо свого невіжества усвідомила собі, що релігія, особливо католицька релігія, це незрушимий противник підставових доґм матеріялізму, своєю вірою в посмертне життя, своїм високим цінуванням поодинокої душі чоловіка й особовости своєю обороною нерозривного, моноґамічного подружжа й обороною приватної власности, потрібної для одиниці й родини. Підчас коли деякі оптимісти між християнами і навіть між католиками все ще думали, що можливий якийсь компроміс між большевизмом і релігією, то сам большевизм відразу узнає це абсолютно неможливим. Відповідно до того у своїй незвичайній простолінійности й рішучости сейчас, з цілою силою кинувся на свого небезпечного противника, щоб його знищити всіма можливими засобами.

Коли правда це, що ігноранція витворює фанатизм, і що фанатизм знов на ново засліплює та скріпляє ігноранцію, то духовим провідникам большевизму лишилося ще настільки свідомости, що вони не в силі цілковито приспати своєї совісти. Як не довіряють вони настільки своїй партійній доктрині, що вона може притягнути і зберегти приклонників своєю внутрішною силою, і тому послугуються безоглядним насильством і підступом, так само стоїть справа з їх матеріялізмом. Вони настільки усвідомляють собі його кволість, що бояться виставити його навіть на найменшу пробу дійсно шукаючої правди дискусії. Підчас коли їх матеріялізм поширюється і попирається всіма державними засобами, то з другої сторони строго заборонено в цілій величезній радянській державі навіть в малій мірі зачіпати той матеріялізм. Що більше, ті бідні вчені, котрі не могли покинути СССР, мусять у своїх працях, далеких від таких справ, цей хирлявий матеріялізм як найбільше хвалити. Оповідають, як один природник, що зробив якесь значне відкриття, мусів його так освітлити, щоби з того вийшло — потвердження матеріялізму...

У всім тім проявляється нечисте сумління большевицьких провідників. Способи, якими вони мимо того опісля послугуються, стають тим більшими злочинами, чим в більших розмірах їх поповнювано. Або чи не є це чимсь потворним, що ті люди, великі тільки в демонічній „науці“ руйнування, приписують собі непомильність, чого не робить навіть Богом натхнений?

Та сліпа віра, якої вони від всіх вимагають, та цілковита неволя духа, яку вони з неї висновують, викорінювання всякої внутрішної й зовнішної свободи, винищування старих, на протязі тисячів літ звеличуваних релігійних поглядів, законів і звичаїв, чого вони доконують з безоглядною жорстокістю, це спустошення ненавистю і поганю дитячих сердець, отсе ті правдиві злочини, поповнювані ними на велику міру і в жахливий спосіб.

——o——

Від 50 літ істнуюче найдешевше
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
Станислава Здона
Львів, вул. Вірменська ч. 18.
Тел. 46-24 і 57-00.
Уряджує похорони совістно і точно.
Домовини власного виробу.
У в а г а! Каравани на ґумах й електрикою освітлені.
840a 4—4

ЧИ КАЗКА ПОМЕРЛА?

(Кілька замітoк під Різдво).

Сегодня стало модою говорити, що казка померла та що особливо міські діти не мають до неї ніякого відношення. Проти казки підіймається остра критика передовсім в соціялістичних кругах. І так недавно появилася студія Ялкоцького в німецькій мові п. з. „Казка і теперішність“, котра пр. казкам братів Ґрімів закидає такі злочини: кровожадність, викликуваня радости задля биття, потурання пиянству й забобонам та недостачу пропаґанди клясової боротьби, хоч у самих казках виказується клясову нерівність. Всі ті закиди настільки несеріозні, що збивати їх нема потреби. А студія Ялкоцького інтересна головно тим, що вона доказує, як соціялістичні провідники зі свого становища всесторонно контролюють письменничу продукцію. Може в ще гірший спосіб беруться до казок німецькі націоналісти: ті просто фальшують казки в ціли викликування расового шовінізму. Та все те політичні питання в відношенні до казок.

Ще цікавіші питання психольоґічні. Німецька письменниця, Шарльотта Буглер, спробувала означити вік дітий, в котрім вони перестають читати казки, одначе її праці надужили для виключення казок з діточої лектури. Правдою є, що коло 10 року життя діти стають уже скептиками щодо казок. Та з тим вони не перестають бути дітьми і тільки бажають вишого роду казок. Приблизно від 12 року життя вони знов радо читають казки, тільки інакшого сорта, а іменно люблять тоді річи екзотичні, повні пригод і гумору. Тому все пожадані нові творці казок, коли вони мають здорову фантазію і виросли на народнім ґрунті. Катол. дневник „Кельніше Фольксцайтунґ“ пише, що тепер має Німеччина двох добрих творців казок Матгісена і Блюнка. Головні збірки казок Матгісена називаються: „Старий дім“, „Каценбурґ“ й „У вежі старої мами“. Особливо третя збірка, видана накладнею Гердера, надається для католицьких дітий. Поруч творів сего автора, що виріс на ґрунті віри, слід відмітити збірку Фронемана „Gestalten und Träume“, казки і леґенди сучасности. В ній взяло участь 30 німецьких творців казок. Вже їх число доказує, що казка не вмирає. Є в тій збірці полова, але є й добрі річи, напр. Бокеміля революційна подія на тлі міту про неспасенні душі, Бірґеля астрономічна казка, Етцеля звіринна байка, Еверса про божу справедливість і ин. Збірка та надається для старших дітий і для народа. Фронеман видав також добру збірку казок від часів Ґріма п. з. Золота Птиця і вибір казок з Тисяч і одної ночи для молоді в бібліотеці Рекляма.

Орієнтальні (східні) казки довгі часи були для молоді одинокою світовою літературою навіть у Німців, хоч їх Ґрім уже перед сто літами переклав ірляндські казки. Тепер мають уже Німці в своїх „Blauen Schaffsteinbändchen“ — гарний вибір чужих казок. До найкрасших належать індіянські та японські. Між найкрасшими сегорічними збірками казок поручає катол. критика книжечку Марґи Міллер і Йозефа Мадленера п. з. „Das Wunderstädtlein“. Вона вийшла в Мінхені і представляє, як ангел при небесних приготуваних свят оповідає ріжні цікаві історії, що стоять у звязку з очікуванням свят. Отже таку книжечку требаб дітям давати ще перед святами.

Сі замітки подали ми в тій ціли, щоби спонукати наших перекладчиків, котрі розуміються на значінні доброго письменства для дітий, перекласти бодай дещо з того, що горячо поручає катол. критика.

За Престелем подав А. Ч.

——o——

короткі й такі каблукуваті, що коли йшов, то перехилювався то в один то в другий бік.

Симеон скулився в найтемніщому куті й стискав у руці кріпко той сукатий кий, що його покійний підняв був колись на нього. Коли огидний лоб всунувся в келію, спустив на нього кий із усієї сили. А як дикун упав на лице, ударяв без застанови раз і вдруге, поки незугарна постать не перестала рухатися. Під тим самими склепінням прийшло до першого вбивства Европи й Азії.

Бючки в Симеона били сильно. А він сам дріжав зі зворушення. Почув наглий приплив енергії, що нагромадилася в ньому за час довгих літ спочинку. Коли так стояв у темній печері, побачив немов на огнистій карті могутні ворожі війська, лінії ріки, культурні оселі й спосіб остерегти їх. Чекав мовчки, поки не зайшов місяць. Потім скочив на коня вбитого чужинця, випровадив його з яру й почвалував рівниною.

Бачив огнища, що окружали його зі всіх сторін. Та не зближався до них. Бачив вояків, що спали біля них і довгі ряди повязаних разом коней. Обоз тягнувся милями. А потім пустинник виїхав на рівнину, що вела до ріки й огнища наїздників полишив далеко поза собою. Скорше, все скорше гнав степом, мов лист схоплений вітром перед бурею. Коли світанок розяснив небо поза ним, перші проміння дня, що будився, впали й на широку ріку перед ним. Ударив коня й мілиною передістався на середину мутного русла.

— — — — — — — — —

Коли ранком того дня молодий римський центуріон Кай Крассус обїзджав станиці укріплень у Тирасі, побачив коня, що гнав до нього від ріки. А на коні сиділа якась постать. Змучені, перемоклі, заболочені та зіпрілі кінь і людина гнали останками сил. Здивований Римлянин приглядався їм хвилинку та в одягненій у лахи постаті, що гнала до нього з розкудовченим волосям й виряченими очима, пізнав самітного жильця пустині на сході. Виїхав йому на зустріч і схопив його в рамена, коли той зісунувся з сідла без сил.

— Що сталося? — спитав. — Які привозиш новини?

Та пустинник міг тільки показати на сонце, що сходило.

— До зброї! — харчів. — До зброї! Прийшов день суду!

Римлянин підніс голову й побачив далеко за рікою велику тінь, що помалу посувалася рівниною.

Переклав **А. Лотоцький.**

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

о. Т. ГАЛУШИНСЬКИЙ ЧСВВ.

„ВО ДНИ ІРОДА ЦАРЯ"

(Лк. 1, 5).

В старозавітних пророцтвах було передсказано: Не відніметься князь від Юди і вожд з його потомків, поки не прийде той, на котрого чекають народи (Бит. 49,10). Коли Ірод став царем над Ізраїлем, з конечністю насувалася думка: Прийшла повнота часів, щоб появився Месія. І дійсно, лев з покоління Юди вже близько; „хто осмілиться збудити його" — питає патріярх (Бит. 49, 9). — Ірод Ідумеєць своєю злочинною рукою.

Коли сьогодні приходиться нам святкувати Різдво Христове в таких сумних часах; коли на великих просторах нашої батьківщини червона від крови большевицька рука намагається злочинно вбити останок релігійного життя; коли кроваво переслідується всякий обяв Богопочитання, не від річи буде змалювати постать Ірода царя на тлі його доби.

Ірод Ідумеєць належав до найхитріших володарів своєї доби. Проворний дипльомат, підступний і вирахований, умів виробити собі значіння в Римі, а значними будівлями зискати симпатію серед впливової верстви жидівського народу. Назвали його „Великим". Ні на однім монарсі оцінка світа не являється така плитка, така трусливо-низька, як власне на Іроді. Правда, він посідав деякі природні прикмети, котрі могли заслужити йому так почесну назву. Ніхто не може заперечити йому ні енергії, ні второпности, його пориву до великих діл та подвигів, одначе всі ті прикмети виродилися у нього в нелюдську жорстокість і простацьку порожність. Посідав велику фізичну силу й витревалість, був спосібний і до очайдушности відважний полководець і помимо властивої йому змисловости й пристрастности мав зимне тверде серце. Тому не вязався ніякими зглядами, не цофнувся перед ніяким злочином, коли ходило про його особисту користь або досягнення наміреної мети.

Ірод — цар жидівський, се креатура Риму; але й сам ізраїльський нарід доложив рук до своєї недолі.

Майже на сто літ передтим ізраїльський нарід переживав дуже печальні часи, часи гонень і переслідувань за володіння Антіохів. Одначе тоді під проводом геройської священичої родини Маккавеїв пірвався до оборони подоптаних святощів та в тяжких боротьбах, получених з великанськими жертвами, не лише скинув чужинецьке ярмо, але поставив власних володарів з названої священичої родини. Перший з них Сімеон приняв на разі лиш достоїнство первосвященика й назву „вождя" — „п о к и н е я в и т ь с я в і р н и й п р о р о к". (І. Макк. 14, 41). На жаль, його наслідники надужили свого становища, бо вже внук Сімеона Юда Арістобуль 106 р. пер. Хр. присвоїв собі неправно назву „царя", що при старозавітнім теократизмі значило тілько, що святокрадсько вдертися на царський престіл Давида та спроневіритися відвічному післанництву народа. Се стягнуло прокляття на самозванчу царську родину Гасмонеїв, колись так віддану Богові. Він помер в розпуці, а по смерти його жінки Александри прийшло до братовбийчої війни між її двома синами: Гірканом II. і Арістобулем II. Коли ні одна сторона не могла взяти верх, прикликали вони Римлян на роземчих судіїв. Се було Римлянам дуже на руку, бо щойно усадовилися в пограничній Сирії. Помпей взяв сторону старшого Гіркана. Тоді Аристобуль пірвався до боротьби. Конець був такий, що Помпей здобув Єрусалим, збурив мури міста і навіть вдерся до Святая Святих. Аристобуля і його двох синів попровадив в триюмфальнім поході до Риму. Гіркана заіменував тетрархом і наложив на нього й цілу країну данину. Аристобуль і його син Александер втікли з неволі й намагалися при помочи повстань скинути наїздників. Се одначе їм не вдалося; Аристобуля отроєно, Александер згинув від меча в Антіохії.

Для забезпеки Римляни дали Гіркановi дорадника з титулом Прокуратора в особі хитрого Ідумейця Антипатра. Вправді оден зі суперників отруїв його і молодший син Аристобуля Антиґон при помочи Партів на якийсь час заволодів жидівським престолом. Гірканови казав обтяти оба вуха, щоби зробити його неспосібним до уряду Первосвященика, а сина Антіпатра, Ірода, прогнав з краю. Тимчасом Ірод дістався до Риму і там від римського сенату отримав титул Ізрільського царя. За се він у присутности Антонія й Октавія зложив благодарственну жертву капітолійському Юпітерови. Відтак при помочі Римлян здобув Юдею, по шістьох місяцях облоги Єрусалим 21. вересня 35 р. пер. Хр., в сам день примирення. Не пощадили тоді ні дітей ні жінок, кров лилася струями так, що сам Ірод боючися, щоб роззухвалене військо не змінило Єрусалим в купу румовищ, з власних грошей виплатив жовнірам їх добичу.

Так серед зойків і крови відбулася інтронізація нового жидівського царя. На тім не скінчилося. За тим пішли дальші тисячі жертв, не виймаючи найблисшої родини Ірода. Наперед вимордував цілу родину Гасмонеїв, правних володарів Ізраіля. Антиґона казав стяти, також Гіркана II, котрий доживав віку з ласки Партів, підступно стягнув до Єрусалиму й казав убити. Аристобуля, внука Гіркана а брата одної з його жінок, Маріямни, котру для приподобання Жидам взяв за жінку, з початку назначив первосвящеником, але завваживши, що нарід занадто поважає його, казав при купіли ніби на жарт так довго тримати під водою, поки той не втопився. Відтак казав замордувати Маріямну і своїх двох синів з боязни, щоб вони, по матери з князівського роду Гасмонеїв, не позбавили його престола. Рівночасно з ними убито 300 військових старшин, котрі просили уласкавлення. Ще за пять днів перед своєю страшною смертю виєднав у Августа дозвіл виконати засуд смерти на Антипатрі, своїм сині, котрого оскаржено о заговір на життя Ірода. Не диво, що Август почувши про ті всі морди в родині Ірода, сказав: „Лучше бути в Ірода безрогою, як сином" (Макробій, Сатурналіорум кн. II., гл. 4).

Про його смерть оповідає жидівський історик Йосиф Флявій такі жахливі подробиці: В 70 році життя захопила його тяжка недуга. Якийсь внутренний огонь постепенно палив його. З причини невисказаних болів жолудка не міг приняти жадної страви, хоч терпів страшний голод. У внутренностях і ногах збиралася вода, в цілім тілі замножилися черваки, віддих його став незносно вонючий, напрасні корчі у всіх членах давали йому неприродну силу. З початку лічився він в купілях Калірроге, на східнім березі Мертвого Моря, але полекші не було. Звідтам казав перенести себе до Єриха. Коли вже видів, що нема виходу й слушно припускав, що на вістку про його смерть запанує загальна радість, дав приказ увязнити в амфітеатрі Єриха всі знатнійші жидівські родини та вимордувати їх, як тільки наступить його смерть, щоб у цілій країні запанував смуток і плач. На щастя, сей приказ не виконано. Ірод помер 10 квітня, безпосередно перед пасхою 4 р. перед Хр.

Те кріваве, злочинне панування Ірода, не було найтяжшим досвідом і нещастям для Ізраїльського народу. Ще страшніша була деморалізація, котру спричинив Ірод в реліґійному житті вибраного народу. Дикий Ідумеєць, непереєднаний і відвічний ворог Ізраіля, розпалив ту фанатичну ненависть жидів до накиненого чужого володаря, котру відтак уміли використати фарисеї і викривити в цілім народі месіянську ідею, піддаючи їй національно-політичний характер. Ірод вперед понижив і здеморалізував священство. До часів Ірода ізраїльський нарід посідав ще моральну силу й остою в особі первосвященика, котрі від століття походили з заслуженої і незвичайно ціненої родини Маккавеїв. Якраз той піетизм і одушевлення, з яким нарід відносився до первосвященика, дражнило завись Ідумейця. Для того казав останнього з роду Маккавеїв підступно убити, а найвисше достоїнство стало в його руках предметом низького підкупства й підхлібства. Морально упавші одиниці ставали первосвящениками й тим самим ціле левітське священство дійшло з часом до такого занепаду, який відтак бачимо в часі месіянської діяльности Ісуса та Його смерти. Який низький мусів бути моральний уровень священства, коли воно свідомо несправедливо засудило свого Месію на смерть і передало поганинови Пилатови, щоб виконав на нім найбільше ганьбячу смерть через розпняття на кресті.

Та не лише священство здеморалізував Ірод: тим зломив він моральну силу й відпорність вибраного народа. З Ідумейцем, тим репрезентантом Риму, кольос поганської всесвітньої сили придавив нарід. В Іроді ся всесвітна поганська сила прибирає ідумейські форми й тим стає найбільш зненавиджена. Коли перед сто літами Антіохи переслідували вибраний нарід з подібно демонською ненавистю, найшов він тоді серед незіпсутого священства незвичайну силу й геройську саможертву, щоб висвободитися. Тепер при повнім занепаді священства не міг здобутися на здорову реакцію, не мав вже тої сили віри, котра робила його непобідимим і незломним. Так висохли ті джерела сили й ласки, які вибраний нарід находив у своїй вірі в живого Бога та нескривлених месіянських надіях. Тепер перегрижений ненавистю до чужого ярма, не має иншої надії, як викривлену ідею Месії, якогось національного героя, що має висвободити їх з ненависної неволі Риму й дати панування над світом. Се скривлення месіянської ідеї допровадило ізраїльський нарід до злочину Боговбийства: „Кров його на нас і на діти наші". Відтак кинуло його в безнадійну боротьбу з римським кольосом, котрий вкінці роздавив і знищив вибраний нарід цілковито. Власне через се, що Ізраіль положив надію на п о л і т и ч н о г о Месію, він знівечив своє достоїнство вибраного народу, споганив свій священичий характер і тим самим стратив право й основу свого істнування.

Мимо волі приходять на думку слова пророка Амоса: „Почуйте се слово, ним я заплачу над вами, доме Ізраїля! Упаде, — вже більше не встане дівa Ізраілева! Кинута об землю, тай нікому буде підвести її" (V, 1—2).

НАЙСТАРШІ УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ

Як усюди, так і на Україні, на Різдвяні Свята співають загально спеціяльні пісні, що називаються коляда ми. Деякі з українських коляд дуже популярні. Знаютюь їх всі: старші молодь і малі діти. Співають їх всюди: під вікнами, по хатах і в церквах. Але чи богато знає в нас, як і коли повстали ті коляди та яка вартість їх як пісень?

Українські коляди се наскрізь штучні, літературні твори. Створили їх автори, духовні і світські, на жаль, не відомі з назвиск. Свідчить про се вимовно мова наших коляд. Вона не чисто народня, а книжкова, хоч деколи менше або більше зближена до народньої. Свідчить про се також зміст і стиль коляд.

Що торкається змісту українських коляд, то весь їх репертуар можна поділити на дві ґрупи.

Перша ґрупа се коляди т. зв. наївного типу. Вони мають за основу евангельське оповідання та визначаються простотою укладу й теплим чуттям. В них має рішучу перевагу елемент епічний і побутовий. Коляди такого типу зразу переважали. Зразком їх є коляда „Бог предвічний“.

Друга ґрупа се коляди т. зв. доґматичного типу. Коли за прикладом римо-католиків коляди зачали і в нас співати по церквах, тоді стали строгіше ставитися до змісту коляд. Коляди стають здержливіші в малюванню реалістичних рисів, мусять стояти твердо на доґматичнім ґрунті. Зразком коляди доґматичного типу є коляда „Бог натуру“.

Коли повстали українські коляди? Відповісти докладно на се питання нині ще не можна. Бо студії над українськими колядами ще далеко не поставлені як слід. Ми можемо покищо говорити тільки про найстарші записи українських коляд.

Отже найстарша відома нині збірка українських коляд се збірка, записана на кількох листках рукописної Тріоди в Національнім Музею у Львові з рр. 1661—1680 з дописко: „Тиє пѣсни набожніе внесеніе в богоспасаемий град Старую Сол и начертаніе многрѣшним Ѳеодором Рясновским, родичом з Дунаєва спод Рогатина“[1]) В збірці тій є між ін. найстарша коляда в українській мові, записана 1667 р. Вона виглядає так:

Кроль з Емпѣру к нам приходит,
Богъ от Дѣви ґди ся родит.

З небес ступив,
До нас ступивъ
На земние крає.

Теразъ земля триумфует,
Плач и лямент уступует.

Южъ спѣваймо,
Викрикаймо
Пѣсни веселіе.

Надъ вертепом звѣзда стала,
Бога в яслах показала:

Оглядаймо,
Привитаймо
Пана рожденного.

Ґди приходят триє цари,
Офѣруют ему дари;

Поклякают,
Привитают
Кроля рожденного.

И ми взаєм дари даймо,
Тую му пѣснь заспѣваймо:

Хвала Цару,
Господару
Небесного трону.

Же нам дав свою корону,
Ґди з своєго ступил трону,

Где кролює,
И справує
С хори аггелскіми.

Где будемо кролевати,
Кроля з неба виславляти.

Триумфуймо,
Поступуймо
Вси весолим крокомъ.

Останні стрічки вказують, що коляду співали, коли ходили зі звіздою або вертепом.

Крім наведеної коляди в українській мові є в тій збірці ще інші коляди в мові церковно-словянській. Нпр. (подаємо з кождої тільки перші 2 стрічки):

1) Днесь благодат явися
Богъ от Дѣви родися...

2) Дѣвая денес Христа раждаетъ
И пеленами днес повивает...

3) От утробы дѣвыя Богъ произиде,
Вселитися на землю от небесъ прийде...

4) Пастиріе в ночи ґди пасли в темности,
Реклъ до них аггелъ, становши в ясности...

Вкінці в згаданій збірці знаходимо найстарший, досі відомий, текст коляди, яку співають і нині:

Предвѣчній родися пред лѣти,
Хотячи землю просвѣтити...

Правдоподібно з XVII ст. походить коляда, яка починається:

Ґди Богъ Адама створилъ рукама во образъ славы его,
Дал ему жену на имя Евву з ребра боку лѣвого...

Перша збірка українських коляд друком появилася в „Богогласнику“, який видали уніяти Василіяне в Почаєві в 1791 р. Тут знаходимо такі коляди разом з нотами:

1) Вси языцы, купно лицы,
Ангелстіи нынѣ Младенца в яскинѣ.

2) Богъ натуру, Богъ натуру, хотяй избавити,
Посадити во Сіонѣ на тронѣ.

3) Весела свѣту новина,
Ґди Панна повила Сына.

4) Не плачь Рахили, зря чада цѣли:
Не умираютъ, но пребываютъ.

5) Небо и земля, небо и земля нынѣ торжествуютъ,
Ангели людемъ, Ангели людемъ,
весело спразнуютъ.

6) Видѣ Богъ, видѣ Сотворитель, же весь миръ погибаетъ,
Архангела Гавріила въ Назаретъ посылаетъ.

7) Цвѣтъ мысленній, днесь ся родитъ,
Богъ от небесъ зде приходит.

8) Ликующе возиграймо днесь,
Явися намъ благодать с небесъ.

9) Вселенная веселися, Богъ от Дѣви днесь родися,
Во вертепѣ со бидляти, которому ся кляняти.

10) Небо и земля нынѣ ликовствуетъ,
Пророческій ликъ купно торжествуетъ.

11) Слава буди во вышнихъ Богу,
Дающему радость премногу.

12) Страни всего свѣта слышите,
Вси людіе внемлите.

13) Стань Давіде з гуслами,
Бряцай пѣсни со нами.

14) Христосъ родися, Богъ воплотися,
Во Виѳлеемской яскинѣ.

15) Дивная новина, нынѣ Панна Сына,
Породила в Виѳлеемѣ Марія едина.

16) Предвѣчный родилъся подълѣти,
Хотячи землю просвѣтити.

17) Даръ нынѣ пребогатый от небес пріиде,
Яко капля каплющая на землю сниде.

18) Новая радость свѣту зявила:
Пречиста Панна Сына породила.

19) О превѣчный Боже! Кто изрящи може устнами,
Твое снисхожденіе, и твое рожденіе со нами?

20) Возсіявый надъ солнце во вертепѣ нынѣ,
Іисусъ мой возлежить во яслѣхъ на сѣнѣ.

21) Нова радость стала, яка не бывала:
Надъ вертепомъ звѣзда ясна свѣтло возсіяла.

22) Рцы намъ о Маріе, что есть чудо сіе?
Же раждаешъ отроча безъ хотѣній плотскихъ.

23) Нынѣ Адаме возвеселися,
Ева Прамати отъ слезъ отрися.

Як бачимо зі спису коляд, поміщених у Богогласнику з 1791 р., більша половина з них відома і співається в нас до нині.

Крім наведених вище, слід згадати ще дуже популярну в Галичині коляду „Бог предвічний“, якої текст маємо також з кінця XVIII ст.

Яка вартість українських коляд?

Ясна річ, що не всіх однакова. Є коляди, які нічим не виріжняються зпоміж цілого ряду церковних пісень пересічної вартости. Та є між ними справжні мистецькі твори, які захоплювали й захоплюють своєю поезією учених дослідників. Так нпр. дуже високо оцінив деякі українські коляди Ів. Франко, котрий посвятив їм навіть спеціяльну розвідку, що є й досі одинока не перестаріла ще про українські коляди. От що написав він нпр. про коляду „Бог предвічний“:

„Найкращою з усіх наших пісень церковних я вважаю звісну коляду: „Бог предвічний“. Се правдива перла поміж нашими піснями церковними і коли де, так іменно в тій пісни автор здужав піднятися до того чистого і високого реліґійного настрою, яким відзначується оповідання евангелиста Луки о Різдві Христовім...“[2])

А про інші наші коляди Ів. Франко каже ось що:

„Велика часть наших коляд церковних не здужала охоронитись від реторичности і доґматичної хитроумности, від далеких і за волосся натяганих порівнань та ремінісценцій із Старого Завіту... Тільки в немногих випадках, де колядка наша черпала зміст прямо з оповідання евангельського, а форму з пісні народньої, і де надто правдиво реліґійний настрій і глибоке чуття автора здужали перетопити ті далекі від себе елементи в одну орґанічну цілість, там тільки ми одержали пісні справді взірцеві, твори високої поетичної стійности, яких не повстидаласьби жадна література на світі і котрі сміло можуть видержати порівнання з найкращим, що тільки є на полі християнської гимнольоґії, твори, котрі справедливо і по заслузі здобули собі серед народу так широку популярність і не стратять її доти, доки серед того народу тревати буде тепле чуття реліґійне і привязання до своїх гарних та поетичних звичаїв і обрядів“[3]). **К.**

---

[1]) М. Возняк: Матеріяли до історії української пісні і вірші. Тексти й замітки. І. (Українсько-Руський Архив. Видає Історично-фільософічна секція Наукового Товариства ім. Шевченка. Т. IX.), Львів, 1913. Ст. 164—169.

[2]) Иванъ Франко: Наший коляды. Львовъ, 1890. Ст. 44.

[3]) Иванъ Франко: Ор. сіт. Ст. 28—29.

Найбільш небезпечний чоловік, який нездібний і мусі нічого злого зробити: бо він не виступить і проти скорпіона (Г. Ляндав).

*

Бути мірнотою що до здібности і плазуном в поведенні — це шлях до успіхів (Бомарше, „Весілля Фіґара“, 3, 5).

БІБЛІОҐРАФІЯ

Евген Марковський: УКРАЇНСЬКИЙ ВЕРТЕП. Розвідки й тексти. Випуск І. (Всеукраїнська Академія Наук. Збірник Історично-Філологічного Відділу № 86. Етнографічна Комісія. Матеріяли з української народньої драми. Том І.). У Київі 1929. Ст. IV. + 201 + 12 таблиць + 40 + 8 нотного додатку. В. 8°. Ціна 3 крб. (= 1½ ам. дол.). — В отсій книжці надруковано 5 текстів Вертепу, записаних на Вел. Україні в ріжних місцях в рр. 1875—1928. До кождого з текстів додані передмови, в яких Е. Марковський розглядає ріжні питання, звязані з Вертепом, зокрема про час, коли повстала на Україні вертепна драма. Час той автор кладе на 2-гу пол. XVII. ст.

——o——

Розпилячі, косметика артикули госп.-домові
850 поручає найкориснійше 2—3

Альойз Гибнер

Львів Ринок 38. ТЕЛ. 25-13.

На порозі ювилею „Рідної Школи"

Національне відродження, що зродилося в Галичині 1848 р. вимагало щораз нових орґанізацій. Попри основні політичні домагання тодішнього проводу (поділ Галичини, рідне шкільництво), попри початки праці освітно-культурної („Просвіта", театр) й економічної (Народня Торговля) прийшла черга на справу виховання. Доволі пізно це сталося і не без шкоди дальшого національного розвитку не тільки тої вітки, що заселює галицьку землю, але й для земель Великої України. Щойно в 1881 р. зійшлася громадка тодішних провідних людей та підписала перший статут „Руского Педаґоґічного Товариства". З розвитком цілого народу перемінилося воно в 1912 р. на „Українське Педаґоґічне Товариство", а в 1926 р. одержало популярну назву „Рідна Школа".

За 50 літ свого істнування зосередила „Рідна Школа" справу українського виховання в своїх руках. Не було ніякої справи, що в ділянці шкільництва дотикає потреб українського народу, в якій „Рідна Школа" не займалаб становища згідно з потребою й честю свого народу. В часописній статейці немислимо навіть перечислити тих справ, якими займалася „Рідна Школа". Боротьба за українську державну школу (народню і середню), викладна мова в державних народніх школах, творення українських ґімназій, справа українського правопису, діточого й педаґоґічного видавництва, допомоговий фонд, орґанізація учителів, творення бурс, підготовних курсів до вищих шкіл, згодом творення власних приватних шкіл ріжного типу (народніх, середніх, фахових), обняття в орґанізовані рами дошкільного виховання та освідомлення всього українського загалу про вагу національного виховання — це в найзагальніщому рямці, в яких оберталася діяльність „Рідної Школи".

В р. 1931 святкує „Рідна Школа" своє пятьдесять-ліття. Виховавши тисячі молоді в привязанні й пошані до своєї Церкви й Народу, стоїть вона в пятьдесятому році свого трудового віку в повній силі та готовости служити дальше підставним інтересам Нації.

Злучених в ній 30 кілька тисяч членів двигає непомірний матеріяльний тягар на своїх плечах, у користь тої установи складаючи фонди на удержування її дотеперішнього дорібку. А треба чимало фондів, бо 2,200.000 зол. річно. Деж їх зібрати, коли зважити, що в нас нема богатіїв? На це мусить зложитися вся народня маса. Навіть трівкіща підстава буде, коли замість кількох вибранців весь нарід піддержить її.

Від давних років призначено місяць січень на орґанізацію дару „Рідній Школі" на „коляду". З кожним роком зростало число громад, які складали Різдвяний дар, збільшувалося число добродіїв — знак, що „Рідна Школа" находила щораз глибше опертя в народніх масах. Можна надіятися, що й у цьому році в місяці січні кожний громадянин, товариство чи установа поспішить „Рідній Школі" з видніщою допомогою раз тому, бо останньої осени вона потерпіла поважні шкоди, а друге, бо сьогорічна „коляда" це початок її ювилейного року. Висота зложеного Різдвяного дару „Рідній Школі" буде доброю мірою того, наскільки ми вже визнаємося в основних народніх потребах та наскільки вміємо їх цінити. **Я.**

Примітка: Велику відозву в справі Ювилейного Року Рідної Школи, підписану всіми нашими Владиками, одержали ми за пізно, щоб можна її було помістити. — Ред.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

За спокій душі бл. п. проф. С. Томашівського відбулося в церкві оо. Василіян у Львові, дня 2. січня 1931 о год. 8.30 рано Богослуження з панахидою.

Депеша св. Отця до китайських місіонарів. Св. Отець вислав до Апостольської Делеґатури в Китаю депешу, в якій висказує свою радість „ізза світлого приміру апостольської ревности, яку виявили місіонарі у днях найновіших розрухів."

Звіт із місця землетрусу. Св. Отець одержав звіт від прал. Кіяпетта, якого вислав до навіщених землетрусом місцевостий Сеніґалії й Анкони. В цілій навіщеній катастрофою полосі потерпіло від землетрусу 98 церков та парохіяльних домів. Шість катедральних церков, шість семинарів та богато церковних інститутів вимагають основної відбудови. Монастир бенедиктинок у Сеніґалії знищений цілком.

Боротьба проти католицьких епископів у Прусії. Подібно як комуністи — стали тепер націонал-соціялісти оповіщувати ріжні ложні вістки на тему платні й удержання католицьких епископів Прусії, щоб тим підбурювати вірних проти своєї духовної влади. В націонал соціялістичній пресі в Надренії появилася недавно мнима листа платень католицьких епископів. При тім у суму платні для поодиноких епископів вставили всі платні для капітули, каноніків та катедральних сотрудників. Ось примір: У виказі подано, що епископ з Аахену побирає 115.245 марок. В дійсности та сума призначена для нього, для його суфраґана, для катедрального пароха, для шістьох каноніків, шістьох почесних крилошан і шістьох катедральних сотрудників.

Коли бандаж

то лиш в закладі спеціяльних патентованих бандажів пропуклинових і черевних

М. ФРАЙЛІХА

Львів, вул. Городецька 35.
841 4—10

НОВІ ВИДАННЯ

ДОБРИЙ ПАСТИР. Присвячений душпастирським і церковним справам. Рік І, 1931, ч. 1. Станиславів—Перемишль. Ст. 80 журнального формату. Зміст: 1) Від Редакції. 2) о. Т. Галущинський ЧСВВ: „Добрий Пастир" (Йо, X. 1—16). 3) о. Ізидор Луб ЧСВВ: Третий Вселенський Собор в Ефезі 431 р. З приводу 1500-літної річниці. 4) о. С. Лукач: Парохіяльне посіщення. 5) о. О. Орський: Боротьба з неморальністю. 6) о. Конон Полішко ЧСВВ: Унійні змагання й перешкоди. 7) о. Юрій Кміт: Катол. Акція. 8) Вісти з катол. світу. І. Церковний огляд. II. Наші церковні справи. 9) Посмертна згадка. 10) Нові видання і книжки. (Тут обговорений цілий ряд наших і чужих видань). — Редакція й Адміністрація „Доброго Пастиря": Станиславів, ул. Липова 11. Редаґують: о. др. А. Бойчук і о. Орест Орський. Річна передплата 10 зл., за кордоном 2 ам. доляри.

Стінний календар УКО на 1931 р. розсилаємо з сим числом „Н. Зорі". Членів УКО просимо ласкаво переслати вкладку на орґанізацію, бо її розвиток вимагає коштів.

ВЕСЕЛИХ СВЯТ бажаємо всім нашим ВП. Передплатникам і Читачам.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

КАТОЛИЦЬКИЙ СОЮЗ. Його конститууючі збори відбулися у Львові, дня 1. січня с. р. в Духовнім Семінари. Вступну промову виголосив ВПреосв. Митроп. Шептицький. Преосв. Бучко відкрив формально збори котрими проводив п. Сінґалевич. Статут партії референував п. Децикевич. З його реферату присутні довідалися несподівано, що Катол. Союз буде політ. партією. Референт відчитав частину статута, яку й ухвалено по отворенню дискусії, в котрій забирав голос тільки один бесідник, п. радник Вергановський. Він заявив, що суддям в чинній службі не вільно належати до політ. партій. Не було відомо, що се буде політ. партія й тепер довідавшися про це, судді виступають з Катол. Союза. Адв. д-р М. Волошин іменем ініц. ком-ту поставив внесок, щоб до Гол. Ради партії вибрати: пп. Децикевича, Ігумена Студитів о. Климентія Шептицького, о. Ректора Й. Сліпого, д-ра М. Чубатого, дир. В. Сінґалевича, інж. Творидла, дир. В. Кузьмовича, Евст. Тишинську, Ол. Гординську, М. Галібея, суддю Т. Рожанковського, студ. М. Козака. Їх вибрано. Рад. Вергановський ще раз заявив, що судді не можуть бути в Катол. Союзі, відколи його здекляровано як політ. партію. Тоді на їх місце вибрано: пп. Мод. Карпінського й д-ра Евг. Гвоздецького. Далі на внесок п. д-ра Волошина вибрані до місцевої, львівської ради: адв. д-р С. Федак, о. Ю. Дзерович, о. Каштанюк, майстер п. Стефанівський, пп. Волошиновський, Чапельський, д-р Мінко, пані Говиковичева й ин.

НОВИНКИ

Розпочинаємо шестий рік видавання „Нової Зорі". Її програма остає тасама. Вона буде освітлювати всі прояви сучасного життя з католицького становища, від церковних почавши, на політичних скінчивши. В сім році дамо також цикль фільософічних статтей. Просимо вчасно відновити передплату, памятаючи, що пр. католики в Швайцарії мають 20 католицьких щоденників, а ми досі ні одного, хоч нас значно більше ніж їх. Слідуюне число „Н. Зорі" вийде зараз по святах на 8 ст. друку.

10 міліонів ялинок. З Монтреалю доносять, що з Канади вислано понад 10 міліонів ялинок до північних Злуч. Держав, де „боже деревце" вважається необхідною складовою частиною різдвяних свят. Більшість тих сосон і смерек вирубано у величезних лісах в Онтеріо в околиці Квібеку та в надморських провінціях Канади, де на протязі чотирох тижнів в день і в ночі рубачі працювали, щоби вдоволити запотребування ялинок.

Нова експедиція на найвищу гору світа. Знаний дослідник Гімаляїв Ф. С. Смітт скомплетував вже склад нової виправи, котра в слідуючім році виправляється на гору Камет, що находиться у віддалі 400 миль на захід від гори Івріст. Гора Камет висока на 25.431 стіп. Експедиція має складатися з 5 осіб. М. ін. в її склад входить Е. Шіптон, один з трьох Анґлійців, котрі м. р. дісталися на верх гори Кенія в Африці.

Помер льорд Мельхет (властиво Монд, його рід приїхав з Німеччини). Він був покровителем сіоністів.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 15-50

——o——

З листів до Редакції

Високоповажаний Пане Редакторе!

Прохаю вмістити в найблищому числі „Н. З." мій вислів болю, хоч припізнений задля сільських умовин, з приводу смерти д-ра Степана Томашівського:

По важкій, неповерненій втраті великого Громадянина й мойого Друга-Товариша д-ра Степана Томашівського пересилаю цею дорогою осиротеній, журній Рідні найщиріші спочування жалю й смутку.

о. Юрій Кміт.

—o—

Від Адміністрації

Нашим П. Т. Передплатникам подаємо до відома, що з днем 1. січня 1931 р. (н. ст.) предложили ми почтовим урядам нові списки наших передплатників. Тому, колиб зайшли якісь неточности в доручуванні часопису, просимо зараз повідомити про це Адміністрацію „Н. Зорі" (не редакцію, тільки адміністрацію).

Оповістка

200 літургічних пісень найзнаменитщих композиторів, видання Архикатедрального Хору в полотняній оправі зол. 55.

35 концертів Бортнянського в полотняній оправі зол. 58.

Вс. Отцям та Урядам парохіяльним сплати місячні. Замовляти: **КНИГАРНЯ НАУК. Т-ВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА у Львові, Ринок ч. 10.** Новий катальог музичний висилаємо даром.

НА СВЯТА! НА СВЯТА!

ВУДЖЕНИНИ І МЯСО

поручає знана зі своїх найкращих мясних виробів одинока українська фірма, ведена після найновіших санітарно-гігієнічних приписів

Теодор Пявка

ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 16.

Телєфон 59—74.

Рівночасно подає П. Т. Шановному Громадянству до ласкавого відома, що після відновлення свойого льокалю примінив найновіші технічні машини, як автомат. електр. холодільня амер. сист. „Frigidaire" і інші т. подібні машини.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАГАЗИН НАРОДНЬОГО ПРОМИСЛУ

ЛЬВІВ, вул. Коперника 11. Тель. 26-09.

поручає по найнизших цінах

килими - матерії ловицькі

Забавки в великому виборі

вироби кошикарські

816 **Народня штука** 18-20

стала вистава. — людвик геґедіс.

РАДІОПРИЙМАЧІ НАЙНОВІШИХ ТИПІВ

поручає

„РАДІОЛЯ"

РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ

ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.

(бічна Костюшка). — Телєфон: 91—71.

861 1—10

Купуйте книжки!

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Кат. Орґанізації

Ч 1.	Основи соціольоґії	3·— зол
Ч. 3.	Спіритизм	2·— „
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0·80 „
Ч. 5.	Секти й сектанти	0·60 „
Ч. 6.	Петро, перший уніятський митрополит України-Руси .	1·50 „
Ч. 7	Греко-кат. Церква	0·95 „
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса . . .	3·00 „
Ч. 9.	Борці за Церкву — св. Павло	2·— „
Ч 11.	Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.	0·50 „
ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60 „
ч. 13.	Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас . .	0·80 „

Інші видання:

Др. О. Назарук:	Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00 „
о. Др. Т. Галущинський:	Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови.	0·20 „
Др. С. Томашівський:	Десять літ україн. питання в Польщі. .	1·50„
Д-р С. Томашівський:	Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00 „
Д-р Ст. Томашівський:	Про ідеї, героїв і політику.	2·00 „
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	12·00 „

САНАТОРІЯ „VITA"

Відділи: положничо-ґінекольоґічний хірурґічний і загальний.

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛИСТОПАДА Ч. 22.

Числа телєфонів 73-03 і 77-03.

Уряджена після найновіших вимог ґіґієни і комфорту у власнім 3-поверховім домі 2 операційні салі, породова саля, осібна кімната для немовлят. Вінда електрична. Гарний огород. Ціни від 16 зл. в кімнаті з 2 ліжками, а від 18 зл. в осібній кімнаті, з цілим добірним удержанням, услугою і опікою лікарською.

Довільний вибір лікаря ординуючого.

859. 1—6

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки

Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"

виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові. 845 6—12

КООПЕРАТИВА „СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ"

СТАНИСЛАВІВ, пасаж — висилає Впр. ОО. Катехитам найліпші підручники до науки релиґії в народн. школах: Малий катехизм христ.-кат. релиґії по зл. 0·80 і коротку Біблійну Історію по зл. 1·50. При ґуртових замовленнях оплачуємо самі порто й уділяємо одномісячного кредиту. — Спішіть із замовленням! 813 10—10

ОТОМАНИ, канапки, ґарнітури сальонові, як також всякі роботи тапіцерські по конкуренційних цінах поручає

РОБІТНЯ ТАПІЦЕРСЬКО - ДЕКОРАЦІЙНА

ВОЛЬФІНҐЕР, Львів, вул. Коллонтая ч. 6.

817 **Для П. Т. урядовців догідні сплати.** 10-15

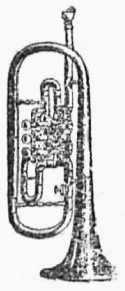

Дуже практичні дарунки — на Ялинку і на Новий Рік є добрий інструмент музичний, — котрий найкориснійше можна набувати

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ":

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.

852 2—25

Їжте мід — бережіть здоровля!

Правдивий чистий пчільний **МІД гірський, липовий, гречаний і цвітовий** з пасік своїх членів по дешевих цінах поручає пасічницька

КООПЕРАТИВА „РІЙ"

у власному склепі **Львів, Бляхарська 20.**

Просимо відвідати і скоштувати бджільний мід-здоровля. 803 5-5

СВІЙ ДО СВОГО! СВІЙ ДО СВОГО!

ПЕРЕПЛЕТНЯ

Петра Подоляка

ПОБІЛЬШЕНА і ПЕРЕНЕСЕНА з вул. Жовківської 28. на вул.

ТРЕТЬОГО МАЯ ч. 11.

Виконує всілякі переплетн. вироби, як оправи Євангелій, Служебників, книжок до бібліотек, канцелярійні книги, та приймає всякі накладки :-: :-: до брошурования. :-: :-:

Поручається ласкавій дальшій увазі.

1—1

Земельний Банк Гіпотечний

АКЦІЙНА СПІЛКА — **ЛЬВІВ, ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО Ч. 14.**

Телєфон: 3—82, 52—92 і 75—32. Телеґрафічна адреса: **ЗЕМЛЕБАНК-ЛЬВІВ.**

Конто в П. К. О. ч. 149.000. **Жировий рахунок в Банку Польськім.**

Акційний капітал зл. 5,000.000. — Власна каменица.

ВИКОНУЄ всякі банкові чинности.

ПОЛАГОДЖУЄ перекази заграницю, до всіх місцевостий світа.

ПЕРЕВОДИТЬ інкасо у всіх місцевостях краю і заграницею.

ПРИЙМАЄ і виплачує вклади в золотих і долярах.

КУПУЄ Й ПРОДАЄ ціннні папери, девізи, валюти по курсі дня, на найкориснішних умовинах.

У ВСІХ КРАЯХ ЕВРОПИ Й АМЕРИКИ ВЛАСНІ КОРЕСПОНДЕНТИ. 860. 1—1

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛИНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.** 24—24

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 1-?

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Вирабляє всякі меблі тапіцеровані і декорації
Приймає також всякі перерібки. — Спеціяль-
812 ність: виріб всяких меблів скіряних. 20—50

ПОРОШОК „KOGUTEK“ ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ
виробу аптики Ґонсецького в Варшаві.

Звертати увагу на повищий фабричний знак 2-10
851a

ЛІЯРНІ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ в КАЛУШІ, вулиця Собіського ч. 7.
А. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО І С-КИ в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красіцького ч. 63.
доставляють дзвони з найлучшої заграничної бронзи, в ріжних скількостях, о гарнім, мельодійнім голосі, переливають старі, **мають постійно на складі около 200 штук дзвонів ріжної величини і тонів.**
ЦІНИ НАЙНИЗШІ! 834 6—10 **ДОГІДНІ УСЛІВЯ ПЛАТНОСТИ!**

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ

КОВДРИ	з вати	від зол.	22·—
	з вовни	„ зол.	48·—
	з пуху	„ зол.	140·—
МАТЕРАЦИ	з трави м.	зол.	33·—
	з волосіння	зол.	80·—
Подушки з пір'я		від зол.	18·—
Перини		від зол.	75·—
Готові пошевки		від зол.	3·—
Готові простирала		від зол.	5·50
Готові простирала під ковдри з дірками		від зол.	11·—
Коци вовняні		від зол.	10·—

Капи — фіранки — дивани — ручники
шифони — обруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ.
837 8-20

Купуйте, читайте і ширіть
Календар „Сільський Господар“ на рік 1931!
Календар має 300 сторінок друку, 90 статтей і порад на ріжні практичні теми з сільського господарства зі 170 ілюстраціями.
ЦІНА зол. 3·50. ЦІНА зол. 3·50.
ЗАМОВЛЯТИ МОЖНА У ВСІХ КНИГАРНЯХ І В В-ВІ „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“.
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА ч. 20. 797 3—4

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄГАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телефон ч. 60-04.** 5-?

Найкращим дарунком на свята є
ПИВО ЛЬВІВСЬКЕ
експортове чорне,
баварське темне,
портер „imperial“, чорне.
862 1—1

ВСІ УКРАЇНЦІ
ПОВИННІ НЕ ЛИШЕНЬ САМІ ТЯМИТИ, АЛЕ ТЕЖ ІНШИХ ОСВІДОМИТИ, ЩО
найліпший набіл і масло
ТА НАЙДЕШЕВШЕ ТІЛЬКИ В СКЛЕПАХ
„МАСЛОСОЮЗУ“
бо там одержуєте прямо з джерела, без зайвих посередників. При цім повага Установи ручить Вам за першорядний та нефалшований набіл.

ДЛЯ ІНФОРМАЦІЇ ПОДАЄМО НАШІ СКЛЕПИ ПРОДАЖІ МАСЛА В КРАЮ:

ЛЬВІВ: — Костюшка 1 а
Ринок 10
Сапіги 21
Зиблікевича 47
Жовківська 11
Городецька 48
Личаків 34
Кентшинського 24
СТРИЙ — Шевченка 5
СТАНИСЛАВІВ — Собіського 24
ПЕРЕМИШЛЬ — Костюшка 3
САМБІР — Костюшка 11 а
КОЛОМИЯ — Костюшка 11
ДРОГОБИЧ — Пілсудского 14
ТЕРНОПІЛЬ — Міцкевича 41
ЛУЦЬК — Ягайлонська 13
КАТОВИЦІ — Шопена 11

Купуючи у нас набіл, причинюєтеся, без ніяких жертв до розвитку рідного хліборобського промислу.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 15. січня 1931. Ч. 2. (402)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. пд неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Львів 405.867.

15 міліонів безробітних

Міжнародне Бюро Праці в Женеві оповіщує, що в грудні було на світі 15 міліонів безробітних, з того в Німеччині 3.9, в Англії 2.3, (дальші цифри означають тисячі), в Італії 534, в Австрії 262, в Бельгії 100, в Данії 44, в Угорщині 23, в Ірляндії 20, в Голяндії 46, в Ромунії 36, в Швеції 43, в Чехословаччині 61, в Швайцарії 18, в Фінляндії 9.7, в Норвегії 8, в Естонії 3.2, в Югославії 4.7.

Безробіття в Польщі.

З кінцем грудня було в Польщі 287.265 (реєстрованих) безробітних, з того: у Варшаві 16.530, у воєв. варш. 19.705, у воєвідстві лудзькім 54.461, з того в місті Лудзь 33.692, у воєв. краківськім 20.054, з того в Кракові 7.875, у воєв. станиславівськім 4.722, з того в Станиславові 4.046, у воєв. львівськім 7.629, з того у Львові 7.177. Дрогобич мав 6.344 безробітних, Перемишль 4.118 і т. д. По званню: безробітних гірників було 7.993, столярів 2.319, робітників гут 1.963, металевих 22.082, текстильних 27.306, будівельних 31.857, умових 20.683, з инших фахів 173.062, в тім 147.102 некваліфікованих Допомогу побирало 105.916 безробітних.

—o—

Чехи здержать допомогу еміґрантам

„Русспрес“ доносить: У ряді чеських ґазет появилася така коротка вістка: Російські втікачі-еміґранти богато літ одержували допомогу з чеських державних засобів, чим руководило мін-ство загр. справ. Видавання допомог буде в сім році застановлене. Та вістка викликала паніку між рос. еміґрантами.

Словянський Педаґоґічний Інститут

Ґенеральний секретаріят федерації словянських учителів, якого осідок находиться у Варшаві виступив з проєктом заснування словянського педаґоґічного інституту. Його ціль: культурне зближення і взаїмне пізнання словянських народів. Вступною стадією праці інституту буде зорґанізування в б. році Міжнародних Вакаційних Педаґоґічних Курсів, в котрих візьмуть участь учителі Югославії, Чехословаччини, Болгарії й Польщі. Перші курси відбудуться в Польщі. Недавно розіслано до визначніших представників науки словянських народів листи з просьбою, щоб вони висказалися щодо утворення інституту і його орґанізації.

—o—

Відозва заступника Петлюри — Андрія Лівицького

АТЕ доносить: „Тризуб“ приніс новорічну відозву А. Лівицького. Він звертається до всіх б. воєнних Українців, щоб готовилися до збройної боротьби проти совітів, бо 1931 рік буде роком перелому і принесе Україні свободу. Лівицький заявляє, що його правительство розвинуло в тій ціли енерґічну дипльоматичну акцію.

—o—

Пацифікація перед Союзом Народів

До секретаріяту Союза Народів вплинула петиція в справі т. зв. пацифікації східногалицьких воєвідств, переведеної у вересні і жовтні 1930 р. поліцією та кавалерією. Петицію підписали всі українські посли і сенатори. Вона дуже обширна і має 52 сторони машинового письма. По короткім вступі петенти представили докладно перебіг пацифікації, наводячи подробиці арештувань і масових ревізій. Вкінці петиція просить Союз Народів о справдження тих подій й охорону меншостей в Польщі. („Хвіля“).

Над чим буде радити сойм?

Головною точкою денного порядку сойму є вибори членів держ. трибуналу та комісії контролі довгів. Правдоподібно радити-муть і над законопроєктом про сірниковий монополь. ББ має предложити проєкт зменшення послам дієт о 15 проц., а опозиція має зажадати зменшення платень високим урядникам від 15 до 50 проц.

—o—

Зелізниця через Сагару

Проєкт такої зелізниці вже виготовлено у Франції. Завдання зелізниці подвійне: має вона получити французькі кольонії північної Африки з кольоніями поза Сагарою і крім того з анґлійськими, бельґійськими і португальськими зелізницями в околиці рівника. Довжина цілої лінії з Бов-Арфи до Сеґону й дальше до Ніямену буде виносити 3450 км.; 1900 км. лінії буде переходити через Сагару а 1550 здовж Ніґру. Приготовні праці триватимуть коло 2 літ, а сама будова 8 літ. Зелізниця та дасть працю 2.000 робітників в Альжирі і коло 2.000 в Судані. Кошти будови виноситимуть 3 міліярди франків.

Ревматизм суставів лучиться з сухотами

На засіданню Лікарського Тов-а у Відні др Райтер представив, що в крови хорого на ревматизм суставів стверджено бацилі сухіт. Віденські вчені думають, що між острим ревматизмом суставів і сухотами є звязок. Той ревматизм не є окремою хоробою, тільки комплєксом симптомів, викликаних появою сухітничих бацилів у крови. На тім самім засіданню проф. Штернберґ викладав про хоробу рака. Він припускає, що рак не належить до заразливих хоріб. (ПАТ).

22 степені морозу в Італії

З Риму доносять: В Італії наступив сильний упадок температури. У Фльоренції 4 ст. морозу, в околицях Тридент у 15 степенів, а в місцевости Певе ді Кадоро 22 степ.! Всі озера в Дольомітах замерзли.

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ

з нагоди свят, імянин і хрестин є вкладкова книжечка враз пушкою ощадности Кооперативного Банку „ДНІСТЕР“, у Львові, вул. Руська 20.

867 2-?

НАША СВЯТОЧНА ПРЕСА

Хто з пильних читачів української преси найшов стільки часу й охоти, щоб підчас свят уважно перечитати її святочні випуски, той міг поробити цікаві спостереження й висновки. Такий читач мусів зауважити, що кождий орґан, без огляду на його ідеольоґічну закраску, старався на свій спосіб достроїтися до святочного настрою своїх читачів, сильніше ніж у будні відкрити своє ідеольоґічне (коли в нього таке є) обличча, пустити більшу скількість „святочних“ фраз, загріти своїх читачів і прихильників до моральної й матеріяльної піддержки того політичного й ідеольоґічного уґрупування, яке даний часопис заступає, — ну і врешті заняти якесь „становище“ до Свята, з приводу котрого даний часопис вийшов у збільшенім обємі і „святочнім“ виді.

І якраз оце „становище“, яке кождий часопис мусів заняти до великого Свята, Різдва Христового, дуже цікаве й повчаюче та дає богато до думання. І тому треба на нім спинитися.

Коли візьмемо до рук т. зв. національні часописи, які нібито стоять на релиґійнім ґрунті і придивимося блище їх змістови, то мимо найщирішого бажання надармо шукатимемо там за глибшим релиґійним настроєм, за щирим, нескривленим і неудаваним відчуттям цеї глибокої змістом Річниці народження Того, що є джерелом Вічного Життя й Добра. Для них Різдво Христа Бого-чоловіка ще не правдива подія, тільки якийсь „символ“, якась „Велика Містерія“, як пише перемиський „Український Голос“; містерія, яка має лиш символізувати побіду Правди над неправдою і насильством лиш тут у земськім житю. Притім користь з цеї побіди мавби мати тільки „наш бідний поневолений нарід“. Словом, новонародженого Христа безапеляційно „зукраїнізували“ і зробили з нього „борця за волю України“. А „Неділя“ навіть і цього не робить, бо крім передової ілюстрації й поезійки зовсім не вказує змістом, що це різдвяне число. Для неї важніший її трилітний „ювилей“ і те, що вона святочно і рішучо заповідає, що „буде виступати все і всюди проти наражування на небезпеку гідности української нації“.

Тут одна замітка. Не розуміємо, на що „Діло“ в святочнім числі помістило фейлєтон „Біла жінка“ про легку жіночку. Чи такий фейлєтон, коли вже його містити, не може почекати до посвяточного числа? Ми очевидно не маємо заміру встрявати в редаґування инших орґанів, як це дехто нераз робить з нами, але подаючи огляд української святочної преси не можемо мовчки поминути того — скажім — нестилевого в святочнім числі фейлєтону.

Ще більш „радикально“, як і лицює „радикально“-соціяльному орґанови справився з Різдвом „Громадський Голос“. Він попросту — „скасував“ Різдво і про нього ні чичирк. Радикальні дуби, з котрих не один почим-

чикував на Різдво до церкви (от так з традиції і „для святого спокою, щоб жінка не сварилася“) уважають, що „радикальним“ масам про Різдво не треба нагадувати. Зате вони „признають“ лише Новий Рік. І тому в його честь, щоб довго не мозолитися — „радикально“ передрукували минулорічний вірш зі свого „Плуга і Гарту“ (дод. до „Гром. Гол.“). Та всеж таки не могли вони встерегтися, щоб і на сторінках їх органу не відбився відгомін Різдва Христового. Бо коли на першій сторінці „Гр. Голосу“ видніє прапор з написом „Борітеся - поборете“, то зараз на другій стороні написано: „З Новим Роком Новий Мир!“ Значить одночасно: І мир і боротьба! А під заголовком м. і. таке: „Ще немає тої нової Правди і Нового Мира на землі, про які нове слово голосив Син Марії, що вродився 1931 літ тому назад“. І щож думаєте, чи вони вірять в те, що написали? Колиб їм поставити таке недискретне питання, то вони, якби були щирі, напевно сказалиб: — „Ми й самі не знаємо. Та для радикальної товпи треба щось в тім роді написати“. Словом — радикальна „чесність з собою“.

В святочнім „Гром. Голосі“ слід згадати статтю д-ра Стахова, котрою він наклонює селян до більшого заінтересування політикою. На жаль він не розріжняє політики від пустого політиканства, котрого в нас страшно богато й котре забагнює також области, які з політикою не повинні мати нічого спільного. Клясичні приклади того дають власне радикали в наших кооперативах, котрі звичайно нидіють, як тільки дістануться в їх руки.

Це булоби про українську святочну пресу. Ще требаби згадати про чужу пресу, друковану на українській мові, як пр. „Раду“, „Працю“, „Сельроб“ і т. п. Та про них коротше. Для них Різдво це казка, ілюзія, традиція, іділля і т. п., як пише „Рада“, орган „незалежної“ думки. Або просто зовсім про нього не згадують. Це бодай ясно й отверто. Але це може не все з переконання як радше тому, що так наказують хлібодавці.

Мабуть неодному з большевицьких працьовників пера серце і традиція батьків бодай шептали як не виразно говорили, що релігія має інакше значіння, ніж про неї наказує думати партійна програма й дисципліна. Та раз туди пішовши, вже не мають ні відваги, ні сили отверто сказати свою думку. Хліб утратилиб...

Колиб ми хотіли дати відповідь на питання, який відгомін знайшли в святочній укр. пресі недавно минулі відомі події: пацифікація, загально-економічна скрута, то-що, то переглянувши її, переконаємося, що хоч всі ті невзгодини відзеркалюються в більшости органів, одначе не в бадьорім тоні й заохоті до поборювання невзгодин, не в річевій і спокійній аналізі наших помилок, не в шуканню доріг до виходу зі скрутного положення, але в якійсь тихій, пасивній резигнації й утечі до минулого. Виїмок становить тут хіба перемиський „Укр. Голос“, що почав знова появлятися зі святочним числом по випущенню з вязниці його редакторів. В тім числі є боєвий виступ якогось „Мілєса“ проти теперішної укр. парляментарної репрезентації. Він у статті „Не визнаємо“ м. і. пише: „І цеї парляментарної репрезентації у Варшаві, яка називає себе українською, ми не визнаємо правним і уповажненим представництвом західно-українського громадянства, таксамо, як з обридженням відкидаємо „політику“ цеї репрезентації, яка в час нашого лютого національного лихоліття не то що не в стані здобутися бодай на великий вселюдний крик протесту, але в добавок, цілою суттю отої своєї „політики“ вважає вміння висмаровуватися уенерівською оливою, щоб тим лекше могти влазити у Варшаві в ласку властьімущих вельмож“. Та мабуть це лиш вигук невдоволення, що їх поминули при розпарцельовуванню мандатів. Бо покривджений „Мілєс“ так і жалується: „Коли складано лісти, не було при цьому тих, що повинні були там бути“! Отже кого саме не було?

Натомість більш відрадним явищем в українській пресі, і то не тільки у святочних випусках, треба уважати те, що нема вже в ній лайки, інсинуацій, очорнювань і наклепів, які ще недавно можна було стрічати. До ясних проблисків в нашім національнім життю, які знайшли вже відгомін у пресі, треба зачислити також, занотований на сторінках „Неділі“ й „Укр. Голосу“ самочинний і спонтанічний відрух українських народніх мас до консолідації на всіх ділянках громадського життя. Може якраз відомі події стали товчком до активізації українського загалу. В „Неділі“ находимо такі вістки з краю: „Організаційні зусилля на окремих ділянках життя находять небувалий досі відгомін. Народ горнеться до своїх національних установ. Де вони знищені, з останнього стягається, щоб їх відбудувати. Де вийшли ціло, з заввзяттям розбудовує їх. Почуття національної свідомости і національної гордости ще більш заострилося. Селянська маса чутко розуміє вагу організованости та здисциплінованости, шкідливість грязні та роздорів. Кожда спроба з боку ріжних темних духів вбити клин між село та його інтеліґенцію находить рішучу відсіч. Мимо нечувано важкого економічного положення село радо жертвує на народні цілі. Зокрема знаменне: після останніх подій село ближче зацікавилося „Рідною Школою“.

Давби Бог, щоб цей здоровий прояв організованости й жертвенности зростав та не був лиш соломяним огнем, як це у нас нераз бувало. Тільки слід підчеркнути, що „Рідна Школа“ й усі инші національні організації мусять стати щиро на ґрунті католицького виховання мас, бо без того вони не матимуть дійсно трівкого розвитку.

З причини загальної стаґнації
продає всілякі
ФУТРА
854 3—5
о 30% дешевше Ф-ма
САЛЯМОН БАЧЕС
ЛЬВІВ, вул. КРАКІВСЬКА ч. 6.
ТЕЛЄФОН 21-28. ДОГІДНІ СПЛАТИ.

Нищать Царицин — будують Сталінград

Кореспондент „Н. Фр. Прессе“ Бачешес пише: Басейн Волги одержить нову столицю — Сталінґрад. Він уже будується, на місци, де стояло провінціональне місто Царицин, котре в 1913 р. мало 40.000 душ. Тепер зносять той старий Царицин і будують нове місто. Воно має вже 312.000 мешканців. Се буде перше „соціялістичне місто“, зложене з ряду дільниць: для металю, дерева, хемічних виробів, будови кораблів, пристань і т. д. Довгота того міста виноситиме 60 км. Будова його має коштувати 900 міліонів рублів у золоті. Місце під те місто вибрано в Царицині тому, бо там Волга найблище підходить до Дону. Обидві ріки будуть получені каналом — і великий басейн Волги одержить в той спосіб вихід водою на Чорне Море. Та — кінчить кореспондент — бракує робітників, а тим робітникам, що є, бракує охоти до праці. Се й політично дасться відчути.

ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ НАЙБЛИЗША ВІЙНА

Ми вже повідомляли про нове предсказання ґен. Людендорфа. Тепер приносить преса докладніші вісти про зміст його брошури: „Світова війна загрожує!“ Вона, каже Людендорф, вибухне без ніякого виповідження, а саме 1. мая 1932 р. Того дня зачнуть мобілізацію всі держави з виїмком Норвеґії, Голяндії, Еспанії, Португалії, Туреччини і Японії. А ще в ніч передтим зачнуться бої в воздусі й на морях. Німецька „Райхсвера“ виступить, щоб захищати границі перед вмаршом французько-бельґійських військ. Дня 2. мая італійська армія увійде в Баварію, а 3. мая Чехи займуть передмістя Відня й обсадять мости на Дунаю. Крім того чехословацькі війська стануть на землях Угорщини й Саксонії. Пятого дня чеські сили займуть Лінц і посунуться аж до баварського ліса, де получаться з надтягаючими силами Франції. 15. V. 1932 німецьке правительство втече з Берліна до Кілю, бо усоюзнена з Німеччиною італійська армія буде на північ від Альп зовсім знищена. В 5 тижні війни французько-чеські війська стоятимуть уже на лінії Бранденбурґ—Берлін-Франкфурт і розпічнеться страшний упадок всего, що німецьке. Людендорф розмальовує пекольні картини. По побідах наступлять погроми. Закипить позиційна війна. Зірвуться революції. Большевицькі війська заллють всю европу і християнські народи зачнуть вигибати... Преса, подаючи зміст тих виводів Людендорфа, пише: Трудно зрозуміти, як такий хорий ґенерал міг літами командувати німецькою армією, зате можна зрозуміти, що він мусів її довести до погрому. В божевільних фантазіях Людендорфа є одна слушна думка: він перестерігає Німеччину перед спілкою з італійським фашизмом і ся його пересторога мусить остати без впливу, бо він сам позбавив себе вже всякого авторитету.

——o——

Чи желізниці пережилися

Від них утікає американський капітал.

З Ню-Йорку доносять, що на вістку про захитання банку Кіддер-Піболи й Ко. зачали в небувалий спосіб падати акції навіть найповажніших желізниць. І так упали до 66.75 акції (шери) желізниці Балтімор-Огайо, котрі навіть в часі великого краху в осени м. р. ніколи не падали нисше 105. І той упадок до 66.75 наступив мимо того, що та желізниця не зменшила дивіденди! Шери желізниці „Шікаґо Рок Айленд“ упали до 56, а желізниці Савтерн до 58.50. Здається, що на той упадок вплинув погляд Форда, котрий заявив, що желізниці се пережиток, бо їх роботу лучше залагоджують авта, а незабаром будуть залагоджувати й літаки.

——o——

Що діється в СССР.

Берлінський дневник Ульштайна „Темпо“ приносить нові інформації больш. корабельного капітана, котрий саме прибув до Берліна. Він оповідає, що в самім тільки московськім ґарнізоні увязнено за бунт около 700 офіцирів, а в цілім московськім окрузі коло 7.000 осіб. Сталін укрився в глибині Кремлю а доми довкола Кремлю евакуовано й обсаджено узброєними чекістами. Вражіння військового заговору в цілім СССР величезне. Преса приносить також ряд інформацій ріжних купців, котрі щойно вернули з СССР. Вони оповідають, що поїзди, їдучи на захід, мусять часто ставати, щоб перепускати військові поїзди, що їдуть на схід. Харків після донесень наочних свідків переповнений військом, а квартали, в котрих є державні установи, віділені від решти міста кордонами війська.

ОСИП НАЗАРУК

КРІЗЬ ПРАЛІСИ КАНАДИ І СКАЛИСТІ ГОРИ (Rocky Mountains)

III.

При „стації" Брул — „готель" з бальків з малим надписом. Стоїть над самою водою озера чи ріки. А вода далі тягнеться — вже цілком не знати, чи вгору чи вділ. І знов зявляються ґрупи білих осик, великих, гарних, з чистою корою. Але тверда смерека побиває їх опять і густими кольонами здобуває гори й доли. Та лучаються місця, де осика перемагає смереку й оточує її своїм ясно-зеленим, свіжим, аж прозрачним листям. А смерека тут і там гордо стоїть одинцем, стиснена звідусіль ворогом свого роду, що безпощадно бореться з нею за землю, за воду і за сонце.

О, прийдіть сюди, всі мрійники мира, „пацифісти"! І надивіться на війну в природі тай на безпощадні воєнні походи навіть тих істот, що вростають у землю! Не будьте смішні й не думайте про „вічний мир". Бо боротьба кипить на кождій скелі, у кождій щілині, на кождій ґрудці землі! Боротьба уперта, невмолима. Ніхто тут не каже й не пише, де границя його була чи є. Не каже, що тут або там „право" його роду, жити й розвиватися. Там його „право", де видержують вічну боротьбу його нервикоріння, де мязи його породи витискають иншу породу. А там, де закон природи скаже:„ „стань!", — кінчиться її „право", бо кінчить — сила її. А сила людей і народів оперта на вірі, на релігії. Котра людська порода не хоче бачити й розуміти сього невмолимого закона, та не має ніякого „права" до життя й до розвитку, хіба — до служби иншим. Під їх стопами, як розложене порохно, що переміниться в ґній, дощами битий — для розвитку чужинців.

О, який же ти твердий, український народе, що не перемінився ще цілком у ґній для чужого коріння, хоч досі у пропасти століть лунає твій крик: „Хочемо під царя восточного, православного!" Якоюж страшною луною відбивається той оклик! Відбивається й досі — між горами і дебрами історичного походу твого! Се був червоний крик — спливаючої крови й охоти до самостійного життя... Десь, колись, в одній з наших чудернацьких історій читав я, що то сам Хмельницький порозставляв аґітаторів на Чорній Раді, котрі намовляли народ, щоби кричав: „Хочемо під царя восточного, православного!" Можливо, що се правда. Та рішучо не вірю, щоб державний народ, навіть найбільше темний, кричав таке, якби мав хоч сякетаке життя в своїй державі: бо чим темніший народ, тим більший самозаховуючий інстинкт дав йому Творець. Не вірю в той крик без підстави, бо знаю, що як частини Галицької Армії в часі останної війни були змушені остати під большевиками і як наші офіцирі задля політики скинули національні краски і відзнаки та припняли червоні, — галицькі прості стрільці відмовилися зробити те саме. А коли большевицькі аґітатори зачали плюгавити наші краски, тоді стрільці закричали: „А підеш ти відси оден з другим, чи хочеш по голові дістати та по невмиванім писку?!"... І не зняли наших відзнак поки були вкупі і мали зброю в руках. З того вношу, що вже таки через край гірко й несолодко було колись нашому народови в нашій державі, коли він закричав: „Хочемо під царя восточного, православного!.." Гірко. Очевидно не задля матеріяльних недостач а задля морального рознуздання більшости тих, котрі при владі стояли й ні свого Гетьмана, ні своєї совісти не слухали. Бо мораль рішає про держави і народи, а не повний контюх.

О, який же ти твердий, український народе, що живеш ще досі! Ти твердший від червоної кедрини, що камяніє в вогкости й воді. Ти твердший від ґраніту, розбиваного чужим зелізом і динамітом. Бо ти і сам розбиваєш себе і чужі, зорґанізовані сили розбивають тебе століттями. І ніхто не може розбити. О, якби ти усвідомив собі свою міць і силу і невмолимий закон, — який же великий і міцний бувби ти! А так конаєш віками в муках і — не можеш сконати, а ріжні чужі кличі їдять тебе, як вітріоль...

Великі поля піску і ріни тягнуться понад воду кругом тунелю, кованого в скелі. Вода знов стає подібна до озера. Попід скелисту гору мчить поїзд без уговку. Але й на ній у щілинах, куди вітер пороху навіяв, стоять самотні сосни і смереки, де тільки трошка пригожого ґрунту. Не — землі, тільки: ґрунту, ріні...

І все пригадується картина великого поета жидівського племени:

„Стоїть сосна одинока на нагій вершині".

Ні оден з поетів инших народів світа не заспівав такої пісні, не змалював такої картини. Шукайте за нею скрізь. Перевертайте всі книги пісень — століттями, а не знайдете такої пісні. Бо тільки одно жидівське племя потрафить жити в щілинах инших народів, куди вітер його долі навіє йому бодай трохи земного пороху. І з душі свого народу виспівав сю пісню великий поет Гайне. О, які сліпі ті, котрі думають, що яка небудь дійсна культура чи хочби одна її квітка може вродитися й вирости в хаосі інтернаціоналізму... Бо інтернаціональна тільки матеріяльна цивілізація: мурована дорога і шлях зелізний і дріт телеґрафу і сажа з фабричного комина і шматок золота з урядовим стемплем, що називається ґріш і поліцай з буком і кримінал з решіткою і кат з топором і суддя з мертвим законом. Він може бути таксамо „примінений" і на сибірській тундрі й на гуцульських горах, як може бути „примінений" і топір ката і бук поліцая і дріт до вікна решітки. Але кожда культура духа вимагає безумовно живого ґрунту свого племени, що малоб бодай тілько сонця і своєї землі, кілько має самотна сосна у скельній щілині. І тому — свята боротьба народів за землю і свободу. І ґріх проти життя мають ті, що перечать конечність її.

На дивній воді зявляються острови з деревами.

Я знов утратив переконання, що се ріка: бо зелізний шлях перегородив її цілком греблею. Сподом вода не тече. З рікою сього зробити не можна, бо вода розвалилаби греблю або перейшлаб верхом. А тут ні. Значить — се вже озеро, з якого випливає ся ріка. А може вона вже давно десь скрутила в бік і се цілком инша вода? Господь знає.

А далі тягнуться цілком білі скелисті верхи з вапняка, що виглядають, якби були з леду. В їх щілинах марні смеречини. Стоять рідко, дуже рідко. Такі марні та хирляві, що мабуть не мріють уже про ніщо. Навіть на мрії нема у них сили. Бо мрія се також огонь, який свідчить, що є ще пальний матеріял під ним. Верхів тих білих велитнівгір з острими кантами цілком не видно — вони в мраці. А в долі під ними, на зелізнім шляху — „екстраґенк". Ви певно не знаєте, що таке „екстраґенк"? Се „ґімназія Канади", яку мусить перейти кождий, хто приїхав сюди зі старого краю. Тяжка се школа!

„Екстраґенк" се надзвичайна партія робітників, яка вибирається на довгий час у степи й пущі Канади, щоб направляти зелізні шляхи. Притім треба двигати тяжкі „швелі" й инші тягарі, спати тижнями й місяцями або в ваґонах, або й під голим небом, працювати на спеці і слоті. Тому так часто можна в народі почути запит:

— „А був він вже на екстраґенку?"

— „Ні."

— „Ее, то що він знає?"

Коли в Канаді побачите десь такий екстраґенк, то там майже напевно будуть українські робітники. Бо се одна з найтяжших робіт...

Вода озера чи ріки щезла вже давно. Та на великих полянах видніють маси лозини. Видно — й тут було колись озеро. Але сплило або висохло. І лози плачуть за ним, як плачки над могилою озера. А кругом пусто і тихо мов у домовині... Тільки поїзд стукоче по зелізних рельсах у Скалистих Горах...

Коло стаційки Міетте поїзд не стає, хоч має тут велику, червону „водокачку", як кажуть на Великій Україні. Видно не потребує ще води.

(Дальше буде).

Коли бандаж

то лиш в закладі спеціяльних патентованих бандажів пропуклинових і черевних

М. ФРАЙЛІХА

Львів, вул. Городецька 35.

841 5—10

СВЯЩЕНИКИ, які досі не забезпечили свойого життя в користь своїх найближчих становлять вже сьогодні виїмок.

При нагоді святочних желань і дарунків не повинні вони проте забути, що найкращим і найконечнійшим дарунком на Свята і на Новий Рік є життева поліса

одинокого українського Т-ва обезпечень на життя і ренти

„КАРПАТІЯ"

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 18. І. пов.

856 2—2

Секта „червоного змія"

Большевицькі власти намагаються тепер зліквідувати небезпечну для рад. влади секту „червонодраконівців". Послідовники цеї секти вважають большевиків „червоними зміями", а рад. владу владою Антихриста. Вони проповідують цілковитий непослух властям, передівсім щодо військової служби, цивільних вінчань і плачення податків. Радянський режім означає для них кінець світа, а переслідування клиру знак приходу Антихриста. „Треба уникати всяких зносин з властями та „колхозами" і в боротьбі вижидати приходу Христа, котрий буде між 1932 і 1935 рр." Цей рух розвивається передовсім в повітах коростенськім та бердичівськім. Зпоміж вдохновителів цеї релігійної пропаґанди власти арештували вже: „діда" Корнія, Губинського, Цимбалюка, жінку Меланію, Михайла Притчу, Євтима Кротика та инших українських селян. Ті сектанти мають свої тайні зібрання, свої особливші знаки та кличі, взяті переважно з Апокаліпси дуже популярної в тих містиків, що завдають чимало клопоту чекістам. („Екклєсія").

Щоби зрозуміти глупоту другого чоловіка, на те не треба бути мудрим: вистарчить бути дурним в иншім роді (Г. Ляндав).

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 6—50

о. Д-р Й. ЗАСТИРЕЦЬ

Про наших письменників і малярів

Що вони повинні творити й малювати?

Переживаємо тяжку добу в нашій історії. Всі дані вказують на те, що вона переломова і від того, чи ми вийдемо з неї побідно, скріплені морально й матеріяльно, залежить наша світла майбутність. В таких переломових хвилях для піддержання духа й витрівалости нації в боротьбі треба не тільки великих і морально сильних провідників, але також література і мистецтво повинні своїми творами сталити гарт духа та плекати віру широких народніх мас в їх післанництво і вказувати шлях, куда їм іти. Тут велике і вдячне поле для наших письменників і мистців.

На жаль мусимо ствердити, що теперішні наші письменники й мистці з виїмком тих, які вказували на північного ворога, занималися другорядними менше важними для нас проблемами і не рідко в підборі й обрібці тем йшли слідом Толстоя („не спротивлятися злу“), Горкого, Маркса або навіть Арцибашева. Все це витворювало в народі розбіжність, песимізм і зневіру.

Правда, вже Лепкий ворушить нашу совість своїми історичними повістями, Чайковський вчить молодь геройства а другі висміюють наші хиби. Одначе цего замало. Треба добирати приміри великих людей, — героїв з нашої та всесвітної історії. Яку величезну ролю відограла в життю Пілсудського книжка про Наполеона! Чи маємо ми книжку про Наполеона або про Александра Македонського і їх великанські подвиги? Ми замість того маємо плаксиві, ліричні літературні плоди наших письменників, які читача доводять мало що не до апатичної „нірвани“. Нераз аж млісно стає чоловікови слухати на концертах, зїздах й економічних зібраннях промовців, котрі зачинають кожду промову від того, що ми нещасні, бідні, поневолені, а всему тому винні не ми, а сусіди. Навіть наші шкільні підручники вже молодому гімназистови торочуть про бідноту, сиріцтво і всякі нещастя, без того, як біду побороти. Нічого погідного, нічого енергічного.

Скаже дехто, що в нашій історії мало сюжетів геройських, величніх, нема постатей гідний наслідування. Та це твердження неслушне. Тем, повних енергійних змагань в нашій історії богато, треба лиш до неї заглянути. Чи не гарна тема до історичної повісти постать Бориса Кольомановича, вихованого в Киïві, який серед соток перешкод здобуває в XII ст. угорський престол, входить при тім у зносини з королями й провідниками третого хрестоносного походу, з візантійським цісарем і вкінци мимо ріжних невдач, засідає на престолі? А походи Норман в Европі, або цего дружинника — Нормана, що за радою доньки князя Ярослава йде по геройську славу на двір візантійського цісаря і між Сараценів та вкритий славою вертає в Київ женитися з Ярославною?

Те саме можна сказати і про мистців і малярів. Богато з них, намалювавши два-три образи на нецікаві теми, мають великі жалі, що українська суспільність їх не піддержує. Забувають, що вони так само як учитель чи священик члени нашого народу і мають так як вони працювати в першій мірі й творити те, що зближувалоб нас до нашої задушевної мрії. І вони моглиб мати богато-пребогато тем, що загрілиб нарід, піддержали в упадку й вказували шлях до визволення. Чи прийшло котрому з наших мистців на думку змалювати облогу Царгороду Олегом або Ігорем, похід Ярослава на Ураль? А які прегарні історичні образи моглиб ми мати з нашої галицької історії! Побіда Володимирка, Ярослав Осмомисл доходить з військом до устя Дунаю в море, Мстислав Удатний виїзджає з Галича на війну, Данило виряжає воєводу Дмитра боронити Київа, Данило основує Львів і т. д. і т. д. Де хоч оден образ на таку тему? А чи пробував хто кисти до змалювання сцени, як Хмельницький на білім кони прибувши на місце страчення народної поетесси Марусі Гордіївної Чурай, даруе авторці пісні „Ой не ходи Грицю на вечерниці“ життя задля її чудових пісень? Або побіди Хмельницького, Дорошенка, Мазепи і т. п.? Оттакі образи, репродуковані десятками тисяч, наповнювалиб наші кімнати любовю батьківщини і як польські Ґротґери й Матейки не тільки кріпилиб духа нації, але напевно поліпшилиб матеріяльне положення нашим мистцям.

Тут ще одну справу годиться піднести. Малярі наших церков повинні теж у відповідних місцях малювати образи на теми церковно-народних подій. Я порадив в одній церкві намалювати в бабинці образи: напад Татар і пожежу села та церкви в останній війні і сцену як карають смертю священика і селян. На першім образі звязана бранка падає під придорожнім хрестом з останньою молитвою. Річ ясна, що такі сюжети приковують до себе увагу народа.

Ось такого рода теми й сюжети потрібні нам в нашій літературі й мистецтві, щоби плекати історичну традицію, збуджувати національну самопошану й формувати тип Українця нового, боєвого, жадного чину і карного.

Отсих кілька думок кидаю під розвагу нашим письменникам і мистцям з нагоди Різдва Христового. (Ся стаття не могла увійти до Різдвяного числа, та вона на актуальности не стратила. — Р е д.).

——o——

СКУПІСТЬ МОЛЬНАРА

Скупість популярного мадярського комедіописця Франца Мольнара загально відома. Мимо того по кождій премієрі своїх театральних штук має він від давна звичай запрошувати на бенкет своїх приятелів, артистів, що грали в його штуці, критиків й обожателів його таланту. Сими днями, як доносить „Аз Ест“, по премієрі „Добра вістунка“ Мольнар повідомив знакомих, що й тим разом відбудеться бенкет як звичайно в реставрації театру Віґшінґар, знаній з умірковання цін. Рівночасно звірився одному зі своїх найблищих приятелів, що тим разом кождий буде платити сам за себе. Очевидно приятель не додержав таємниці й повідомив про це знакомих Мольнара. Тому бенкет випав дуже оригінально. Один із запрошених гостей, знаний маляр, замовив собі скромну яєчницю, другий зїв тільки пару ковбасок, третий вдоволився шкляночкою пива. Мольнар сидів на почеснім місці й здавалося, що взагалі не звертає уваги, що при столі кругом нього діється. Бавився знаменито, начеб був переконаний, що це бенкет для хорих на... жолудок. Вкінці зробив всім злосливу несподіванку й заплатив за всіх рахунок.

——o——

ПЕТРО ҐОНҐ

ТАЛЯР

Гумореска.

Я сидів у кавярні при круглому марморному столі. Потонув я ввесь у думках, бо мав великі журби. Нараз побачив я під столом срібну тримарківку.

Ще в дитячих роках чув я: коли побачиш на землі гріш, скоро наступи на нього ногою. Я так зробив. Тепер вперше в життю пересвідчився я, який гарний був цей — забобон. Не тільки гарний, а й практичний. Бо тоді другі не бачать, що гріш лежить на землі.

Я рішився держати ногу на ньому так довго, аж мій сусід від стола заплатить і відійде. Щойно тоді думав я підняти таляра та сховати в кишені. Та мій незнайомий сусід від стола не платив і не відходив. Навпаки, випив каву й розмріяний закурив циґаро. По півгодині замовив чарку коняку. По годині другий коняк. А за півтора години третю чарку!

В тім часі взяв я олівець і числив собі на карточці, що то я куплю собі за цього таляра, котрий в мене під ногою. Хотів я купити собі склянку мармоляди, пару скарпиток, 25 цигареток і півтвердий ковнірець

В цій хвилині мій сусід глипнув під стіл. На лиці зблід як смерть. Нервозно забубнив пальцями по марморній плиті. Потім знов глянув під стіл і з підозрілою цікавістю оглядав мої черевики.

— Чого вдивляетеся так в мої черевики? Чи вони такі заболочені? — спитав я його.

— Ні, та... знаєте — вигикав він — передше лежав тамечки на долівці таляр...

Я схилився, підняв тримарківку й показав йому:

— Може цей?

— А вжеж.

— Чи ви згубили його?

— Ні.

— А чогож хочете?

— Що я хочу? Гріш найшов я.

— Чогож не підняли ви його або не наступили ногою, як я.

— Знаєте, я хотів підіждати, аж ви заплатите й вийдете. Та ви ні не платили, ні не виходили. Ви тимчасом числили.

— Егеж, я тимчасом вичислив собі, що я куплю за цього таляра. Я куплю собі склянку мармоляди, пару скарпиток, 25 циґареток й півтвердий ковнірець.

— Так не йде, мій пане! Ви можете купити тільки мармоляду та скарпитки. Я хотів за нього випити шість коняків. Три я вже проковтнув.

— Знаєте що? — сказав я — ми поділимося по братерськи. Ви, візьмете півтора таляра і я півтора та все буде в порядку.

— Пане „обер“, зміняйте нам три марки.

Він зміняв і мій сусід від стола заплатив і вийшов. Я хвилинку посидів. Потім хотів вложити цих півтора марки в кишеню до тримарківки, що я вже мав її в кишени, як прийшов у кавярню. Та в кишені не було вже монети. Зате відкрив я там діру. Цим отвором випав мій таляр, яким ми поділилися...

——o——

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
806 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 12-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Пекучі проблеми Европи

Зміст: Чи всі держави зобовязані „юридично" зменшити зброєння, чи деякі тільки „морально"? — Важний артикул Е, е. — Зїдлива дискусія між гр. Бернсдорфом і лордом Сесілем. — Що ухвалено в справі розброєння? — Чи Німеччина може далі платити воєнні відшкодування? — Третій проблем щойно буде печи. — Що властиво постановляє артикул Е, е? — Як над тим Е, е перечилися представники СССР, Польщі, Фінляндії й Бельгії? — Що з тим Е е, зробили і кілько голосами?

Міжнародня політика Европи занята тепер трьома проблемами: два з них, то є справа розброєння і справа воєнних контрибуцій, вже печуть, а третій проблем, то є справа зміни границь, зачне печи мабуть в недалекій будуччині.

Справі розброєння присвятили ми вже один огляд в 398 ч. „Нової Зорі". Та його треба доповнити, бо міжнародна комісія для розброєнь приняла дуже важну резолюцію. Розходилося о те, чи постанови вступу до пятої части верзайського договору (про розброєння Німеччини), доповнені осмою частиною договору Союза Народів, — обовязують юридично також держави б. антанти, зменшити свої збройні сили, чи се тільки їх обіцянки, які мають лиш моральне значіння. Розуміється, Німеччина обстоювала весь час першу тезу, а її побідники другу тезу, кажучи, що для них розброєння се питання їх доброї волі, залежне від того, чи вони чуються загрожені, чи ні, а сили Німеччини виразно установлені договором. У звязку з тим Франція поставила внесок, щоб доповнити проєкт конвенції артикулом Е, е, котрий постановляє, що ся конвенція в нічім не зміняє обовязків, які деякі держави приняли на себе в попередних договорах. Над сим внеском вивязалася остра дискусія. Представники Чехословакії та Югославії хотіли її уникнути й тому предложили, щоб той внесок відіслати до підкомісії. Представник Німеччини, гр. Бернсдорф, замітив глумливо, що з тим внеском має робити технічна підкомісія, коли він чисто політичний? Виглядає, якби повна комісія боялася публично радити над ним. На те ще більше зїдливо відповів представник Англії, льорд Сесіль, що комісія хоче дати можливість гр. Бернсдорфови, виголосити заздалегідь приготовану промову. Делеґат Болгарії Морфов поставив внесок, щоб над внеском Франції перейти до дневного порядку, та його внесок перепав 13 голосами проти 5. Тимсамим принято внесок Франції, котрий значить, що розброєння обовязкове але — не для всіх... За внеском Франції голосували, розуміється, представники Малої Антанти й Польщі. Гр. Бернсдорф заявив, що приняттям того внеску зведено до нулі обмеження сухолутних збройонь...

Другий проблем, а саме справа воєнних контрибуцій, які має платити Німеччина, звана також справою „репараційною", здається ніякої держави не „зрепаруе", а навпаки — може викликати замішання в Німеччині й тим самим ще гірше ослаблення в цілій Европі. Як відомо, Німеччина платить воєнні відшкодування по части грішми, по части товарами, вуглям і т. п. Німці кажуть, що вони дальше приписаних їм сум платити не в силі, бо під тим тягарем валиться вся їх господарка. І арґументують так: Для заплачення приписаних їм репарацій Німеччина мусілаби збільшити вартість свого вивозу з 12 міліярдів на 40 (приймаючи, що зовнішна ґуртова торговля дає максімум 5 процент доходу від обороту). Та збільшити вивіз до тої міри неможливо, бо Німці не в силі випродукувати аж тілько товарів. А якби були в силі, то й се на ніщо не придалосяб, бо не знайшлиби збуту на таку масу товарів. Вже тепер в Анґлії кричать про німецький „демпінґ". Доставляти такі товари, в котрих Німеччина має майже монополь, як пр. калієві соли або деякі роди красок для Німців легко. Вигідно для них було також платити репарації худобою й будованими в Німеччині кораблями. Одначе запотребования тих річей має свої границі і в значній мірі вже заспокоене. Супроти того вони перестерігають, щоб їх дальше надмірно не натискати, бо тоді завалиться вся їх господарка і дальше плачення репарацій силою факту взагалі застановиться. Антантські економісти кажуть, що так зле з Німечиною не є. Який оборот возьме та справа дальше, годі предвидіти. Третій проблем, а саме справа зміни границь, з яких незадоволений цілий ряд держав, щойно назріває. Він злучений тісно з обома першими проблемами.

*

Вже по написанню цего звіту наспіли докладні і цікаві вісти про дискусію між представником СССР Луначарським і иншими членами комісії для розброєння. Ті вісти треба передати в нашій пресі, бо без них трудно зорієнтуватися в тій важній міжнароднїй справі

Отже Луначарський рішучо виступив проти артикулу Е, е, котрий постановляє, що Ромунія, Польща, Латвія, Естонія й Фінляндія можуть пóти не розброюватися, поки не розброїться СССР. Льоґіка польського делеґата (ґен. Каспшиньского) — говорив Л. — дуже дивна. Він каже, що СССР „не схоче підписати" конвенції. Чому? Відки ви се знаєте? І відки ви знаєте, що всі инші держави підпишуть конвенцію? Таж десятки держав взагалі не заступлені на конференції, отже що будуть підписувати? А тут кажуть, що лише большевики не підпишуть. Я домагаюся усунення виїмкової постанови проти СССР.

На те делеґат Бельгії Буркен замітив з ґумором серед загальної веселости: Стверджую з задоволенням, що совітська делеґація не відноситься до нас безучасно... — Луначарський поставив такий внесок: „Тому, що збереження б. артикулу Е, е, при теперішних услівях стратило всякий сенс, текст того артикулу комісія виключає з проєкту конвенції." — Льорд Сесіль висказується за „змягченням" того артикулу. Делеґат Польщі ґен. Каспшиньский і делеґат Фінляндії Голсті противлятьсяся змінам. Делеґат Бельгії Буркен ставить посередний внесок: „В принятім комісією тексті проєкту був артикул Е, е, на підставі котрого Фінляндія, Латвія, Естонія, Польща й Ромунія поставили означені передумови приступлення їх до конвенції (гл. документ ч. . . .). Комісія постановила предложити оцінку тої справи повній конференції на підставі слідуючих двох представлень". Тут слідує первісний текст, але скорочений.

Делеґати Польщі, Ромунії й Фінляндії годяться на предложення Буркена. Льорд Сесіль навіть підпирає його. Луначарський признає, що редакція Буркена „тонша" ніж инші, та — мовчить про те, чи він її приймає чи ні. Видно боїться того, що скажуть в Москві. Редакцію Буркена приймають 18 голосами проти 1 (5 здержалося), а внесок Луначарського відкинули передтим 14 голосами проти 2 (СССР і Туреччина), причім Італія й Німеччина здержалися від голосування. А що Луначарський не зажадав уже голосу, отже треба думати, що й він приняв редакцію Буркена. Вона кінець кінців представляє тілько альґебраїчну формулу, то значить не називає виразно СССР, ізза котрого його сусіди не розброюються, так як говорив Луначарський в дискусії. Та від сего не полекшає тим державам, що львину пайку податків дають на військо.

——o——

Міжнародня ситуація

Що про неї каже Льойд Джордж?

В статті поміщеній в „Нае Фр. Пресе" доказує Л. Джордж, що від часу підписання мировых договорів, не було ще такого непокоючого політичного полоєння як тепер. Европа починає ділитися на два табори, ревізіоністів т. зн. тих, що хочуть зміни мировых договорів заключених по світовій війні і тих, що не хочуть цеї зміни. До ревізіоністів належать: Італія, Німеччина, Австрія і Мадярщина до антиревізіоністів: Франція, Бельґія, Польща, Чехословаччина, Югославія і Ромунія. СССР — на думку Льойд Джорджа — прилучиться до ревізіоністів. Анґлія, Скандинавські держави й Америка залишать собі свобідну руку. Льойд Джордж каже, що ревізія договорів не мусить вести до війни. СССР не в силі виставити армії, яка малаб якусь боєву силу поза границями СССР. Тому й напад большевиків на Польщу скінчився 1920 р. їх поразкою. Відношення сил між арміями польською й СССР від того часу не змінилося. Большевицька армія тепер сильніша але також і польська армія скріпилася. Совіти не можуть мати жадних завойовничих плянів, бо таке підприняття скінчилосяб остаточним крахом „пятилітки". Большевицькі політики знають це й тому — на думку Л. Джорджа — зі сторони СССР не грозить світовому мирови жадна небезпека на протязі цілого ряду літ.

——o——

Сінклер Левіс про літературу в Америці

Як вимагає припис і звичай, нагороджений премією Нобля американський письменник Сінклер Левіс виголосив у Стокгольмі виклад. За тему вибрав собі американську літературу. Представив її зі зїдливим ґумором, запевняючи, що не має злоби супроти Америки. Се край, говорив, у котрім цвитуть промисл, фінанси й наука а зі штук тільки одна архитектура. Потому висміював амер. журнальних письменників, про котрих казав, що вони хочуть вмовити в читачів, що відносини там при 120 міл. людей таксамо ідилічні, як були при 40 міл., коли в фабриках було по пять робітників і що взаємини між родичами й дітьми, чоловіками й жінками такі добрі як колись, хоч тепер ось за тиждень мають розводитися. Амер. письменники добре платні, але є щось, що їх гнобить гірше ніж пригноблювалаб біда, а саме те, що їх праця не має значіння в суспільности, бо її уважають декорацією а їх — кльовнами.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Перша Загальна Українська Енцикльопедія

Сусідні словянські народи давно вже мають всякі енцикльопедії, як от Москалі свій обширний: Большой Энциклопедическій Словарь Брокгавза и Ефрона, виданий дуже старанно і Новый энциклопедическій Словарь, доведений до букви П, — видання роскішне і що для нас особливо цікаве, воно до нас прихильне, ставиться обективно до української справи; крім того видали й церковну енцикльопедію п. з. Православная Богословская Энциклопедія. А тепер і большевики видають свою енцикльопедію, не менше цінну під науковим оглядом і навіть в справах церковних досить обективну, а під оглядом технічним ще гарнішу. Поляки мають крім інших наукових словників, цінний підручник енцикльопедії „Мацержи Польскей". Надто аж дві енцикльопедії церковні, старшу, видану еп. Новодворским і зараз по ній видають нову, що називається: Podręczna encyklopedja Kościelna, розпочату в 1904, скінчену в 1916 р. в 44 томах, дуже високої вартости наукової. Поляки мають навіть енцикльопедію для дітий. Ми досі не мали ні одної. Тому велика вдяка належиться редакції й видавництву Української Загальної Енцикльопедії, що піднялися видання такої пекучо у нас потрібної річи. Мимоходом кажучи, редакція дуже слушно зробила, що від 6. випуску пише вже „енцикльопедія" — а не як в початкових зшитках писалося хибно „енциклопедія", сеж русицизм, так як философія, филологія і т. д.

Наша суспільність приняла перші випуски з великим одушевленням. Дуже слушно редакція назвала сю енцикльопедію загальною, бо вона має служити нашому загалови і з неї всякий може зачерпнути дещо з кождої галузи науки. Мусимо одначе зробити Шановним Видавцям деяко[illegible]ська енцикльопедія видається передовсім для Українців, а потім і для чужинців, що інтересуються укр. справою і наукою. Отже під сим оглядом замічається богато браків і недостач. По перше має енцикльопедія богато чужих імен, осіб і місць, майже нічим незамітних, без яких сміло можна було обійтися. Друге, в сих перших випусках за слабо заступлена сторона релігійно-історична, так квалітативно як і численно. Ось приміри: Аір в сер. Сагарі; Алеуіт — область французька в Сирії, Бетгест, місто в півд. Валії, Бедферд, м. в півд. східній Анґлії; Бетлі-Крік в державі Мічіґен і т. д. то в Індії, то в Мехіку, то в Мічіґені, то у Франції — і то місцевости дослівно нічим не замітні, а тим менше для нас важні. Зате не подано таких українських місцевостей як: Бубник над р. Бугом, ст. жел. і село — знане з часів укр. війни; тут були бої УСС з большевиками 1919 р.; Вербовець, місто між Мурованими Курилівцями і Новою Ушицею, є там парохії католицька і православна; Воньківці, м-ко на Поділлю; є тут кат. церква, давний монастир Капуцинів і прав. парохія; Ворошилівка над р. Бугом у Винницькім Окр.; парохія кат. і православна, (бої УСС); Вендичани, с. Могилів. Окр. на Україні, фабрика цукру, ст. жел. мешканці Українці і 120 польських родин; Борске, с. в Винницькім Окр. між Ворошилівкою, а Тивровом; мешканці самі Москалі, старообрядці — і тим воно замітне; Вапнярка, вузлова стація при жел. Київ—Одеса; Жмеринка—Христинівка, дуже важний пункт — в часі укр. війни — з большевиками — і Денікінцями, опісля Поляків — з большевиками — бо лише до сеї лінії дійшли Поляки і тут наступив їх відворот з України. Далі не подано отсих імен діячів:

Булгак Йосафат, послідний уніятський митрополит в Росії † 1838, похований в прав. Сергіевськім монастирі під Петербургом; іменований митрополитом 1817 р.

Бількевич Сильвестер, прав. митрополит Київський 1555—1560.

Важинський Порфірій, епископ Холмський ур. 1730. Був Протоархимандритом Василіянського Чина від 1772—1780. † 1804. При митр. Ангеловичу подано, що він написав: Annales Ecclesiae Ruthenae — коли сей твір написав канонік барон Гарасевич, як се опісля зазначено.

Бісус (byssus) у нас не приходить, на се є у нас церковне слово „виссон" з грецького (Лук. 16., 19).

Берестейська унія описана не ясно словами: „По стороні унії стояли передівсім всі крім двох епископів, проти унії крім двох епископів — і т. д. стилізація взірцево баламутна.

Головними подвижниками унії були епископи Кирило Терлецький та Іпатій Потій. Се не зовсім вірне. Вони були ініціяторами унії, а подвижниками були Велямин Рутський, св. Йосафат Кунцевич, Лев Кишка, що скликав Собор Замойський і др.

Володкович Феліціян Филип був митрополитом київським, уніятським не від 1772, але вже від 1762.

Бенедикт Нурзійський, основник Бенедиктинів — є святий. Се належало було подати.

При слові: Ватикан — бракує одного стиха, який випав в часі друку і виходить неясність тексту. Вина складача і коректора. Та передовсім належалоб більше звернути увагу на імена українських діячів, а також на назви міст і сіл на Україні, з яких деякі для нас дуже важні, головно як місцевости, де відбувалися бої в часі визвольної війни. Подавати належить більше укр. імен, тому що сеж Українська Енцикльопедія! Ліпше не спішитися з виданням, коли вже не приготовано до друку як належить, ніж пустити в світ неточну вістку. На тім тратить і наука і наш авторитет. Є ще інші важні неточности в висловах, особливо в обсягу теольоґічнім, як при слові Бог. Ось примір: „Загально уявляють собі Бога як опікуна і союзника даної людської ґрупи, якій він обявляється і яка його звеличує (Бог у стародавних народів, греків, жидів). У новіших часах такою ґрупою вважають Церкву". Що це властиво є? Чи Бог є опікуном і союзником лиш деяких ґруп? Бог для всіх народів батьком, Він хоче щоб Його всі таким знали і сповняли свої обовязки супроти Него, а не відверталися від Него розумом і волею, як се роблять безбожники. „Всі народи, які Ти сотворив, прийдуть і поклоняться Тобі Господи і прославлять імя Твоє — бо великий є Ти і твориш чуда. Ти є Бог один" — Пс. 85. Отже Бог для всіх батько й опікун, а не для „деяких ґруп".

Словами, як пише енцикльопедія, „уявляють собі", або дальше: „в новіших часах такою ґрупою вважають Церкву" высказується лиш припущення, гіпотеза, що підлягає змінам, ріжним поглядам а не є чимсь певним і сталим. Вислів що найменше дуже неясний, некоректний, неточний і тим самим не теольоґічний. В слідуючих випусках сподіємося ясніших висловів в справі віри й теольоґії, а не таких „уявляють собі; вважають". Або віра в Бога без застереження і правда, доґмат о Бозі, о Божім Провидінню, о призначенню Церкви, о Царстві Христовім на землі, або то всьо гіпотеза, людські видумки. Середини нема. Редакція енцикльопедії оповіщувала в початках, що церковні справи дасть зредаґувати духовним, а тимчасом, як видно з наведеного, укладали се-й редаґували певно не духовні.

Бажаємо, щоб наша Українська Загальна Енцикльопедія була дійсно книгою загального, всесторонного знання, як вона себе називає. Часом ліпше щось опустити як зле написати. При такім слові і поняттю як Бог належало конечно подати коротко і ядерно докази істнування Бога і то докази метафізичні як їх наводить Церква. Належало подати Плятонівське поняття про Бога з руху, Арістотелівське, св. Августина, св. Томи; фізичні, телеольоґічні доцільности, біольоґічні, вкінці докази моральні, евдомольоґічні і т. д. і також подати хоч деякі жерела, поваги новіших фільософів Кеплера, Нютона, Ляйбніца, Секкі, Гауша, Волоти, Озанама.

Думаю, що належало також помістити імена сучасних наших епископів чи других, коли помістилося малих писателів, кобзарів, лірників, а то й людей незнаних ні в літературі ні в політиці та публичнім життю.

Будка Никита, перший наш епископ в Канаді, котрий там доволі напрацювався від 1912 до 1929 р.

Бучко Іван, еп. помічник у Львові від 1929 р.

Богачевський Константин, епископ в Америці, в Філядельфії, знаменитий адміністратор і господар, котрий в діецезії величини Европи до кількох літ запровадив лад і порядок та сплатив великі довги, живучи надзвичайно ощадно, оснував орґан „Католицький Провід". При нім не зашкодило би згадати і його помічників, як о. Павла Процька, о. Алекс. Пика, о. Е. Теодоровича й и. Чейже про все те легко було засягнути інформацій хочби в ред. „Нової Зорі" (відки і я їх одержав), а енцикльопедія через такі інформації зискалаб на інтересности й між нашими заморськими земляками.

Галущинський Марко, о. другий Протоігумен ЧСВВ., знаний зі своїх праць теольоґічних.

о. Теодозій Галущинський, б. ректор дух. семинарії, професор дух. академії й автор цінних праць на полі біблійнім.

Поміщено імена чужих, неважних для нашої культури людей, як: Батай Анрі, Батеньков Гаврило, Бауер соціяліст, Баур, сучасний нім. історик Церкви і не такий для нас важний, а своїх поминено. При Борецькім Йові варт було зазначити, що він був завзятим ворогом унії. Подібно не подано характеристики ріжних людей, хочби пару словами. При учених належало подати дві-три їх праці в наголовках, при важних історичних подіях, як Берестейська унія 1596, Берестейський мир 1918 слід подати літературу предмету, хоч дві три книжки, хоч одну.

Сими критичними увагами не маю заміру понизити ту потрібну працю, якої піднялися редактори й видавці енцикльопедії, бо знаю трудности, серед яких та праця відбувається. Та зазначити це треба, хочби тому, що в додатковім томі можна буде неодно доповнити, а перша наша енцикльопедія тільки зискає на тім. **о. М. Каровець, ЧСВВ.**

Доброта й покора се майже те саме. Хто добрий, чує потребу уділятися другим, чує потребу повзати та ставати меншим, а се якраз покора. Будь добрий а напевно будеш покірний (Лякордер: 16 лист до молоді).

Розпилячі, косметика артикули госп.-домові
850 поручає найкориснійше 3—3
Альойз Гибнер
Львів Ринок 38. ТЕЛ. 25-13.

НОВІ ВИДАННЯ

KALENDER KATHOLISCHER JUGEND 1931. Herausgegeben von P. Erst Drouven S. J. unter Mitarbeit studierender und werk-tiger Jugend sowie einer grossen Anzahl ka..olischer Jugendführer, Schriftsteller und Fachleute. kl. 12⁰ (416 стор.) Freiburg im Breisgau 1930, Herder. Опр. в полотно 1·80 М.

Незвичайно цінна і практична книжечка цей календар католицької молоді, виданий кат. накладнею Гердера. Понад чотириста сторін друку на гарнім папері, більше як 500 ілюстрацій, трівка оправа й догідний кишеневий формат складаються на зовнішні прикмети. Ще більше заслугує на увагу його зміст: все, що може заінтересувати інтеліґентну молодь культурного народу, там зібрано в формі коротких, ясних, практичних вказівок та інформацій. Отже побіч календарію усякі відомости з ділянки реліґії, літератури, статистики, місій, спорту й забав, техніки та шкільництва і т. д. А все представлено табелями й ілюстраціями, все обчислене для практичного вжитку молоді, як хлопців так і дівчат. Над зложенням цеї книжки працював цілий ряд фахових сил, тому не дивно, що представляється вона так солідно. Побажатиб нашим видавцям календарів такої солідности!

Д О П И С И

ЗАЛІЩИЧЧИНА. Богу дякувати вже по виборах, але нужда чимраз більше втискається в наші села. Нігде золотого заробити, збіже дуже тане, худоба і свині також і ніхто за тим не спитає. Що село продає, всьо тане, лиш сіль, нафта, сірники і скіра ні на сотика не потаніли. Податки і премії примусової асекурації стягають так, як за добрих років, їх цілком не обходить упадок цін сільських продуктів. По дворах платять по 60—80 ґр. денно, робітників мають аж надто і десятками відправляють, бо нема чим платити. Чорна нужда всюди залягла, всі питають доки то так буде? Як витримати це лихоліття? Державний монополь заплатив за тютюн пересічно лиш 20 проц. того, що повинен. Більшість селян одержала за оброблення 600 м² тютюну по 11 до 25 зол., це є менше якби на тім місци посіяв гречку. А коло тютюну треба наробитися! Були й такі, що одержали за свій тютюн по кількадесять ґрошів... По декотрих селах, де було досить „1“, дають яко позичку на відбудову для тих, що не мають ще хат, по 1 до 2 м³ дощок. Дістають лиш дуже добре записані, знищені війною і не відбудовані. Користь з такої акції відбудови про котру так багато говорилося перед виборами буде рівнатися 0.

ГЛУДНО, ПОВІТ БЕРЕЗІВ. Минули часи пацифікації і виборів до Сойму і Сенату. Писалося в часописах богато невеселого і страшного; тож варт і про щось відрадніше та радісне написати. Такою радісною хвилею було посвячення церкви парох.: в Глудні, дек. динівського, Епархії Перемиської, Преосв. Епископом Кир Йосафатом дня 27. жовтня 1930 на храм. Преп. Мат. Параскевії. Глудно се парохія послідна, висунена на полуднево-західну границю Галичини, вже на Мазурщині, межи повітами Стрижів, Ряшів і Переворськ, але в більшости (3/4) замешкана Українцями гр. кат. обряду. Парохіяне люде убогі, спокійні, вже від 100 літ не виділи свого Архієрея. Тож довідавшися, що Преосв. Йосафат приїде посвятити церкву дуже утішилися. Раді були його витати як найсердечніше і торжественно, але сам Владика, в часі так неспокійнім, не жадав жадного голосного приняття поза церковними церемоніями. Приїхав автом точно на означену годину в дім місцевого душпастиря, звідси з процесією удався до церкви і посвятив церкву, відправив співану Службу Божу Архієрейську і промовив до зібраного народу. Алеж-бо й народу зібралася велика тьма зі всіх околичних сіл і парохій, навіть з процесіями і виповнила цілу церкву і цвинтар наоколо церкви. Се торжество церковне й дуже піднесло духа в народі. Раділи всі дивлячись на свого Архиєрея. А що за радість була межи дітьми! Всі раділи і довго будуть споминати з вдячністю приїзд Преосв. Владики і посвячення церкви.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Енцикліка Св. Отця в справі християнського супружжа. Ватиканський щоденник „Оссерваторе Романо“ оповістив енцикліку Св. Отця. Вона зачинається від слів „Casti Connubii“. Як ми вже доносили, Св. Отець заповів оголошення енцикліки в справі супружжа у відповіді на бажання Колеґії кардиналів з приводу Різдва Христового. Енцикліка має дату 31 грудня мин. року. Вона має 54 сторони машинового письма і 16 тисяч слів. Повний заголовок енцикліки такий: „Про християнське супружжа у відношенню до умовин, потреб і неладу, пануючого в родині й суспільности“. Енцикліка зачинається підчеркненням, що супружжа, це божа інституція, св. Тайна, установлена Христом. Дальше стверджує Св. Отець, що люди дуже часто понижають супружжа, висміюють його не тільки на сцені, на фільмі, у пресі й повістях, але і в щоденнім життю та забувають про супружі обовязки. Часто псевдовчені ведуть пропаґанду в понижуванні інституції супружжа, занедбування обовязків. Тому Св. Отець пригадує людству святість супружжа, витикає блуди й хиби, в тій ціли, щоби привернути супружжу належну гідність та вказати засоби, які уздоровилиб супружжа і зробилиб його тим, чим воно в дійсности є, т. зн. найбільшим добром родини, народів і людства. — Енцикліка ділиться на три части. Перша обіймає ціли супружжа. Вони в енцикліці зґруповані довкола слів св. Августина: „Діти, вірність, супружжа“. „Bonun prolis“ вимагає не тільки дання життя але й виховання дітий. „Bonum fidei“ обіймає не тільки єдність супружої звязи але і взаїмну добровільну вірність супругів, обопільну любов і взаїмну поміч. „Bonum sacramenti“ відноситься до нерозривности супружжа. В другій части Св. Отець застановляється над поодинокими прогріхами проти цих трех головних засад, пятнуючи теорії, які пропаґують поронення й рівнаються різні невинних істот, заки ще вспіли побачити денне світло. Св. Отець остро виступає проти всіх тих злочинів, які противляться реліґії й видає твердий вирок: „Non licet“ — Третя частина Енцикліки присвячена справі пропаганди неопоганства. Папа вказує на конечність повороту до божих прав, які кермують світом, на необхідність боротьби з пристрастями опановуючими людину і на необхідність щирого підпорядкування вказівкам Церкви. Перед заключенням супружжа наречені повинні відповідно приготовитися і добиратися після християнських засад і порад своїх родин, а не після матеріяльних користей й інших рацій і мати на увазі обовязок заспокоєння потреб родини. — В дальшій частині звертається Св. Отець з відзивом до державних властей, щоб вони помагали Церкві й кермувалися божими й церковними законами, берегли моральність обичаїв та інституцію супружжа. Св. Отець стверджує, що співпраця цивільних властей з церковними може дати пожадані овочі, вказуючи на лятеранський конкордат, як примір започаткування такої співпраці і зрозуміння італійським урядом достоїнства св. Тайни супружества. В наших часах — каже Св. Отець, — в котрих так богато говориться про розділ Церкви від держави, цей примір може вказати, що співпраця потрібна для добра суспільности; вона не обмежить прав ані Церкви ані держави. Вкінці Папа поручає застановитися над цими батьківськими вказівками і вводити їх в життя, висловлюючи думку, що вони повинні бути як найширше розповсюднювані й уділяє апостольського благословення.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ВАРШАВСЬКИЙ СОЙМ. Дня 9. січня почала радити буджетова комісія польського сойму над прелімінарем на 1931-2 рік. В дискусії порушувано також справи Берестя (пос. Чапінський ППС) і пацифікації в Сх. Галичині. Про пацифікацію говорили посли Матчак (соц. рад.) і О. Луцький (УНДО). Пос. Матчак ствердив, що хоч нема ще ніодного судового вироку, котрий стверджував би хто допустився підпалів, то урядові чинники приписали їх укр. орґанізаціям і зробили відповідальними за них укр. населення, проти чого укр. Клюб протестує. Адміністрація вжила тих випадків як претексту до пацифікації. Пацифікацію ведено під знаком виборів і вона мала вплив на вибори. Перебіг пацифікації представив комісії пос. Луцький. Мін. Складковський полемізував з тими послами, а мін. Залеський говорив про потребу признання меншинам повної свободи культурного розвитку. (Мід би вашими устами пити, пане міністре).

КУРАТОР ПИТЛЯКОВСКИЙ УСТУПАЄ. На місце уступившого директора департаменту мін. Освіти д-ра Жлобіцкого іменований др. Перацкий, який буде теж іменований другим віцеміністром, крім о. Жонґоловича. Його компетенції буде підлягати департамент загальний, шкільництво загальнообразуюче та фахове. Крім того з Львівської Шкільної Округи має відійти куратор Питляковский на таке саме становище у варшавській шкільн. округі.

НОТА ПОЛЬЩІ ДО СОЮЗА НАРОДІВ. Преса доносить, що польський уряд вислав перед кількома днями ноту до ґенерального секретаріяту Союза Народів. Нота є відповіддю на скарги Німеччини проти Польщі у звязку з подіями на терені шлеського воєвідства в часі виборів.

ЩЕ ОДИН ПРОТЕСТ. У варшавській пресі появився збірний протест варшавських літератів у справі Берестя. Зміст його такий: „Супроти безрадности одних, а занадто довгої мовчанки других союзів й організацій, які уважаються представництвом літературного світа Польщі уважаємо обовязком совісти прилучитися до голосів опінії, обуреної відомостями про берестейські насильства. Разом з цею опінією домагаємося суду над виновниками тих насильств“. Слідує 43 підписів.

УСУНУЛИ „НЕБЛАГОНАДЬОЖНОГО“. Довголітний комісар фінансів УССР Полоз дістав димісію. Полоз брав визначну участь в українських визвольних змаганнях 1918 р.; опісля перейшов до большевиків. Усунення Полоза має на ціли „очищення“ комуніст. партії України з патріотичних елементів

НОВИНКИ

Редакція щиро дякує всім П. Т. Читачам, котрі були ласкаві прислати їй святочні желання.

Скільки в Польщі шкіл і учеників? По останнім статистичним даним Польща має 26.575 народних шкіл, 778 шкіл середних і 20 високих шкіл. В народних школах вчиться 3,496.934 дітий, в серед. школах 204.693 учеників, а на високі школи ходить 43.249 слухачів.

Прогібіція і студенти. Союз американських студентів, який обіймає т. зв. каледжі й університети в Злуч. Державах, урядив між своїми членами голосування в справі прогібіційного закона. У висліді плебісциту 63 високих шкіл висказалося за зміною закона, 23 за зненсенням і 38 шкіл заявилося за вдержанням істнуючого прогібіційного закона.

130.000 анґлійських жінок за розброєнням. Міжнародний меморіял в справі світового розброєння, який має бути предложений на конференції Союзу Народів для розброєнь, підписало 130 тисяч анґлійських жінок.

Ґрипа серед телєфоністок. В останніх днях абоненти телєфонів у Львові зголосили численні зажалення на неправильне функціонування телєфонів. Дирекція вияснює, що причиною цего є пошесть ґрипа, яка вдерлася й до телєфоністок. Пересічно на обслугу зложену з 52 телєфоністок буває 10—15 хорих на ґрипу. Загальне число телєфоністок 150, з чого около 20 процент хоруе.

В Празі закінчилися наради міжнародної конференції лінґвістів. З Польщі брали участь В. Дорожицький, Казимир Ніч і Генрик Улашин.

Понад 600 тисяч хорих на сухоти! При інавґурації „Протичахотних днів" др. Л. Венґжиновський виголосив радіом відчит, в якім м. і. сказав, що в Польщі вмирає річно коло 60 тисяч людий на чахотку, а небезпечних для окруження хорих є понад 600 тисяч. В самім Львові є коло 5,000 поважно хорих на туберкульозу.

Европа платить довги. До каси скарбу Злуч. Держав Америки вплинуло 24,000.000 фунтів штерлінґів на покриття воєнних довгів 11-ти держав. Значну часть тої суми вплатили Анґлія, Франція й Італія.

Помер французький маршал Жофр. В січні уродився, в січні й помер, у 79 р. життя, головний ґенерал армії Франції й Антанти в перших роках великої війни, Й. Жофр. Він був уроженцем Піренейських Гір, середні школи скінчив у містечку Перпінян, політехніку й військову школу артилерії в Парижі. В 18 р. життя брав участь у німецько-французькій війні як поручник піонірів і доводив навіть баталіоном. Потому взяв участь у цілім ряді кольоніяльних виправ в Азії й Африці. В р. 1901 як ґенерал бриґади окупував Мадаґаскар. Від 1911 мав уже титул начального вожда армії. В великій війні держався тактики дефензивної, побідив у великій битві над Марною. В грудні 1916 зложив начальну команду ізза ріжниці думок що до дальшої тактики. Обіймає провід у Найвисшій Воєнній Раді антанти. В 1917 заключив з Америкою воєнний договір, По війні усунувся від усякої діяльности.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 16-50

——o——

Жертви

Впр. о. Іван Ференц, парох в Ляліні, п. Ґрабовниця ст. 5 зл. на кат. друкарню. 1—1

Впр. о. Володимир Венгринович, парох в Ваньовичах, п. Самбір 10 зл. на кат. друкарню.

Оповістки

200 літурґічних найзнаменитших композиторів видання Архикатедрального Хору в полотняній оправі зол. 55.

35 концертів Бортнянського в полотняній оправі зол. 58. 853 3—5

Вс. Отцям та Урядам парохіяльним сплати місячні. Замовляти: **КНИГАРНЯ НАУК. Т-ВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА у Львові, Ринок ч. 10.** Новий катальоґ музичний висилаємо даром.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Вирабляє всякі меблі тапіцеровані і декорації. Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 21—50 812

ОТОМАНИ, канапки, ґарнітури сальонові, як також всякі роботи тапіцерські по конкуренційних цінах поручає

РОБІТНЯ ТАПІЦЕРСЬКО - ДЕКОРАЦІЙНА

ВОЛЬФІҢҐЕР, Львів, вул. Коллонтая ч. 6.

817 **Для П Т. урядовців догідні сплати.** 11-15

СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН НАРОДНЬОГО ПРОМИСЛУ

ЛЬВІВ, вул. Коперника 11. Тель. 26-09.

поручає по найнизших цінах

КИЛИМИ - МАТЕРІЇ ЛОВИЦЬКІ

Забавки в великому виборі

вироби кошикарські

816 **Народня штука** 19-20

стала вистава. — **ЛЮДВИК ҐЕҐЕДІС.**

САНАТОРІЯ „VITA"

Відділи: положничо ґінекольоґічний хірурґічний і загальний.

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛИСТОПАДА Ч. 22.

Числа телєфонів 73-03 і 77-03.

Уряджена після найновіших вимог ґіґієни і комфорту у власнім 3-поверховім домі 2 операційні салі, породова саля, осібна кімната для немовлят. Вінда електрична. Гарний огород. Ціни від 16 зл. в кімнаті з 2 ліжками, а від 18 зл. в осібній кімнаті, з цілим добірним удержанням, услугою і опікою лікарською.

Довільний вибір лікаря ординуючого.

859 2—6

НЕДУҐИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно без ріжниці пола, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні ґрудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan-Age"** Ґонсецкого що влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тяґар тіла і усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики: 851б 3—10

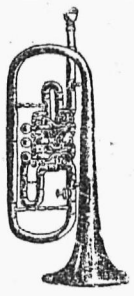

Дуже практичні дарунки — на Ялинку і на Новий Рік є добрий інструмент музичний, — котрий найкориснійше можна набувати

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ":

Францішек Нєвчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.

852 3—25

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ

КОВДРИ з вати від зол. 22·—
з вовни „ зол. 48·—
з пуху „ зол. 140·—

МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—
з волосіння зол. 80·—
Подушки з піря . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Ґотові пошевки . . . . від зол. 3·—
Ґотові простирала . . . від зол. 5·50
Ґотові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—

Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 9-20

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає найновіші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 2-?

ЛІЯРНІ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ в КАЛУШІ, вулиця Собіського ч. 7.
А. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО І С-КИ в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красіцького ч. 63

доставляють дзвони з найлучшої заграничної бронзи, в ріжних скількостях, о ґарнім, мельодійнім голосі, переливають старі, мають постійно на складі около 200 штук дзвонів ріжної величини і тонів.

ЦІНИ НАЙНИЗШІ! 834 7—10 **ДОГІДНІ УСЛІВЯ ПЛАТНОСТИ!**

Купуйте, читайте і ширіть

Калєндар „Сільський Ґосподар" на рік 1931!

Калєндар має 300 сторінок друку, 90 статтей і порад на ріжні практичні теми з сільського ґосподарства зі 170 ілюстраціями.

ЦІНА зол. 3·50. ЦІНА зол. 3·50.

ЗАМОВЛЯТИ МОЖНА У ВСІХ КНИҐАРНЯХ І В В-ВІ „СІЛЬСЬКИЙ ҐОСПОДАР".

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА ч. 20. 797 4—4

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телєфон ч. 60-04.** 6-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя січня 1931. Ч. 3. (403)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Пацифікація перед Союзом Народів

Крім Українців внесли петиції також Чехи й Анґлійці.

„Хвіля“ доносить: 61 послів анґлійського парляменту, в тім 58 з партії праці, вислало депешу до секретаріяту Союза Народів в Женеві в справі нарушення договорів про нац. меншости й острого положення у Сх. Галичині. В тій справі увійшло пять петицій. Три з них будуть приняті: анґлійська, парижська (котра походить мабуть від українських еміґрантів) і чеська.

Чеські правники про справу відшкодування за пацифікацію.

З Праги доносять: Чеські правники утворили спеціяльну комісію для розсліду цивільних наслідків т. зв. пацифікації. Чеські правники доказують, що австрійський патент з 14. III. 1806, на підставі котрого суддя Ваґнер у Львові відкинув скаргу одної укр. спацифікованої кооперативи, не може мати примінення, коли урядник переступив управнення, які випливають з його чиностей.

Українські справи перед польським соймом

На засіданню сойму мін. освіти Червіньский предложив зменшити видатки на шкільництво, м. і. на орґанізацію студій української мови до 30.000 зл. — Пос. Чапінський (ППС) заявив м. ін. в дискусії, що українському народови в Польщі належиться правильний університет, тимчасом замкнено три укр. ґімназії. Чи можна замикати ґімназії за проступки деяких ґімназистів? Бесідник вносить призначити 130.000 зл. на започаткування праць для створення укр. університету у Львові. — Пос. М. Рудницька жалується, що укр. шкільництво уважається в Польщі політичною справою. З давних ґімназій остало українських 6, а приватних оснували 9. З тих 15 шкіл замкнено в осени 3, хоч нема на те стійних причин. Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, яке заступає Українцям Академію Наук, не одержує ні сотика допомоги і т. д.

Знесли комісарят внутрішних справ УСРР.

Київська „Пролетарська Правда“ в ч. 299 з дня 30. грудня 1930 р. подає під повищим наголовком товстим друком таку телеґраму: Харків, 29. Президія ВУЦВК і Рада Народніх Комісарів УСРР ухвалила ліквідувати народній комісаріят внутрішніх справ УСРР. При РНКУСРР утворюють Головну управу комунального господарства та будівництва міст, Головну управу міліції й карного розшуку УСРР, а функції ліквідованого Наркомвнусправ у справі радянського будівництва покладено на сектор радбудівництва ВУЦВК. (Розуміється, знесення Нар. Ком. внутр. справ України постановлено наперед у Москві).

Австралія вилюднюється

Кореспондент „Берлінер Таґебляту“, д-р Макс Йордан, пише з Мельбурну: Ізза безприміpного безробіття в Австралії устала майже зовсім імміґрація. Природний приріст зменшився до 1%. Число уродин далі паде. Сего року число еміґрантів з Австралії перевисшить число імміґрантів. І мимо того, що Австралії загрожує залив Азіятів, робітництво в в Австралії засадничо противиться імміґрації білих людей. Недавно писала одна велика ґазета в Сіднею, що Анґлієць уважає себе вартим двох Французів, чотирох Німців, Німець — шістьох Росіян, а оден Австраліець цінить себе за двох Анґлійців. Се переціновання себе є одною з причин, що Австралійці не люблять жадних імміґрантів, хоч на приїзд кождого імміґранта з Анґлії доплачують 200 до 300 марок.

Воєнна фльота совітів на Чорнім Морі

Лондонська „Морнінґ Пост“ принесла вістку, що совітський броненосець „Ґанґут“ або „Октябрська Революція“ збирається в подорож з Кронштату на Чорне Море. Два другі броненосці того самого типу будуть по направі також вислані в Чорне Море, бо совітська влада уважає, що артилерія і міни охоронять в потребі Кронштат, а воєнних кораблів можна буде ужити на Чорнім Морі до активних операцій.

—o—

Як Американці поборюють безробіття

З Вашінґтону доносять: Як відомо, конґрес приняв два законопроекти. Одним призначив 45 міл. дол. для знищених хліборобів, другим 116 міл. дол. на публ. роботи в ціли поборювання безробіття. Обидва законопроекти зараз по їх ухваленню підписав президент Гувер, через що вони зараз набрали обовязуючої сили. Крім того на 1931 рік мають призначити 700 міл. дол. на публичні роботи.

—o—

Біла миш барометром рака

„Дайтше Медіцініше Вохеншріфт“ оповіщує, що шеф Патольоґічної лябораторії в Інституті для дослідів над хоробою рака, проф. др. О. Тайшлендер, перевів такі досліди: Біла миш, коли знайдеться в льокалях, де з якихнебудь причин істнують услівя, що викликають хоробу рака, дістає рака до кількох місяців, коли люди дістають ту хоробу під впливом тих самих ділань щойно по кількох літах. З того ясно, що біла миш се знаменитий показчик, чи помешкання здорове. Хору на рака білу миш пізнати по набрескліх чиряках і ствердненнях шкіри. Згаданий медичний орґан радить держати білі мишки особливо в таких льокалях, де богато пороху як пр. у фабриках брікетів і т. п.

ДО НАШИХ ХВ. РЕДАКЦІЙ В АМЕРИЦІ

Отсим подаємо Вам до відома, що Ваші орґани тільки дуже рідко доходять сюди. Отже оскільки котра Редакція не постарається, щоб її орґан висилано нам у замкненій коверті, ми здержимо висилку нашого орґану тому, що одержуємо тамошні орґани тільки по одному примірнику на кілька місяців.

ВІД ВИСОТИ ОЩАДНОСТЕЙ,
відданих до вжитку українським економічним установам, залежить наша екомічна самовистарчальність і незалежність. Тому складайте свої ощадности в Кооперативному Банку
„ДНІСТЕР“
867 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 3-?

РОДИНА Й РЕЛІҐІЯ

У ВИХОВАННІ ДІТЕЙ.

(З приводу останнього міжнародного зїзду).

Про значіння родини і релігії у вихованні дітей радив останній міжнародний конґрес родинного виховання, що відбувся в Бельґії. На цьому конґресі запало богато цікавих постанов, котрі виказують незвичайну однозгідність в поглядах представників на значіння родинного й релігійного виховання.

В одній з перших ухвал висловлено домагання, щоб у всіх школах — від початкових до висших — були заведені окремі виклади про фізичний та умовий розвиток дитини та її евентуальних вад, — про виготовлення окремих підручників, стислих і зрозумілих, по можности з добірними ілюстраціями. Ті підручники булиб віддані дітям до вжитку і сталиби для них дороговказами в їх пізнішім родиннім життю. Конґрес домагається усунення зі шкільних програм непотрібного балясту предметів, котрі тільки обтяжують ці програми, і висказується за введенням т. зв. „родинної педаґоґіки“ як обовязкового предмету навчання. Далі вважає конґрес конечним створення „медично-психо-педаґоґічних клінік“, в котрих лікарі і психольоґи співпрацювалиб з родичами над створенням найвідповіднішої системи виховання, на котрій можнаб опісля опертися у виборі звання для кождої дитини зокрема.

Навчання т. зв. „родинної педаґоґіки“ має бути ведене й опісля, по заключенню супружества, щоб супруги були приготовані до своєї майбутньої ролі родичів-вихователів. Зібрання, відчити і дискусії, бібліотеки призначені справам виховання повинні знакомити з головними напрямками, котрі ґартують характер молодого покоління. Спеціялісти мусять інформувати родичів про нові здобутки в науці виховання дітей, про орґанізацію і технічні зміни в науці й системі викладів.

Окремі постанови конґресу відносяться до приготування молоді до супружого життя:

„Вважаючи на те, що приготування до супружого життя це передовсім справа високого морального значіння, котра містить в собі ідею вищого життя, строгу обичаєву дисципліну і приняття відповідальности за нерозривність супружества, конґрес постановляє: 1) Вихователі, передовсім родичі, — повинні доложити всіх старань, щоб дітям дати високе поняття супружества і родини, призвичаїти їх до строгої обичаєвої дисципліни, терпеливости, доброти і духа посвяти. 2) Родичі повинні давати примір супружих чеснот і створити для дітей атмосферу родинного щастя. 3) Дітей треба належно приготовити до зрозуміння супружества, навчити їх домового господар-

ства й економіки, гігієни і родинної педагогіки. 4) Беручи під увагу, що більшість родин не має належного поняття про справи вичислені в попередній точці, це завдання повинна школа перейняти на себе і гідно виконати його. 5) В школах висших і університетах повинні зазнайомити молодь з законами розвитку людини і дідичности".

Конгрес рішучо виступив проти розводів і ствердив, що „всі виступи проти супружества і його нерозривности це знаки великого упадку, що в першу чергу бють по дітях і родині, а в кінцевому висліді відбиваються на моральному рівені всего людства".

„На підставі безперечних прав дитини до своїх вихователів конгрес домагається, щоб розвід, який так легко дозволяє сучасне законодавство, був уважаний великою перешкодою тривалости родинних вогнищ та грізною небезпекою для морального і фізичного розвитку народу, бо розвід спиняє цивілізаційний розвиток."

Обмірковуючи методи релігійного виховання дітей, конгрес особлившу увагу звертає на живий примір родичів, на постепенне розвинення релігійної уяви й на кристалізацію релігійних поглядів у дітей. В тій ціли домагається уліпшення підручників навчання релігії та приміненння їх до розвитку й розуміння дітей, голосного читання Євангелія в родині, науки літургіки, словом — перейняття виховання релігійним духом".

Як бачимо, постанови міжнародного конгресу родинного виховання, в котрім брали участь представники 20 народів, нічим не ріжняться від домагань нашої католицької організації. „Реакційність", котру закидують нам прихильники розводів і вільної любови, стремить до піднесення родинної моралі і відродження нашого суспільства. Та „реакційність", на думку представників 20 культурних народів, приведе до морального відродження кождого народу, до піднесення його культури і в звязку з тим також і його добробуту.

Та — релігію й родину треба культивувати, бо без того занепад неминучий. **К. Б.**

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ"
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — Телєфон: 91—71.
861 2—10

Знайшли саркофаґ Константина Великого

Кореспондент „Фосіше Цтнґ" доносить з Царгороду, що німецький учений віднайшов саркофаґ цісаря Константина Вел. Саркофаґ, зроблений з єгипетського порфіру, находився на подвірю старої церкви св. Ірини, котру Турки перемінили були 1847 р. на військовий музей. Традиція каже, що саркофаґ мав золотий хрест на горішній плиті. Віднайдений саркофаґ цього хреста вже не мав, по нім лишився тільки виразний слід. Цісар Константин перезвав столицю східного цісарства 11. травня 330 р. на Константинопіль і збудував побіч церкви св. Апостолів Андрея, Луки й Тимотея, величавий мавзолей, в котрім його похоронили 337 р. Церкву збурили й ограбили хрестоносці 1204 р. Греки 1261 р. відбудували її, але Турки по здобуттю Константинополя 1453 замінили цю церкву на мечет Мегмеда завойовника. Саркофаґів вживано як корита до поєння худоби і так дорогоцінні памятники знищилися. Саркофаґ Константина також ушкоджений й обрабований, але заховався бодай в такім жалюгіднім стані.

ВІСТИ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ

„Бурхливе зростання, що ним іде Радянська Україна" — в плянах і проєктах... — А в дійсности: — Зріст пролетаріяту; Острий брак палива; — Здержання будови міст; — Нищення худоби; — Черги за хлібом; — В донецьких копальнях вугля виконують програму тільки на половину; — Погіршення якости промислової продукції; — Чутки про припинення електропостачання для освітлення житлових приміщень у Київі. — З оголошень „Пролєтарської Правди".

Перед нами ч. 299 з дня 30. грудня 1930 р. головної київської щоденної ґазети „Пролєтарська Правда", котру тут не легко роздобути.

На вступі велика редакційна стаття п. з. Україна третього року пятилітки. Стаття починається передовсім вірнопідданчою заявою в сторону Москви. „Радянська Україна — стверджує редакція — є складова частина великого С.Р. СР. В **непохитній** (в оригіналі: товстим друком!) спілці з усіма радянськими республіками, під керівництвом комуністичної партії, Радянська Україна здійснює пляни соціялістичного будівництва".

Далі йде високопарний уступ про незвичайний розвій України під большевиками. „Третя сесія ВУЦВК, — читаємо, — яка розглянула контрольні числа та бюджет третього року пятилітки (себто 1931 р. — Н. З.) надто яскраво проілюструвала те бурхливе зростання, що ним іде Радянська Україна, прямуючи тими шляхами, які визначає ґенеральна лінія комуністичної партії. Україна зростає в країну невиданого індустріяльного розвитку, нової сільськогосподарчої культури, що базується на вищій техніці і колективістичних засадах господарювання, в країну велетенських маштабів розвитку освіти й культури".

Та які реальні підстави для такої високої бомбастики? „В світлі здобутих уже досягнень і тих величезних перспектив, які відкриває третій рік пятилітки, особливо яскраво вимальовується той велетенський шлях і т. д. — каже редакція і на доказ наводить цифри. Отже що торкається „здобутих уже досягнень" то „досить сказати — цитуємо слова статті — що продукція промисловости тільки за останній рік збільшилась проти попереднього року на 26.5 відс.; що за цей рік вступило до колгоспів (колєктивних господарств — Н. З.) понад 28 відс. від усього числа бідняцько-середняцьких господарств; що численність пролєтаріяту за цей рік зросла майже на 16.4 відс.; що безробіття ліквідовано — досить усе згадати — каже „Пр. Правда" — щоб мати уяву про величезні темпи зростання народнього господарства на Україні...

Як бачимо з того, „здобуті уже досягнення" далеко не такі ґрандіозні, щоб на їх підставі можна було говорити про розвій України під большевиками таким високим тоном, як се робить „Пр. Правда". Та вони стануть іще менші, коли приглянутися їм ближче і критично.

Передовсім що торкається зросту продукції промисловости. Чому „Пр. Правда" не подала повної цифри тої продукції, тільки відсоток, хоч далі подає інші цифри повні? Таж сам відсоток зовсім не говорить ні про стан ні про силу промисловости на Україні. Нпр. хтось випродукував в однім році одну пару чобіт, а в другім уже 2 пари, то його продукція зросла на 100 відс. Але хоч продукція зросла аж на 100 відс., то чи можна тут говорити про „невиданий індустріяльний розвиток"? А далі: 16.4 відс. зросту пролєтаріяту на Україні. Та де на світі зріст пролєтаріяту, отже обідніння населення, вважають за позитивне явище в народнім господарстві? Се тільки московські большевики „підносять" народнє господарство таким способом, що замість підтягати бідноту на вищий ступінь добробуту, — стягають сильніших економічно до рівня бідноти. Вкінці: „ліквідація" безробіття. „Ліквідацію" ту перевели большевики таким способом, що перестали асигнувати фонди на безробітних а навіть реєструвати їх...

Такі то „досягнення" здобула вже Україна під большевиками, так „зросла" вона досі.

„Та ще яскравіше — каже далі „Пр. Пр." — видно процес зростання з тих контрольних чисел, що їх накреслила III. сесія ВУЦВК. Згідно з цими числами продукція промисловости повинна зрости 1931 р. на 53 відс.... Слідом за промисловістю йдуть великі темпи зростання сільського господарства. На 1931 рік проєктується поширити засівну площу до 30 міл. га. Колгоспи повинні будуть охопити 18.8 міл. га... Отже основна маса виробництва повинна скупчитися в соціялістичному секторі... і т. д. і т. д.

„Повинна" зрости, „проєктується", „повинні" охопити, „повинна" скупчитися — отсе те „бурхливе зростання", що ним іде Україна. Що правда, ґрандіозних плянів і проєктів большевикам не бракує. Та на плянах і проєктах здебільша все й кінчиться. Бо в дійсности большевики не в силі заспокоїти найпримітивніших навіть потреб населення України. Довідуємося про се автентично з тоїж самої „Пролєтарської Правди".

Так у тім самім числі „Пр. Пр." поруч обговореної щойно вступної статті поміщене „Кінцеве слово тов. Чубаря", яке голова Ради Народніх Комісарів У. С.Р.Р. сказав на 3-тій сесії Всеукр. Центральн. Виконавчого Комітету, що саме відбулася в Харкові.

„У своїй кінцевій промові — читаємо — тов. Чубар відповів на ряд запитань членам ВУЦВК.

— З паливом є деякі труднощі,— сказав тов. Чубар на запитання з приводу паливопостачання, — отже ми повинні концентрувати паливо на найважливіших дільницях, а задоволення потреб другорядних споживачів на далекий час відсунути. Чому це трапилося? Тому, що створився прорив у виконанні завдань Донбасу та хуртовина, яка перешкодила вивезти паливо. Це й відбилося на постачанні. Палива не вистарчає, а тому треба ощадно витрачати його. Ми чимало перевищуємо пляни видобутку палива, накреслені за пятиліткою, але палива нам треба ще більше. До тогож ми нераціонально його витрачаємо. Треба добитися, щоб споживачі ощадно витрачали паливо. Плян лісозаготівлі торік виконано, але всеж ми відчуваємо гострий брак дерева, бо потреба чимало випереджає наші пляни" („гарні" пляни, що не беруть під увагу істнуючої потреби! — Н. З.).

„Про будування соціялістичних міст у Донбасі тов. Чубар повідомив, що пляни будування вже більш-менш опрацьовано, але щоб ці міста збудувати, треба багато будівного матеріялу, потрібні величезні кошти тощо. Ось чому на 1931 р. свідомо обмежено це будівництво".

Далі на тій самій стороні „Пр. Пр." надрукована кінцева промова на 3-тій сесії ВУЦВК-у старости УСРР. Петровського. В промові своїй П. сказав між ін. таке: „За часів першої хвилі колективізації куркуль (заможний господар — Н. З.) аґітував, що треба нищити худобу й завдав нам великої шкоди. Тепер куркуль аґітує за те, щоб збувати коней, бо в колгоспах (колєктивних господарствах), мовляв, за суцільної колєктивізації працюватимуть трактори і цим також завдає нам шкоди. Треба подба-

ти, щоб знищити скрізь „цю хижацьку роботу клясового ворога".

Цілу половину 2-ої сторони „Пр. Пр." займає „Постанова пленуму ЦККП (б)У (Центр. Комітету Комун. Партії больш. України) про роботу споживчої кооперації". Постанова та се оден акт оскарження споживчої кооперації на Україні. Чого там нема в тім акті! Отже Пленум ЦК КП(б)У передовсім „конста*т*ує, що споживкооперація у своїй роботі не взяла на увагу соціяльно-економічних змін у країні й не зуміла якістю своєї роботи забезпечити вчасне й цілковите обслуговування робітників, колгоспників та бідняцько - середняцьких мас одноосібників". Тому потрібно цілий ряд реформ, які Пленум ЦК КП(б)У формулює в цілім ряді постанов. Наведемо тут тільки точку 5 резолюції про робітниче постачання: „В умовах достатніх, що є, запасів хліба стають зовсім нестерпні наявні досі чергипохліб, це можна пояснити тільки винятковим невмінням використати ті, що є, хлібопекарні й хлібзаводи й цілком непридатною бюрократичною системою відпускання печеного хліба споживачеві. Пленум пропонує Вукоспілці опрацювати й провести в життя заходи, щоб протягом місяця ліквідувати черги по хліб. Споживча кооперація повинна поліпшити якість печеного хліба, бо стандарт борошна дає цілковиту можливість забезпечити цю законну вимогу споживача".

Так виглядає на Україні соціялістичне заосмотрювання людности в найконечніший середник поживи — хліб.

Не менш цікава дальша замітка в „Пр. Пр." п. з. Робота вугільного Донбасу. З замітки тої довідуємося, що за 25 днів грудня видобуток вугля у Донбасі становить 2.939.293 тонни, або 59.5 відс. завдання. З тієї скількости механізованим способом видобули 1.790.987 або 57.5 відс. загального видобутку.Програмне завдання механізованого видобутку виконано на 54.3 відс. Як бачимо, в Донецьких копальнях вугля виконують програму тільки на половину. Але не зважаючи на се, большевики все таки мріють про дорівнання а навіть про випередження під оглядом промислу Анґлії й Америки!

Ще більш цікава стаття на ст. 3 оглядaного числа „Пр. Пр.". Се „Доповідь секретаря МПК тов. Маркитана про роботу Київської Міськради X скликання на зборах робітників заводу „Більшовик", виголошена дня 25. грудня 1930 р. У доповіди тій Маркитан сказав між ін. таке: „Київська промисловість у наслідок великих капіталовкладень, що за звітний час зросли на 350 відс. (знова тільки відсоток! — Н. З.), у наслідок великого нового промислового будівництва, збільшила свою продукцію до 319 міліонів карб., коли за пятилітнім пляном продукція промисловости на кінець пятилітки мала виносити 310 міліонів карб." „Але за всіма великими досягненнями не можна забувати про наші хиби. Основні хиби це недостатня якість нашої продукції, бай погіршення якости і недовиконання якісних показчиків промфінпляну. Отже надалі навколо якости треба зосередити увагу як найширших мас".

З отсеї доповіди бачимо ясно, чого варт большевицький промисл, яким большевики хочуть „побити" промисл Зах. Европи й Америки. Він не тільки що не дорівнує під оглядом якости промислови зах. европейському й американському, але чим далі тим стає гіршим! Отак „Україна зростає в країну невиданого індустріяльного розвитку"!

Річ ясна, що автори похвальних для большевизму гимнів знають, які там страшні відносини, бож самі їх на своїй шкірі відчувають. І мимо того мусять писати про „незвичайний" і „бурхливий" розвиток...

Ще одну цікаву замітку зустрічаємо в обговоренім числі „Пр. Пр." Замітка та поміщена на 4-ій ст. ґазети і починається так: „Останніми днями в Київі почали поширювати чутки, що незабаром мають припинити подавати електроенергію для освітлення житлових приміщень". Далі йде заперечення тої чутки та повідомлення, що „чутки про припинення подавання електроенергії навмисне поширює клясовий ворог пролетаріяту". Та всеж таки чутка та дуже характеристична. Вона свідчить про відносини і настрої, що панують у Київі.

На закінчення два оголошення „Пр. Пр."

І так: „Федора Мищенко викликає свого чоловіка Омелька Івановича Мищенка в справі про розлучення до Королівського ЗАГС-у".

А далі: „Олекса Якович Сушко міняє своє імя та прізвище на Микола Милославський". Просто анонсом в ґазеті зміняє собі чоловік не тільки назвище, але й імя. Був Олекса, тепер Микола.

Чи треба до тих оголошень більше коментарів?.

З усіх, наведених вище вістей, винятих не з ворожої до большевиків, а з їх власної ґазети, аж надто ясно, які відносини панують нині на Вел. Україні. Відносини, яких не знає ні одна інша українська земля. Бож ні в Галичині та на Волині, ні на Закарпатті, ні навіть на Буковині, не кажучи вже про українські кольонії в Америці, нині, 12 літ після війни, не стають уже у черги за хлібом. Сей сумний „привілей" має нині виключно Вел. Україна з ласки большевиків. Та не зважаючи на се, в нас і далі большевицькі наємники та большевицькі і большевикофільські органи преси оповідають казки з 1001 ночі про „рай" на Вел. Україні. І знаходять наївних, які їм вірять та зітхають до того „раю".

Коли бандаж

тільки в закладі спеціяльних патентованих бандажів пропукливих і черевних

М. ФРАЙЛІХА

Львів, вул. Городецька 35.

841 6 – 10

Голод і нужда в найбогатшім краю світа

З Ню-Йорку доносять: Страшна нужда семи міліонів безробітних в Америці, десяткованих голодом і морозом, спонукала правительство до прискорення боротьби з безробіттям. Це являється конечне тому, що в Америці нема жадних суспільних інституцій, котрі так як европейські інституції ратували б безробітного бодай від голодової смерти. На засіданню сенатської комісії сенатор Вуд заявив, що закінчують вже великий плян, котрий дасть працю безробітним. За кілька тижнів уряд приступить до його здійснювання. Видатки передбачені на ту ціль виносять 6.5 міліярда зл. Та цифра може бути видатно збільшена.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки

Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"

виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові.

845 7—12

Г. Ф. ГОФМАН

Відмолоджуюча курація

(Новеля).*)

Похитав я головою. І зовсім справедливо. Бо коли 84-літня матрона, мати чотирьох синів, трьох дочок і двайцяти двох унуків і правнуків нагло хоче відмолоджуватися, то є над чим хитати головою. Свояки підсміхалися, злостилися, дорікали і хитали головами, зовсім так як я. Все дарма! Старенька мала досить грошей на те, щоби проти волі всіх здійснити свій плян.

Бабуня виїхала поспішним поїздом до столиці славного спеціяліста від відмолоджуючих операцій. На наші протести відповідала — лагідним усміхом. І поїхала.

Що дві неділі діставали ми картку з поздоровленнями. Так було через три місяці. Вкінці по упливі цего часу прийшла депеша, щоби в середу ждати на її приїзд.

Всі свояки в комплеті зібралися на стації, бо всіх пригнала сюди жагуча цікавість побачити відмолоджену бабуню

Поїзд заїхав і викинув із себе масу людий. З бабці ані сліду. Розглядаємося на всі сторони, аж нараз чепурно зодягнена дама в середнім віці підбігла до нас зі словами:

— Щож, не пізнаєте вашої бабці?

Наше счудування не мало границь. Отже це була бабуня, та особа, що могла уходити за мою молодшу сестру?! Видно операція вдалася.

— Дітоньки— каже бабця. Почуваю себе наче трицятьлітня жінка і невисказано тішуся, що ще маю стільки сил до життя.

— Івасю, звернулася до мене. Для тебе маю спеціяльну несподіванку. Я рішилася поселитися у вас. Маю стільки сил, що з приємністю буду помагати твоїй жінці в господарстві. Хіба не маєш нічого проти сего?

— Алеж ні, бабуню. Тішуся надзвичайно, сказав я, не забуваючи про це, що бабуня дуже богата.

Бабуня замешкала в нас і наперекір моїм сподіванням жила з моею жінкою в найліпшій згоді. Одно тільки нас дивувало: бабуня виглядала з кождим днем молодша і набирала щораз більше темпераменту. Одягалася елеґантно і приятельки моеї жінки з вдоволенням стверджували, що бабуня виглядає наче молодша сестра моеї жінки. Не пройшло навіть кілька місяців, а бабуня виглядала на 25 літ! Ми вже не могли до неї говорити „бабуню", ми її кликали тепер вже по імени, а незнакомі брали її за дочку моеї жінки...

Та на тім не скінчилося. По кількох тижнях бабуня виглядала вже на 17 літ! Очевидно замучувала нас, щоб ми ходили з нею на танці і мала спорий круг почитателів.

— Здається, що вийду хіба другий раз за муж, сказала одного разу бабуня сміючись. Життя таке гарне!

Нас огорнув перестрах. Ми зачали їй відраджувати, але вона казала:

— Треба вживати світа, поки чоловік молодий!... І заручилася з молодим спортовцем...

А події дальше розвивалися зі скорістю лискавки. Бабуня виглядала тепер на дванацять літ! Очевидно заручини зірвано а бабці справляло приємність читання книжок для смотриків і перероблювання лекцій.

Коли бабуня дійшла вже до вигляду 7-літної дівчинки мусіли ми її записати до школи бо нудилася в дома. Від тоді ходила що день до школи і приносила свої ноти. Але і ця каріера не тревала

*) Се властиво не новеля, тільки добра сатира на дурійку, яку викликали в цілім світі деякі „вчені" лікарі, котрі проголосили, що при помочи малпячих залез можна відмолоджувати старих людей. Немало богатих людей далося оперувати й — розуміється — нічо їм це не помогло, тільки осмішили себе. — Ред.

ОСИП НАЗАРУК

КРІЗЬ ПРАЛІСИ КАНАДИ І СКАЛИСТІ ГОРИ (Rocky Mountains)

IV.

Пустка Скалистих Гір така приманчива, що хоч до полудня ще досить далеко, а я вже боюся, що настане ніч. І тоді не могти-му оглядати тихої краси сих гір, їх острих, білих скель, їх лісів долом і смеречин у високих щілинах.

Ліси вже тягнуться тільки долами, а над ними полонини. Але не такі як у наших Карпатах: якісь менше зелені й далеко менше буйні. А над ними нагі, камяні верхи Скалистих Гір. Багато з них у мраці купають свої рапаві шпилі.

Знов якась річка і знов вузька смуга мочарів попри шлях. А далі гори і гори: якісь величезні, неправильні „шторцаки“. Пусті, але вигляд їх чомусь не дуже дикий. Місцями на них сніг і лід, але тільки з одного боку склонів.

Шлях разураз перетинає ріки. Малі, спокійні й подібні до себе як сестри, але неподібні до европейських — ні ґрунтом дна, ні берегами, ні оточенням, ні головно кольористикою. Ще найближче до них стоять ріки північної Скандинавії, але скандинавські живіщі. А сі пливуть якось так, що виглядають якби се були штучні млинівки. Часом аж приходить на думку, чи не було тут колись перед віками якоїсь культури? Але мабуть ні. Бо сліди її булиб уже відкрили, як відкрили в инших околицях Америки.

Пустка. Не видно десятками миль ні людини, ні звірини. Навіть птиця рідко коли перелетить. І виглядає, якби не мала тут свого гнізда, якби спішилася кудись і тільки перелетіла сими скалистими пустарами. Вже мраки на горах пророділися й видно їх верхи, гострі, колючі. А по шибах вікон вагону зачинає січи дощик. Такий делікатний, якби хтось рвав у небі шовкові ниточки, і кидав ними на вікна ваґонів, на скелі і смереки. Виходжу на платформу. Воздух такий, як у скільських горах, тільки не пахне живицею. Майже Галичина.

Мабуть під впливом свіжости воздуха думка біжить у будучність. І родиться в ній припущення, що коли тут стопляться в одну расу всі білі пришельці зі старого світа, то ся раса виступить як завойовник Америки, як виступали всі північні породи. Як тільки не стане поживи в сих горах і як до того часу ослабнуть і зужиються по містах нерви полудневого населення. Тоді з тих гір і борів вийдуть великі канадійські „Вікінґи Нового Світа“.

Ліворуч знов виринає якесь озеро і тягнеться шлям попри шлях. Праворуч майже пусті сугорби з рідкими і тонкими смереками в щілинах. Місцями стоять цілком нагі скелі і майже всі плитами навпростець. Але й на них твердо стоять тут і там струнки, молоді смереки, як символ будучих вікінґів сеї землі.

Довго-довго тягнеться озеро, порізане болотами, островами й сагами. А може се ріка? Бо вода оживлена. Але є вітрець. І не знати, чи вода рухається сама, чи вітром гнана. Смерекова пуща все кріпшає — з обох боків шляху. І мраками димляться високі гори Алберти. А води і мочари вже січе добрий дощ. Ой, міцно змокне під нагою горою „ґімназія Канади“, бо далеко їй до ваґонів і до ліса не близько.

Гірко зароблені ті гроші, котрі наше робітництво присилає зза моря до старого краю.

Переїзджаємо зелізним мостом, що виглядає здалека як тріюмфальний лук Траяна або Тита. Се тріюмфальна брама побідників простору в Скалистих Горах Нового Світа. Во істину: їм належиться тріюмфальний лук!

Дощ січе.

Смереки на очах зеленіють, обмиті.

О, великий Маніту, що в формі чорного крука пануеш над темними пущами-лісами червоних племен! Якже тут пусто і дико — і гарно!...

А праворуч від шляху стоїть білий стовп з чорною надписсю: „Генри Гавс — онли майл“. Значить: „До Дому Генрика — тільки миля“. Підніжжа стовпа на чорно помальоване мов на знак, що хто тут упаде знесилений і не видержить і не дійде до людської оселі, — той счорніє в сих диких горах і збутвіє тіло його.

„Генри Гавс“ се одна з найстарших осель білих людей у сих пущах. Вона не одному подорожному вратувала життя в часі-сніговійниці або бурі, особливо, коли не було ще зелізниці. А й тепер — як по верхах Скалистих Гір завиє Шінук горячий,*) — як під вагою бурі страшенно затріщить споконвічна пуща, — як на сотки миль розколишуться чорні смерекові бори і затрясуться осикові ліси, — як грізний ураґан з ломотом закидає столітними пнями переходи, — як злива занесе всі стежки і серед дня ніч настане, — — — — тоді не один піхотинець пропаде без вісти, як пилинка, в непроходимих борах сих гір. Або як зимою сніговійця засвище долинами і курявою снігу заступить перед очима скалисті верхи, — тоді глумлива доля любить шуткувати з людиною. І доводить її часто аж близько того місця, де можна знайти ратунок, але заслонить те місце перед очима. Що тоді значить такий стовп з надписом: „Онли майл“, — се кождому зрозуміле.

Чи й духове життя людини не наражене на такі самі небезпеки? А де в нім „Дім Генрика“? І де той стовп при дорозі?... Чи не хрест придоріжний, котрий пригадує нам, що життя се змагання і терпіння. „Онли майл“, мій сину, моя донечко... Ми всі мандрівники у диких Горах Скалистих і над усіми воля Божа, котра кождому з нас уділить справедливо долі по вартости його: чим хто більше варт, тим більше зазнає терпіння. „Онли майл“, мій сину, моя донечко.

Дивлюся на сей стовп у диких Горах Скалистих і так хотілосяб крикнути до молоді свого бідного народа, що паде під тягарем важких обставин, паде голодна й нівечена по чужих школах, паде по роботах і наймах у чужинців, паде в гризоті і в смутку, знесилена й забута: — „Онли майл! — Світ такий гарний і такий цікавий. Іди дальше вперед! Не сумуй і не гризися! Памятай, що минув вчерашний день. І пощо було вчера журитися? Мине таксамо й нинішний день. І пощо ти нині журишся? Журба тільки нищить, підтинає сили. Спробуй не журитися. А побачиш, що можна. І побачиш, що тоді лекше йти життям. Йди ним весело, без злоби і зависти.

„Онли майл“, мій сину, моя донечко! До тебе так рідко говорять „онли майл“... Не піддавайся в дусі, а дійдеш напевно туди, де здобудеш поміч і підмогу. Дійдеш у страшній пустці нашого життя, дійдеш — до „Генри Гавзу“. „Онли майл“, мій сину, моя донечко!... Вгору головку — і бодро в світ! Пнися працею й освітою й орґанізацією, пнися бодай на щілини у твердих скелях життя! А потому розсади їх корінням і добру землю здобудеш. „Онли майл“, дитино поневіряна... Не забудь лиш одного: Ціле життя належати до своєї доброї орґанізації та бути її дійсним членом! Бо тільки тоді дійдеш до „Генри Гавзу“. Інакше — пропхинькаєш своє життя у стонах тай у сльозах. І ніколи не побачиш свіжих висот життя, де боротьба се роскіш а не тягар.

Скінчилися високі скали-шторцаки і зачинаються довгі, поземі. Тут мала свій кінець катастрофа землі, яка колись поставила ті скали навпростець. Вже зачинаються високі гори-верхи. Але ще „кидано“ немов самітно стоять ті велитні між нисшими верхами. Місцями хмари вищі від гір, а місцями гори вже вищі від хмар. Але весь той простір уважають ще Підгірям Скалистих Гір. А широкі, зелені води все товаришать нам. О, дивна се країна! Не даром Анґлійці, що мають в руках пів світа, а знають цілий, називають Канаду „Вондерленд“ — країною дива.

(Кінець буде).

*) Шінук (наголос на останнім складі) західний вітер на східних склонах Скалистих Гір. Він має таку високу температуру, що уможливлює зимівлю худоби під голим небом навіть при морозах, які там часто доходять до 55° Цельзія.

довго. По двох тижнях відіслали її нам до дому з листом, що дитина за мала і що повинна ще найменше два роки побути вдома.

Та розвиток бабуні в напрямі щораз більшої молодости тривав дальше. Незабаром виглядала вже заледви на трилітню. Мої діти няньчили її по по цілих днях. Помалу забувала ходити й говорити.

Ми були в розпуці. Ми спроваджували щораз нових знаменитих лікарів. Безрадно кивали вони головами. Одного дня збудив нас жалібний плач. В ліжку замість бабуні лежало немовля. Накормили ми його молоком, сухарками, але незадовго показалося, що треба взяти мамку.

Тоді моїй жінці прийшов до голови ґеніяльний помисл:

— А колиб ми так дали бабуні усунути малпячі желези, котрі були причиною цеї пересадної молодости?

Не було вже нічо до страчення, бо бабуня маліла й никла з дня на день. Операції довершено на бідній дитині й удалася знаменито. Бабуня почала розвиватися й рости. Щоденно ставала мудріша. Мої діти вже придумують дарунок, котрий бабуня дістане від них в тім дні, коли її покажуться перші зубки...

——o——

З причини загальної стаґнації
продає всілякі
ФУТРА
о 30% дешевше Ф-ма
САЛЯМОН БАЧЕС
ЛЬВІВ, вул. КРАКІВСЬКА ч. 6.
ТЕЛЄФОН 21-28. ДОГІДНІ СПЛАТИ.
854 4—5

Найбогатший скарб

З Помпеїв доносять: При розкопуванні одного дому при Вія Абунданція знайдено такий скарб золотих і срібних річей, якого досі ще ніде не відкопано а саме: Численні золоті нараменники, богато цизельовані, три пари тяжких золотих ковтків, богато перстенів з дорогим камінням, золоті ланцюхи, богато золотих і срібних монет і повне золоте накриття на чотири особи, зложене з великих і малих тарелів, срібних горшків, вилок, зеркал і т. д.

Вчасне лягання в ліжко і вчасне вставання робить здоровим, богатим і розумним (Венямин Франклін, „Шлях до богацтва“).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 1-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Господарський стан краю

Пишуть нам: Нужда в Сх. Галичині тепер дуже велика через обезцінення селянських продуктів і брак взагалі попиту на них. Навіть десятиморґові господарі не мають за що нафти купити. Дерево, котре в світі подешевіло, в нас дороге. Двори беруть за галуззя, за „чищанку" з ліса значні гроші, а вуглям ще не топлять і печий до того не мають. Досі ратувала селянина продажа худоби, а іменно свиней. Перед роком ще ціна свині була 2.30 зл. за кґ. живої ваги, тепер найвисше 90 сотиків. Отже і з того вже селянин не має доходу. Дріб також за безцін. Добру качку можна купити за 3 зл., гуску за 4 зл. і нема кому продати. Люде з торгів назад везуть до дому. Ще найлучше платяться овочі, та дерева вимерзли два роки тому. До того треба знати, що одяг, шкіра, зелізо, рільниче знаряддя держиться в давній ціні, то значить високій. Господарські чоботи коштують 60 зл., а корець жита всего 14 зл. Отже щоб купити дві пари чобіт, не вистарчить збір з морґа, бо середний збір дає 8 кірців, коли взагалі зародить. Податки, які побирає особливо самоуправа, за тяжкі для селянина. До того не має він з них звичайно ніякої користи, бо доріг йому не роблять, податки ті йдуть головно на удержання адміністрації й на допомоги ріжним польським орґанізаціям.

Кредиту великий брак. Люде сильно попитують за позичками, а їх нема де взяти. Наші кредитові інституції дають по сто, 200 зл., а в деяких інституціях уділення позички 300 зл. залежне вже від дозволу Надзірної Ради. Відсотки коло 12 проц. Вкладки щадничі не впливають.

Торговельні кооперативи нидіють, бо дають на кредит, а потім не годен зтягнути належитостей.

З нужди богато наших людей зміняє обряд, бо інакше не дістається ні до урядів, ні до зелізниці, ні навіть на сталу роботу при зелізниці не приймуть.

Падуть також і двори. Котрий двір не має ставу, млина або рубного ліса, мусить задовжуватися, парцелює, як тільки має кому продати землю, то зараз продає. Посесори не платять дідичам, бо не мають з чого платити. Богато дідичів в часі хитання валюти віддали землю в аренду за збіжжа, отже вийшли на тім фатально, бо збіжжа зовсім обезцінене.

Задовження табулярне так селян як і дворів росте скоро і сильно. Задовжені власники зараз продали би часть землі або і всю свою землю, та нема кому продати, бо люде не мають грошей. Доплив грошей з Америки від наших еміґрантів меншає що раз більше. Словом — край дуситься.

Обезцінення праці не до описання. Робітник на селі на своїм харчи бере менше ніж 1 зл. денно і то нема роботи. Люде не мають ні одягу, ні світла. На цілу родину є звичайно одна пара чобіт. Коли суд кличе з одного дому двох свідків нараз, то приходить тільки оден, бо другий не має в чім іти.

Коли головне населення краю хліборобське, знаходиться в такім тяжкім положенню, то таке саме положення всіх инших кляс і станів. Стає все гірше і гірше. Який буде тому кінець, трудно предвидіти.

Релігія се і пристрасть і чеснота рівночасно: найбільша пристрасть і найбільша чеснота людства (Лякордер: 26. конф. Нотр. Дам).

ВАСИЛЬ ЛІМНИЧЕНКО

На йорданські мотиви

З НАМИ БОГ!

З нами Бог! З нами Бог! — залунають кличі
Водохресних обходів,
А небесні живла, наче ясні мечі,
Блиснуть в душах народів!

Ці живла, що струменями ллються у світ
Наче струї Йордану,
Проливають русла всіх віків і століть
Мов скервавлену рану!

Ці живла з передвічних, пречистих осердь
Триединого Бога,
Що всякають і в душі, забиті мов твердь,
Мов скалиста дорога.

Ці живла, що кервою з Божественних ран
Стали кормом народів,
Ці кличі, що несуться в світи, мов пеан,
З ватиканських городів.

Хай живуть ці кличі! Хай їх гомін пройде
По землі гураґаном,
Хай нових лицарів, хрестоносців найде,
Що пішли би за Паном...

Що пішли би вперед, у змагальний провал
За Христа й його власти,
Йшли би в світ, де царює розховстаний шал,
Де так легко упасти...

Хай живуть ці кличі й живла вічних аркан
Триединого Бога!
Лицарі! Наперед! За Христа й Ватикан!
Гей, щаслива дорога...

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 7—50

ДОПИСИ

МУЗЕАЛЬНА ЗБІРКА В ДУХОВНОМУ СЕМИНАРІ у Станиславові в р. 1930 мала 311 предметів приросту до заг. числа 1122 включно, головно предметів церковного мистецва, археольоґії, етноґрафії, нумізматики, старинних книг і научного змісту, не вчислюючи часописів, друків, світлин і т. п. На се зложилися дари Вп. жертводавців: о. ректор. д-ра Бойчука, о. віцерект. Василика, д-ра Велегорського, п. Ф. Величка, інж. Горницького, д-ра Грушкевича, М. Залеского, проф. Куція, проф. Пеліха, інж. Поповича, п. Як. Хомяка, упр. „Сок. Базару" п. Шевчука, п. Л. Чачковського — всіх у Станиславові, д-ра Водославського в Галичі, о. Дудинського в Межигірцях, о. Галабурди в Ягольниці ст., о. Грицея в Солотвині, п. Комарницького в Богородчанах, о. Крижановського в Олешові, п. М. Клосевичевої, о. Юркевича в Хотіні, о. Левицького в Стриганцях, о. Ліцовського в Грабівци, о. шамб. Малицького в Борщеві, п. Р. Назаревича і п. Петруся в Богородчанах, п. Ом. Ремезовського в Підгородю, п. Семаня Ткачовського у Викторові, о. Филипова в Цуцилові, п. Евст. Хмілевського в Крилосі, д-ра Я. Хмілевського в Позлані, інж. Хомишина в Богородчанах і п. Т. Федорняка в Крилосі. Управа М. З. висказує всім П. Т. жертводавцям щиру подяку.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Сімсотна річниця смерти св. Антонія з Падви припадає сего року. Був се один з найбільших духовних синів св. Франца з Асижу, дуже почитаний в катол. церкві. Поляки уладжують збірне паломництво на ґріб св. Антонія в Падві. Паломники під проводом одного з епископів виїдуть з Кракова 16. серпня, будуть у Венеції, Падві, Фльоренції, Асижі й Римі у св. Вітця. Вернуть 3. вересня до Кракова.

З католицького життя в Чехословакії. Чехословакія переживала по всесвітній війні часи, в яких здавалося, що католицизм зникне там цілком, або в найкращім випадку стане меншістю. Перші роки по повстанню републики були навіяні революційним і протестантським духом. Видано війну Церкві і перший проект закона, внесений до законодатних установ републики, жадав розділу Церкви від держави. Наступив розкол між духовенством, повстала нова „чехословацька церква." Та мимо цього католицизм зумів не лиш опертися, але війшов нині в період нового розвою. Відчинено десятки нових церков в околиці Праги і Берна, зросло число питомців у семинарах. Семинар у Празі мав з початком нового року 32 питомців I. року; 25 — II. р.; 16 — III. р.; 19 — IV. року і 3 — V. року. На I. рік зголосилося так богато кандидатів, що не мож було всіх приняти. Крім цього пражський семинар висилає 4 питомців до римського „Непомуценум". Духовний семинар має 212 питомців. (Таке велике число було перед війною 1900 р.). Також в инших семинарах зросло число питомців. Ті факти доказують, що молитви чехословацьких католиків о численні і добрі покликання до духовного стану не були даремні та що в нинішнім зматеріялізованім світі помножуються ряди тих, котрі здають собі справу з вартости душі й потреби релігії.

Вістка з Китаю. Орґанізація китайської католицької молоді в Пекіні оголосила печатаний маніфест, в котрім заявляється проти нових розпорядків, що заборонюють науку релігії й релігійних обрядів у школах місіонарів. Це один з перших виступів зорґанізованої китайської католицької молоді.

Де лежали Содома й Гомора? З Чітта дель Ватікано подають, що в Палестині почали розкопки археольоґи Папського Біблійного Інституту. Вони мають устатлити автентичність руїн Содоми і Гомори. Провід у тих розкопках веде о. Мальон Т. І.

Коли маєш при собі сто долярів, то тебе викинуть з трамваю. Життя се також трамвай (Г. Ляндав).

Охочих та метких кольпотерів
для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"
у Львові, вул. Зіморовича 20.
Дуже догідні та корисні умови!
7976 1—4

Ідолопоклонство мішає чоловіка і Бога, Іслям тримає їх здалека від себе, християнізм їх єднає. Ці три системи обнимають всі культи існуючі та всі культи можливі (Лякордер: 54. конф. в Нотр Дам).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

НАЙСТАРШІ УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДКИ

КОЛЯДКИ — ЩЕДРІВКИ.

Колядки се пісні, які співають на Україні на Різдвяні Свята, переважно по селах. Назвою к о л я д к и нагадують к о л я д и, які також співають у нас на Різдвяні Свята, — і широкий загал не робить між ними ріжниці. Та в дійсности між колядками і колядами ріжниця велика. Бо коли колядки витвір просто народній і походить іще з княжих часів (і то переважно з передтатарської доби), то коляди це витвір духовних і світських авторів та походить із XVII—XVIII ст. як ми вже виказали в попереднім числі „Н. Зорі". У висліді вони ріжняться також мовою, укладом і духом. В колядках усе те суто народнє, в колядах — літературне.

Колядки по свойому змісту се святочні пісні - величання. Первісно ті пісні-величання були звернені до поганських богів і відбивали в собі поганський світогляд. Тому колядки з поганськими мітичними складниками і мотивами се наші найстарші колядки. Такі колядки зберіглися ще до нині в глухих кутах по обох боках Карпат. Їх зразком є нпр. колядка про сотворення світа. Далі колядки оспівували князів, дружинників, їх воєнні походи, взагалі побут княжих часів. Колядки з таким змістом мають виразно епічний характер. Зразком такого типу колядок є нпр. колядка про облогу Царгороду; її зміст дуже близький до оповідання про похід Святослава Ігоревича на Греків, яке подає Іпатський літопис. Взагалі колядки того роду мають богато рис, спільних з билинами. Вони також належать до найстарших творів.

З заведенням на Україні Християнства колядки християнізуються. Тепер предметом їх величання стає християнський Бог і Святі й передовсім велика Вифлеємська Таємниця — Народження Христа. Крім того християнські елементи втискаються і до тих колядок, що повстали раніше.

Відбилися в колядках також пізніші часи. Так маємо колядки з часів литовських і польських. Колядки з тих часів мають лицарський характер. Зокрема в наших колядках з польських часів відбилася боротьба з Поляками. В них згадується Львів, Камянець, Хотин й ін. Та колядок таких не богато.

Поруч з поганськими, лицарськими і християнськими мотивами важну ролю грають у колядках також мотиви побутові, то значить мотиви зі звичайного життя-побуту. Маючи на цілі величання осіб, яким колядки співаються, вони висловлюють їм бажання всякого добра. Зміст тих бажань зміняється відповідно до віку, полу і становища тих членів господарської семї, до котрих колядки звертаються. Маємо отже колядки з бажанями цілій родині, господареви, господині, дідам і бабам, вдовиці, дівчині, парубкови, дітям і т. д. Зокрема згадаємо колядки священикови.

Найкращі колядки зберіглися в Галичині в Карпатах: у Гуцулів, Бойків і Лемків.

Окремо слід згадати щедрівки. Се пісні, котрі співають спеціяльно на Новий Ріж і на Йордан. Вони мають свій окремий розмір і стиль. Поза Україною і Білою Русю щедрівок взагалі ніде нема.

Пок. етнограф В. Гнатюк не відокремлював щедрівок в окрему групу. Він уважав обі назви, колядки і щедрівки, за зовсім рівнорядні назви, з тою тільки ріжницею, що перша назва чужого, а друга нашого походження.

Збирання й оповіщування колядок почалося досить вчасно, бо майже 100 літ тому. Вже в „Русалці Дністровій" і в збірці пісень Жеґоти Павлі знаходимо їх. Велику збірку колядок напечатав Я. Головацький та П. Чубинський. Відтак видали колядки: О. Кольберґ, Б. Грінченко, Ів. Колесса, М. Коробка, А. Малинка, В. Шухевич. Та всі вичислені вище збірки колядок появилися разом з іншими етноґрафічними матеріялами. Велику збірку колядок в 2-ох о к р е м и х т о м а х видав вперше В. Гнатюк в 1914 р. у Львові накладом Наукового Товариства ім. Шевченка п. з. Колядки і щедрівки (Т. I. Ст. XXXIV+269+(1); Ст. XV+379+(1): Етноґрафічний Збірник тт. XXXV—XXXVI).

Одночасно з оповіщуванням колядок почалися також студії над ними. Почав їх російський учений Снегирев в 1830-х рр. Він підійшов до колядок з мітольоґічної точки погляду. Сей погляд заступають опісля головно два визначні учені: О. Міллєр та Афанасьев. Велику працю колядкам присвятив А. Потебня (Объясненія малорусскихъ и сродныхъ пѣсень. Т. II. Колядки и щедровки. Варшава, 1887. Ст. 810). В праці тій автор сильно обмежив мітольоґічне пояснення колядок. Зате пояснив їх з точки погляду побутової та літературних впливів. Ще з іншої точки погляду підійшли до колядок В. Антонович і М. Драгоманов. Вони бачили в колядках спомини про ріжні літописні особи. Тому в т. I. „Историческихъ пѣсенъ малорусскаго народа" (1874) помістили колядки серед історичних пісень віку дружинного і княжого. Вкінці з точки погляду теорії запозичення поглянув на колядки А. Веселовський. Він у своїй праці „Разысканія въ области русскаго духовнаго стиха" (VII, 1883: Румынскія, славянскія и греческія коляды) признавав великі греко-римські запозичення в славянських повірях, обрядах і піснях. Він висловив припущення, що „разом з проповідю християнства могли переноситися не тільки церковні, але й народні обряди, що зберіглися припадком при церкві та коло християнського святого, а з обрядом переносилися й пісні, що супроводили його, — оріґінали наших щедрівок, як також тим самим шляхом могли заходити й оріґінали різдвяних пісень".

Не зважаючи одначе на оповіщування впродовж цілого останнього століття текстів колядок і студій про них, не можна сказати, щоби всі колядки були вже зібрані та всесторонно досліджені. Навпаки. Як з притиском підчеркнув В. Гнатюк у передмові до т. I-го згаданої вище збірки колядок і щедрівок, літературу про колядки треба вважати ще дуже бідною. Він у передмові до т. II-го своєї збірки висловлює також бажання, щоби збірка та дала спонуку визбирати в с і колядки, які ще де заховалися, бо вони вповні заслугують на вічне збереження. А треба знати, що саме колядки належать до того роду нашого народнього пісенного репертуару, який чим раз більше забувається.

Нижче подаємо, як зразки, кілька колядок з дружинної і княжої доби та одну гуцульську колядку священникови.

Колядка про військову дружину, що йде до Візантії на службу.

Ішли молодці рано з церковці,
Ой дай Боже!
Ой ішли, ішли раду радили
Раду радили не еднакую,
Не еднакую, а троякую:
„Ой ходімо-ж ми до ковальчика
До ковальчика, до золотника,
Покуймо-ж собі мідяні човна,
Мідяні човна, золоті весла.
Ой пустиможся на тихий Дунай,
Долів Дунаєм під Царегород
Ой чуємо там доброго пана,
Що платить добре за служеньку:
Ой дає на рік по сто червоних,
По сто червоних, по коникові,
По коникові, тай по шабельці,
Тай по шабельці, по парі сукон,
По парі сукон, тай по шапочці,
Тай по шапочці, тай по панночці."

(Золочівщина, Галичина).

Отся колядка — кажуть видавці „Историческихъ пѣсенъ малорусскаго народа", В. Антонович і М. Драгоманів — зберігла зовсім свіжо образ далекої епохи, сучасної або мабуть попереджаючої перший зародок державного ладу на Україні. В ній представлений дружинний відділ, яких в тих часах вешталося богато по Европі (варяги!), як він іде на службу до Візантії.

Колядка про кн. Романа Галицького.

Володар,[1]) Володарку, отчинь ворота.
Чого хочете, чого клинете?
Пускайте в город, пускайте в город.
А що-ж за людзі, а що-ж за людзі?
Князя Романа, нашого пана.
Ніт його в дома, ніт його в дома.
А де поїхав, а де поїхав?
До Львова на торг, до Львова на торг.
Коли поїхав, коли поїхав?
Вчора з вечора, вчора з вечора.
Коли приїде, коли приїде?
Завтра к обіду, завтра к обіду.
Що за дар дасте, що за дар дасте?
Мізіне дзецко, мізіне дзецко.
В в чім те дзецко, а в чім те дзецко?
У срібру в злоті, в ткацькій роботі.

(Підляшша).

Отся колядка відноситься до князя виступають два хори: оден ніби ходить у городі, а другий просить воротаря (перекручено на Володаря) пустити в город. Той другий хор несе данину. Данники се давні мешканці Підляшша — Ятвяги. В їх землі кн. Роман володів городами, а доступу до тих городів берегли воротарі.

Колядка про кн. Івана Берладника і його сина.

А там на лугах, на барз широких,
Там же мі ґориг терновий огник,
Сам молод, ей сам молод!
Сам молоденький на коничейку,
Сам молод!
Кол огня ходит широкий танец,
А в танці ходит княгиня Іванко,
На головойці сокола носит,
В правій ручейці коничка водит,
В лівій ручейці гусевки носит.
Нихто не видів, лем панскі слузі;
Скоро ввиділи, пану доповіли:
„Ой їдьте, їдьте, Іванка звяжіте,
Іванка звяжіте, ту го приведіте,
Соколойка пустіте до соківниці,
Гусовки шмарте до гусевниці,
Коничка вставте до кінничейки,
Іванка всадьте до темничейки."
Соколик кєлит, головойки хоче,
Гусевки граут, Іванка споминаут,
Коничок гребе до поля хоче,
Іванко плаче, до милейкої хоче.

Отся колядка, що зустрічається тільки в Галичині, кажуть в „Истор. пѣснях" Антонович і Драгоманів, говорить про князя, котрий, очевидно, не маючи права являтися в Галицьку Землю, прийшов сюди і був взятий у полон. Князь ізгой Іван Ростиславич Берладник пробував у 1144 р. заняти галицький престіл, але його прогнав Володимирко. В 1189 р. галицькі бояри, невдоволені угорським королевичем Андрієм, що заняв Галич, покликали сина Берладника, Ростислава, котрий і заняв був кілька пограничних городів. Але бояре, котрі покликали Ростислава, перейшли від нього до Андрія, і Ростислава взято в полон і привезено до Галича, де Угри, супроти повстання в його користь, приложили йому до рани отрую. В нашій колядці імя князя відноситься до Івана Берладника, а опис полону до його сина Ростислава.

Колядка про Пана Перемисльного і кн. Данила.

Ей в полі, в полі, в чистейкім полі,
Гей воли, гей сивейкиї, гей воли!
Там же мі стоїт загородойка,
В тій загородойці нова світлойка,
А в тій світлойці округлий столик,

[1]) В деяких варіянтах: Воротаре...

При ним мі сидит пан Перемисльний.
Перед ним пляше молоде паня;
На тім паняті рудая сукня,
На ножейках мат шнурозані бітки,
На бочейках мат кований пояс,
На тім поясі жовті ретязькі,
На тих ретязках золоті ключі,
На голові мат павяний вінок,
На ручейці мат золотий перстінок.
Рудая сукня ізбу замитат,
Шнуровані бітки землицю точат,
Козацкий пояс бочки підперат,
Павяний вінок брез вітру шумит,
Золотий перстінок без огню горит.
А наш панойко з війни приїхав,
З війни, з війнойки з Венгерской сторонойки,
Позїждалися к нему панове,
К нему панове, його братозе,
Сталися його вивідозати:
„Що там доброго в Угрох слихати?“
„Добрі слишано, бо юж поорано,
Юж поорано, злотом засіяно,
Павяним перцем заволочено,
Золотим мечем загорождено.“

Отся колядка се остаток пісень про найдавніші зносини Галичини з Угорщиною й оспівуваний у ній пан є або князем або важним боярином, котрий поступає самостійно. Се свідчить, що колядка та повстала перед ½ XIV. ст., коли Галичина перейшла до Польщі.

У звязку з отсею колядкою Антонович і Драгоманов наводять слідуюче місце з Іпатського літопису під 1208 р.: „Володиславъ же кормиличичь (= син опікуна) бѣжа во Угри и Судиславъ и Филипъ. Наидоша Данила во Угорской землѣ, дѣтъска суща и просиша у короля Угорьского: „Дай намъ отцича Галичю Данила, атъ съ нимъ приимемъ и отъ Игоревичевъ“. Король же съ великою любовью посла воя въ силѣ тяжцѣ... И совокопившеся вси, первое приидоша ко граду и рече имъ: „братье! почто смущаетеся! Не сии ли (= Игоревичи) избиша отци ваши и братью вашу“... Они же, сжалившись о бывшихъ, предаша градъ и князя ихъ Святослава яша“. — Таким чином, кажуть згадані вище видавці, Пан Перемисльний мабуть Володислав, син княжого опікуна, котрий привів з Угорщини Данила (около 10-літнього хлопця, в колядці: „молоде паня“) з помічною армією й наклонив бояр, що сиділи в Перемишлі, віддати город Данилови і звернути йому батьківщину, котрою заволоділи були Ігоревичі. Нашу колядку, котра тепер співається ріжним людям, і тому підпала ріжним змінам, первісно могли співати на честь тої події.

Колядка священникови.

Ой отче, пане, пане єрею,
Ми си ізійшли на святе Різдво,
Бо нас післала Божая Мати,
Ой нас післала — самі братчіки,
Самі братчіки святої церкви.
Ми вам скажемо та й новиночку:
Ой дай вам, Боже, золоті хрести,
Золоті хрести, від царства ключі.
Ви Бога моліт — до церкви йдучи,
А ми вам скажем тай новиночку,
Ой пане-отче та й пані-матко,
Ой новиночку — за Матку Божу:
Пречиста Діва Дитя родила
Во Вифлеємі, убогой стайни.
Як Го вродила, красно вповила,
Красно вложила, в ясли вложила.
Тогди си з неба звізда з'явила,
Тогди вона Діві й Дитю світила
Тогди злинули із неба ангели,
Золоту трону з неба ізнесли,
І злотну трону, злотну корону.
Там си сходили усі пророки,
Усі пророки — Мойсей приказав
Осмої дними обрізувати.
Тогди пророки Бога молили,
Як би вни імя Дитю надали?
Імя надали — Ісусе Христе.
А вже лиш Дитя по злотій троні,
По злотій троні, світлій коромі
Пречиста Діва, Матка Христова,
Зазвала Йоана Хрестителя:
Іди ми, зхрести Сотворителя,
Що нам сотворив небо і землю.
Узяли Дитя на сине море,
На сине море — на Галилейске,
На бистру ріку — на Йордан воду,
Поклали Христа на сине море,
Дитя скупали, головку змили,
Тогди си люди усі сходили,
Водиці брали, Бога молили.
Ми вас вінчуєм сими святками,
Сими святками та Різдвяними:
Ой дай вам, Боже, що в поли врожай,
У току буйно, в пасіці рійно,
В пасіці рійно, а в дому скрійно.
По двору щастя — на худобочку,
А в дім здоровля — на челядочку.

(Ясенів Горішний, пов. Косів).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОСОЛЬСЬКОГО МАНДАТУ, здобутого при помочи санації, зрікся о. Яворський, котрий кандидував, хоч ні один наш Ординаріят не дав дозволу священикам кандидувати. Справа оперлася о Апост. Столицю, котра заняла становище наших Ординаріятів.

„ПАЦИФІКАЦІЯ“ ПЕРЕД АНГЛ. ПАРЛЯМЕНТОМ І СОЮЗОМ НАРОДІВ. ПАТ доносить: 52 послів з Партії Праці підписало петицію до Союза Народів, котра взиває секретаря Союза Дрімонда, щоби предложив Раді справи пацифікаційної акції в Схід. Галичині. У звязку з тим посол Кенворті запитав в парляменті мін. загран. справ Гендерсона, яке становище уряду в тій справі. Міністр дав таку відповідь: Я дістав відписи заяви і застановлявся над ними дуже подрібно. Не можу робити жадних загальних уваг польському урядови в справі звільнення політ. вязнів, бо не маю вичерпуючих основ до цего рода інтервенції у внутрішних справах другої держави. Коли ходить про справу української меншости, то петицію предложено ґенераль. секретаріятови Союза Народів в належній формі і разом з увагами польського уряду буде вона подрібно розглядана. Думаю, що завваги польського уряду будуть в пору надіслані так, що можна буде заняти цею справою в часі найблищої сесії Ради Союза т. зн. в січни 1931 р.

В СПРАВІ БЕРЕСТЯ заповіджено слідство, яке веде шеф військової служби справедливости ґен. Данец. Ще перед святами поручив ґен. Данец справу Берестя одному з військових прокураторів.

БЕРЕСТЄ В ПЕРЕПИСЦІ МІЖ УНІВЕРСИТЕТСЬКИМИ ПРОФЕСОРАМИ. На меморіял 45 професорів краківського університету до проф. А. Кжижановського в справі Берестя проф. Кжижановський, посол ББ відповів, що для висвітлення цеї справи поробив відповідні заходи і стоїть на становищі, що оскільки пороблені закиди правдиві, то винуваті повинні бути покарані.

БЕНЕШ ПРО МЕНШОСТЕВУ ПОЛІТИКУ. В новорічній промові чехословацький міністер загран. справ Бенеш називає Новий Рік початком нової епохи европейської повоєнної політики, оцінюючи її як епоху непевности і неспокоїв. Причина цего стану в економічній кризі, стремлінню до ревізії мировых договорів і в проблемі: демократія чи диктатура. Чехословаччина — каже Бенеш — мусить задержати спокій і розвагу. Найліпша зброя проти ревізіоністичної акції це справедлива і льояльна політика супроти національних меншин. Тільки там грозить небезпека ревізії договорів, де існування, національне життя і культура національних меншин переслідується. Це мудре слово д-ра Бенеша повинніб собі взяти до серця всі держави, коли хочуть мати спокій у своїм нутрі і зменшити число своїх ворогів.

ЗАГОВІР В ТУРЕЧЧИНІ. Аґенція Ройтера доносить з Царгороду, що революта в Смирні була першою пробою широко закроєного заговору проти теперішного диктатора Туреччини, Кемаля Паші. Заговір обіймав цілий ряд міст, не виключаючи Царгороду. Головна квартира повстанчого руху находиться в Менемену. В тій місцевости, у Смирні, Стамбулі, Маґнезії, Конії й Малікасері увязнено досі понад 1000 осіб, в тім кілька жінок. Позатим інтерновано ряд шейків, дервішів та цілий баталіон піхоти. В звязку з викриттям заговору уряд Кемаля відбув наради над усталенням способу здавлення повстання.

Уломність, яка грішить, гідна спожалїння: гордість, яка поборює правду, не розбудить милого чувства ніколи (Лякордер: 1. лист до молоді).

НОВИНКИ

Перепис шкільних дітий. Міністерство Освіти зарядило в б. р. загальний перепис всіх дітий шкільного віку, починаючи від захоронок аж до висших наукових заведень. Спис буде переведений на весні. Зібрані матеріяли будуть опрацьовані міністерством і статистичним урядом та будуть служити основою організаційного пляну в шкільництві на найблищі роки.

Вовки загризли чоловіка. В околиці Вильна появилися тічні вовків, які нападають на людські оселі й чинять великі шкоди. І так в селі Богданка виленського повіту вовки вдерлися до обори селянина Гураломського й загризли 14 овець, 6 телят і одного коня. В селі Велика Гірка вовки задусили три корові і загризли 7 тодованих безрог. На фільварку Стефанівка зїли нічного сторожа Петра Пчолу. Рано служба найшла тільки части його тіла, порозкидані на подвірю. Воєвідські власти уладять велику облаву при помочи війська.

Ендик причиною смерти двох людей. Господар Валенти Ховала в Косцежині (Серадзь) посварився з сусідом Ковальським за ендика. Дійшло до бійки, в котрій Ховалі помагали два його сини, а Ковальському його тесть і жінка. Ховали так побили колами противників, що Ковальський і його тесть вже померли, а Ковальська вмирає.

Місто зі слоневої кости. На індійській виставі в Бомбаю загальну цікавість викликує чудовий модель новочасного міста. Він представляє: індійські пагоди, королівські палати, автобусові, трамваєві і залізничі лінії, мешканеві дільниці, спортові грища, фабрики, парки, городи і т. п. Модель зроблений зі слоневої кости. Автором його архітект Чаракі Рама з Ратуанура. Цілий модель міститься в... мушлі величини малого кокосового горіха.

1100 банків в Америці припинило виплати. В часі дискусії над банковою кризою стверджено, що загалом припинило виплати 1100 банків. Банкова комісія Палати постановила розпочати слідство для вияснення причин того катастрофального зросту банкроцтв.

Археольоґічна „ловля“ в порті Піревсі. Підчас поглиблювання порту Піревс коло Атен видобули з дна порту понад 60 ріжних цінних старинних предметів. Тому при дальшому поглиблюванню пристані будуть робити систематичні пошукування за останками старинної культури.

Невидима морська торпеда. Воєнна маринарка Злуч. Держав дістала нову зброю в виді невидимої торпеди. Винайшов її американський інжинір. Дотеперішні торпеди мали ту хибу, що випущені з торпедовця пороли поверхню моря й полишали за собою слід. Перед завішенням зброї Німці винайшли подібну торпеду. Нова американська торпеда скоріша від дотеперішної; її жене електричність.

Кривавi заворушення на релігійному тлі. У місті Менем недалеко Смирни й Маґнезії дійшло до кривавих заворушень на релігійнім підкладі. Дервіш однієї з магометанських сект в окруженню більшої скількости узброєних товаришів вдерся до мечету з хоругвою магомета в руках. Духовний, який перебував в мечеті пробував їх усунути. Сфанатизована товпа замордувала його й відтяту голову наділи на хоругов. Так демонстрували по місті. Коли жандармерія пробувала арештувати дервіша, дійшло до заворушень. Товпа замкнулася в мечеті і з його копул обстрілювала жандармів. В часі обостороної стрілянини впало кільканацять осіб. Зі Смирни вислали військо для здавлення розрухів.

Голодові демонстрації. В Берліні перед торговими галями в робітничій дільниці Моабіту зібралася товпа маніфестантів і піднімаючи оклики. голод, голод! домагалася живности. Стероризовані купці почали роздавати маніфестантам живностеві товари. Ще перед прибуттям поліції товпа кинулася на один зі складів і почала рабувати. Часть страґанів цілком обрабовано. Такі самі демонстрації були перед іншими галями при Фрідріхштрасе. Поліція розігнала маніфестантів.

Для Пань, що хочуть навчитися крою і шиття модерних жіночих і діточих одягів та білля, уладжує кооператива „Труд“ у Львові, Ринок ч. 39. тримісячний курс крою і шиття. Курс починається 1-го лютого. Наука в годинах пополудневих. 886 1—3

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 17-50

——o——

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляри 8.90 зол., швайц. франк 1.72 зол., Чеська кор. 0.26 зол., Австр. шілінґ 1.25 зол., Нім. марка 2.12 зол., Радянський карбованець (на чорній біржі) 0.35—0.40 зол., (червінець 3.50—4.00 зол.), Долярівка (нової емісії) 44.75 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація навантаження). Пшениця дв. 22.75—23.25, Пшениця сел. 20.75—21.25, жито дв. 16—16.25, жито сел. 15.25—15.75, ячмінь на мливо 14.75—15.25, ячмінь пашний 14.75—15.25, овес гал. 20.00—20.50, гречка 27—28, пшоно 37—38, конюшина 180—200.

——o——

Жертви

о. др. Евстахій Хомин в Камінці струмиловій 10 зол. на фонд укр кат. друкарні.

Гр. кат. Уряд парохіяльний в Боднарові 5 зол. на укр. кат. орґанізацію. 1—1

——o——

Купуйте книжки!

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Кат. Орґанізації

Ч 1. Основи соціольоґії	3·—	зол
Ч. 3. Спіритизм	2·—	„
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0·80	„
Ч. 5. Секти й сектанти	0·60	„
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	1·50	„
Ч. 7 Греко-кат. Церква	0·95	„
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3·00	„
Ч. 9. Борці за Церкву — св. Павло	2·—	„
Ч. 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті.	0·50	„
ч. 12. о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0·60	„
ч. 13. Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)		
Ч. 14. о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0·80	„

Инші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3·00	„
о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови.	0·20	„
Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі.	1·50	„
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00	„
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику.	2·00	„
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12·00	„

——o——

Оповістка

200 літурґічних пісень найзнаменитших композиторів, видання Архикатедрального Хору в полотняній оправі зол. 55.

35 концертів Бортнянського в полотняній оправі зол. 58. 853 4—5

Вс. Отцям та Урядам парохіяльним сплати місячні. Замовляти: **КНИГАРНЯ НАУК. Т-ВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА у Львові, Ринок ч. 10.** Новий катальоґ музичний висилаємо даром.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Др. Остап Прийма

ординує у внутрішних недугах тепер:

Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50

Пересвітлює Рентґеном; лікує ориґінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 1—20

ОТОМАНИ, канапки, ґарнітури сальонові, як також всякі роботи тапіцерські по конкуренційних цінах поручає

РОБІТНЯ ТАПІЦЕРСЬКО - ДЕКОРАЦІЙНА

ВОЛЬФІНҐЕР, Львів, вул. Коллонтая ч. 6.

817 Для П.Т. урядовців догідні сплати. 12-15

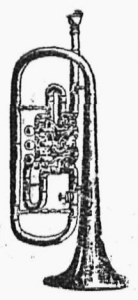

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна

в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Нєвчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 4—25

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ

КОВДРИ	з вати	від зол.	22·—
	з вовни	„ зол.	48·—
	з пуху	„ зол.	140·—
МАТЕРАЦИ	з трави м.	зол.	33·—
	з волосіння	зол.	80·—
Подушки з піря		від зол.	18·—
Перини		від зол.	75·—
Готові пошевки		від зол.	3·—
Готові простирала		від зол.	5·50
Готові простирала під ковдри з дірками		від зол.	11·—
Коци вовняні		від зол.	10·—

Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — най д еґше (руч

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 10-20

Рукописів Редакція не звертає

ПОРОШОК „KOGUTEK“ ДЛЯ ДОРОСЛИХ УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ**

виробу аптики Ґонсецького в Варшаві.

Звертати увагу на повищий фабричний знак 4-10 851а

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Вирабляє всякі меблі тапіцеровані і декорації. Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 22—50

СПЕЦІЯЛЬНИЙ МАҐАЗИН НАРОДНЬОГО ПРОМИСЛУ

ЛЬВІВ, вул. Коперника 11. Тель. 26-09.

поручає по найнизших цінах

килими - матерії ловицькі

Забавки в великому виборі

вироби кошикарські

816 **Народня штука** 20-20

стала вистава. — **ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС.**

САНАТОРІЯ „VITA“

Відділи: положничо ґінекольоґічний хірурґічний і загальний.

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛИСТОПАДА Ч. 22.

Числа телефонів 73-03 і 77-03.

Уряджена після найновіших вимог гіґієни і комфорту у власнім 3-поверховім домі 2 операційні салі, породова саля, осібна кімната для немовлят. Вінда електрична. Гарний огород. Ціни від 16 зл. в кімнаті з 2 ліжками, а від 18 зл. в осібній кімнаті, з цілим добірним удержанням, услугою і опікою лікарською.

Довільний вибір лікаря ординуючого.

859 3—6

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 3-?

ЛІЯРНІ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ в КАЛУШІ, вулиця Собіського ч. 7 **А. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО І С-КИ** в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красіцького ч. 63

доставляють дзвони з найлучшої заграничної бронзи, в ріжних скількостях, о гарнім, мельодійнім голосі, переливають старі, **мають постійно на складі около 200 штук дзвонів ріжної величини і тонів.**

ЦІНИ НАЙНИЗШІ! 834 8—10 **ДОГІДНІ УСЛІВЯ ПЛАТНОСТИ!**

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 **Телефон ч. 60-04.** 7-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 22. січня 1931. Ч. 4. (404)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю та 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. долляр. — Ціна числа 25 сот. -
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Йордан у Львові

Свято Йордану відбулося сего року у Львові ще більше величаво ніж попереднього. Нашого народу було надзвичайно богато. Правив у Преображенській церкві Преосв. о. Іван Бучко. Зі всіх львівських церков прибули на Ринок численні процесії, де о год. 11. відбувся торжественний обряд свячення води, переведений Преосв. епископом Бучком. Співав гарно хор питомців. Грала орхестра Тов. „Зоря". — Рівночасно на Марійській Площі відбулося водосвяття для наших жовнірів при слабій участи публики. Тут правив о. майор Стеткевич в асисті оо. Григоровича і Ярошевича та двох лат. куратів. — При вул. Францішканській відбулося водосвяття для православних жовнірів.

—o—

Союз Народів і справа меншин

Дня 19 с. м. отворено 62-гу сесію Ради Союза Народів. Проводить англ. мін. загр. справ Гендерсон. На довірочнім засіданню залагоджено ряд персональних справ. Відтак устійнено дневний порядок сесії. Справи меншин, порушені в німецькій ноті, призначені до дискусії на вчера, в середу.

Замкнули й опечатали Коло Польських Правників

У Варшаві замкнено й опечатано льокаль стов. „Кола Польських Правників". Як причину подано нарушення статуту через ухвалення на загальних зборах резолюцій політичного змісту, котрими осуджено діяльність б. і теперішного міністрів справедливости.

—o—

Нові банкроцтва в Америці

З Ню-Йорку пишуть: Америка знов находиться під знаком нової серії банкових банкроцтв, які викликують переляк серед людности. По недавних крахах поважних фінансових інституцій доносять тепер про банкроцтва трех банків захід. части Злуч. Держав. Кількаканацять инших банків хотіло в них відобрати свої вірительности, але каси були вже порожні. Страти населення доходять до 3 міліонів долярів.

—o—

„Совітський монастир"

Під таким наголовком приносить женевський автокефальний журнал „Екклезія" нотатку про „колхоз" „Живой Колос" на північнім Кавказі. Відомість взята з одного комуністичного журналу в Ростові н/Д. Був це в дійсности замаскований монастир секти „йоанністів", поклонників російсько-православного святця Йоана Кронштадського. Дякуючи релігійній дисципліні та праці своїх членів „колхоз" розвивався гарно і нераз на совітських виставках здобував нагороди за гарно виплекані штуки худоби та за молочні продукти. На чолі „колхозу" стояв аґроном Мотренич, член ком. партії та кореспондент журналу „Молот". Це бувший монах як впрочім усі инші члени „Живого Колосу". Після праці вони сходилися на спільні молитви й богослуження. В їх кімнатах висіли ікони Йоана Кронштадського, перед котрими горіли „свічні" лямпи. В колхозного голови й заразом головного проповідника „обителі" лежала Біблія і.... твори Леніна. Недавно цю „обитель" „накрили" большевики й очевидно закрили „як небезпечне гніздо віруючих контреволюціонерів".

—c—

Обжаловано 180 паризьких банкирів

З Парижа доносять: Головний прокуратор повідомляє, що в Парижі обжаловано досі 1800 банкирів, з чого 35 увязнено. — Справа та стоїть очевидно у звязку з банкроцтвами численних банків в Парижі й на провінції.

Такого муру ще ніколи не відкрили

Проф. Сайс виголосив у Лондоні виклад про останні розкопки в Ріфт-Веллею коло Кенії й коло Саккари в Єгипті. Там відкрито кольонади, котрі без сумніву доказують, що Греки взяли зразки своїх йонських колюмн з Єгипту. Між ними знайдено староегипетську бібліотеку й архів, магазини, гроби і святиню, все те оточене муром 16 метрів грубим! Мистецькі праці, знайдені в тій скарбниці, перевисшають красою все, що відоме зі старини й дуже добре можуть видержати порівнання з модерними творами мистецтва.

В столиці срібного екрану

Місто Голливуд, найбільша централя, в котрій продукують фільми, оповістило статистику, з котрої видно, що в в тім місті живе 17.700 акторів, з того 6.160 жінок, 2050 дітей, 887 великанів, 1.153 карликів, 80 горбатих, 615 муринів, 963 представників ріжних екзотичних країв. Між акторами муринами є 3.740 з сильним заростом, між акторками 1.053 жінок, що представляють сварливих свекрух і тещ. Вкінці належить до фільмового персоналу 75 псів, 15 коров і 13 котів.

—o—

Землетрус в Мехіку

В Мехіку був тому кілька днів великий землетрус. Центр його находився коло м. Матамарос, в стейті Квебля. Сейсмографічні інструменти були чинні 4 мінути. В місті Мехіку ранених 25 осіб. 50 домів завалилося. Населення на колінах благає Бога на вулицях, щоб відвернув нещастя. Вулкан Попокатепель знов чинний. Лява плине на просторі 50 миль.

Найбільш студене місце на землі

Проф. С. В. Обревцев, член рос. Академії Наук, відбув виправу до північної Сибірі й устійнив, що найбільше студена місцевість на земній кулі се Оймекон. Там термометр замерзає й унеможливляє дальші обсервації.

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР"
дає позички на догідних умовах тільки тому, хто обезпечує своє майно в Т-ві Взаїмних Обезпечень
„ДНІСТЕР"
857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 4-?

НОВИЙ „РЕФОРМАТОР" ЦЕРКВИ

„Новий Час" напечатав у кількох фейлєтонах замітки В. Кедровського п. з. „Старе і нове покоління української іміґрації в Америці." В тих замітках знаходимо дослівно таке місце: „Наша школа не може тепер масово притягнути в свої стіни української дітвори, народженої в Америці. Таксамо й церква, — в якій відбувається відправа словянською мовою, котрої дитина ніколи не чула ні в родині, ні школі, ні на вулиці, ні від кого іншого крім священика тай то підчас богослуження, — для української дитини зовсім чужа й незрозуміла. Дитина тримається церкви лише під примусом своїх батьків, не звязуючись з нею духово, а ставлячись лише формально до своєї церкви. Звичайно при першій нагоді така молодь відходить від церкви й невідомо, куди йде, коли взагалі не починає ставитися до всякої релігії індиферентно."

На тій підставі пан Кедровський доходить до погляду, що „властиво" тепер ми не маємо в Америці установ, які відповідно(!) трималіб нашу молодь в українських амер. орґанізаціях, бо ті, що є тепер, не виконують того завдання, яке належалоб, (гл. „Новий Час", ч. 4, ст. 2.).

Отже маємо свіжий виступ одного з „реформаторів" нашої Церкви, котрий хоче її вчити, „виконувати завдання, яке належалоб." Тому треба придивитися тому реформаторови і його твердженням.

В. Кедровський се наддніпрянський еміґрант, православний по метриці, ліберального переконання, довший час співробітник одинокого нашого щоденника за морем, „Свободи", котра літами вела завзяту боротьбу проти нашої гр. катол. Церкви, домагаючись ні менше ні більше тільки таких „реформ" у нашій Церкві, щоб її Епископи були вибирані з „терна", яке предложать націоналісти і т. п. річей. Той орґан редаґують від літ два Галичани, радикал п. Омелян Ревюк і націоналіст, п. д-р Лука Мишуга, що свойого часу був виключений з нашої Церкви тамошним нашим Епископом за боротьбу проти неї. В останних часах та боротьба в Америці притихла, „Свобода" перестала містити яркі протицерковні статті й відозви тай мабуть тому п. В. Кедровський пробує перенести свої реформаторські пляни на наш европейський, галицький ґрунт. А редакція „Нового Часу" ничтоже сомняшеся дає йому до розпорядимости шпальти свого орґану на таке „благородне" продовження заморського руїнництва тут, в нашім краю.

Та — подумає дехто — може п. Кедровський має слушність у своїх твердженнях. Атже він „арґументує":

Розгляньмож його арґументацію. З неї виходить, що все лихо в тім, що наша гр. кат. Церква в Америці „кепська"", а саме тому, що має відправи в „словянській" мові, значить у старо-церковній, а не в т. зв. народній. Тільки про нашу гр. кат. Церкву мова в статті п. Кедровського, бо всі инші „церкви"

(секти), які там бушують між нашим народом, не мають просто ніякого значіння: вони переважно на утриманню англійських сект. До того всі тамошні секти, що розбивають там наш народ, почавши від т. зв. козацької або автокефальної „церкви“, мають відправи (оскільки їх взагалі відправляють) в українській народній мові. Себто здійснили ідеал п. Кедровського — і чомусь ні народ ні молодь не горнеться до них. Виходить, що лік, який нашій Церкві приписує п. Кедровський, чомусь не лікує тих, що вже його від давна приняли.

Що більше трудно припустити, щоб п. Кедровський, беручися до такої справи як аґітація за реформою Церкви, не придивився іншій могутній Церкві на американськім ґрунті, а саме римокатолицькій. Вона вживає в Богослуженнях мови, як загально відомо, латинської, отже ще менше зрозумілої для народа ніж старословянська мова для нашого народа. Тимчасом се ні трохи не ослаблює притягаючої сили тої церкви як Церкви: вона дуже добре розвивається й навіть здобуває щораз більше прихильників між протестантами ріжних сект, коли секти, які скрізь уживають народної мови, щораз більше дроблять-ся й занепадають.

Асиміляційний процес всіх народів, які знайшлися на американській землі, відбувається сам собою без огляду на те, яку Церкву мають ті народи: з народною мовою в Богослуженнях, чи без народної мови. Якраз ті племена, котрі там піддалися сектам, що вживають у богослуженнях народної мови, далеко скорше піддаються асиміляції, ніж ті, що держаться католицької Церкви, котра шануючи стару традицію держить у пошані старі мови. І так пр. Поляки, між котрими в Америці р о з м і р н о менше сектарів ніж між Німцями, виказують сильніший опір проти асиміляції ніж Німці, хоч Німці культурно стоять висше ніж Поляки.

Словом — від аґітації, яку пробує розвести п. Кедровський, колиб вона принялася, не можна сподіватися ніякого скріплення ні Церкви ні національної сили, тільки якраз навпаки: треба напевно очікувати розвалу й ослаблення.

„Новий Час“ се в Галичині орґан поширений, навіть більше ніж „Діло“, що виходить поверх 50 літ. Він поширений і між нашим духовенством, котре на нашу думку повинно вплинути на нього, щоб уважав на те, кому в церковних справах дає голос на своїх шпальтах. Бо наробити баламуцтва і шкоди легко, але направити ту шкоду дуже тяжко.

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ“
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — Телефон: 91—71.
861 3—10

Вислід конскрипції в Чехословаччині

В грудні м. р. відбувся в Чехословації загальний перепис людности, який виказав, що Чехословаччина має 14,723.234 населення, в порівнанню з 1921 р. о 1,115.859 осіб більше. Пересічний зріст населення виносить проте 8.2%. Цікаво, що природний приріст населення більшає в напрямі з заходу на схід. Найбільший на Підкарпатській Руси. В Чехії виносив він 6.4%, на Моравії та Шлеську 6.8%, на Словаччині 11.1%, на Прикарпатській Руси 19.9%. Вона має тепер 725.294 людности. Пересічна густота населення Чехословаччини така: 105 мешканців на 1 км², при чім в самій Чехії на 1 км² живе 136 людий, на Моравії 133, на Словаччині 68, на Прикарпатській Руси 47.

Автономія Підкарпатської Руси

В освітленню краківського „Часу“.

Вістка про те, що чехословацький уряд рішив дати автономію Прикарпатській Руси в найблищім часі, стрінулася в польській пресі зі злобними й тенденційними коментарями. Перший в тій справі забрав голос краківський „Курієрок“, котрий звязав справу автономії для Підкарпаття зі... саботажами й пацифікацією. Мовляв, Чехи не мають нічо більше до роботи як тільки шкодити Польщі й тому якраз в тім часі і з таким поспіхом дають автономію Прикарпатській Руси. Краківському „Курієркови“ годі дивуватися, бо всім добре відомий рівень його публіцистичної етики, його україножерність та його чехофобія. Але що навіть краківський „Час“ пише в тім самім дусі, таки трохи дивно.

Як відомо, договір в Сан Жермені забезпечив Прикарпатській Руси широку автономію, котрої основи приняла також чеська конституція з 1920 р. У згаданім договорі сказано, що справи язикові, шкільні, релиґійні й місцева адміністрація будуть залежати виключно від Сойму Прикарпатської Руси. Ґубернатор її має бути відвічальним перед тим соймом. Чеська конституція означила союз Руси з Чехословаччиною як добровільну унію. Про ґубернатора конституція говорить, що він має бути відповідальним „також“ перед підкарпатським соймом. Як видно, ця автономія дуже широка. Та досі її ще не впроваджено в життя, мотивуючи тим, що Прикарпатська Русь ще до автономії не дозріла. „Та тепер — пише „Час“ — від кількох місяців йдуть спішні приготування до скорого ухвалення чеським соймом закону про автономію. „Чеське Слово“, орґан мін. Бенеша, підкреслює, що дальше зволікання з автономією Руси моглоб наразити чеську республику на дуже тяжкі страти“. Дальше пише „Час“, що цей поспіх тимбільше цікавий, що Чехи з початку навіть не могли рішитися на вирішення національного характеру Прикарп. Руси і через довгий час попирали москвофільський рух. І найвищі достойники чеської республики навіть заявляли, що трактують Прикарп. Русь як поміст до Росії, як депозит, який у відповідній хвилі звернуть Росії. Та згодом остигав русофільський запал чехословацьких офіціяльних чинників. Натомість тим сильніше справа Прикарпат. України почала набирати українського характеру. Уряд почав навіть фінансово підпирати український культурний рух (Ужгородській „Просвіті“ дав міліон корон підмоги), а проф. Бідльо, якого вважають *польонофілом*, в офіціяльній „Чехослъовенскей Републіце“ написав ще 1928 р., що Прикарпатська Русь „не є ніщо інше як тимчасовий анекс до чехословацької републики, котрий з часом треба буде віддати Україні“. „Час“ від себе додає з квасною міною: „Видно, що та Україна буде сягати по Сян і Карпати“. А дальше пише: „Річ характеристична, що скріплення акції за автономією зійшлося з вибухом саботажної акції у Схід. Галичині“. Зовсім так само як „Ілюстр. Кур. Цодз.“. Переповівши ще розмову якогось ґенерала Ніканора Горбанюка (?) „начального вождя української армії“, з редактором одної жидівської ґазети, який нібито в серпні б. р. мав заповісти вибух саботажів у Схід. Галичині, „Час“ кінчить мелянхолійно: „Не маємо очевидно наміру мішатися у внутрішні справи чеської републики. Та не можемо замикати очей на те, що діється за карпатською стіною в справі, яка дійманочо відбивається на відносинах в нашій Схід. Галичині. З цього, що ми сказали, зовсім виразно виходить, що міродайні чеські чинники переконані про скорий зріст і негайні успіхи панукраїнського руху й тому рішили не тільки не протиставитися йому, але спрямувати його в русло можливо корисне для цілий Чехословаччини і стреміти до цего, щоб будуча Україна за ціну віддання їй Прикарпатської Руси стала приятелькою Чехії та шляхом її впливів на Схід. Консеквенції, які з цього випливають для польської політики, не тяжко очеркнути“.

До сеї статті „Часу“ додамо тільки дві замітки: 1) Чехословацьке правительство тому зволікало з вирішенням національного характеру Прикарпатської Руси, бо само населення тої країни було під тим оглядом довший час в дуже неяснім стані. Вкінці взяв і там верх український рух, розуміється, не зриваючи і *то слушно з руськістю своєї* землі. 2) „Час“ і інші польські орґани зовсім неслушно накидаються на чехословацьке правительство за його автономічні заміри. Далеко лучше зробилаб польська преса, якби підготовляла опінію серед польської суспільности, щоб дати автономію (а не пацифікацію) також українським землям в Польщі. Тоді не дійшлоб до того, що найменше розвинена українська земля найскорше дістає автономію, а найбільше розвинена дістає пацифікацію. І не дійшлоб було до того, що мала Чехія здобула першенство між словянськими державами, а не велика Польща. Наслідки того покажуться ще в будуччині і то дуже наглядно.

——o——

Гряде нова війна?...

Відомий польський письменник та публіцист Адольф Новачинський вернув недавно з заграниці, де приглядався, як народи нагально й послідовно приготовляються до війни. В святочнім числі „АБЦ“ помістив він знаменну статтю у виді листа до редактора Стшелецкого. В тім листі пише: „Всюди грізно... Грізне ще, що чотири европейські великодержави, щоб не допустити до домашньої війни й безнастанної братовбийчої різні, мусяты знайти для нагромаджених внутрішних вибухових конфліктів упуст на зовні. Іншого способу вони не знайдуть. Хто зблизька придивився німецькому вулканови, той чув його дудніння в кратері і затямив собі проймаючий запах сірки. З цієї сторони про День Суду рішить вже тільки *чистий припадок*, дрібниця, інцідент, претекст... В нагальнім, прискоренім, громовім темпі надходить друга европейська війна, може коротша, може навіть дуже коротка, але сторазів страшніша від тої, яку ми пережили. Можу помилятися щодо речинця, але не помиляюся в тім, що категоричний імператив усіх світлих і провідних Поляків це: тільки вже під кутом сеї небезпеки глядіти, думати, писати й говорити“. Дальше говорить Новачинський про конечність належного приготування Польщі до цего великого іспиту, до цеї „купелі у сталі“. Одиноке його желання для ворогів і приятелів в Польщі це: опамятання. „Бо коли 1931 р. не принесе в Польщі покарання злочинців — пише Новачинський, — усунення демонів, згоди чесних з чесними, сильних з сильними, здорових зі здоровими, образованих з образованими, то буде зле, так зле як ніколи ще не бувало. Зітруть нас як зерна між двома млинськими камінями“. Хоч це лиш особисті погляди Новачинського, то в кождому разі цікаві. А може вони й правдиві?

Світ, що поважає гордість, погорджує завистю, тою природнъою донъкою гордости (Лякордер: 69. конф. в Н. Д.).

Форд про світову економіку

В новорічній американській пресі появилася стаття Генрика Форда, відомого американського „короля" автомобілів і найбогатшого чоловіка в Америці. Стаття викликала вже широкий відгомін в пресі. Зміст її такий:

Пануюче загально переконання, що світову економічну кризу викликала надпродукція, хибне і треба з ним скінчити. Можна і треба говорити тільки про ослаблення купчої сили консументів. Бо що таке надпродукція? Про надпродукцію можнаб говорити тоді, колиб всі люди мали вже все, чого потребують, колиб їх елементарні життєві вимоги були вже заспокоєні і заходилоб тільки питання, чи мають дозволити собі на люксус, чи ні. Тимчасом так не є. Міліони людий живуть у невимовній нужді і не мають змоги вдоволити своїх найпримітивніших вимог. Американський промисл від богатьох літ переводить спроби, на підставі котрих вже тепер можна висказати погляд, оснований на непорушних даних. Оживлення економічного руху і ліквідація кризи можуть бути здійснені тільки тоді, коли покинемо дотеперішні хибні способи рятунку і станемо на становищі високих платень і низьких цін. Обниження платень і підвишка цін навіть при найдальше йдучім ограниченню продукції в ніякому разі не відвернуть депресії, ніколи не принесуть поправи і не привернуть світови нормальних відносин. Повоєнний промисл привик йти по лінії найменшого опору. Накликується до ощадности, котру одначе опирається на хибній основі. Фабрики працюють старими машинами, обнижують платню робітникам і тим самим обмежують їх купну і консумційну силу. Світова криза, це дуже поважна недуга. Треба негайно забратися до її лічення. Коли світовий промисл не змінить своєї політики, то прийдуть такі тяжкі часи, яких і найбуйніша фантазія не може собі уявити. Прийде дальше збільшення безробіття. Захитаються найсильніші трести і промислові заведення. Прийде дальше зубожіння народів. Одинокий вихід з цеї замотаної ситуації це не обмеження продукції, але навпаки, її постійне збільшування. Та до цего треба вжити інших засобів. Мінімум зиску при великім обороті. Піднести робітничі платні й дати можність міліоновим масам стати продуцентами. Високі платні й низькі ціни — це те, що вратує світ від промислової загибелі.

Така рада Форда, знавця промислових відносин і суспільних явищ. Та ледви, чи цей тверезий голос перестороги найде відгомін там, де повинен би.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Поезії з присвятою св. Отцю. Знана англійська поетка Міс Катерина Вайтфорд Турнер жертвувала св. Отцю поезії, котрі написала під враженням свого побуту в Люрді.

Відкриття брам Ватиканського міста. Згідно з постановами латеранського договору будуть відкриті деякі з замкнених дотепер брам Ватиканського міста. Передовсім т. зв. Порта Фабріка, що дуже скоротить дорогу численним працівникам Ватикану.

Побут японського князя в Римі. В грудні прибув до Італії брат цісаря Японії князь Гогугіто Такаматсу зі женою Кікуто. Вони відвідали св. Отця, італійського короля та престолонаслідника.

Конкордат з Альбанією? В Римі був один висший альбанський урядник, щоби провірити можливість конкордату між Альбанією й Апостольською Столицею. Заходи в справі того конкордату ведуться вже від 1927 року.

Переговори в справі конкордату з Югославією. Побут в Римі прал. о. Пелеґрінетті-я, Апостольського нунція в Белграді, та його довша конференція у св. Отця був у звязку зі справою переговорів відносно конкордату з Югославією.

Пять чудесних уздоровлень в Люрді. В льокалі Бюра Стверджень у Люрді відбулося засідання, в котрім взяли участь визначні лікарі, так віруючі, як і невіруючі. Розсліджувано уздоровлення з 1929 р. Пять випадків признали безумовно чудесними, іменно уздоровлення зі слідуючих недуг: 1. туберкули мозку, 2) загальної туберкули й недуги Поттше, 3. запалення нирок і очеревної, 4. веред у жолудку і 5. ще одної туберкули.

АЕпископ Праги проти безрелігійности учит. союза. Аепископ Праги др. Кордач виступив проти нехристіянських тенденцій чеського союза вчителів. Орган того союза в підлий спосіб висмівав Папську Енцикліку про виховання.

Відкликаня місії навчання релігії. Ізза явно ворожого до Католицької Церкви становища членів союза польських учителів в пов. щучинськім коло Ліди, Архиепископ Р. Яблжиковський, митрополит Вильна, рішив не видавати канонічної місії нікому з членів згаданого союза. Аепископ звернувся до шкільного інспектора того повіту, щоби предложив йому спис таких учителів і учительок, яким буде міг уділити місії навчання релігії.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

УКРАЇНСЬКИЙ ВНЕСОК В СПРАВІ ПАЦИФІКАЦІЇ. Українська парляментарна репрезентація хотіла зложити в соймі наглий внесок в справі т. зв. пацифікації, як це зробила в сенаті. Одначе новий соймовий реґулямін вимагає підписів 75 послів. Наші посли стільки підписів, навіть серед опозиції й послів інших нац. меншостей не могли зібрати. Тому внесок в тій справі зложено як звичайний.

СВЯЩЕНИК ЗРІКСЯ МАНДАТУ. Ендецька преса доносить, що о. пралат Чаплинський, посол ББ, зрікся мандату до сойму, тому, що не годиться з берестейською справою.

УКРАЇНСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО В ЛОНДОНІ. „Телеґраф Юнія" доносить з Лондону, що там почали орґанізувати українське інформаційне бюро. Завданням цього бюра буде інформувати про дійсне положення меншостей у Східній Галичині". „Сл. Польске" подаючи цю вістку додає від себе з пересердям: „Німецький заграничний уряд буде мати новий видаток".

НЕІМОВІРНЕ АЛЕ ПРАВДИВЕ. На засіданню ліквідаційного комітету у Варшаві для вшанування памяти першого президента РП Нарутовича, вбитого Поляком Невядомским, довідалися присутні зі звіту м. і., що кустош Народового Музею в Кракові не хотів приняти до музею памяток по вбитім президенті: хоругви, якою була прикрита домовина пок. президента РП і посмертної маски. Цей дуже характеристичний факт вказує, що партійна й політична нетерпимість у Поляків сягає навіть до таких культурних і строго аполітичних інституцій як музеї.

ПОЛЬСЬКО-РОМУНСЬКИЙ СОЮЗ. Міністри Залеский і Міронеску підписали в Женеві продовження на 5 літ дотеперішнього польсько-ромунського союзу з тим, що він буде автоматично відновлятися дальше. Виповідження однорічне.

ТАЙНИЙ ІТАЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКО-СОВІТСЬКИЙ ДОГОВІР? Російська еміґрантська ґазета „Возрожденіе" твердить, що між Німеччиною, Італією та СССР заключено таємний договір в справі будови совітських підводних лодок на Чорному морі. Плян будови започатковано в Німеччині, виконано в Італії. Вже тепер вислано до Миколаєва складові части для 120 підводних лодок. Ті лодки будуть під німецькою командою. Німецький адмірал Кульман обійме пізніше начальну команду над цілою радянською підводною фльотою. Такий самий договір має бути заключений також у справі будови гидроплянів.

„ІНТЕРВЕНЦІЯ ГЕНДЕРСОНА В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ ЗЛОЧИНЦІВ". Під таким соковитим заголовком помістив „Ілюстр. Кур. Цодз." кореспонденцію з Парижа, в якій пишеться, що до Лондону виїхало кілька визначних українських політиків. Вони мали бути на авдієнції у мін. загр. справ Гендерсона. У висліді цеї авдієнції мін. Гендерсон має неофіціяльно інтервеніювати в Женеві в користь Українців. В тій справі має він також неофіціяльно конферувати з міністром Залеским.

У ВИБОРАХ В СССР до сільських рад взяло с. р. участь 70% управнених, разом коло 83 міл. виборців (в 1929 р. 74 міл.).

ГРЕЦІЯ має знов стати монархією, на престол має вернути б. король Юрій, котрого підпирає Анґлія. Такі вісти принесла німецька преса з Букарешту.

АМЕРИКА вислала остру ноту до малої муринської республики Ліберії в Африці, щоб застановила на своїй території примусові роботи і знесла невільництво.

Маленький фейлетон

ГИҐІЄНА ХОВЗАННЯ

Зимовою порою помешкання менше провітрюють ніж в літі. Тому особливо для дітей шкідливо сидіти все вдома. І дуже добре, коли діти часто виходять на совганку. Студений воздух се приятель людей, в нім мало бацилів і пороху. Той воздух скріпляє обіг крови і серце та прискорює вимину матерії. Се діється в тим більшій мірі, чим більше маємо руху на свіжім воздусі. Отже зимові спорти дуже здорові. До них в першій мірі належить ховзанка. Найлучше вчити дітей ховзатися на лижвах (совгах) — як також в літі пливати — між пятим і семим роком життя. Тоді ще діти такі ґнучкі, що їм дуже легко вчитися, а як упадуть, то це їм не шкодить. Найздоровіще вчити їх ховзатися в само полудне. Для більших дітей, котрі вже ходять до школи і мусять учитися більше, добрі й години сумерку на той спорт, бо тоді очи їх відпочивають від книжки. Чим дитина більше делікатна, тим коротше повинна ховзатися. Треба уважати, щоб перестала ховзатися, ще заки прийде втома. Діти, що сильно ростуть, не повинні ховзатися довше ніж одну годину. Відтак зараз іти до дому і то скоро. Одяг повинен бути вільний. Ковнірів на ховзанку не брати. Шалики на шию також непотрібні. Добрі сорочки з вовни і фляне-лі, але не надто грубі. Підошви в черевиках повинні бути подвійні й допасовані до совгів. По повороті до дому треба зараз змінити обув. Коли вітер надто сильний, тоді не треба дітей пускати на ховзанку. Також тоді ні, коли діти мають катар або кашель, бо з того на леду легко може розвинутися запалення вуха або й легких. Недокровні діти повинні ходити на ховзанку, але на коротенький час. На ховзанку давати дітям харч, найлучше хліба й солонини, ніколи жадного алькоголю, бо він улекшує замерзання. (З німецького).

——o——

НОВИНКИ

Конфіската промови предсідника Найвищого Суду. Щоденник „АБЦ“ сконфісковано за зміст промови предсідника Найвищого Суду, Супінського, виголошеної на зборах варшавського Союза правників. Промова присвячена була справі мін. справедливости Міхаловского й б. мін. Царя. В ній Супінський заявився проти Берестя. Треба додати, що Супінський приклонник санації.

Експльозія на двірці в Станиславові. На зелізничім двірці в Станиславові, в бюрі уряду руху вибух ґаз, нагромаджений в провіднім каналі. На щастя ніхто зі служби ані подорожних не ранений. Натомість апарати ушкоджені й вилетіло 23 шиб з вікон. Причина вибуху запалення ґазу в провідних каналах, викликана електричним током в індукторі апарату.

Влом до церкви. Незнані злочинці вломилися до церкви в Мишині, пов. Коломия, по розбиттю шаф та скарбонок забрали коло 1000 зл. готівки.

Обниження цін. „Ескпрес Ранни“ доносить, що на засіданню ради Центральної Управи Союза Детайлічних Купців ухвалено обнизити ціни в детайлічній торгівлі. Ся постанова відноситиметься до артикулів першої потреби.

Фабрика фальшивих 1-золотівок. В Лисиничах, біля Львова, поліція викрила фабричку однозолотівок. Вів її Едвард Вишневський. Гроші пускав в обіг при помочі обох сестер Гуменних. Підчас доходжень виявилося, що Вишневський заложив таку саму фабрику також в Поршні, пов. Львів в Івана Стеця, котрий дальше вів її, коли Вишневский випровадився. Весь матеріял сконфісковано. У звязку з тим арештовано Вишневського, Стеця і ще 4 особи.

Експорт Польщі понизився. По даним головного статистичного уряду в грудні м. р. вивезено з Польщі враз з Данціґом включно 1,660,036 тон товарів вартости 183,178.000 зол. В порівнанню з листопадом експорт зменшився о 126,776 тон, вартости 12,669.000 зол.

Варшавський рабін не згодився на погребання жидівської богачки Хаї Куявської на жид. кладовищі, хоч родина її давала за місце 100.000 зл. За причину подав неморальне життя Хаї. Її похоронено під муром кладовища, де хоронять злодіїв і т. п. В похороні Хаї взяло участь богато злочинців, котрим вона перепродувала крадені річи і т. п.

Коштовне підхмелення. Пилип Прокопишин, замешкалий при вул. Кордецького 5, вертаючи домів у веселому настрою, завзято „заганяв качки“ по львівськім бруку. Якісь дві милосердні жінки, бачучи його в такім стані, щиро ним заопікувалися. Завели його до свого помешкання і витягнули йому 800 зол. Коли від того йому стало лекше на кишени, вивели його чимскорше з каменици й покинули на котрійсь з поблизьких вулиць. Одначе з того Прокопишин не дуже був вдоволений і раненько зявився в комісаріяті та почав там виводити свої жалі. Одначе не міг подати поліції адресу цих жінок, бо тоді, коли вони йому випорожнювали кишеню, був такий пяний, що не міг собі затямити нічого.

Для Пань, що хочуть навчитися крою і шиття модерних жіночих і діточих одягів та білля, уладжує кооператива „Труд“ у Львові, Ринок ч. 39. тримісячний курс крою і шиття. Курс починається 1-го лютого. Наука в годинах пополудневих. 866 2—3

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 18-50

ДОПИСИ

АКАДЕМІЯ ШКІЛ СС. ВАСИЛІЯНОК У СТАНИСЛАВОВІ. Дня 5 грудня в салі укр. Сокола відбулася стараннем молоді шкіл СС. Василіянок у Станиславові Академія зо славу Царя-Христа. Протекторат над Академією обняли Їх Преосвященство Кир Григорій. Зайшли побоювання, що саля укр. Сокола не помістить учасників і тому треба було уладити осібний поранок для шкільної молоді, а осібно вечером для ширшого громадянства. В просторій салі укр. Сокола, гарно, святочно прибраній, згромадилася того дня о год 11. рано вся наша молодь державних і приватних шкіл, під проводом Вп. ПП. Професорів. Посеред них, на видному місці, гарно прибраний, цвітами прикрашений Цар - Христос. Академія почалася. Слідує одна точка по другій богатої програми. Найперше гимн Цареві Христу. Виходять найменші, ті, яких Христос так дуже любив, — 8—9 літні дівчатка школи вправ, громадяться біля Христа, співають в супроводі орхестри учениць Семинарії, проводить ними Вп. п. проф. М. Барнич. О. Др. В. Кушнір виголосив до молоді святочне слово. Між ин. сказав промовець: „Так у Христі, і лиш у Христі можна, дорога молоде, найти здійснення свойого ідеалу. Ти є надією свойого народу. До тебе витягає народ свої руки і просить від тебе обнови, двигнення, освячення, кращої майбутности. Чи можеш ти все те дати свойому Народові? Гляди, отсе Цар - Христос кличе тебе до себе! В стремлінню до ідеалу, ти шукаєш непохитнього провідника. Христос є твоїм провідником. Він є твоїм ідеалом. А скільки любови для тебе, скільки глибокого зрозуміння, скільки співчуття з тобою. До високих цілей ти стремиш, гляди, як чудно відбиваються твої ціли в цілях Царя - Христа: обнова землі, обнова людства, обнова твойого Народу! Уважай отже Христа своїм Царем, спіши до школи, учися пильно, слухай слів Його святих! Серце своє любові Його посвяти, неси в світ Його закон, голоси відважно Його славу; тоді доперва сповняться мрії твойого серця, бо настане світла, велична обнова цілого нашого народу“. Відспівано псальму Бортнянського: „Прийдіте“, а відтак „Над Кедроном“, мельодеклямація І. Барнича, уч. 2 кл. школи вправ. Опісля деклямація: „Над Силоанським Озером“, орхестра й сальоспів „Христе Царю“ М. Перестюк, уч. V. курсу. Відтак псальма Бортнянського: „Вскую мя отринул еси“ та живий образ: Христос між укр. дітьми.

Вечером того самого дня знова наповнилася саля укр. Сокола громадянством Станиславова та найблищої околиці. Здається, що стільки народа ніколи не було в салі Сокола. Наче ті чудні фільми минає одна точка за другою. Увага всіх звернена на Христа - Царя, що радіє серед тої численно зібраної укр. громади. „Так, Він знає усі наші рани“, говорив у святочному слові знова о. Др. В. Кушнір. „Тисячними ранами болїє наш народ, туга велика котиться по нашій Україні, туга за щастям, туга за миром, туга за свободою. Христос саме являється між нами як лікар, щоб нас уздоровити з наших ран, уможливити поворот наш до батьківського дому...“ Дивна - глибока тишина. В скупленню духа непорушні були маси народа, а думки їх летіли ген, ген далеко над береги Галилейського моря. Бо і там колись громадився народ біля улюбленого Христа - Царя, з усіми своїми злиднями, з усіми недостатками. Дивний це був Цар. Він поривав за собою многотисячні товпи народа, що йдучи з великим одушевленням за своїм Учителем, часто й забував взяти з собою хліба. Як же дуже подібними до тих були і наші хвилини. Вже була пізна година, а велика скількість людей в темних просторах салі з жаждою гляділи на Царя - Христа. Він простягнув свої руки над нашою молоддю й благословення Його спочило над нашим народом.

Учасник.

Найбільший вибір. Приступні ціни.

ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка

поручає одинока українська Ф-ма

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 8—50

Подяка

В наслідок відомих осінних подій втратила я дня 15. грудня 1930 року мужа, бл. п. о. Михайла Карпяка, пароха в Ульвівку, який був обезпечений в Товаристві „Карпатія“ Львів, Руська 18.

Отсим почуваюся до обовязку зложити прилюдну подяку Дирекції цего Товариства за скору виплату обезпеченого капіталу в квоті 1.000 амер. долярів.

Ірина Карпякова,
вдова по священику.

—o—

Жертви

Богослови гр.-кат. духовної семинарії в Перемишлі, 6 зол. на УКО.

Впр. о. Василь Ковч, парох в Капустинцях, 2·50 зол. на УКО.

Впов. Антін Мельник в Корчині, 1 зол. на укр. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Др. Остап Прийма

ординує у внутрішних недугах тепер:

Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50

Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 2—20

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Вирабляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 23—50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ

КОВДРИ з вати від зол. 22·—
з вовни „ зол. 48·—
з пуху „ зол. 140·—

МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—
з волосіння зол. 80·—

Подушки з піря . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Готові пошевки . . . . від зол. 3·—
Готові простирала . . . від зол. 5·50
Готові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—

Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 11—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 25. січня 1931. Ч. 5. (405)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер доляр. — Ціна числа 25 сот.
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Новий гр.-кат. Епископ

Апостольський Адміністратор за Сокальським кордоном Преосв. Николай Чернецький.

Апостольська Столиця іменувала о. д-ра Николая Чернецького, уроженця Галичини, Апостольським Адміністратором з епископськими свяченнями для всіх гр. католиків (уніятів) поза межами трьох греко-кат. дієцезій в Польщі. Новий Епископ се вже третий Владика з професорів і настоятелів станиславівського семинара, котрий не істнує ще довго (перший Преосв. Йосафат Коциловський, другий Преосв. Йоан Лятишевський). Преосв. Чернецький вже як професор і духовник вступив до Чина св. Ізбавителя (Редемптористів). Останні літа працював на Волині з осідком в Ковлі між галицькими поселенцями за Сокальським кордоном. Від щирого серця желаємо новому Владиці успіхів у Його праці на давнім терені нашої гр. катол. Церкви.

Пацифікація в адміністраційній комісії сойму

Узнали пацифікацію за конечну і розглядання тої справи непотрібним.

Дня 21. с. м. рішала адмін. комісія сойму укр. внесок в справі пацифікації Сх. Галичини. Реферував З. Строньский (ББ). Домагався відкинення внеску. В дискусії заявив пос. М. Галущинський, що саботажі, котрих ужито як причини до пацифікації, укр. суспільність осуджувала. Не можна оправдувати пацифікації й знайденням т. зв. зброї, бо все те післявоєнні заржавілі останки. Пацифікаційні відділи пили, нищили і смертельно били невинних. Бесідник домагається моральної сатисфакції й матеріяльного відшкодування. — Пос. Цьолкош (ППС) дивувався, що нема мін. Складковского, хоч про пацифікацію говорить цілий світ. В Польщі Українці становлять 15% населення, але на 29.292 нар. шкіл є всего 779 українських. Не диво, що укр. молодь доходить до розпуки, чого зрештою не хвалимо. — Пос. о. Шидельский (ХД) каже, що причиною пацифікації було слабе реаґування укр. уміркованих чинників на террор своїх. Він домагається розсліду справи й укарання винних. — Просто неймовірні річи говорив москвофіл з ґрупи „Н. Дому" пос. М. Бачинський, нпр. що то не Поляки а Українці перевели пацифікацію населення в 1918 р. і т. п. — Вкінці 18 голосами проти 6 ухвалено внесок референта, що „Сойм узнає за конечні зарядження уряду в Сх. Галичині" і „не бачить потреби спеціяльної комісії для розсліду тих справ". — Вкінці пос. Галущинський заперечив немовби партія УНДО побирала субвенції з Берліна.

—o—

Союз Народів

Конференція в справі розброєння.

На засіданню Ради Союза Народів в справі світового розоруження делеґати держав виголосили знаменні заяви. Німецький мін. загр. справ Курціюс сказав, що Німеччина невдоволена тим проєктом розброєння, бо він не приносить розброєння, тільки стабілізує дотеперішні зброєння. Німці домагаються рівности безпеки, бо тоді всі члени Союза малиб однакові права. Анґл. мін. Гендерсон звернувся з горячим візванням до всіх урядів, щоб вони подбали за успіх конференції, котру треба скликати негайно. Італійський делеґат Ґранді також домагається, щоб не відкладати конвенції з огляду на міліярдові довги держав. Делеґати Бріян, Залеский і представники Японії та Ірляндії сподіються, що конференція увінчається успіхом.

Совіти вивезли 8.000 кґ. золота

„Дайтшер Гандельсдінст" доносить, що до німецького банку прибув транспорт золота з СССР. Пересилка важить 8 тон, вартість її 21.600.000 марок. Золото вивіз большевицький державний банк, одержавши на це дозвіл ради народ. комісарів. Воно буде зложене в банку Німеччини до дальшого рішення. В Москві очікують вивозу дальших транспортів золота в лютім або марті.

—o—

Жінки в Польщі до війська?

„Курєр Льв." приніс у ч. 19. таку вістку: Варшавська незалежна преса занялася дивоглядним проєктом, який виробили санаційні жінки під проводом п. Морачевської. Проєкт предкладає, щоб держава покликувала до загальної горожанської служби жінок у 18 р. життя. Ті жінки малиб перебувати в касарнях через півтора року немов на військовій службі. Проєкт викликує сміх.

Дивна летунська катастрофа

Підчас летунських вправ у Лягоре (Індія) оден аероплян на значній висоті наткнувся на величезного орла. Орел з сильним розмахом кинувся на літак і зломив літакови крило. Літак упав на землю. Два пільоти погибли. Орла вбив пропелер.

—o—

Найбільший водоспад змінив свій вигляд

Понад міліон куб. стіп скали злетіло в пропасть.

З Америки доносять: Десятки тисяч людий ідуть пішки і їдуть автами, щоб подивитися на цілковиту зміну вигляду водоспаду Няґари. Та зміна наступила через те, що в самій середині гребеня водоспаду провалилася скеля обєму поверх міліона кубічних стіп. Вся оклиця затряслася від того упадку скелі, а гук був такий як від великої експльозії. На середині гребеня водоспаду утворилася величезна пропасть, у котру тепер летить ще більша маса води ніж передтим. Скеля та впала через підмиття водами. З її руїн утворилася у підніжжа водоспаду гора камінна на 25 м. висока.

—o—

НІХТО

не знає, що йому принесе будучність, тому повинен щадити на чорну годину, а свої ощадности поміщувати в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

867 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 4-?

ЛЕМКІВСЬКА СХИЗМА

(Вражіння з сучасного її періоду).

Коли тепер, по трьох і пів роках животіння схизми на Лемках, успокоїлися тут уми її визнавців, коли місце неоправданого хвилевого шалу заняла у людий розвага і навіть смілість осуду ними самими їх теперішнього реліґійного стану, я, жиючи тут серед них, розмовляючи з многими схизматиками на реліґійні теми та прислухуючись їх особистим смілим висловам про їх віру, — хочу перевести паралелю між тодішньою (с. є зперед 3-ох років) і теперішньою схизмою та поділитися з Шановними Читачами вражінням, яке родиться у мене під сю пору в звязи зі схизмою, витягаючи при тім відповідні висновки про сучасний її стан.*)

Внутрішня симпатія до схизми деяких Лемків, вкорінена у них несовісними одиницями, ще кількадесять літ перед світовою війною, приняла в 1927 р. вже явно зовнішну форму. Вибух сеї схизми, згл. зовнішна її поява не опиралися тут на сильній розвазі, згл. застанові, але маркантною її ціхою був хвилевий запал та безкритичний шал, спричинений аґітаторами й ріжними темними духами. Роки 1927—28 це часи степенування та кульмінаційна точка схизматицької дурійки, це час сильного безпардонного маршу-офензиви на тяжкий вершок гори, на якім мав станути крицевий памятник осягненої побіди. І дійсно! Вершок гори здобуто, але на уставлення там трівкого памятника побіди не стало вже у побідників моральної сили. І тому роки 1929—30 це нічо инше, як лиш час дефензиви, або иншими словами: час рефлексії-застанови. Зачався відворот, але — на жаль — не тою самою дорогою, якою йшла офензива і тому цей відворот не приніс ще до тепер бажаних для катол. Церкви наслідків.

Пригляньмося сему відворотови. Грецька приповідка каже, що час найліпший лікар на всі недуги. Велике здійснення сеї приповідки показалося наглядно в лемківській схизмі вже після дволітнього її істнування. Ліком на схизматицьку дурійку став тут якраз час. Складовими частями сего медикаменту були — на мою думку — рефлексія, застанова в полученню з самокритикою схизми. Як офензиву в схизмі, за якою безкритично йшов ум Лемка, робили ріжні темні духи, так знов внутрішня дефензива в тійже самій схизмі, творилася по більшій части в душі Лемка самочинно, хоч — зрозуміла річ — було богато й зовнішних понук. Однак тій спасенній самокритиці схизми як зла загал не уляг і не старався зла усунути, хоч душевна аналіза злого поступку — як видно з деяких тутешних обставин — була майже у всіх схизматиків. На до-

*) Кождий священик, в якого парохії завязалося це лихо, повинен описати точно в парох. хроніці історію згл. перебіг сего лиха, подаючи вичерпуючо його причини й з наслідками.

рогу правди вернули досі лиш одиниці, загал лишився дальше в темноті. Лиш одиниці поконали в собі „амбіцію і гонор" та дали першенство вірі. Загал не мав до сего сили і свою „амбіцію й гонор" зробив божищем свойого життя.

Дехто може подавати ріжні причини того, чому Лемко, хоч пізнав зло схизми, загально не старався того зла направити. Я як головну причину сего уважаю лемківський характер зі слідуючими прикметами' впертість і зарозумілість. Та нещасна зарозумілість, яка є жерелом всіх гріхів, породила у Лемків ложну амбіцію та ложний гонор. А на ті хороби у простолюддя дуже тяжко знайти відповідний лік.

Між схизматиками можна днесь доволі часто почути такі вислови: 1) „Знаємо, що ми зле зробили, що перейшли на варшавське православіє, але вертати до унії не можемо, бо нам гонор не позваляє"... 2) „Унія і православіє то все одно, бо який отченаш говорив будучи уніятом, такий сам говорю тепер, будучи православним". — До першого смілого й отвертого висказу додам хіба лиш те: Нинішні наші апостати — здається — рідко коли чули, будучи ще гр. католиками, що кат. віра се найцінніший скарб людини, а як чули, то може лиш поверховно, без відповідного старання впоїти се в їх душі. Інакше не можна собі пояснити їх погляду, що їх „амбіція, і гонор" се щось висше від віри. Про другий цитат скажу коротко, що він ніколи не мавби тут місця, колиб теперішні апостати, будучи ще греко-католиками, були загально належно поучені й угрунтовані в кат. вірі (инша річ, що тоді й сама схизма не принялабся так легко). Нинішний так частий вислів схизматика, що „унія і православія то шитко єдно", це вислід того, що декуда за мало поучувано теперішних Лемків-схизматиків о правдах кат. віри і о ложи схизми та за мало виказувано їм такі евідентні ріжниці між католицизмом і східною схизмою. — „Лемківське православіє — як сказав мені один схизм. духовник — се ніяка віра, бо у тутешніх православних не бачу я навіть християнського, не то православного духа". Сі слова сказані так сміло і відважно перед гр. кат. священиком, вказують наглядно на моральну вартість сеї „віри" тут на Лемках.

Під сучасну пору шал у схизматиків уступив майже зівсім і настав спокій. Напади і рабунки наших церков, які в рр. 1927—28 були тут звичайним явищем, належать уже тепер до історії. Велика ненависть схизматиків до греко-католиків, яка проявлялася свого часу в застрашаючий спосіб (побої, словні зневаги, нищення майна), тепер десь розплилася. Витворюється вже між одними і другими, хоч і неприязне, але доволі можливе співжиття. Вислів, якого схизматики уживають в розмові з греко-католиками: „Як ви до тепер не переходили на православіє, то вже не переходьте", — свідчить о великім внутрішнім розчаруванню схизматиків їх новою вірою. Теперішний схизматик не вірить вже в ніякі обіцянки, а се тому, що на давніших обіцянках їх духовників грубо попікся, згл. дуже завівся. Дивився апостат колись в свойого духовника неначе в сонце, а тепер виражається про деяких з них такими словами, яких навіть не личить тут наводити. А як тепер „респектує" схизматик свойого духовника, про се богато знає той, хто читає „Бескид". — В відношенню до наших священиків слідна тепер у тутешних схизматиків велика зміна. Часи нападів і зневаги священиків минули і память о тім затирається. Схизматики засягають порад у наших священиків у судових й адміністраційних справах. В деяких річах просять навіть о поміч. Зроблено добрий початок; ходить лиш о це, щоб і конець був добрий, бо конець діло хвалить. Однак сего кінця предвидіти не можна.

Сучасна схизма на Лемках вже в пасивній стадії майже в цілковитім застою. Є ще вправді агітатори, які волочаться по селах, але їх люди здебільша вже висміють. Навіть самі схизматицькі духовники не дуже вже мають охоту поширяти нову віру. Вичерпалася давнійша їх енергія до самого дна. Вони бояться, щоб не стратили цего, що мають.

Як уложиться реліґійне життя Лемківщини на будуче, годі тепер предвидіти. То однак певне, що в великій мірі це буде залежати від більше або менше активної праці наших тутешніх священиків.

о. Дмитро Ступак.

——o——

Незрозумілий факт

(Голос з кругів громадянства.)

Здається, нема сьогодні людини зі здоровим католицьким світоглядом, котра не булаб свідома тої страшної руїни, якою грозить большевизм. Нема здається свідомого християнина-католика, котрий не тремтівби на гадку, що тут або там не пороблено ще заходів, щоби спинити грізну руїну. В тім напрямі в христ. краях ведеться доцільна Католицька Акція, в тім напрямі працює теж укр. католицьке громадянство. Хоч живе воно в жалюгідних обставинах, — тямить, що головно йому, в першій мірі, припала львина частина взнеслої Катол. Акції. Навіть уже слідні спасенні наслідки з посівів свідомого укр. католицького громадянства. Починає зникати індиферентизм у справах віри, наша суспільність християнізується не лиш по традиції, але вже і з переконання. Так, ми мусимо стверднти, що наша суспільність вже ступила на властивий шлях. Але чи стрінула вона зрозуміння в тих, які мають сатисфакцію уважати себе горячими приклонниками Кат. Акції, а які мають найкращу можність виявити це на ділах? Чи навпаки, не стрічає наша кат. суспільність перешкод зі сторони тих, які мають претенсії називатися католиками? Чи напр. віддалення Шкільною Кураторією одного з найвидніших наших приклонників Кат. Акції зі становища управителя укр. ґімназії не є одною з найбільших перешкод у поширюванню цеї Акції? От пригляньмося. Вже від ряду літ на становищі директора укр. прив. ґімназії в Золочеві працює Впр. о. Н. Хмільовський. Як довголітний педагог, стративши біля педагогічної праці значну частину свойого здоровля, о. Хмільовський рішився посвятити дальше своє життя улюбленому вихованню нашої молодіжи. Розуміється, наше громадянство, вибираючи достойну особу о. Хмільовського на становище директора приватної ґімназії, дало тим найкращий доказ, що бажає, щоб його молодіж виховувано передовсім в етично-християнськім, католицькім дусі. Воно свідоме цього, що коли як коли, але в сучасну добу таке христ. виховання молоді являється послідовною конечністю. Знало наше громадянство, що повага священика і директора в одній особі буде служити найкрасшим приміром для молоді. І хоча серед власного громадянства лучалися струї ворожі о. дир. Хмільовському як особі духовній, то наше кат. громадянство Золочівщини сміло та з місця відбило всі атаки, задержуючи в цей спосіб Впр. о. Директора до останніх часів. Доперва Кураторія львівського шкільного округа уважала чомусь за відповідне віддалити о. Хмільовського зі становища управителя ґімназії Т-ва „Рідна Школа" в Золочеві, не дивлячись ні на літа довгої томлячої служби на педаг. полі, ні на слабкий стан здоровля о. дир. Хм., лишаючи його в цей спосіб без всякого заосмотрення на будуче. Якіж причини спонукали Шк. Кураторію до віддалення о. дир. Хм.? — Знаємо, що ніяких причин до віддалення не було, а симпатична особа о. Хмільовського і його труди в хосен Кат. Акції повинні були знайти признання не тільки у своїх, але й у кождого розсудного громадянина іншої нації. Але припустім, що о. дир. впав жертвою звичайної помилки. В такім разі де здоровий відрух місцевого польського кат. громадянства? Досі пречінь не було ані слівця спротиву проти повищого інциденту. За разячий ще інцидент, щоб можна було його зігнорувати. А може польське кат. громадянство інциденти сего рода уважає доцільними? Бо ми свято переконані, що з таких інцидентів як сей не матиме потіхи жадна суспільність. Навпаки! Чи таке поступованнн не пімститься в майбутности?

——o——

Правительство в справі Берестя

На засіданню правничої комісії сойму розглядали справу Берестя. Внесок в тій справі вшехпольського клюбу референував пос. Пасхальский (ББ). Референт збиває з правничої точки погляду всі 4 точки внеску. В першій точці внеску закидується арештування ряду осіб без судового наказу нічною порою і вивезення до твердині Берестя. Референт цитуючи приписи карної процедури старається доказати, що цей закид неузасаднений. В другій точці закидується неправне увязнення арештованих у військовій твердині в Берестю. В тій справі в наслідок зажалення інтересованих оба карні виділи окружного суду в Варшаві видали рішення, котрим стверджують, що судові власти які виконують чинности приписані карною процедурою у вязненню нічим не обмежені і в дотеперішній судовій практиці були, вже випадки увязнення цивільних осіб у військових тюрмах чи то з огляду на публичну безпеку чи з огляду на виїмкові обставини справи. Постанови окружного суду в тій справі рішаючі й тому соймова правнича комісія забираючи в тій справі голос узурпувалаб собі висказування о правничій слушности суду, що булоб суперечне з 87 арт. конст. Третю точку закиду внеску про ізоляцію вязнів від зовнішного світа в формі ніде й ніколи не стосованій вважає також недопускаєму на терені сойму, бо на основі тюремного регуляміну й карної проц. право застосування до обжалованого такої чи іншої форми ізоляції належить виключно до слідчого судді. Четверту точку внеску, яка відноситься до метод поступования з увязненими в Берестю, референт збиває тим, що в ній нема жадних конкретних фактів, тільки загальні закиди й тому комісія також некомпетентна в тій справі, бо не має права слідчих чинностей. В результаті референт домагається відкинення внеску, як частинно неузасадненого, частинно недопускаємого, бо колідує з 87 арт. конституції.

В дискусії над рефератом забирав голос пос. Ст. Строньский (Н-д). Полемізуючи з правничими виводами референта, наводив також факти, якими досадно ілюстрував спосіб обходження з берестейськими вязнями. М. і. сказав, що його клюб не робить тут ріжниці між польськими і українськими вязнями. На закиди опозиції відповідав міністр судівництва Міхаловский аргументуючи анальогічно як референт Пасхальский. Крім того в дискусії забирав ще голос посол Черницкий (Строн. Хл.), Жулавский (ППС), Тромпчинский (Н. Д.) і Загайкевич (УНДО). Пос. Загайкевич представив факти побиття й нелюдського трактування укр. послів Вислоцького, Паліева, й Ліщинського. В закінченню дискусії внесок ендеків в справі Берестя відкинено 17 голосами проти 13. Так само відкинено український внесок.

ОСИП НАЗАРУК

КРІЗЬ ГОРИ СКАЛИСТІ І ГОРИ КАСКАД (SIERRA NEVADA)

Зміст: Загальні враження зі Скалистих Гір. — Загальні враження з гір Сієрра Невада. — Як виглядають плавні Спокійного Океану. — Що несе „Девятий Вал" і як далеко він сягає. — Як виглядає пуща з ліянами. — Які в ній бувають дерева. — Наші робітники в Британській Колюмбії й чому вони не мають церкви. (Гл „Н. Зора", чч. 401—?.)

Коли я сегодня, по літах, згадую ту свою подорож через Скалисті Гори аж до Спокійного Океану, то бачу, що крім записаних на місци вражінь остали в моїм умі такі грандіозні образи: Долом споконвічні пущі-ліси, горою нагі великанські верхи. Зелізничі „стації" зовсім неподібні до европейських. Се малі будки, одна від одної далеко. Біля них в часі переїзду поїзду, що рідко коло котрої стає, звичайно нікого не видко, але то буквально нікого. Лиш часом стоїть будник або його жінка чи дитина. З поїзду кинуть їм часом якийсь лист або пакуночок. Як ті люди живуть у такій самотині, трудно сказати. Про це требаб наочно переконатися. Часто ті будки положені в надзвичайно мальовничих місцях. Досі виразно пригадується мені одна така „стаційка" — на дуже високім березі, котрого стіни покриті зеленю і під котрим не пливе ніяка вода, тільки простягається величава перспектива якоїсь райської долини, залитої сонцем, покритої лісами і — цілком безлюдної. Взагалі в часі цілої подорожі через Скалисті Гори ніде не бачив я ні людської оселі, ні людей, з виїмком будників і то при деяких стаціях. І ще з загальних вражінь, що сильно вбилися в тямку, памятаю, як під напором вихру хиляться чорні смерекові бори і як страшенно тріщить споконвічна пуща. А осикові ліси так трясуться, що нервозну людину пройнає дрож мимохіть. Дрожачи на вид загального дрожання природи довкруги, можна обсервувати на собі хвилеве ділання дивного закона „мімікри", котре силою волі можна припинити. Але найдикші враження — від самих гір: вони на великих просторах зовсім нагі, від верхів до долу. І дуже стрімкі. В самім серці Скалистих Гір спинився я — нарочно, щоб їм придивитися — на цілий день. Та було це в иншій подорожи. І тому я окремо описав свої враження з того дня.

Моя подорож через Скалисті Гори — і далі через Гори Сієрра Невада аж до Спокійного Океану і далі вже кораблем аж під Аляску — мала переломове значіння для розвитку мого світогляду під ріжними оглядами, не виключаючи політичного. Та над цим застановлятися не буду. Згадую про це тільки уривково. Причина того мабуть те, що ніде так інтензивно не думається, як серед пустки та сильних контрастів. А в тій великій подорожи мав я одно і друге. Особливо контрасти бачив я дуже сильні. Бо уявіть собі тільки враження людини, що переїхала страшенно дику і нагу пустку Скалистих Гір, в котрих серед дня не бачила ні сонця ні хмар, тільки якийсь немов сірий попіл на небі й на землі — і нараз вїзджає в чудові гори Сієрра Невада, звані в тих околицях Горами Каскад, від численних водоспадів і порогів на ріках, де рістня надзвичайно буйна і зелена, де сине небо і зелений світ повні яркого блиску золотого сонця, де долинами видніє маса квітів і де вриваються в гірські долини великанські плавні Спокійного Океану. Ті плавні зовсім інакші ніж нпр. плавні Дніпра. Коли Дніпрові плавні се дві значні смуги піску по обох берегах Дніпра, порослі переважно лозами, котрі Дніпро заливає в часі повені, — то плавні Спокійного Океану виглядають так: чудові Гори Каскад з вульканічними верхами (найвисший „Mount Rainier" 4400 м.) доходять місцями майже до самого берега Океану, а місцями розсипаються в гарні прибережні острови. Ті гори покриті прекрасними лісами й оживлені білими від піни водоспадами та дуже живими ріками й потоками, що як сріблo блистять і бренять між зеленю, густо покритою квітками. Отже в часі припливу Спокійного Океану, особливо коли йде т. зв. девятий вал филь, „kind-tide" (кінґтайд), „королівський приплив", — тоді запінені филі Спокійного Океану вриваються в гирла бистрих рік і пруть напроти них долинами аж на 60 анґлійських миль у глибину чудних Гір Каскадів. І несуть з собою напроти річних вод ріжні-преріжні предмети: скринки і дошки з розбитих десь суден і великі бальки обмотані на кінцях водоростами і цілі могутні дерева з корінням... І все те пруть серед білої піни горі ріками й потоками. А над всім тим блистить якийсь дуже золотий блиск сонця і велика зелень могутних гір, в котрих без уговку лящать птиці. А їх безнастанний ляскіт міша-ється з постійним шумом білих океанських филь. І тоді кождий нерв орґанізму оживляється так, що здається немовби всі змисли вискакували з тебе, щоб пожирати ту невидану красу природи. Приманчивість Гір Каскад ще збільшає їх незамешкалість, зовсім подібне як Скалистих Гір. Тільки вже близького Тихого Океану видніють по дорозі тартаки, сушарні риб і людські мешкальні доми біля них.

Я вже кількома наворотами брався описати докладніше свою подорож через ті околиці, та за кождим разом покидав ту роботу, бо відчував, що рішучо за мало переливаю на папір красу Британської Колюмбії. Тай тут — передаю тільки уривкові замітки, а не властивий опис.

Лісна пуща в тих околицях, хоч вони лежать в уміркованій стрефі, місцями так обмотана трубими, твердими ліянами, що в ній серед дня майже зовсім темно і без доброї сокири в руці не можна зробити навіть кілька кроків від стежки. Я бачив шмат такої пущі над самим Спокійним Океаном, під Ванкувером, де місто зарезервувало її як частину великого міського парку. А дерева там бувають такі величезні, що велике авто може переїхати через дупло. Фотографічні знимки з таких дерев й авта з людьми на тлі дупла одного з них привіз я з собою й колись, як спроможуся на збірне видання описів своїх подорожий, поміщу їх у тій книжці разом з иншими знимками. Височина тих дерев також дуже велика. При зрубуванню тих дерев працюють там тисячі наших українських робітників, головно з Галичини й Буковини. Богато з них паде жертвою при тих роботах: зрубані велитні котяться по стрімких горах і ломляты їм ноги або й убивають, залежно від того, як кого засягне. Тамошне законодавство зобовязує компанії підприемців виплачувати значну (родичам досмертну) ренту тим, котрих погибші удержували. Та наші люди повільні, а там задавнення наступає вже до року (не у всіх стейтах таксамо). (Д. буде).

М. ЗОЩЕНКО

ЗАБАВНА ІСТОРІЯ

Ліґовський поїзд ніколи скоро не їде. Або на дорозі якась перешкода, або семафорів за богато наставлено, понад норму — не знаю. Знаю тільки, що біг поїзду якось дивно повільний. Просто образливо ним їхати.

Ну й очевидно через те у ваґоні буває страшно скучно. Скажемо просто — нема що робити.

Дивитися на їдучих — очевидно мало цікаво. Ще обидяться. „Чого — скажуть — витріщив баньки? Не пізнав?" Та й своїми справами не все можна занятися. Читати, приміром, не можна, бо світла у ваґоні дуже слабенькі. І страшно високо прикріплені. Прямо як углики світять у верху та радости ніякої.

Хоч лямпочки тут ні причім. Та весела історійка мала місце в день. Та воно і в день скучно їхати.

Отож в суботу рано їхала у ваґоні для некурячих Текля. Текля Тимофієвна Разуваєва. Вона їхала з Ліґова до Ленінґраду за товаром. Вона торгує в Ліґові на стації яблоками й сімячком.

І от та сама Текля поїхала собі у Щукін. У Щукін на ринок. Вона хотіла запастися в кошик перебраних яблок.

І присіла в Ліґові коло вікна, тай поїхала. Їде та їде. А напроти неї їде Микита Федорів. Побіч, розуміється, Анна Івановна Блюдечкіна — совслужача (радянська урядничка) з Соцстраху (Суспільне Обезпечення). Всі ліґовські. Їдуть на роботу.

А сейчас за Ліґовом входить ще один пасажир. Військовий. Він до цего часу їхав на плятформі. Сідає він скосом до Теклі Тимофієвни Разуваєвої. Сідає і їде.

Текля Тимофіївна, коби здорова та щаслива була, розвязала клунок. І розвязавши, стала свобідно роздумувати на торговельні теми; мовляв, скільки в пачці може бути яблок і т. д.

Потім глянула у вікно. А потім зі страшної нудьги Текля Тимофієвна почала подрімлювати. Чи то тепло так її любу розібрало, чи скучні картини природи так на неї поділали, досить, що Текля Тимофієвна почала довбати носом. І зівнула.

Перший раз зівнула — нічого. Другий раз зівнула на всю ширину так, що всі зуби можна було порахувати. Третий раз зівнула ще роскішніше. А військовий, котрий сидів скосом до неї, взяв і добродушно всунув їй палець в рот. Пожартував. Ну, це часто буває — хтонебудь зівне, а йому палець в рот. Та це очевидно буває тільки скажім між правдивими приятелями, давніше знакомими або свояками по жінці. А цей був зовсім незнакомий. Текля Тимофіївна перший раз його бачить.

І тому Текля Тимофіївна очевидно настрашилася. З великого перестраху моментально замкнула ворота. Та притім досить сильно вхопила военного чоловіка за палець.

Тут военний страшенно зверещав. Почав кричати й фамілію нарушувати. Мовляв, палець йому чисто відгризли! Навіть хотів битися, та пасажирі не допустили. Тимбільше, що палець не зовсім відгризли, а так тільки трохи зубами захопили. І крови майже не було, з пів склянки — не більше.

Почалася легка виміна думок.

Военний говорить:

— Я — каже, ну, просто пожартував. Колиб я вам, каже, язик відорвав, або що друге, тоді кусайте мене, а так, говорить, я не годжуся! Я, каже, військовий, не можу дозволити пасажирам відгризати мої пальці!

Текля Тимофіївна каже:

— Ох! Колиб ти мені до язика добирався, то яб тоді цілу руку відгризла! Я не люблю, коли мене за язик хватають!

Тут почала Текля спльовувати на підлогу; так сказати, палець може хто зна який брудний, не можнаж таких жартів строїти — негігієнічно.

Та тут їх дискусія мусіла урватися — приїхали до Ленінграду.

Текля Тимофіївна ще злегка полаялася зі своїм військовим і пішла на Щукін.

V

Збори Т-ва безженних священиків ім. св. священомуч. Йосафата

Їх опіка над катол. пресою.

Дня 25. грудня м. р. відбулися звичайні Загальні Збори Тов. Безженних священиків в Дух. Семинарі в Станиславові при участи поважного числа членів. Се Тов. поставило собі двояку ціль: Освячення своїх членів через особливше плекання внутренного духовного життя, а особливо через Евхаристійний культ. Тому кождий член Тов. має обовязок належати до Товариства Адорації Пресв. Евхаристії. Також по силам причинятися і підпомагати матеріяльно й морально все, що відноситься до піднесення і скріплення релігійного та церковного життя. Як серіозно бере Тов. ту справу, вистарчить подати касовий білянс за останній рік. І так за час від 1. січня 1930 р. до 25 грудня тогож р. приходи виносили — 27.868 зл., розходи — 24.105 зл. На всі приходи складалися виключно датки членів. З фондів Тов. уділено: на катол. пресу: 12.873 зл., на утримання Товариством сімох учеників висших гім. кляс 5.185 зл., Дух. Семинареви в Станиславові 3.000 зл., на будову захисту СС. Милосердія в Станиславові 500 зл., на будову церкви на передмістю в Станиславові 600 зл., тром захоронкам СС. Служебниць 350 зл., запомоги убогим ученикам і ученицям 525 зл., на видавництво журналу „Добрий Пастир“ 500 зл., на безпроцентові позички убогим питомцям Дух. Сем. 550 зл. Крім того призначено на бібліотеку Тов. 500 зл., а 50% сальда т. з. 1.700 зл. на будову священичого дому в Станиславові. Думаємо, що сей білянс говорить сам про себе. Додати до того жертвованих 4.000 долярів на друкарню з приводу 25-літнього ювилею ВПреосв. Хомишина й показується, яка може бути сила добре зорганізоване безженне духовенство. Тим більше, що на разі Тов. має лиш 140 членів. З инших справ порушених на Загальних Зборах заслугують на увагу: На просьбу Виділу Преосв. Лятишевський в порозумінню з ВПреосв. Ен. Хомишином приняв Співпокровительство над Товариством. Крім того на основі § 8. статуту Загальні Збори заіменували почесними членами дотеперішних дійсних членів Т-ва: о. Пралата Франца Щепковича, о. Ігум. Теодозія Галущинського ЧСВВ й о. шамбеляна Йоана Луцика. Вкінці на основі реферату о. Т. Галущинського ЧСВВ на тему: „Душпастир і преса“ ухвалили Загальні Збори цілий ряд резолюцій, котрі є доказом розуміння ваги кат. преси. Ось ті резолюції:

1) Загальні Збори стверджують, що посідаємо вже укр. катол. пресу, до котрої належать: Нова Зоря, Правда, Бескид, Місіонар і Наш Приятель. 2) Загальні Збори взивають всіх своїх членів: а) щоби стали передплатниками укр. катол. преси; б) щоби в проповідях, катехізаціях, при парохіяльних посіщеннях, в товариствах і через апостольство світських людей вщіплювали в своїх вірних засаду, що кожда родина повинна читати укр. катол. часопис. В сій праці не належить спочити так довго, аж та засада в парохії загально прийметься; в) щоб вірних належно освідомлювати про заборону читання злих книжок і часописів: ліберальних, радикальних, соціялістичних, комуністичних, котрі ворожо виступають проти катол. Церкви, проти Апостольської Столиці й Епископів, котрі осміщують духовний стан, котрі ігнорують істнування Бога і божих законів та ширять чисто природну етику і т. зв. ляіцизацію, котрі домагаються розділу Церкви від держави, безконфесійної школи, цивільних шлюбів і розводів, котрі кормлять читачів скандалами і сензаціями, словом, котрі незгідні з наукою і духом катол. Церкви; г) щоби при нагоді парохіяльного посіщення прослідджували, які книжки і часописи розходяться в їх парохіях і старалися навязати особистий контакт з читачами злих письм в цілі наклонення їх до читання катол. часопису. 3) Для підпирання укр. катол. преси Загальні Збори поручають: а) передплачувати укр. катол. пресу; б) оголошувати в ній комунікати укр. катол. орґанізацій; г) достарчувати їй платних оголошень (анонсів); ґ) здобувати для неї численних читачів і передплатників; д) складати і збирати датки на фонд укр. катол. преси. 4) Для пропаґанди укр. катол. преси Загальні Збори поручають: а) виставляти в парохіяльній канцелярії й почекальні укр. катол. часописи до переглянення; б) плякатувати їх близько Церкви на деревляній таблиці; в) роздавати оказові числа укр. катол. часописів в часі парохіяльного посіщення; г) при Апостольстві Молитви, чи при Марійській Дружині утворити пресову секцію, котрої завданням буде: а) посередничити в замовленню часописів; б) орґанізувати спільну пренумерату (оден часопис для кілька осіб); в) розносити по домах замовлені часописи; г) уряджувати в неділі і свята при церкві подрібну розпродаж (кольпортажу) укр. католицьких часописів і книжок; ґ) впливати на місцеві укр. Установи і поодинокі особи, щоб занехали читання і передплачування протирелігійних книжок і часописів, а заохочувати до читання і передплачування укр. катол. часописів і книжок; д) заснувати місцеву парохіяльну бібліотеку і читальню; е) складати і збирати датки на підержаня укр. катол. преси. 5) Загальні Збори поручають Виділови Т-ва установити при Виділі окремого пресового референта в цілі кермування цілою пресовою акцією з рамени Т-ва. — Нововибраний на Загальних Зборах Виділ уконстатувався по думці § 28. статута в слідуючий спосіб: о. Др. Бойчук — председатель, о. Др. Кушнір — заст. предс., о. Др. Василик — касієр, о. Лукач — секретар, о. Слезюк — контрольор і прочі 4 члени Виділу, 3 заступники виділових і 3 члени шконтруючої комісії.

Обсерватор.

Найбільший вибір. Приступні ціни.

ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА

і всякого рода і якости горнятка

поручає одинока українська Ф-ма

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 9—50

З Буковини

Нова соціялістична ґазета, орґан укр. соц. дем. партії, почала виходити в Чернівцях під титулом „Нове Життя“. Викликав її очевидно виборчий час, бо в 3. ч. бачимо портрет ромунського діяча з підписом: Наш кандидат Г. Ґріґорович. В тім самім числі є статейка „Соціялдемократія а церква“, в котрій приходить таке місце: „Чим властиво повинна бути Церква, колиб поступала після науки і вказівок Христа, тим стала соціял-демократія і сповнила його завдання: підносить упавших і кормить голодних і голосить убогим Євангеліє“... Се має бути погляд якогось свщ. Юрія Лібстера з Саксонії (протестанта?). Сей оден цитат вистарчить для характеристики нового орґану. Як не як, а соціялісти дбають про свою пресу навіть на такім невеличкім просторі як північна Буковина.

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Держава зі столицею в пустині

Зміст: Три причини все зростаючого заінтересування Австралією. — Її урбанізація. — Дивна ріка, сплавна тільки раз на рік. — Винищення муринської раси в Австралії. — Чому столицю Австралії збудували серед пустині? — Коштовні парки. — Посли і пані незадоволені. — Одинока часть світа, що не має загально принятої назви.

Се Австралія, про котру до недавна тільки дуже рідко можна було зустріти в пресі якусь вістку. Та тепер не те! Бо її значіння росте з року на рік. Отже нею зачинають займатися, бо вона може вже незабаром дати товчок до великих політичних переворотів, а то з трьох причин.

1) Як Европа положена в середині всіх земель світа, так Австралія положена в середині всіх вод земної кулі. Річ ясна, що з кождим роком росте значіння морів, отже тим самим росте і значіння Австралії.

2) Імігрція кольоровим людям до Австралії заборонена, а й білих людей, навіть з Анґлії, пускають туди дуже нерадо і в обмеженій скількости. Таким чином Австралія надзвичайно слабо залюднена: 6.230.000 населення на 7,938.000 кв. км., або 0.8 на 1 кв. км. (в Китаю 87, в Японії 156.7, в Індії від 68 до 554, на Яві 277 мешканців на 1 кв. км.). Так отже Австралія в порівнанні з сусідними краями майже незалюднена лежить перед брамами великих перелюднених країв: Індії, Китаю, Японії та Яви. Річ зрозуміла, що при першій більшій заверюсі, яка захопить ті сторони, такий стан не дасться вдержати і якраз той стан може стати причиною заверюхи.

3) Та заки ще до того дійде, може наступити инше важне пересунення. Річ в тім, що Австралія законами вдержує у себе надмірно високі робітничі платні, через що й не допускає імміґрації, бо тоді через збільшену конкуренцію впалаби платня. Тамошні соціялістичні уряди раз-у раз затягають такі великі позички в Анґлії, що та вже не може далі таких позичок давати. Отже не виключена можливість, що Австралія звернеться до Америки по дальші позички, що може мати далеко сягаючі наслідки в відносинах між Анґлією й Америкою. Так отже Австралія з ріжних причин зачинає входити в центр політичного інтересу. Тому й не можна поминати тої країни в оглядах міжнародних справ.

Австралія цікава під богатьома оглядами. М. і. тим, що велика більшість того континенту це пустиня або степ і велика більшість його населення живе в містах (Сидней поверх 980.000 душ, Мельбурн 912.000, Аделяйда 279.000, Брісбей 264.000, Перт 172.000 і т. д.). Одинока більша ріка Австралії, се Муррай. Вона незвичайна тим, що по ній пливуть навіть великі парові кораблі, але тільки раз в рік: коли зачинають плисти велики води з гір, тоді кораблі доходять далеко, забирають вовну й вертають до моря. Аж до р. 1788 не поселився в Австралії ні оден білий чоловік. До 1820 поселювала там Анґлія тільки злочинців, котрі страшно винищували місцеве муринське населення (В р. 1891 остало в цілій Австралії не більше як 55.000 автохтонів). Мішанців між білими й тамошними доволі богато. В Австралії є золото, срібло, мідь, цинк, зелізо, камяне вугля, сіль.

Та може найцікавіше в тім краю се його нова столиця, Канберра. Вона збудована серед пустині, 7 годин їзди зелізницею від Сиднея і 14 годин від Мельбурна, в полудневім Уелсі, на вижині 600 м. високій. Довкруги пустиня й нема найменшого захисту від пустинних вітрів. Очевидець, німецький кореспондент Макс Йорда, котрий недавно був у тій наймолодшій столиці, пише, що трудно булоб вибрати гірше місце на столицю. В Австралії є й дуже гарні місця на сто-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 9-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

лицю, та річ в тім, що поодинокі стейти не могли погодитися між собою, бо жаден не хотів другому уступити тої чести. Отже — вибрали на столицю місце серед пустині, котре до нікого не належало. Вибравши місце, сповістили конкурс на плян нового міста з надгородою 5.000 фунтів стерлінгів (1 ф. = 4 дол. 88 ц.). Побідником вийшов американський інжинір. Принявши плян, визначили вулиці й парки, збудували парлямент, музей, 10 більших готелів, лазні. урядові будинки, віллі для членів правительства і, розуміється, заложили всякі спортові площі. Річний кошт удержання самих парків виносить 50.000 фунтів. Парк перед парляментом з пишними алеями і квітниками належить до найкращих. Та мимо всего урядники, посли і журналісти незадоволені з нової столиці. 66 літ правительство було в Мельбурні, і переїзд до Канберри став для урядників свого рода засланням. Тай жінки їх незадоволені, бо скромно уряджені магазини нової столиці не можуть рівнатися з великими фірмами в Мельбурні. Отже пані з Канберри їздять на закупна до Мельбурна. А більшість урядників лишила свої родини в Мельбурні, бо й шкіл у Канберрі ще нема таких, як у Мельбурні. А на всю столицю одно-одиноке кіно! Отже посли до парляменту (а має їх Австралія 114), сердечно нудяться в Канберрі. На щастя засідання парляменту тревають тільки пів року і то 3—4 дні в тижні. Посли мають безплатні білети І. кл. і на пів тижня виїзджають собі або до Сиднею або до Мельбурну. Та все їздити й вертати не належить до вигід. Отже і посли і журналісти і служба проклинають Канберру на чім світ стоїть. А що Англо-Сакси в політиці консеквентні, отже в парляменті зорганізувалася окрема група, котра поставила собі за ціль — знести Канберру з лиця землі...

Та здається, се тій групі не вдасться, бо Канберра росте. Правительство се велика сила і коли його примістити навіть на пустині, то й пустиня переміниться в урожайний край. З цілої Австралії мусять їхати в Канберру всі, що мають справи з правительством. І чужі туристи не можуть поминути Канберри. Словом — рух у столиці росте. І по якімсь часі вона таки возьме верх над иншими містами. Та що буде з цілою Австралією і в чиїх руках вона опиниться, се закрите перед очима людей. Доля тої части світа мабуть найбільш непевна зі всіх. Не даром вона одинока з пятьох частей світа, що має досі неустійнене імя, бо її називають також Новою Голяндією, Полінезією, Океанією, Австральною Азією і т. д.

Охочих та метких кольпотерів

для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР" у Львові, вул. Зіморовича 20

Дуже догідні та корисні умови!

7976 2—4

Переписка Редакції

ВП. Громадянинови з Низшої Лубянки. Ваш допис цікавий, але ми не містимо дописів, коли не знаємо, від кого вони походять. Підписатися все треба, але можна домагатися, щоб редакція не містила підпису, тоді редакція поступає після волі дописувача.

Найновіший памятник Англії

Є в Лондоні стара ґазетна вулиця, що називається „Флітстріт", улиця Потока, бо попід ту вулицю пливе дійсно потік, замурований літ тому 175 (подібно як замуровано Полтву у Львові там, де тепер є плянти біля давної вул. Академічної і теперішної площі ім. Фредри). На самій середині тої вулиці, на колишнім острівчику потока, стоїть старинна церква. На подвірю тої церкви відкрили недавно памятник льордови Нортклїфови, найбільшому реформаторови, орґанізаторови і видавцеви анґлійської преси. На памятнику є тільки два слова і дві дати: „Льорд Нортклїф 1865—1922".

Не був се льорд з льордів. Свій високий титул здобув собі сам, своєю головою і працею. У своїй молодости він навіть бідував, хоч його батько був доволі заможним банкирем. Та родичі виреклися молодого Альфреда Гармсворта (таке було його правдиве горожанське імя і назвище), бо батько хотів сина вивчити на адвоката, а той утік з адвокатської канцелярії і став ґазетним репортером за нужденну навіть на ті часи платню: 31 шілінґів і 6 пенсів тижнево. Такого сорому не могли перенести поважні міщане й виреклися сина. Та минули літа й вони нишкомтишком самі прийшли до нього, щоб погодитися, бо він став славним на весь світ діячем, мультіміліонером і льордом. А тепер має ще й памятник і то коло самої церкви, на тій самій ґазетній улиці, де колись бігав за ґазетними новинками як убогий хлопець. Якже він дійшов так високо, хоч зачинав з нічим?

Альфред Гармсворт ставши репортером, то значить збирачем новинок для ґазети, доглянув і зрозумів одну, зрештою зовсім очевидну річ, котрої одначе не бачили й не розуміли инші. А саме він зрозумів, що після заведення загального шкільного примусу появилося богато грамотних людей, котрим мала освіта не дозволяла читати й розуміти великі статті в часописах на поважні теми. Отже Гармсворт постановив видавати підхожу для них ґазетку, зложену з дрібних новинок, 3—10 стрічкових, бо загал малоосвічених людей не в силі стравити більших статтей. Прийшовши до такого погляду, молодий репортер уложив пробне число будучого тижневика і назвав його „Відповіди", бо за добрі відповіди на деякі питання, печатані в тім тижневику, визначив читачам премії від 1 до 100 фунтів стерлінґів. З тим пробним числом звернувся до одного з видавців, щоб дав наклад. Але той висміяв його. Тоді Гармсворт сам видав те число з власних заощаджених ґрошей. Успіх був відразу величезний. До двох літ убогий молодець став великим капіталістом. Та тоді постигло його нещастя, якого Анґлійці не люблять тепер навіть згадувати. Суд станув на становищі, що премії нового тижневика се ніщо инше як льотерія, бо рахунок виглядав приблизно так: Тижнево вплачували до його каси ті, що хотіли брати участь у відповідях на його питання, около 500.000 пенсів. 300.000 Гармсворт звертав їм у формі премії за відповіди, а коло 200.000 тижнево, то значить коло 800 фунтів ст. оставало йому. Отже він програв великий судовий процес за недозволену льотерію, що його порядно підкосило.

Та він не належав до тих, що піддаються ударам. По якімсь часі зачав видавати новий часопис, два рази дешевший від кождого иншого, а саме по пів пенса. Той часопис називався „Дейли Мейл" (Щоденна Почта) і приніс йому знов великий успіх. Та політичною силою став той часопис доперва по літах, а саме в р. 1899, з початком війни Анґлії з Бурами. Анґлійський публіцист Гобсон у своїй книжці виданій в 1901 р. і присвяченій психольоґії джінґоізму так характеризує „Дейли Мейл": В останнім часі вродилося в світі чудовище, котре володіє такою могутньою силою, що клоняться перед ним навіть правителі народів. Під впливом того чудовища народи зачинають відноситися до себе підзорливо й ворожо. Те чудовище, про яке говоримо і перед яким перестерігаємо, се вулична преса, котра знаходиться в руках капіталу. Воно для публики, чим був для старинних Римлян цирк або чим тепер для Еспанців боротьба биків — а для Анґлійців бокс (боротьба на кулаки). Працюючий чоловік, ткач, клєрк (субєкт), священик не можуть ні особисто брати участи в таких річах, ні очей своїх наситити ними, але уміння читати дає широку можливість насититися описами убийств, різні, знищення й людського терпіння. Навіть т. зв. добре „виховані дами" і тверезі та до крайности прозаічні ділові люде — всі горять бажанням „підстрілити ворога Анґлії" і хоч на словах взяти участь у кривавій січі. Отже „Дейли Мейл" відіграла своїми описами велику ролю в бурській війні.

По тій війні Гармсворт став одним з найбогатших людей в Анґлії й одержав титул льорда Нортклїфа. Перед великою війною його майно, набуте в ґазетних підприємствах, оцінювали вже на яких сто міліонів фунтів стерлінґів. Опріч дневника „Дейли Мейл" посідав він уже яких 20 инших часописів. Вкінці набув і поважний щоденник „Таймс", хоч той часопис вспів зберегти деяку автономію. Опріч ґазетних підприємств розпочав льорд Нортклїф инші великі видавництва. І так видав він дві енцикльопедії, загальну й діточу та скорочені твори великих письменників всіх часів і народів, поетів, белєтристів, фільософів, астрономів, природників і т. д., ґеоґрафічні атляси і и. Вкінці виряжав своїм коштом навіть виправи до полярних країв. Коли кінчилася велика війна, наклад його щоденника „Дейли Мейл" виносив $1^1/_2$ міліона примірників — цифра до того часу незнана в історії анґл. преси.

Льорд Нортклїф помер в 57 р. життя, оставивши всі свої часописи своєму братови, льордови Ротермерови. Його „Дейли Мейл" далі виходить в $1^1/_2$ міліона прим., але се улюблене дитя покійного льорда Нортклїфа вже уступило першенства „Дейли Експресови", ґазеті того самого типу, що й „Дейли Мейл".

Нема сумніву, що в орґанах створених льордом Нортклїфом є богато тіней, як розбурхування жадоби сенсації і т. п. Та Анґлійці пошанували його памятником як людину, котра створила велику пресу для найширших мас народа і головно як чоловіка, котрий свого діла не робив задля грошей, хоч при своїй роботі здобув тих грошей богато.

Коли вже всьо страчене, тоді власне час великих душ (Лякордер).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ОБИЧАЄВА НАУКА ПРАВА

Спроба обективного досліду права.

Зміст: Непризнавання вічних основ права. — Наслідки того. — Праця правника-конвертита. — Основи права після Гельшера. — Ціль всякого права. — Його жерело. — Католицька критика його поглядів. — Чи існування Бога це справа самої віри? — Коло чого крутиться вся мораль правди? — Чому держава після Гельшера не є природною суспільністю? — Як оцінювати державу? — Утопічність у деяких поглядах Гельшера. — Церковне право се право понаддержавне.

Під таким заголовком появилася в німецькій мові двотомова праця Еміля Еріха Гельшера. Перший том має 352 сторін, другий 372, оба коштують 22 марок. Ся велика праця заслугує на те, щоб на неї звернути загальну увагу, бо право і його виконування у всіх державах знаходиться тепер в меншім або більшім упадку. Се діється від часу, коли обичайність і мораль відділено від науки права. Длятого суддя став у богатьох випадках вже не слугою справедливости, тільки т. зв. правного безпеченства, при чім обовязує його тільки кождочасне право даної держави, хочби воно було не знати яке недостаточне і несправедливе. Вічних основ права вже не признають. Річ ясна, що такий стан мусить довести до большевизму. Тому ті учені, що зрозуміли се, зачали займатися працею над облагородненням права. До них належить і автор згаданого твору.

В першім томі п. з. „Загальна наука права“ обговорює він передумовини права, його суть і поняття, його відношення до обичайности й моралі та звязок між природним і позитивним правом. В другім томі п. з. „Примінена наука права“ займається він державою і державною владою, та державним правом, церквою, церковною владою і церковним правом, взаєминами між церквою й державою, вкінці обичаєво-позитивним правом і Божим правом. В другім томі порушено найбільше актуальних проблемів. Вся праця писана надзвичайно ясно. Місцями вона просто захоплює. Автор навернувся в часі війни і старається тепер зробити все можливе, щоби пропаґувати свою високу ідею. Одначе з огляду на те, що він у богатьох місцях значно відходить від католицької доктрини, появилася критика його твору з католицького становища, пера д-ра Германа Маркса, котру тут передаємо.

В загальній части займається Гельшер суттю людського пізнавання і розуму, щоб дійти до поняття природної моралі і природного закона морального, котрий він на ст. 127 означує так: „Людство має вже з природи властиве йому світло розуму, котре спонукує кожду поодиноку людину примінювати свої ділання до правил, які відповідають її особлившій природі і рівночасно загальнолюдській натурі природного порядку“. Після Гельшера носителем автоматичної волі, котра вимагає від нас повинування моральному законови, являється сама природа. Отже після нього вже з природи дадуться вивести навіть найвисші закони моралі і права. Фільософічно цілком обективним являється, каже Гельшер, тільки оден Бог. Нашими фізичними способами пізнавання до нього не доберемося. Він може тільки сам до нас прийти в формі ласки, обявлення або інспірації, натхнення. Досвід і розум, каже Гельшер, стоїть нисше ніж інтуіція й чуття, котрі підносять людину в области недоступні для чистих емпириків і людий розуму. В нас усіх повинен бути збірний розум, не тільки індівідуальний, субектимвний, але наддиндивідуальний як частинка незнищимої душі світа, частинка світового розуму, котрий вже по свойому поняттю належить до природи. Отже обичаєвий закон і моральний обовязок повинні нам бути іммананентні та мати свій початок у природі. Значить, наш законодавець се природа. До суті права належить відношення до инших і то відношення доцільне і справедливе. „Справедливістю осягається й означується загальну збірність людий між собою і спільність їх цілей.“ Та поза границями нашого пізнання нема що шукати доцільности в природі. Те, що ми уважаємо вселенною, представляє гру сил, яких ми не знаємо і тому вони зовсім недоступні для нашої критики. Та з другої сторони ми до тої міри повинні жити під пануванням поняття доцільности, щоб наше життя було просто залежне від нього. Доцільність. се в праві щось зовсім самозрозуміле. Ціль права — порядок. А порядок повстає через означення й обмеження інтересів, які мають одиниці. Всяке право походить з того самого жерела, що й моральність. Природне право се функція природного і тим самим морального порядку. Отсі основні для Гельшера тези не можна приняти без застережень. Вправді й христіянська етика признає, що з людською природою получена вартість морального порядку, одначе, як слушно підчеркує Вітман у своїй оцінці твору „Католицьке й модерне думання“ (вимінa думок між професором університету д-ром Авґустом Мессером і єзуітом Максом Прібіллею), в фільософічнім Річнику Товариства Герреса за рік 1925 ст. 98, тільки абстракційне думання може відділити природний порядок від божої волі, бо в дійсности такого розділу між ними нема. Не істнує ніякий природний порядок без прояву божої волі. Отже й жерело морального порядку треба віднести до найвисшої волі. Без того неможливо ні пояснити ні узасаднити обовязуючу силу морального закона. Вправді без пізнання Бога можливе пізнання обовязку, одначе неможливий вгляд у його суть. Таксамо неможливий тоді достаточний вгляд у суттєву вимогу природного права. Гл. про те в „Катол. і модернім думанню“ Прибіллі, ст. 32 і 115. Все те уможливлює доперва теістичний світогляд, який можна здобути і при помочи науки. Істнування Бога не є тільки проблемом віри, до того можна дійти і при помочи природного розуму, як про се вчив уже Тома з Аквіну. Тому й Гельшер хоч не поділяє католицької науки про природне право, при устійнюванні найвисших засад того права виходить з божої волі як з найвисшого Авторитету, який можна пізнати. Наш розум випроваджує нас поза обсяг чисто фізичних досвідів. Він пізнає, що через природне право вкорінено в людях право вічне. Гельшер каже (том II, ст. 365), що орґанічно живуче в нас природне право проявляється в нас акутно через боже натхнення, котре мусимо пережити, а се дуже сильне пережиття! Тоді той обектив стає в нас субективним, щоб опісля від нас знов обективно розходитися. Він на загал не робить розділу між правною й моральною сферою. Вся моральна наука права крутиться після нього довкруги слів св. Павла, що любов се виповнення закона.

Дуже оригінально дивиться Гельшер на державу. Він не бачить в державі природної суспільности, бо держава не являється конечністю як поняття. Бути горожанином світа се щось висше ніж бути горожанином держави. Поняття держави не дасться виразно означити, воно дуже хитке в поглядах, потребах і примхах людий, котрі його витворюють. Тому держава се свого рода противенство природної суспільности, се до певної міри поява припадкова. Люди, каже Гельшер, мусять видобутися з пут держави й перейти до свободи всего людства. Після нього є тільки дві моральні вартости на сім світі: людина як одиниця і спільнота людства. Держава це суспільність орґанізована, але не орґанічна. Вправді католицька доктрина випроваджує державу в її початках з божої премудрости, одначе Гельшер не може собі уявити, щоб Бог окрім природи й людий сотворив іще якісь підряди в людській спільноті. Тому кожду поодиноку державу треба оцінювати зі становища природної моралі, чи її істнування має моральну основу. Держава в її теперішній формі се противенство суспільности упорядкованої Богом, згл. природою.

Погляди Гельшера на дальший розвиток людства в напрямі до одної світової держави можна назвати утопічними. Його понимання держави стоїть в острім противенстві до добре уосновaної науки католицьких фільософів, після котрої Бог упорядкував і Церкву й державу тай вони обидві являються в своїм роді досконалі й зовсім самостійні творива. Гельшер не протиставив тій доктрині жадних стійних арґументів.

Зате дуже добре представляє він церковне право. Він пише, що чисте церковне право се о ціле небо від державного права висший сторож права природного. Чисте церковне право се право понаддержавне і хоч можна собі подумати, що воно минуще, то в дійсности воно незмінне. Жерелом церковного права є невидима Церква, котрій Гельшер приписує тому юридичну якість. Невидима Церква, „Божий Нарід“, се орґанізм подібний якістю до всего людства. Церква має дбати про те, щоб засади природного морального права скрізь примінювано обективно й субективно. А що Церква як орґанізація духовна не має фізичних засобів до переводження того, отже вона те своє первісне завдання передає державі. Потому обговорює Гельшер відношення держави до подружжа й виховування дітий. Особливо достойна уваги глава 23.

Твір Гельшера дає на загал добрі пояснення також про ріжні сучасні правнофільософічні погляди.

Подав **А. Ч.**

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

о. Евген Мацелюх. ДЕ НАМ ШУКАТИ БОГА? „Добра Книжка“, Львів. Випуск 115. Ст. 92 + 4. 16°. — Львів, 1930. — Ся книжечка написана для народа. Вона звернена проти релігійного індиферентизму й протест. сект. Набути її можна у Автора (Кудобинці, почта Зборів).

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК. Орґан пасічницької секції Т-ва „Сільський Господар“ і пасічницької кооперативи „Рій“ у Львові. Ч. 1. січень 1931. Виходить 15-го кождого місяця. Зміст: Наші найблищі завдання. А. Серемей: Через критику до правди. о. В. Пилипчук: Виучування пасічницьких методів. Шимановський: Про методи пасічникування в наших штандартних вуликах. М. Б.: Чи є така порода бджіл, що не боїться хоріб. Я. Потапчук: Вогкість у вуликах. Практичні поради. М. Натурчак: Як я уліпшив славянського вулика. В. Хамрик: Скільки бджіл за літо нищить павук. Пасічницька хроніка і ін. Адреса: Львів, вул. Зіморовича 20.

Бог, що чоловікові всьо дає, а від нього нічо не одержує, не може терпіти гордости (Лякордер: Філь. сист. де Лямне).

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 8.92 зол. Швайц. франк 1.73 зол. ґданський ґульден 1.72 зол., Чеська корона 0.26 зол., Австрійськ. шілінґ 1.25 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціни в золотих за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км.): Пшениця дв. 21.50—22.00, пшениця сел. 20.00—20.25, жито дв. 15.00—15.25, жито сел. 14.25—14.50, ячмінь дв. 18.00—18.50, ячмінь на мливо 14.75—15.25, овес гал. 19.00—19.50, кукуруза ром. 22.00—23.00, фасоля біла 28.00—30.00 (з мішком), гречка 29.00—30.00, конюшина черв. 220—240, любинь 18.00—19.00. Ціни у порівнанні з попередним тижнем майже незмінені. Подорожів лише любинь.

З причини загальної стаґнації
продає всякі
ФУТРА
854 5—5
о 30% дешевше Ф-ма
САЛЯМОН БАЧЕС
ЛЬВІВ, вул. КРАКІВСЬКА ч. 6.
ТЕЛЄФОН 21-28. ДОГІДНІ СПЛАТИ.

Біблія й модерний астроном

Сір Джемс Жанс, оден з найбільших сучасних астрономів Анґлії, виголосив сего року вступну лекцію в Кембріджі такого змісту: Сегодня пояснюють собі склад матерії й усі події в т. зв. всесвіті наукою про филювання. Розріжняємо замкнені системи филь і т. зв. „свобідні филі“. Останні називаємо „радіяцією світла“. Коли матерія нищиться, тоді замкнена в ній филююча енерґія стає свобідна. На тій основі мусимо дійти до висновку, що цілий всесвіт се ніщо инше, тільки „світ світла“ та що історія сотворення світа як найдокладніше передана в книзі Битія, словами Бога: „Най буде світло!“ Механічні пояснювання сотворення світа вже дійшли до смертної точки і стали. Термодинамічні закони кажуть нам, що кожда річ в природі осягає „остаточний стан“ і вже далі не розвивається, а зачинає розпадатися. Світ опертий на математичній основі, а математик, котрий його творив, досконало вмів усе обрахувати. Далі представляє анґлійський астроном математично відношення духа до тіла і сказав, що вже в старині удалося одному великому мислителеви відкрити се відношення. Плятон пізнав скінченість людського розуму. Та лекція анґлійського ученого викликала велике враження.

——o——

Sorteo de Navidad

Найбільша льотерія світа. — Жебрацька спілка виграла 6 міліонів.

Ніде на світі не грають так в льотерію, як в Еспанії. Майже кождих 14 днів оповіщують там велику льотерію, а найбільшу на Різдвяні свята. Сего року правительство визначило 140 міл. пезетів на різдвяні виграні. Перша виграна 15 міл., друга 6 міл. і т. д. В Еспанії ледви чи є людина, яка не купилаб льосу — бодай під Різдво. Льоси діляться на маленькі частинки, отже й убогі можуть їх набувати. Купують їх і жебраки. Сего року жебрацька спілка виграла другий з черги льос — 6 міл. пезетів. Се велика сума, одначе ніхто не сумнівається, що жебраки, котрі її виграли, будуть дальше займатися своїм ремеслом, бо вже раз був такий випадок.

Облуда се поклін, який злочинність приносить чесноті (Рошфуколь, „Максими“, 218).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Навернення бельґійської княжни Астриди. Бельґійські протестанти, в числі 40.000, дуже огірчені ізза навернення 25-літньої бельґійської княжни Астриди, доньки протестантської шведської королівської пари. Протестанти жертвували їй у часі її вінчання біблію, та мимо того будуча королева Бельґії стала католичкою. Невдоволення й гнів ізза мішаного подружжя й навернення доньки шведського короля замітні також і в німецьких протестантських часописах.

Нова церква в Римі. Кардинал Помпілі посвятив у Римі нову церкву Матери Божої Страдаючої. Церква належить до арґентинської кольонії в Римі.

Новий жіночий часопис в Італії. В січні 1931 р. зачав виходити в Вероні новий часопис „Ле донне італіяне“ („Італійські жінки“). Часопис цей — орґан католицької акції. Головна його ціль — виховувати жінок до апостоляту добрих обичаїв.

Опсвістки про богослуження на двірцях. Німецьке мін-во комунікації дало дозвіл вивішувати на залізничих двірцях плякати з оповістками про богослуження та з поданим на них віддаленням церков від двірця.

Каплиця для летунів. На летунськім майдані в Льорето кардинал Капотості поклав угольний камінь під каплицю летунів. Кошторис був визначений на 60.000 лірів, уряд збільшив його до 260.000 лірів. Рівночасно з положенням угольного каменя під летунську каплицю, відбулося посвячення 22 нових літаків.

Католики й Ліґа Націй. В грудні 1930 р. відбулася в Парижі конференція католицьких приятелів мира й Ліґи Націй, уладжена заходами французької групи католицької унії міжнародних студій і франц. відділу Катол. Унії для справ міжнародного мира й справедливости. В конференції взяв участь Ерік Дріммонд, католик, ґенеральний секретар Ліґи Націй. Він ствердив, що мирова праця обох уній має велике значіння для Ліґи Націй. Крім кардинала Вердієра, в конференції взяли участь нунцій у Парижі мсґр. Маліоне та епископ Женеви, Льозанни й Фрибурґа мсґр. Бессон.

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ“
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — Телефон: 91—71.
861 4—10

Яке християнство в Абісинії

З приводу недавної коронації короля Абісинії КАП пригадує, що там християнство було вже в 4 ст. Пропаґанді аріянізму Абісинці не піддалися, зате в 5 ст. вкорінилася там секта монофізитів. Від 13-го ст. коптійська церква в Єгипті дає Абісинії голову її церкви званого „абуною“. Одначе той „абуна“ не має навіть права висвячувати духовних. Ізза незнання місцевої мови він звичайно зовсім ізольований. Духовенство „Абуни“ дуже низького рівеня. Від віків панує там жидівський ритуал обрізування, як також очищення і їди. Святині Абісинців переважно округлі, або осмикутні, а вірні слухають богослуження поза мурами церков. Католицькі місії були там вже в 13 ст. В р. 1626 католицизм признано державною церквою, та се тревало тільки 6 літ. Потому побут катол. місіонарам заборонено під карою смерти. Катол. місії зявилися в Абісинії знов аж 1838 р.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДО ЖЕНЕВИ виїхали представники українського клюбу, Д-р Яр. Олесницький і п. М. Рудницька.

„РОБОТНІК“ подає такі дві нотатки: Предсідником четвертого сойму Р. П. „вибраного“ 16. листопада, на першім засіданню був кн. Андрей Любомірский, посол ББ мнимо найстарший віком. — На історичнім зібранню в Кракові, котре торжественно проклямовало в часі війни право Польщі до незалежности і злуки, двох людий голосувало проти ухвали: Д. Абрагамович і кн. Андрей Любомірский.

КАТОЛИЦЬКА „Ґерманія“ помістила статтю свого б. московського кореспондента Кнехта, котрий взиває цивілізовану Европу, щоби збойкотувати Ґоркого. Як відомо, Ґоркий не перестає хвалити большевицький „рай“, але сам живе собі в роскішній палаті на острові Капрі, між буржуями, чисто по буржуазному, а больш. уряд виплачує йому грубі гонорарі за вихвалювання большевизму.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ БРІНІНҐА. Підчас приїзду нім. канцлера Брінінґа до Бреслява зібрана коло двірця кількатисячна товпа ворожо демонструвала проти нього й уряду. Піша й кінна поліція мусіла розганяти товпу. Підчас сутички один поліціянт від удару в голову впав непритомний, один офіцир наслідком упадку коня на брук контужений. На площі перед архиепископською палатою дійшло до сутички. Арештовано 19 осіб.

АНҐЛІЙСЬКА КУРТУАЗІЯ. Віцекороль Індії, отвираючи сесію конґресу, віддав пошану взнеслим ідеям Ґандія. Одначе звернувся з візванням до конґресу, щоб Гіндуси припинили протиурядову кампанію і прилучилися до співпраці над опрацюванням конституції. Їй посвячена теперішна конференція „Округлого Стола.“ При тім віцекороль зазначив, що правительство має досить сили, щоб опанувати кампанію спрямовану проти нього.

РОБІТНИЧЕ правительство Анґлії відноситься до мілітаризму зовсім інакше в практиці ніж в теорії. Воно не тільки викінчує величезну кріпость в Сінґапоре, але ще на днях рішилося оснувати нову морську базу для анґлійської воєнної фльоти, а саме на Бахрейнських Островах в перській заливі. Та нова воєнна база послужить Анґлії не тільки до панування в перській заливі, але й до лекшого опановування Індії.

МУСОЛІНІ ПРО ВІЙНУ. Мусоліні мав розмову з головою союзу французької провінціональної преси, Ґобертом. Він м. і. сказав: Ті, Французи, що обвинувачують мене, що маю воєнні наміри, стратили змисли. Я сам брав участь у війні і жаден розумний чоловік не може бажати катастрофи свого краю, котра своїми жахливими розмірами перевищує всі елементарні нещастя. Сам маю пятеро дітий. Се повинно бути запорукою, що не хочу з ніким війни. Часто говориться, що Апенінський півостров перелюднений. Я переконаний, що він може ще виживити 5 до 6 міліонів людий більше ніж має тепер.

ІТАЛІЯ в приспішенім темпі будує воєнну фльоту. За останній рік збудувала вона аж сім кружляків, коли Франція й навіть Анґлія збудували тільки по одному. Всіх воєнних суден збудувала Італія в 1930 р. 16, а будує тепер 42, крім 22 підводних. Ні одна держава не зброїться так на морі. („Дейли Телеґраф“).

ВИБОРИ В ЕСПАНІЇ будуть розписані 8 лютого й довершені 1 марта.

——o——

НОВИНКИ

Велика катастрофа в Ґдині. На залізничім двірці наступила велика залізнича катастрофа. На відчеплену машину ґданського поїзду, якою маневрував машиніст Зелінський, наїхав особовий поїзд з Вейгерова. Чотири вагони розторощені цілковито. Зпід них витягнено 3 трупи, 13 осіб тяжко ранених, 29 лекше. Завинив машиніст Зелінський, котрий маневруючи самовільно й запізно, переїхав звороткицю.

Польські студенти й Берестя. Мимо заборони ректора відбулося у вестібулю львівського університету віче польської академічної молоді. Протестовано на нім не тільки проти Берестя, але і проти ректора й сенату за те, що висловив нагану студентській орґанізації „Братия Помоц“ за підписання протесту в справі Берестя. На вічу свистали й кричали: „Ганьба професорам, котрі не є з нами“... Цікаво, чи сенат розвяже польські студентські орґанізації за протистатутову діяльність так, як поспішно розвязав укр. „Студентську Громаду“?

Франція обмежує іміґрацію. „Ле Матен“ друкує заяву міністра праці в справі безробіття. В ній міністр сказав м. ін., що значно зменшено континґенти заграничних робітників, уневажнено богато зізволень на побут і заключено умови з зелізничими компаніями в справі улекшення повороту робітникам до їх батьківщини. Поза тим видано енерґічні зарядження, щоб унеможливити „інвазію“ чужинців й поручено конзулярним аґентам вести акцію в напрямі зменшення іміґрації до Франції.

Для Пань, що хочуть навчитися крою і шиття модерних жіночих і діточих одягів та білля, уладжує кооператива „Труд“ у Львові, Ринок ч. 39. тримісячний курс крою і шиття. Курс починається 1-го лютого. Наука в годинах пополудневих. 866 3—3

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 16-50

——o——

Коли бандаж

то лиш в закладі спеціяльних патентованих бандажів пропуклинових і черевних

М. ФРАЙЛІХА

Львів, вул. Городецька 35.

841 7—10

Жертви

Впов. Іван Бурачок в Піддубцях п Угнів 1 зл. на УКО.

Впр. о Дамян Дзяма з Чорного 5 зл. на католицьку друкарню.

Впр. о. Франц Масляник в Ізбах 1 зол. на УКО.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

200 літурґічних пісень найзнаменитших композиторів, видання Архикатедрального Хору в полотняній оправі зол. 55.

35 концертів Бортнянського в полотняній оправі зол. 58. 853 5—5

Вс. Отцям та Урядам парохіяльним сплати місячні. Замовляти: **КНИГАРНЯ НАУК. Т-ВА ім. Т. ШЕВЧЕНКА у Львові, Ринок ч. 10.** Новий катальоґ музичний висилаємо даром.

ОТОМАНИ, канапки, ґарнітури сальонові, як також всякі роботи тапіцерські по конкуренційних цінах поручає **РОБІТНЯ ТАПІЦЕРСЬКО - ДЕКОРАЦІЙНА**

ВОЛЬФІНҐЕР, Львів, вул. Коллонтая ч. 6.

817 Для П.Т. урядовців догідні сплати. 13-15

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки

Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“

виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові. 845 9—12

З днем 1. січня 1931 р.

у Львові, вул. Бляхарська ч. 11.

Дім Ставропіґії. Тел. 93-2.

ВІДКРИТО:

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ФРИЗІЄРСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ

Теодора Кутковського

мистця Львова на 1930 рік.

Відзначеного золотою та срібною медалею на фризієрських конкурсах Виконує по конкуренційних цінах: голення, стрижку волосся, ондуляція водна і стала фарбования волосся, манікір. 869 1—5

Для Вп. Пань окремий ґабінет. В абонам. спеціяльна знижка.

Др. Остап Прийма

ординує у внутрішних недугах тепер:

Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50

Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 3—20

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:

Францішек Невчик

у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.

Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 5—25

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ

КОВДРИ з вати від зол. 22·—
з вовни „ зол. 48·—
з пуху „ зол. 140·—

МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—
з волосіння зол. 80·—

Подушки з піря . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Готові пошевки . . . . від зол. 3·—
Готові простирала . . . від зол. 5·50
Готові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—

Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:

Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.

ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 12—20

Недуга легенів. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно без ріжниці пола, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі „Balsam Thiocolan-Age“ Гопсецкого що влекшуючи виділювання флєґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла і усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики. 851б 5—10

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Вирабляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 24—50

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 1—25

САНАТОРІЯ „VITA“

Відділи: положничо-ґінекольоґічний хірурґічний і загальний.

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛИСТОПАДА Ч. 22.

Числа телефонів 73-03 і 77-03.

Уряджена після найновіщих вимог ґіґієни і комфорту у власнім 3-поверховім домі 2 операційні салі, породова саля, осібна кімната для немовлят. Вінда електрична. Гарний огород. Ціни від 16 зл. в кімнаті з 2 ліжками, а від 18 зл. в осібній кімнаті, з цілим добірним удержанням, услугою і опікою лікарською

Довільний вибір лікаря ординуючого.

859 4—6

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

855 4-?

ЛІЯРНІ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ в КАЛУШІ, вулиця Собіського ч. 7 **А. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО І С-КИ** в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красіцького ч. 63

доставляють дзвони з найлучшої заграничної бронзи, в ріжних скількостях, о гарнім, мельодійнім голосі, переливають старі, **мають постійно на складі около 200 штук дзвонів ріжної величини і тонів.**

ЦІНИ НАЙНИЗШІ! 834 9—10 **ДОГІДНІ УСЛІВЯ ПЛАТНОСТИ!**

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття

„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.

838 Телефон ч. 60-04. 8-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 29. січня 1931. Ч. 6. (406)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж нево: в четвер на 4 ст під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів. вул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел 4-48.

Передплата в краю 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. -
Конто П Щ.: Краків 405.867.

ЧСВВ. одержить Архимандрита

Довідуємося з достовірного жерела, що Конґреґація для Східної Церкви окремим декретом, виданим 1. січня 1931, в день св. Василія Вел., зарядила, щоб найблисша ґенеральна капітула Чина СВВ вибрала Архимандрита й його дорадників. З огляду на те, що доси зреформована була тільки одна галицька провінція ЧСВВ, лиш галицький Протоігумен виконував рівночасно уряд Архимандрита. Колиж в останніх 10 літах за управи пок. о. Анастазія Калиша зреформований Чин поширився на инші краї й народности, Апостольська Столиця уважала вказаним поручити вибір найвисшого настоятеля Чина з тим, що настоятелями в поодиноких провінціях будуть протоігумени.

Европейський маніфест

Европа не хоче війни.

ТК доносить з Женеви: Виділ для справ Европи скінчив засідання і відрочив ся до мая. Передтим ухвалив маніфест іменем Франції, Анґлії, Німеччини й Італії, котрому Бріян дав висше наведений заголовок. В маніфесті сказано, що невідповідальні круги поширюють вісти про можливість війни, се викликає брак довіря й унеможливляє поправу господарських відносин. Отже міністри головних держав заявляють, що вони твердо рішені, при помочи Союза Народів виключити всяке насильство. Утворено виділ представників з 11 держав для справ цлових і приготовано ряд справ для влекшення становища хліборобства. Ті справи будуть полагоджені в маю.

—o—

11 міліонів безробітних в самій Европі

Протягом року безробіття подвоїлося.

З Женеви доносять: Міжнародне Бюро Праці оголосило звіт, котрим стверджує, що безробіття дальше зростає. В самій Европі є вже тепер 11 міліонів безробітних, т. зн. два рази тільки як минулого року. Число безробітних в Америці виносить 5 до 10 міліонів, в Японії 400.000. Найбільше безробітних в Німеччині, бо 4 міл., потім в Анґлії 2.5 міл., дальше в Італії, Польщі й Чехословаччині.

—o—

20.000 пошкодованих у Львові

У Львові при Марійській площі ч. 6. був „Повшехни Заклад Кредитови“, оснований місцевими й заграничними фінансістами. Він займався ратальною продажию „долярівок“ і льосів клясової льотерії, заробляючи до 60%. По якімсь часі зачало діятися таке, що люди, котрі сплатили всю належитість, не одержували ні льосів, ні своїх гроший, бо „не заставали директорів“. В справу вмішалася прокураторія. Стверджено, що гроші переказано до віденських банків на особисті конта і що є коло 20.000 пошкодованих осіб. Льокаль опечатано. Слідство ведеться далі. („Хвіля“).

—o—

Бійка комуністів з гітлєрівцями

В салях Фрідріхсгайму в Берліні дійшло на зборах гітлєрівців до кривавої сутички з комуністами. Поліція мусіла палицями опорожнити салю. Коло 100 осіб ранених, в тім 40 тяжко в голову. Ціле умебльовання льокалю знищене. Арештовано богато осіб.

—o—

Страшна панщина у товаришів

Лондонський „Те тімбер Трейдс Журналь“ пише: В транспорті дерева, яке наспіло з Архангельська, укрилося трьох совітських вязнів: козак, мужик і купець. Вони прибули до Лондону й оповіли що слідує: В околиці Архангельська виконують примусові роботи в лісах коло 150.000 політичних вязнів. Вони працюють по 12 годин денно і не мають ніякого свята ні неділі. Мимо великих морозів мусять спати в шатрах з полотна. На цілий день одержують 1 до 2 фунтів злого хліба й тарілку зупи з сушених риб, часто зогнилих. Смертельність між тими невольниками масова. До того богато їх убивають большевицькі дозорці... Так знущаються над людьми ті, що деклямують про „свободу“...

—o—

Новий рід опери в двох мовах

З Ню-Йорку доносять: В Метрополітан-опері відбудеться премієра амер. компоніста Дім'а Тейл'а п. з. „Петро Джобертсон“. Частина подій тої опери відограється в Анґлії, а частина у Франції. Перша буде відспівана в мові анґлійській, друга у французькій.

—o—

Планета Ерос наближається до землі

Професор Павло Кірхберґер пише: В останних днях січня с. р. наближиться до нашої землі мала планета Ерос. Підійде вона так близько, що астрономи ще ніколи не мали нагоди, обсервувати з такої віддалі жадне небесне тіло. А віддаль та виносити-ме „тільки“ 26 міліонів км. Найблисше підходить до землі планета Венера, одначе вона якраз в тім часі стає в такій позиції до сонця, що обсервувати її неможливо. Друга з черги найблисша планета, Марс, підходить до землі тільки на 55 міл. км. Тому велика була радість між астрономами, коли проф. Вітт в 1898 р. відкрив „Ероса“, котрий може наближитися до землі на 21 міл. км. Одначе він від того часу наближився найбільше на 48 міл. км. Аж тепер зближиться ще більше. На жаль, його біг не годиться з обчисленнями астрономів. Сему нема що дивуватися, бо Ероса обсервують недовго. Коли вдасться добре заобсервувати біг Ероса, тоді будуть справлені й дотеперішні обчислення віддалень землі від сонця й инших звізд. Ерос належить до дуже малих звізд. Його промір подають на 20 до 32 км. Та чи він правильна куля, невідомо.

—o—

ЛИШЕ ЛЕГКОДУХ НЕ ДУМАЄ ПРО ЗАВТРА.

Розумна людина забезпечує свою і своїх близьких будучність тим, що складає свої ощадности в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“

867 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 6-?

ПОДАТКИ

П. з. „Куди дорога?“ приніс краківський „Час“ пару статтей пера Павла Попеля про податки в Польщі та способи їх стягання. Правдиві се статті. Ось дещо з них на пекучу тему податків:

Доходовий податок, такий як його установили і стягають, се одна змора, котра душить нас 365 днів на рік а в літах переступних 366 днів. Властиво зізнання в справі того податку зовсім злишні, бо приписи, що навіть віродостойні записки податника треба уважати за доказовий матерял, — це ілюзія й теорія. В практиці не мають довіря навіть ретельні книги рахункові приватних осіб, ба навіть книги ведені рахунковими бюрами. Міра того податку дійсно протикапіталістична. Окрім того є ще 10-процентовий додаток до нього. Справедливости того мабуть ніхто не зрозуміє. Вільно робити відклики, та вони безцільні, бо раз, що не здержують плачення а по друге: їх не узглядннюють. Від залеглостей наростають лихварські проценти бо по 2% місячно. Кари за зволікання приносять скарбови міліонові зиски, хоч люде наражуються на такі кари тільки з абсолютної неможливости платити на час фантастичні податки. Комісії відкличні І. інстанції складаються з осіб, котрі часто не мають поняття ні про рільництво ні про промисл, нпр. реставратор або торговець яйцями чи фарбами видає вирок про оборот в тартаку — всупереч книгам, виказам і доказам. До того — пише п. Попель — ті комісії складаються з нац. меншостей (значить, відкрив „кривду“!.. — Ред. „Н. Зорі“). На питання автора, чому його відклик ждав три роки на полагодження, начальник відділу скарбової палати відповів:

— „Коли я обняв се становище перед роком, застав я 23.000 неполагоджених відкликів!“

Чи така скількість відкликів не характеризує вимовно несправедливости вимірів? Чи можна припустити, що всі ті відклики безпідставні? А тих 23.000 відкликів відносяться тільки до одного воєвідства! Помножіть се число через число воєвідств (16), а побачите, яку масу непродуктивної праці й коштів витрачено на ті відклики. (Дальші уваги пропускаємо з огляду на цензуру). Кари стягані зі знуженілого населення не заповнять пропасти, в яку його кидає криза, тільки ще поглиблять її. Юзеф Дверніцкий пише в ч. 314 „Дня Польск'ого“, що про кождого платника згори вироблена думка, що він мусить обманювати державу, отже що небудь він напише чи предложить — все „брехня“... „Скоро тілько наказали стягнути, то мусить бути стягнене, хочби господарство мало бути знищене й субстанція нарушена. Такі методи далеко нас не запровадять. Поза кризою, що руйнує всяке майно, наші власні власти знищать до останка платничу можливість.“ Де ми живемо? Чи се шлях до морального й матеряльного відродження народу й держави? Тра-

титься притомність і дістається нервозного потрясення, коли чоловік входить до скарбового уряду, над котрим повинен бути такий надпис як над пеклом Дантого: „Покиньте всяку надію!“ Варт устійнити проблем, чи суспільність існує для державного скарбу, чи скарб для суспільности. Далі виводить польський автор, що коли нема відки взяти грошей на всі потрібні видатки, то треба заспокоювати лиш конечні видатки а не потрібні. — До тих виводів нема потреби додавати що небудь.

Найбільший вибір. Приступні ціни.

ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА

і всякого рода і якости горнятка

поручає одинока українська Ф-ма

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 10—50

Кінець вітрильних кораблів

„Льойд“ оповіщує: В р. 1914 було ще 6.400 вітрильних кораблів, а в р. 1929 тільки 3.000, уживаних переважно до прибережної плавби й риболовлі. Тільки деякі з них були уживані до далекої плавби по морях. В згаданім часі відсоток тоннажі вітрильних кораблів упав з 8% на 2.5, коли тоннажа моторових кораблів піднеслася з 0.5 на 10%, а опалюваних нафтою з 2.7 на 28.5%. Кошти будови вітрильних кораблів далеко менші ніж инших, а сила, котра їх жене (вітер) взагалі нічого не коштує. Чомуж зникають ті кораблі? Бо 1) вони залежні від погоди, 2) бо до їх обслуги треба більше людських сил, ніж до обслуги парових кораблів, а людська робоча сила дорога. Фаховці кажуть, що вітрильні кораблі оплачуються тільки в прибережній плавбі і як місця, на котрих можна виховувати добрих моряків.

——o——

Протисоціялістичний Союз

Він має 500 пресових орґанів з 20 міліонами читачів.

Лондонський кореспондент „Наєс Вінер Журналю“ мав інтервю з ґенеральним секретарем „Протикомуністичного і протисоціялістичного союзу“ А. Мекіноном. Він дав йому вичерпуючі інформації про ціли і завдання цего Союзу. Цей союз істнує від 22 літ. Від того часу відбув 12.000 віч, які приєднали йому 8 міліонів активних членів. Союз поставив собі за ціль боротьбу з марксізмом в ріжних його відтінках. Особливо стає цей союз в обороні особистої свободи, якій загрожує небезпека зі сторони марксістів. Союз веде успішну пропаґанду в соціялістичних центрах Лондону, Шкотії й полудневої Валії, провадить школи промовців і відповідні курси, котрі дають населенню спромогу заглянути поза куліси соціялістичної діяльности і виробити собі безсторонний погляд на політичне й економічне положення. Союзові помагає в пропаґанді 500 часописів, які мають понад 20 міліонів читачів. Союз стоїть в звязку з подібними орґанізаціями в Голяндії, Франції, Америці й Канаді. Тепер навязав звязки з подібними орґанізаціями в Німеччині й Австрії та стремить до того, щоб якнайскорше перетворитися в міжнародний союз противників марксизму. Щойно тоді, коли Европа висвободиться з економічної кризи і Союз переміниться в Протимарксівський Інтернаціонал, буде можна говорити про ліквідацію соціялістичної утопії.

Поспіх нічого не поможе: зачинай вчас робити (Ляфонтен, „Байки“, 6, 10).

Сесія Ради Союза Народів

Словний двобій двох міністрів.

На засіданню Ради Союза Народів німецький міністр загран. справ Курціюс виголосив велику промову в справі переслідування німецької меншости в Польщі. Промова мала 140 стор. машинодруку. В ній говорив Курціюс про виборчі надужиття на Горіш. Шлеську. Промову ілюстрував великою скількістю фактів надужить. Виступав остро проти „Союза б. польських повстанців“. Заявив також, що німецький уряд і нарід стремлять до зміни східної границі тільки мирною дорогою і на підставі договорів. Дальше запевняв, що Поляки на нім. Гор. Шлеську мають повні горожанські права і свободу а до райхстаґу тому не вислали ані одного Поляка, бо добровільно голосували на німецькі листи. При кінці домагався Курціюс, щоб Рада Союза дала запоруку, що приречення польського уряду в справі покарання винних надужить будуть додержані і щоб запобігла тим надужиттям на будуче. В промові згадував також Курціюс про переслідування українських національних меншин, одначе ПАТ, подаючи зміст промови Курціюса вважав за відповідне це місце пропустити. На заміти мін. Курціюса відповідав мін. Залеский довгою реплікою. Він заявив, що завданням Союза Народів є боронити справедливих інтересів національних меншин але рівночасно старатися осягнути мирне співжиття і згоду меншин з більшістю. Наводив факт підчеркнений в меморіялі „Фольксбунду“, що відносини на Шлеську погіршилися від жовтня 1930 р. Причиною цего була відома промова мін. Тревіраноса, і взагалі кампанія за ревізією схід. границь Німеччини. Через те людність денервується і на тім тлі виринули інциденти. Міністр застерігається проти надуживання вмішування зовнішних чинників. Опісля цифрами виказує, що 200 тисяч Німців на польській стороні Гор. Шлеську має 84 народ. шкіл, а 542 тисяч Поляків по німецькій стороні тільки 28 шкіл. Обговорюючи конкретні випадки надужить наведених в меморіялі „Фольксбунду“, заявляє, що винуваті будуть покарані. Вкінці Залеский заявив, що політика Польщі мирова і бажає помирення німецької меншости з польською більшістю. По полудні знов промовляв Курціюс і знов відповідав Залеский. Курціюс дальше наводив факти терору і надужить на Гор. Шлеську і вкінці заявив, що Союз повинен розглянути політичну систему, котра спричинила горішношлеські події. Мін. Залеский відповів, що зовсім не перечить, що були надужиття і ще раз запевнив, що винуваті будуть покарані. Щодо справи передвиборчого террору, то покривджені мають право звертатися до Найвищого Суду в Польщі. Вкінці міністр заявив, що дістав щойно відомість, що в окрузі Піли німецькі власти замкнули 19 польських шкіл. На тім засідання Ради закінчилися. Французька і анґлійська преса підчеркують, що обидва міністри говорили в поміркованім тоні.

Уява найсильніше ділає в слабих людях (Шекспір, „Гамлет“, 3, 4).

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ“
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — **Телефон: 91—71.**
8?1 5—10

ПАПСЬКИЙ ЗАКОН ПРО ВАТИКАНСЬКІ ГРОШІ

(Від кореспондента „Н. Зорі“ з Риму).

Дня 31. грудня 1930 р. св. Отець Пій XI. проголосив слідуючий монетарний закон:

Грошева система Ватиканської Держави має бути десяточна. Сума грошей, виданих в сім році, є один міліон; і то так, що срібних монет появиться: 750.000, ніклевих 236.000, а мідяних: 14.000; в самій Ватиканській Державі курсують гроші також італійські. Грошева одиниця се ліра о вартости 0.07919 чистого золота. Золоті гроші виглядають так: на одній стороні бюст св. Отця, підпис: Піус XI. Понт. Макс. Анно 8. На оборотній стороні Христос Цар осіяний славою, зі скиптром в руках і вселенною завершеною хрестом. Надпис: Стато делла чітта дел ватикано (Ватиканська Держава), ліре 100. Срібні гроші вартости 10 лір: бюст св. Вітця, підпис: Піус XI. Понт. Макс. а. 8., на другій стороні: Мати Божа в небесній славі з дитятком Ісус, що благословить; видніє напис: Реґіна паціс (Цариця мира). Стато делла чітта дел ватикано. Лір 10; 1929. Срібні гроші вартости 5 лір мають з одної стороні бюст св. Отця; на другій стороні св. Петро в корабли з кермою в руках; підпис як висше; вартість: 5 лір. Ніклеві гроші вартости 2 лір: герб Найвищого Архіерея: підпис Піус XI. Понт. Макс. ан. 8. 1929. (Пій XI. Найвищий Архіерей), на оборотній стороні добрий пастир з ягнятком на плечах, підпис як вище. Ніклеві монети вартости одної ліри: На передній стороні добрий пастир; на оборотній Мати Божа Непорочного Зачаття; підпис як вище. Ніклеві гроші вартости 50 сотиків: добрий пастир; на другій стороні св. Михаїл, що вкладає меч в піхву; підпис як вище. Вартости 20 сотиків: як попередна монета, лише на оборотній стороні: св. Павло осіяний блеском. Вартости 10 сотиків: шестираменний герб св. Отця; на другій стороні: св. Петро в небесній славі. Вартости 5 сотиків: як вище; на оборотній стороні: оливна галузка.

о. Ст.

Коли бандаж

то лиш в закладі спеціяльних патентованих бандажів пропуклинових і черевних

М. ФРАЙЛІХА

Львів, вул. Городецька 35.

841 7 10

Чин „Христа-робітника“

Оснований у листопаді 1926 при гробі св. Мартина в м. Турф чин „Христа Робітника“, опертий цілковито на засадах енцикліки „Рерум новарум“. Стрінувся він зі словами сердечної заохоти св. Отця Пія XI. і з вельми жичливим становищем цілого французького епископату та епископів інших країв. Ціль чина — привернення робітничих мас до Христа і покликання до праці світських апостолів, людий з робітничих шарів. Ті апостоли мають вести дальше свій дотеперішний спосіб життя і трудящістю, покорою та доцільною ощадністю давати добрий примір окруженню. Це орудники їх діяльности. Щоб не стрічатися з труднощами у сповнюванню своєї святої місії Христових воінів, не носять окремої одежі й не обовязує їх спільне життя та особливший послух. Натомість відбувають новіціят і мусять пильно дбати за відповідне образування та щорічні реколекційні вправи. Обіти їх мають цілковито приватний, індивідуальний характер.

——o——

ЕМІҐРАЦІЯ НА... ЗВІЗДИ

Фантастичні предсказування вченого.

Славний російський астроном, проф. Стратонов, перебуваючи хвилево в Празі, обговорив у тамошній пресі можливість лучби зі звіздами й еміґрації мешканців землі на інші планети.

Стратонов припускає, що за кількасот літ перелюднення доведе до того, що люди зовсім поважно будуть думати про еміґрацію на інші планети — так, як тепер актуальна еміґрація пр. не тільки до Америки, але навіть в підбігунові околиці. Люди мусіти-муть вибирати очевидно таку планету, на якій життеві умовини подібні до тих, що на землі. Правдоподібно поїдуть на Венеру, бо її температура відповідає менше більше температурі в околиці рівника на землі. Позатим Венера має досить води і пригожу атмосферу, котрої питомий тягар подібний до тягару атмосфери землі. Перша еміґраційна филя земних людий — так твердить Стратонов — поселиться на Венері в околицях її бігунів, бо там температура холодніща. Щойно опісля еміґранти з землі поселяться й в інших околицях. А слідуюче покоління розселиться вже по цілій поверхні Венері.

Очевидно є скептики, що кплять собі з пердсказувань Стратонова. Числячися з цим, відповідає він на можливі закиди м. і. твердженням, що питання міжпланетної комунікації находиться тепер в такій стадії, в якій находилася перед 30 роками проблема повітряної комунікації. Тому уважає, що чоловік зовсім певно дістанеться на звізди.

Найбільша трудність виїзду туди буде полягати на пристосуванні чоловіка до стало зростаючої скорости ракет. Бо безперервно зростаюча скорість ракет викликує прикрі фізіольоґічні реакції, пр. кровавлення і т. п. Але й тому можна буде запобігти в цей спосіб, що будучі піоніри мусіти-муть вправлятися в спеціяльно до цего збудованих апаратах, що з найбільшою скорістю будуть обертатися довкола своєї оси. Поступи на полі техніки, електричности й хемії сьогодні вже такі великі, що незабаром лету на звізди не можна вже буде вважати фантастичним помислом.

Коли птах навіть іде, то видно, що він має крила (Леміер).

Маленький фейлетон

Про катар і його лічення

Катар носа повстає з двох причин: як наслідок перестуди або подразнення порохом, острими матеріялами, пилом отруй і т. п. Тоді чихаємо й кажемо, що маємо „початок катару". Так повстає катар внутрішної носової оболони, котрий має нахил до поширення на гортанку й инші органи. Отже легковажити його не треба, особливо старшим людям, у котрих через те скоро приходить загальне ослаблення, мороз іде по цілім тілі, голова болить і т. п. Тоді треба як найскорше кластися в ліжко, пити горячий чай і т. п. і добре обкриватися, щоб викликати поти (найлучше вовняними накривалами). Легкий катар зникає скоро. коли сидіти в теплій кімнаті, одначе провітрюваній, розуміється в обережний спосіб. Хто має катар, повинен уникати скорої зміни температури й не пити холодних напитків. Коли катар зачинається, можна його перепинити ужиттям одної каплини йодової тинктури в пів склянці води. Колиж катар тріває довше ніж 14 днів, тоді вже треба, щоб лікар оглянув, бо вже може бути комплікація з поліпами й внутрішним ятренням. (З німецького).

——o——

Нова филя дорожнечі

В тій справі „Ґлос Народу" пише: По всій території Польщі проходить нова хвиля дорожнечі. Клич до підвижки цін дають власне ті чинники, котрі з природи річи повинні двати про вдержання цін на висоті, яка відповідалаб низьким платням широких мас працівників, — т. зн. урядові чинники. Филя підвижки цін, яку вже тепер можна зовсім докладно завважити спадає тим дошкульніше на суспільність, що рівночасно в промислі росте тенденція до обнижування робітничих платень і ті зменшення вже в богатьох випадках переведено.

Передовсім треба згадати найсвіжішу 30-процентову підвишку цін сірників, яка накладає на край гарач у висоті коло 18 міл. зол. річно. Вже говориться про підвишку цін тютюневих виробів іменно дорощих ґатунків, кружляють також поголоски про намірену підвишку витворів спіртового монополю. Нова сірникова умова підносить оплати від запальничок до 10 і 20 зол. від штуки. Вона має на ціли здержати розповсюдження їх уживання. Далі приготовляється проект підвишки чиншів о 40 проц. і вище, залежно від категорії помешкання. Цей проект має незадовго увійти під обради сойму. Дальше, стверджена в останніх днях легка звижкова тенденція цін збіжа дала притоку до піднесення в богатьох місцевостях цін муки та хліба. Особливо ця підвишка разить, бо відомо, що через довгий ряд місяців, коли ціни збіжа нагально спадали — ціни хліба і муки вдержувалися майже на однім поземі, або виказували тільки незначну знижку. Уряд не вважав відповідним сконтролювати калькуляцію млинів та пекарів і примусити їх до такої знижки цін, яка відповідалаб ціні підставового сирівця. Сьогодня перша легка звижкова тенденція на збіжевім ринку дає вже нагоду до піднесення ціни хліба, хоч вона властиво повинна бути ще богато нища. Ту безприкладну калькуляцію так щодо хліба як і пшеничного печива уряд довгий час толерував. Тепер вправді появився обіжник міністерства внутр. справ, взиваючий воєводів до переведення ревізії в млинарсько-пекарських калькуляціях, та цей зазив спізнений і невідомо які видасть висліди на практиці. Примір йде в гори а якраз правительство в останніх літах все перше виступало з підвишкою цін монопольних продуктів: тютюну, спірту, залізничих, почтових тариф і т. д. Щож дивного, що цей намір ділає в краю?

——o——

Охорона авторів також в Америці

Бюро Райтера доносить з Вашінґтону: Палата послів приняла законопроєкт у справі приступлення Америки до берненської конвенції, котра охороняє права авторів. Законопроєкт буде незабаром предложений сенатови. — З хвилею коли той законопроєкт стане законом, европейські автори, котрих твори в Америці часто передруковували без їх дозволу, матимуть право на відшкодування.

——o——

Статистика телєфонів

Тел. Юнія доносить: З кінцем 1929 р. було на земній кулі 34,400.000 телєф. абонентів, а саме: в Европі 9.958.000, в Азії 1,265.000, в Африці 224.000, в Австралії 706.000, в полудневій Америці 542.000, в півн. Америці 21.706.000. Що року зростає число абонентів в Европі на 8.4 проц., в Америці вже тільки на 3.9, бо там припадає вже оден апарат на 16.9 осіб, коли в Анґлії щойно на 4.2.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Конґрес у Велеграді. „Оссерваторе Романо" з дня 10. січня ц. р. подає з Праги, що найблизший конґрес уніоністичний у Велеграді відбудеться не в біжучім році, як було ухвалено на послідним конґресі, але в р. 1932.

Престол Папи Григорія VII. В катедрі в Палермі, в часі відновлювання церкви, віднайшли престол папи Григорія VII. Це викликало велике зацікавлення не лише в мистецьких кругах, але й серед істориків. Престол цей має свою історію. Находився він у Каноссі, коли король Гайнріх IV. упокорився перед папою Григорієм VII. і в покутничій волосінниці, з мотузом на шиї просив о прощення.

Викуп за полонених місіонарів. Комуністи в м. Кіян, пров. Кіянґсі знизили ціну викупу за полонених місіонарів до 600.000 китайських долярів. Передше жадали 10 міліонів. За двох норвежських місіонарів бандити домагалися викупу в сумі 400 тисяч китайських долярів.

Католицька Церква в Болгарії. З приводу вінчання короля Бориса III. з княжною Іванною Сабавдською, католицький часопис у Софії помістив статтю про положення катол. Церкви в Болгарії. Число католиків у Болгарії виносить нині коло 50.000. Розпадаються вони на 2 ґрупи. Більша, в числі коло 40.000 душ — ґрупа латинського обряду. Друга ґрупа в числі 10.000 се греко-католики. Живуть вони під турецьким і грецьким кордоном. Частину їх становлять македонські еміґранти.

Президент нанкінського уряду приняв св. Хрещення. Маршал Тшіянкайшек, президент національного нанкінського уряду, охрестився.

В Пекіні відбулося висвячення епископа Франца Лію, котрий є одинацятим із черги католицьким епископом китайського походження.

——o——

Сучасний католицький публіцист

На зальцбурськім академічнім зїзді виголосив реферат Д-р Вальдемар Ґуріян п. з. „Публіцист". В рефераті сказав м. и. таке: Якраз нині належить підчеркнути своєрідне становище публіциста як такого, що в сучасности шукає за поняттям вічности. Бо нині сама неґативна, оборонна постава католицького публіциста вже не вистарчає. В наших часах кризи, ізза якої все стає під знаком питання, не можна вдоволятися самою лиш обороною Церкви перед наступами. Якраз упадок ліберального світогляду, упадок абсолютної віри в людський розум та поступ, загрожує Церкві далеко більше ніж протиклерикалізм давніших часів. Люди глядять на Церкву тільки як на одну могутність побіч инших, уважають її за одну форму традиції, вірять що вона дійсно заспокоює релиґійні потреби, які невідклично лежать у людській природі. Одначе люди не добачують її единоспасительности, бо не хочуть вірити, що Христос Спаситель світа. Тому грозить небезпека, що метода, яка боронить Церкву при помочі впливу на публичну опінію й при помочі поучення, виявиться безуспішною, хоч і дальше вона потрібна. Треба це зрозуміти, що нині не ходить лиш про те, щоб доказати культурне, політичне й соціяльне значіння Церкви, але ходить про те, щоб активно причинятися до опанування сучасної кризи духа Европи. Католицький публіцист має нині за ціль діяти в модернім світі як місіонар, а не лише як жовнір поборювати той модерний світ. Це може він лиш тоді, коли посідає духа розріжнення. А того духа посідає він лиш як син Церкви; посідає його лиш тоді, коли в своїм життю наслідує Того, що є Спасителем світа й паном усіх часів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗА ЗВІТИ ЗІ СОЙМОВОЇ ДЕБАТИ про пацифікацію сконфісковано не тільки „Діло“, але й орґани видавані в польській мові, нпр. „Хвілю“. Тому тільки коротенько згадаємо, що пос. С. Баран представив докладний перебіг пацифікації, підчеркуючи, що воєвода Ґолуховський уступив, бо не хотів переводити такої пацифікації. — Відповідав мін. Складковський. Він заявив, що пацифікація була гуманітарним способом в порівнанню зі станом облоги, який мусівби оповістити. Він покликувався на шікаґовську „Україну“, котра писала, що саботажі в Галичині мають на ціли ширення заколоту та звертання мас проти держави. (Нема сумніву, що така писанина „України“ надзвичайно шкодить українській справі і в краю і за кордоном. — Ред. „Н. З.“). Мін. заявив, що винних уже покарано. — Внесок україн. послів відкинено голосами ББ. За внеском голосували всі инші партії з виїмком вшехполяків, котрі вийшли з салі.

ПОС. РУДНИЦЬКА ЗЛОЖИЛА в секретаріяті Союза Народів дві петиції. Перша в справі 8 увязнених українських послів, друга в справі пацифікації Схід. Галичини (АТЕ).

СЕЦЕСІЯ УКРАЇНЦІВ з буджетової комісії сойму наступила тоді, коли пос. Яворському, що обговорював пацифікацію відібрано голос.

АПОТЕОЗА БЕРЕСТЯ. Орґанізація „Леґіон Молодих“ розповсюднює в університетах Польщі летючки такого змісту: „Берестє не може бути забуте. Берестє мусить перейти до історії, озорене славою строгого мужеського рішення в імя добра й будуччини Народу й Держави.“

ЗАСТ. МІНІСТРА ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ ҐЕН. КОНАЖЕВСКИЙ заявив на соймовій комісії буджетовій таке: „Наперекір всяким обуренням мушу ствердити, що в т. зв. берестеській справі невідповідальні чинники, не маючи жадних конкретних даних, позволили собі кинути пляму на армію і безчестити офіцирський корпус і офіцирів, які там брали службово участь. Ствердую, що кождий військовий, який повнив службу в Берестю, повнив її під контролею зверхних властей згідно з обовязуючими приписами і реґулямін та що на їх поступування ніхто не скаржився. Виходячи з заложення, що ця справа політична, не вважаю вказаним на підставі інсинуацій невідповідальних чинників заряджувати якісь доходження“.

ФРАНЦУСЬКИЙ ОРҐАН „Попюлер“ приніс статтю Вандервельда, в котрій він пише, що це ганьба, коли польський уряд сміє виступати в Женеві як представник вільного народу: останні вибори в Польщі були найперфіднішим замахом не тільки на права меншостий але навіть на права більшости. Далі пише, що граница на Шлеську повна суперечностий і неможлива. Вістку сю подає „Дзень Польскі“.

ВІДЧИТ ПОЛК. КОСТКА-БЄРНАЦКОГО. В санаційнім клюбі у Варшаві відбуваються довірочні відчити ріжних санаційних достойників для вибраного гуртка одномишленників. Одним з прелеґентів був знаний комендант Берестя в часі перебування там послів, полк. Костек-Бернацкий. Він широко говорив про те, як було в Берестю. М. і. сказав, що хоч реґулямін був дійсно строгий, то його в нічім не нарушено. Поголоски про те, що в Берестю знущалися й били арештованих — брехня. Тимбільше неправдою є, що знущалися над пос. Ліберманом, бо він (Бернацкий) має супроти Либермана тільки почуття вдячности. Так каже полк. Костек-Бернацкий. Слухачі мабуть повірили в це.

НОВИНКИ

Великий Борислав. З днем 1-го лютого входить в життя розпорядок президії ради міністрів, яким громади Борислав, Мразницю, Тустановичі, Волянку, Котівську Баню, Попелі й Губичі лучиться в одну громаду під назвою Великий Борислав. Місцеві власти поробили вже відповідні приготування.

Екзекуція 1 ґроша. Быстроумність ріжних екзекуційних маґістратських урядів плодить неімовірні куріози. І так з Вильна доносять, що маґістратський екзекутор вислав на далеке передмістя секвестратора, щоб від п. Ароновича стягнути... 1 ґріш податку. А від іншого довжника Каммера стягнув 2 ґроші. Таких випадків занотовано у Вильні коло 100. При тім секвестратори видали на трамваї та фіякри по кілька золотих одноразово, щоби стягнути кілька сотиків податку.

На польськім побережжі коло Ґдині зловлено в грудні 324.443 кґ риби вартости 21.508 зл.

На однім з засідань ґданського сенату посолка комуністка Тотцка дуже авантурувалася. За це виключено її на протяг 8 засідань. Тому, що Тотцка добровільно не опустила салі, президент сойму Ґеґім заявив, що не хоче супроти жінки вживати фізичної сили, отже хоч вона на салі, вважає, що вона „неприсутна“. Тепер посолка буде могла верещати до схочу, але президія того не буде чути, бо посолки офіціяльно на салі нема.

„Ґазета Львовска“ випечатала ряд цікавих фейлетонів п. з. „Гумор в Польщі.“ Хоч Українці люблять говорити про „український гумор“, та якось не видно студій про нього. А придалисяб особливо в цих страшних часах.

Дохід берлінських театрів в часі свят був такий низький як у найгорячіші дні літа. Театрам грозить упадок.

В Парижі працює в друкарні як робітниця Олена Бонне, котра має 101 літ. Вона ще ніколи не їхала ні зелізницею, ні трамваєм, ні автом. В кімнаті не вживає електрики, тільки свічок.

30-ліття фондації Нобля. Фондація Нобля почала свою діяльність, видаючи свою першу нагороду 1901 р. В біжучім році обходить вона 30-ліття. На протязі того часу виплачено нагород на суму 18,029.000 шведських корон. Нагороди в засаді однакової висоти, одначе вони залежні від процентової стопи і від податку, який побирає шведський уряд. В р. 1929 виплачено найнизші нагороди по 114.000 корон, найвищі припали на 1930 р. і виносили 173.000 корон.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 18-50

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

П. О. Куліш: МАТЕРІЯЛИ і РОЗВІДКИ). Ч. II. Під редакцією К. Студинського. Львів, 1930. Збірник Філолоґічної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка. Т. XXII. (2). Вел. 8⁰, стор. LXXXVI. +(2)+92. — Цікаві в сім томі помічення Куліша, що галицька молодь не вчиться, тільки політикує. Він остро закидає Галичанам ідеалізування гайдамаччини й й уважає се випливом неробства та неуцтва.

Лев Ґец. СЕРІЯ ВИДІВОК (8 карток). репродукцій із „Антольоґії стрілецької творчости“. 1. Мати. — 2. Лірник. 3. Одчай. — 4. З огню. — 5. За волю України. — 6. Віч на віч смерти. — 7. Могила. 8. Тріюмфатор. — Накладом Юрія Танчаковського. Львів, 1931. З виїмком одного „Одчаю“ всі инші вимагалиб пояснень.

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.90 зол., швайц. франк 1.72, чеська корона 0.26, австрійський шілінґ 1.25, нім. марка 2.12 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км.): Пшениця сел. 19.00—19.50, жито сел. 13.75—14.00, ячмінь для броварів 17.50—18.00, ячмінь на мливо 14.50—15.00, овес галицький 18.00—18.50, кукуруза ром. 21.00—22.00, фасоля біла (з мішком) 28.00—29.00, гречка 28.00—29.00, мак синій 70.00—75.00, конюшина (червона) 230—250, сіно прасов. 7.00—8.00, солома прасована 4.50—5.00.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ЦЕРКОВНИЙ МАЛЯР
ІЛЛЯ ДЕЦИК
В САМБОРІ,
пошукує до помочі маляра до образів. До зголошення проситься долучити пробку свого малювання. 872 1—2

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентгеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА
з Гальспах. 865 4—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ *стилеві і звичайні власного виробу.* **Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,**
поручає **ЗАНДКЕР**
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 1—50

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 25—50

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію. 873. 1—20

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ

КОВДРИ	з вати	від зол.	22·—
	з вовни	„ зол.	48·—
	з пуху	„ зол.	140·—
МАТЕРАЦИ	з трав м.	зол.	33·—
	з волосіння	зол.	80·—
Подушки з піря		від зол.	18·—
Перини		від зол.	75·—
Готові пошевки		від зол.	3·—
Готові простирала		від зол.	5·50
Готові простирала під ковдри з дірками		від зол.	11·—
Коци вовняні		від зол.	10·—

Капи — фіранки — дчвани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:·: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :·:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 13—20

Видає й редаґує **Комітет У. К. О. Відвічальний** редактор **Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10**

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 1. лютого 1931. Ч. 7. (407)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів ул. Кльоновича ч. 5. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Ш.: Краків 405.867.

В 300-ліття відбудови

Успенської Церкви у Львові.

З наведеного в заголовку приводу Сеніорат Ставропіґійського Інститута у Львові уряджує 1. лютого с. р. ювилейне торжество. Його програма така: 1) Архієрейське Богослуження в Успенській церкві — год. 10 передпол. 2) Академія в театральній салі Народнього Дому — год. 1. в пол. (Вступ за запрошеннями). Програма Академії: а) Д. Бортнянський: „На Тя Господи уповах" — мішаний хор; б) Вступне слово — заст. сеніора дир. Я. Вербицький; в) Успенська церква як символ культурної звязи Сходу і Заходу — проф. д-р А. Копистянський; 2) Г. Ґречанінов: Степ, О. Ніжанковський: Минули літа молодії — д-р Ю. Заяць; д) І. Бах: Прелюдія і Фуґа, Л. Бетовен: Соната Ц-дур, ор. 53 — С. Ропіцька; е) А. Рубінштайн: Арія з опери „Демон"; Ф. Галеві: Арія з опери „Жидівка" — артист опери І. Романовський; е) Д. Бортнянський: „Благо єсть ісповідатися Господеви" — мужеський хор. Хором управляє Я. Німчинов, акомп. І. Заяця.

Рішення Найвисшого Суду

Важне для священиків.

(Тзв. „Prügel-Patent" стратив свою правну силу).

Вироком з 22. VII. 1930. III. 1. кад. 205/30 Окружний Суд в Перемишлі увільнив о. В. Ґмитрасевича від одвічальности за мниме переступство язикового закона, довершене тим, що в переписці з властями уживав української мови. Окруж. прокуратор в Перемишлі вніс проти цего вироку касацію, котру піддержав прокуратор найвисшого Суду на касаційній розправі в Варшаві дня 3. XI. 1930, опираючися на тім, що це переступство каральне по постановам австрійського розпорядку Мін. внутрішних справ і Справедливости і найвисшої поліц. влади з 30. IX. 1857 Ч. 198. Дз. д. Найвисший Суд у Варшаві вироком з д. 3. XI. 1930. Ч. II. З. К. 799/30 відкинув касацію, доказуючи й усталюючи, що повисший розпорядок Мін. тзв. ґумовий патент стратив обовязуючу силу супроти розпорядку Президента з 22. III. 1928 Ч. 38. поз. 365 Д. Р. П. — Вирок узасаднений дуже обширно. Хто потребувавби його, може відпис одержати в нашій редакції за зворотом коштів переписування й порта.

Крівава боротьба на тлі реліґії

Православні не хотіли допустити до будови уніятської каплиці.

„Слово Поль." принесло таку вістку з Кременця на Волині: В селі Великі Кучківці коло Кремянця зачали уніяти звозити каміння на будову своєї каплиці. Місцеві православні, підбурені аґітаторами, кинулися на уніятів і зачали розкидати звезене каміння. Уніяти боронилися і зачалася бійка на кулаки й каміння. Кінець боротьбі зробив аж сильний відділ поліції. Кількох православних увязнено.

—о—

Відбудова австро-угорської монархії

З Берліна доносять: Ґр. Бетлен виголосив у Відні промову про конечність політичної співпраці між Угорщиною й Австрією. За тим стоїть Рим. Справа подружжа між архикн. Оттоном і наймолодшою дочкою італійського короля Марією має вже бути постановлена. Відбудова Австро-Угорщини під протекторатом Італії має на ціли забезпечити Італію перед евентуальною наддунайською федерацією, котра знаходиласяб під впливом Франції та охоронити Італію перед безпосередним сусідством з Німеччиною.

Приготовляється союз балканських держав

ПАТ доносить: В Атенах виходить від недавна часопис „Le Balkans". Всі при грецькім уряді акредитовані посли балканських держав помістили в нім заяви на тему ідеї балканського союза держав. Всі вони однодушно підчеркують добре значіння такого союза як під оглядом господарським так і під оглядом мирової політики. (Про те, як тепер заговорив Балкан, містимо окрему статтю в сім числі „Н. Зорі").

—о—

І то має бути член трибуналу

Під таким заголовком принесла „Ґаз. Варш." замітку такого змісту: Клюб ББ предкладає на члена Держ. Трибуналу відомого письменника В. Сєрошевского, про котрого перший предсідатель Найв. Суду, Супінський, сказав, що булоб лучше, якби Сєр. перед своїм виступом у справі Берестя зломав своє перо. А тепер редактор „Напшод'у" Гекер пише, що Сєрошевский заденунціював був австрійській владі польського діяча Махайского як небезпечного чужиця. Наслідком того доносу М—го увязнено. Жеромский інтервенював і М—го випущено, але видалено з границь Австрії. Відтоді — пише Гекер — опінія про етику Сєрошевского була вже в соціялістичних кругах устійнена.

Хочуть знищити родину до 1934 року

„Дейли Мейл" доносить: Сталін, диктатор СССР, приготовляє указ, що всі жінки мають вступити до армії праці й їхати туди, де їм накаже совітський уряд. Тим способом сподіваються большевики знищити родинне життя в містах СССР до 1934 р. Просто якесь божевілля руководить тими людьми.

На Кримі вже весна

З Криму доносять, що там наступила правдива весняна погода. Температура доходить до 23 степенів тепла. Часами падуть теплі дощі. Сніг сеї зими падав тільки два рази.

—о—

ЗНАЄТЕ БІБЛІЙНУ ПРИТЧУ ПРО ЗАКОПАНІ ТАЛАНТИ?

Так само нерозумно поступає той, хто свої ощадности тримає дома, а не зложить на вкладкову книжечку в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

867 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 7-?

300-ЛІТТЯ ВІДБУДОВИ

УСПЕНСЬКОЇ ЦЕРКВИ У ЛЬВОВІ

Дня 1. лютого 1931 р. львівська Ставропіґія обходить свято: 300-ліття посвячення Успенської т. зв. Волоської церкви у Львові, котру вона перед 3-ма віками збудувала й котрої є власницею.

Свято се одначе не є святом тільки львівської Ставропіґії. Виїмкова історична і монументальна цінність львівської церкви Успення Пр. Богородиці і роля, яку львівська Ставропіґія відіграла в історії українського Львова тай навіть цілого краю, роблять се свято святом усього львівського українського населення. Бо перлою серед святинь Львова і навіть Української Землі взагалі є львівська Успенська т. зв. Волоська церква; бо великою покровителькою Руси, передовсім львівської, була львівська Ставропіґія.

Церква Успення Пр. Богородиці у Львові має давну історію. Її початки сягають початків самого Львова. Перша городська церква Успення була деревляна і була построєна мабуть не на тім самім місци, де нині стоїть Успенська церква. Вона згоріла, коли 1340 р. польський король Казимир заняв Львів і спалив старе місто. Підчас відбудови Львова відбудовано також і церкву Успення. Сю другу городську Успенську церкву згадують документи вперше 1421 року. Вона мала бути мурована. Та і ся церква згоріла 1527 р. Третю з черги церкву Успення вибудувало Успенське брацтво 1559 р. при щедрій помочі молдавського воєводи Александра Лопушанина. З вдячности за се церкву ту названо „Волоською". Назва ся вдержалася по нинішній день. Але і ся третя з черги Успенська церква згоріла в 1571 р. Будування четвертої з черги церкви Успення Пр. Б. розпочало Успенське брацтво 1591 р. коштом власним і також вельми щедрою підмогою воєводи Єремії і його дружини Єлисавети, його брата Симеона Могил, Мирона Могили Барнавського, воєводи молдавського і вел. князя та царя московського Федора Івановича. Будову закінчено 1630 р. Збудував нову церкву з тесаного каменя будівничий італійського роду Павло Римлянин. Зокрема слід згадати про вежу-дзвіницю, яку в рр. 1572—1578 вибудував своїм коштом член Успенського брацтва, львівський купець Константин Корнякт, родом Грек із Крети. Будівничими її були Петро з Барбони та Павло Римлянин. Корнякт фундував також величезний дзвін для Успенської церкви на імя Кирило, найбільший дзвін на Галицькій Землі взагалі.

Коли четверта з черги Успенська церква була вже зовсім готова, брацтво назначило на 16 ст. ст. січня 1631 р. її посвячення. Його довершив львівський епископ Єремія Тисаровський при участи Петра Могили з Київа та представника воєводи Барнавського і численного білого та чорного духовенства, великого числа народу, міщан і шляхти.

Після того Успенська церква ще раз погоріла в 1779 р. Мури одначе лишилися. Її відбудова трівала від р. 1792 до р. 1795.

Церква Успення Пр. Б. у Львові се цінний памятник мистецтва. Пок. консерватор Володислав Лозінський назвав її „найпекнейшим помнікем будовництва в стилю одродженя в границах давней Ржечипосполітей." Зокрема що торкається вежі-дзвінниці К. Корнякта, то вежа та, збудована також з тесаного каміння, є одним із найзнаменитших памятників старого будівництва у Львові, може найкращою ренесансовою вежою на всім просторі українських земель. Вона дуже пригадує вежу Св. Духа в Римі, котру історик італійського ренесансу Буркгард називає „найблагороднішою вежою" відродження.

Як згадано вище, церкву Успення Пр. Б. у Львові будувала львівська Ставропігія, котра є по нинішний день її власницею. Тому слід кілька слів присвятити також їй з приводу нинішнього свята.

Теперішна львівська Ставропігія офіціяльно називається Ставропігійським Інститутом. Інститут сей розвинувся одначе з колишнього міщанського брацтва при церкві Успення П. Богородиці. Найдавнішу вістку про се брацтво маємо з пол. XV ст. Та розцвіт його припадає на XVI і XVII ст. Зокрема слід відмітити, що в 1593 р. патр. Єремія виняв брацтво зпід власти львівського епископа і підчинив прямо царгородському патріярхови. На знак тої незалежности брацтво одержало знамя трираменного патріяршого хреста і назву Ставропігії, яких від тоді вживає по нинішний день. Назву Інституту Ставропігія одержала вже за часів австрійських.

Головним завданням, що його постійно виконувала Ставропігія, було піклування над церквою Успення Пр. Б. Але діяльність Ставропігії на тім не кінчилася. Вона розвивала живу діяльність ще в богатьох інших напрямах.

Так львівська Ставропігія виступала в XVI—XVII ст. передовсім в обороні прав української Церкви і нації. В тій ціли вона часто підіймала заходи перед львівським магістратом, варшавським соймом і польськими королями. І заходи ті нераз мали успіх (нпр. в змаганню з львівським латинським архиепископом). Львів. Ставропігія пособляла також культурному розвоєви українського населення. В тій ціли вона до спілки з львівським епископом Балабаном викупила була заставлену в Жида першу друкарню на Україні Івана Федоровича та пустила її в рух під своєю фірмою. Яку культурну роботу виконувала згадана друкарня, видко хочаб з отсих цифр: за час від 1585 до 1722 року друкарня львівської Ставропігії випустила на книжний ринок 123.757 примірників богослужебних книг, 500 граматик, 34.237 букварів та інших книжок: разом 160.000 прим., що в тім часі значило дуже богато. Друкарню ту Ставропігія веде по нинішній день. Се найстарша друкарня не тільки у Львові, але на Україні взагалі.

Крім друкарні Львівська Ставропігія вже в XVI ст. заложила була у Львові вищу школу, в якій побіч церковнословянської вчили також мови грецької. В школі тій учителювали між ін. Ст. Зизаній та К. Транквіліон-Ставровецький. Заходами тої школи вийшла у Львові в 1591 р. в друкарні Ставропігії грецькословянська граматика „Адельфотес", що стала підручником грецької мови в братських школах на всій Україні та богато причинилася до граматичного розроблення словянської мови, підведеної тут під схему новочасних граматик. Школа та здобула широку славу по всій Україні.

Вкінці львівська Ставропігія не спускала з ока також і матеріяльної опіки над своїми членами і членами „руської нації". Вона пособляла їм у їх потребах і нещастях грішми, вона дбала про їх здоровля. В тій ціли вона заснувала і вдержувала навіть окремий український шпиталь, в якім знаходили захист і лік хорі й убогі Українці Львова і краю.

Такі завдання виконувала львівська Ставропігія на протязі століть. Та й нині вона є власницею церкви, друкарні, переплетні, книгарні, бурси, музею. Тільки в члени її не має вже доступу вся львівська Русь, як колись, а лише дуже нечисленний турток сторонників одної партії. Се відбивається шкідливо на репрезентативности й діяльности Ставропігії, котра чим раз більше попадає в летарґ. Побажатиб, щоб отсе найстарше нині не лиш на Українській але й на всій Руській Землі товариство дійсно пригадало собі своє славне минуле та о б н о в л е н е розвинуло живу діяльність на користь Церкви і народу.

На всякий випадок та інституція заслугує на пошану всего нашого загалу, а кожна людина на всій Землі Галицькій повинна з великим пієтизмом вступати в мури її Церкви, одного з найстарших свідків нашої історії.

——o——

Польща й Німеччина в Женеві

Для полагодження польсько-німецького спору на терені Союза Народів відбулася нарада 4 членів Ради: Бріяна, Курціюса, Гендерсона і Йошізави. Засадничі німецькі жадання Польща приняла. Мін. Залеский зобовязався зложити Раді на травневій сесії звіт з заряджень в напрямі зміни системи на Гор. Шлеську. Ті зміни мають бути переведені без огляду на становище яке займають винуваті.

На явнім засіданню Ради Союза делеґат Японії Йошізава зложив таку заяву: Що відноситься до нападів на майно й особи, на які були наражені мешканці Гор. Шлеська, ніхто не заперечить, що факти наведені в скарзі, правдиві. Ті надужиття були такі великі, що в богатьох випадках треба їх уважати нарушенням §§. 75. і 83. женевської конвенції. Це факти, які Союз народів мусить ствердити. Як сказав делеґат Німеччини, рішаюче тут поведення властий. Треба одначе розріжнити посередну відповідальність від безпосередної. Польський уряд заявив, що вичислені Фольксбундом випадки є предметом доходжень. Рада Союза бажає, щоб на травневій сесії польський уряд предложив докладний звіт з висліду переведених доходжень і то в формі справоздання, яке заключалоб карно-відшкодовні зарядження. Що до посередної відвічальности, то велике значіння для загварантування ладу і спокою на таких теренах, як Гор. Шлеськ, має виминання всего, що моглоб розбурхати пристрасти. Вказане, щоби власти безумовно не встрявали до політичної боротьби, особливо тоді, коли в гру входять національні меншини. З предложених письм і дебат в Раді Союза виходить, що Союз Повстанців оживлений духом, який абсолютно не причиняється до зближення обох народів. Недопустиме також, щоб така орґанізація, діяльність якої обмежує свобідний розвиток національної меншини, займала упривілеєне становище. Польський уряд мусить зарядити, щоби власти зірвали зносини з такими орґанізаціями, які виступають політично. Такі взаємини не розбуджують довіря у німецької меншини на Гор. Шлеську і на жаль ще довіря поважно захитане. Без довіря нема мови про співпрацю меншостей з державою." Цей звіт Рада Союза приняла без дискусії. „Курер Львов." у вступній статті п. з. „Женевська покута" пише: „Чим є для Польщі женевська ухвала, про це не може бути двох думок. З кождої букви, з кождого речення проглядає наша поразка. Але є поразки і поразки. Є поразки без компромітації і з компромітацією. Є також ріжного рода компромітації. Є компромітації виїмкові, такі, котрі будуть приміром..."

CUI BONO?

Статті з православного становища в пресі удержуваній католиками.

„Діло" й „Новий Час" поміщують часто статті на православні теми, в тім переконанню, що цим роблять нашим православним братам й українській справі взагалі велику прислугу. Тимчасом, коли блище приглянутися, як у тих часописах освітлюється болячки церковно-національного православного життя, то зовсім ясно виходить, що вони своєю роботою, замість помагати й уздоровлювати цей жалю гідний стан, роблять медвежу прислугу навіть самим православним. Та вони своєю „обороною" не тільки шкодять нашим православним братам, але ще вводять небувале заміщання понять в церковно-релиґійних справах у своїх католицьких читачів. Бо чи бачив хто на світі другий такий дивоглядний випадок, щоби к а т о л и ц ь к і часописи, якими себе уважають „Діло" й „Новий Час", поміщували на своїх сторінках статті й долиси в церковно-православних справах, освітлювані виключно з п р а в о с л а в н о г о а буває й релиґійно-індиферентного та навіть ворожого релиґії становища. Ані разу навіть не спробували вони підійти до справи православія з католицького становища. Такий куріоз можливий мабуть тільки в нас.

І ось на сторінках „Діла" ч. 15. і 16. в статті „На православні теми", якийсь „церковник", що скрився під псевдонімом Верус, знов береться „реформувати" православну церкву в Польщі. Він твердить, що православний епископат в Польщі духово маловартний, скомпромітований в очах населення і духовенства та ворожо настроєний до пастви. Той епископат зацікавлений в пастві настільки, наскільки вона служить предметом для матеріяльного визиску. Натомість той епископат повільний і рабськи успосіблений супроти світської власти. Одинокою причиною цего стану вважає Верус те, що цей епископат по національности московський а не український. Найбільша небезпека на думку автора статті, яка пливе з такого поведення православного епископату це загроза для українського національного стану посідання й української справи взагалі. Тому, каже цей „церковний діяч" не треба, як досі шукати порозуміння з московськими епископатом, але навпаки треба виповісти йому послух, та „самим" взятися до церковних справ. Якеж лікарство придумав п. Верус? Одиноке радикальне средство, котре малоб на його думку уздоровити православне українське життя, це скликання зїзду представників православних українських партій(!) і заснування пресового орґану „який не тільки містивби постійні інформації про стан церковної справи але також виховувавби населення та науково розроблявби українське церковне питання".

З цілої статті пробивається не тільки зневажливий тон супроти православної єрархії (автор статті мабуть православний з Волині), але також авторове нерелиґійне відношення до релиґії як такої. Йому зовсім не залежить на піднесенню р е л и ґ і й н о г о й м о р а л ь н о г о стану православних українських мас, а лиш на тім, чи богослуження буде відправлятися в українській мові, бо від того — мовляв, залежить будучність української духової культури! Це вельми характеристичне для православних церковних відносин, що до релиґійних справ мішаються люди світські, до релиґії зовсім байдужі, котрі не признають Церкві й релиґії внутрішної вартости, лиш вважають її засобом в національній і партійній політиці. Під таким кутом вони і розглядають церковні справи. І для т а к о г о трактування церковно-православних справ „Діло" дає свої

шпальти, не пробуючи навіть освітлити тої справи з католицького становища і порівнати під цим оглядом з відносинами в греко-католицькій Церкві. Дописувачі „Діла" а з ними видно й само „Діло" стоять на становищі, що православна церква може бути заборолом української культури й охороною перед денаціоналізацією. А коли та церква тепер тим не є, то — мовляв — лиш тому, що в ній московський дух і московська єрархія. Тому треба тільки православну церкву „зукраїнізувати" і всьо буде в порядку.

Міжтим колиб „католики" з „Діла" і його православні „церковники" заглянули до історії православної церкви, то переконалисяб, що вона все була податлива супроти кождої світської власти, якаб вона не була. Це лежить вже в її структурі, опертій на візантійському взірці.

Щоб переконатися про її обрусительну й негативну ролю, вистарчить прочитати її історію хочби з кінця XVIII, XIX і XX ст. А вже найбільш відстрашаючий примір — це теперішний стан православної церкви по тамтій стороні рижської греблі! І тут не поможе ні богослуження в народній мові (воно рішучо пошкодить), ні навіть колиб на місце московської прийшла українська єрархія, бо вона, не маючи опертя в понаддержавнім чиннику, яким є для нас Апост. Столиця, скорше чи пізніше мусілаб скоритися світській власти. Бо колиб навіть сповнилися мрії „церковників", то українізація булаб тільки позірна: форма булаб українська, зміст — „паньствови". Чому? бо державні чинники подбалиб уже про те, що такій „українізації" патронувалиб „тоже-Українці". Інакше й не може бути. І ще православні діячі, овіяні правдивим, релігійним духом, повинні собі усвідомити і поробити висновки, які самі по собі насуваються.

До цього повинні їм допомогти також і ті орґани преси, що уважають себе католицькими, а не утверджувати православних в помилці своїм поведенням. Бо коли православний читач, в часописах, які уважають себе католицькими, читає статті, писані з православного та щей для релігії індіферентного становища, то йому сама собою мусить насунутися думка, що, мовляв, видно не ліпші відносини і в уніятів, коли вони не тільки, що не здобудуться на протиставлення своєї греко-католицької Церкви — православній, але навпаки, самі домагаються „українізовного" православія.

Про це, яку шкоду приносить греко-католицькій Церкві і яке помішання понять впроваджує серед читачів греко-католиків таке трактування православія, богато говорити не треба. Бо це ясне і наглядне. Вистарчить лиш підчеркнути, що таке ставлення справи обезцінює греко-католицьку Церкву в очах її вірних й усуває їм зперед очий ту велику Місію, яка чекає Її в приєднанню православного Сходу на лоно католицької Церкви. Шкідливість такого становища тим більше впадає в очі, коли взяти під увагу, що в тім самім числі, де печатається така стаття, пишається також оповіщення про виступ катол. священика.

Просто годі зрозуміти, в якій цілі і в чиїм інтересі поміщується такі статті в орґанах удержуваних католиками. А може тим, що друкують такі писання, справді присвічує „ідеал" „українізації" та вирішування церковно-релігійних проблєм на „партійних зїздах" при помочи голосування так, як це радить згаданий дописувач „Діла"?.. Та хто має хоч одробину застанови і знання, той очевидно знає, що піддавання церковних справ під ухвали партійних зїздів мусить знищити кожду церкву. А вже подвійно жахливо читати такі „поради" давані православним в орґані католицької суспільности!.. **Світський.**

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ"
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — Телефон: 91—71.
861 6—10

Большевицька лодка з трупами

Зі Столпців доносять, що рибаки задержали на Німані під Столпцями радянську військову лодку, в котрій було трьох застрілених радянських жовнірів та дві замордовані цивільні особи. Рибаки затопили лодку.

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Як заговорив Балкан

Зміст: Радикальна зміна ситуації на Балкані. — Греція заявила, що зрікається плянів на свою соборність і заключила договір з Туреччиною. — Глибокі причини такого кроку. — Той договір означає удар в Малу Антанту й посередно у Францію. — Турецький міністр про балканські перспективи в звязку з загальною міжнародною ситуацією.

В останних часах в области міжнародної політики на Балкані було доволі тихо. А політичний світ так привик був до бурливости балканського кітла, що зовсім заслухався в його хвилевий спокій і навіть, коли там счинилася дуже важна подія, в пресі майже не звернули на неї уваги. Щож це за подія і в чім її вага?

Та подія се заключення грецько-турецького договору, до чого довів Венізельос. Той договір радикально зміняє дотеперішну міжнародню ситуацію на Балкані та впливає й на міжнародню ситуацію в Европі. Як відомо, Греки були довгий ряд століть непримиримими ворогами Турків, котрі їх страшенно гнобили. Від коли Грекам поверх сто літ тому усміхнулося щастя й вони при помочи Европи відзискали свою незалежність по тяжких терпіннях під Турками, не переставали вони снувати мрії про т. зв. „Велику Грецію." Під тим поняттям розуміли Греки відзискання Царгороду й опанування обидвох берегів Егейського Моря, то значить опанування також берега Малої Азії. В р. 1922 взялися Греки здобувати малоазійське побережжа. Та Кемаль-паша тяжко їх побив і тим покищо скінчилася мрія про „Велику Грецію." Остаточно Греція не одержала не то малоазійського побережжа, яке від давних давен заселяли Греки, але навіть усіх островів, які колись належали до Греків. І так ряд островів відомих під збірним іменем Додеканезос захопила й задержала Італія, а дорогоцінний Кипр має Анґлія. Навіть з Европи не вдалося Грекам виперти Турків цілковито зі своїх давних земель. А й те, що Греція одержала, загрожене, бо Югославія все перла і буде перти до пристані Солуня а Болгарія до Дедеаґачу над Егейським Морем. Кінець кінців Греція здобула тільки 122.930 кв. км. землі з 5,600.000

„КРИТИК"...

В переділі третої кляси зелізничого поїзду їхало побіч мене кількох Українців. Розмовляли голосно на біжучі теми. Була бесіда про пацифікацію, вибори, політику, відтак про українську пресу. Спокійна, та не дуже річева бесіда, переходила інколи в голосну мовби сварку по причині ріжних поглядів на річ, бо в переділі не було нікого чужого. Особливо завзято обстоював свій погляд панок надзвичайно товстий з вигляду, що сидів коло вікна переділу і своїм грубезним голосом заглушував своїх співбесідників, які часом мусіли мовчати, щоб не викликувати більшого подразнення особи, що вживала загальників і не зраджувала глибшого знання в кождій справі. А вже прямо до лютости доходив сей добродій, коли під дискусію прийшла українська преса, а в ній „Нова Зоря". Тут той добродій встав з місця, вимахував своїми грубезними руками на право і ліво та серед великого напруження обтирав хусточкою піт зі своєї лисини і товстих лиць, що звисали мов гуцульські бесаги. Він в цинічний спосіб почав відемно висказуватися про „Нову Зорю", зовсім неслушно представив її матеріяльну допомогу аж „з Риму", обстоював уперто її мниму дорогу до латинізації нашого обряду, приписував Новій Зорі „угодовість" і т. д. а в кінці виявив своє бажання, щоби краще „Нова Зоря" не оглядала в нас Божого сонця і то в теперішний критичний для нас час.

Тому, що така скрайно несправедлива і кривдяча критика католицького орґану мене як священика болюче діткнула, я вже збирав свої гадки у відповідь незнаному напасникови. Та негайно забрав голос мій сусід, світський інтеліґент, який весь час неслушної лайки ніби дрімав й усміхався. Він почав з провола в обороні „Н. Зорі" довшу бесіду, що була гарним витвором ума розсудного інтеліґента-патріота, який істнування нації хоче оперти на святих і вічних принципах нашої католицької Церкви. Проти мого сподівання, мій сусід вказав на слова Христа до св. Петра, де Спаситель запевнив свого Апостола, що Ним основаної церкви не буде в силі знищити жадна ворожа сила, отже й нація, що життєво оперта на Божих принципах, має за собою Божу запоруку істнування. Зовсім слушно сказав мій сусід „критикови", що „Нова Зоря" стоїть виключно жертвами нашого матеріяльно вичерпаного духовества. Притім виявив щире побажання, щоб сей часопис попирали всі наші правдиві патріоти, бо він одинокий, що кидає здорове зерно життя в наш нарід. Збив яскравим способом „угодовість" Нової Зорі, питаючи, як можна домагання автономії, котра нам належиться, „пятнувати" як „угодовість" і якесь зло! Вкінці мій сусід додав: „Колиб Нова Зоря появилася була в нас тому пару десяток літ, хто зна, чи булиб ми Українці нині в такому політичному хаосі в якому ми є".

Відповідь була спокійна, річева і дуже влучна. Настала хвиля глибокої мовчанки, бо се говорив світський інтеліґент і мабуть товариш „критика". Засоромлений добродій під вікном замовк, а по хвилі мов в горячці заєдно повторював: „Може бути, може бути, хоч отверто признаюся, що я Нової Зорі взагалі в руках ще не мав ніколи з упередження, а мене так другі поінформували".

На те мій сусід заявив, що він не обходиться без Нової Зорі і кожде число купує в українській книгарні.

Богу слава — подумав я, що йдемо успішно вперед, хоч з перешкодами. Коли такі влучні слова про наш часопис даються чути від світського інтеліґента і то на публичному місці, то се знак, що зерно кидане „Новою Зорею" кільчиться прекрасно і буйний колос покриє колись широкі лани нашої родючої землиці.

Роблю з сего певне заключення, що треба нам лиш енерґічної праці з глибокою вірою в будуче, а осягнемо високу ціль правдивого відродження нашого українського народу.

о. Марко Ґіль.

населення в Европі й малий шматок 4.060 кв. км. з 374.000 душ в Азії. Значить, населення не має навіть тільки, що Галичина, а простору приблизно двічи більше ніж Східна Галичина. Та ні се не рішало про покинення ідеї „Великої Греції“ ні навіть погром в 1922 р. Рішив про це аж договір заключений з Туреччиною. Ствердив се публично в парляменті сам голова грецького правительства, Венізельос.

Щож було причиною такого важного кроку грецького правительства? Щоби зрозуміти сю справу, треба вдуматися в положення Греків. Се вже не давні Греки, тільки велика мішанина Греків, Кельтів, Альбанців, Волохів, Словян і Турків. Словяни доходили в глибину Греції кілька разів і поселялися там. Головно сталося це в 8 ст. по Христі, коли вони так залили Пельопонез, що коло Спарти словянською мовою можна було порозумітися далеко скорше ніж грецькою. Та згодом стара, грецька культура взяла верх і Словяни засимілювалися. Ще більшої ваги були напади Альбанців, котрі особливо два рази сильно нахлинули на Грецію: в 2-ій половині 14 ст. і в 2-ій пол. 18 ст., а саме в р. 1770. Тоді Греки підняли повстання проти Турків, а ті для здавлення його пустили на них Альбанців. Вони страшно знищили Греків, а потому не хотіли вже вступитися з Греції й осіли в ній на завше. Та і з ними сталося те саме, що зі Словянами: засимілювалися і то ще значно скорше. З асимільованих родин Альбанців вийшли вже в 50 літ опісля найзавзятіші борці за незалежність Греції. „Греки“ се тепер просто спільнота тих, що признаються до грецької культури. Та мішанина потребує часу і то довгого, заки з неї витвориться новий одностайний національний тип. До того се убога країна. Вона цілковито не має ні вугля, ні дерева. А що ізза винищення лісів ріки і потоки Греції напів повисихали, отже й електричної сили не можна з них добути настільки, щоб думати про розвиток промислу. Шляхи в Греції до сеї пори нерозбудовані, благословенства, які дає прегарне море з найлучшими пристанями також невикористані. З ріжних родів морського промислу заслугує там на згадку тільки добування губки. Вся Греція та її острови се край гористий, отже піль під управу дуже мало, а земля, яка щось варт, занята головно під управу вина й тютюну. Тому всяку поживу треба спроваджувати. На тлі великої расової мішанини, довгої неволі й сучасної біди переважають там типи людей зі злими прикметами: чванливістю і внутрішною порожнечою, брехливістю, обманством і неохотою до праці. Правда, мають сучасні Греки й добрі прикмети: чемність, услужність, рухливість і велику жертвенність на свої культурні цілі, та на загал се тип неустійнений.

Якраз перед сто літами (1830 р.) вийшла праця німецького ученого, історика Фальмераєра про історію півострова Морей. В передмові до тої праці, пише він, що в жилах теперішних Греків нема ні одної каплини крови старих Єлинів. Є в тім висказі правда, але він переборщений. І якраз Венізельос своїм оцінненням ситуації та заключенням договору з Турками зложив доказ, що і в сучасних Греках пливе ще кров їх дуже здібних і культурних попередників. Як відомо, старі Єлини се була найбільш благородна вітка між усіми народами Европи, котра створила основи европейської культури. Головні духові прикмети старих Греків були: розум, почуття дійсности та гармонії. І сі власне прикмети проявив у високій мірі Венізельос як державний муж. Він основно зорієнтувався в сучасній грецькій дійсности і мав відвагу виразно сказати свому народови: Треба скінчити бляґу про соборність грецьких земель, бо на те не маємо сили і тому безцільним дразненням сусідів тільки шкодимо собі, щиро погодімся з найбільшими нашими ворогами, Турками, і берімся до праці на тім, що маємо... Видно й у Греків відозвався старий одідичений розум батьків і вони послухали Венізельоса. Так дійшло до заключення договору приязни з Турками, що викликало велике занепокоєння серед Малої Антанти й навіть у Франції, бо греко-турецький договір прямо бє в позицію тої союзниці Франції. Сербський міністр Маринкович як стій приїхав до Атен, а французька преса незадоволено заговорила про нову політичну подію (гл. „Еко де Парі“). Турецький посол в Німеччині, Кемаль Едін Самі-паша, отверто висказався в „Теґліхе Рундшав“ про новий договір. Він каже, що се необходима передумова великого союза балканських держав, котрий потребує розвалу Малої Антанти для свого розвитку. Далі Самі-паша звертає увагу на те, що новий союз має звязок з Персією, Афґаністаном і сов. Росією, та що він противний новому знищенню світа війною. Тому, каже Самі-паша, на випадок якби Ромунія виступила проти СССР., Туреччина вдарить на Ромунію. Вкінці заявляє, що німецький міністр Курціюс уже кілька разів наклонював Туреччину, щоби в Союзі Народів скріпила ґрупу держав, яка бореться з верховодством Франції.

Всі ті факти свідчать, що політика, яку роблять Італія й Німеччина зачинає мати успіхи. Греція, яка в великій війні не брала участи, після всякої правдоподібности і тепер не дасть себе вмотати в воєнну комбінацію. Вона потребує довгого мира з висше наведених глибоких причин. І тому заключила договір навіть зі своїм найбільшим історичним противником.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
875 1—24

Цікаве з боротьби Ґандистів

Головна точка програми боротьби Ґандистів проти Анґлії се бойкот на всі анґлійські товари. Щоб допомогти бойкотови, пральні оповістили, що не будуть прати білизни з анґлійського полотна, кравецькі союзи оповістили, що не приймають замовлень на одяги з анґлійського сукна, убогі робітники в пристанях оповістили, що не виладовують жадних кораблів з анґлійськими товарами. „Кагді“ (руками роблене полотно і сукно) стало символом визвольної боротьби Гіндусів. На днях принесла преса опис такої події: В однім селі жив убогий фризієр, горячий прихильник Ґандія. Раз голив він голову одному зі своїх найлучших клієнтів. Коли обголив його до половини, зауважив, що вправді його клієнт має сорочку з „кагді“, одначе його маринарка з найлучшого анґлійського сукна. Отже заявив клієнтови, що не може скінчити роботи, бо гість тільки до половини вірний кличеви бойкоту. — Річ ясна, що маючи таких приклонників, може Ґанді вести політичну боротьбу.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові.
845 10—12

ІВАН ҐІРО

Церква й родина

Значіння енцикліки „Касті коннубії“.

Від самих початків звертала Церква якнайпильнішу увагу на справу родини. Дуже тісна звязь злучила відтоді релігійне життя з домашнім. Правда, вже поганські суспільности знали звязь релігії з домашнім огнищем. У старинній державі вона була навіть така тісна, що домашне вогнище було святинею, в якій мали жити домашні божества і в якій батько в характері жреця віддавав їм честь в імени своєї челяди (семї).

Як довго тревала ця звязь, родина була трівка, бо була вона установою опертою на релігійній основі. Імена Андромахи, Альцести й Корнелії пригадують нам, які благородні погляди на супружу й на материнську любов мав клясичний старинний світ. Знаємо також, в якій пошані була батьківська влада та святість домашнього вогнища в перших віках римської республики. Бо старинні розуміли релігійний характер родинної звязи. Вони знали, що вона старша від суспільної звязи, бо вона її джерелом, бо свій початок, орґанізацію та закони бере прямо від самого Творця.

Але хоч ця релігійна концепція була слушна, вона виступала в зіпсованій формі фальшивих релігій. Релігійне поняття старинного світа про родину було тим самим неповне і в важних точках схиблене. Наприклад батьківська влада станула вкінці на місце Божої, бо виконувала над дитиною право життя і смерти. Батько міг відкинути свою дитину й засудити її на смерть через покинення в пустім місці задля причин, які сам уважав достаточними. Його дитина мала щойно тоді право на життя, коли він взяв її на руки. Аж до часу еманципації через подружжа, коли це був хлопець, аж до часу переходу під опіку мужа, коли це була дівчина, дитина була вповні піддaною владі батьківській, що має над нею право життя й смерти.

Після тої нелюдяної строгости наступило небувале розхитання. Читаючи „Закони“ і „Республику“ Плятона, впрочім одного з найбільших мислителів старинности, бачиться, як під його систему родини підкопується етатизм і як він дійшов аж до комунізму жінок і дітей. Ті ідеї були в великій часті здійснювані в Спарті, де панувало те, що ми сьогодні називаємо евґенізмом та повне опанування державою фізичного й морального виховання дитини, відомого і в наші часи під формою єдиної, коедукаційної школи. З другого боку відомо, як розхиталися родинні й особливо подружні звязи в Римі, в трьох століттях перед приходом христіянства. Відомо, як тоді розводи й вільна звязь фактично прийшли на місце давнього нерозривного подружжа, заключуваного перед божествами домашнього вогнища. Тай відомі скарги Ювеналя на тих тогочасних, що числили своїх змінливих мужів по числу своїх літ.

*

Христіянство принісши цілому світови науку свого божественного Основателя, відновило родину як у цивілізованих народів, котрі треба було вирвати з зіпсуття, так і в народів варварських, які треба було виховувати. Була це глибока реформа, бо вона торкалася не тільки институцій, але й інтелєкту та почувань. Батьківський авторитет освячено надприродним авреолом св. Тайни, яка стала запорукою трівкости супружої звязи. Так родина, збудована на непохитній основі нерозривности супружжа, звязана тісно єдністю дітей з родичами, заясніла в цілій силі та кра-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 3-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

сі. Вона зберегла ту силу і красу скрізь, де зберігаються заповіти Євангелія, передані Церквою. Се факт, статистично доказаний, що сьогодні родина зберегла найкращу трівкість у католицьких краях і то в такім степені, в якім вони католицькі. Навпаки, де проти Церкви станув протестантизм або вільнодумство, там родина постійно занепадає. Бо блуд не може вдержати пристрастей, що вічно загрожують домашньому вогнищу. Саме через відречення від засади нерозривности супружжа розширився лютеранський та анґліканський протестантизм в Німеччині та Анґлії. Цей первородний ґріх ішов за ним у всі краї, котрі протестантизм відібрав католицизмови. І сьогодні се факт, що численністю розводів, яка доходить до вільних звязків, що подружжами на пробу та фемінізмом, який робить з подружжа розривний договір між чоловіком і жінкою — родина розкладається з жахливою скорістю власне в Анґлії, у Зл. Державах та в скандинавських краях. Щож до вільнодумства, то воно не тільки вважає родину перестарілою інституцією, але робить усе, щоб і на ділі вона такою чимбільше ставала. Вільнодумство проклямує для чоловіка і жінки право давати життя або спиняти його, коли їм це подобається. Вільнодумство одобрює всякі звязки аж до їх заперечення під притоками менше або більше науковими і проголошуючи „свободу материнства", дає волю найдикшим інстинктам та найпоганішим практикам.

Сторож родинної моралі, Найвищий Первосвященик, бачив конечну потребу пригадати світови науку Євангелія, котра дала родині весь її блеск. Як перші проповідники Євангелія він бажав супроти заливаючої потопи пристрастей і блудів, що скаженіє довкола домашнього вогнища, проголосити моральні закони, котрі знову спасуть нас від варварства тим небезпечнішго, що вважає себе цивілізованим.

Таке значіння Енцикліки про подружжа, в котрій Св. Отець Пій XI. з подиву гідним знанням недомагань сучасної родини та симптомів її недуги зясовує світови доктрину, що для домашнього вогнища є „дорогою, правдою та життям". (Ля Кроа).

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 11—50

Маленький фейлєтон

З китайських анекдот

СКУПАР.

Один скупар проходжувався з сином понад рікою. Коли переходили мостом, скупар упав у воду.

Тоді син кликав голосно помочи:

— Сюди, сюди, люди! Людське життя в небезпеці! Велика надгорода рятівникові!

Тоді скупар виринув із води й крикнув синові:

— Та на всякий випадок не обіцяй більше, як срібного таеля. Інакше залиши рятування.

Подав др. Франц Кун.

Що ухвалено в буджеті

Вшехпольський орґан „Газета Варшавска" в статті „Механічна пральня" (ч. 26). пише:

Треба признати, що клюб ББ „совісно" віддячується правительству за мандати. Ледви вчера узнали, що берестейська справа не дає причини до виступу соймови, а вже сегодня уділили правительству абсолюторії за буджетові переступлення в р. 1927/8 на суму 568,373.129 зл., не рахуючи одноразової допомоги урядникам в сумі 61,000.000 зл... Протягом години упоралися з поверх 400 позиціями додаткових кредитів.

Охочих та метких кольпотерів
для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР"
у Львові, вул. Зіморовича 20.
Дуже догідні та корисні умови!
797б 3—4

300.000 долярів за спомини

Такий високий гонорар одержав амер. ґенерал Першінґ за свої спомини з великої війни від двох нюйорських дневників: „Ворльд" (Світ) і „Таймс" (Час). Перша частина споминів присвячена справам політичним антанти, друга військовим і характеристиці визначних осіб. Особливо цікава має бути розмова Першінґа з анґлійським королем про його тіточного брата, німецького цісаря Вільгельма II. Спомини ті вийдуть в формі книжки (2 томи) в квітні. Ґен. Першінґ це чоловік замкнений, котрий з ніким не живе від часу свого страшного нещастя, коли його жінка й діти живцем згоріли в великій пожежі в Сан Франціску. Спомини написав на підставі свого щоденника.

——o——

Ромун про свою церкву

Велике вражіння викликала в Румунії стаття письменника Ал. Ляскаров-Мольдован-а в часописі „Фантано Дарайльор." По думці автора, ромунська православна церква переживає важку моральну крізу. Не дає вона душам того, чого вони від неї очікують. Передовсім сама держава цілковито невіруюча, а церква становить її креатуру. Також ромунська суспільність з малими виїмками невіруюча, або иншими словами, лиш назверх християнська. Можнаб судити, — пише Мольдован, — ромунську інтеліґенцію навістив діявол і його дух. Православіє цілковито не в силі влити християнського духа в ту суспільність. Впрочім та церква сама хорує безладдям; кождий робить у ній те, що йому подобається.

Автор статті займається дальше католицькою Церквою й подивляє її орґанізацію, якої з нічим порівнати не можна силу чину та глибоко в ній вкорінену релїґійність, котра проникає також душі інтеліґенції. Свої розважання кінчить Мольдован ствердженням, що католицька Церква всюди бореться в перших рядах за релїґійне й моральне відродження народів і цілому світови бажає уділити своєї духової помочи.

——o——

Ґанді вийшов на волю

Віцекороль Індії зарядив увільнення Ґандія та інших членів комітету конґресу. Зробив він це тому, щоби провідники індійського руху могли свобідно висказатися в справі заяви Макдоналда, зложеної на конференції в Лондоні. Індійські націоналісти домагаються загальної амнестії. Анґлійський уряд годиться на це, під умовою, що дальша акція пасивного опору буде понехана. Підчас приїзду до Бомбаю Ґандія витали величезні маси народу і складали йому цвіти.

——o——

Листи до померших

Члени наукової анґлійської виправи „Еґипт Експльотейшен Сосайти" др. Ґардінер і проф. Сетге знайшли й оповістили 8 старих листів померших. Зміст тих листів показує, що людські клопоти все були ті самі: довги, невдячність, хороби, любов і т. п. Листи ті писані на папірусі, на полотні або на вазах, які давано до ґробу помершим. В деяких листах є формальні процеси, виточені помершим. Старі Єгиптяне вірили, що ті процеси вирішить на другім світі справедливий дух фараона або й самого бога Озіріса.

——o——

Великі бурі на Чорнім Морі

З Софії доносять: На Чорнім Морі від кількох днів шаліють великі бурі. Всяка мореплавба устала. Буря зірвала з якорів кілька кораблів в Одеській пристані та погнала їх в море. Оден радянський корабель розбився на скалі біля західного побережжя. Залога ратункового судна СССР, що спішила йому на поміч, погибла. Зі всіх сторін приходять вісти про такі катастрофи.

З міліона людей, уроджених в одному році, половина їх вмирає в 45-ім році життя а одна третина доживає 60-ого року життя. Ви не знаєте до котрої категорії належите. Ви можете вмерти і перед 45-роком життя, вмерти навіть негайно а тому треба Вам заздалегідь обезпечити своє життя в користь своєї рідні. Найкраще можете це зробити через Товариство
1-28 „КАРПАТІЯ" 874
Львів, Руська 18.

88.000 долярів у протезі інваліда

Дня 31. жовтня 1928 помер у Відні старий інвалід Н. Ґольдберґ, котрий вертав з Америки до Польщі. Його невеличке майно і протеза лежали якийсь час в ґотелі, потому поліція передала се польському конзулятови, котрий ті річи зложив у пивниці. Недавно польський конзулят у Відні одержав письмо від польського конзуляту в Ню-Йорку, щоб основно переглянути річи Ґольдберґа, бо він мав при собі більші гроші. Урядники польського конзуляту Відер і Ясіньский в присутности конзуля перешукали все і знайшли 300 дол. Вже хотіли йти, коли Відер, сам інвалід, зацікавився протезою покійного і — відкрив у ній в цінних паперах 88.000 долярів. Знахідник одержить надгороду від родини помершого.

——o——

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З англійської літератури

НОВИЙ ТИП РЕЛІГІЙНОЇ ПОВІСТИ.

Одна з головних ознак скріплення продукції доброї християнської книжки в сучасних західних літературах се факт, що критика в тих літературах стає вимагаюча. Вона без обиняків стверджує, що християнське письменство і християнська преса були до недавна скучні й під оглядом інтересности навіть рівнятися не могли з письменничою продукцією ліберальних і жидівських видавництв.

Хто мав відвагу доглянути і ствердити се, той уже зачав поступати.

Доказом того дійсно великого поступу являється м. і. англійська повість Петра Болт'а: „Наречена ч. 68." Вона сегодні вже переложена на ріжні мови. Се правдива прикраса світової християнської літератури, видержана у високім дусі християнської моралі і притім писана так інтересно, що тяжко її покласти з рук перед скінченням.

Її засада: Нехай людина не грає ролі Провидіння! А короткий зміст її такий: Ізза великої недостачі жінок в Австралії порозумілися уряди австралійський і англійський в ціли привезення з Англії жінок до Австралії для тамошних мужчин. Обидва уряди вибрали з тисячів кандидатів і кандидаток до подружжа найчесніших 413 пар. Вінчання мали наступити зараз по прибуттю корабля з жінками, таки на кораблі — без права вибору, тільки після ліст: число за числом. Інтересовані прирекли, що не будуть тому противитися, бо інакше наставби хаос не до описання.

Тимчасом по дорозі померла на удар серця дівчина ч. 413. Капітан корабля замість счеркнути її число й повідомити уряд Австралії, щоби счеркнув також дотичне число в лісті мужчин, забавився у „Провидіння" й казав вильосувати число мужчини, котрий мав бути позбавлений пари. Витягнено ч. 68.

— Хто на мужеськім списку має се число?

— Телеґрафічний урядовець Ештон з міста Перт'у.

— Вичеркнути його з ч. 68 і вписати під числом 413. А хто був під ч. 413?

— Степан Паркер, робітник, копач золота в місцевости Кулґарді.

— Він піде на місце Ештона.

Таким чином молода, елеґантна Англійка Евеліна, котра мала стати жінкою урядовця Ештона, дісталася копачеви золота Паркерови. Але Ештон довідався про те від корабельного офіцира, хто і як одержав „його" наречену. Як телеґрафічний урядовець у центрі Західної Австралії дізнався з депеш Паркера до його спільника, коли вони вибралися в пустиню шукати золота. Одної ночи, коли Ештон мав дижур, з пишучого апарату зіскочив якор, знак, що десь перервано телеґрафічну лінію. Закон дозволяє там перервати телеґрафічний дріт кождому, кому грозить смерть від спраги в пустині й під карою смерти через повішення зобовязує урядовця, зараз при помочи відповідних табель обчислити місце, де се сталося та повідомити телеґрафічні стації, найблищі до місця випадку. Обчислення і прочуття сказали Ештонови, що то Паркер перервав дріт у смертельній потребі серед пустині. По боротьбі з собою Ештон рішився — не виконати припису і тим самим убити того, котрий забрав йому „його" наречену ч. 68, яку він тимчасом встиг пізнати.

Грижа совісти і страх перед соромною карою смерти скоро довели Ештона до самовбийства: утопився. А його любка, розбурхана пригодою з ним, спокусила опісля до гріха американського лікаря, котрий якраз відбував тяжку покуту за подібний гріх: не видержавши покути і ще раз согрішивши, відчув таку погорду до себе, що застрілився.

Третьою жертвою став спільник Паркера в пустині, бо сам Паркер, як сильніщий, діждався дощу й був уратований разом зі своїм золотом. Він з жінкою вернув до Англії.

Се тільки кістяк фабули, котра не може дати поняття про психольоґічну глибину й дійсно надзвичайно інтересні описи автора сеї повісти. Ті описи коротенькі, але незабутні, як пр. опис „Невер-невер-ленд'у"*), — найстрашнійшої пустині на землі, в котрій навіть верблюд затрачує свій інстинкт, який має в пустинях Арабії та на великій Сагарі. Бо в „Невер-невер-ленд'і" нема ніякого навіть укритого жерела, ні трави, ні оази.

Майстерно представлено, як навіть у тім страшнім „Невер-невер-ленді" не опускає людей жажда золота — і як вони доволікають міхи з тим золотом, аж до порога смерти. Подібно сильні образи про неволю в сітях золота можна зустріти хіба у св. Йоана Золотоустого.

Рівно сильно змальовано опіку, якої зазнають англійські жінки від своєї державної нації та пошану, з якою вони відносяться до фляґи „Її Маєстату Королевої" Англії. А далі — пошана для жінки, погляд англійської аристократки на відношення жінки до мужа („жінка ніколи не може бути за добра, без огляду на те, який її чоловік"), відношення матери до сина і навпаки — все прегарне.

Та найкраще і заразом найглибше зі всего в тій чудовій повісти — те, що відноситься до релігії. Се свого рода взірець, як про се писати в теперішних часах. Оглухлий з мук від спраги робітник каже перед смертю до свого товариша на його питання, чого ще хоче:

— Хочу знати, чи є небо і пекло, Стефане Паркере! Мушу се зараз знати! Се для мене дуже важне і пильне. Чуеш? Я зле чую! Говори голосніше!

— Так, Якове! Є небо і пекло і навіть чистилище. Але пекло й чистилище є тут, на землі. Там є тільки небо.

Се очевидно потішення для вмираючого, що Бог помилує його. В тій повісти є ще таке одно місце, а саме в XVI розділі, де автор від себе вже розумує так:

„....Так все єсть у життю... Робимо крок і не здаємо собі справи, що тим кроком зачинаємо дорогу, котрою вже нестримно мусимо йти. Куди та дорога веде, не знаємо... Не знаємо, що вже котимося вниз. А миж зробили тільки оден крок!... з власної волі... якби взагалі істнувала власна воля... у таких зарозумілих, бідних людських сотворінь!..."

Автор зручно підчеркує, що певна категорія людей, власне така, яку представляє, не опирається як слід злому і тому згодом затрачує силу волі.

Цікава життева фільософія інтересного типу тої повісти, Американця, що покутує за переступлення 6-ої заповіди Божої. Не можна сказати, що вона детермістична. Автор вкладає йому в уста такі слова:

— „Ніодна людина не знає, куди (провадить її шлях) і не може вибирати, але мусить іти — не длятого, що хоче, тільки длятого, що мусить. Одначе не повинна спотикатися. Я не хочу піткнутися, лучше вже впасти."

Отже таки признає якийсь вибір якоїсь міри вільної волі.

*) Невер = ніколи, ленд = край. Значить: така пустиня, котра „ніколи-ніколи" не стане краєм.

Поза наведеними тут неясностями (зі становища католицизму) — все инше се хрусталь моралі в найніжнійшій формі і притім у великій силі та простоті.

„Не хочу ломати 10 заповідей. А найбільше девятої!"...

„Коли любиш склянку, то скажи собі: „Люблю склянку", а коли вона розібється, не жалій дальше за нею. Любиш свою дитину, свою жінку, свого мужа, то скажи собі: „Люблю (лиш) людину." Коли вмре, то не стратиш рівноваги духа..."

Подібне піддання себе і своїх справ Божій волі пригадує безсмертний твір Томи Кемпійського (гл. нпр. книгу III., розділ 19).

Хоч деякі міркування автора вимагалиб застереження з католицької точки погляду, то на загал та цікава повість перенята глибокою релігійністю предпредставника англьо-саської раси, довго виховуваної під впливом католицизму. Так і видно, що виключно католицизм дав тій расі ту силу духа, якою вона опанувала цілі континенти. Так і чути, що протестантизм заломлює в ній ту силу духа: гріх зачинає в ній масово ломати подружжа і з тим може зломати всяку силу тої могутної раси, коли не наступить поворот до традиції батьків. **А. Ч.**

—o—

З новин чужих літератур

Dr. A. Bolley: GEBETSSTIMMUNG u. GEBET. Досліди до психольоґії молитви при особлившім узглядненню молитви молоді. 248 ст. великої вісімки, ціна 12 марок. Автор сеї інтересної праці оперує протоколами людей, особливо молодих, котрі щиро списували свої переживання при молитві. Він дав у своїй праці більше, ніж думав дати, бо дав нам також глибокий вгляд у релігійне наставлення сучасної молоді. Се наскрізь католицька праця, з котрої може мати велику користь не тільки кождий священик, але й кождий ляік, який серіозно ставиться до справ релігійних.

Fritiof Nansen: „DURCH DEN KAUKASUS ZUR WOLGA". Липськ, 1930. Ст. 184, вел. 8°, 42 образків, 4 карти. Ціна 8.50 марок. Се остання праця покійного Нанзена, важна для нас тим, що він представив наслідки большевицької політики на віроісповіднім полі в околицях, які сам наочно бачив. Се вічно неспокійний віроісповідний хаос. Поза тим праця покійного Нанзена оцінює наслідки діяльности большевиків надто оптимістично, що видно з праць инших очевидців.

H. R. Berndorff: „DIPLOMATISCHE UNTERWELT". Штутґарт (1930), ціна 7.50 м. Автор уже в своїй попередній книжці „Шпіонажа" показався знаменитим популяризатором таємниць новочасних держав. І ся його праця таксамо дуже цікава, розділ за розділом: Підземний світ дипльоматії, ҐПУ, Македонія, Дівчина Джамілеч, Украдений єгипетський принц, Як Англія побідила Аман-Уллага, Японія бореться в Америці, Німецькі офіцири на чужім жолді. Все — дуже цікаве.

Univ. Prof. Joseph Mausbach: „DASEIN U. WESEN GOTTES". Мінстер, 1930. Ст. 16+254. Ціна 4.25 марок. Се другий том твору, котрий представляє все сучасне знання з тої области і являється одним з найлучших творів про істнування Бога. Перший том того твору вийшов перед роком. Ся праця писана надзвичайно ясно і прозоро. При всій своїй науковости надається до читання також широкими кругами інтеліґенції.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

о. Михайло Карпяк. (Посмертна згадка). Наша гр.-кат. Церква понесла велику втрату через смерть бл. п. о. Михайла Карпяка, варяжського декана і пароха в Ульвівку, сего неструдженого робітника на церковній і народній ниві.

Покійник уродився 1877 р. в містечку Долішних Устриках, де його батько був парохом. Середню освіту побирав в українській гімназії в Перемишлі. Теольогію студіював на університеті у Львові і в перемиськім духовнім семінари. По висвяченню сповняв душпастирські обовязки в Торках, Матієві і Посаді Риботицькій. Чотири роки був сотрудником і катихитом в місті Угнові. В 1909 р. іменовано його катихитом виділових шкіл в Сокалі. На тій посаді перебув до 1917 р. В Угнові і Сокалі віддається Покійник з посвятою церковній і народній праці та стає діяльним членом і виділовим місцевих культурно-освітних установ. Завдяки своїй віддановсти загальній народній справі, горячому патріотизмому і характерности зєднав собі Покійник загальну пошану серед громадянства.

Вернувши з воєнної скитальщини протягом року був Покійник завідателем парохії в родиннім містечку Долішних Устриках. В 1907 р. перенісся на парохію Ульвівок коло Сокаля, де чотирнацять літ трудився з посвятою над реліґійно-моральним, освітним і економічним піднесенням своїх парохіян. Покійник визначався великою ревністю і совісністю у виконуванню своїх душпастирських обовязків, небуденним проповідницьким талантом і щирою дбайливістю о добро свойого духовного стада. Коли сектанські агітатори збаламутили в дочернім селі Теляжи частину парохіян, які в часі світової війни виїхали були до Росії, Покійник докладав усіх старань, щоб відступників приєднати до католицької Церкви. Він уладив в Теляжи тридневу місію під проводом о. Василіянина Манька. Пок. о. Карпяк тішився успіхами церковної, душпастирської праці та болів над злом, яке в нинішних невідрадних часах вдирається в наші села.

У всіх трьох селах парохії (в Ульвівку, Теляжи і Городиловичах) завдяки невпинній праці Покійника національне освідомлення поступає скоро вперед. Москвофільство щезає майже зовсім. Покійник проводив майже завсіди на зборах місцевих культурно-освітних і кооперативних установ та своїми вказівками й обдуманими промовами причинявся до їх кращого розвитку.

Шість літ був пок. о. Карпяк Варяжським деканом та ревно трудився над обновою духового життя в парохіян свойого деканату. Його стараннями майже в кождій парохії варяжського деканату відбулася тридневна духовна місія. Завдяки свойому тактови, лагідній вдачі і вирозумілости здобув собі Покійник серед кондеканального духовенства незвичайну симпатію.

Пок. о. Карпякови довелося стрічати на свойому шляху ріжні колоди—перепони, які він витревало поборював, та пережити неодну прикру хвилю. Пацифікація, переведена в Ульвівку, — строга ревізія в парохіяльнім домі, коли то всі парохіяльні і деканальні акти книги скинули на одну купу і треба було довшого часу, щоб привести їх до ладу, матеріяльне знищення і журба за долю синів, за якими шукали та посуджували безпідставно о злочини, — підорвали здоровля Покійника та спричинили передвчасну смерть. „Чинна зневага, а може і смерть грозили мені кождої хвилі...“ — писав Покійник по важких переходах пацифікації.

Величаві були похорони Покійника. В часі похорону пращали Пок. о. декана Карпяка щирими, зворушливими словами оо. Сапрун зі Стенятина, Давидович з Войславич, Медицький з Довжнева і Пшепюрський з Хороброва. Чотирьох представників місцевих установ зі сльозами в очах промовляли над домовиною свойого заслуженого душпастиря і провідника. Під проводом пятьнацятьох священиків в супроводі церковних процесій і хору відведено тлінні останки Покійника поза Ульвівок в дорогу до родинної гробниці в Угринові. У всіх селах, через які перевожено тлінні останки — в Городиловичах, Пецикорові, Старгороді і Тудорковичах — виходив нарід громадно з хоругвами і церковним світлом та серед жалібних пісень супроводив незабутного Провідника. По відправі заупокійного Богослуження в Церкві в Угринові у величавому поході, у якім несено 33 вінці, при участи великого здвигу народу, серед прекрасного співу місцевого хору відведено на місцевий цвинтар тлінні останки заслуженого діяча о. М. Карпяка.

Покійний належав уже до того типу духовенства, який розуміє, що перша і головна частина його праці має йти на церковні справи, що вийде також на дійсне добро справі народній. Народ розумів його і тому власне з таким жалем проводив Покійного на вічний спочинок.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ПОВНІМ СОЙМІ опинилася нарешті справа Берестя. Референував пос. Пасхальський (ББ). По нім забирали голос: Строньский (НД), д-р Загайкевич (УНДО), Павлек (НПР), Черніцкий (Стр. Хлоп.), Недзялковский (ППС) і Ян Пілсудский (ББ). Над справою радили цілу ніч. О год. пів до третої рано забрав голос прем. Славек. Він виголосив довшу промову, в якій заявив, що все те, що в Берестю діялося, мусіло бути, бо цего вимагала „державна рація“. Опісля приступлено до голосування, в якім більшістю 232 голосів ББ проти 150 всіх інших клюбів відкинено внески опозиції. Вислід оголошено о год. 4.30 рано. Перебіг нарад сойму був дуже бурливий, і богато разів приходило до перепалок.

РОЗУМНА РЕЗОЛЮЦІЯ. Зїзд Ширшого „Совіта“ РСО, що відбувся у Львові, з кінцем грудня м. р., ухвалив м. і. таку резолюцію (подаємо в оригіналі): „Съѣзд одобряет политику РСО (Русская Селянская Организація) направленную к улучшенію русско-украинских отношеній и привѣтсвует каждый успѣх на этом пути, так как только таким способом можно открыть возможности лучшаго будущаго Руси и славянства.“ — Нема сумніву, що ся резолюція уможливляє розумну консолідацію нашого народу в тих тяжких часах а бодай злагіднення старої братоубийчої боротьби на нашій землі.

НОВИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД вже утворений. Премієр і міністр внутрішних справ сенатор Ляваль. Міністр загран. справ Бріянд. В склад нового кабінету входять 4 сенаторів, в тім оден незалежний, два з демократичної лівиці, суспільно радикальної й один з республиканської унії. Крім них до кабінету увійшло 25 послів, в тім 6 лівих републиканців, 5 з радикальної лівиці, 4 з суспільно-демократичної акції, 3 зі суспільно-радикальної лівиці, 2 соціялістичні републиканці, 1 народовий демократ, 2 безпартійні і двох демократично-републиканської унії.

БОЛГАРІЯ звернулася до Італії по інструкторів для своєї армії. Муссоліні згодився дати інструкторів.

ГРЕЦІЯ приймає в Атенах египетського короля Фуада з великими почестями.

НОВИНКИ

Реферат: „Враження з поїздки на конґрес до Любляни“ виголосить мр Петро Ісаїв на сходинах „Обнови“ в суботу 31. с. м. о год. 7. веч. (19) пл. Юра 5. Члени візьмуть участь обовязково; гостям раді.

Картини з 4 століть виставляє Тов. Мистецтва в Празі (Пштросова, 12). Образи походять з приватних збірок.

Папський поїзд. Вагони папського поїзду, який саме будується, будуть темно багряної краски з папським гербом із бронзу. Внутрішні стіни будуть покриті багряним адамашком, а стелі будуть прикрашені тіярою та ключами.

Нова „фабрика“ фальшивих грошей. Поліція викрила нових фальшівників монет в Суходолі пов. Товмач. Однозолотівки, 50-сотикові і 10-сотикові монети підробляли селяне Станислав і Стефан Ґонсєцкі. Справників і трьох людий, що свідомо пускали фальшиві гроші, разом з приладами до фальшування грошей відставлено до суду.

Суддя в ролі позовника. У варшавськім суді був цікавий процес. На лаві обвинуваченых сидів відповідальний редактор „Роботніка“ Стефановский за те, що мав нарушити честь слідчого судді Деманта, знаного зі слідства проти б. послів, увязнених в Берестю. Ред. Стефановский помістив у „Роботніку“ замітку, що суддя Демант мав бути в Казані большевицьким комісарем. У висліді розправи засуджено ред. Стефановского на 6 місяців тюрми за нарушення чести.

У Варшаві значно потаніло мясо, дріб, кольоніяльні товари і т. п. Ціну солонини обнижено на 2 зол. в детайлі, ковбаси 3 зол., смальцю на 2.80 зол., вепрового мяса на 2.20 зол. за 1 кґ. 1 кґ. криштал. цукру 1.65 зол. пшенична мука 50 проц. — 70 сот., ячмінна каша 44 сот. Рівночасно поліція на бажання публики має у випадку побирання висших цін списувати протоколи.

В Бидґощі тими днями сталася велика автобусова катастрофа. З Фордону приїхав до Бидґощі автобус з 18 людьми. На вулиці віз почав котитися назад, наслідком сильної ожеледі. Шофер не міг нічо порадити, бо колеса не мали опору на ховзкій їздні. Автобус котився в напрямі ріки. В останій хвилі шофер і властитель вискочили з автобуеу а віз впав до ріки і занурився аж по дах. 4 пасажирів доплило до берега, 8 видобула пожарна сторожа, а 6 втопилося. Ведуть слідство.

Автобусова комунікація Варшава—Париж. В літних місяцях має бути заведена автобусоба комунікація між Парижем а Берліном. Є це в звязку з двома великими виставами, кольоніяльною в Парижі і будівельною в Берліні. Автобусова комунікація має влекшити туристам оглядання тих вистав. Маршрута веде через Брукселю, Кельн і Рурський басейн. Незалежно від того проєктується урухомлення автобусового полученя між Берліном і Варшавою.

Продають зрабовані дзвони. Большевики продають тепер зрабовані по церквах дзвони аж у Північній Америці. Перед пару роками робили те саме в Німеччині.

Реформа матури в Чехах. Чеське міністерство освіти оповістило два розпорядки, які змінюють дотеперішні приписи в справі матури в тамошних серед. школах. Знаменне це, що тепер можна буде здавати поправчий іспит навіть з двох предметів. Матура буде тепер іспитом публичним в тім значінню, що будуть могли їй прислухуватися родичі, згл. опікуни кандидата.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 19-50

Новий „подвиг“ совітів. Московський совіт рішив всі існуючі досі цвинтарі перемінити протягом 2 літ у публичні сади до проходів. Тіла спочиваючі на тих цвинтарях будуть примусово спалені.

В м. Прерав вложено цирковому слоневи велику срібну пльомбу в хорий зуб. Дентист вертів слоневи зуб великою машиною.

Безробіття і мода в Америці. Американські часописи розписуються про дивні суспільні прояви, стверджені підчас енергічної боротьби з безробіттям. Директор бюра посередництва праці твердить, що мимо великого попиту на домашні служниці безробітні жінки не хочуть брати тих занять і волять чекати на працю в фабриках і бюрах. При роздаванню одіжи для безробітних стверджено, що бідні жінки не хочуть приймати немодних суконок і капелюхів.

——o——

Жертви

На кат. друкарню зложили: Впов. Онуфрій Голубець з Борщева 2 зол.; Впр. о. Григорій Фуконьчук, парох в Угорцях зі збірки 7.78 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ЦЕРКОВНИЙ МАЛЯР
ІЛЛЯ ДЕЦИК
В САМБОРІ,
пошукує до помочі маляра до образів. До зголошення проситься долучити пробку свого малювання. 872 2—2

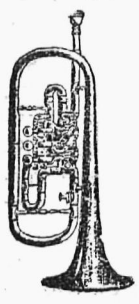

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 6—25

НА РАТИ: **ліжко** залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99. 868 2—25

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 26—50

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію. 873. 2—20

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/1. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 5—20

Не викидай своїх ґрошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 2—50

З днем 1. січня 1931 р.
у Львові, вул. Бляхарська ч. 11.
Дім Ставропігії. — Тел. 93-21.
ВІДКРИТО:
ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ФРИЗІЄРСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ
Теодора Кутковського
мистця Львова на 1930 рік.
Відзначеного золотою та срібною медалею на фризієрських конкурсах Виконує по конкуренційних цінах: голення. стрижку волосся, ондуляція водна і стала фарбування волосся, манікір. 869 2—5
Для Вп. Пань окремий ґабінет. В абонам. спеціяльна знижка.

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ
КОВДРИ з вати від зол. 22·—; з вовни „ зол. 48·—; з пуху „ зол. 140·—
МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—; з волосіння зол. 80·—
Подушки з пір'я . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Ґотові пошевки . . . . від зол. 3·—
Ґотові простирала . . . від зол. 5·50
Ґотові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—
Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 15—20

ПОРОШОК „KOGUTEK“ ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ **БІЛЬ ГОЛОВИ**
виробу аптики Ґонсецького в Варшаві.
Звертати увагу на повищий фабричний знак 6-10 851a

ОТОМАНИ, КАНАПКИ, ҐАРНІТУРИ САЛЬОНОВІ, як також всякі роботи тапіцерські по конкуренційних цінах поручає
РОБІТНЯ ТАПІЦЕРСЬКО-ДЕКОРАЦІЙНА
ВОЛЬФІНҐЕР, Львів, вул. Коллонтая ч. 6.
817 **Для П Т. урядовців догідні сплати.** 14-15

САНАТОРІЯ „VITA“
Відділи: положничо-ґінекольоґічний хірурґічний і загальний.
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛИСТОПАДА Ч. 22.
Числа телефонів 73-03 і 77-03.
Уряджена після найновіших вимог ґіґієни і комфорту у власнім 3-поверховім домі 2 операційні салі, породова саля, осібна кімната для немовлят. Вінда електрична. Ґарний огород. Ціни від 16 зл. в кімнаті з 2 ліжками, а від 18 зл. в осібній кімнаті, з цілим добірним удержанням, услугою і опікою лікарською.
Довільний вибір лікаря ординуючого.
859 5—6

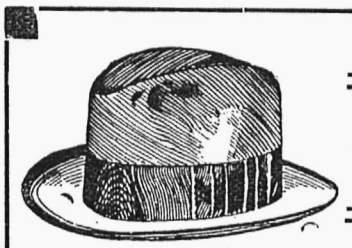

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 5-?

ЛІЯРНІ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ в КАЛУШІ, вулиця Собіського ч. 7· **А. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО І С-КИ** в ПЕРЕМИШЛІ, вул. Красіцького ч. 63
доставляють дзвони з найлучшої заграничної бронзи, в ріжних скількостях, о гарнім, мельодійнім голосі, переливають старі, **мають постійно на складі около 200 штук дзвонів ріжної величини і тонів.**
ЦІНИ НАЙНИЗШІ! 834 10—10 **ДОГІДНІ УСЛІВЯ ПЛАТНОСТИ!**

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львв, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 9-?

ДРУКАРСЬКІ
КЛІШІ
870 1-1
одно й много барвні
виконує скоро, солідно й гарно
НОВОВІДКРИТЕ
Фото-Хемі-Ґрафічне Заведення
М. ЧУЧМАНА
„УНІЯ“
ЛЬВІВ, МОХНАЦЬКОГО 30. ТЕЛ. 93-97.

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 5. лютого 1931. Ч. 8. (408)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст. АДРЕСА: Нова Зоря, Львів ул. Кльоновича ч. 2. II. пов. — Тел. 1-4

Передплата в краю 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4-1 амер. до яр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ. Краків 405.86.

Пятилітка безбожників

Орґанізація безбожників в СССР. ухвалила зорґанізувати „ячейки“ безбожників у кождій фабриці, де є 50 робітників і в кождій місцевости, де живе 1.000 людей. Протягом 5 літ має бути зорґанізованих 75.000 „ячейок“. Окрім того мають зорґанізувати 20 мандрівних театрів, котрих завдання буде грати безбожні штуки як також три „безбожні опери“. Головну ролю має відограти безбожна преса. Тепер Союз безбожників має 17 правильно видаваних орґанів в 8 мовах. До 5 літ число тих орґанів має бути подвоєне і має бути видана спеціяльна енцикльопедія для ширення безбожности.

Знесли камісаріят торговлі УСРР.

Як повідомляє харківський „Комуніст“ ч. 356 з 27. XII. 1930 р., Президія ВУЦВК та Раднарком УСРР. ухвалили скасувати дотеперішній Нар. Комісаріят Торговлі УСРР. Замість него має бути створений комісаріят постачання (очевидно будуть постачати останки добра ограбленої України Москві для вивозу за кордон). Таким чином руйнують основно навіть тінь автономії України. А „наші“ большевики далі кажуть, що „маємо свою державу“...

Нова заразлива хороба

В Мехіку осліпло 20.000 людей.

Державний санітарний департамент у Мехіку повідомляє, що там у двох стейтах захорувало 20.000 людей на заразливу хоробу „Онхерсеркозіс“. Всі хорі цілком осліпли. Нову хоробу заволікли правдоподібно з Африки.

Туреччина заступає Америку в СССР.

Як відомо, Америка не хоче визнати совітської влади. Тимчасом її горожани ведуть торговлю з СССР. Тому Америка заключила з Туреччиною умову, на підставі котрої турецькі конзуляти в СССР. виставляти-муть америк. горожанам ріжні документи, затверджувати повновласти і т. п.

Кому вільно їхати до Бразилії

Без трудностей можуть їхати до Бразилії, ті, котрі вже там були (реемігранти) й мають докази на те і паспорти, виставлені польськими конзулями в Бразилії, дальше ті, котрих туди поіменно взивають свояки або знакомі, коли їх візвання виставлені бразилійськими властями, вкінці хлібороби, котрі їдуть до польської кольонії „Білий Орел“ за посередництвом Кольоніз. Тов-ва. Инші еміґранти можуть одержати дозвіл на виїзд, коли їдуть з родинами і мають готівку по 2.000 зл. на кожду дитину до літ 12 і по 3.000 зл. на старші особи. Та готівка мусить бути переслана чеком на бразилійський банк. Ті, що їдуть I. або II. кл., не підлягають обмеженням.

—o—

Gospodaruj Panie Boże bo Lipiński już nie może

Варшавська преса доносить: Посідач дібр у блонськім повіті, Липинський, не міг собі дати ради з фінансовими труднощами, отже випродав інвентар, увільнив службу, замкнув брами свого фільварку, відослав ключі до староства, а на брамі наліпив картку з надписом:

Gospodaruj, Panie Boże, —
Bo Lipiński już nie może.

—o—

Цікава статистика чеської столиці

Після недавно переведеної статистики чеська Прага має 848.769 душ (прибуло 172.105), з того 778.408 Чехів (+ 153.658), 41.453 Німців (+ 11.024), 6.731 Жидів (+ 772), 2.009 Угрів (+1.056), Українців і Росіян 1.521 (+ 580), Поляків 327 (+ 228), инших 588 (+ 402). По віроісповіданню: католиків 496.545 (було 395.125), значить 58.5%, членів чехослов. церкви 133.771 (було 85.960), безконфесійних 126.166 (— 1.130) або 14.8%. При попередній конскрипції безконфесійні становили 18.81% всего населення Праги і стояли зараз по католиках. Тепер всі віроісповідання зросли, а число безконфесійних упало. Се знак, що дурійка безвірства зачинає падати. Ще тому 80 літ Прага була майже зовсім німецька.

Нова почта до Америки

Буде летіти 30 мінут.

Проф. Оберт, котрий займається студіями ракетової почти, заявив у Відні представникам преси, що ракетова почта летітиме незабаром з Відня до Нюйорку протягом 30 мінут. Около 15 літ потреває заки можна буде наладнати комунікацію з Марсом. Що до можливости її наладнання нема вже сумніву.

Як помагати птицям зимою

Д-р Соколовський з Равіча виголосив в Познані відчит такого змісту: Птицям помагається зимою через завішування на деревах скриночок, через будовання для них окремих карників у міських огородах та через сипання їм поживи на парапети вікон. Одначе з сипанням птичкам столових окрушин треба уважати, бо коли вони за довго стоять, то квасніють, а се дуже шкодить птицям. Значить, тільки свіжі окрушини добрі для них. Найлучший для них харч се конопне сімя, бо воно має в собі богато товщу, який дає орґанізмови тепло, котрого в зимі треба. Таксамо добра скірка від солонини, котру особливо радо їдять синиці. Прелеґент, спеціяліст від охорони птиць, показував ріжні типи скриночок, які для птиць по його вказівкам виробляють вязні в Равічі.

ХОЧЕТЕ МАТИ ПЕВНІСТЬ,
що Ваш гірко запрацьований гріш не пропаде, а приноситиме добрі відсотки? Якщо так, то складайте свої ощадности в Кооперативнму Банку „ДНІСТЕР“
867 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 8-?

НАШІ СУЧАСНІ СЕЛА

З записок кооператора.

Зміст: — Наші гори колись і тепер. — Типова церква. — За довгі проповіди. — Партії й секти. — Як змінилося село. — Новий тип селянина. — Завдання священика. — Ще про значіння проповіди.

Стежка гадюкою вється і губиться десь далеко за горами. Потоки замерзли, сніг присипав все навкруги, сумують ліси і гори. Іду стежкою, а якийсь дивний настрій охопив мою душу і будить в ній велику тугу, жаль.

Колись молодим хлопцем, як настали шкільні ферії, я ціле літо проводив в горах, бігав гірськими стежечками. І так весело мені було! За мною нісся спів пташок, шум гірських потоків, навкруги розквітали наші Карпати і будили в мені тугу до чогось великого, невідомого. Тоді ще такі густі ліси покривали ці наші гори а тепер гинуть ці ліси, гине краса наших гір. Вони ніби підстрижені, бо дерева повирубовані й чужими господарями вивезені за границю. Коли ще кілька літ потягнеться така господарка — то наші гори стануть зовсім нагі і тільки чорним зрубом будуть скаржитися та нарікати на лиху долю нашої землі.

Попри стежку тягнуться окопи. Дене-де могила з похиленим хрестом, це знак, що недавно тут ішли завзяті бої за панування над нашими Карпатами. Але бої пройшли, минулися, а нам остали ці могили і хрести. Нужда розсілася по наших горах, бо їх богатство губиться на чужих ринках, чужі господарюють ним...

Стежкою вниз спускаюся до села, бо тут маю відбути загальні збори споживчої кооперативи. Домівка кооперативи ще замкнена, бо нині неділя і люди в церкві. Йду туди, щоб бути на Службі Божій. Церква мала, деревляна, битком набита людьми. Чути запах кадила, воску і живиці. Все те мішається з людським потом і від того стає якась задуха, котру тяжко знести. Сама церква дуже бідна й занедбана. Ікони від старости почорніли, свічники поломані та повязані шнурком і дротом, на штучних паперових квітах і прикрасах повно пороху, декуди павутиння. Відразу впадає в очі, що тут дуже мало дбають про церкву і порядок в ній. Зрештою те саме можна завважати також і по церквах инших сіл. Чи може упадок реліґійности і байдужність до церкви причиною цього? Ні! Якби люде переставали вірити — то церква стоялаб пусткою. А загляньте до них в неділі та свята — вони битком набиті! А це найбільше кидається в очі тут у нас, де перед війною довгі літа „батько“ Трильовський вів свою демаґоґічну протиреліґійну пропаґанду, а в останні роки ішла така сильна протиреліґійна пропаґанда ріжних радикалів й сельробів, і де герцювали сектанти. І помимо тої шаленої пропаґанди проти реліґії, церкви і „попів“, наші церкви заповнені людьми. Видно, жадна ворожа

аґітація, демаґоґія, не в силі відорвати їх від церкви. Це в сих часах великого морального занепаду треба уважати явищем дуже відрадним і потішаючим. Тому причин занедбання церкви треба шукати не в нашому загальному зубожінню а в байдужности до порядку і просто в нехлюйстві. Бо чейже усунення павутиння, порохів і т. п. не представляє таких великих труднощів, щоб сього не можна було зробити. Про порядок в церкві в першу чергу мусить подбати сам священик, бо має до цього послуги дяка, паламара, брацтво і парохіян. Основний порядок раз зроблений вистане на довший час, а потім що день вистане позмітати порохи, позамітати, тоді церква і ціле уладження в ній інакше буде виглядати й не буде так скоро нищитися. Тоді також щурі, миші, молі та всякі инші шкідники не будуть заводити своїх гнізд по наших церквах.

Здається, що надто відбігаю від теми, але ще одну подібну справу хочу порушити: справу церковних проповідий. В тій церкві мені прийшлося цілих дві годині слухати проповіди священика. Тому не дивуюсь, що за той час богато людей висунулося з церкви. Проповідь була не цікава, часами малося враження, що слухається вічевої промови, а не науки душпастиря. Забогато в ній було політики й сварки на ріжні партії і т. п. Буваючи по наших селах часто буваю й по церквах, часто чую проповіди наших священиків. У мене склалося таке враження, що проповіди звичайно не відповідають духові часу. В наші села вдираються що раз то нові ідеї, нові кличі, в село приходить богато ріжних ґазет, котрі люди всетаки читають і толкують собі на ріжні лади. В кождім селі знайдете якогось невдоволеного інтеліґента, ще більше знайдеться півінтеліґентів з ріжними політичними симпатіями. Вони стають правдивою карою для села. З них кождий хотівби мати „свою партію“ і відограватн якусь ролю. Тому не дивниця, що по наших селах так буйно розквітає всяке політиканство і гризня, що часами на позитивну роботу нема часу ні місця. Коли одна ґрупа щось почне робити, друга все це скритикує і переверне до гори ногами. Люде зневірюються до всякої роботи й опускають руки, або йдуть за голосом ріжних аґентів і від того ще більше всякого баламуцтва. Тому по селах — головно тепер — для нашого священика отвирається широке поле праці. Село під напливом нових ідей шукає розвязки на найбільш пекучі питання. Наше село під впливом війни та революційних потрясень перейшло велику зміну й основно змінилося. Село бачило ріжних людей, їх віру і звичаї, а частина з того всего таки залишилася в селі, тобто в способі думання наших селян. Богато з них в часі війни міряло своїми ногами цілу Европу та половину Азії, пережило війну і революцію та в село принесло богато нових думок. Під впливом того всего село перейшло основну зміну свого світогляду. Тип пасивного і сантиментального дядька-селянина належить до минулого. На його місце прийшов новий тип, нервозний і безпардонний, підступний і недовірчивий в засобах. Він не лякається жадних погроз. Сам шукає зачіпки і відповіди на найбільш пекучі питання, котрі його цікавлять. Для заспокоєння своєї цікавости він буде перекидуватися з одної партії до другої, буде ходити на ріжні віча і збори та читати все, що йому під руки попаде. І власне тут, рішаюче слово мусить бути за священиком, котрий в цю переломову хвилю повинен стати добрим опікуном, провідником і учителем своєї парохії. Хата священика повинна стати і читальнею і пораднею для селян. Село в ньому повинно бачити свого дорадника і провідника, а не „пана“ на котрого нераз цілими годинами треба чекати на ґанку або в кухні — заки зволить приняти у своїй канцелярії чи вислухати стоячи на ґанку або в кухні. Священик мусить числитися з тим, що має до діла з ріжнодумаючими людьми, що в парохії мусить мати до діла з ріжними суспільними течіями. Отже він мусить все це пізнати і б е з п о т р е б и не давати причини до ворожої аґітації. На зміст церковних проповідий звернути особлившу увагу: вони повинні бути к о р о т к і, але змістовні та зрозумілі. Пристосовані до св. Євангелія і писань апостолів та св. Отців церкви, вони повинні також давати відповіді на найбільш пекучі питання суспільного життя. Лайка, погрози, дешева демаґоґія і політиканство це приймоми шарлатанів. Того священик у своїх проповідях повинен рішучо вистерігатися. Добре оброблена й основно передумана проповідь виголошена в церкві чи на сходинах парохіян має велике значіння і залишає враження більше ніж книжка. Проповідь промовляє і до розуму і до совісти людини, вона залишає враження, яке не так легко затерти. Знаю це з власного досвіду та з оповідання инших людей. Церковні проповіди мають велике виховуюче значіння. І тому повинні вестися по певному плянy, мати певну мету і послідовно прямувати до неї. А головна річ — нікого в проповіді не лаяти, бо се тільки дратує а не помагає. Се не значить, щоб у проповідях не осуджувати руїнницьких і безбожних партій. Ні. Тільки робити се річево, фактами оперувати й показувати, до чого довели безбожні большевики та всякі їх предтечі.

Ці мої міркування хай не образять нікого з наших Всч. о. о. Душпастирів, бо не для пустої критики пишу се. Висловлюю думки, котрі мені з мого досвіду насуваються в часі моїх мандрівок по селах, мандрівок кооператора, котрому лежить на серці не лише добро нашої кооперації, нашої національної справи, але також добро нашої релігії і Церкви. (Далі буде).

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ“
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — Телефон: 91—71.
861 7—10

Франція й Німеччина

Французький публіцист Піер Кот помістив у „Ревю де Віван“ цікаву статтю такого змісту: Німеччина не може вести війни проти Франції, бо не має ні гроший, ні зброї, ні одностайної волі в тім напрямі. Німеччині загрожує соціяльна революція або большевицька або фашистівська. І сему повинна Франція запобічи у своїм власнім інтересі. Се можна зробити фінансовою допомогою. Франція має тепер досить грошей, Німеччина не має жадних. Отже Франція повинна освободити Німеччину з лихварських відсотків. В той спосіб Німеччину мати ме в руках до тої міри, що не потребуватиме боятися її. Франції бракує робочих рук у промислі й хліборобстві. Німеччина має їх за богато. Німецькі робітники і хлібороби у Франції не представляють для неї небезпеки. Небезпечні для Франції німецькі безробітні в Німеччині.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
875 2—24

В країні жаху

Відомий російський журналіст Л. Любімов напечатав у „Возрожденію“ отсю розмову з одним „спецом“, котрий недавно приїхав з СССР:

— Правда, пощо вам про це говорити? Скільки я не оповідав — все відчував: не розуміють, от лиш цікавість одна. Хитають головами, охають, не можна сказати, що не вірять, а так би мовити — до серця не доходить. Самому треба побачити, самому вложити палець в рану, — а то лиш оповідання про якийсь далекий кошмар. Але навіть і там в СССР тутешні Европейці не розуміють того, що діється, вони тим не переймаються.

Пригадую собі, 1-го мая, на балконі „Ґранд Готелю“ — Американці, Німці, Французи. Оглядають процесію. І я також дивлюся і — не перебільшую — хочеться мені всіх тих, що там стоять, задусити. Тому, що дивляться і сміються. А внизу... внизу відкриті повози один за другим; в однім цар і цариця в короні, а побіч них Распутін — він частує горівкою і всі троє хитаються й соромицькі слова викрикають! А взаді в священичих ризах, також пяні, з архієрейськими хрестами, дальше кардинали, пастори і священослужителі всіх релігій! І всі говорять погані слова, так, щоб було їх добре чути. Протирелігійна маскарада. На балконі регочуться... Подивляють, скільки мовляв, коштував такий маскарад і як помислово все зроблено! На вулиці тьма народу. І от ви сего не зрозумієте, що ті люди не могли не піти на вулицю, бо стратилиб пайок. Ви Росіянин, може зрозумієте, що то значить — стратити пайок! Хоч може і для вас, по стільки літах, всі ті пайки та розстріли стали тільки оповіданням про щось далеке, мало реальне. Бо ви вже теж зачали думати по европейськи...

Так говорив мені старий згорблений чоловік, неохотно, перериваючи; словом, не цікаво було йому оповідати мені про це. Був колись знаним техніком, потім важним „спецом“ у большевиків. Заграницю пустили, щоб лічити недугу.

— Зовсім уже стало мені зле — говорить він. Та вернути треба, — там жінка, вже нам разом вмирати... — А от читав я тут в російських ґазетах, — знова зачав він, — що вас це обурює, що Качалов виступив з мовою проти „шкідників“. О, там це нікого не обурює. Всякий, навіть простий чоловік зрозуміє. До чого тільки не спосібний чоловік, щоби не стратити життя. Так і забудьте. Качалов домагається смерти на невинних, тому, що сам хоче жити, все одно як, аби лиш жити... Бачився я там з одним письменником, знав я його давно: Він повірив, що я не донесу на нього і раз сказав: „Бачите, в тій скринці те, що я написав для себе, і може бути для потомків. Це не політика, а повість, про нещастя мойого народу. А от в тій скринці — то це написане тому, щоб не посадили мене в тюрму. Повзаю я на колінах вже 10 літ і буду дальше повзати, щоб лишили мені цей стіл і щоб я міг писати для тої другої скринки те, що лежить на дні моєї душі. Знаю, там в Парижі, в Берліні прозивають мене совітським підхлібником. А мені яке діло до того? Посадитиб їх тут, цих пуританів, — то разом зі мною та ще й проворніше від мене поповзалиб на колінах“... Він задержався, видно, хотів мені показати, що не має охоти продовжати зі мною розмови. Але я знов став його розпитувати, стараючись давати йому питання такі, щоб його не бентежили. Но трудно мені це йшло. Я спитав його, яке враження викликало у населення вивезення ґенерала Кутепова. І тільки що спитв я — зараз зрозумів, що моє питання було недорічне й непотрібне.

— Яке там враження... Як ви думаєте, що може обходити якийсь там ґе-

нерал Кутепов людину, яка від 5 год. ранку до самої ночі простояла в хвості за куском хліба? Тай взагалі, яке їй діло до того, що десь там в Парижі вбили ґенерала, коли кругом неї кождого дня людий вбивають десятками. Проста баба мені от що говорила: „Що з того, що церкви відобрали? — вониж і душу видерли в нас!" А як прийдуть до церкви, так зараз на коліна і плачуть. Ставлять свічки перед вівтарем, такі тоненькі та скупенькі, не знаю навіть з чого зроблені. І про що моляться? Щоби дано їм було забуття, плачуть, що спокою нема. Перед церквою стоять убогі в лахміттю з простягнутою рукою. І всі знають, вся Москва знає, що кождий третий з них — чекіст, підслухує розмови.

Чекісти перед церквами, чекісти перед нічними ресторанами, куди везуть чужинців балюватися з циганами. Везуть їх зухи, що говорять трьома, чотирма мовами. І льокаї — чекісти і.. Так, коло чужинців вони наскакують, вміють їх угощати, а деяким просто гроші дають, щоб їх вдома опісля хвалили.

Оповідали мені, що в „Ґранд Готелю" був баль. Реввоєнсовіт угощав військову японську місію. Ворошилов і Корк були господарями. Шампанське лилося рікою, а ікри цілі збанки так, що рештками прислуга готелю ще з тиждень кормилася. Большевики були одіті — наче з голки. А в будні дні кождий з них старається бути недбало убраний. Оповідали, що Раковський, коли вернув з Парижа, — де він носив фрак, то ходив по Москві в подертій „рубасі", поки його не заслали. Навіть артисти виступають на концертах у скіряних куртках.

Коли зайдете до Елісієва — пустки, а як покажете „інкарту" т. зн. карту іностранця-чужинця туриста, сейчас поведуть вас до пивниці і за 25 рублів т. зн. за ніщо купите пушку з ікрою та дорогою рибою. А чужинці задоволені, хвалять собі... Большевики знають, що чоловіка можна купити.

— А ви бачили Сталіна?...

— Так, бачив раз. Йшов улицею. Це було між Великим Театром і Кремлем. Бачу, суне товпа від сторони театру, — там був мітінґ, — обірванці йдуть серединою вулиці а на переді міліціонери з червоними палками, розганяють народ, відразу пізнати, що — „відповідальні робітники" йдуть. А з заду — відділ ЧОН-а — аж заходиться від пісень. Наразвсі почали зривати з голови шапки. І я також зняв. Перейшов побіч мене чоловік в білій рубашці, чоботях і в фуражці. Голова похилена, очий навіть не підводить, на уклони не відповідає. Я зразу зрозумів, чому так: Сталін. А з заду знов відділ ЧОН-а... До цеї хвилини я його ніколи не бачив. Майже нікого не допускають до нього.

..Раз заїхав я до Нижного Новгороду і задержався я в найліпшій гостинниці. Нова гостинниця, щойно побудували, та спати в ній страшно, — стіни зарисувалися. Все те на показ для чужинців, а внутрі — гниль. І так усе, що в тім краю будують!

...Знаєте, чим розважаються Москвини? Жартами — такими невинними й необразливими. Стрічаються й питають себе, як проживаєте? Показують пять пальців; значить — пятилітка. Потім чотири пальці — пятилітка в чотирох роках! Накінець: що ви? в півтретя років справимося... і показують вам дулю.

А мавзолей Леніна назвали червоноармійці „мозолем" Леніна. Так і говорять — підем подивитися на мозоль Леніна...

...Желізничі стації... Проїдеш кілька стацій і все зрозумієш, коли ти здібний розуміти і коли не заволодів тобою егоїзм так, як заволодів тими чужинцями-туристами-купцями. От пр. на Александрівській стації в Москві величезний напис: „Каждий ґражданін должен доносіт о всьом что слишит". А побіч статуя Леніна з простягнутою вперед рукою. Дальше на тій-же стації величезна знимка — Ленін і Сталін, стоять разом. Якась припадкова фотоґрафія. Но тепер її відґребали і всюди виставляють на показ.

А далеко від Москви, здається коло Саратова, бачив я таке: в полі, коло дороги стоять люди на дощі. Було їх з тисячка. З ланцюгами на руках і приковані разом зі собою: се „кулаки"! А кругом — чекісти з крісами. Ждуть на висилку в Сибір. А коли стрінете поїзд, ви часто побачите виснажені лиця жінок, стариків за кратами, а з ними худі, схоровані діти. А в глибині ваґона кріси... А коли підчас задержки поїзда увійде в „купе" чоловік в рубасі або косоворотці і подивиться вам допитливо в очі й огляне, що ви везете, то згадаєте в тім часі стару вже московську приповідку: „Не бійся чекіста в мундурі а бійся чекіста в цивільному" — тому, що його власть необмежена і він всюдиприсутний.

...Як спасти Росію?... Прокажена та сторона. Це повинні зрозуміти в Европі й відгородитися від неї. А покищо будуть їздити сюди капіталісти і богатіти. Европа торговлею піддержує їх власть. От чому мені тут тяжко про це говорити.

Задубіли тут серця. Люди тут стали гірш варварів. Не тих треба обвинувачувати, що там задля куска хліба на колінах плазують.

І ще одно... Большевики знають, що чоловіка можна купити. А тут хіба не розуміють, що кождого з большевиків можна купити? Вони готові продати власть комунебудь. О, скільки я їх знаю, на самих верхах, котрі ждуть, щоби їм предложили хоч щонебудь — продадуть вони тоді комунізм. Самі хотіливб зачати торг, та не знають, як підійти. Тому, що там сліпа вулиця і вони самі це відчувають. Дальше йти не можна, а можна тільки держатися з дня на день, винищуючи все довкруги. І дивно їм самим, що Европа не догадується сего. Але хібаж ви все те зрозумієте тут в Парижі, в Берліні?...

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 3—20

Маленький фейлєтон

З китайських анекдот

Справедливий суддя.

Один підкупний суддя мав все на кілька днів перед речинцем процесу розмову з обома противними сторонами.

Знов мав відбутися процес. Суддя мав насамперед „розмову" з позовником. Розмова скінчилася тим, що позовник вручив судді пятьдесять срібних таелів.

Коли позваний довідався про це, післав судді сто срібних таелів.

На розправі суддя відразу проголосив присуд, а саме признав винним позовника. Стрівожений позовник простягнув до судді руку з пятьма розчепіреними пальцями й закликав:

— Моя правда!

Та суддя підніс обі руки з розчепіреними пальцями в гору й закликав:

— Мовчи, нужденнику, позваний має подвійну правду.

(Подав д-р Франц Кун).

Несправедливий напад

З поінформованих кругів одержали ми слідуючий допис:

В 21. числі „Діла" з 30. І. 1931 р. появився допис зі Сокаля, в якому „один з батьків" кидає гострі слова докору на адресу Перемиської Еп. Консисторії, кладучи їй у вину те, що українські учні учит. семинарії в Сокалі від трьох місяців позбавлені науки релиґії. „Коли у поляків — пише він — з якихнебудь причин опорожниться посада катехита, то духовна влада ставить негайно другого катехита а в кожному випадку заступника... У нас чомусь інакше.." і т. д. Під кінець слідує поучення, як повинна поступати духовна влада. Шкода, що дбайливий про релиґійне виховання батько не звернувся в цій справі по вияснення до своєї духовної влади в Перемишлі. Бувби довідався, що ця влада в час своє зробила а саме ще 6. X. 1930 і поставила кандидата. То значить, зробила се на місяць перед опорожненням посади катехита. Колиж Кураторія, яка одиноко обсаджує посади, справи дотепер не рішила, то якаж тут вина духовної влади? Колиб цей батько мав який такий змисл дійсности, не писавби, що у Поляків під тим оглядом інакше, бо відома річ, що Поляки в Польщі обсаджують свої посади, коли їм треба. А вже на злобу виглядає, давати дописови, який майже в цілости присвячений справі катехита і критиці духовної влади, заголовок „Після пацифікації в Сокальщині". Хто хотів би був поступити чесно, той міг якось інакше повязати обі ці справи. Але батько показався незвичайно обережним і дивно виглядає, що не підписався повним іменем. Без страху міг був се зробити. Та діло може не так в батькові, як в „Ділі", що помістило цей несправедливий допис, кривдячий духовну владу. Могло прецінь спитати денебудь, хто обсаджує посади в школах. Чейже годі вірити, щоб редакція так мало визнавалася в тих справах. Таке діється не від нині, бо „Діло" залюбки поміщує статті та дописи понижуючі нашу катол. Церкву й підриваючі авторитет її Єрархії серед своїх греко-католицьких читачів. Під тим оглядом має воно марку вже виробленої фірми, дарма що часами пустить статтю і в катол. дусі, тоді очевидно з підписом священика, не від редакції, щоб не наразити себе на закид „ультрамонтанізму". Та це робить воно очевидно тільки на розраду й успокоєння пан-отців—уніятів, які становлять найчисленнішу і найпевнішу клясу серед передплатників „Діла". Інакше трактує воно справи православної Церкви. Тут уділює голосу таким як п. Ковалевський, п. Річинський, які хоч світські люди всеж таки зважившисоборницький принцип у православних, можуть там рахуватися авторитетами. В справах католицької Церкви, з окрема нашої греко-католицької, може в „Ділі" продукуватися перший ліпший з краю, коби лише критикував, пятнував, давав наставлення. А коли бракне критика в краю, то „Діло" постарається о матеріял між чужими, позичить його у православних, а то й „Ґазет-і Поранн-ій"...

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ҐАЛИЦЬКА ч. 20. 847 12—50

Любимо тільки щирість тих, котрі нас люблять. Щирість иших називаємо безличністю (Моруа).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

„Діти Марії“ у Папи. На збірній авдієнції „Дітей Марії“ з Риму, на якій було около 3.000 учасниць, св. Отець вказав на велике значіння назви „Дитя Марії“. Число 10.500 „Дітий Марії“ в Римі — імпонуюче“, сказав св. Отець. Але не лише на число треба класти всю вагу. Вперед на внутрішну вартість, опісля на число“.

Папа переслав желання цісареви Абісинії Неґусови Тафарієви, з приводу його коронації. Враз із желанням цісар одержав від папи в дарі мозайковий стіл з видом Риму і два образи з XV. століття, св. Тройці і Матери Божої.

Духовий семинар для муринів. При католицькім університеті в Вашінґтоні відкрито духовний семинар для муринів. В торжестві інавґурації взяли участь кардинал О'Кеннель, трох архиепископів і 20 епископів.

Начальний інститут катол. акції в Польщі. Кардинал Гльонд декретом з 24. листопада 1930 ерiґував начальний інститут католицької акції в Познані, як кревy централю католицького руху в Польщі. Презесом інституту іменований ґраф Адольф Бніньский, а директором о. д-р Станислав Бросс. Від січня 1931 інститут видає місячник „Рух католицький“, як орґан католицької акції в Польщі.

ДОПИСИ

ДРОГОБИЧ. („Вифлеємська Ніч“ — сцен. орат. з муз. о. М. Копка). Знаний у цілім краю хор „Дрогобицький Боян“ устроїв дня 19. січня в салі Сокола, широким масам вірних м. Дрогобича правдивий душевний пир виставою „Вифлеємська Ніч“. Знамениті співи, добірна музика під управою проф. Оґродніка, гарні нові стилеві строї, знаменита режісерія п. Дмитра Німиловича, стилеві декорації укладу артиста маляря проф. Стеціва — були тим тлом, на якому процвила ся безсмертна історія у знаменитім зображенню наших артистів-аматорів. На перший плян вибився своєю грою Гусляр (проф. Іваненко) як також Ірод (п. Весоловський) і пастушок (п. Німилович), які вже нераз давали докази свого небуденного сценічного таланту. Гра їх була пориваюча. В III. дії вложено в палаті Ірода балет у виконанню пп. Меляниківної, Павлівної і Покотисівної, який оживив акцію. Балет випав дуже вдячно. При кінци сеї дії уложено прекрасний живий образ композиції режісера п. Німиловича, який зображував плач Рахилі над трупом своєї дитинки пробитої висланцями Ірода, а яку ангел (п. Сасиківна) забирає до неба. Живий образ при світляних ефектах і прегарнім муж. хорі: „Не плач Рахиле“ побуджував людий до сліз. Заслугує теж на виріжнення гарний спів п. Романа Сасика (подорожний), який має гарний голос і дар до сцени. Всі прочі артисти, як п. Чановський, п. Кушнірівна, п. Мягкий, а головно проф. Стецїв (якого гра була прямо мистецька) — доповнювали сю гарну картину. На будуче конечно порадити всім пастирям постаратися о сандали на ноги, бо римський стрій ніяк не дасться погодити з мештами і скарпитками... На салі було понад 1000 осіб. З прикростію треба зазначити, що не було ладу. Виділ повинен на будуче про те подумати. Учасники — виключно міщанство і ремісники. Прикро вражала абсолютна відсутність інтеліґенції, яка повинна зрозуміти, що треба їй являтися там, де являються маси народу, оскільки її претенсії до керування народом не мають бути безпідставні. Варт над тим подумати. — Учасник.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ОРҐАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ Укр. Католицької Народної Партії відбув дня 2. лютого с. р. у Львові чергове засідання, присвячене приготуванню партійного зїзду. На день 18. квітня сего року постановлено приготувати, збірно відчитати й передискутувати реферати, які мають бути виголошені на зїзді. Потому буде оповіщений день зїзду.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УНДО відбув дводневі наради з 31. I. і 1. II. Найбільше уваги присвятив справі тактики свого парлямент. представництва (котрій були присвячені відомі статті п. Кедрина в „Ділі“). Та хоч ціла суспільність очікує офіціяльної заяви УНДО в тій справі і хоч наради тревали дні, тої справи не вирішено, що дає богато до думання. Стверджено тільки, що у звязку з пацифікацією політичне, культурне й господарське положення укр. народу значно погіршилося і що УНДО не може мати нічого спільного з підпольними орґанізаціями, увязненими б. і теперішним послам передано поклін і стверджено, що парлям. представництво „виконало досі вповні свої завдання оборони найживотніших прав свого народу“. Чи в тих резолюціях нема противорічности, лишаємо до оцінки читачам.

УКРАЇНСЬКА ПАРТІЯ ПРАЦІ (УПП) знаходиться в стані ліквідації з причини браку фондів. Оба орґани тої партії не виходять уже три тижні. „Діло“ твердить, що покровителі тої партії, переконавшися про її повну неживучість по останніх виборах, відмовили їй підмот.

МЕХІКО зносить свою воєнну фльоту, зложену з кількох малих кораблів, бо не має за що удержувати її.

НОВИНКИ

„Українське Народне Мистецтво“ кооператива у Львові уладила в музею Наук. Тов. ім. Шевченка виставку зразків українського народного мистецтва. Виставка триватиме до 10. лютого б. р. Ті, що відвідували виставку мали нагоду оглядати найкращі зразки народніх вишивок з ріжних околиць Зах. і Вел. України, гуцульську кераміку, гуцульські різьби й дереворити, артистичні килими, виробу пань О. й Ольги Кульчицьких з Перемишля, ліжники, народні строї котари й фіранки з народними вишивками і т. п. Експонати викликали захоплення у відвідуючих своєю красою і богатством народних мотивів, богато з них закуплено і пороблено замовлення. Одначе треба замітити, що хоч експонати притягають своєю красою око, то відстрашують трохи за високою ціною.

Чинш від помешкань буде піднесений на 20 процент. Міністр публ. робіт Найґебавер представив такий проект. Річ ясна, що парлямент ухвалить його, як всі предложення уряду.

Влом до церкви. В Динисках (пов. Руська Рава) вломилося в ночи до церкви три справці. Місцевий священик о. Скоморович почув галас й одягнувшися, увійшов до захристії зі свічкою. Тоді один з вломників стрілив до нього з револьвера. Коли хибив, другий вломник ударив священика залізом по руці. Свічка погасла, а вломники втекли. Двох підозрілих увязнено, се місцеві парібчаки літ 19.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 20-50

Жертви

Впр. о. Андрій Перхач з Перемишля 5 зл. на УКО.

Впов. Роман Микулин з Долнотова п. Войнилів 1 зл. на УКО.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 855 6—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 3—5

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 27—50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ
КОВДРИ з вати від зол. 22·—
з вовни „ зол. 48·—
з пуху „ зол. 140·—
МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—
з волосіння зол. 80·—
Подушки з пір'я . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Готові пошевки . . . . від зол. 3·—
Готові простирала . . . від зол. 5·50
Готові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—
Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 16—20

1911—1931
геть з дорiжнею! Впроваджуємо передвоєнні ціни!
МЕБЛІ власного виробу. Першорядної якости, спальні, їдальні стиливі поодинокі як також комплєти клюбові і кухонні
НА ДУЖЕ ДОГІДНІ РАТИ
продає по цінах найнизших.
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕБЛЕВИЙ ДІМ, Львів, вул. Пілсудского 27. Тел. 86-82.
876 1—2

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone r. czalte n

Рік VI. Львів, неділя 8. лютого 1931. Ч. 9. (409)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Розкол між православними

Московський митрополит Сергій видав указ, котрим усунув владику Евлогія зі становища митрополита для православних у Західній Европі й на його місце іменував Ковенського митроп. Елевтерія, котрий уже й виїхав до Парижа. На це відповів зїзд правосл. владик (у котрім взяли участь митроп. Евлогій, архиеп. Александер, архиеп. Владимір і еп. Сергій), що указ митр. Сергія не може бути виконаний і що в тій справі остаточно компетентний Всеросійський Собор у свобідній Росії.

—o—

Жиди про останню енцикліку

В Ню-Йорку виголосив надрабін Герберт Гольдштайн через радіо відчит, посвячений енцикліці „Касті Коннубії". „Се був найвищий час — говорив прелеґент — щоб голова найсильніше в світі зорґанізованої релігійної ґрупи промовив про супружжа і розводи в офіціяльній, виразно поданій й остаточній формі. Новочасне поняття супружжа це тільки частинне уняття сеї справи. Тепер богато говориться про „товариські супружжа" так, начеб жінка не мала бути нічим більше як тільки „товаришем". Та забувається, що вона рівночасно мусить бути також матірю. Наше молоде покоління хоче в супружжу бачити цілий ряд привілеїв, а не обовязки, як це повинно бути в дійсности". Про розводи надрабін Ґольдштайн думає, що тут треба протиділати декадентській моралі та хотівби, щоби державне право створило під тим оглядом одностайні приписи, бо права поодиноких стейтів часто собі противорічать, а се дає поле до непожаданих надужить також з релігійної точки погляду. (КАП).

Великий землетрус в Новій Зеляндії

Землетруси в Альбанії, Італії й Баварії.

З Нової Зеляндії доносять, що страшний землетрус знищив там три міста: Напер, Гавксбей і Гісборн та ряд менших місцевостей. Сотки людий погибли, тисячі без даху. В Гісборні не остав ні один дім. Збурене море наперло великими филями на нещасні міста, в котрих рівночасно шаліла пожежа. Море викинуло на беріг навіть воєнний корабель „Вероніку" й потім знов його знесли филі на море. — Землетрус в Альбанії знищив найбільше місто Коріцу. 400 осіб погибло. — В Італії дався чути землетрус в Лігурії й Тоскані. — В північній Баварії дався чути сильний землетрус з гуком коло м. Гоф. Богато домів ушкоджених.

—o—

Масові переношення в стан спочинку

„Персональний Денник" Мін. Військових Справ оповіщує, що в стан спочинку перенесено 6 ґенералів і 224 офіцирів (ґен. див. Рибак, ґен. бриґ. Б. Сікорский, ґен. бриґ. інж. А. Ґаліца, посол на сойм, ґен. бриґ. д-р С. Губіцкий, мін. праці і ґен. бриґ. Плісовский). Перенесений також в стан спочинку полк. Пристор, мін. промислу.

—o—

Послам і сенаторам зменшили дієти

На внесок пос. Чуми (ББ) ухвалила буджетова комісія зменшити дієти послам і сенаторам о 15 процент, що дає поверх 190 зл. місячно від особи або 1 міліон зл. річно. Рівночасно уповажнено раду міністрів знести в потребі 15%-вий додаток до урядничих поборів на час кризи. В дискусії мін. Матушевский заявив, що ті знижки не можуть відноситися до функціонарів, здібних до полагоджування великих проблемів. Працю таких людей муситься нагороджувати після їх вартости а не після нівеляційного систему, бо інакше можна стратити міліони.

—o—

Нова психічна хороба

Від часу революції в СССР появилося на відповідальних становищах богато людей, котрі передтим займалися фізичною роботою. Ті люде по кількох літах умової праці зачали занепадати на особлившу недугу, котру розслідив сов. лікар Касанін і назвав її „вчасним психічним інвалідством". Вона полягає на збільшеній дразливости і щораз меншій видайности праці та кінчиться цілковитою утратою енергії, навіть у людей. між 20—30 рр. життя. В мозку тих урядників заходять хоробові зміни, яких нема у людей, що працюють умово, перейшовши правильні студії.

—o—

Продав копальні золота на місяці

Механік Александер Форже продав французькому селянинови коло Ліону, Жанови Марселеви, 3 морґи золотодайного поля — на місяци — за 30.000 фр., запевняючи його, що недавно вернув відтам. Селянин повірив йому, бо читав у ґазеті, що є вже ракети, якими думають їхати на місяць. Обманця засуджено на рік вязниці. У вироку зазначено, що кару має відсидіти на землі, а не на місяці.

Риби потребують воздуха

Остра зима 1928/29 р. викликала на ріках і ставах появу грубого леду. Під ним подусилося богато риб. Зараз по тім факті перевели німецькі учені докладні досвіди над тим, кілько воздуха потребуть риби до життя. Стверджено, що найбільше воздуха потребує угор, відтак пструг. Коли пструг уже дуситься з недостачі воздуха, то короп ще зовсім добре почуває себе. Білюхи потребують далеко менше воздуха ніж пструги.

——o——

ХТО ЛЮБИТЬ СВОЮ ЖІНКУ Й СВОЇ ДІТИ,
для кого не є байдужою будучність рідні і його власна, той складає свої ощадности в Кооперативному Банку
„ДНІСТЕР"
857 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 9-?

ЦЕРКВА Й ПОЛІТИКА

(З приводу приготовлюваного зїзду Укр. Катол. Народ. Партії).

Церква! При тім слові стають перед людиною ріжні поняття. Залежно від того, яка та людина і на що вона в дану хвилю звертає свою увагу. І так під словом „церква" найбільша скількість людей розуміє будівлю, Богу присвячену й на молитву призначену. Жиди називають такий будинок зґрецька синаґоґою (збірнею), мусулмани мошею, Гіндуси й Китайці паґодою, а взагалі і погани й визнавці віри в одного Бога називають такий будинок також загальним іменем: святинею. У християн під поняттям „церква" розуміється також одну епархію (дієцезію) або й одну парохіяльну громаду. Дальше розуміється під поняттям „церква" також всіх людей, що належать до одного віроісповідання взагалі або людий одного віроісповідання в однім краю, оскільки вони мають якусь віроісповідну орґанізацію. Все те, щоб так сказати, поняття церкви менше більше загально приняті.

Католики стоять на становищі, що Церква є тільки одна на всім світі, а саме католицька зі своїм Головою, св. Отцем як наслідником св. Петра, голови Христових апостолів. До всіх инших віроісповідних орґанізацій католики не відносять того поняття у властивім того слова значінню, уважаючи приміром віроісповідні ґрупи протестантські чи православні тільки гиллям відрубаним від Церкви, відрубаним головно з мірських, політичних причин. Провід всіх тих відрубаних галузок, оскільки їх тільки якнебудь влада хоче й потребує, йде з правила й без застережень на службу сильним міра сего. Отже стає знаряддям політики, її предметом.

Хибний є погляд, немовби Церква не мала „ніякого" відношення до політики. Сему перечать факти дослівно в цілій історії людства. В старинних і середновічних часах кожда держава повставала під впливом якогось релігійного культу й була ним наскрізь перенята. Від того правила не знає історія буквально ні одного виїмку. При народженню кождої нації стояв релігійний культ, стояла віра в Бога, котра підносила товпу до рівеня певної моралі й тим уможливляла творення з неї державної нації. Та злука культу з державністю була така сильна, що упадку культу ніколи довше не переживала ні одна держава ні одна нація. І сегодніший занепад релігії в масах се ніщо инше, тільки певний передвісник занепаду держав і народів та довгих неспокоїв і непевности.

Коли уважно придивитися взаїмовідношенню релігії й політики за весь час відомої нам історії людства, то вдарить нас одна надзвичайно характеристична поява: що священство всіх часів і народів, як довго було морально здорове, все держало високо свій авторитет як представника висшої думки, зверненої до Бога, жерела порядку, моралі

й добра. Навіть фараони, абсолютні царі старого Єгипту, не мали доступу ні до всіх таємниць науки, яку довгими зусиллями здобув священичий стан тої землі, ні до святая святих у святинях, хіба, що осягнули приписані свячення.

В той спосіб застерігали духовні собі, не як людям, але як представникам релігії — право оцінювати моральність поведення всіх без виїмку людей у всякім їх поведенню, чи воно було приватне чи публичне. І се було зовсім льоґічне жерело сили народів і держав — поки воно істнувало незакаламучене.

Одначе те жерело мутилося, як тільки духовенство жадібно ломало або хитро вигинало ту делікатну лінію, котра в очах його власних і всего народа відділювала Боже від людського. Робили це нераз поодинокі духовні достойники або й більшість духовного стану — з жадоби влади й уживання, з амбіції, або зі слабости. Та коли духовні входили в активну політику не для зберігання в ній інтересів Церкви й моралі для висших цілей, а з яких небудь инших спонук, пр. для піддержування світської влади, — з тою самою хвилею тратили вони свій високий моральний авторитет і то тратили його на завше: бо самі піддавалися під змінчиві вагання політики. А з тим падала й повага релігійного культу й доводила до того, що Ніцше називав „Jenseits von Gut und Böse". Коли вони раз вступили на такий шлях, то вже не помагав поворот з нього й нпр. усунення від усякої політики. Цофання (як усяка непослідовність) деморалізує передовсім тих, що його довершують. А по друге — вже ніхто не мав довіря до тих, що вицофувалися. І витворювалося загальне переконання, що „виноград був за квасний".

Так було вже в передхристіянських часах.

Католицька Церква, дуже богата досвідом у своїм відношенню до державної влади в усіх краях світа на протязі двох тисячеліть, пильно уважає на те, щоб не поповнити подібних блудів. Та увага й той досвід Церкви не скодифіковані в ніяких церковних приписах.[1]) Вони живуть у практиці, яку відчуває кождий католик, котрий вдумується в високе післанництво своєї Церкви. Та відчувана практика каже й нам, що нема такої політичної партії, яка моглаби представляти катол. Церкву і тільки людина непоінформована може твердити такі річи. Навіть назва „католицька партія" чи орґанізація нічого в тім не зміняє. Як назва „Українська (чи німецька) національно-демократична партія" не означає, що Українець (чи Німець) котрий знайдеться поза тою партією, не може бути націоналістом і демократом, так і назва Католицька Партія (чи яка небудь инша орґанізація) не означає, що хто поза нею, той уже некатолик. Партію оцінюється 1) по ідеольоґії, котрої овочем являється її програма та 2) по її практичній політиці, то значить по тім, чи вона викликає замішання, чи прояснює ситуацію й тим уможливляє здобування реальних успіхів, які поправляють життя загалу.

З тих причин ми, оповіщуючи перед зїздом цикль статтей про ідеольоґічні основи Української Катол. Народної Партії, уважаємо сю назву що так скажемо тільки популярно принятою. Офіціяльну назву партії має право устійнити доперва краєвий зїзд партії. Зїзд може одобрити й сю назву, але зовсім невиключена річ, що він прийме инакшу офіціяльну назву партії, нпр. „Українська Христіянська Народна Партія", що, розуміється, не виключалоб уживання неофіціяльної назви „католицька", коли вона прийметься.[2])

Повільного наростання нашої партійної ідеольоґії та практики ми зовсім не потребуємо соромитися. Навпаки. Воно свідчить тільки про розвагу, з якою поступає наша праця. Як відомо, дійсні партії наростають дуже помалу і тільки блюф можна „створити" на однім вічу й кількох конвентиклях. Ідеольоґія вшехпольської партії наростала 15 літ у старанно редаґованих орґанах, заки вшехполяки приступили до переведення політичної орґанізації в практиці. А вони як націоналісти не мали таких трудностей, які маємо ми, що мусимо наперед ідеольоґічно розробити не тільки проблеми національний і соціяльний, але й устійнити також (на нашім дуже складнім ґрунті!) політичні відносини з нашого церковного становища.

Примітка: На сю тему радо помістимо відповідні голоси читачів в порядку дискусії.

[1]) Та, розуміється, в катол. літературі є на ту тему й праці дуже поважних богословів катол. Церкви, як пр. праця професора догматичної теольоґії, о. д-ра Леопольда Коплера, котрий стоїть на становищі, що Церква як така має право й обовязок забирати рішаючий голос у всіх чисто релігійних або мішаних справах, коли ними займається політика. Католиків, котрі зовсім відсуваються від політики, уважає він помічниками тих, котрі хочуть знищити християнство і Церкву. Ту розумну і цінну працю проф. Коплера подамо незабаром в „Н. Зорі".

[2]) Гл. на цю тему працю чеського конвертита д-ра Альфреда Фукса п. з. „Новочасна папська політика", прихильно оцінену в „Osservatore Romano" з 8. XI. 1930. Той орґан називає працю д-ра Фукса „добрим прикладом правдивого апостольства світських".

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові. 845 11—12

З Католицької Акції

Харитативна діяльність у Німеччині.

Товариство св. Вінкентія істнує в Німеччині від около 100 літ. Ціль його — нести поміч убогим. В Католицькій Акції головно в харитативній її діяльности, відграє воно визначну ролю. В минувшім році Т-во св. Вінкентія в Німеччині відбуло 777 конференцій, в яких брало участь 12.130 діяльних членів, що особисто опікуються убогими в числі понад 100.000. Члени Т-ва походять переважно зі середньоміщанських кругів. На жаль заможніші круги німецьких католиків мало працюють у Т-ві св. Вінкентія. Діяльність Т-ва найбільше поширена в діецезії Кельна, де відбулося 243 конференцій при участи 3.360 членів і 7.775 „добродіїв". Т-во св. Вінкентія в Німеччині видало на харитативні ціли в минувшім році суму 1,059.000 марок.

—o—

Танці в піст

Пишуть нам: Тай розгулялася галицька столиця, не уважаючи на те, що в цілім краю нужда не до описання. Але що робити! Нехай гуляє хто має за що. Тільки коби хоч не танцювали в піст. А то 4. ч. „Неділі" з 1. II. на стор. 11 вичисляє аж 11 карнавалових імпрез, заповідає, що то ще не кінець. А „Ветеринарні Медики", „Студенти висших торг. шкіл" і „Червона Калина" настільки „похилилися", що влаштовують гучні забави якраз в часі посту. Сумний се знак занепаду католицького світогляду в нашій інтеліґенції. Таж так роблять комсомольці а не молодь католицького народу...

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 13—50

НАШІ СУЧАСНІ СЕЛА

З записок кооператора*).

Зміст: Розмова з селянами. — Що їх болить? — Сельроби, що жалують за цісаром. — Вони стали сельробами „на злість". — Що вони читають і як оцінюють ґазети. — Слушні причини їх нарікання на інтелігенцію. — Докази їх слушности. — Про потребу церковних кооператив.

По Службі Божій стали сходитися члени кооперативи. Тепер мені пора подумати про збори.

Кооператива міститься в будинку громадського уряду. Начальником громади свій чоловік і тому громадський уряд сприяє кооперативній роботі: половину свого будинку на цілих пять літ віднаймив кооперативі за маленький чинш. На збори і сходини членів відступає навіть свою канцелярію, де може помістится коло 100 люда. Кооператива істнує всего другий рік і ще не спромоглася на власний будинок. Крім кооперативи в селі є читальня „Просвіти" і при ній аматорський гурток. Позатим нема жадних инших орґанізацій. В селі є церква, школа і станиця польської погранічної сторожі. Ще збори не почалися, а вже прибіг стражник і службово запитує:

— Що тутай за збеґовіско?

— Це не збіговиско, відповідаю йому, а загальні збори кооперативи.

— А зезволенє маце?

— Так, маємо.

— Покажце.

Витягаю „Кодекс Спулдзельчи" і вказую йому параґраф про загальні збори кооператив. Крутить носом і каже:

— А пан цо за єден?

— Я делеґат Повітового Союзу. А зрештою чого вам тут потрібно? Вашим обовязком пильнувати границі, а не мішатися до справ кооперативи.

Вивязується суперечка. Стражник має охоту відвести мене на станицю. Та кінчиться на тім, що записує моє імя і прізвище та відходить.

— Через них в селі тяжко щось зробити, бо до всего мішаються, — нарікають селяне-кооператори. Ці стражники хотіли у нас заложити „Стшельца", але ніхто не вписався, всі записалися до „Лугу". Та „Луг" нам розвязали.

— Від останних виборів вони ще більше докучають нам, бо наше село голосувало на Сельробів, а одинка дістала всего десять голосів.

— Але за це при обчислюванню одинка дістала всі голоси, хоч ми не голосували на неї.

— І за Австрії таке бувало, хоч се була велика держава.

— Але за Австрії не було такого як тепер, де-де! Був лад і порядок, а тепер незнати де чого шукати. Колись як заплатив податок — то нічо більше тебе не обходило, ніхто вже не чіпався. Як тобі сталася яка кривда, то був суд і був цісар. А тепер пиши пропало.

— Я три роки працював на тартаку аж трапилось нещастя — зломив руку. Післали мене до хорої каси і там як почали мене лічити, то лічать і досі, але відай з тої руки вже нічо не буде. Працювати не годен і запомоги жадної не дають. Кудись ті мої папери ходять, а я вдома навіть для дітей хліба не маю.

— Тепер люди Бога не бояться. Пішла розпуста і Бога за ніщо не мають. Жандармови кланяються більше ніж Богу.

І пішли нарікання на погані часи, на упадок віри, пішли жалі за цісарем та старими порядками, а я з дива не годен вийти, що це все говорять — „Сельроби"...

— То ви хиба не Сельроби, коли таке виговорюєте. Хиба-ж правдивий

*) Гл. ч. 408 „Н. Зорі".

сельроб буде нарікати на упадок релігії, буде жалувати за цісарем? — питаю людей.

— О, ні! Ми таки сельроби і жадної иншої партії не признаємо.

— А що-ж вам в цій партії так дуже подобається?

— Вона обіцює землю даром і працю для всіх, а село наше бідне, землі мало і зарібків нема.

Пояснюю їм правдиву суть сельробівського руху, вказую на приміри в Совітах, і переконую, що їм від сельробівської демагогії нема чого сподіватись.

— Та ми то сами таке гадаємо, але сельробами ми недавно, бо раніше ми всі були радикалами, перших виборів всі голосували на них. Але по тім ні один з радикальних послів навіть не показувався до нас, в нічім не порадив нам, хоч ми писали і до Львова і до послів. Цих виборів ми на злість свої голоси віддали Сельробам.

Прийшов справник кооперативи, привитався зі всіма і на стіл поклав газети: Господарсько-Кооперативну Часопись, Народну Справу, і Правду. Ці газети пренумерують члени кооперативи спільно з членами читальні „Просвіти". Читають гуртами і одні другим передають. До села приходить „10 прим. „Сили" і тількиж „Сельроба", всі даром. Питаю, як їм подобається котра з газет.

— „Господарсько Кооперативна Часопись писала не цікаво, богато в ній всячини, але про кооперацію, такого, щоб можна було навчитися чогось, дуже мало. Їх оповідання про войну нам надокучили, бо всі були на войні та знаємо як там було. В „Народній Справі" є більше цікавого про господарські справи, Сорокатий пише цікаво, але „Правда" найцікавіша зі всіх газет, бо вона і не дорога і богато в ній всякої всячини. В „Силі" та „Сельробі" забогато політики і пустої лайки. Але вони приходять за дармо і читати можна, бо тепер по селах нема що робити і часу богато на все.

Знову нарікання на тяжкі часи, дорожнечу і брак заробітків.

— На дорожнечу нема що нарікати, бо одежі не купуєте — а самі собі виробляєте, зате хліб мусите тут купувати, а він тепер дуже дешевий.

— Тому така біда, що хліб подешевів, бо як він був дорогий — то все були якісь зарібки; все хтось щось будував, майстрував, по лісах була робота, а тепер нічого нема. Сидимо і чекаємо, а сами не знаємо чого.

— Давніше то й у нас була робота, і на Буковину ходили, і до Румунії і на Мадярщину, можна було виїхати до Прус і до Америки і всюда. А тепер замкнули і дусися таки в своїм селі.

— А як-же, дусися! Бо хто давніше таке чував, щоби в селі не було роботи і щоби люди з голоду тратилися. А тепер про це почуєте на кождому кроці.

— По селах така нужда, а податки йдуть в гору і беруть їх без милосердя.

— Здалася-б война, щоби прийшла якась зміна, бо як далі так піде, то зовсім пропадемо.

— І навіть нема кому порадити в тім всім. Наші партії гризуться між собою, а на село показуються тоді, як потрібують голосів.

— Інтеліґенція відцуралася села, вона до нас не заглядає і не помагає нам в жадній роботі. Колись перед війною у нас тої інтеліґенції було менше, а що неділі хтось заглянув до села, — чи то до читальні, чи до Січи, чи до кружка „Сільського Господаря". Тепер у нас тої інтеліґенції більше, але до села вона чомусь не показується. А роботи для неї тут повно, треба прийти, навчити і показати, що куди.

— Село не має доброї орґанізації, доброго проводу, через це у нас так богато всякого баламуцтва.

Селяне мають рацію. У нас так богато молодих інтеліґентних сил, котрі сидять у батьків і чекають на „посаду" замість того, щоб кинутися на село, де праці богато і богато місць на всякі „посади", але треба йти і створити собі посади, село поможе. Треба людей до роботи кооперативної, читальняної, лугової і т. п., треба людей до ріжних курсів, село радо пригорне їх та піде на зустріч їх роботі. Приміром кружок „Рідної Школи" в Прокураві започаткував у себе збірні курси (лекції) для дітей і шукали за інструктором, котрому обіцяли 150 зол. місячної платні, помешкання, опал і молоко, що в нинішних часах на селі виносить дуже богато! Я особисто звертався до кількох знакомих абсольвентів фільософії, котрі сидять без „посади", щоб дати їм роботу на таких збірних лекціях, але ні один не приїхав, бо він „не на це кінчив високі студії, щоб закопуватися в якомусь гірському селі". Кружок „Сільського Господаря" в Кобаках, хотів спровадити до села аґронома і дати йому повне забезпечення — але ні один з аґрономів не поспішився на цю „посаду", хоч богато їх сидять без заняття, тратять дорогий час і стають тягарем для своїх батьків. Так всюди, на кождому кроці. За велика прірва витворилася між нашим селом і містом, між нашою інтеліґенцією і селянами. Цю прірву треба засипати, бо вона дає змогу бушувати по наших селах ріжним демаґоґам і провокаторам, котрі в наші села вносять всяке баламуцтво і деморалізацію. Як всюди так і тут великий обовязок паде на наше священство, котре повинно започаткувати в селі трівку орґанізацію на засадах католицизму, бо вона одна може протиставитися всякій деструктивній роботі. Також і на справу кооперації треба звернути особлившу увагу. Майже всюди по селах наші священики є справниками або головами Надзірних Рад кооператив, але це звичайна формальність. Попри це повинна йти вперта, послідовна робота над узмістовленням і розбудовою кооперативного руху. Колись перед війною у нас закладано церковні крамниці-склепи, котрі під доглядом священика дуже гарно розвивалися. Люди були вдоволені, бо діставали в такій крамниці відносно добрий товар, ціни були приступні, не було нарікань на „манка" і т. п. хороби нашої кооперації. Тому там, де ще досі нема кооперативи, обовязком священика закласти церковну кооперативу та згуртувати в ній свідомих і чесних громадян, на котрих можна опертися в розбудові нашого кооперативного руху. Такі церковні кооперативи під доглядом священика дадуть нашим людям добрий і дешевий товар, догідний кредит, забезпечуть збут сільських продуктів і не наразять наших кооператив на жадне політиканство й страти ізза ріжних манк і т. п. хоріб нашої кооперації. Попри це все вони стануть підставою для обєднання наших розпорошених сил, для піднесення нашого добробуту, орґанізації нашої матеріяльної й духової культури. Де вже істнує яка кооператива, там священик обовязково повинен бути її активним членом і своєю працею впливати в певному напрямі, щоби в ній мати рішаючий вплив і цілу акцію повернути на шлях кооперативної солідарности й католицької справедливости. До цих справ ще поверну в окремих статтях.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. —420

ГАНС ҐЛЕҐЛЄР

СТАРА ІСТОРІЯ

Таку історію найшов я в „Веселому Образковому Календарі" на р. 1869.

В добрих старих часах склалося раз, що один князь загнав себе й країну в великі довги. Його радники, великі й малі, помагали тепер при цьому совісно. Отже тачки застрягли в болоті й треба було щось рішити. Князь скликав усю свою раду та радив з ними довго сяк і так, якби тут зараду дати. Один подавав таке, другий інше предложення. Та ніодно не найшло признання, бо таке вже було нераз і вживали його й надуживали. Вкінці один старий державний радник зібрався на відвагу й відкрив шкоду Йосипа й сказав: „Лихо, що в ньому ми тепер застрягли, тільки з цього, що ми все більше видавали, як збирали. Коли має покращати, мусимо прибутки й видатки довести до рівноваги. А що прибутків уже ніяк не дасться збільшити, то мусимо зменшити видатки, себто мусимо щадити". Та коли він говорив дальше: „Однак, щоби щадження дало добрий вислід, мусимо зачати з гори, себто мусимо зачати — від себе..." Тут знялася на раді така буря, аж вікна радної світлиці дріжали. Князь доказував до волоска докладнісінько, що в нього про ощадности не може бути й мови, що йому радше належиться ще „поправа", в радників, правда, можна поробити обмеження. Та радники присягалися на все, що вони вже досить потерпіли на своїому й дальше не видержать при дотеперішній платні. Де хотіли зачати, щадити, там знимався рішучий спротив згори на долину, аж поки не дійшли до замітача сходів княжого замку. Він уже 30 літ замітав сходи й мав усего шість бац*) на день. Тут, рішили, треба щадити! Скоро всі погодилися на те, щоби знизити непевну платню з шістьох бац на три. Покликали замітача, щоб йому це сповістити. Він вислухав терпляче довжезної саламахи, що йому її відчитали, глянув по черзі на панів, узяв мітлу на рамя і сказав таке:

„Ваша Світлосте й Ви високі пановe! Трицять літ замітав я княжий замок і також зі світлиці Ради вимів неодин бруд. Думаю, що я навчився чогось путнього в мойому уряді. А саме здобув досвід, який я собі добре затямив і якого не затаю й перед Високою Радою. Коли я хотів замітати замок, зачинав я на найвищім сході, потім переходив до низших, а кінчив на найнизших і тоді замок був позамітаний. Колиб я був зачав від найнизшої сходи, то прибувалоб сміття згори разураз і я бувби ні разу не очистив замку й за трицять літ. Колиж і Ви, Високі Панове, хочете забратися до замітання, а воно не буде зайве, то раджу вам, як досвідна в тім фаху людина, зачати з гори, а не з долини."

Сказав, зробив „вправо зворот" і вийшов зі світлиці. Панове глянули на себе збентежено й рішили, — щоб усе лишилося по старому.

——o——

*) Баце, колишня монета південної Німеччини, на сьогоднішні польські гроші це двайцятькілька сотиків.

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Що діється з Туреччиною?

Зміст: Туреччина в центрі міжнародного інтересу. — Її роля в минувшині. — Її найновіша історія. — Феті-бей творить другу партію, ліберальну. — Кемаль-паша дає дозвіл на те. — Причини утворення нової партії. — Що кажуть німецькі експерти. — Програма нової партії. — Її скорий і несподіваний кінець. — Причини того. — Туреччина як звено між двома ґрупами держав.

Факт (який ми подали в попереднім числі „Н. Зорі“), що могутня Америка заступство своїх інтересів в СССР поручила малій Туреччині, викликав в міжнароднім політиці живе зацікавлення. Річ ясна, що значіння Туреччини сильно зросло. Про те свідчать також численні спеціяльні візити визначних представників ріжних держав в Анґорі. І так недавно їздили туди премієри Греції й Болгарії, а болгарський король заповів особисту візиту в Анґорі зі своєю молодою жінкою (дочкою італійського короля), що турецька преса приняла з великим задоволенням. А Франція всі ті факти й особливо договір заключений між Туреччиною і Грецією приняла з таким занепокоєнням, що офіціяльно запитувала в Анґорі, до чого змагає новий союз. Такий сам запит поставила в Анґорі й Анґлія. Турки відповіли дипльоматично, що вони задоволені й до ніякої ревізії границь не змагають... А по тім всім Америка повірила їм заступство своїх інтересів в СССР. Звернула свою увагу на Туреччину й Апостольська Столиця (гл. рубрику: „З рел. церк. життя“). Словом — в останнім часі сталося там за богато важних фактів, щоб загальна увага політичного світа могла не звернутися на ту країну.

Туреччина вже не належить до европейських держав, а культурно не належала до них і тоді, коли мала цілий Балкан й Угорщину. Турки (їх властиве імя Османи) народець числом менший від Литовців: німецькі учені Даніель і Волькенгауер подавали їх число в 1899 р. найбільше на 1½ міліона душ. Мимо того той народець вспів колись створити одну з найбільших держав світа. Османи усадовилися в Малій Азії щойно в 11 ст., а Ґалліполі в Европі заняли 1356 р. Вони з вдачі добродушні й чесні, хоробрі та жертвенні, але ліниві й дуже горді супроти инших народів. Ізза полігамії вони расово сильно перемішані з Семітами й Арійцями. Під культурним оглядом відограли тільки руїнницьку ролю — під впливом войовничого ісляму.

Туреччина за нашої памяти впала до значіння третьорядної держави, але вспіла відродитися і всупереч волі антанти навіть відзискати деякі втрачені землі. Можність опору проти волі антанти завдячує Туреччина тому, що в свій час політично оперлася на большевицьку Росію. На сей небезпечний крок могла вона піти тому, бо її провідники не боялися збольшевізування свого населення. Султанат скасовано в Туреччині 1. листопада 1922 р., а халіфат 4. марта 1924 р.

В Европі залишилося Туреччині всего 23.600 кв. км. території з 1,203.000 населення, з чого поверх міліона в однім місті, Царгороді. В Азії має Туреччина 1,257.200 кв. км. і 12,274.000 населення, то є 9.8 душ на 1 кв. км., бо се землі переважно здавна опустошені. Та все таки вивозять з них сушені овочі, тютюн, родзинки, вовну і дивани. Промисл від часу прогнання Греків ослаб. Туреччина цікава особливо тим, що в 20-ім столітю вспіла на очах всего культурного світа знищити на своїй території два народи, котрі там були скорше ніж Турки. Вона прогнала всіх Греків і майже зовсім вирізала Вірмен.

Офіціяльна столиця Туреччини, Анґора, 35.000 мешканців, над річкою тої самої назви (по турецьки „Енґірі“). Національні збори радили там уже від 1919 р., а столицею оповіщено її формально від 1923 р. Се одно з найменших міст Туреччини, бо не кажучи вже про Царгород, — Смирна має 100.000 душ, Конія 72.000, Брусса 65.000, Адана 64.000. Трапезунт 55.000, Урфа 43.000 і т. д. Але Анґора в найбезпечнішім місци й тому вибрано її на столицю, що свідчить про державний змисл Турків (коли пр. наші отамани разураз перли на Київ, через що тільки загубили дві армії).

З давної Туреччини вратувала що далося ще вратувати національна молодотурецька партія під проводом Кемаля-паші та його приятеля Ісмета--паші. Вони твердо розправилися з опозицією й по диктаторськи правили до недавна Туреччиною. Про якусь иншу партію там таксамо не можна було говорити, як пр. в большевії або в Італії.

Тому велике було недавно здивування в усім політичнім світі, коли розійшлася вістка, що Феті-бей орґанізує нову партію в Туреччині. По якімсь часі стало відомим, що Феті-бей мав передтим довшу розмову з Кемалем-пашою в Ялові, де Кемаль-паша й Ісмет-паша були на вакаціях, й одержав дозвіл а може й наказ творити нову партію. Нова партія назвалася „свобідно-республиканською“ або „ліберальною“. Потому Кемаль-паша оповістив отверте письмо, в якім заявив, що він (голова національної партії) витає появу нової, ліберальної партії, бо хоче, щоби в парляменті свобідно обговорювано справи, що відносяться до управи державою.

Від тої пори минув уже ряд місяців, та ще досі не вияснено, що саме спонукало Кемаля-пашу, не тільки допустити до повстання другої партії, але й „поблагословити“ її. Здається, що рішили фінансові трудности. Торговля Туреччини меншає, піддержувати курс валюти все тяжше, податки вже такі великі, що підвисшати їх не можливо. Завізвано німецьких фінансових експертів Шахта і Міллера, а ті різко скритикували господарку правительства. Цікаво, що Кемаль-паша дозволив напечатати їх острий звіт і то в офіціозі „Мелліет“. Отже власне нова партія мала на ціли головно реформу фінансової політики, нову податкову систему, толерантне відношення до чужого капіталу, ослаблення державного вмішування в економічне життя і вкінці демократизацію політичного режиму. Що нова партія мала ділати в тіснім порозумінні з Кемалем пашою, видно також з того, що її секретарем став його особистий приятель Нурі-бей.

Ходили слухи, що нова партія повстала також під впливом острого конфлікту Туреччини з Персією. Між ними ізза Курдистану панують такі взаємини як між Сербією і Болгарією ізза Македонії. Курдійські повстанці проти Туреччини втікають на перську територію й одержують там притулок і підмогу. Та в дійсности й досі не вияснено, що саме спонукало диктатора Туреччини, дати дозвіл на творення нової партії. Зовсім невиключена річ, що він хотів і під тим оглядом уподібнити Туреччину Европі... Мовляв, нехай і Туреччина має партії...

По тім всім велике було здивування в Европі, коли Феті-бей несподівано оповістив, що — розвязує свою партію. Дійшло до того так: Дня 15. XI. м. р. вніс він в парляменті інтерпелящію в справі надужить при громадських виборах і поставив внесок, щоб уділити вотум недовіря міністрови внутрішних справ. Але парлямент 225 голосами проти 10 висказав міністрови довіря. Тоді бей розвязав партію кажучи, що мусівби інакше виступити й проти голови держави Кемаля-паші, а він того робити не хоче й не може. Та властивою причиною розвязання нової партії (котрої появу богато Турків витало дійсно щиро, бо сподівалося, що вона стане опозиційна й ослабить гнет націоналістичної партії) було те, що не підготовано як слід її оснування. Вона не мала виробленої ідеольоґії. Самою критикою й неґацією трудно жити серед народу, котрий має політичний інстинкт. А Турки се нарід з політичним інстинктом. Від того як там уложаться внутрішні відносини, богато залежить також зовнішне становище Туреччини, котра очевидно стає політичним звеном між двома ґрупами держав, що звертаються проти Франції й Анґлії. Перша з тих ґруп: Італія, Греція, Угорщина й Болгарія, друга: СССР, Персія й Афґаністан.

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ“
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — Телефон: 91—71.
861 8—10

Маленький фейлетон

Заразливість кашлю

Всякі катари, ґрипа і навіть сухоти переносяться найчастіше через кашель і спльовування хорих. Одначе стверджено, що навіть підчас дуже сильної пошести ґрипи охоронялися перед нею ті, що уважали на себе, нпр. приступали до хорих тільки ззаду, а не з переду, щоб ті на них не кашляли, часто мили руки і т. п. Народ треба при кождій нагоді поучувати безнастанно, щоб оден другому не кашляв просто в лице та щоб не плював у кімнаті на землю, бо від того можуть заразитися всі, що живуть в кімнаті. Хто кашляє, повинен перед устами держати свою хустинку до носа, бо коли він так не робить, то заразки уносяться довго в повітрю й заражують всіх навкруги. Обережністю заощадиться богато здоровля і гроший. (З німецького).

——o——

Пацифікація Сх. Галичини перед сенатом

В сенаті справу пацифікації Схід. Галичини референував сен. Ролле (ББ). Він заявив, що по саботажній акції треба стреміти до нормалізації співжиття обох народів. Передумовою цього мусить бути признання Українцями недоторкаємости границь Польщі й льояльність супроти польської держави. Тоді вони будуть мати запевнений культурний і економічний розвиток. Одначе уряд мусить понад головами партій говорити безпосередно з українським народом. В дискусії забирали голос сен. Макух (УСРП) і сен. Клушинська (ППС). Їх промови сконфісковані. З цього, що цензура пустила в „Хвилі“ виходить, що суд в Тернополі ствердив, що поліція підкидала зброю і вибухові матеріяли підчас ревізій . Мін. Складковський заявив, у відповіді, що уряд не копає пропасти між обома народами і колиб хотів знищити український нарід, то мав достаточні підстави супроти заграниці, щоб завести стан облоги. Уряд вжив посереднього засобу, щоб не допустити до боротьби двох народів, про що ходило тим, що робили саботажі. Міністр твердить, що уряд хотів знищити тільки саботажистів і тому тепер вже спокій. В дискусії промовляли ще сен. Ґломбінский (НД) і сен. Возьніцкий (Стр. Хлоп.). У висліді відкинено внесок Українців, натомість принято внесок референта голосами ББ, щоб передати справу мін-ву внутр. справ.

——o——

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 4-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Патольоґія преси

Російський журналіст Борис Мірський помістив в париськім часописі „Послѣднія Новости“ слідуючу статтю п. з. „Совітська ґазета“, що знаменито характеризує „духове“ обличча совітської „преси“: Берлінський Журналістичний Інститут видає збірник моноґрафій про журналістику і ґазетну справу всіх країв. Перший том цеї цікаво подуманої збірки присвячений найбільше погорджуваній та найбільше цікавій пресі — совітській ґазеті і совітським журналістам.

Автор книжки, Артур Юст, совісно зібрав величезний статистичний матеріял. Таблиці, плякати, цифри накладу, схеми поширення — до порівнуючої таблиці за оголошення включно: стільки то рублів чи копійок платили за стрічку в „Новім Времени“, в „Русскім Слові“, або в „Речі“; стільки то рублів платять тепер за стрічку „Ізвестій“ і „Правд“. Юст був кореспондентом „Кельнської Ґазети“ в Москві; він не тільки зібрав друковані і цифрові матеріяли про совітську журналістику, але бачив радянську ґазетну дійсність і досліджував совітське друковане слово не в архівах, а на вулицях Москви. Книга Юста це — патольоґія ґазети. За тими колюмнами цифр, за тими виписками і замітками стоїть кошмарне совітське життя, серед дивоглядів котрого пресові звироднення займають зовсім не послідне місце.

У величезній країні на початку большевицького перевороту істнувала правдива політична преса. Хоч у ній були свої питомі недомагання, властиві загальній політичній молодости Росії, але це була достойна вітка світової правлячої династії: Її Величества Преси.

Преса в б. Росії перестала істнувати від серпня 1918 р., коли бувший, спеціяліст від шиття штанів, совітський „безрідний пестій щастя“ підписав нахальний декрет: „Буржуазну пресу забороняється на все“. Це, що видається вже від тринацяти літ в реквірованих друкарнях російських міст і що було предметом студій Юста — не можна назвати „пресою“ в нормальнім, в технічнім змислі. З політичної точки погляду — це державні бюлетені; з професійно-літературної — бездарна, убога тупоумність.

Юст обчислив, скільки в СССР виходить ґазет, точніше — скільки паперу викидає щодня совітський уряд. В 1913 р. в Москві було 59 назв ґазет, в Петрограді — 119, на провінції — 631. Тепер в совітській Москві є 36 назв часописів, в Ленінграді — 13, на провінції 7.319. Які характеристичні сі цифри! В них і завмирання Петрограду і штучний розріст провінціональної преси, приналежної до всемогучих рад. Совітська статистика додає, що згідно з пятилітним пляном в 1934 р. на провінції буде тільки 675 ґазет, але їх наклад замість 556.000 буде 19.705.000!... А ось теперішні цифри накладу головніших ґазет: „Ізвестія“ мають 197.000, „Рабочая Ґазета“ 90.000, „Правда“ 80.000.

Зи цими цифрами криється радянське життя, цей масовий, примусовий читач, котрий з почуттям огиди отвирає осоружний ґазетний листок. Як надоїли ті монотонні прокляття, як осточортіли ті погрози і брехливі обітниці! Зі всіх зол совітського устрою щоденні муки при читанню, „Ізвестія“ — це не найменше зло. Тринацять літ як російський нарід засуджений на читання совітської ґазети!

Внутрішна орґанізація совітської ґазети, ґазетний „штаб“ — от що дуже цікаве в СССР. Незалежний часопис це найбільш „раціоналізоване“ підприємство. Навіть в найбільше політично відсталих краях, де урядники лініві, де канцелярії переповнені непотрібними дармоїдами, — ґазета все буває „зраціоналізована“. В ґазеті нема і не може бути злишних або „фірмових“ людей. Така вже прикмета ґазетного діла, що в ґазеті злишний чоловік не тільки що не корисний, але прямо шкідливий. Журналістична праця полягає на скорости й терміновости. Вона все наставлена на один день. Нічого не можна відложити, нічого не можна „положити під сукно“, нічо взагалі не можна зробити годину пізніше, — редакція це складна і крихка машина, завданням якої щоденна інформація і щоденна політична проповідь...

Знакомлючися з внутрішною орґанізацією редакції, відразу бачиш основну, принціпіяльну, — майже хочеться сказати „ноуменальну“ ріжницю між редакцією і совіт. часописною канцелярією. От пр. перед вами чудесно відбита ґрафічна „Нова схема провінціональної редакції“. На горі редактор і під ним „велика редакційна колеґія“ і рівнорядна „редакційна рада“. Нисше „заступник редактора“, під ним „секретар редакції“, від нього йдуть відноги до „статейних“ і „літературних“ відділів. Другі стрілки вказують на підчиненого секретареви „репортера“, дальше йдуть відділи політичний, економічний, культурний, випадки дня, повітові відділи і т. д. Де це все діється? В Лондоні? В редакції „Таймса“? В редакції нюйорської ґазети? Ні, в Калузі або в Ромнах! Совітський журналіст не літератор, а урядник, звязаний службово з поліцією, з адміністрацією, з ДПУ. Радянський журналіст це бюрократ. Праця Юста наводить цікаві документи ґазетно-урядничого життя — дані про платню, табелі, редакційні ранґи і т. д. Совітська редакція так нагадує ґазету, як пр. воєнні оселі нагадували селянське життя.

Держава може експльоатувати желізні дороги, фабрикувати папіроси або сірники, але держава не може видавати преси. Ніяка держава, нехай це буде найбільш освічена, туманна і демократична. Часопис це не звичайна форма промислу, але це підприємство і як таке він підпадає всім правилам і нормам господарського життя. Та виготовлення ґазетного листка не має нічо спільного з фабрикацією сірникових коробок чи зелізничих порогів. Часопис це — ум, думка, інстинкт, чуття, смак — т. зн. все те, що в ніякі казьонні рямці не дасться вложити. Можна вирисувати найточніші ґрафічні схеми провінціональних та столичних редакцій, можна усталити дуже точну місячну платню тим, що пишуть статті, — але ґазета з цього не вийде. Для часопису потрібна особиста ініціятива, незалежність, талант, покликання, потрібні такі чинники, яких нема і не може бути в совітській редакції.

Часопис може істнувати навіть в краю, де нема свободи слова. Та підцензурний часопис всетаки лишиться часописом. В Росії до 1905 р. були гарні часописи і писали в них прекрасні журналісти. Одначе преса не може бути казьонна. І тому в СССР друкується щодня сотки тисяч печатних листків, але нема ніодної ґазети. І через те в совітських редакціях в означених годинах сидять тисячі секретарів і „статейників“, але нема там ані одного журналіста.

—o—

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Реорґанізація католицької Церкви в Туреччині. Апост. Делеґат у Царгороді мсґр. Марґотті видав недавно відозву до духовенства в турецькій мові. В відозві подає до відома, що незабаром вся катол. церковна єрархія в Туреччині буде переорґанізована. Новими місіонарями в тім краю вже не будуть самі французи, як се було досі, а мають ними бути священики зпоміж турецьких уроженців. Архиепископом у Смирні став турецький уроженець монсіньоре Тонні.

Письмо нашого Епископату вислане до Св. Отця після епископської конференції у Львові, 21. жовтня 1930 р. в справі пацифікації і конфіскати пастирського послання помістив у цілости паризький катол. щоденник „Ля Кроа“ з 30. 1. ц. р. в статті п. н. „Troubles en Pologne orientale“.

З католицької Акції в Америці. 70 кардиналів, архиеп. і епископів взяло участь в річних зборах „National Catholic Welfare Conference“ тій твердині катол. акції в Зединених Державах. Та орґанізація обіймає весь край. Епископська конференція в Вашінґтоні займалася проблемою безробіття; аепископ Мк. Ніколяс, президент шкільного департаменту виголосив вислід своїх спеціяльних дослідів і студій над доцільним образованням католицьких учителів та про сильну пресову акцію в справах виховання.

50-літний ювилей енцикліки „Рерум новарум“. З дня на день зростаючі економічні й суспільні труднощі звертають увагу на погляди і вказівки Церкви в тій справі поміщені в енцикліці Льва XIII. „Рерум новарум“. В звязи з ювилеєм оголошено в Римі програму торжеств, звязаних з тою енциклікою. Програма слідуюча: 13. мая збірка народних паломництв, що прибудуть до Риму; 14. мая торжественна Служба Божа в Лятеранській базиліці й похід до памятника Льва XIII. Тогож дня в подвірю палати Канцелярії торжественна академія. Дня 15. мая папська Служба Божа в церкві св. Петра, пополудні понтифікальна авдієнція на подвірю св. Дамазія. Дня 16. мая окремі торжества серед народних паломництв, 17. мая відспівання „Тебе Бога хвалим“ у Ліберіянській базиліці, в память століття синоду в Ефезі.

Поворот якобітів до католицизму. Рух, започаткований поворотом еп. якобітів мсґром Іваніосом до католицизму, зачеркує в Індіях щораз ширші круги. Протягом листопада 1930 перейшло на католицизм в Мавелікара 35 родин в числі 180 осіб. Велике число навернень нотують в Аірур. В Мадрасі до кат. Церкви вернули м. и. М. Харія і Йосиф Джордж, знаний адвокат і редактор часописів. В ціли попирання руху, започаткованого мсґром Іваніосом, малябарські католики заложили спеціяльне товариство, якого ціль підтомагати місії й будувати церкви.

Життєві обезпечення дбають в першу чергу про матеріяльне заосмотрення родини, ратують тим самим загрожене в нинішних часах родинне життя, цю головну основу розвитку і моральної сили народу. Обезпечуйте проте свою родину в Товаристві
2-28 **„КАРПАТІЯ“** 874
Львів, Руська 18.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Маємо нового поета

Ростислав Кедро: **„Сонети".** Львів, 1931. Ст. 56, 16⁰. Ціна 1 зл. Вид-во „Вогні".

Мабуть ніщо до тої міри не являється ознакою культурної примітивности суспільности, як те, що всі в ній „пишуть поезії", а сяк-так порядної прози ні на лік. І ніщо так не характеризує духового занепаду суспільности, як повний брак дійсних поетів і поезії тай навіть загальна „погорда" до них. Покоління, яке тепер у нас в силі віку, мало нагоду переживати кінець першої періоди, коли „всі писали поезії", тай другу періоду, коли у нас дуже занепала поезія й коли на поета дивилися як на якогось умово схибленого нещасника, котрий може бути тільки предметом насміху в гумористичнім журналику. Обидві згадані появи шкідливі для росту правдивої культури, таксамо перша як і друга. Бо суспільність захоплена телячим восторгом для кождого віршороба витворює духову атмосферу, в якій не виростають мужі здібні до реальних діл на більшу міру і дальшу мету. А знов суспільність, яка перетягне струну свого настрою в другий бік, мусить витворити атмосферу, яка вбиває в ній усякий висший полет думки, всякий порив до великих діл, усяку фантазію-уяву, без котрої не може обійтися в своїх концепціях ні нація, ні її політичні діячі.

В останних десятиліттях не випродукувала Галицька Земля буквально ні одного замітного поета, в котрім булоб видно і чутно Божу іскру вродженого таланту і свідому працю над собою. Відколи замкнув очи молоденький, передвчасно згаслий поет Козловський, не мали ми нагоди читати ні одної строфки правдивої поезії молодшого покоління (не говорю тут про старших поетів, котрі зрештою дуже рідко відзиваються).

Не дивота, що серед таких обставин кожду збірку поезій береться до рук з упередженням і недовірям, бо чоловік мимохіть питає сам себе: І що може появитися в такій атмосфері?

З приємним розчаруванням кінчиться читання вже першого сонету згаданої збірки невідомого нам автора. Той сонет п. з. „Повінь" наводимо тут в цілости, бо в нім є всі прикмети (і хиби) цілої збірки:

Гірський потік прокинувся зо сну.
Ізвергши з себе ледяні окови
Бурливий, рідний скельному орлові
Весело рине в синю далину.

А тут вже сонце гляне в глибину
Пташиний спів лунає із діброви
Вітри ведуть веселії розмови
Та й топлять білу зимну пелену.

І грудь потока туга розширяє:
Все вище й вище хвилі підіймає
І дужче бє в русла кріпкий граніт.

Аж вибухає, розлива довкола
Пінисті води та й шумить на доли,
Безумний рад би обійняти світ.

Поезійка має присвяту: „Моїм Родичам" і мотто з Гетого: „Seele des Menschen, wie gleichst du dem Wasser!" З тих двох причин можна припускати, що се алеґорія, т. зн. порівнююче мистецьке воплочення погляду автора 1) на свою власну молодість і 2) на молодість і молодіж взагалі. Коли так, то автор навіть дуже добре і правдиво перевів сю алеґорію. Так, дійсно так виходить в життя молодь: Вона рідна природі тої країни, з котрої походить. Вона живо відчуває її красу. Вона в своїй молодечій буйности нераз навіть дуже руйнує свою власну основу як розбурханий потік землю, по котрій пливе. Вона у своїй нерозвазі думає, що може здобути „цілий світ..." Чи можна закинути сій поезійці невикінчення? Мабуть ні, бо поет міг мати замір не викінчувати її — тим більше, що в один сонет дуже трудно вложити більший комплекс думок. А тут є богато образів і думок, так богато, що коли сей віршик перечитати уважно, то мимохіть родиться питання у відношенню до поета: І відки ти такий виріс „на тім степу беззахистнім, безводнім"? І де ти, серед тої крутійської бляґи, яка опановує всі области життя, навчився так прямо і влучно кидати стріли своїх думок на тло нашої природи й вибивати ними такий десень, повний подвійного змісту (образів і думок) і кольориту?

Наведений віршик показує нам чотири жерела сили сего молодого поета (розуміється, опріч головного жерела, котре одначе незалежне від автора, а саме „Божої іскри"): 1) Свідомий його звязок з рідною природою. 2) Пієтизм (присвята родичам). 3) Студіювання чужої творчости (Ґете). 4) Праця над нашою богатою мовою, при чім автор докопався навіть до її старих ономатопеічних висловів-скрижалів („ізвергши"), що так рідко роблять молоді поети. Всі ті жерела сили, конечні для доброго поета, залежні від культурного виховання, від сили й напряму волі та від праці. Без них не поможе навіть „іскра Божа", бо вона без них марнується як закопаний скарб. На диспропорції між вродженим даром і власним постійним зусиллям пропадає загал усякого рода творців українського здібного племени. Тут та диспропорція побіджена і тому маємо нового поета. Бо вже в самім поняттю поезії (котре первісно означало всяку творчість) криється безумовна вимога праці над собою.

З того, що я назвавби хибами сего сонету, наведу кілька дрібних й одну більшу, може й велику. І так в доборі фонетичних висловів нема послідовности, нпр. замість „зі сну" є „зо сну", зате є „орлові", де рим очевидно вимагає старшої форми „орлови". Вона на мою думку навіть у прозі звучить лучше, а вже в поезії в данім випадку безумовно вказана. Вислів „безумний" занадто сильний і тому трохи разить. Згадану більшу хибу або це, що мені нею видається, бачу в тім, що зрештою характеризує майже всю збірочку автора: вона аж перевантажена змістом й тому робить враження нелеґкої. Треба щойно вчитатися в неї, щоб відчути смак у кождім віршику. Та — може це й не хиба?

Може найбільш удатні сонети — любовні. Головна їх ціха: правдива делікатність.

В моїм саді цвітуть вже білі вишні,
Манять пчілок до себе квіти пишні,
Що в сонці ледви дишучи аж мліють,
Пташки співучі і собі радіють...
Лише дівчата сад мій обминають
Хоч спів їх чую — дзвоники сріблисті...
На зустріч їм гильки привітно мають,
Садочок ронить запахи пречисті.
Чому-ж вони до нього не заходять?

Хто перечитавби таку поезійку особливо на чужині, той відразу знайшовсяб не тільки в атмосфері своєї природи, але й своїх молодих хлопців і дівчат. Як правдивий поет перепрошує автор „загнівану":

Фантазія се неспокійне море,
Гребель не любить і границь не знає:
Як молодий орел вгорі буяє,
Рвучись в чудні незаймані простори.

. . . . . .

І я фантаст про міру забуваю
Часом у жарті переступлю норму
Захоплений уяви бистрим летом.
Та ось ви злі. І крильця я звиваю,
Втиснувшиж вир гадок в сю строгу форму
Переблагати хочу вас — сонетом.

Хоч любовна поезія всіх часів і народів має в собі богато схожого, то мимо всего інакше відбивається вона в Норвежця ніж в Араба. Розуміється, не можна уважати „арабськими" таких, зрештою дуже гарних поезій, як:

„Кожним вечером царівна
Дивно гарної уроди
Похожала близь фонтана
Там де плещуть ясні води...
І що вечір близь фонтана
Молодий стояв невольник...

Се співає жидівський поет на арабську нуту. У нас найніжніші (і притім дуже сильні) струни в сій области має Шевченко. І тут, у сего молодого автора пробивається те, що можна назвати висловом любови нашої раси і землі. Воно мягке й мелянхолійне, навіть в розлуці озорене блиском вдячности, при всій індивідуальній ріжноманітности поодиноких вдач.

Як з буків опадуть листочки мідні
І гори стануть сиві і мрачні
Будем далеко: я в моїй тюрмі
А ти в пороги вернеш свої рідні.

. . . . . .

Надходить час розлуки. Се над нами
Нависла доля: наші стежечки
Розходяться уже на два боки
І поведуть нас ріжними шляхами.
Та з сірих хмар, з небесного віконця
Часом блестить промінне око сонця
І ще пливуть останні ясні дні.

. . . . . .

Калину взявби я широколисту
І заховав на дні в дубовій скрині
А глянув на червоні ягодини
Згадалисяб губки і сміх перлистий.

. . . . . .

На березі сиджу я одинокий
І мрію у вочах далечина.
А Сян тече широкий і глибокий.

Зі збірочки видко, що поет був в Італії й навіть зовсім не зле обсервував Венецію. Значить, по дорозі, оскільки не спав в часі переїзду Дунаю, бачив ріки ширші і глибші від Сяну. Колиж він величає наш гарний Сян „широким і глибоким", то се або виплив, зрештою симпатичного, регіоналізму або просто спомин дуже вчасної любови, коли для нього Сян мусів бути великою рікою. На всякий випадок чути „свою душу". Таксамо як у характеристиці нашої дівчини:

Ти не Юдита ані не Дебора
Ти розцвітала в мирнім рідним колі
А всеж є блеск в тобі; на твоїм чолі
Немов сіяє божеська Аврора.

Якже богато думок насувається при сій короткій характеристиці! Так, ми знаємо дуже мало своїх визначних жінок, хоч наша історія була бурлива і повна терпінь, отже давала добрий ґрунт під ріст великих душею жінок. Та є приповідка: „Скажи мені, який він чоловік, а я тобі скажу, яка його жінка".

Річ в тім, що в нашій духовій творчости майже не видно вкладу капіталу, складаного спеціяльно на виховування жінок. Від часу, як старий монах, літописець Нестор, представив розумну й діяльну жінку в своїй літописі, — не появлялися в нас описи таких жінок. А перо в руках мали протягом століть виключно мущини. Значить, на них спочивав обовязок доглянути лучші типи в нашім жіноцтві і представити їх загалови жіноцтва як зразок. Бо на чім же мали ті наші жінки виростати, до чого підносити очи на степу нашого духа? Хто знає, який великий, просто рішаючий, вплив мали протягом богатьох століть життєписи визначних мужів Плютарха на витворення дуже богатьох провідних людей майже всіх народів Европи, тому ясно, що доглянути й списати взірці між людьми має таке саме значіння як доглянення й уживання огородником матерялу конечного до щіплення овочевих дерев: без того ніде не було, нема і не буде ніякого саду. Ясно, що те саме відноситься

й до мущин і до жінок. Нема сумніву, що в великій масі нашого жіноцтва протягом століть мусіли лучатися й сильні духом жінки в кождій верстві. Та коли ніхто їх не доглянув і не закріпив пером їх образу, вони не могли стати взірцем, ділаючим на більше окруження і на довший простір часу. І так ціла половина нації лежала весь час облогом, неуправлена й нещіплена благородними зразками, хоч ті зразки мусіли бути. А се в свою чергу ділало й на мужеську половину. Як ділало? А так, що як нема визначних жінок, то нема й визначних мужів. А коли де й засвітить який ум, то його не тільки не піддержать, але ще й „затопчуть мов камінчик край дороги“ — затопчуть завистю маси нездар. Якже часто можна у нас зустрітися з людьми, котрі якомусь діячеви або якійсь думці будуть в чотири очі признавати слушність і то щиро, але виступити з тим прилюдно й підперти те, що уважають слушним і правдивим — не мають цивільної відваги. Бо се не мущини. А не мущини тому, бо не було жінок, котрі їх виховалиб на мущин. Одиниці, які мають відчуття й розуміння того стану, певно є, та і їх дусить загальна болотна лява. І так животіємо.

(Далі буде).

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

САМОСТІЙНА ДУМКА, журнал літератури, науки та громадського життя. Чернівці, січень, 1931. Ч. 1. Рік І. Ст. 24.

Треба подивляти нашу маленьку Буковину, що вона спромоглася і на свій щоденний орґан „Час“ і на свій журнал. Той журнал має доволі ріжноманітний зміст. Цікава і гарно написана вступна статейка. О. Кобилянської. Зате неясна вел. стаття інж. Сціборського про соборність. В журналі пропаґується скликання в часі ферій зїзду буковинських письменників з таким порядком дня: 1. Реферат про укр. буковинське письменство. 2. Реферат про сучасну укр. літературу взагалі. 3. Дискусія над проблемом ідеольоґії в нашім сучаснім письменстві. 4. Вшанування 100-ліття уродин О. Ю. Федьковича в 1934 р. 5. Справа оснування Видавничої Бібліотеки Буковинських Письменників і и. Напрям журналу можна буде оцінити щойно з появою дальших випусків.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС”
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
75 3—24

Подяка

Щиру подяку складаю всім тим, що взяли участь в похороні мого мужа бл. п. Стефана Томашівського і в панахиді за упокій його душі. Зокрема дякую тим Високоповажаним Панам, що зорґанізували хор і взяли в нім участь підчас похорону і з того приводу складаю 30 зол. на упорядкування могил засланців на Домбю, похоронених в Кракові. **Марія Томашівська.**

Охочих та метких кольпотерів
для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“
у Львові, вул. Зіморовича 20.
Дуже догідні та корисні умови!
7976 4—8

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ПРЕЗИДЕНТА ГУВЕРА був на авдієнції український католицький священик о. Мик. Волощук. Він представив йому теперішне положення Українців в Галичині й на Волині. Крім того о. Волощук був ще у шефа відділу Східної Европи Келлі та у сенаторів Дейвиса і Ріда, котрим теж представив цю справу. О. Волощук є капеляном „Американського Леґіону“ і редактором часопису тоїж назви.

ВІДКИНУЛИ УКР. ВНЕСОК. В реґуляміновій комісії сойму відкинули 10 голосами проти 2 внесок укр. парляментарного клюбу в справі увільнення арештованих послів. Внесок референував пос. Загайкевич. Проти внеску промовляли Строньскі (НД) і Екерт (ББ). За внеском голосував окрім референта пос. Пужак (ППС).

СОЙМОВІ КОМІСІЇ — регулямінова й посольської нетикальности — рішили, що маршалок сойму має право жадати від інтерпелянтів, щоби в інтерпеляції счеркувати зміст сконфіскованих статтей.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС почався в Варшаві. Він звязаний з демонстраціями 14 вересня м. р. На лаві обвинуваченых опинилося 9 визначних пепесівських діячів з б. послом Дзенґелевским на чолі, котрого рівночасно обвинувачують в замаху на марш. Пілсудского. До розправи покликано понад 100 свідків, м. і. В. Пужицького, знаного з процесу в справі замаху на Пілсудського. Процес потріває коло 2-ох тижнів.

СОЮЗ НАРОДІВ І ПАЦИФІКАЦІЯ. ПАТ доносить: З причини надміру справ члени Ради Союза не могли зібратися як звичайно в комітеті трьох для розглядання петицій національних меншин. Комітет зложений з представників Англії, Італії та Норвеґії в заступстві членів Ради займався справою пацифікації Схід. Галичини. Комітет цей має крім інших петицію 65 членів англійського парляменту, петицію укр. послів і меморіял польського уряду.

ДО РОМУНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ в доповняючих виборах в черновецькій окрузі вибрано кандидата блюку національних меншин Українця Ореста Шкрабу. Урядовий кандидат соціяліст Ґріґорович, котрого попирали українські соціялісти, провалився.

ЗМІНА ПОЛІТИКИ В ІНДІЇ. „Юнайтед Прес“ доносить з Дельгі, що англійське правительство задумує оголосити амнестію політичних вязнів й увільнити з тюрми Ґандія й інших членів загальноіндійського конґресу. Згідно з інструкцією місцевого правительства звільнено вже 163 політич. вязнів.

ВИБОРИ В СССР. На території цілого СССР відбуваються тепер вибори до радянських і сільських рад, які з черги мають вибрати представників до вищих орґанів совітських властий. Річ ясна, що там всі мусять вибирати тих, котрих накаже вибрати уряд.

ПАНБАЛКАНСЬКА РАДА. В Солуні зачалася конференція Балканської Ради. По першім засіданню оголошено звіт, в якім говориться, що по вислуханню делеґацій держав заступлених на конференції, Рада висказала вдоволення з приводу значного поступу ідеї балканської унії і з приводу як найприхильнішого відношення урядів 7-ох балканських держав до праць конференції.

Гордість се перший воріг Ісуса Христа (Лякордер: 42 к. Н. Д).

*

Таємна мрія приязни: мати можливість уповати на приятелів не даючи їм права рахувати на нас (Ренье).

НОВИНКИ

300-ліття відбудови Успенської Церкви у Львові відсвятковано дуже достойно. Торжественне богослуження відправили Преосв. Владики Бучко й Будка в асисті численного духовенства. ВПреосв. Митрополит Шептицький виголосив 40-мінутну проповідь про значіння Ставропіґії й катол. основу віри наших батьків. Хор співав прекрасно. На Академії виголосив п. Копистянський особливо влучний реферат про Усп. Церкву як символ культ. звязи Сходу і Заходу. З ин. точок програми заслуґує на велике признання гра молодої панни С. Ропіцкої та спів І. Романовського.

Б. укр. посла Ол. Вислоцького (УНДО), котрий сидів в тюрмі в Берестю, у Львові та Золочеві, засудив рівенський суд на 2 роки тяжкої тюрми за те, що мав вести протидержавну аґітацію на Волині.

До Варшави приїхала ґрупа швайцарських фінансістів, щоб на місци переконатися про інвестиційні можливости в Польщі для швайцарського капіталу в области будівництва доріг, залізниць, мостів, каналізації та великих домів.

Увязнення 300 учасників конґресу ППС-лівиці. В Лодзі відбувався другий краєвий конґрес ППС-лівиці. Було 111 делеґатів і 200 запрошених гостей. Промови по донесенню урядової преси мали протидержавний характер. Поліція арештувала коло 300 осіб, яких перевезено до слідчого уряду. Між увязненими є члени центр. комітету ППС.-лівиці та богато комуністичних діячів.

Однострої для державних урядників. Міністерство внутрішних справ затвердило проект одностроїв для адміністраційних урядників, краски ґранатової, шапки крою поліційної шапки. Проектується також введення ґальових мундурів для висших урядників. В службі урядники будуть носити шпади.

Векслеві протести ростуть. По даним Головного Статистичного Уряду в грудні мин. р. запротестовано 453.284 векслів на суму 118,257.000 зол. В порівнанню з листопадом число запротестованих векслів зросло о 13.5%, сума о 11.4%. Пересічна вартість запротестованого векселя була 266 зол., в листопаді м. р. 261 зол. Найсильніше виступило збільшення сум запротестованих векслів в західних, центральних і східних воєвідствах, найменше в полудневих.

Вже й домовини ліцитують. „Глос Народу“ ч. 30 містить таку новинку: „Екзекуції сьогодня на порядку дня. Ліцитують усе: одяги, білля, домашну обстановку, худобу, безроги, цілі варстати праці. Але досі ще не було цего, щоб домовини виставляли на ліцитацію. Один з часописів оголошує, що у Вонґровцу коморник продає в дорозі екзекуції 6 великих домовин. Чи і на сей говар найдуться покупці?“ На цей запит можна відповісти, що найдуться, бо коли так дальше піде, то такий товар буде мати чимраз більший попит.

Катастрофа в копальнях Анґлії. В копальні вугля Гвайтгавен в Кемберленд наступив великий вибух ґазів. Коло 50 робітників засипаних під землею. 28 робітників згинуло, решта виратовано, богато з них перевезено до шпиталю наслідком затроєння ґазами.

Тисяча людий гине денно з голоду в Америці. „Юнайтед Прес“ доносить з Вашинґтону: Демократичний посол Керней заявив у сенаті, що в Америці гине денно з голоду 1000 людий Бесідник заатакував республиканських сенаторів за те, що не хочуть продовжати ратункової акції.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 21-50

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 8.90 зол. швайц. франк 1.72, анґ. фунт стерлінґ 43.30 зол., чеська корона 0.26, ромунськ. леї 5 ґр., німецька марка 2.12 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна за 100 кґ. льоко стація надання). Пшениця двірська 19.00—19.50, пшениця сел. 17.25—17.75, жито дв. 13.25—13.35, жито сел. 12.75—13.00, ячмінь на милво 13.50—14.00, овес гал. 17.00—17.50, кукурудза ромун. 21.00—22.00, фасоля біла (з мішком) 28.00—39.00, фасоля краса 29.00—30.00, горох пів вікторія 24.50—26.50, горох пільний 18.00—20.00 бобик 22.00—23.00, вика чорна 24.75—25.25, вика сіра 21.25—22.25, гречка 24.00—25.00, лен 44.50—45.50, любинь синій 19.00—20.00, ріпак озимий 40.00—41.00, житний ґрис 10.25—10.50, пшеничний ґрис 10.75—11.00, гречана каша пол. 51.00—53.00, пшоно 60—62, льняні макухи 26.00—27.00, синий мак 95.00—105.00, черв. конюшина 230.00—250.00, прасов. сіно 7.00—8.00, прас. солома 4.50—5.00.

---o---

ПОСМЕРТА ЗГАДКА

† о. Лев. Манько ЧСВВ. помер в неділю 25. січня с. р. в монастирі в Буковій. Покійник уродився в Янові пов. Яворівського 25. вересня 1878 р., вступив до Чина в р. 1897, виординований в 1906 р. В Чині працював як катихит по школах і як місіонар. Чотири роки був на Вел. Україні, звідки мусів перед большевиками втікати. В своїй місійній діяльности відбув понад 100 місій в краю. Відзначався як талановитий бесідник. Покійний був дуже веселої вдачі і вмів внести ту веселість у кожде товариство. Полишив по собі загальний жаль. — В. Й. П.

---o---

Жертви

Впов. Микола Баранчук зі Зборова 3 зл. на катол. друкарню.

Впр. о. Михайло Божак з Чорткова 5 зл. на кат. друкарню.

Впр. о. Олексій Малярчик з Ванівки коло Кросна 3 зл. на УКО.

Впов. Михайло Ходан з Ропенки 1 зл. на УКО.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентгеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 7—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 4 50

КЛІШАРНЯ
„ЦИНКОТИП”
Львів, вул. Стрілецька ч, 6.
Тел. 88-42.
Виконує друкарські кліші одно і більшебарвні, точно, солідно і дешево. 877 1—5

ОТОМАНИ, канапки, ґарнітури сальонові, нові, як також всякі роботи тапіцерські по конкуренційних цінах поручає
РОБІТНЯ ТАПІЦЕРСЬКО - ДЕКОРАЦІЙНА
ВОЛЬФІНҐЕР, Львів, вул. Коллонтая ч. 6.
817 Для П Т. урядовців догідні сплати. 15-15

З днем 1. січня 1931 р.
у Львові, вул. Бляхарська ч. 11.
Дім Ставропігії. Тел. 93 21.
ВІДКРИТО:
ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ФРИЗІЄРСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ
Теодора Кутковського
мистця Львова на 1930 рік.
Відзначеного золотою та срібною медалею на фризієрських конкурсах Виконує по конкуренційних цінах: голення, стрижку волосся, ондуляція водна і стала фарбования волосся, манікір.
869 3—5
Для Вп. Пань окремий ґабінет. В абонам. спеціяльна знижка.

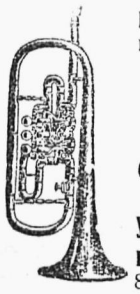
Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 7—25

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 28—50 812

САНАТОРІЯ „VILLA“
Відділи: положничо гінекольогічний хірургічний і загальний.
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЛИСТОПАДА Ч. 22.
Числа телефонів 73-03 і 77-03.
Уряджена після найновіших вимог гігієни і комфорту у власнім 3-поверховім домі 2 операційні салі, породова саля, осібна кімната для немовлят. Вінда електрична. Гарний огород. Ціни від 16 зл. в кімнаті з 2 ліжками, а від 18 зл. в осібній кімнаті, з цілим добірним удержанням, услугою і опікою лікарською.
Довільний вибір лікаря ординуючого.
859 6—6

НЕДУҐИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно без ріжниці пола, віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т п. примінюють лікарі „Balsam Thiocolan-Age“ Гонсецкого що влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла і усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики. 851б 7—10

НА РАТИ: **ліжко** залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 3—25

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає найновіші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 6-?

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ
КОВДРИ з вати від зол. 22·—, з вовни „ зол. 48·—, з пуху „ зол. 140·—
МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—, з волосіння зол. 80·—
Подушки з пір'я . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Готові пошевки . . . . від зол. 3·—
Готові простирала . . . від зол. 5·50
Готові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—
Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 17—20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 Телефон ч. 60-04. 10 -?

1911—1931
Геть з дорожнею! Впроваджуємо передвоєнні ціни!
МЕБЛІ власного виробу. Першорядної якости, спальні, їдальні стиливі поодинокі як також комплєти клюбові і кухонні
НА ДУЖЕ ДОГІДНІ РАТИ
продає по цінах найнизших.
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕБЛЕВИЙ ДІМ, Львів, вул. Пілсудского 27. Тел. 86-82.
876 2—2

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 1

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 12. лютого 1931. Ч. 10. (410)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Сегодня говорить Св. Отець

через ватиканське радіо до всіх католиків на світі.

Св. Отець, як доносить преса, промовить перший раз через ватиканське радіо дня 12. с. м. в девяту річницю свого торжественного укороновання. Всі радієві стації на земній кулі поробили вже заходи, щоби своїм слухачам передавати промову св. Вітця. Ватиканська висилаюча стація має знак: S (Sancta Sedes), V (Vatican), J (Jesus). Преса, навіть ліберальна, пише, що перша промова св. Вітця через радіо, звернена до цілого світа, буде незвичайною подією в історії Церкви. Відтепер буде ватиканське радіо передавати всім католикам на світі також торжественні Богослуження в церкві св. Петра, в котрих братимуть участь св. Отець і кардинали.

—о—

„Пятилітка" в боротьбі з реліґією

Всесоюзна орґанізація безбожників розробила свій плян пятилітної діяльности. До 1934 р. мають бути зачинені всі святині на території СССР. По оголошеним даним за послідних три роки зачинили в Рад. Союзі коло 16.000 святинь ріжних віроісповідань. Та мимо страшних переслідувань віруючі де тільки можуть будують нові церкви. В останніх часах, виключно коштом жертв прихожан, збудовано 100 нових церков. („За Свободу").

Сильний упадок червінця

З Токія доносять: японський міністр загр. справ, барон Шідегара, завізвав до себе совітського полпреда Трояновського і предложив йому, установити новий курс валюти СССР., відповідаючий упадкови вартости червінця, бо японське правительство має розрахунки з большевиками за аренду рибних промислів. Японський уряд уважав, що совітська валюта впала о 75 процент вартости, а Трояновський признає упадок о 60 процент. Се перше офіціяльне признання совітською владою сильного упадку червінця.

Українці в Ромунії

Черновецький щоденник „Час" пише, що в Ромунії живе понад 1 міліон Українців. З того на Буковині на 900.000 населення 400.000 Українців. З причини еміґрації з Буковини в останному десятилітті перед війною число Українців обнизилося о 4 процент. В Бесарабії живе коло 600.000 Українців. Вони мешкають головно в Хотинщині, над Дністром і над морем. В хотинській окрузі мають Українці абсолютну більшість 65 проц., в окр. Акерман 24 проц., в Ізмаілі 17 прц. В містах мають Українці абсолютну більшість в Акермані, а в Ізмаїлі і Кілії зглядну більшість.

—о—

Лист о. пралата Сьвєйковского

В краківськім „Ґлосі Народу" появився отсей лист (з пропусками висловів, яких не пустилаб цензура): До Президії Кураторії шкільного краківського округа! Шануючи понад все (?) святу традицію доброго імени польського народу й рівночасно не маючи ні охоти ні відваги, мати претенсії до „таких заслуг", які в останних місяцях здобув свіжо відзначений Орденом Незалежности „герой" з Берестя, з правдивою приємністю зрікаюся признаного мені долученим тут письмом з 24. 8. 1929 р. права до медалю Незалежности. Я не маю охоти фіґурувати в однім списку з того рода „героями", котрі... Горлиці, 27. I. 1931. о. Бронислав Сьвєйковский, тайний підком. Його Святости й емерит. катехит.

—о—

Важне рішення Найвисшого Суду

Внесення відклику до Суду в податкових справах здержує плачення податку.

„Слово Поль." (ч. 39) доносить: Найвисший Суд орік, що коли хто відкличеться до суду від рішення податкових властей, наступає нормальне судове поступовання I. інстанції. Се виходить зі 118 арт. карно-скарбового закона, після котрого в разі переказання справи судови, скарбове оречення тратить свою силу. З того слідує, що коли хто звернеться з відкликом до суду, то скарбові власти не мають права стягати податків, доки нема судового рішення.

Відкрили епос зперед 3.000 літ

Французький археольоґ Вірольо, котрий провадить розкопки в Тель-Рас-Скамрі (Сирія), відкрив надписи з 13 століття перед Христом в семітській мові, в невідомім досі письмі, котрого азбука має всего 28 букв, коли фенікійська азбука складалася з соток знаків. Відкриття богато записаних табличок уможливило відшифрування того письма. Знайдено також пояснення до тексту, писані в якійсь незрозумілій мові. Все те походить зі школи, в котрій виховувано молодих священиків, отже була вона родом семинаря. В ній учили шістьох мов. На частині відкритих табличок списаний старий епос, що має 800 стрічок. Герой того епосу називається Тафон. З богів згадується в тім епосі богиня Анат і бог Аляйн, син Ваала та 20 инших поганських богів, як Ашрот, Астарта, Орнон, Ель Гокмет (бог мудрости) і Дін Ель (божа справедливість).

—о—

Перед зїздом УКНП.

В сім числі „Нової Зорі" зачинаємо печатати ряд статтей пера професора доґматичної теольоґії Леопольда Коплера. Переклад тих статтей роблений з німецького ориґіналу. Вони знаменито освітлюють актуальну й у нас справу відношення реліґії й Церкви до політики.

НАВІТЬ ЗІ СОТИКІВ ЗРОСТАЮТЬ МІЛІОНИ,

тому навіть найрібніші ощадности складайте в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

857 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 10-?

Проф. Д-р Л КОПЛЄР

РЕЛІҐІЯ Й ПОЛІТИКА

Про поганського фільософа Діоґена збереглася така анекдота: Одного гарного дня в само полудне цей особливий фільософ зявився на ринку з засвіченою ліхтарнею. Коли люди зацікавлені тим незвичайним видом, почали його питати, за чим він шукає в білий день з ліхтарнею в руці, відповів: „Шукаю людий!"

Приглядаючись публичному життю в краях і місцевостях, котрі вважали і вважають католицькими, ми моглиб сподіватися, що найдемо в них суцільні маси католицьких мужів і жінок та католицької молодіжи. Та на жаль сувора дійсність не відповідає тим сподіванням. Про великі католицькі маси мужів і жінок в публичнім життю часто якось не багато можна почути. В дуже багатьох околицях і місцевостях католицьких країв хотілосяб також з ліхтарнею в руці у білий день вийти на вулицю і кликнути: „А деж ви тут, католицькі мужі і жінки?"

Фактом є, на котрий ми не повинні замикати очей, що не всі ті, котрі звуть себе католиками і ними в приватнім житті в дійсности є, в публичнім життю також виступають як католики. Коли на 1-го мая робітники уряджують своє свято, то не всі робітники, котрі уважають себе католиками і ними хочуть бути, йдуть в поході христіянських робітників, але великий їх процент йде в рядах робітників-соціялістів. Де причина цего дивного явища? Яка причина сего, що не всі католики публично підчеркують своє внутрішне переконання?

Причини того явища ріжні. Одні се просто звичайні труси і з ріжних людських зглядів бояться публично признатися, що вони католики. Других соціялістичний терор силою заганяє до червоних орґанізацій тому, що бояться втратити кусок насушного хліба. Інші знова до тої міри невдоволені політичними партіями й відносинами, що чують пересит до всякого політичного життя і відмахуються руками й ногами від усякої політичної діяльности. Ще інші, котрих назвали представниками „катакомбного христіянства", є тої гадки, що католики повинні взагалі усунутися від всього політичного життя. Католики, на їх думку повинніб лиш сповняти свої обовязки, згідно з заповідями божими, дбати тільки про спасення своєї душі, а про справи публичного життя не журитися, бо це справи підрядної натури. Їх клич: „Усунутися від участи в політичнім життю до домашнього затиша і до церкви!" На кінець є ще й такі, і таких найбільше, які явно признаються до погляду, що публичне життя розтягається тільки на справи політичні, економічні, фінансові та суспільні, котрі з реліґією не мають нічо спільного. Вони люблять говорити: „Я святкую неділі і свята, я сповідаюся, признаю і виконую заповіди Божі на

скільки це в моїх силах, — але в політичнім життю, прилучуюся до цеї партії, котра найліпше заступає мої станові інтереси; тут вільно мені робити, що і як я хочу, тут Церква не має нічо до говорення, а релігія не накладає під тим оглядом ніяких обовязків, бо релігія і політика не мають зі собою нічо спільного".

Коли розглянемо ті ріжнородні погляди, то мусимо ствердити, що, з виїмком одного з них, всі кермуються спільною думкою, іменно тою, що в публичнім життю, особливо політичнім, кождий може робити, що хоче, що католицька релігія в політичних справах не накладає ніяких обовязків, що католик може брати участь в політичнім життю але не мусить: це залежить від його уподобання. Він може належати до тої чи іншої партії, до цеї чи іншої орґанізації, залежно від того, чи ся партія чи орґанізація дає йому запевнення особистих чи клясових користей і що релігія ніде під тим оглядом не кладе свого „вета".

Не дасться заперечити, що такі і тим подібні ідеї поширилися навіть серед широких кругів католиків. Що більше! Коли я нехибно поінформований, коли я не зрозумів зле статтей в декотрих часописах для священиків, то такі погляди здаються мені втискаються навіть до кругів духовенства. Бодай мається таке враження, що того рода ідеї менше або більше виразно проглядають з деяких виступів, чи то в слові чи в письмі. Та може бути, що вигляди часом впроваджують в блуд. В кождім разі кождий, думаю, погодиться з тим, що згадані тут ідеї на стільки важні, що тема: „Релігія й політика" до тої міри стала вже актуальна, що годиться посвятити їй окрему студію.

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ"
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — Телефон: 91—71.
861 9—10

Кара Божа наближається

Як її бачить жидівський письменник Шалом Аш.

Визначний жидівський письменник Шалом Аш видав по німецьки трильоґію, п. з. „Потопа", над котрою працював 8 літ. В першім томі п. з. „Петербург" представляє верх реакції в Росії в 1910 році. коли горстка урядників правила шестою частю земної кулі. В другім томі п. з. „Варшава" представляє назрівання революційних пристрастей мас. У третім томі п. з. „Москва" описує вислід усего. Автор особисто знає Росію докладно і знає провідників большевизму. Про Сталіна пише, що він не править, а ним крутять його дорадники, котрі разом з ним зловилися у власній сіті. Росія подібна тепер до льокомотиви без провідника. Там нема справедливости. Її пробували заступити партійною дисципліною. Одначе ідея, одягнена в форму доґми, не робить народа щасливим. Ратунок Росії можливий тільки через нову внутрішну революцію. Кара Божа наближається там. Трильоґія Шалом Аша се перша більша спроба, представити російську революцію в артистичній формі повісти.

Є тільки три теми для розмов: 1) я, 2) ви і 3) всі инші до нас неподібні (Стівенсон).

*

Гордість розділює людий, покора єднає (Лякордер: Фільос. сист. де Лямне).

КУДИ ЙДЕМО?

Ухвалили панщину на величезних просторах вже не тільки большевики.

З м і с т: Поворот до злих сторін середновіччя. — Три хитрі питання Міжнародного Бюра Праці. — Як на них відповіли поодинокі правительства. — Дефініція примусу праці. — Оцінка ухвали Міжнар. Конф. Праці з катол. становища.

Йдемо очевидно до середновіччя. Та не до його ясних сторін вертають народи. Не до його забезпечення одиниці участи в добрах сего світа, не до його побожности й порядного життя, котре у великої більшости людей має за передумовину згадане висше забезпечення. Сучасні народи вертають до твердих сторін середновіччя, які — так здавалося — людство вже перемогло. Вертають і навіть не займаються тим поворотом, навіть не думають про наслідки його.

Швайцарська преса принесла вісти, що в часі нарад виділу Міжнародної Конференції Праці в Женеві приходило до бурливих розправ. Над чим? Над тим, чи отверто санкціонувати 60-дневу панщину в році, яку заводять в своїх кольоніях держави білих людей. Справу формального ухвалення панщини підготовано дуже солідно. В ціли запізнання з тою справою делеґатів правительств, патрональних союзів і робітничих орґанізацій, котрі мали взяти участь у тій, четвертій з ряду, сесії Міжнародної Конференції Праці, видало Міжнародне Бюро Праці т. зв. „Блакитну Книгу" (240 ст. друку) з відповідями ріжних правительств на 29 питань, між ними отсі три головні питання:

1) Чи Ви схиляєтеся до того, щоб підперти міжнародну конвенцію, яка знеслаби примус праці? Чи радше волите держатися такої конвенції, котра той примус праці управильнилаб окремими зарядженнями?

2) Чи Ви думаєте, що примусу праці не належить ніколи примінювати ні толерувати на користь поодиноких товариств, правних і инших (!) осіб, ріжних від суспільности?

3) Чи Ви думаєте, що означення часу примусової або обовязкової праці не повинно переступати 60 днів у році?

Вже зі змісту й порядку тих питань видно, що ті, котрі їх укладали, припускали ухвалення 60-дневої панщини, бо питання що до тих 60 днів „примусової або обовязкової" (!) праці в році поставили на третім місци, а тільки для форми поставили два перші питання. Уряди держав, котрі не мають кольоній, переважно викрутилися від виразних відповідей, заслонюючись браком компетенції: мовляв, ми кольоній не маємо, отже й відносин у кольоніях не знаємо, нехай відповідають ті, що кольонії мають. Одна Італія відповіла, що всякий примус праці треба в кольоніях зараз знести, не установляючи ніякого переходового часу. Анґлія, Франція, Еспанія, Німеччина (хоч не має вже кольоній) і Полуднева Африка заявилися за „переходовим часом", в котрім мавби тревати примус праці (річ ясна, що той „переходовий час" може легко перемінитися в „постійний"). Бельґія відповіла, що примусова праця в кольоніях буде ще довго одиноким способом кольоніяльних урядів, щоби здобути ручну робочу силу. Правительства Голяндії й Індії занялися в своїх відповідях тільки справою управильнення примусової праці, згори приймаючи, що панщини не треба там зносити.

На друге питання з виїмком Португалії всі держави відповіли, що примус праці на користь приватних одиниць має бути в кольоніях знесений. Одначе правительства Франції, Бельґії й Еспанії застерегли — собі право віддавати переведення публичних робіт, нпр. дорогових, зелізничих і т. п., приватним підприємствам і тоді силувати бідних мужинів до примусової праці. Значить — фактично відповіли те саме, що й уряд Португалії.

На трете питання одна Анґлія дала виразну відповідь, кажучи, що часу 60 днів примусової праці в жаднім разі переступати не належить. Инші держави або не відповідали на те, або заявили, що „треба лишити свободу кольоніяльним урядам", або навіть єхидно жалували муринів на випадок, якби примус праці був для них обмежений на 60 днів, бо мовляв, для них лучше якби обмежень у примусі не було...

Цікаві ріжні дефініції примусу праці. Міжнародне Бюро Праці подає свою дефініцію, в котрій під „примусовою працею" розуміє „кожду працю або услугу, вимушену від людини (одиниці) під загрозою якоїсь кари і для виконання котрої та людина не офірувала себе зовсім добровільно". Цікава дискусія відбулася й над тою дефініцією. Італія й Голяндія згодилися на ту дефініцію. Представники Анґлії й її Індії, Франції та Бельґії хотіли вилучення обовязків військових, цивільних і фіскальних. Отже предкладали деякі додатки, як пр.: „Винявши праці або свідчення (престації), котрі випливають з обовязків фіскальних, військових і виконання кари на основі загального права"... Правительство Португалії в цілости відкинуло дефініцію Бюра Праці, подаючи за причину, що та дефініція виходить поза свій предмет і повинна радше наблизитися до дефініції невільництва... Коротко, але бодай досить ясно й отверто.

Виділ конференції приняв наперед внесок робітничих орґанізацій, щоб заборонено примусову працю для п р и в а т н и х цілей. Одначе одна ґрупа працьовників поставила внесок додатковий, щоб дозволити примус праці тоді, коли приватні підприємці або товариства переводять публичні роботи. І над тим прийшло до острої дискусії. Представники анґлійського і французького робітництва виступили проти того додаткового внеску. Представники французького уряду заявилися за внеском і переперли його 21 голосами проти 18, хоч представники деяких правительств обстоювали становище, заняте робітничими орґанізаціями. Таким чином на Міжнародній Конференції Праці перший раз прийшло до острих непорозумінь між ріжними урядовими ґрупами. Кінець кінців ухвалено допустити примус праці в кольоніях і для приватних цілей, коли переводиться публичні роботи...

Що думати про цю ухвалу? Проти примусових робіт і престацій для публичних цілей трудно булоб що небудь замітити, бо такі примусові роботи і престації все були, є і будуть не тільки в кольоніях. Вони не дадуться уникнути, бо публичне життя вимагає примусу в богатьох випадках, нпр. в часі катастроф і т. д. Коли пр. велика повінь загрожує цілій оселі, а населення не хоче ратувати сусідів, котрі власними силами вратуватися не можуть, то річ ясна, що не остає нічо инше, як силою приневолити людей до роботи і то до скорої роботи, бо вона не терпить зволікання в таких випадках і на дискусії рішучо нема тоді часу. Держави не можуть також виключити примусу в справах податкових, військових і т. п. Се річи самозрозумілі.

Та інакше мається річ з примусом праці „для цілей приватних", все одно, чи приватні підприємці умовилися з урядом збудувати пр. зелізницю, чи переводять свої, вже зовсім приватні роботи. Така постанова се нічо инше як офіціяльне заведення панщини на користь приватних осіб. Вона уможливляє ужиття примусової праці для приватних цілей в далеко більшій мірі, ніж видається. І що ще важніше: ломить засаду, для виборення котрої пролило людство богато крови.

Сегодня ухвалено для муринів у кольоніях на користь приватних підприємців панщину, котра може тревати два місяці (60 днів) на рік, а незабаром ті самі підприємці можуть сказати, що це їм не вистарчає, розуміється, буцім то для переведення публичних робіт, — і може появитися ухвала, що панщина має тревати третину року, або половину року, а вкінці й цілий рік: наперед „виїмково", а потому ті „виїмки" і „пильні роботи" можуть перейти в постійний стан. Так може легко дійти до такої панщини, яка вже була або й до гіршої. А це не булоб нічим иншим, як певним підложжам нових, довго тріваючих, крівавих борб. В Росії від знесення кріпацтва минуло несповна 70 літ і маємо перед очима нові спроби большевиків, прикріпити селян до ріллі в „колхозах" і робітників до фабрик, тартаків і т. д. А з другої сторони — у Швайцарії, тім довголітнім огнищі свободи представники західних найкультурніших держав ухвалюють два місяці примусової панщини річно на користь приватних підприємців! Оба ті факти не булиб такі бременні в наслідки, якби не третій факт: велика байдужність, з якою їх зустріла публична опінія майже в цілім світі. Навіть переважна часть робітничої преси або зовсім мовчить про ті характеристичні факти, або збуває їх короткими замітками, хоч тут розходиться о поневолення міліонів робочого населення богатьох племен на великих просторах земної кулі. Тільки тут і там згадає про те який католицький орган, а що католицька преса пізно повстала і ніде сильно не розвинулася, отже й вплив її не може бути значний. Поза тим преса звичайно мовчить — в цілих краях. Так на наших очах відбувається наново закріпощування величанських мас при майже повній байдужности культурного людства...

Порушені тут справи стають знов актуальні, бо в половині марта знов збирається в Женеві конференція праці.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС"
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у платинотипії і відбитках акварель.
475 4—20

Маленький фейлетон

Як іти до аптики

Передовсім не неси до аптики вже раз уживаних посудин, бо ними переносиш бацилі. А коли вже доконче хочеш, щоб тобі аптикар налив якогось ліку в твою стару флящину, то бодай дуже старанно вичисти її вдома. Тим уникнеш двох злих учинків, які богато можуть коштувати тебе самого й инших: 1) Не принесеш заразків до аптики й не передаш хороби другим людям. 2) Не принесеш зарази з аптики до свого дому. Бо хоч в аптиці все уважають на чистоту, то нема на те ради, коли ти принесеш до аптики липку від якогось сиропу фляшку й поставиш її там, де перед хвилею клав свою липку фляшку другий таксамо „ощадний" чоловік як ти й лишив на тім місци бацилі. Далі памятай, що кожду рецепту, навіть зложену з двох стрічок, мусить аптикар уважно й совісно відчитати та докладно виконати, бо помилка може бути страшна в наслідках. Отже для свого власного добра не стигуй над аптикаром. Вийшовши на місто за кількома орудками, наперед іди до аптики й лиши там рецепту і потому йди за иншими орудками, а не навпаки — на сам кінець до аптики. Не богато тих приписів дає тобі аптикар, але вони дуже важні і коли будеш їх держатися, то заощадиш собі в життю не одної хороби і не малий гріш. (З німецького).

З польського сойму

Бійка у варшавськім соймі.

Комуніста Ткачова, котрий переступив призначений йому 8-мінутовий час, візвав марш. Сьвітальский, щоб кінчив. Коли Ткачов сходив з трибуни, прискочив до нього посол з ББ української народности, Скрипник, і вдарив його в лице. Скрипника виключено за те на одно засідання. — Другий острий інцидент лучився в часі промови пос. ґен. Ґаліци (ББ), котрий закидав вшехполякам їх негарне становище до леґіонів за Австрії. Тоді пос. Кавецький (НД) крикнув до послів ББ: „пахолки!" Його хотіли бити, та він скочив за фотель. Коли хотів опустити салю, почалася бійка на кулаки між послами ББ і НД. Лівиця виступила в обороні вшехполяків, але тільки словами. Нарешті в соймовім буфеті розіграла „найкраща" з тих авантур на такім тлі: В „Роботніку" редактором котрого є пос. Недзялковский (ППС), названо посла Клєщиньского „польським Пуришкевичом" (Кл. заявив у соймі, що в Берестю за мало били). Отже Клєшиньский зустрівши Недз-го в буфеті, сказав до нього: „Ви мене образили в „Роботніку". Ви скінчений драб і клеветник!" І вдарив Н-го в лице. Тоді Н-й мав заявити: „Вправді я тої річи не писав, але як редактор відповідаю за ґазету. Отже служу вам сатисфакцією". І кинув К-у візитову карту. Клюб ППС видав комунікат, в котрім напад на свого голову назвав бандитизмом і заборонив Н-у давати сатисфакцію за те, що повинно бути просто віддане до суду.

Тепер в соймі запусти, та настане „Попелец"...

Буджетова дебата в соймі стала очевидно чистою формальністю відколи більшість осягнула партія ББ, бо все перейде голосами ББ, хочби опозиція говорила не знати що. Та лучилася в часі буджетової дебати й одна промова, котру слід зазначити, бо вона заповідає нові події. Промову ту виголосив мін. Складковский. Він м. і. сказав: Берестя, пацифікація й вибори то три бальончики, котрими жонґлюють політики, які хочуть вплинути на польську опінію. Ті бальони вже витерті. Берестє літало якийсь час не зле, перекидали його собі всі ґрупи з опозиції. Потому перемалювали його на пацифікацію, потому на вибори. Не дивуюся, що Українці пустили бальоник пацифікації й не дивуюся, що асистувала їм ППС, але дивуюся, що той бальоник підбивали й Н-д (вшехполяки). А недавно комуніст. посол зложив тут поклін перед предсказуваннями провідника НД. Я думав, що се таке, помішання понять чи непорозуміння. Тепер уже знаю секрет. Це політичний карнавал, це старопольські запусти (оплески на лавах ББ), ще масковий баль. Желаю панам, котрі бавляться, щоб охочо бавилися, але скоро, бо польський карнавал кінчиться „попельц'ом". А політичний „попелец" наступить коли верне хтось.. Не скажу, хто, щоб Вам не заморозити забави. (Велика веселість в палаті). Відтак мін. С. обговорював виборчі справи.

—o—

Неґр віцеміністром у Франції

Віцеміністром кольоній став у новім правительстві посол Діянь. Се неґр, що уродився 1872 р. в Сенеґалі. Він був цловим урядником, а від 1 914 р. послом. Се в історії европейських держав перший раз неґр став віцеміністром.

—o—

Союз вдів

У Варшаві зареєстровано незвичайну орґанізацію: союз вдів, котрий буде мати свої філії в цілій Польщі. Ціль союза практична: взаїмна допомога в вишукуванні праці, поради і лікарська поміч. Адреса орґанізації: Союз Вдів, Варшава, вул. Ґіпотечна 5.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В справі святкования 9 річниці коронації св. Отця Пія XI. Перемиський Епископський Ординаріят дав слідуючі зарядження: Дня 12. лютого має відправитися в кождій церкві торжественна Служба Божа в наміренню Св. Отця з доданням благодарственної Служби. Має виголоситися також проповідь про щастя чоловіка належати до Католицької Церкви. По Службі Божій при виставленню Найсв. Тайн має бути відспівана благодарственна пісня: „Тебе Бога хвалим". (Перемиські Епархіяльні Відомости ч. 1. Рік 1931. Січень, ч. 7848).

Греко-католицька парохія в Жовкві під управою оо. Василіян уряджує 12. лютого на Трьох Святих в роковини коронації Св. Отця Пія XI. папський день. Програма: В середу від год. 4. по пол. загальна сповідь парохіян. Год. 6. Литія. В четвер год. 6. Причастя старших в намірі Св. Отця. Год. 8. Архієрейська Сл. Божа і спільне Причастя всеї жовківської молоді; Сл. Божу з наукою для молоді відправить Їх Преосвященство Йосафат Коциловський. Год. 10. співана Служба Божа і проповідь. Год. 6.15 вечером в салі т-ва „Ґвязда" академія в честь Св. Отця Пія XI. в присутности Преосв. Владики Кир Йосафата. Програма: 1) Промова о. М. Марисюк ЧСВВ, 2) Бортнянський: Велія Слава Єго, міш. хор, 3) О. Ґерета: Наслідникові св. Петра, деклямація, виголосить Вп. Л. Пеленська, 4) Скрипкове сольо в супроводі фортепяну, Вп. П. Юрчик, 5) Жіночий дует в супроводі скрипки і фортепяну, 6) Святочний реферат, виголосить о. Т. Галущинський ЧСВВ, 7) Продукції мандолінової орхестри ґімназіяльних учнів, 8) о. А. Трух ЧСВВ: Св. Отцеві, деклям. виголосить Вп. Т. Галапац, 9) М. Лисенко: Камо пойду, міш. хор. 10) Папський гимн.

Протестантський професор теольоґії др. Ерік Петерсон, що викладав на університеті в Боні, перейшов на католицизм. Навернення визначного ученого викликало в протестантських і ліберальних колах велике вражіння (КАП).

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 6—20

Духовна ратівнича дружина. На терені виленські митрополії повстала з ініціятиви архиепископа Яблжиковського перша в Польщі духовна ратівнича дружина польського Червоного Хреста. Дружина в цілости складається з молодих священиків. Аеп. Яблжиковський купив для цеї дружини необхідні ратівничі знаряди. Дружина буде також вправлятися в протиґазовій обороні.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 14—50

Скептиком достойно бути тільки з болем, а не з бистрим дотепом (Ґ. Ляндав).

*

Вмираючи жалує людина не за своїм життям тільки за життям (Ренье).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВАЧИНСЬКИЙ ПРО ЖЕНЕВУ. Польський публіцист Новачиньский пише: Ще ніколи не дістали Німці таких атутів в руки, як тих поверх 200 зажалень, виложених перед авдиторією з 400 державних мужів, політиків і дневникарів з цілої земної кулі. Ще ні разу жаден з польських міністрів загр. справ не сидів на цензурі так довго і так невигідно та не був змушений до оборони справи, морально програної. Німці сим разом заграли партію дуже спритно лянсуючи наперед у пресі максимальні домагання: офіціяльне осудження насильств, димісію воєводи, розвязання Союза повстанців і т. д. Та могли з чистою совістю і престіжом згодитися на те, що одержали, то є: признання вини, суворий японський звіт ухвалений одноголосно, значить і польським міністром, приречення, що се не повториться, привернення патронату над меншостями, обітницю експанзії, відшкодування і т. д. Польща бється в груди, каже „меа кульпа“, вертає до ролі клієнтки Союза Народів і прожори, котра проковтнула за богато меншостий і давиться ними... Та на чім полягає найважніший німецький успіх? Отже не на тім, що Польщу потрактовано й насварено („скарцоно“) так, як на тій самій сесії... муринську Ліберію, але на чім иншім, а саме на тім, що великий імпет німецької відплати скермований дотепер в сторону „польської Альзатії“ (коридора, Ґданська і Поморя), звернувся тепер з рівною силою також проти „польської Льотарингії“. Тепер скріпиться велика німецька рекляма „азійських і балканських“ після „Германії“ (орґан Канцлера) метод Польщі. Бракує ще перекладу потворного пашквілю Кадена на Поляків... („Ґ. В.“, ч. 47).

ЗРЕКЛИСЯ ПОСОЛЬСЬКИХ МАНДАТІВ отсі члени ББ: Кшижановский, Новак і З. Лехніцкий. Причиною того було те,що вони здержувалися від голосування в справі подій у Берестю, а не підперли ББ.

160 ВИБОРЧИХ ПРОТЕСТІВ зголошено в Найвисшім Трибуналі у Варшаві (з 48 округів).

МІН. СКЛАДКОВСЬКИЙ ПРО МЕТОДИ СЛІДСТВА В ЛУЦЬКУ. Підчас обрад сенату над додатковими кредитами була також мова про слідчі методи в слідчім луцькім уряді. На інтерпеляцію в тій справі мін. Складковський заявив: „Зі слідчої вязниці в Луцьку доходили листи, які доносили про факти тортур і биття. Сю справу рішив я прослідити ще передтим, заки вбереться парлямент. Я вислав три слідчі комісії. Дві до Торуня і до Лодзі. Вони ствердили безпідставність закидів. Трету вислав я до Луцька. В Луцьку набрав я переконання, що не все в порядку. Стверджуючи нездорову атмосферу в луцькім слідчім уряді, переконався я, що нема иншого виходу як розігнати цей уряд, не чекаючи на Ваш, пане сенаторе, відклик до гуманітаризму“.

АРЕШТУВАЛИ КОМУНІСТИЧНОГО АҐІТАТОРА. „Курієр Віленьскі“ доносить, що в днях від 20—25 лютого б. р. комінтерн організує т. зв. міжнародний день безробіття, який комуністи задумують перевести також в Польщі. З Москви і Минська виделеґовано спеціяльних інструкторів, котрі мають познакомити членів місцевих комячейок з програмою цего дня. Одного такого інструктора арештовано в поспішнім поїзді Москва-Варшава. При нім знайшли інструкції, обіжники до комітетів виленського і білостоцького округів, сфалшовану військову книжочку і... 1700 долярів готівкою. Інструктора посадили в тюрмі.

НОВИНКИ

Розвязали українські товариства в Козовій. Рішенням староства в Бережанах завішено діяльність читальні „Просвіти“ в Козовій, філії „Просвіти“ і „Т-во опіки над молодю“. За причину подано начебто при ревізії найдено в Братським Церковнім Домі де містяться ті товариства: 2 ґранати, 8 прим. „Сурми“ і нелеґальні військові видання. Тимчасом згадані річи знайдено щойно при 2-ій і 3-ій ревізії, ґранати були вже старі й непридатні до вжитку. „Сурма“ ще з 1928 р. Нібито тайні інструкції були в дійсности леґальні пластові видання несконфісковані.

Ватикан задумує заложити на терені Чітта дель Ватікано фабрику папіросів і циґар. Вироби ватиканської фабрики будуть призначені для папського персоналу та на вивіз, котрий має обняти цілий світ. Закладовий капітал виноситиме сто міл. лір. Сирівець постачатиме Італія, фабричний персонал також Італійці. („Сл. Поль.“).

32 шибениці в Туреччині. Зі Стамбулу доносять, що в Мечемені, де відкрито бунт проти Кемаля паші, уставлено 32 шибениці. Палата послів затвердила 28 вироків смерти воєнного суду, прочим замінила кару на досмертну тюрму.

Жіноча мода. Париж диктує на найблисші місяці контрасти красок в жіночих одягах. Розуміється, ті яскраві краски мусять бути однородні, пр. краска коралева й краска рожі і т. п.

Стару біблію купив міліонер Морґан за 33.000 фунтів ст. (поверх міліон зл.).

Впливи з податків у Німеччині впали в останніх трьох кварталів о величезну суму 821 міл. марок (коло 1.8000 міліонів зл.).

Кіно на селі. В глухім ромунськім сільци була кінова вистава. Всьо йшло дуже гарно, поки на екрані не показалася льокомотива, яка бистро їхала просто на публику. Серед видців селян, котрі досі ніколи не бачили кіна, наступила паніка. Всі кинулися втікати, ламаючи лавки, крісла і все по дорозі. 10 людий тяжко ранених. Саля, де була вистава, знищена.

Виратували гірників зпід землі. В копальні вугля в Бендзіні двох гірників присипала в шибі земля. Сейчас почали ратункову акцію. Стверджено, що оба гірники дають знаки життя, вистукуючи сиґнали. Щойно по двох днях дібралися до присипаних і видобули їх ще живих але цілком виснажених.

Наполеонську виставу урядить незабаром місто Славків (Австерліц) на Моравії, де дня 2. грудня 1805 р. відбулася битва трьох цісарів і Наполеон побідив австрійські й російські війська.

Відкрили величезні поклади плятини. Зі Сент Яґо де Чілі доносять, що на острові Хільос відкрито величезні поклади плятини. Кажуть, що з тони руди видобувають там 12—14 ґрамів плятини. Коли та вістка правдива, то ці поклади булиб найбогатші в світі.

Мавзолей для Д'Анунція. Паризька „Комедія“ доносить з Ґардони, що Д'Анунціо телеґрафічно візвав до себе різьбаря Рейнато Броцці і замовив у нього мавзолей для себе. Притім мав зазначити, що „замовлення пильне“.

Великий Муфті, найвищий магометанський достойник в Палестині, приїзджає з весною до Польщі. Його приїзд це ревізита начального духовного польських магометан муфтія Шимкевича з Вильна.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 22-50

З листів до Редакції

Львів, дня 9. лютого 1931.

(Блянкет „Червоної Калини“).

В останньому числі „Нової Зорі“ була новинка, в якій згадано, що „Червона Калина“ разом з иншими студентськими товариствами уладжує підчас посту забави. При тому зазначено: „чогось Калина похилилася“. В дійсности справа стоїть так: „Черв. Калина“ уладжує рік-річно т. зв. „пущення“, традиційну забаву, на яку зїздяться члени з провінції, щоб піддержати товариські звязки. Дозвіл на таку забаву в сиропустний тиждень дістаємо рік-річно з Ординаріяту і тим разом також дістали. Заки проголошено речинець, ми зверталися з запитом, чи можна буде уладити і дістали відповідь від о. кан. Ковальського, щоби внести подання, яке буде полагоджене. Для вияснення подаємо тих кілька слів з проханням помістити у своїому шан. часописі замітку в цій справі, зглядно якесь маленьке спростування. — З пошаною (підпис нечиткий).

Примітка Ред.: Рівночасно з сим листом переслано нам до вгляду оригінальний документ з дозволом Митроп. Ординаріяту на згадану забаву „Черв. Калини“, з дати 9. с. м. Число „Н. Зорі“, в котрім була критична замітка, має дату 8. с. м., а вийшло 6. с. м. Значить, ми про дозвіл Церковної Влади не могли знати вже тому, що його тоді не було.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/І. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 8—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 5—50

Однинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 29—50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ
КОВДРИ з вати від зол. 22·—
з вовни „ зол. 48·—
з пуху „ зол. 140·—
МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—
з волосіння зол. 80·—
Подушки з піря . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Ґотові пошевки . . . . від зол. 3·—
Ґотові простирала . . . від зол. 5·50
Ґотові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—
Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ.
837 18—20

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 1(

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 15. лютого 1931. Ч. 11. (411)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 2. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Котків 405.867.

Епископські свячення Кир. Николая

Чина ОО. Редемптористів.

З Риму пишуть нам: Велике торжество відбулося дня 8. лютого в Римі в церкві св. Альфонса ОО. Редемптористів. О год. 8½ рано Преосв. Владика Григорій, Епископ Станиславівський, приїхав автом з української папської колегії до церкви св. Альфонса, де чекала асиста на Преосвященого; Преосв. Владика вбраний в мантію, мітру і з жезлом входив у церкву. Хор питомців української папської колегії співав під той час „Буди імя Господне". О год. 9. зачалася архиєрейська Літургія. При Преосвященім Владиці Григорію епископами співсвятителями були: Їх Екс. Кир Іван Мелє, епископ для Італо-Альбанців візантийського обряду (епископ Калябрії, з місцевости Люнгро) і Кир Петро Бучис, епископ титулярний Олімпійський. Співлітургізуючі були: Вспр. ОО. Д. Головецький ЧСВВ, ректор української Колегії, Сіпягин член Комісії для Кодифікації сх. права; епископським капеляном був: Вспр. о. Бойчук, ректор станиславівського дух. семинаря; архидіяконом був: Вспр. о. Панкратій Кандюк ЧСВВ, спірітуал української колегії. Діякони були: Всч. ОО. А. Немет. М. Романович ЧСВВ. Співав хор питомців української колегії. Булю епископської номінації читав Вспр. о. Генерал ОО. Редемптористів, Патрицій Мурай. По Євангелію сказав коротку промову Всч. о. Зенолі Чина ОО. Редемптористів, натякаючи на колишню злуку словянських народів з Римом, яка зірвалася через непригожі обставини; новопосвячений епископ власне йде там, щоб ту єдність відновляти. На консекрації були присутні: Їх Ексц.: Д'Гербіні, епископ тит. з Іліону, архиепископ халдейський та другі епископи, і П. Янішовський з польського конзуляту. Новопосвячений епископ, Преосв. Николай Чернецький, є титулярним епископом Леведу (в Малій Азії).

—o—

Поголоски про переворот в СССР.

На вістку про те підскочили ціни збіжжа й ефектів за границею.

ТР доносить з Ню-Йорку: На американських біржах появилися численні поголоски про вибух контрреволюції в СССР і великі селянські повстання. На вістку про те сильно підскочили ціни пшениці на всіх амер. збіжевих біржах. Алярмові вістки про переворот в СССР наспіли також з Ліверполю. До центрів америк. торговлі безнастанно приходять запити в тій справі. — З Парижа, Берліна й Відня приходять також вісти про великий підйом курсу на тамошних біржах. Перший раз від довгого часу не стало деяких товарів.

Німці втікають з „раю"

Від кількох днів щодня переїзджають через стацію Граєво до Східної Прусії родини кольоністів-Німців, які вертають з СССР. Прибувають переважно з совітської Волині, де покидають свої оселі, хутори, цілі господарства і варстати праці. Запитані, що їх до цього спонукало, відповідають: „Усе нам реквірують і забирають. Життя в СССР стало неможливе і тому вертаємо до батьківщини."

—o—

Сенат радить

На засіданню сенату заявив мін. Матушевський, що коли не піднесуться ціни рільничих плодів, мусить наступити 15 проц. знижка додатку для урядників. — Над буджетом радити буде сенат від 4. до 10. марта. Континґент часу на промови устійнено так: ББ 10 годин, НД 3 години, Хлоп. Клюб 2, ХД і НПР 2, ППС 1 год. 40 мін., Українці 1 год. 20 мінут, Німці 1 година.

Розкол в православній Церкві

„Возрожденіе" пише, що не вдалася місія ковенського православного митрополита Елевтерія, який мав наклонити російських епископів на еміґрації до послуху москов. патріярхатові. Митрополит Елевтерій, який спеціяльно в тій цілі приїхав до Парижа, мав довшу розмову з митр. Евльогієм. Він повторив мотиви наведені в указі митр. Сергія і домагався виконання указу. Митр. Евльогій відповів, що виконання указу неможливе, бо це внеслоб заколот в церковне життя на еміґрації. Неясність положення церкви дуже шкідлива і тому епископи вважають необхідним звернутися до царгородського патріярха з просьбою приняти еміґрантську церкву під свою опіку. В розмові зі співробітниками рижських часописів митр. Евльогій песимістично висказався про переговори з Елевтерієм. Евлогій їде до Царгороду.

Хочуть добути скарби з часів Роксоляни

ТК доносить: Директор „Коллеґіюм Гунґарікум" в Римі виступив з проектом, добути з Дунаю великі скарби, затоплені в 1526 р. В тім році турецький султан Сулейман В., муж Роксоляни, розбив під Могачем угорські війська. На вістку про те в столиці Угорщини навантажено два кораблі й 70 лодок великими й тяжкими скарбами, щоб їх ратувати перед ворогом. Коли фльотилля доплила до Ґрацу, заатакували її Турки. Тоді Угри затопили судна. Претенсії на ті затоплені скарби застерегла собі Угорщина в мировых договорах.

Зміна польського правопису

Польська преса доносить, що Академія Наук займається тепер справою зміни правопису. Є два проекти. Оден хоче впровадити чеські дашки над „ц", „с" і „р". Другий проект іде ще далі, бо окрім тих змін хоче „о" з „крискою" заступити через „у", „х" через „г". Преса польська пише з признанням про ті проекти, похваляючи особливо їх економію (заступлення двох букв одною).

ВЧІТЬ СВОЇХ ДІТЕЙ ОЩАДНСТИ
і постарайтеся для них о пушку й книжку ощадности Кооперативного Банку
„ДНІСТЕР"
857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 11-?

ПРОВІДНІ ІДЕЇ ПІЯ XI.

З приводу 9-ліття Його коронації.

В сім незвичайнім часі Провидіння Боже дало катол. Церкві незвичайного Папу, Пія XI. Се Муж великого розмаху та рішучости в усіх областях праці для добра Церкви і всіх народів людства.

Зачнім від того, що сей Голова катол. Церкви зробив для нашої гр. кат. Церкви і для нашого українського народу. Девять літ сидить Пій XI на кріслі св. Петра і девять нових владик одержала наша гр. кат. Церква за Його понтифікту. Ось їх імена: 1) Преосв. Богачевський в Філядельфії, 2) Преосв. Такач в Гомстеді коло Пітсбурґа, 3) Преосв. Ладика в Вініпеґу, 4) Преосв. Гебей і 5) Преосв. Ґойдич на Прикарпатській Руси, 6) Преосв. Лакота, 7) Преосв. Бучко і 8) Преосв. Лятишевський в Галичині, 9) Преосв. Чернецький на Волині. Від соток літ не мала наша гр. кат. Церква такої великої Єрархії як за сего Папи. Другим далекосяглим ділом сего св. Вітця для нашої гр. кат. Церкви і народу являється будова й забезпечення великого Collegium Ruthenum ім. св. священомученика Йосафата в Римі. Третим таксамо основоположним ділом для нашого розвитку є важні декрети сего св. Вітця, котрі реґулюють життя нашої гр. кат. Церкви в Злучених Державах Північної Америки й Канаді. Четвертим ділом сего св. Вітця, котре слід окремо зазначити, являється установлення Архимандрії для нашого найбільшого Чина Св. Василія Великого. Все те свідчить очевидно про ґрунтовне скріплення і звеличання нашої гр. кат. Церкви за понтифікату сего св. Вітця, бо се факти, які ділатимуть століттями.

Сі для нас особливо важні факти се вислід розумної ідеї, яку переводить в життя Папа Пій XI: скріпляти катол. Церкву в тих народах, на яких території Вона працює, скріпляти їх власною, питомою Єрархією й питомими інституціями. Руководжений тою ідеєю сей св. Отець заіменував також вперве цілий ряд катол. Епископів з Китайців і Японців. А все те свідчить про свідоме змагання до створення гармонійної єдности з ріжних народів і цивілізацій, до створення нової „християнської республики народів", в котрій кождий мавби признані належні йому права. Про слушність національних домагань і прав пише св. Отець виразно в посланню до найбільшого з народів світа, китайського, за що й одержав щиру подяку від китайського міністра заграничних справ.

Згадана тут ідея справедливости, воплочена в креуванню і скріплюванню національно - краєвої Єрархії, — являється удокументуванням високого клича сего святого Вітця („Мир Христовий у Царстві Христовім"), видвигненого по найбільшій війні, яку пережило людство. Щоб уможливити такий мир, треба створити його справедливу основу. І св. Отець дає приклад всім державам світа, як справедливо треба поводитися з народами.

Христове Царство, котре має на цілі вдержати мир між народами, се Церство завойовницьке в тім значінню, що бажає приєднати до себе всіх, котрі ще до нього не належать. І тому св. Отець скріпляє місцеву національну Єрархію без огляду на політичні впливи могутних держав. І тому з другої сторони виступає проти шовіністичної ментальности таких напрямів як „Аксіон Франсез“ і деякі змагання фашизму.

Поруч провідних ідей творення і скріплювання Єрархії з місцевого населення та релігійного характеру місійної акції, велику вагу приписує св. Отець Католицькій Акції. В своїх енцикліках, листах і промовах до жадної иншої теми не вертає св. Отець так часто як до справи катол. акції. В посланню до Китайців горячо поручає китайським Епископам „орґанізувати й розвивати Катол. Акцію в тій цілі, щоб вірні католики обох полів, особливож улюблена молодь, самі причинялися молитвою, словом і ділами до мира, суспільного гаразду й величі своєї Батьківщини, довершуючи тим способом, що святі і спасенні засади Євангелії будуть лучше пізнавані й уділяючи своєї помочи Епископам і Священикам в области поширення християнської ідеї та одиничних і суспільних добродійств християнської любови“.

Католицька Акція се участь світських католиків в апостольстві Христової віри, яке провадить церковна єрархія. Про засади Катол. Акції поучає св. Отець систематично в листі до німецького кардинала Бертрама з 13. XI. 1928.*)

Пширення засад Катол. Акції конечне особливо в теперішних часах, коли суспільне життя орґанізується на засадах байдужих або й ворожих до релігії й коли навіть в Европі переживаємо хвилю поворотного поганства. Отже Катол. Акція має на цілі впровадити християнські засади до всіх областий збірного життя, бо навертання одиниць не вистарчає тому, що людина для свого морального життя потребує помочи доброго оточення родинного, товариського, фахового, культурного й державного. Коли людина не має доброго, християнського оточення, то приноровлюється до злого й ломиться в нім. Геройських виїмків, котрі не піддаються злому оточенню, може бути дуже мало.

Переняти засадами Катол. Акції всі области життя духовенство не всилі. Раз тому, що його число розмірно невелике, а по друге тому, що його з природи річи нема і не може бути у всіх світських фахах. І тому потребує воно помочи світських людий. Накликуючи світських до тої благородної праці, вертає св. Отець до старохристіянської традиції, коли Апостоли були оточені ґрупами ревних християн, що спільно з ними працювали над ширенням Божого Царства.

Четверту провідну ідею сего святого Вітця можна оцінити по великій вазі, яку Він приписує високій освіті взагалі й катол. університетам зокрема, в котрих мають виховуватися провідники католицьких народів.

В справах суспільних підчеркує сей св. Отець становище Льва XIII і значіння енцикліки „Рерум Новарум“, недвозначно осуджуючи соціялізм і комунізм за їх руйнування релігії, святости родини й людської гідности (гл. промову св. Вітця з 18. XII. 1928). „Нехай ніхто не помиляється, що до значіння допомоги, котру ми зорґанізували для російського народу і нехай не думає, що через те підперли ми там методу правління“.

*) Латинський текст того листа з польським перекладом видало польське „Т-во християнського знання“ в Люблині, 1929 р. (Ст. 28).

Вкінці слід зазначити, що сей св. Отець з особлившою добрістю відноситься до відірваних від єдности з катол. Церквою, що нераз признавала й преса православних та що ми свого часу переповідали в „Новій Зорі“.

Всі висше наведені факти, на котрих спирається систематична орґанізаційна праця в великім стилю, викликають і мусять викликати любов і пошану до Голови Катол. Церкви навіть серед віруючих кругів некатоликів. Вираз того нераз приносить світова преса, що ми й подаємо до відома нашій суспільности, яка має особливші причини любити й шанувати Апостольську Столицю.

Ви помиляєтеся коли кажете, що життеві обезпечення це зайвий видаток. Життєва поліса забезпечує для Вашої родини на випадок Вашої смерти грошеві засоби, які дають її спромогу улаштувати своє життя. Тому постарайтеся негайно про життєву полісу Товариства

„КАРПАТІЯ“

3-28 874

Львів, Руська 18.

Як большевики фабрикують „процеси“

Парижський російський дневник „Боротьба“, який видає знаний „невозвращенец“ Бесідовський доносить, що большевики інсценізують новий „процес“ в стилю недавного процесу т. зв. промислової партії. На лаві обвинуваченых засядуть і будуть заочно засуджені всі б. совітські дипльомати, які не хотіли вернути до СССР. Всіх їх переслідує ДПУ і старається силою доставити до Москви на цей „процес“. На доказ подає „Боротьба“ зізнання одного російського еміґранта, котрого недавно в парижськім большевицькім консуляті намовляли до повороту, обіцяючи йому ріжні благодати. На запит, чому їм так залежить на його повороті до СССР, ґенер. конзуль Кузьмін виявнив, що приготовляється процес у справі контреволюційного заговору б. совітських дипльоматів. Коли згаданий еміґрант заявив, що в тій справі не має жадних інформацій, йому відповіли, що відповідний матеріял дістане в Москві на письмі. „Оферту“ цей еміґрант очевидно відкинув.

РАДІОПРИЙМАЧІ
НАЙНОВІШИХ ТИПІВ
поручає
„РАДІОЛЯ“
РАДІОТЕХНІЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
ЛЬВІВ, ВУЛ. СВ. МИХАЙЛА Ч. 8.
(бічна Костюшка). — **Телєфон: 91—71.**
861 10—10

Ціна штучної краси в Америці

В Ню-Йорку відбувся зїзд власників „інститутів краси“, представників косметичних фірм, дамських фризієрів і т .п. Президия зїзду оголосила цікаву статистику, з котрої виходить, що американські жінки щороку видають на плекання штучної краси 700 міліонів долярів. 30 проц. америк. жінок видає на пудер, білила і т. п. пересічно 150 дол. річно. Коли поставити ту суму побіч пересічного зарібку, побачимо, що жінка готова радше голодувати, а на косметику все найде средства. Нюйорський зїзд ствердив, що 72 проц. жінок в минулім році підстригало волосся. Помаду до уст уживало 60 проц., чорнило брови 70 процент. Найгарніше в красі — оригінальність. Тепер можна сміло твердити, що оригінальна та жінка, котра не малюється. Але жінки з тим не погоджуються і більше цінять дорогу косметичну красу ніж природну і вони невільниці моди.

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ВІДНОШЕННЯ РЕЛІҐІЇ ДО ПОЛІТИКИ

Ріжні відповіди на се питання.*)

Коли хочемо знати, чи католик повинен брати участь в публичнім, головно в політичнім життю, після своєї волі, чи може й тут його релігія накладає на нього певні обовязки — мусимо наперед відповісти на питання, чи релігія має щось до діла з політикою чи ні. Бо коли релігія і політика булиб дві окремі области, то ясно, що католик як такий, то значить на підставі своєї релігії, не мавби ніяких зобовязань щодо політичного життя. Колиж наоборот, релігія може також і в політиці забирати голос, коли між обома є точки стичности, то само собою розуміється, що звідси випливають теж релігійні обовязки католика в політичній діяльности.

Отже питання стоїть так: Чи релігія має щось до діла з політикою, чи може кожда з них веде окреме, своє власне домашне господарство так, що одна з другою ніколи не стикаються?

Кождий читач знає добре, що на це питання від віків давали ріжні відповіди.

1. Відповідь лібералів, соціялістів і комуністів. Старий лібералізм і його діти, соціялізм і комунізм, кричали і кричать на всі сторони світа, що релігія і політика не мають зі собою ніякого діла. Яке відношення поодинокої людини до Бога, чи вона в щось вірить, чи ні, чи сповняє свої релігійні обовязки чи ні, це справа її власного сумління, її приватна справа. Звідси й клич: „Релігія се справа приватна“. Бо публичне життя — кажуть сі люди — особливо політичне життя є суверенне і від релігії й Церкви зовсім незалежне. Церква й релігія в справах політики не мають нічого до говорення і не повинні до неї мішатися. Політика се виключно справа держави і її горожан. Тому Папа й епископи повинні обмежити свою діяльність тільки до справ чисто релігійних і не мішатися до справ політичних. А духовенство нехайби оставало в затишній захристії і ще тихішій Церкві, щонайвище показуючись у парохіяльній канцелярії, хоч і там вже не дуже охотно його бачать. Та в публичнім, головно в політичнім життю, духовні не мають чого шукати. Що більше, ті люди часто дають священикам „добру“ раду, щоб вони взагалі здалека тримали руки від політики, бо тим релігії й Церкві радше шкодять ніж помагають. Як священики й душпастирі, мають стояти понад всіми партіями, тому повинні здалека триматися від всякої політичної діяльности.

Це одна відповідь, яку дає лібералізм і соціялізм. Верх її в тім, що релігія й політика не мають зі собою нічо спільного.

2. Відповідь поодиноких середновічних теольоґів. Зовсім протилежну відповідь на се питання дають деякі середновічні теольоґи. Вони приписують Церкві безпосередну власть над державою і над дочасними справами.**) Одначе їх погляд сьогодня вже перестарілий, і ніодин теольоґ не піддержує вже його в цілій ширині і в тій скрайній формі. Здається одначе, дещо з тих поглядів ще й сьогодня тут і там заступають, коли католицькі бесідники і письменники висувають твердження, що нема

*) Гл. Релігія й політика в „Н. Зорі“ ч. 10.

**) Пор. J. Hergenröther, Katholische Kirche und christlicher Staat, Freiburg i. Br. 1873, стор. 377 f.; F. M. Capello S. J. Summa iuris publici ecclesiastici, Romae, 1923, p 263.

ні одної ділянки публичного чи політичного життя, котра не булаб під впливом релігії й Церкви. Вони твердять, що ціле публичне життя повинно бути підчинене Церкві й релігії і що нема ніяких т. зв. „вільних ділянок".

3. Властива відповідь. Обидва наведені погляди діяметрально протилежні, творять дві скрайности. І як се майже все зі скрайностями буває, жаден з них не є правдивий; правда найчастіше по середині.

Чи релігія має щонебудь до діла з політикою чи ні, се залежить від предмету, яким політика займається. Коли політика займається якоюсь справою, котра належить до релігії або є з нею в якійсь стичности, тоді очевидно релігія має до діла з політикою. Коли-ж політика займається справами, котрі зі становища релігії є отвертим питанням, тоді й остільки релігія не має з політикою ніякого діла.

Отже щоб правильно уняти і представити відношення релігії до політики, мусимо застановитися над тим, якими справами займається політика або якими може займатися. На разі полишаємо на боці те, чи вона робить се оправдано, чи не оправдано — і чи між тими предметами політичної діяльности є такі, котрі входять в область релігії або дотикають її. Де тільки і скільки разів такий випадок заходить, там релігія має щось до діла з політикою.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлєкторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 7—20

Кождий досвід має на цілі з певністю виказати вартість ества (Лякордер).

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Японія й Большевія

Зміст: Дві цікаві вістки із Японії. — Одинокий банк на всю большевію. — Коли і чому большевики замкнули той банк. — Як се пошкодило Японії й чому вона не відплатила за те большевикам. — Чому Японія переговорює з отаманами. — Вислід нової конскрипції в Японії. — Торг треває і маневри тревають.

В попереднім числі „Н. Зорі" подали ми вістку про сильний упадок червінця, що вперве признали совітські власти з приводу переговорів з Японією. А тепер зі столиці Японії наспіла така вістка: „Полпред (політ. представник совітів) Трояновский підписав у японськім міністерстві комунікації договір про зелізно-дорожну й пароходну лучбу між Японією й СССР. На основі того договору буде збудована нова зелізниця між Владивостоком і Дайреном (Дайрен се японська назва б. російської пристані „Дальний", на північний схід від Порту Артура. Дайрен має тепер 356.000 мешканців, в тім 80 прц. Китайців і 15 прц. Японців).

Підписання згаданого договору незабаром потім, коли большевики замкнули у Владивостоці філію японського банку (з Кореї), свідчить про велику уступчивість Японії супроти СССР. Преса мало займалася цікавою історією згаданого банку, та вона варт того, щоб її освітлити. Річ в тім, що у Владивостоці, отже на території СССР., аж до осени 1930 р. правильно функціонував японський банк, котрий займався головно виміною совітських грошей на чужу валюту. Ні одній иншій нації та державі не дозволяли большевики мати на території СССР банку в жадній формі. Досить трудно сказати, чому большевики робили виїмок для Японців, якого не робили навіть для Німців. Очевидно, се не могло бути для большевиків арґументом, що Японці мають риболовні права здовж берегів півн. Сахаліну, Камчатки і значної части Сибіру, отже японські рибаки потребують банку у Владивостоці для розрахунків з місцевим населенням. Досить, що совітські власти дали виразну згоду на істнування японського банку і він літами переводив валютові операції, яких більше ніде в СССР не було. Коли в осени курс больш. валюти зачав сильно падати, тоді увага російської суспільности зачала щораз більше звертатися на японський банк у Владивостоці. Чому? Бо той банк платив за совітські червінці по курсі, який був в міжнароднім обороті, а не тілько, кілько йому приписувала совітська влада. Кожда вістка про новий упадок курсу червінця була для горожан СССР мірилом упадку фінансової сили уряду. Того показчика не міг довше стерпіти уряд СССР і замкнув японський банк.

Японія як стій запротестувала. Та большевики розлоблені протестом у відповіді на нього обвинили банк в переступленню своїх законів і засудили його на заплату кари кількох міліонів рублів в золоті. Японія відповіла, що банк не нарушив ніяких ні законів, ні розпорядків, та що він працював за виразним дозволом больш. властий. На те відповіли большевики, що вони на всій своїй території не допускають таких банкових операцій, які переводив корейський банк.

Своєрідна дипльоматична дискусія на ту тему треває від осени аж до нинішного дня. І річ дуже цікава, що Японці не беруться до репресій, хоч в Японії функціонує большевицький „Дальбанк" і хоч очевидно слушність по сторонї Японців, бо се їх ніщо не могло і не може обходити, що большевики на всій своїй території не допускають операцій чужих банків, коли виразно допустили операції японського банку з Кореї. Брак репресій зі сторони Японії тим більше дивний, що большевики засеквестрували майно їх банку й офіціяльно установили для виплат приблизну рівність японської ени з совітським рублем, хоч рубель має фактично вартість четвертої части ени. Все те внесло руїну в японський рибний промисл здовж берегів совітської Азії. І

ВИСТАВА

„Українського Народного Мистецтва".

Є певні, може на перший погляд незамітні, прояви збірних зусиль даного народу, чи якоїсь його ґрупи, по котрих пізнаємо його відпорність на удари долі і здатність до успішної боротьби за своє краще завтра. Це особливо стає наглядне тоді, коли навіть в найскрутніших хвилинах під оглядом культурним і матеріяльним, народні маси і їх провідники-інтеліґенція крім змагань поліпшення матеріяльного положення, здобуваються ще й на такі досягнення, які на перший погляд мають радше характер заспокоєння культурно-естетичних вимог.

До таких проявів у нас треба зачислити також уладження виставки „Українського Народного Мистецтва" в салях Музею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові в днях 1—12 лютого б. р. Жіночою Промисловою Кооперативою, яка має свою крамницю у Львові при вул. Косцюшка ч. 1. Урядженням тої виставки занялися головно наші відомі артистки з Перемишля, Вп. Пані Ол. й Ольга Кульчицькі.

Аж трудно повірити, що в добі економічної скрути й пацифікації найшлися люди, котрі здобулися на такий культурний подвиг і поставили перед очі свого й чужого громадянства скарби нашого людового мистецтва, фахово дібрані і зіставлені в один суцільний образ.

В трьох кімнатах музею розміщені предмети людового мистецтва не тільки Галичини але й Великої України. Вся виставка дійсно осліплює багатством взорів і грою красок. На першій салі бачили ми зображені мальовничі типи народних строїв з ріжних околиць, з поясненнями походження. В другій просторій салі ріжнородні вишивки й мережки окремими ґрупами, з ріжних околиць. Народні вишивки і мережки примінені до білля, подушок, скатертий, обрусів, сервет, ручників, фіранок, стор, котар, хусточок і т. п. З вишивок зокрема треба відмітити ізза богацтва мотивів і добору красок сокальські, товмацькі й особливо косівські та гуцульські. Оригінальні також ясні, смугасті яворівські вишивки. Дуже вдатні й цікаві транспозиції зразків одного рода мистецтва на другий, пр. з вишиваних поясів і кераміки на килими, фіранки, котари. Або пр. мистецьке примінення гуцульської різьби й інкрустацій до модерних меблів пр. до столів, комод, бюрків і т. п. Загальну увагу звертали також ніжні в тонах й комбінаціях красок і мотивів килими Пань Кульчицьких з Перемишля. Килими виконані переважно на підставі комбінацій старо-українських взірців з сучасно-народними. В третій салі виріжнювалися передовсім вишивки з Вел. України, ніжніші від галицьких, більше етеричні, в котрих замість яскравих переважали тони голубі, бронзові і лілейні.

Крім вишивок і мережок можна було бачити також чудові взірці кераміки з Кут, різьби й інкрустації в дереві з Косова.

Виставку крім своїх, відвідували також і чужі. Взагалі виставка увінчалася великим успіхом. Богато своїх та чужих, захоплених виставленими зразками, розкупили і позамовляли богато річий. Замітне те, що з львівських неукраїнських часописів тільки жидівська „Хвиля" помістила ентузіястичну рецензію про виставку. З польських ґазет, здається, ніодна навіть слівцем про неї не згадала. Не знаємо, чи орґанізаторки виставки вислали повідомлення до польських редакцій (ми також не дістали — Ред.). Коли ні, то це не булоб доказом практичного купецького змислу, бо це ділянка, до котрої „політики" не треба мішати. Коли хочемо розбити мур упередження, іґноранції й легковаження, то мусимо дати нагоду пізнати наші цінности всім, навіть противникам.

Остання виставка ще раз усвідомила, що ми можемо бути горді, збереженням людового мистецтва, як одного з проявів нашої національної окремішности. Народне мистецтво у народів на заході здебільша затрачене. І в нас воно вже затрачується, бо випирає його міська тандита. На щастя у нас в пору спостерегли завмирання людового мистецтва ті, що розуміють його ціну і свідомо та доцільно почали працю не тільки над збереженням в музеях цего, що остало, але й поширюванням його серед інтеліґентних кругів суспільности.

Одначе живцем, в чисто народній і первісній формі не дасться його примінити в хатній обстановці і погодити з вимогами й уподобаннями інтеліґента. Тут можлива лише синтеза людового з модерним. І нема чого тим гіршитися. Завданням любителів людового мистецтва буде не тільки зберігати й плекати його, але також дати знати про нього світови, підносячи його з рівня контемляційно-інертного обожання до одного з предметів нашої продукції й вивозу за границю. й тим самим свідомої пропаґанди нашого імени. — **М. П.**

мимо того Японія не робить репресій. А тепер ще прийшла вістка про новий договір, згаданий на вступі. Отже що те все має значити?

У себе вдома японський уряд винищує всякі спроби большевицької аґітації. Процеси на тім тлі відбуваються там часто. Та упадку большевизму в б. Росії Японія очевидно не бажає собі. Се показалося вже минулого року в манджурській справі, коли прийшло до війни між СССР і Китаєм. Як відомо, Америка й інші держави підписавши пакт Келлога, рішили зажадати застанови війни, в котрій большевики брали верх над Китайцями. Тоді Японія заявила, що се булоб непотрібним вмішуванням, бо між Китаєм і СССР вже ведуться переговори. Сама Японія весь час зберігала невтральність але прихильну для большевиків а ворожу для Китаю. Річ ясна, що Японія веде політику подібну як большевики: не хоче скріплення Китаю й уважає там Америку своїм найгрізнішим конкурентом. Окрім того Японії вигідніша в б. Росії слаба на зовні, бо осамотнена влада большевиків, ніж поворот якої небудь иншої влади, котра зараз моглаб увійти в ріжні союзи з великими державами. Все те пояснює делікатне відношення Японії до СССР.

Одначе преса доносить доволі часто про переговори Японців з ріжними білогвардейськими ґенералами й отаманами, нпр. з отаманом Семеновим, про фінансування їх і т. п. Якже погодити делікатне відношення до большевиків зі взаєминами з їх ворогами? Се потрібне Японії, щоб держати на большевицьку владу все таки якийсь батіг в руках: Мовляв, коли занадто розбрикаєшся, то пущу на тебе отаманів, а ті підіймуть на Сибірі таку суматоху, що не легко з неї вимотаєшся. Але я не пускаю їх.

Остання конскрипція в Японії виказує, що на території, яку тепер має Японія (т. зн. у властивій Японії, на Кореї й Формозі), є вже 92 міліонів людей. Річ ясна, що коли Японія побідила велику царську Росію в часі, коли мала не богато понад 40 міліонів, то тепер вона одна в силі побити большевію. Колиж вона так уникає репресій навіть тоді, як має причини до репресій, то се знак, що вона не хоче воювати з большевиками, бо має якісь інакші політичні перспективи. І так японський уряд заключивши новий договір з СССР., торгується з ним за устійнення курсу рубля. Японія дає за рубля 27 сен (сотиків єни), то значить дві сени більше ніж рубель варт, а большевики хочуть 40 сен за рубель. Торг треває. А рівночасно доносить совітська преса, що японські війська розпочали коло Мукдену великі зимові маневри, що треватимуть около два тижні.

——o——

Чи Троцький буде в Норвеґії

Як відомо, Троцький одержав від уряду Норвеґії візу на 8-дневний побут в Норвеґії в ціли перечитання лекції в Студентськім Союзі — під умовою що не буде говорити про Норвеґію і її політику. Віза важна до 15. марта. Тимчасом зі всіх міст Норвеґії наспівають до столиці різкі протести проти побуту Троцького на норвежській землі. Союз норвежських моряків оповістив, що не перевезе Троцького, а союз фльоти заявив, що не допустить до того, щоби Троцький їхав на норвежськім судні. Цікаво, що з вдачі спокійні Норвежці вживають прилюдно таких острих висловів: „В Норвеґію імпортують кровожадного пса — Троцького“. Або: „Чи дійсно допустите на нашу землю оберката больш. революції?“ — „Проч з ініціятором горожанської війни й террору, проч з убийником Троцьким!“ Таким тоном пише майже вся норвежська преса, хоч Троцький Норвежців не вбивав. Порівнайте з тим, з яким плазунством приймали наші люди у Львові, навіть не-большевики, комісаря з Харкова, котрий в салі Н. Тов. ім. Шевченка, наших галицьких стрільців, що боролися на Вел. Україні, відважився назвати „бандами“... а будете мати вияснення, чому малий норвежський нарід не має у себе большевизму, а великий „40 міліоновий“ нарід тяжко стогне під большевицькою лабетою.

——o——

5 пар чобіт на 4.000 людей

В „Дайтше Рундшав“ описує Е. Герст, як наочний свідок, таку подію з теперішної большевії. В кукуській кооперативі, котра заосмотрює в обув населення тої місцевости в силі 4.000 людей, від кількох тижнів не можна було набути ні чобіт ні черевиків, бо всю шкіру вивозять за границю, а гроші видають на пропаганду. Коли вже довше трудно було видержати, місцева комуністична ячейка наробила крику перед висшою владою і — за якийсь час прийшло 5 пар чобіт на місцевість з 4.000 душ. Що якісь чоботи прийшли, бачили всі, бо головний урядник кооперативи вийшов у нових чоботах, а 4 члени комячейки (більше їх не було) також. Тоді Ґерст злегка натякнув, що большевики непотрібно обурюються на опис чуда у св. Письмі про накормлення Спасителем 5.000 людей, коли самі хочуть, щоб 5 пар чобіт вистарчило на 4.000 людей. Сю замітку узнали большевики за „контрреволюцію“ й як небезпечного чужинця викинули його з „раю“.

В боязни перед пониженням є також є також понижения (Г. Ляндав).

Чи початок ліквідації купецтва

Під таким заголовком „Хвіля“ приносить отсю статтю:

Вже від довшого часу кружляли поголоски, що уряд в звязку зі зниженою цін на промислові товари приготовляє акцію, яка зміряє до ліквідації значної частини купецтва. Тепер доносить жаргоновий „Гайнт“ про подробиці цеї акції, яку мало розпочати міністерство публичних робіт, а яка має виразно протикулецький характер. Отож по вісткам цего часопису, від довшого часу в промислових центрах Лодзі, Білостоку і ін. відбуваються конференції делеґатів міністерства публичних робіт і промисловців у справі закладання фабричних торговельних заведень, в котрих фабричні робітники мусіліб купувати всякі товари першої необхідности і то споживчі і неспоживчі, по цінах, можливо найнищих. Ті склади будуть обовязані скуповувати товари виключно у промисловців і продуцентів, з можливим поминенням купців, та продавати товари по цінах коштів продукції з додатком мінімальних адміністраційних коштів. По думці тих проектів мається змушувати кождого робітника, щоби приймав частину платні в бонах, за котрі буде міг діставати ріжні товари в фабричних торговельних заведеннях. Кожда більша фабрика має відступити безплатно льокаль на приміщення такого фабричного склепу. На конференціях вказується на корисність такої акції для промисловців, котрі частину заробітної платні платитимуть не готівкою а товарами, які можна буде дістати на кількамісячний кредит. Наразі так робітники як і промисловці в переважній більшости виповілися проти повищої акції. Робітники домагаються виплати платні в готівці і не хочуть, щоб їх змушувано купувати товари в певнім означенім склепі. По сумних досвідах з ріжними споживчими кооперативами робітники слушно побоюються, що та акція для них нічо доброго не може принести, остро поборюючи ославлену вже сьогодня систему виплати заробітної платні бонами. Також промисловці відносяться до цеї акції з недовірям.

Не знаємо блищих даних цеї акції, передовсім організаційних форм цих проектованих фабричних торговельних заведень. То лиш одно виходить з цих скупих інформацій „Гайнта“, що маємо до діла з якимсь новим експериментом на взір етатизму чи ославлених консумційних кооператив, які певно будуть фінансувати податками, стягненими від купців, щоби для купців створити нову нельояльну конкуренцію, котра не оплачуватиме жадних податків, а користуватиметься великими дешевими кредитами. Ми переконані, що цей експеримент не вдасться, але на протязі свого істнування проковтне дуже багато податкових грошей, кріваво заплачених купцями, заострить кризу серед купецтва й побільшить фалянґу безробітних без найменшої користи для промислу. Коли вістки щодо цеї акції відповідають правді, вони означають дуже болючий удар для купецтва, котре тяжко бореться тепер за своє істнування.

Покликані економічні сфери повинні завчасу заінтересуватися цею акцією, яка зміряє до ліквідації дуже значної частини купецтва.

Маленький фейлєтон

Потреба зеліза в крови

Людський організм потребує доконче зеліза в крови і то достаточної скількости. Без того людина стає бліда, кепсько віддихає, скоро томиться. Мішана пожива (мясо і ростинний харч) доставляє організмови на загал досить зеліза. В сухій субстанції ростинного харчу (без води) є на кождих 100 ґрамів певна скількість міліґрамів зеліза. І так:

Біла фасоля має	8.3	мм. зеліза
Суниця	9.—	„
Сочевиця	9.5	„
Яблоко	13.2	„
Шпінак	36.—	„
Біле вино	1.4	„
Червоне вино	2.3	„
Яблочник	20.6	„

на 1 літр того плину. В молоці на 1 л. є тільки 2 до 3 мм. зеліза. Отже молоко не належить до ліків проти недокровности. Зате недокровним добре вживати крови, мяса, зеленої ярини й овочів (бульби, яблок, черниць, суниць, вишень, оріхів, брескв і т. д.), а передовсім печінки. Найлучше ділає сира печінка, та її хорі не можуть їсти, деякі блюють від неї, отже не треба їх силувати їсти сиру печінку. Тому треба їм давати варену або смажену печінку, всіляко приправлювану, щоб їм не знудилася. Денно 300 до 500 ґрамів, не конче нараз. Свиняча і гусяча печінка не надаються до лічення недокровности, бо вони занадто товсті. Людина хора на недокровність повинна доконче їсти печінку, а з інших річей може їсти все, що їй смакує, передовсім овочі і ярину. В найновіших часах потверджують, що свинячий жолудок зовсім заступає печінку під тим оглядом. (З німецького).

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
475 5—20

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 5-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

З життя міліярдера Рокефелєра

Преса доносить, що америк. міліярдер Рокефелєр, котрий кождого дня роздавав дітям, яких зустрів на проході, срібний гріш, від часу коли в Америці настала криза, роздає вже тільки мідяні гроші. В той спосіб хоче він звернути увагу загалу на потребу якнайбільшої ощадности. Про нього оповідають такий характеристичний анекдот: В місци свого замешкання у Клівленді заходив він літ тому 20 постійно до одного дешевого ресторану на обід і замовляв звичайно ростбіф за 35 центів. Кельнерови давав напивок 12 ц. Коли ростбіф подорожів, Рокефелєр зменшив напивок на 6 ц. По кількох днях кельнер сказав до нього: „Містер Р.! Якби я був таким богачем як Ви, то не звертавби увагу на такі дрібниці як 6 центів". — „Молодий чоловіче, відповів Рокефелєр, якби Ви звертали увагу на такі дрібниці, то ви не булиб кельнером."

—o—

Помер „найздоровший" чоловік Лондону

Весь Льондон говорить про смерть аптикара Моргана Дейвіса, знаного під іменем „найздоровішого чоловіка" в Лондоні. Він був загально знаний тим, що мав обличча дуже молоде й делікатної цери, що працював 16 годин на день, ніколи не йшов на відпустку і говорив, що людина розумно живучи мусить дожити 90 року життя. А жив він так: не носив трикотів і навіть у найзимніші дні працював без блюзки і без комізольки. Їв тільки раз на день і то небогато, зате дуже поживні страви. Впрочім пив весь день богато чаю. При обіді пив пів літри пива просто з бочки. Протягом дня заживав якоїсь мішанини солей у пів літрі теплої води. Правильно купався і що дня масував обличча йодовою тинктурою, кажучи, що кожда хороба походить з бруду. Навіть члени королівського роду брали у нього масажі, бо вигляд його обличча доказував, що він дійсно розуміється на тій штуці. За головну основу здоровля уважав велику працю. Хто сильно працює, говорив, той у 60-х роках життя знаходиться в силі віку. Кінець кінців своєю смертю розчарував весь Лондон, бо помер у 63 р. життя на удар серця в сні (спав найбільше 5 годин на добу). Правда, в день перед смертю працював також 16 годин, як звичайно.

—o—

„Ліквідація" неграмотности в СССР.

Брак учителів в СССР є причиною тяжкого положення в радянськім шкільництві. Університетські круги твердять, що творення нових кадрів вчительства з сьогоднішної молоді неможливе, бо вона не спосібна до освітної праці. Ізза браку вчителів в сім році зачинено на терені СССР десять тисяч шкіл! Так виглядає в дійсности крикливо реклямована больш. ліквідація неграмотности.

—o—

Знесли масонський пережиток

З Риму доносять: Італ. парлямент ухвалив знести „національне свято", котре в Італії обходили від 1870 р. 20. вересня т. є. в день коли занято Рим. Замість того впроваджено як нац. свято день 11. лютого, в котрім довершено поєднання між Апост. Столицею й Італією. Як відомо, день 20. вересня особливо завзято святкували масони, котрі „остро" агітували проти Апост. Столиці.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Приготовляється унія на Балкані. В теперішнім реліґійнім розбиттю появляється щораз сильнійше туга за єдністю. Бачимо її в протестантизмі, головно анґлійськім, бачимо її й у православних. В останніх часах болгарські часописи виступили сильно в користь унії з Римом. Серед болгарського населення в Добруджі (Ромунія), щораз більше кріпшає тенденція приняття унії. У звязку з тим орґан болгарських націоналістів „Націоналєм Подем" у числах з 22. і 29. грудня м. р. помістив статті посвячені тій справі і взиваючі пресу й болгарську опінію висказатися поважно на тему унії Болгарії з Римом. В першій статті, її автор, д-р Мирон Костов, твердить, що жителі Добруджі думати про унію не лиш можуть, але й мусять, бо вони полишені своїй долі через болгарське духовенство й не мають ні власних церков ні пастирів. Без таких католицьких болгарських духовних, як Парчевич, Болгарія не істнувалаб нині. Коли в 15, 16 і 17 століттю болгарський нарід був всіми забутий і самі болгари під грецьким натиском стали називати себе „елени з Ґаброва", тоді болгари, католицькі духовні, остали вірні своїй народности. Вони покріпляли загал болгарів, просвічували їх, піддержували в них національну свідомість, роздмухували в них огонь патріотизму. І коли прийшла пора, візвали їх до повстання проти турецької неволі. Рим і католицькі народи і тепер співчувають з нами. Велика католицька держава подала нам руку і врадувала весь наш нарід (супруже короля Бориса з італійською княжною). Папа дбає про наших старців і збігців, а не патріярхат. Папа вислав нам міліони по землетрусі, а не патріярхат. Чомуж ми маємо бути в унії з Константинополем, а не з Римом? Прийшла пора, щоби квестія духовного зєдинення стала загально-болгарським питанням: до Константинополя чи до Риму? Болгарія не може остати сама політично. Не може остати сама й під духово-реліґійним оглядом. Другий артикул, підписаний Драгоміром Пачевом, має характер відозви. Автор стверджує в ньому, що справа унії в Добруджі є вже питанням найблизшої будуччини і що вона вратує національність і матірну мову населення. Унійний рух, по його думці, — спонтанічний. Він є вислідом довголітних розважань.

Організація Католицької Акції у Поляків. Кардинал примас Гльонд, познанський архиепископ, видав інструкцію для духовенства в справі Катол. Акції. Пункти 2, 3 і 4 цеї інструкції подають виказ католицьких товариств, які входять у склад Катол. Акції. Католицькими орґанізаціями, які можуть увійти до Катол. Акції, треба вважати ті товариства, котрі мають орґанізаційний і статутовий звязок з духовною владою. Такими тепер є: Католицька Ліґа, Катол. Т-во Польських Робітників, Акад. Т-во „Одродзене", Катол. Т-во Польок, катол. Т-во працюючих жінок, Т-во молодих Польок, Катол. Т-ва Абстинентів. Осібний розпорядок очеркне спосіб взаїмної парохіяльної співпраці Катол. Акції з брацтвами, содаліціями і харитативними та місійними товариствами. Згадані орґанізації вступають до парохіяльної Католицької Акції як рівнорядні члени. Орґаном К. А. є „Католицький Рух", котрий всі лат. парохи мусять передплачувати.

Приєднуйте нових Передплатників!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СОЙМІ пос. Великанович жалувався, що 400.000 укр. дітей позбавлені науки та, що зачинено 3 укр. ґімназії. Він домагався окремих шкіл для Українців з директорами й інспекторами Українцями. — Мін. Червіньский твердив, що уряд не вживає шкіл до асиміляції, а 3 ґімназії замкнено з вини Українців. — Послам роздали вже проєкт нової конституції, котрий президентови держави надає великі права, м. і. рішати про важність запротестованих виборів і навіть декретами зміняти конституцію...

СЕНЗАЦІЙНИЙ ЗВОРОТ В ПРОЦЕСІ ЦЕНТРОЛІВУ. В процесі проти учасників віча центролівиці у Варшаві обвинувачений б. посол Дзенґелевский зложив в імени своїм та інших обвинувачених заяву, в якій обвинувачені відбирають своїм оборонцям повновласти й уважають свої дальші зусилля безуспішними тому, що відкинено внесок оборони на виключення віцепрезидента Наймана зі складу трибуналу. Обвинувачений Шульман солідаризується і просить перевести обвинувачених назад в тюрму, бо вони не хочуть брати участи у дальшій розправі. Предс. Найман заявив, що згідно з законом обвинувачені мусять остати на салі підчас розправи. Тут оборонці виходять з судової салі. Після переслухання свідків предсідник питає обвинувачених, котрі одначе не дають відповідий на питання. Свідки зізнавали, що поліція била демонстрантів.

ДЕКЛЯМУЮТЬ ПРО МИР — ҐОТОВЛЯТЬСЯ ДО ВІЙНИ. (ПАТ) З оголошеного звіту про стан праці в червоній армії виходить недвозначно, що СССР інтензивно готовиться до нової війни. Зі звіту видно, що армія СССР — це могутня сила. В армії введено богато нових уліпшень, опертих на досвіді світової й домашньої війни. Система орґанізації армії опирається на територіяльно-міліційній основі. Це дозволить обняти навчанням військовости робітників і селян, без побільшування кадрів червоної армії. Процентовий склад армії такий: 58 процент робітники, 29 процент селяне і 2 процент урядники. В командним складі 82 процент учасників світової і домашної війни.

„КОМУНІСТ" оголошує урядовий вислід виборів до сільських рад на Україні. Мимо тероризування людности і позбавлення виборчих прав коло 25% виборців, до сільських рад вибрано на Україні тільки 15% комуністів, прочі безпартійні. В звязку з виборчою кампанією були численні випадки нападів на комуністичних аґітаторів. В місцевости Чорне під Харковом селяне дрючками затовкли комуністичного аґітатора Снігурка. В селі Дякове мужики побили начальника збіжевих реквізицій. В рільній комуні „Українець" члени комуни під впливом аґітаторів понищили трактори і рільничі машини. В харківській окрузі, в селі Колонка сільська рада виасиґнувала 100 карбованців на удержання церкви і постановила перевести збірку жертв на церкву.

ІТАЛІЙСЬКЕ ВІЙСЬКО по сильних боях заняло в Лібії велику оазу Куфра з околицею, разом около 55.000 кв. км. Се був останний свобідний шматок землі мусулманської секти Сенуссів.

СОКОЛОВ, директор лондонської філії большевицького нафтового синдикату, завізваний з Москви, щоб вертав, зложив уряд — відповів, що не верне. („Дейли Експрес").

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА МИСТЕЦТВО

За життєво-фільософічний світогляд молоді

З приводу появи „Сонетів" Ростислава Кедра (гл. „Н. Зоря", ч. 9).

Поезія має на суспільність далеко більший вплив ніж здається, бо се мистецтво лучить у собі силу, яку мають музика і фільософія в найширшім того слова значінню та разом передає їх вплив у легкій формі, особливо в уми молоді. Поезія сильніша від музики тим, що висказує не тільки почування, але й творить поняття та погляди, котрі нераз несвідомо всякають в суспільність і можуть навіть дуже змінити її психіку, настрої й характер. А від фільософії поезія тим сильніша, що творить і передає загалови світогляд у популярній, всім приступній формі, до того з музичним ритмом, через що уривки витвореного нею світогляду глибоко врізуються в память.

З тих причин не вільно легковажити появи дійсного поета і його світогляду. Який же життєвий фільософічний світогляд нового молодого поета на нашім овиді? В сонеті п. з. „Будда" висказує він такі погляди:

О Совершенний, все житейське горе
Ти переміг наукою спокою,
Бурян бажань зелізною рукою
Ти вирвав з коренем як зілля хоре.

В твоїй душі сіяли тихі зорі
Над дивною мрачною глибиною.
Ти з шуму филь, з пінистого прибою
Зробив одно недвижне, ясне море.

Та мудрість ця твоя, світило Сходу,
Не покорила всіх племен землі,
Не всім згордила життєву злиденність.

Бо ті, що пють гірську джерельну воду
И купаються в прозорій ранній млі,
Ті знають: є ще інша совершенність.

Се не припадок, що думка молодого поета звертається до Будди. Так було в молодости з Франком і иншими письменниками, так є не тільки в нас, але і в західних народів, в Анґлійців і Німців. Та коли Анґлійці роблять се просто з практичних причин, щоб пізнати душу Азіятів, на землях котрих мають свої інтереси, то „теоретичне" й „ідеальне" захоплення буддизмом у Німців далеко небезпечніше. В Німеччині є дві буддистичні ґазети й одно видавництво книжок тай навіть буддистичний монастир (Фронав під Берліном). По Европі їздить буддійський місіонар Анаґаріка Дгармапаля, котрий „навертає" зблязованих інтеліґентів на буддизм. Відти умові струї буддизму, ширені також ріжними „теозофами", доходять до Польщі та через Польщу й до нас. І кільчаться вони, зразу в такій невиразній, навіть злегка неґативній формі як пр. в наведенім сонеті, а потому можуть змінити свій вигляд і заточити ширші круги в умах одиниць і гуртів, бо протиставити буддизмови те, що протиставляє автор того сонету, очевидно не можна. Ні лещетами, ні веслами ніякої, навіть найдурнішої, ідеї не дасться побідити. Раз буддизм зачинає входити в круг умових інтересів, то треба його пізнавати і треба мати що йому протиставити.

Буддизм появився в 6 ст. перед Христом в північно-східній Індії як свого рода протестантизм у відношенні до закостенілого браманізму. По довгих століттях боротьби з браманізмом буддизм так основно провалився в Індії, що просто не істнує там як народна релиґія, з виїмком острова Цейльону й гористої країни Непаль в Гімаляях. Зате так поширився поза своєю батьківщиною, що сегодня визнають буддизм поверх дві третини населення Азії, яких 500 міл. людей. Та є богато буддизмів, котрі можна поділити на два роди: буддизм висших верств і буддизм мас, знаціоналізований в кождій країні. Перший буддизм, голошений самим Буддою (оскільки взагалі дасться відріжнити його наука від пізніших домішок), се наука під оглядом доґматичним виразно атеїстична, бо перечить само поняття Бога. Під оглядом фільософічним се чистий нігілізм, бо голосить повне знищення всякого „я" в нірвані (небуттю). Під оглядом етичним се ідеольоґія руїнництва, бо заперечує відповідальність людини й істнування ріжниці між людьми і звірятами (наука про „відродження" людей у звірятах). Річ зовсім ясна, що така „релиґія" по перше не могла вдержатися в своїм безбожнім виді й мусіла перемінитися якраз у своє противенство, то зн. стала многобожієм (поганством), а сам її атеістичний основник виаванзував на одного з „богів"!. По друге, та „релиґія" мусіла зломити духову силу й розмах народів, які захопила, оскілько не зневтралізували її впливу місцеві релиґії: як відомо, в Японії державною релиґією остало „шінто", релиґія природних сил, сонця, місяця, вітрів і т. д.

Двічи ставав буддизм державною релиґією в Індії. Перший раз за царя Асоки в 3 ст. перед Христом, другий раз за царя скитського походження, Канішки, в 1 ст. по Христі. Мимо того не вдержався ізза своєї внутрішної пустки, котру якраз в Індії найлучше можна було бачити: він руйнував там стару релиґію, але на її місце не вспів дати нічого, ні навіть перевести злагіднення кастових ріжниць. Словом, се була і є „наука", яка все валить і нічого на те місце не ставить, не дає ніякого „ясного моря", на котрім міг би відсвіжитися людський ум. Навпаки, — буддизм руйнує все й заливає руїну повною байдужністю до життя, ба, явною ворожнечою. Для розвитку народів і держав навіть большевизм не такий страшний як буддизм.

„Хто хоче йти стежками Совершенного, мусить наперед позбутися думки про Рідний Край і родину", „бо привязання до чогонебудь будує", — а Совершенний Ґотамо уважає всяке будування „буржуазною видумкою", щоб ужити большевицького терміну, і глупотою. Не може будувати ні похваляти будування той, хто за найвисшу ціль одиниці й людства уважає нірвану. А фільософічний систем Совершенного дуже послідовний. Людина, котра в Будді побачить совершенство і прийме його тезу про нірвану як найвисше добро і ціль всіх змагань, уже не в силі опертися його фільософічному системови і його ясним сильоґізмам та соткам його барвистих притч*).

При всій своїй послідовности має систем Будди в самім заложенню ярку противорічність і тому про його „совершенство" рішучо не можна говорити. Та противорічність полягає на тім, що він у с я к е бажання вважає злом, а сам бажає знищення, нірвани (неістніння), котре для всякого здорового орґанізму є очевидно найгіршим злом і найвисшою неприродністю.

Відкиж взялося те озорення авреолею добра і „спасення", яке мала і має наука Будди у міліонів людей? — З людської слабости, з песимізму й резиґнації, наперед недобровільної, потому й добровільної. Індія се країна горячого підсоня й великих дощів-монсунів, де від віків нема ні одної родини, свобідної від страшної малярії. В такій країні денервуються навіть найздоровіші племена, до яких належить арійське племя, з якого походив Будда. Серед таких обставин терпіння мусить видаватися безвиглядним і безцільним для всіх, що додумалися до атеізму. А що милосердя над людським терпінням спонукало Будду проголосити за найвисшу ціль знищення терпіння, отже тут жерело симпатії до його науки. Притім захоплені нею люди не беруть під увагу того, зрештою зі становища того систему зовсім льоґічного висновку, що знищення терпіння можна осягнути тільки через знищення життя, котре рухається бажаннями.

Якже незмірно висше стоїть дійсно совершенна наука Ісуса Христа, котрий терпіння не уважає злом і сам дає приклад найвисшого терпіння. І тут власне видно ріжницю між уломною калькуляцією людського ума, навіть такої міри як Будди, й божою наукою, котра без решти пояснює тайну світа і життя. І христіянство каже не пристращатися ні до Рідного Краю, ні до родини, але не задля знищення їх для нірвани, тільки задля висшої Батьківщини, вічної й неминущої. Воно не неґує й дочасної батьківщини, а родиною опікується як основою життя. Словом, буддизм безмірно нисший не тільки від христіянства, але навіть від браманізму, котрий при всім своїм звиродненню (віра в тисячі богів, а деякі з них се просто символи розпусти) — все таки має щось з релиґії. Се дуже добре підчеркнув Ґете у своїй невеличкій поезії: „Gott und die Bajadere"

Majadäh, der Herr der Mächte,
Kam herab zum sechstenmal,
Dass sich freue der Gerechte...

І не відріжняв як слід буддизму від браманізму один з перших в Европі симпатиків буддизму, фільософ песимізму Артур Шопенґавер (про котрого фільософію подамо в сім річнику „Н. Зорі" ряд статтей з катол. становища, бо вони на часі в сім часі песимізму). Все, що у Будди цікаве і глибоке, взяте власне з браманізму, що тисячі літ вишколював ґіндуську фільософію, поки не виродився.

Кедро, як дійсний поет, інстинктом відчуває, що нема найвисшої поезії без піднесення духа до релиґії. Він інстинктом відчуває також, що „Совершенного" не конче треба уважати совершенним. І з його поетичного інстинкту походить отсей сонет, стилізований — зрештою дуже делікатно — на націоналістичний мотив: Mater Dolorosa:

Твою дитину мотузом вязали,
На сміх-наругу повели між люди —
І сина Правди за срібло Іюди
Опльованого били і розпняли.

А потім кости їм кати ломали,
Його братам, хоч грішним — без облуди.
Якіж то муки рвали твої груди,
Як три страдальці на хрестах конали!

Та Син єдиний твій, прескорбна Мати,
И нещасні всі брати його — над злобу
Малих катів святі і величаві.

Безсмертна кров росою благодати
На спраглу землю впала й Він із гробу
Воскрес побідно в третій день у славі!

Се одинокий образ, який з усего христіянства зберігся в світогляді молодого поета. Його мігби з таким самим відчуттям створити також нехристіянин, котрий перечитавби св. Письмо. Зрештою в цілій збірці Кедра нема ні одної згадки, ні одного словечка про Бога, хоч є про Будду. З того можна вносити, що молодий поет належить духом іще до того нашого покоління, котре було захоплене лібералізмом або бодай агностицизмом. Одначе дійсно поетичний талант, який видно в кождім стишку сего поета, каже припускати, що він іще основно змінить свій світогляд під релиґійним оглядом.

А відки в крузі його духових інтересів знайшовся буддизм і на стільки його заняв, що він знайшов для нього також

*) Гл. Karl Eugen Neumann: „Die Reden Gotamo Buddhas". Mittlere Sammlung. München, 1921. Три томи.

мягкі тони симпатії? Очевидно не тільки з начитання. В збірочці і на се питання є відповідь в отсім чудовім сонеті:

Ще прадід мій орав ті чорні ниви
І скородив і засівав жита,
І ждав аж поки земленька свята
Хліба зародить на веселі жнива.

А як пішли рясні дощі та зливи
І підросла зелена рунь густа,
Вже й золотіти стала, йшов газда
Поглянути чи буде добре мливо.

Минув той час: і прадід в домовині
І я не маю вже землі своєї,
Лиш на межі що рву блаватки сині.

І всні буває, як моє волосся
Погладить вітер піль рукою Феї,
Часом приснiться золоте колосся...

В зеркальці сего сонета відбита трагедія цілих поколінь — і то не тільки в нашім краю. Ось тут головна причина всіх песимізмів та найдикших теорій, які руйнують світ: утрата ґрунту під ногами і пролетаризація. Се основа песимізму, котрий по всім світі розглядається за чимось близьким собі в своїй недолі, за чимось, що помоглоби видідиченим протестувати проти такого стану або бодай душею відпочати. І твердші вдачі попадають в такім стані в большевизм, а ніжніші спиняються бодай на хвилинку біля „Ґотамо-Будди, Азії Світила“. Та ні одні ні другі не знаходять задоволення. Бо є тільки Один, що задоволення може дати. Се Той, що виступив зі своєю наукою перед свій нарід не скорше, аж у Його Ріднім Краю від року Його уродження трицять раз почервоніло листя винограду. Се Той, що тронув ту саміську струну словами: Птиці небесні мають свої гнізда, лисиці земні мають свої нори, а син чоловічий не має місця, де мігби склонити голову свою... Так відповів Спаситель чоловікови, котрий хотів іти за Ним, думаючи, що при Месії (як він його розумів) зробить життєву карієру. Та християнізм у розумінні Катол. Церкви зовсім не виключає змагання за поправу того стану, який плодить песимізм. Навпаки!*).

А. Ч.

*) Для повної оцінки поезій Кедра треба би ще оцінити його історичні сонети та його метрику. Одначе ми вже й так забогато місця зайняли на оцінку одної збірочки. Отже виждемо з тим до пори, коли в наших літературних і націоналістичних органах появляться оцінки сеї небуденної у нас, хоч на око непоказної, появи.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові. 12—12
845

Літературний дар Китайця

Б. диктатор Шантунґу, ґен. Чан-Тсун-Чан, подарував бібліотеці конґресу у Вашінґтоні повну колекцію старих китайських клясиків, що складається з факсіміле текстів виритих на камінню на приказ цісаря Кай-Ченґ'а коло року 837. Те каміння стоїть до сеї пори в Сіяні, столиці провінції Хензі.

Охочих та метких кольпотерів
для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“
у Львові, вул. Зіморовича 20.
Дуже догідні та корисні умови!
797б 5—8

НОВІ ВИДАННЯ

HOLOS MAZEPYNCIV, The Mazeppian's Voice. Рік І, ч. 1. 2322 W. Chicago ave, Chicago, Ill. — Ст. 16. Се місячник, що зачав виходити в Шікаґу, в Америці. Перше число за січень с. р. замітне тим, що напечатане латинкою англьо-саксонським альфабетом, напр. мягкий знак заступає буквою „q“, ш = sh, ж = sz і т. д. Видає його українське молоде покоління, яке організується під державним прапором Гетьмана Мазепи, щоби в відповідний час могло подати поміч Рідному Краєви — Україні та розвиватися на добрих і хосенних горожан Злучених Держав Америки. В статті: Зміна правописі, — домагається редакція, під впливом Мих. Рудницького та Смаль-Стоцького, — заведення нового правопису латинкою англьо-саксонською азбукою. В програмовій статті: „Ідеал Мазепинців“ ставить редакція як патрона своєї організації — Гетьмана Івана Мазепу, як ідеал — Мазепа як приватна людина, як просвітянин, як лицар-воін, як Месія. Хоч Мазепа людина високо ідейна, то титул Месія хіба для нього не зовсім відповідний, бо сей титул належиться таким, що справді довершили відкуплення, освободження народу. Таким можна назвати лиш Ісуса Христа, Мойсея, бо вони справді звершили своє діло. Мазепа — лиш думав, пробував і мав навіть добрий замір, але не завершив свого діла. Американська молодь протестує проти всяких союзів з нашими сусідами: Проч з Москвою і проч зі всіма союзами всіх пануючих над нами — держав і т. п. Розуміється, така негація всего, що в будуччині може бути в области нашої міжнародної політики, не дасться нічим узасаднити. В політиці, як вчить історія, нема такого ворога, з котрим не можнаб колись жити не тільки в мирі, але і в дуже тіснім союзі. Хто наперед настроює психіку нації до абсолютної ворожнечі з кимби то не було, приносить їй шкоду, а не хосен. Так само Мазепинці проти всяких кличів за клясові, станові чи партійні інтереси, як хто ставить їх вище від інтересів цілої нації. Однак не може того рода молодь позбутися зовсім боротьби клясової, лиш каже, що се внутрішна боротьба самого укр. народу. Хоч трохи большевизму. І з ким у нас боротьба? Деж ті наші капіталісти, буржуї, міністри? А хочби вони й були — то ще не рація вести з ними боротьбу. Співпраця кляс важніша і лучша від боротьби кляс, бо боротьба кляс не доведе до такого добра, до якого може довести їх співпраця. Ми радилиб радше вести боротьбу з лінивством, піяцтвом, політиканством молодіжи, взятися пильно до студіювання, приготовлятися до обняття катедр і всяких позицій, бо якби тепер прийшло ся нам отворити нпр. університет, то чи знайдемо професорів? В першім числі „Голосу Мазепинців“ є деякі статті по англійськи, як „His Majesty“ Ольги Кисілевської, опис пацифікації, деякі оповідання по українськи писані латинкою і деякі влучні сатири на УНДО, УСДП і УСРП — та їх спілку.

М. К.

Юлій Верн. ЧОРНА ІНДІЯ. На українську мову переклав Мирослав Капій. Львів. Накладом Михайла Таранька. 1930. Сторін 192, вел. 8. Ціни не подано. — Заслужена накладня М. Таранька дала отсим нашому письменству новий твір все цікавого Верна. Він, як всі твори того автора, заслугує на те, щоби знайтися в наших бібліотеках по містах і селах.

Печаль обмотує, нудьга проникає в глибину (Ренье).

*

Щоб відпочати на те треба бути не дуже втомленим (Г. Ляндав).

НОВИНКИ

З весною наступить економічна поправа? Велике враження викликав недавно оголошений звіт федерації англійських промисловців. Звіт передбачує, що з весною б. р. наступить загальна економічна поправа в цілім світі. З огляду на авторитет федерації, яка скупчує в собі найповажніші одиниці англійського промислу, цій заяві приписують велике значіння.

Два поспішні поїзди, варшавський і львівський, зударилися на стації в Кракові. Шість осіб погибло, богато тяжко ранених.

Викрадав з листів доляри. У Львові арештували листоноша Із. Щурка, літ 25, котрий витягав з американських листів доляри. Арештований признався, що дотепер витягнув з листів 600 долярів.

В Криниці відбулися міжнародні токейові змагання. Участь в них взяли представники всіх більших держав світа. Мистцем світа у тих змаганнях вийшла Канада, мистцем Европи Австрія, віцемистцем Польща.

Підчас зізнань в процесі о вересневі заворушення вмер від удару серця 75-літний свідок оборони, адвокат д-р Корнфельд у Варшаві.

Хто що має платити. Кілька літ тому Штреземан був з Бріяном на обіді в Туар'і. По обіді коли зближався час відїзду, Бріян закликав кельнера, щоб заплатити рахунок. Тоді ввічливий Штреземан сягнув до кишені по портфель. Бріян здержав його рухом руки кажучи: „Мусимо розділити між себе ролі, я плачу за обід і вино, а ви заплатіть — репараційні довги“. Штреземан усміхнувся гірко і сховав портфель до кишені.

Страшна пімста кітки. В селі Теневичі (волинське воєвідство) в хаті селянина жила кітка з трьома маленькими котятами. Трилітний синок господаря взяв одного дня котятко і кинув до розпаленої печі. В очах матери згоріло бідне котя. Кітка жалісним мявкотінням виявляла свій біль. Сейчас по тім винесла решту котят і сховала поза домом. Памятаючи однак, хто був убийником дитини, закралася в ночі до ліжка свого ворога та зубами впившися в горло, задусила хлопця. Рано родичі найшли холодне тіло сина з перегриженим горлом.

Великі снігові заметілі лютують в полудневій части СССР від кількох днів. Декотрі козацькі станиці цілком засипані снігом. Комунікація перервана. Кілька осіб замерзло в дорозі у великих сніжних заспах.

Не хочуть хліба без масла. В звязку з безробіттям в Америці і звязаною з ним нуждою зросла харитативна діяльність, передовсім приватна. При тім не брак типово американських куріозів. В Ню-Йорку один пекар хотів роздати між безробітних 800 бохонців хліба. До вечера з трудом роздав 450, бо безробітні неохотно брали хліб тому, що не мали масла. Одна жінка скаржилася, що має численну родину. Пекар відповів, що може взяти собі хліба, скільки її треба. На це вона: „Нащо мені хліба, коли не маю масла“.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 23-50

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 15—50

Біржа

ГРОШІ: Американський доляр 8·91 зол., швайц. франк 1·72, австр. шілінґ 1·25, італ. ліра 0·46, нім. марка 2·12 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціни в золотих за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км.). Пшениця сел 18·50—19·00, жито сел. 13·25—13·50, ячмінь дв. 16·75—17·25, ячмінь на мливо 14·00—14·50, овес гал. 16·50—17·00, кукурудза ром. 21·00—22·00, гречка 25·00—26·00, лен 43·50—44·50, конюшина червона 210·—220, мак синій 95—105, сивий 70—75, гречана каша 46·25—48·00.

——o——

Подяка

Дня 18. січня 1931 р. заснула в Бозі Наталія з Шопів Сливинська, жена о. Михайла Сливинського, пароха в Тираві Волоській. Великий жаль полишила Покійна не тільки в родині яко печалива жена, мама і бабця, але в цілій парохії повдовівшого, бо несла кождому поміч і пораду. Доказом сего був величавий похорон, в котрім взяли участь не лише парохіяне місцевої гр.-кат. і римо-кат. парохії, але й позамісцеві. Тому горем прибитий муж і родина отсею дорогою складають всім взявшим участь в похоронах як найщирішу подяку. Зокрема дякують: Вс. О.О. Сембратовичу, Сікорі, Андрейчикови, Добрянському і парохови латинської парохії Циранови за відправлення обряду похоронного, а о. Сікорі і Андрейчикови за щирі і зворушаючі слова прощання. Дякують Вп. П. Юстині Голковській, яка в тім великім горю не щадила труду, та спішила з помічю і словами розради. Дякують рівнож Провізорам, Брацтвам церковним і всім Парохіянам, які численною участю віддали останню прислугу Покійній та причинилися до звеличання сумних похоронних обрядів. Всім Приятелям і Знакомим, які словом розради устно або письменно потішали опечалену родину — Сердечне Спаси Біг! — о. Михайло, муж; Стефанія, Михайло, Евгенія — діти; о. Петро Войтивич — зять; Целіна — синова; Ольга, Ярослав, Зеньо — внуки. 879 1—1

Рукописів Редакція не звертає

Книжка найтреваліший дар

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ"
можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Кат. Організації

Ч 1. Основи соціольогії . . . . 3·— зол
Ч. 2. Спіритизм . . . . . 2·— „
Ч. 3 Життя св. Кирила і Методія 0·80 „
Ч. 6. Петро, перший уніятський митрополит України-Руси . 1·50 „
Ч. 7 Греко-кат. Церква . . . . . 0·95 „
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса . . . 3·00 „
Ч 9. Борці за Церкву — св. Павло 2·— „
Ч 11. Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті. . . . . 0·50 „
ч. 12. о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві 0·60 „
ч. 13. Зброя до оборони і наступу Начерк проповіди про пресу (добр. даток)
Ч. 14. о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас . . 0·80 „

Інші видання:

Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція . 3·00 „
о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови. . . . . 0·20 „
Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі. . 1·50„
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки. 1·00 „
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику. 2·00 „
О. Назарук: Роксоляна (повість) 12·00 „
Ч. 5. Секти й сектанти . . . . . 0·60 „

Коли бандаж

то лиш в закладі спеціяльчих патентованих бандажів пропуклинових і черевних

М. ФРАЙЛІХА

Львів, вул. Городецька 35.

841 8—10

Жертви

Впр. о. Андрій Федьків в Устриках 2 зол. на кат. пресу.

Впов. Клим Карачевський суддя в Щирці к. Львова 2 зол. на УКО.

Впр. о. Дзяма Дамян з Чорного 2 зл. на УКО.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

Др. Остап Прийма

ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 9—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 6-50

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** гобелінові **55** зл., Канапки гобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 4—25

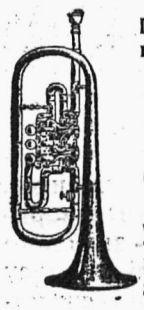

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ":
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 8—25

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 30—50
812

ПОРОШОК
KOGUTEK
ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ
виробу аптики Ґінсецького в Варшаві.
Звертати увагу на повищий фабричний знак 8-10
851а

З днем 1. січня 1931 р.
у Львові, вул. Бляхарська ч. 11.
Дім Ставропіґії. Тел. 93 2.
ВІДКРИТО:
ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ФРИЗІЄРСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ
Теодора Кутковського
мистця Львова на 1930 рік.
Відзначеного золотою та срібною медалею на фризієрських конкурсах Виконує по конкуренційних цінах: голення, стрижку волосся, ондуляція водна і стала фарбування волосся, манікір.
869 4—5
Для Вп. Пань окремий ґабінет. В абонам. спеціяльна знижка.

КЛІШАРНЯ
„ЦИНКОТИП"
Львів, вул. Стрілецька ч, 6.
Тел. 88-42.
Виконує друкарські кліші одно і більшебарвні, точно, солідно і дешево.
877 2—5

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 7-?

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ
КОВДРИ з вати від зол. 22·—, з вовни „ зол. 48·—, з пуху „ зол. 140·—
МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—, з волосіння зол. 80·—
Подушки з піря . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Готові пошевки . . . . від зол. 3·—
Готові простирала . . . від зол. 5·50
Готові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—
Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — сбруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ.
837 19—20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄГАНТ" КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 Телефон ч. 60-04. 11-?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 1

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 19. лютого 1931. Ч. 12. (412)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Справа Східної Галичини

на зїзді Приятелів Союза Народів.

В Брукселі відбувається зїзд Міжнародної Унії Товариств Приятелів Союза Народів. Від Поляків приїхали сен. Левенгерц і пос. Ст. Строньский. Вони представили події у Схід. Галичині у звязку зі саботажами. В дискусії над сею справою поставлено проект, щоб Унія звернулася до Ліги Народів, аби вона визначила міжнародну комісію для розгляду подій у Схід. Галичині. Внесення це взяли опісля назад. Опісля принято внесення, „щоби дійшло до згоди“ між обома народами. Вибрано комісію (Бекер, Ван Босе, Строньский і Шульгин). Вона має на найблищім зїзді предложити засоби, які влекшилиб осягнення сего помирення.

—o—

Великі снігові й повені

З Рад. України доносять про великі снігові. Подібні вісти приходять зі Словаччини, Угорщини, Балкану й Кавказу. Рівночасно доносять, що долішний Дунай виступив з берегів. Залитий ним простір зовсім відрізаний від світа. На нім затоплені й державні магазини соли.

—o—

Повстання на Кавказі

Підняла його головно Георгія.

ТР доносить з Царгороду: На персько-російській границі, в полудневім Кавказі вибухло повстання проти совітів. Головно підняла його Георгія. Повстанці маширують на Єлисаветпіль. Сильні снігові не дають совітським військам скоро здавити повстання. Повстанці зістрілили один літак. Вся залога його погибла.

—o—

Японський театр у Львові

Перед кількома місяцями розпочав артистичне турне по Европі японський театр під керовництвом директора Токуїро Тсу-тсуй. Він став атракцією всіх більших столиць Европи. Театр у своїм турне по Европі розпочав від Парижа і був уже в Скандинавії, Бельгії, Голяндії, Німеччині, Італії та Швайцарії. Тепер він у Варшаві. По трьох виставах у Варшаві театр через Познань і Краків приїде до Львова, де виступить на сцені великого театру в днях 20., 21., і 22. лютого. Репертуар дібраний дуже старанно. На протязі одного вечера токійські артисти дають цілий перекрій японської сцени. Отже на першім місці йде оригінальна старояпонська драма, за нею штука оперта на загально-людській ідеольогії, дальше комічна пантоміна, вкінці японський балет. Представлення відбуваються в японській мові.

—o—

Дуже тяжке положення рільництва

Женевський комітет експертів для рільного кредиту оголосив відповіди рільничих держав на квестіонар розісланий на варшавській конференції. З тих відповідей видно, що задовження рільництва представляється загально так: в Болгарії 41 міл., долярів, в Естонії 23 міл., на Угорщині 245 міл., в Латвії 49 міл., в Польщі 21 міл., в Ромунії 240 міл., в Югославії 733 міл. А всі довги разом дають суму 1.582.000.000 долярів. Задовження 1 гектара управної землі доходить в Болгарії до 11 долярів, в Естонії 8 долярів, на Угорщині 24 долярів, в Польщі 10 дол. і в Югославії 59 дол. Процентова стопа в Болгарії виносить у Рільному Банку 10 проц., приватно треба платити 15—20 проц. В Естонії половина кредитів опроцентована на 4—6 проц., взагалі стопа проц. в Естонії дуже низька. На Угорщині платиться при довготерм. позичках 7—7½ проц., в Латвії 10—12 проц., в Ромунії 5—13 проц., приватно 22 і навіть 30 проц. Буває й так, що ромунські рільники платять і 50 проц.! Комітет експертів заявиться мабуть за усталенням акційного капіталу майбутного міжнар. рільн. Банку на 25 міл. долярів.

—o—

Упадок промислу

Криза металевого промислу в Польщі щораз гірша. Цілий ряд фірм застановив працю. Продукція впала вже до 56%. Ліквідується Центральне Бюро продажі дроту і цьвоків. Розлітається Торговельна Централя відливань з зеліза. Вивіз сильно паде. Акордові платні зменшено. — До Варшави виїхала депутація галицьких граверів, щоб осягнути знесення розпорядку президента РП., котрим роблення урядових печаток застережено виключно для державної менниці. Від нотарів і заприсяжених мірничих інжинірів зажадали власти, щоби справили собі урядові печатки по 45 зл. штука, коли приватні гравери виконують лучші по 15 зл. Гравери кажуть, що будуть приневолені замкнути свої варстати, коли уряд не знесе свого розпорядку.

Невільництво у Св. Землі

Арабська преса приносить описи конкретних випадків невільництва в Палестині. Положення хліборобів там таке тяжке, що родичі продають нелітних дівчат на 25 літ як слуг. Ціна так упала, що за 8-літні дівчатка дають по 800 до 1.000 зл. Преса підчеркує, що й англійські урядники купують таких невольниць. Німецький кореспондент „Берл. Тагебл.“ пише, що ті вісти арабської преси правдиві.

—o—

Напад на коменданта постерунку

Польська преса доносить, що 12. лютого ц. р. виконано напад на коменданта поліц. постерунку Гаї-Чижиків, ст. передовика, Влад. Довчика. Він їхав селянськими саньми ще з кількома пасажирами зі стації Гаї-Чижиків до села. Кількох узброєних людей заступило їм дорогу і почали до них стріляти. Внаслідок того тяжко ранені: Довчик, візник і два пасажири. Польські часописи повідомляють, що справців уже зловили і кажуть, що напад був актом політичної пімсти за те, що Довчик брав ревну участь в „пацифікації“.

Ви не повинні відкладати заключення життєвого обезпечення, бо не знаєте, що жде Вас завтра. Але знаєте, яка доля постигне Вашу родину на випадок Вашої смерти, коли Ви не постараєтеся завчасу про її забезпечення в Товаристві

„ДНІСТЕР“

857 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 12-?

КРИЗА ПАРЛЯМЕНТАРИЗМУ

В Англії. — В Німеччині. — В Еспанії.

В найстаршім парляменті світа запанував т. зв. шибеничний гумор. Трохи не що дня чути в нім сальви сміху. Найголосніше сміялася недавно лондонська палата послів, коли провідник консерватистів Винстон Черчіль критикував шефа правительства Мек Доналда. Черчіль порівнав Мек Доналда з „безкістним дивом“ в цирку, на котре його (Черчіля) не хотіли родичі пустити подивитися, бо боялися, що се зле вплине на його діточі почування. Аж тепер по десятках літ терпеливого очікування — сказав Черчіль — нагороджена моя терпеливість. Мабудь ще не було такого голови правительства, котрий по тілько погромах ще державсяб. Се дійсно „безкістне диво“ з Барнума „Кабінету раритетів“, котре кілько разів упаде, все стає на ноги і ніколи його ніщо не болить“.

Криза парляментаризму в Німеччині прибирає що раз тяжші форми. Катол. Центр в цілі уздоровлення парляментаризму поставив внесок у справі реформи регуляміну. Внесок ухвалено 303 голосами. Тоді гітлерівці, котрим се унеможливляє робити авантури, заявили, що опускають парлямент і вернуть аж тоді, коли треба буде валити ту ухвалу, „звернену проти німецького народу“. Разом з ними вийшли й комуністи та посли партії німецько-народної, як також частина групи „Ляндфольку“. Всі гітлерівці зреклися своїх урядів у президії й комісіях парляменту.

Дивні річи в области парляментаризму діються в Еспанії. Хоч король заявив, що ухвали парляменту, який має бути вибраний, уважати-ме вяжучими для корони, хоч правительство робило всі заходи, щоб якнайскорше вибрано парлямент, хоч усі незадоволені теперішним правлінням ген. Беренгвера, — то опозиційні партії, не тільки ліві, але й праві, постановили — збойкотувати вибори... Перші зробили се республиканці, зіритовані тим, що не вдалася їм революція. За ними пішли соціялісти і ліберали. Ба, навіть група конституціоналістів, зложена з найповажніших мужів, консерватистів і ліберялів, заявила, що до виборів не піде, бо .....не хоче бути в парляменті одиноким опозиційним сторонництвом... На те міністр внутр. справ оповістив оригінальну заяву. В ній каже: Йдіть до виборів, опозиціоністи, бо з парляментарної трибуни буде вам лекше і лучше критикувати уряд. Ідіть до виборів, приклонники диктатури, бо коли здобудете більшість, то се буде доказ, що край хоче диктатури!... По тій заяві ліберали завагалися, але ще не відомо, що з того всего вийде. Покищо панує там такий стан, що парляментаристи не хочуть парляменту, демократи не хочуть демократичного правління, а республиканці не хочуть зміни

конституції... Словом — як у байці „навиворіть“.

Нові вісти з Еспанії доносять, що еспанське правительство подалося до димісії. А парижська преса повідомляє про чутки, що еспанський король, зражений до краю тим, що діється, хоче зречися престола на річ свого шваґра, Дон Карльоса Бурбонського. В Мадриті відбуваються республиканські демонстрації. Поліція стріляє в товпу. Словом — криза парляментаризму в Еспанії подобає тільки на один з проявів розкладу...

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 16—50

Голос лікарів про папську енцикліку

Часопис „Оссерваторе Романо“ звернувся недавно до ряду визначних професорів медицини, щоб висказали свої враження з приводу оголошення енцикліки про супружжа. В відповіди на це між многими иншими, проф. Ернесто Пестальоцці пише так: „Знаходимо в ній (енцикліці) подані в імя католицької моралі ті самі засади, котрими кермується демоґрафічна політика (тал. уряду і котрих на науковім полі боронить позитивна евґеніка. Велика більшість лікарів з радістю ствердить, що вказівки, лікарських і суспільних наук годяться в усім з вказівками католицької моралі“. Тої самої думки й проф. Паольо Ґаіфамі, директор ґінекольоґічної клініки при університеті в Барі. Він додає: „По такій заяві висказувати моє признання для вказівок обговорюваних в папській енцикліці цілком злишне“. Проф. Паскаль Сфамені, дир. клініки при університеті в Больонії, заявляє: „Чи зі становища реліґійного чи суспільного ограничування потомства, середниками, які вони не булиб, мусимо вважати за нелеґальні. Директор школи акушерії в Вероні, проф. Одоріко Віяна, відповідає так: „Слова Найвисшого Пастиря в енцикліці „Касті коннубії“ що відносяться до ограничення уродин, посідають найвисшу моральну й суспільну вартість. З практики можна ствердити, що ніяка пропаґанда, ніякі громадянські чи політичні напімнення не можуть викликати добрих успіхів на цьому полі, коли брак реліґійної підстави“. І т. д.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотоґрафії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і від-
475 **битках акварель.** 6—24

Небувала ґірнича катастрофа

3.000 ґірників засипала земля.

З Фушуну (Манджурія) повідомляють, що в копальни навіщеній катастрофою по дотеперішним вісткам під землею находиться засипаних 3.000 ґірників. Ратункова акція ведеться. При вході до копальні, де зібралися тисячні товпи народу, відбуваються траґічні сцени.

Не доводи невдячности аж до необережности (Ренье).

*

Нещасливі все переконані, що вони опущені. (Лякордер).

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД РЕЛІҐІЄЮ

і що розуміємо під політикою*).

Заки приступимо до дальших виводів, треба раз на все усталити, що в сій розвідці розуміємо під реліґією і що під політикою.

Говорячи про р е л і ґ і ю, маємо очевидно на думці п р а в д и в у релігію. А що лише христіянство правдива релігія, і між ріжними христіянськими віроісповіданнями тільки католицьке христіянство є сею реліґією, котру оснував і оголосив Ісус Христос, тому кілько разів в нашій розвідці буде мова про релігію, то під сим треба розуміти католицьку реліґію.

Щож до слова „політика“, то тут треба розріжнити між політикою як наукою і політикою як штукою (мистецтвом). Політика як наука нас тут не обходить. Ми беремо слово „політика“ в значінню штуки і розуміємо під тим уміння управляти й кермувати якоюсь спільнотою. Ся спільнота може бути громадою, провінцією або державою. Залежно від того говоримо про громадську, краєву або державну політику. Ціль кождої спільноти загальне добро всіх тих, що до неї належать. Тому політику можна означити як штуку або вміння вибирати правильні способи такі, якими в даних обставинах найлучше можна осягнути загальне добро спільноти. В слідуючих наших міркуваннях будемо мати на увазі передовсім державну політику і то політику внутрішну в протилежности до зовнішної, котра наладнує взаємовідносини з иншими, також незалежними державами.

Сими вступними замітками прочищена дорога до відповіди на питання про відношення релігії до політики. В горі дійшли ми до висновку, що ся відповідь буде залежати від того, які предмети входять в обсяг політики. Чимже займається політика, або бодай, чим вона може в дійсности займатися, нехай це буде навіть per fas et nefas?

Під оглядом відношення до реліґії справи приватного і публичного життя діляться на три кляси: 1) Справи ч и с т о с в і т с ь к і (д о ч а с н і), 2) справи ч и с т о р е л і ґ і й н і і 3) справи м і ш а н і.

1. Справи чисто політичні, чисто світські (дочасні). Першу катеґорію творять отже справи чисто дочасні, чисто світські, чисто земські, виключно економічні або чисто політичні. Називаємо їх так тому, бо вони лежать тільки в области чисто світських чинностей і служать тільки світським цілям.

Таких чисто світських справ є велика скількість в житю приватнім і публичнім. Коли маємо збудувати або поправляти дім, уладити мешкання, справити меблі, вшити одяг, купити прилади, заложити город, справити поле чи луку, приладити погній, худобу вихіснувати та її витвори, збудувати машину і т. п., тоді не заглядаємо в тій ціли до св. Письма або до писань Отців Церкви чи до Денцінґер'а „Енхірідіона“, в котрім є церковні рішення. Сего ніхто не робить з тої простої причини, що жерела віри про ті світські справи нічого нам не скажуть. В таких справах питаємо свого досвіду і свого розуму або звертаємося до ремісника чи иншого фахівця. А в справах трудніших довідуємося, що каже наука, техніка чи аґрономія.

Як у приватнім житю таксамо найчастійше буває і в житю публичнім. Ніхто не стане шукати відповіди в Біблії науці Церкви на те, яку вибрати форму державного устрою, монархію чи республику, чи має бути стале військо, чи міліція, чи жовніри мають служити у війську 8 місяців чи три роки, чи почта, телефон, телеґраф, зелізниця і копальні мають бути в руках держави чи приватних підприємств, чи має бути вибудована зелізниця до Пацикова чи до Чорнокінців, чи треба завести летунську комунікацію з Пекіном чи Шікаґом і тисячі подібних справ. Чому? Бо того рода справи зі становища реліґії — питання отверті. Їх треба рішати зі становища державної рації, чи вони викональні, чи є на це потрібні гроші і т. д. Зовсім сміло можна сказати, що велика більшість міністерств у своїх зарядженнях і проектах законів дуже рідко доторкає области реліґії. Вони найчастіше займаються справами з реліґійного становища рівнодушними (індиферентними).

Оскільки ті чисто світські справи не полишені свобідній волі одиниць але вимагають законодатного управильнення, то вони належать до компетенції держави а не Церкви, бо ті справи з реліґією не мають нічого спільного. Церква завсіди це признавала. Вистарчить тільки вказати на Папу Льва XIII., котрий у своїй енцикліці „Diuturnum illud“ з 29. червня 1881 р. виразно каже: „Церква признає і навчає, що справи світські підпорядковані державній власти і вона в тій области суверенна“. А в иншім місці тоїж енцикліки: „Все, що відноситься до горожанського життя, по думці науки Церкви підлягає власти і найвищому рішенню володарів.“

2. Справи чисто реліґійні. Чимсь протилежним до справ чисто світських є справи чисто реліґійні, котрі новочасна держава називає „внутрішними справами“ кождого віроісповіданя. Тут належать всі справи „духовні“, котрі людям конечні або пожиточні для осягнення їх позаземської ціли. Се, чого вчить Боже обявлення або чого не вчить, що наказує або забороняє моральне Боже право, що належить до важного і дозволеного уділювання Св. Тайн, як треба відправляти Службу Божу, що і як треба проповідувати, коли і як вчити дітий реліґії, коли треба їх допускати до Св. Тайн, що потрібне до приняття або до виключення когось з Церкви, всі постанови щодо церковних свят і посту, щодо відпустів, монаших обітів і свячень і богато иншіх річей, — все те справи, котрі належать до области реліґії і л и ш е реліґії. Вони, що так скажу, найінтимніші домашні й „родинні“ справи реліґії. Хоч при сих чисто реліґійних чинностях ходить про справи, котрі доторкають не тільки приватне але й публичне життя, одначе їх упорядковування не належить до держави але до реліґії, зглядно до реліґійної орґанізації — Церкви. Хіба, що малиб ми повернути до похоронених на все часів йозефинської поліційної держави, коли держава в рівній мірі претенсіонально як комічно поступала, так, начеб була рівночасно в одній особі папою, епископом, пароxом, старшим братом і паламарем.

(Д. б.).

*) Гл. статті проф. Л. Коплєра в 10 і 11 ч. „Н. Зорі“.

——o——

ARA PACIS

ТК доносить з Риму: Оден з найкрасших памятників старого Риму, а саме „Вівтар Мира“ буде знов уставлений на Капітолю. Той памятник виставив римський сенат в 13 р. перед Христом на спомин щасливого повороту цісаря Авґуста з Еспанії й Ґаллії. Підставу того памятника відкрили в р. 1859. Тепер його частини знаходяться в ріжних европейських музеях, між иншими і в Ватикані. Сподіваються, що вдасться стягнути всі ті частини.

——o——

Чужинець про Велику Україну

(В моравсько-острравській газеті „Моргенпост" друкується серія описів радянських відносин пера д-ра Алекс. Сака. Автор подорожував по Великоросії й потім по Україні, про яку пише з великою симпатією. Подаємо у скороченій формі найважніші уступи).

...Інший світ, інший край, інший язик, інший народ: це перше враження від України.

Друга по величині союзна держава СССР з 30 міліонами мешканців, з величезними водно-силовими спорудженнями на Дніпрі, значними цукроварнями і металюрґічними заводами, а перше всього і над усе з урожайною чорною землею, з надзвичайними і ще непочатими мінеральними скарбами — є се нині ще держава в державі. Москва і Петроград вже давно були в руках нових можновладців. а на Україні все ще володів „білий" отаман Петлюра. Та опісля і там захопили владу совіти. І так Україна стала „союзною державою", житницею і промисловим центром над морським берегом. Ще не забулися часи, коли царі Україну насильно русифікували і веліли школи українські зачиняти та часописи українські припиняти. Українська мова має там нині право, російська мова рівнорядна, але вже не панує. Мова викладання — українська, ділова мова — українська, велике число ґазет виходить українською мовою, але старі ріжниці ще далеко не затерлися. Коли вірити совітсько-російським ґазетам, то Україна ще й нині притулок білоґвардійських підступів.

„Білоґвардейські підступи і провокації" це рівнозначне з могутністю Церкви, і ось знову видно тут попів у широких рясах, люди хрестяться перед церковними воротами, хрестяться ревно, незважаючи на силу протирелиґійних плякатів. І якраз та сила протирелиґійних плякатів показує, що тут боротьба проти Бога тяжча ніж на півночи, і що викорінювання релиґійного почуття, віри на Україні вимагає більшого напруження. Чим дальше від Москви, тим більше слабнуть пута, тим більше концесій для зберігання зовнішної форми, тим більше розріджуються большевицькі недоторкальні основи на практиці „в переходову добу". На Україні ще й нині виходять релиґійні ґазети й журнали, побожні летючки читаються охоче задля душевної розради. За совітсько-російськими данями розходяться на Україні все ще річно чотири міліони прим. релиґійних ґазет.

Величезне богацтво України чинить бажаним для Москви тісний звязок між Україною і Росією. Се богацтво чинить Україну більше відпорною, і на Україні не практикується багато з тих мір, що їх московське правительство може примусом переводити у себе.

В Ленінграді пощадили царські памятники; в Київі їх усунули. Знесли й Александра II. — Коло Шевченківського бульвару, напроти яскраво-зеленого колишнього Володимирського університету — „Сад Воровського", колишній Николаївський сад. Царя Николая, що тут стояв, нагадує лише педестал з кількома бідолашними квіточками; на місці холодного російського самодержця, котрий своїх українських підданих трактував по мачошиному, має колись стати памятник поета Тараса Шевченка, що у своїх піснях мовою народною розпалив любов до страдальної землі, до гнобленої мови, до переслідуваних людей.

На площі перед Арсеналом, яка зветься нині „Революційним Майданом", стояли рука-в-руку Кочубей і Іскра, помагачі Росіян і наступники їх панування у 18-ім ст.; вдячне російське правительство виставило було їм памятник. Ніхто з них уже не стоїть тепер на педесталі. Зник і памятник Столипіна, котрого в р. 1911 застрілив у Київі соціял-революціонер Багров — підчас оперової вистави на честь Столипіна.

Минуле і сам спомин про минуле викорінюють. Майдани й улиці, сади і публичні будинки носять назви Леніна, Ліб-кнехта, III-го Інтернаціоналу і т. д. Та все таки минуле живе міцніше в Київі, ніж у многих інших містах могутньої російської імперії. — Минуле пригадує Софійський Собор з 11-го ст., з найдавнішими памятниками візантійсько-церковного мистецтва, з 19 банями з 9 віків, що дивно сполучені в-одно; — а теперішність пригадує будинок, де саме тепер є домівка комуністичної освіти, а де був перед війною — Педаґоґічний Музей, підчас війни — майстерня ґазових масок, підчас революції осідок гетьмана Скоропадського (має бути: Центральної Ради). А по завоюванні України більшовиками є тут домівка: Комісії для ліквідації неписьменности, Ленінського музею, початкуючого Революційного Музею, комуністичного театру для дітей.

„В миловидному парку на Володимирській Горі стоїть, піднявши сміло хрест до небес, памятник великого князя Володимира Святого... Не дбаючи про бурю, що бушує по його роскішній руській землі, Великий Князь молиться за свій народ, якому Він досі показував путь Божу — в правій руці — хрестом, в лівій — велико-князівською короною!"

Примітка: Для нас у сій статті чужого чоловіка найважніше ствердження факту, що Україна очевидно менше піддалася в своїм нутрі большевицькому роскладови ніж Росія. Се доказує чужий обсерватор зовсім слушно тим, що на Україні видно більше проявів релиґійности ніж в Росії. І се може в нас кріпити надію, що Україна скорше, освободиться від ярма большевизму ніж Росія.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 8 20

Маленький фейлетон

Гиґієна ментальности для материй

Під таким заголовком приніс „Чайлд Велфар" такі вказівки для материй: 1) Дозволь дитині, щоби свою увагу звернула на те, що її цікавить, а потому дитина вислухає й тебе. 2) Коли щось наказуєш дитині, то говори просто, виразно, зрозуміло і скажи дитині, чому їй щось наказуєш та дай їй пізнати, чи ти дійсно наказуєш, чи тільки висказуєщ свою думку. 3) Говори дитині тільки те, в що сама віриш, що се правда. 4) Давай дитині тільки такі накази, які можеш переперти, щоб дитина виконала. 5) Говори про це дитині в відповідній порі та виясни дитині, що послух потрібна і добра річ. 6) Не думай, що дитина все „свідомо не слухає", бо часом вона просто не розуміє, чого від неї хочуть або на що того. 7) Не поводитися так, щоб дитині сподобався непослух. 8) Не корумпуй дитини перекупством, ні застрашуванням. 9) Не дискутуй з дитиною, але й не ґрай ролі абсолютного володаря супроти дитини й не сип словами соли на її рани. 10) Не оповідай иншим людям, що твоя дитина непослушна, коли дитина слухає розмови. 11) Не будь сама дитиною при дитині. 12) Не забувай, що дитина тратить голову, коли їй забороняєш те саме, що иншим разом дозволяєш і коли ганиш дитину невинно.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець благословить світови через радіо. (Большевики хотіли заглушити голос Першого Слуги Христового). День 12. лютого 1931 буде памятним днем в історії Католицької Церкви. В тім дні промовив Святіший Отець не тільки до християн-католиків, але й до цілого світа. Свою першу промову через радіо Св. Отець зачав поклоном Всевишньому. „Слава во вишніх Богу а на землі мир людям доброї волі" — цитує Папа, звертаючись в першій мірі до тих, котрих обеднує Католицька Церква, опісля до всіх Церковних Єрархій і вірних. З особлившим зворушенням промовляє дальше Св. Отець до місіонарів, котрих працю порівнує до праці Св. Апостолів і поздоровляє їх, називаючи їх незрушимими Христовими воїнами. Не забув також Св. Отець про невірних і відступників. За їх просвічення молиться Він щоденно. Тим, що мають власть, поручає справедливість, пригадуючи, що зі своїх діл будуть здавати рахунок перед Богом. Богатим пригадує їх обовязок супроти бідних, до котрих звертається зі словами любови і потіхи. Робітникам і працедавцям поручає взаїмне порозуміння і кінчить, посилаючи слова потіхи заслуженим і терплячим. Вкінці уділяє апостольське благословення „Урбі ет Орбі". (Римови і всему світови). На жаль сю промову Св. Отця заглушували в радію шуми і тріски. По відомостям з Парижа у Франції таксамо як у Польщі папська авдиція випала некорисно. „Еко де Парі" твердить, що в хвилі коли ватиканська радіостація почала авдицію, рівночасно почала надавати н тій самій филі якась інша радіостація. Правдоподібно була це больш. радіостація, яка цим способом хотіла заглушити промову Папи. Се твердження стає тим більше правдоподібне, що тріски і шум тривали так довго, як довго тривала авдиція ватиканської стації.

В справі торжества у 9-ліття коронації Св. Вітця видав станиславівський Ординаріят подібно як перемиський ще 20. січня с. р. слідуюче зарядження: Як попередних літ, так і сего року заряджується, щоб обходжено торжественно річницю Св. Отця Папи Пія XI. В тій цілі належить виголосити відповідну проповідь, а на співаній Службі Божій по заамвонній молитві торжественне виставлення Найсв. Тайн, відмовлення 5 Отче Наш і 5 Богородице Діво, Тебе Бога хвалим, торжественне благословення Найсв. Тайнами і відспівання: Под твою милость.

Протестантка навернулася на католицизм. Жінка богатого купця з Нью-Йорку Ф. Мей виїхала минулого літа з Парижа до Біяріц'у. За порадою радника папської амбасади у Вашинґтоні поїхала на якийсь час і до Люрду. Прибувши до печери в Люрд; побачила, що хорих доглядають представники ріжних суспільних верств і тому сама вписалася на листу сестер милосердя й обходила хорих. По якімсь часі побачила, що та праця скріпила її здоровля. Вона заінтересувалася наукою Католицької Церкви й вернувши до Америки, перейшла на католицизм.

Праця Білих Сестер в Африці. Кардинал Лявіжері аепископ, пізніше Примас Африки, покликав до життя в 1866. році чин Білих Сестер, які зачали працю в Північній Африці. Протягом 60 літ праця та увінчалася величавими успіхами. В р. 1869 працювало в околиці Альжиру ледви 8 місіонарок. Нині в 90 домах, розкинених по цілій французькій Африці, в Альжирі, Кабилії, Тунісі, Судані, Сагарі і т. д. працює 800 сестер. Виховують вони 52.000 дівчат і хлопців. Число хорих в їх шпиталях при кінці грудня м. р. переходило 2 міліони, а їх робітні приготовують численні гурти працівниць.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ УХВАЛИВ БУДЖЕТ І СКАРБОВИЙ ЗАКОН голосами ББ проти всіх інших клюбів. Всі предложення змін скарбового закону, зголошені опозицією, сойм голосами ББ відкинув. Підчас третого читання буджету клюб ендеків заявив, м. ін., що до буджету введено нові приписи, які дають урядови можність без сойму зміняти всі позиції в ухваленім прелімінарі і створювати зовсім нові. Тому буджет став радше диспозиційним фондом уряду, який йому дала услужна більщість сойму. Так сформулований скарбовий закон відбирає вартість усякій контролі над державною господаркою.

ЩІЛИНИ В САНАЦІЇ. В звязку з голосуванням і заявою прем. Славка в справі Берестя дійшло до розлому в санації. Не тільки що богато послів, мимо острого наказу клюбу, здержалося від голосування в берестейській справі але також три посли ББ зложили мандати. Коли марш. Світальський оголосив це в соймі, на лавах опозиції загреміли довготріваючі оплески й оклики: Vivant sequentes Ходять чутки, що також б. мін. Станевич і інші посли зложать мандати.

ПАРТІЯ ГІТЛЄРА зажадала в німецькім парляменті розвязання його президентом Гіндербургом і виступлення Німеччини з Союза Народів. В комісії той внесок перейшов, бо за ним і проти него було по 11 голосів.

ЗАГОВІР НА МУСОЛІНІЯ. „Дейли Експрес“ доносить з Риму, що там викрили терористичну організацію, котра хотіла виконати замах на життя Мусолінія. Поліція ствердила також, що з Америки вернув анархіст Мікель Счіюрру і замешкав в Римі в готелю „Кольонія“. Коли до його кімнати увійшла поліція, Счіюрру стріляв до неї з револьвера і трьох поліціянтів тяжко зранив. Опісля ранив себе в голову. В кімнаті найдено матеріяли, котрі потверджують, що анархісти плянували замах на італійського диктатора.

МЕКДОНАЛД, обговорюючи вислід конференції „Круглого Стола“, з признанням висказався про індійських делегатів, котрі наражуючись на непопулярність, взяли участь у конференції. Ціль конференції — узгіднення засад, на котрих має опиратися будучий уряд й індійська конституція. Перший етап праці це прочищення атмосфери, затроєної недовірям, наклонення до політики доброї волі й виявлення недоцільности політики пасивного опору, котра була лиш моральною покришкою безправства.

НІМЕЧЧИНА веде за кулісами переговори в справі міжнародної позички 300 міліонів долярів. У фінансуванню цеї позички взялиб участь головно Анґлія і Франція. Таксамо йдуть переговори в справі зміни пляну Юнґа. Німці жадають обниження репарацій до половини. Першою умовою зреалізування позички мають бути зобовязання Німеччини вести мирну зовнішну політику і зменшити військовий буджет.

ПАНЩИНА В „РАБОЧЕ - СЕЛЯНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ“. Комісаріят праці СССР оголосив розпорядок про плян постачання робочих рук для сезонових робіт 1931 р. Всі підприємства, державні і приватні мали до кінця січня зголосити запотребування на робітників. Комісаріят праці переведе спис робітників для сезонового промислу, опісля устале умовини, в яких робітників будуть висилати з одних околиць до других. До 15. лютого всі підприємства мали заключити з комісаріятом умови про затруднення жаданої скількости робітників.

——o——

НОВИНКИ

Українські посли д-р Ярослав Олесницький й Остап Луцький були з приводу 9-ліття коронації св. Вітця у папського нунція о. Мармаджія та зложили відповідну чолобитню — іменем українського населення гр. кат. віроісповідання. Нунцій відповів, що займається долею українського катол. населення і що з приємністю повідомить Св. Вітця про зложені Йому бажання. („Діло“).

Музей Ставропіґії у Львові, вул. Бляхарська, 9, І. пов., відкритий у вівтірки і пятниці, від год. 10—12 перед пол., з виїмком гр. кат. празників. Се той музей, що вернув з большевії тільки в части знищений товаришами.

Грізна пожежа в Станиславівщині. В селі Ямниця, пов. Станиславів, вибухла пожежа в забудованнях Онуфрія Валька. Згорів дах хати, стайня й інші забудування. Шкода виносить коло 5000 зол. Будинки були обезпечені. Огонь перекинувся на будинки Йос. Голійчука і знищив дах хати, вартости коло 8000 зол. Звідти перекинувся на стайню і стодолу Сем. Семочка. Шкода виносить 3000 зол. В часі ратування попарилися сини Валька. Пожежа була дуже грізна і могла поширитися на ціле село.

Майора Кубалю, що брав участь в трансатлянтійськім леті, засудив військовий суд на рік тюрми й усунення з офіцирського корпусу за те, що писав і розсилав анонїми і меморіяли, в котрих атакував й очорнював департамент летунства Мін. Військових Справ.

День 14. лютого уважають в ріжних краях за день особливо щасливий для заручин. Найживіший рух панує того дня в Анґлії. Через те лондонські листоноси мають того дня тілько роботи, що одержують за це окрему доплату. Давніше давали їм за працю того дня вечеру, зложену з розбратля й пива.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 24-50

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в золотих за 100 кґ. льоко стація надання, парітас 200 км.): Пшениця сел. 21.00—21.50, жито сел. 14.75—15.00, ячмінь дв. 17.75—18.25, ячмінь на мливо 15.00—15.50, овес гал. 17.50—18.00, кукурудза ром. 21.00—22.00, фасоля біла 28.00—30.00, гречка 29.00—30.00, лен 41.00—42.00, конюшина черв. 200—220, мак синій 95—105, сіно прас. 7.00—8.00, солома прас. 4.50—5.00. Лен і пшоно падуть в ціні, решта пашні дещо звижкує.

——o——

Оповістка

Ректорат гр. кат. Малої Семинарії у Львові подає до загального відома всім інтересованим, що приймає учнів до IV. V. кл. ґімн. в ціли загального придбання знання для кандидатів до богословських студій. Наука відбувається по програмі державної клясичної ґімназії. Правильна наука починається вже з днем 2. марта 1931 р. за місячною, згори шкільною оплатою 35 зл. і одноразовим вписовим 10 зл. Подання о приняття треба звертати до Ректорату. До письменної просьби належить залучити: 1. Свідоцтво хрещення і миропомазання; 2. Шкільні свідоцтва всіх ґімн. кляс; 3. Запечатану посвідку місцевого душпастиря, відносно поведення ученика, його нахилу до духовного стану, як також про релїґійне життя його родичів; 4. Перебіг життя; 5. Лікарську посвідку про стан здоровля ученика. — **Ректорат гр. кат. Малої Семинарії.** Львів, улиця Сикстуська ч. 39 а.

Загальні Збори Т-ва Студентів - католиків „Обнова“ відбудуться на основі статуту, затвердженого Акад. Сенатом У. І. К. у Львові, ч. 765 ех 1930/31, в неділю, дня 1. березня ц. р. год. 10. рано в Дух. Академії, Коперника 36. Розглядатимуть на Заг. Зборах тільки внески подані Управі на письмі до дня 27. лютого ц. р. — За Управу Т-ва „Обнова“ мр. Ісаїв Петро, голова; Гірний Василь, секретар.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ кооперативи „Священича Поміч“, укр. кат. дух. кооперативи з обм. порукою в Станиславові, відбудуться в четвер дня 26. лютого 1931 р., в канцелярії Уряду парохіяльного з таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів і вибір Президії. 2. Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 3. Звіт Управи з діяльности і рахунків за рік 1930. 4. Звіт Надзірної Ради. 5. Відчитання звіту з ревізії переведеної з рамени Р. С. У. К. 6. Затвердження звітів і білянсу за рік 1930. 7. Вибір Дирекції і Надзірної Ради. 8. Зміна статута. 9. Розділ чистого зиску за 1930 р. 10. Внески і запити — Звіт, річні замкнення і білянс виложені в льокалі кооперативи до перегляду членам — Надзірна Рада.

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентгеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 10—20

КЛІШАРНЯ
„ЦИНКОТИП”
Львів, вул. Стрілецька ч, 6.
Тел. 88-42.
Виконує друкарські кліші одно і більшебарвні, точно, солідно і дешево. 877 3—5

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 7—50

ВЛАСНИЙ ВИРІБ — ЦІНИ ФАБРИЧНІ
КОВДРИ з вати від зол. 22·—
з вовни „ зол. 48·—
з пуху „ зол. 140·—
МАТЕРАЦИ з трави м. зол. 33·—
з волосіння зол. 80·—
Подушки з піря . . . . від зол. 18·—
Перини . . . . . від зол. 75·—
Готові пошевки . . . . від зол. 3·—
Готові простирала . . . від зол. 5·50
Готові простирала під ковдри з дірками . від зол. 11·—
Коци вовняні . . . . від зол. 10·—
Капи — фіранки — дивани — ручники шифони — обруси — найдешевше поручає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
:-: ПЕТРУШЕВСЬКИЙ-МЛЄКО :-:
Львів, Коральницька 6. — Тел. 37-72.
ЦІННИКИ ДАРОМ. — ЦІННИКИ ДАРОМ. 837 20—20

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації. Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 31—50 812

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone r czałtem

Рік VI. Львів, неділя 22. лютого 1931. Ч. 13. (413)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

В Еспанії кипить

Проголосили ґенеральний страйк. — Новий уряд адмірала Азнара. — Короля не терплять, королеву шанують.

З Мадриту доносять: Ліві проголосили тут ґенеральний страйк. В ночи відбулася коронна рада, на котрій створено нове правительство. В склад його входять: адмірал Азнар преміер, Романонес загр. справи, Ґарція Прієто справедливість, Берешґвер війна, Вентон фінанси. Тоїж ночи відбулися на улицях Мадрита великі демонстрації, в котрих взяло участь богато студентів. Вони кричали: „Смерть королеви! Нехай живе республика!" Поліція шаржувала. Богато увязнених. Є ранені. Королеву, котра того дня вернула з Лондону, витали на двірці дуже оваційно й маси народа відпровадили її з двірця аж до палати.

Тяжкі мельдункові приписи

Вийшли виконуючі приписи до розпорядку президента РП про мельдунковий обовязок. В них є 8 родів формулярів мельдунокких карт. В однім такім формулярі є 18 точок, а в них поверх 50 питань! Виповнення такого формуляра вимагає ствердження дат, часто забутих або недоступних, зібрання трьох автентичних підписів і „домової" печатки, обчисленої на міліметри. При вимельдованню мусить бути відданий формуляр зі всіми датами й підписами таксамо як при замельдованню! Для ведення того всего мусітимуть громади удержувати коштовний апарат бюрократичний. А все те на половину злишне.

Процес 96 українських пластунів

В Стрию закінчилася судова росправа проти 96 членів позашкільного „Пласту". Всіх обвинуваченых увільнено. Одночасно увільнено Ір. Любінецьку, обвинуваченну в тім, що затирала сліди злочину засудженого львівським судом студ. Гошовського за приналежність до УВО.

Стайні для селян в СССР.

Чужа преса доносить: Большевицьке правительство заборонило сколективізованим і несколективізованим селянам будувати родинні доми. Відповідний уряд опрацював плян сільск. будинків, пригадуючих видом стайні, в котрих окремо мають мешкати мущини, окремо жінки. Діти селян будуть власністю держави. Матері вільно виховувати дитину тільки до 4 року, пізніше матір має заступити школа й комуністичний інтернат.

Берестейська справа перед судом

Цікаве рішення судді.

„Ґазета Бидґоска" пише: В ч. 301 „Бидґоскої Ґазети" помістили ми статтю на тему Берестя. Прокуратор доглянув у ній свідоме зогиджування державних установ і заскаржив нас до суду. Акт обвинуваченння твердить, що обв. редактор Каз. Малиха допустився проступку з §. 131. к. к. і §. 20. пресового закона, поміщуючи статтю, в якій є цілий ряд видуманих або перекручених фактів, знаючи про се і в тій ціли, щоб викликати погорду до державних установ і заряджень властий. По відчитанню обвинувачення забрав голос ред. Малиха, заявляючи, що бере на себе відповідальність за поміщення цеї статті. На свою оборону поставив внесення, щоб переслухати яко свідків б. берестейських вязнів і то: Корфантого, Лібермана, Попеля, Дембского, Дібуа, Барліцкого, Вітоса, і б. преміера Бартля. Суд згодився на внесення обвинуваченого і рішив всіх згаданих покликати на головну розправу до Бидґощі. Розправа відбудеться з початком марта.

—o—

Большевики розстріляли свого дипльомата

З Москви доносять: Загальну сензацію викликав розстріл довголітного представника Совітів в Естонії Шевякова, якого перед кількома місяцями прикликали до Москви. Йому закидали, що він репрезентуючи Совіти в Естонії ходив до церкви підчас богослужень й удержував звязки з еміґрантами білоґвардейцями. Ці закиди були причиною розстрілу.

Родинне свято сеніора наших діячів

У Львові, в домі довголітного провідника української політики в Галичині й сеніора наших діячів, през. Д-ра Костя Левицького, відбулося родинне свято з приводу подружжа його дочки п. Одарки з д-ром Вол. Неділкою, котрий отворив адв. канцелярію в Яворові. Вінчання молодят відбулося в Успенській Церкві дня 14. с. м. вечером при дуже численній участи нашої й чужої публики. Акту вінчання довершив о. кан. Лопатинський при співучасти о. катех. Ґорчинського. Прегарно співали два хори, „Сурма" і хор Успенської церкви. Весільне принятя в домі п. Президента було обмежене тільки на блисшу родину. На тости й желання гостий відповів п. Президент К. Левицький інтересною промовою, в котрій підчеркнув вагу примірної родини для життя і розвитку здорової нації. Коли основування родини все повинно відбуватися під кутом не еґоістичних інтересів, але з огляду на висші ціли, то тим більше важне се тепер, коли нація доконче потребує духово здорових одиниць, котрі творилиб здорові орґанізації. Бо в сих часах, особливож у наших обставинах, одиниці й родини неоперті на зорґанізованім і духово здоровім загалі, засуджені на знищення.

АБІТУРІЄНТИ І АБІТУРІЄНТКИ!

Замовляйте табля в фотоґрафічнім заведенню

„Venus"

Львів, вул. Академічна ч. 24.

Телєфон 38-08.

Ціни найнизші, виконання артистичне.

883 1—25

З ОЩАДНОСТИ ПОВСТАЄ ДОБРОБУТ ОДИНИЦІ,

а тим самим добробут народу. Не будьте своїм ворогом і складайте свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР"

857 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 12-?

НАША КООПЕРАЦІЯ

I. КРЕДИТОВА КООПЕРАЦІЯ.

Зміст: З історії української кооперації. — Що викликало кредитові орґанізації. — Де появилися перші кооперативи в Галичині. — Наш перший кооп. центр. — Його заслуги. — Вплив війни на кооперацію. — Повоєнний стан. — Що моглоби зробити духовенство?

Українська кооперація в Галичині має за собою 57 літ істнування. Вже тепер можна сказати, куди вона прямувала і чого за той час досягла.

Вона датує свій розвиток від появи кооперативного закону 1873 р., хоч і передтим засновували ріжні орґанізації, переважно хліборобські спілки на підставі закона про хліборобські асоціяції. Той закон появився 1867 р., але орґанізації, що опиралися на ньому, більше наближувалися до сучасних акційних спілок ніж до кооперативних орґанізацій, котрі потому так широко розгорнулися на західно-українських землях.

Першими кооперативами в Галичині були кредитові орґанізації, а їх появу викликала велика фінансова скрута серед селянства, міщанства і дрібного ремісництва. Щоби створити для себе дрібний, догідний кредит, щоб вирватися з рук лихварів, українські міщане й ремісники перші започаткували орґанізацію кредитових кооператив.

Першу кредитову кооперативу в Галичині заснували тисьменицькі міщане й ремісники. В актах станиславівського торговельного суду зареєстрована вона дня 19 падолиста 1873 р. під фірмою: — „Віра", Задаткова Каса, стоваришення з необмеженою порукою в Тисьменици коло Станиславова. Друга кредитова кооператива — Товариство Задаткове, стоваришення з необмеженою порукою в Комарні, — зареєстрована в актах торговельного суду в Самборі 30 червня 1876 р. Пізніше подібна орґанізація повстає в Куликові к. Львова (1880 р.), в Зборові (1882 р.), в Щирці (1887 р.) і т. д. Кредитові кооперативи стали поширюватися. Їх незвичайно скорий розвиток датується від 1898 р., тобто від заснування у Львові „Краєвого Союза Кредитового".

Той Союз був першим українським кооперативним центром в Галичині, що поклав собі за ціль розбудову кооперативного руху, особливо кредитових орґанізацій. Він давав ініціятиву до творення також инших кооператив, контролював їх діяльність, давав вказівки і помагав в міру своїх сил та статутарних можливостей. Колиж наша кооперація взагалі стала розширюватися на всіх ділянках господарського життя — Краєвий Союз Кредитовий ограничується до кредитових операцій, стає центральним банком української кооперації. Контрольні аґенди переймає на себе Ревізійний Союз, що заснувався у Львові 1904 р. та заопікувався всею українською кооперацією в Галичині. Заслуги Кредитового Союза на полі

організації нашого кредиту великі. Коли з початком його діяльности мали ми в Галичині 28 кредитових кооператив, то за 15 літ його діяльности (від 1899 до 1913 р. включно) число їх зросло до 427 кооператив, тобто на 1,525%. Зі зростом кооперативного руху зростає довіря і до самого Союза. В наслідок того його фонди збільшуються. Більшає також сума вкладок. Капітал Союза сягає найвищої суми в 1913 р., в тім часі власні капітали дорівнюють майже половині щадничих вкладок. Загальний оборот Союза 1899 р. виносив 6,111.065 корон, 1913 р. він виносив уже — 105,935.384 кор. І коли в 1899 р. на одну кооперативу припадає пересічно 258 членів, то вже в 1913 р. та цифра піднялася до 906 членів, що свідчить про незвичайно скорий розвиток нашої кредитової кооперації. Вона в тім часі заняла була домінуюче становище й инші галузі кооперації оставила далеко по заді. На підставі звідомлення Ревізійного Союзу*) наша кооперація в р. 1911 представлялася так:

Кредитових кооператив	320
Універсальних	56
Споживчих	38
Молочарських	35
Для збуту худоби	31
Инших дрібних	31
Разом	511

Наведені цифри свідчать про це, що перед війною вся наша увага була звернена на кредитову кооперацію з великою кривдою для инших областей кооперативної організації. Як колись до кредитової так тепер кинулися ми до споживчої кооперації. Се свідчить, що в кооперативній політиці, тоб-то в кооперативній роботі у нас нема певного пляну і все робиться прихапцем, випадково. Але про це ми ще будемо говорити.

Війна і дальші події в основі нарушили розвиток наших кооперативних установ. Вони особливо важким тягарем відбились на нашій кредитовій кооперації. Найбільші страти понесла вона в часі обезцінення австрійської валюти до 1919 р. і польської валюти головно в роках 1920—1923. Цею валютою мусіла оперувати наша кооперація і тому не дивниця, що з хвилею захитання валюти захиталася також рівновага наших кредитових установ. Кредитова кооперація зачала упадати. Цей упадок тягнеться аж до 1926 р. включно і тому цей рік треба вважати переломовим в житю нашої кредитової кооперації. Від 1927 р. число кредитових кооператив зачинає зростати. Цей зріст тягнеться по нинішний день, хоч сучасна економічна й фінансова криза не може бути сприятлива для розвитку кредитових установ.

В 1926 р. було 105 кредитових кооператив підпорядкованих Українському Ревізійному Союзові, в 1927 р. се число зросло до 113, а в 1928 р. до 153 кооператив. Отже в 1928 р. кредитові кооперативи зросли на 35.4% супроти попереднього року і заняли третє місце в кооперативній організації. Число членів зросло в 1928 р. до 57.050, що становить 471 членів пересічно на кожду кооперативу. Ті члени се переважно селяни-рільники, що становлять в наших кредитових кооперативах 80.1%. Соціяльний склад членів кредитових кооператив з 1928 р. найкраще змалюють отсі цифри:

Рільників	45.703	= 80.1%
Ремісників	1.759	= 3.1%
Купців	656	= 1.1%
Робітників і урядників	3.867	= 6.8%
Священиків	1.262	= 2.2%
Инших	3.803	= 6.7%
Разом	**57.050**	= **100%**

В тім було жінок 8.038, тобто 14.1%.

*) Звіт Краєвого Союза Ревізійного за 1911 р. Львів, 1912 р.

В 1928 р. ті кооперативи розпоряжали сумою 9,162.757 зл. оборотових фондів. З них 2,025.272 зл. це власні фонди, а 7,137.484 зл. чужі фонди. Оборот вкладками виносив 8,566.299 зл., а то 4,930.129 зл. вложених і 3,636.170 зл. вибраних вкладок. Позичок уділено протягом 1928 р. на суму 10,443.709 зл. для 30.405 позичаючих. Пересічна висота уділеної позички виносила 343.5 зл. Вище наведені цифри тільки приблизно змальовують стан нашої кредитової кооперації. Статистика Союза бере під увагу лише ті кооперативи, котрі підлягають його безпосередній контролі, але не всі з них надіслали дані щодо свого стану. І тому наведені цифри треба вважати приблизними, бо в загальному вони представляються дещо вище. Є ще багато кооператив, котрі не підлягають нашій евіденції, бо одні з них належать до польських союзів, инші до москвофільського „Русского Ревізійного Союза". Тому сміло можемо твердити, що число кредитових кооператив, котрі обєднують наше селянство і міщанство, можна означити цифрою 250 кооператив і це не буде пересадним.

В міру поглиблення фінансової кризи на наших землях питання організації догідного кредиту стає незвичайно актуальне. В парі з тим заострюється питання розбудови наших кредитових установ, щоб успішно поборювати всяке лихварство і прийти з кредитовою допомогою нашому селянству. Але тут повстає питання, де властиво взяти фондів на організацію тих кредитів? Держава замикає нам кредит, ми самі дуже знищені тай помочи від нікого. Ми здані виключно на власні сили, тому на цю справу пильну увагу мусить звернути й наше духовенство.

По наших селах і містах панує нужда, на кождому кроці великий брак гроша. Через те падуть наші сільські господарства, руйнується ремісництво і наш початкуючий промисл. Але попри цю загальну нужду по наших селах і містах є люде, котрі мають якусь готівку, вони тиснуть її і бояться стратити. Вони вже не вірять жадним банкам і касам, бо раз завелися на них і вдруге не хочуть їм повірити своїх ощадностий. Але вони радо дають свої ощадности священикові, часто й нотареви або адвокатови до перехования, або й до обороту. Дають також і жидам на якийсь процент, але не дадуть до своєї кооперативи, бо бояться стратити. Цей страх по части і оправданий, бо поки наша кооперація не винайшла ліку на ріжні манка — так довго не може числити на довіря загалу. Тому обовязком нашого духовенства в першу чергу зорганізувати цих недовірчивих ощадників, вибрати з поміж них найповажніших і зорганізуваги їх в церковну кооперативну касу, до котрої булиб зложені також церковні ощадности і всякі инші. На чолі такої каси — зовсім зрозуміло — мусить станути священик і поруч з ним такі люде, котрі не грішилиб жадними манками і чуже вмілиб шанувати та зберегти як своє власне.

В той спосіб зібрані гроші пішлиб на потреби села і цілої парохії. З такого обороту справи всі булиб задоволені: одні булиб певні за свої ощадности, другі малиб догідний кредит і не пропадалиб у руках лихварів. Основані на дусі католицької справедливости такі кооперативи прийшлиби з допомогою найбільш потребуючим, вони забезпечилиб від усяких страт ощадности своїх членів. І через те вони малиб також великий вплив на моральний стан наших людей, бо заощадилиб їм понижування перед ріжними можновладцями та всякого рода партійниками, щоб одержати позичку.

Такими кооперативами засіяні наші села і міста моглиб творити свої повітові централі, банки, котрі свої банкові операції переводилиб у повіті та впливалиб на створення міцної краєвої банкової централі, котра заняласяб розбудовою нашого економічного життя.

Початки такого діла стрінуть очевидно велику опозицію зі сторони ріжних „кооператорів" та політиків, котрі бояться впливів католицького духа взагалі і в економічних установах тимбільше. Але на сім шляху всі труднощі мусять бути поборені, церковні кредитові кооперативи мусять бути започатковані і своєю послідовною працею хай прямують до відродження нашого села і міста та всеї нашої країни.

Кооператор.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях инших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 9—20

З західних окраїн

В Ярославі, крайнім місті з українським корінним міщанством, відбулося в день Йордану гарне католицьке свято спільної вечері, подібно як торік уладжене камітетом будови Українського Народнього Дому і товариством Опіки над укр. дітьми. У великій салі „Ґвязди" засіло до стола 225 мірських осіб. Від духовенства були о. парох Кипріян Хотинецький і обидва місцеві українські катехити о. Станислав Федорович для шкіл середніх і о. Карло Гасько для шкіл вселюдних. Поміж зібраними чимало було таких, що працюючи по чужих варстатах і службових станках, не мають навіть змоги святкувати українські свята і тих в першій мірі мали на увазі впорядчики свята. Були там і такі, яких уважано здавна за Поляків. Показалося, що то Українці. Крізь релігійні пісні і коляди пробивався будуючий, повний краси і поваги настрій свята і притім його національний характер. Свято відкрив п. Григорій Назаркевич, майстер будівельний, що звернувся до сидячого на посагу о. декана Хотинецького з просьбою посвятити просфору. Отець декан поблагословив вірних і зложив їм новорічні желання. Від святочного комітету промовив проф. д-р Пеленський. Без сумніву сила величних вражінь від цього свята лишить в памяти учасників незатертий слід. Поза такими вальорами морального значіння, о які головно ходило, було ще понад сподівання 120 зол. чистого зиску і ті гроші передано на будову Нар. Дому в Ярославі.

При тій нагоді комітет будови Укр. Нар. Дому в Ярославі повідомляє, що всі жертви, на ту ціль зложені, будуть в своїм часі оголошені друком. Тепер комітет стоїть саме перед закупном реальности своїм центральним положенням дуже відповідної на Український Народний Дім. Задля того просить всіх тих Вп. Добродіїв, які дістали від комітету будови чеки на ту ціль призначені, а їх ще доси не зреалізували, щоби зволили їх вельми ласкаво виповнити і відослати і тим самим причинитися до здійснення одного з тих важливих постулятів, які хвиля часу ставить до всеї зрілої суспільности. Ще раз пригадуємо, що справа Українського Народного Дому в Ярославі це справа не маловажна і не партикулярна!... Ті, що не мають дотичного чека, зволять затямити собі конто: П. К. О. — 409.975. Чек дістати можна скрізь на почті, а подане число — то адреса!

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД РЕЛІҐІЄЮ

і що розуміємо під політикою*).

3. **Справи мішані.** Крім справ чисто світських і чисто релігійних є ще т. зв. справи мішані, або як їх також називають: справи церковно - політичні, оскільки ті справи дотичать публичного життя. В тих справах розходиться про такі чинности, котрі рівночасно є і світські і релігійні. Тому входять в обсяг і релігії і держави. Називають їх також справами мішаними — (rex mixtae). Ті знова є двоякого рода: 1) або вони мішані по своїй суті і все такими остають, 2) або вони тільки припадково мішані.

Ми беремо вислів „мішані справи" у властивім і стислім значінню тих слів і розуміємо під тим висловом всі ті річи, котрі atterae earum natura (на підставі їх сути) входять в обсяг діяльности Церкви і держави, а не ті, котрі стали справами мішаними щойно на підставі концесії чи конвенції або на основі звичаєвого права. Підчеркую це тому, що деякі писателі називають „мішаними" також ті справи, котрі в своїй суті або чисто церковні або чисто державні, але на їх порядкування признала Церква вплив державі або навпаки. Творення і розмежування діецезій і парохій, надавання посад церковним урядовим чинникам, заряд церковним майном й ін. — все те самі по собі чисто церковні справи. Та дуже часто бувало й буває так, що Церква у всіх тих справах признає державі певні права, так, що ті справи може Церква опісля полагоджувати лише в порозумінню з державою. Таким чином ті справи також стають „справами мішаними", але не по своїй суті, лише на підставі добровільної уступки Церкви. З другої сторони в давних часах Церква виконувала далеко сягаюче судівництво в справах чисто світських, навіть над особами світськими, не тому начеб Церква з природи річи мала право видавати присуди в тих справах, але тому, що держава в тих справах відступала Церкві судівництво. Ще більш у невластивому значінні уживають слів „мішана справа" тоді, коли деякі справи чисто церковні чи державні тому називається „мішаними", що спосіб, в який ті справи полагоджує держава, зглядно Церква, може принести шкоду чи користь Церкві або державі. Так пр. надавання становищ у державних урядах може принести Церкві користь або шкоду, залежно від осіб, покликуваних державою на ті впливові уряди. І наоборот, призначування на церковні уряди може бути корисне або шкідливе для держави, залежно від осіб, яким дані уряди дістаються. Про такі мішані справи, в ширшім або найширшім значінню говорити не будемо.

*) Гл. „Н. Зоря", чч. 10 - 12.

а) Справи мішані самі по собі і все мішані (res per se mixtae) — це такі справи, які вже по своїй суті є такими. Коли вони все і всюди виказують духовну і світську сторону і мають за ціль рівночасно земське й вічне щастя людий і тому стоять в крузі інтересів так релігії, зглядно Церкви, як і держави. Тут належать пр.: христіянське супружжа. Воно є Св. Тайною, отже це справа релігійна, бо уділювання Св. Тайн належить не до держави але до Церкви. Одначе супружжа є також основою родини і тимсамим держави, яка складається з родин. І тому держава дуже живо заінтересована в правильнім упорядкованню супружих і родинних відносин. Сюди належить також школа й вихованнє дітий. Школа це не лиш заведення для навчання, але передовсім для виховання. Одначе виховання повинно бути очевидно релігійно-моральне і тому під тим оглядом підлягає релігійній спільноті т. зн. Церкві. Але також держава має велике заінтересування школою й вихованням дітий, бо держава не може осягнути своєї ціли, земського добробуту горожан, коли діти не будуть мати потрібного їм в житю знання і коли через відповідне виховання не стануть добрими горожанами держави. Тут належить також справа кладовищ і хоронення померших. Від належного хоронення померших в значній мірі залежить здоровля народу, над чим держава повинна мати контролю. Та рівночасно хоронення померших це також релігійний обряд і церковна урядова чинність. Тому Церква сею справою також заінтересована. Сюди належать також такі справи, як опіка над убогими, хорими й богато інших. Ці приміри повинні вистарчити, бо тут ходить лише про доказання, що такі справи мішані по своїй суті взагалі істнують, а не про вичислювання, скільки їх є.

Наведені приміри вказують, що при тих мішаних справах зовсім не ходить про якісь дрібниці, але часто це справи першорядної ваги. Хто їх повинен порядкувати? Держава сама? Тоді вона вдирається в права Церкви. Церква сама? Тоді вона вмішуваласяб у права держави. Лишається лиш одно: щоб ті справи були полагоджувані Церквою і державою разом, в найліпшій згоді, бо вони входять в обсяг інтересів обоїх.

(Далі буде).

Найбільший вибір. Приступні ціни.

ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА

і всякого рода і якости горнятка

поручає одинока українська Ф-ма

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 17—50

Тяжкий економічний стан Анґлії

Робітничий уряд безрадний.

Визначний провідник „Лейбур Партії", Сновден, заявив: Сей рік буде найтяжшим роком Анґлії від 10 літ. І не знаємо, чи не наступлять ще тяжші часи. Дефіцит в буджеті осягнув 30 міл. фунтів стерлінґів, зменшення вивозу осягнуло 50 міл., а видатки на безробіття сягають 90 міл. і ще будуть рости. Бавовняний промисл переходить вже 11-й рік депресії. Будівництво продукує кораблі але по коштах продукції, значить — нічого не заробляє. Копальні вугля держаться тільки запомогами уряду і постійно зменшують працю. Продукція стали й зеліза впала о 18 процент, а безробітних в однім текстильнім промислі коло міліон людий, щоб не згадувати про инші области. Катастрофа загрожує й Австралії, в полудневій Валії хочуть заступити металеву валюту паперовою і то без валютного підкладу, що рівналосяб виразному банкроцтву. Сновден твердить, що вже попередне (консервативне) правительство мало за високі буджети і тим підготовило катастрофу. На те відповідають консерватисти, що тоді буджети були висші, бо були висші доходи, а тепер за робітничого уряду катастрофа стає очевидна.

Найбогатший той, хто убогий на жадоби (Сенека, „Листи", 29).

В. ЧЕРНІЙ

РАДЯНСЬКА „ЛЮБОВ"

Стук у двері.

— Ввійдіть!

— Прийшли тут до вас.

Відчиняю двері.

— Сегій Сергієвич? — питає синьоке дівча.

— Так.

— Я привезла вам листа з Москви.

— Дякую. Сідайте, будь ласка.

Прибувша пошукала в торбині та каже:

— Вибачні будьте. Лист лишився мабуть у валізці.

— Пусте!

— На довго приїхали ви?

— А це вже залежить від вас, — усміхнулася прибувша. Коли найдете мені яку посаду, то...

— О, тепер це вельми трудно. Санаційні ощадности, всюди редукції...

— При взаєминах і добрій волі, можна хіба...

— Ні, — сказав я рішучо — посади не маю ніякої. Та можу вам піддати щось інше.

— Слухаю вас.

— Йде про те, що я від кількох літ задумую це зробити, та все якось мені ніколи... Оранину в бюрі маю важку. Сьогодні саме думав я про те... Поберімся.

Прибувша розсміялася й зиркнула на годинник.

— Три чверти на десяту. Коли зараз виїдемо, то за 20 хвилин будемо в З. А. Г. С-і. Маю там знайомого, тож не стоятимемо в черзі й навіть не спізнимося до бюра. Зараз закличу Марту, кухарку моїх господарів, ти... простіть ви, пані, розпорядите й сьогодні вже їстиму дома.

Я застукав у стіну.

— Я хотілаб передягнутися. Я прийшла просто з двірця.

— Це дрібниця... Потім це зробиш. В З. А. Г. С-і можна не роздягатися.

Ввійшла Марта.

— Бачиш, Мартусю, приїхала з Москви моя жінка, тож будь ласка прилагодь якийсь обідець.

— А, можна, — згодилася Марта. Що пані скажуть на перше? — звернулася до гості.

— Купіть будь ласка курку, на перше буде росіл.

— З рижом чи з зеленіною?

— Чистий росіл — відповіла річево прибувша. На друге — котлети з курки. А десер принесу вже з міста.

Я дав Марті три рублі. Відійшла.

— Тож підемо, миленька, вже десята.

На сходах вручив я їй ключ.

— Це від шафи. Видай сьогодні Марті білизну, хай занесе до прачки.

— Пощо до прачки, чиж Марта не може сама випрати? Вийде куди дешевше.

— Е, дрібничка! В прачки вигідніш, без клопоту.

В дорожці сказав я їй, що стора в лівому вікні попсована і що треба старі книжки викинути на стрих, бо загніздилися в них молі та нічю шкработять там миші...

— Добре, стору направлю сама, а книжки скажу Марті винести ще сьогодні. Не турбуйся.

Позіхнула.

У З. А. Г- С-і спитала зі здивуванням:

— То ти зовешся Барсов?

— Або що?

— На коверті листа, що я привезла є інше назвище.

— Яке?

— Не тямлю.

— А хто прислав листа?

— Марія Миколаївна.

— Яка Марія Миколаївна?

— Покровська.

— Не знаю такої.

— Це дивне.

На вулиці добула з кишені враз із платком листа й прочитала:

НАСІННЯ городовини, цвітів і господарські, з першорядних краєвих і заграничних плянтацій о найвищій силі кільчення

ПОРУЧАЄ

СКЛАД НАСІННЯ **ЕДМУНД РІДЛЬ, Львів, Рутовського 3.** СКЛАД НАСІННЯ

Дотичкі цінники висилаємо на жадання. 886 1-5.

Іменування Апост. Візитатора

Преосв. Чернецького в освітленню православного.

В 36. ч. варшавської „За Свободу“ находимо статтю Н. Добрянського п. з. „Надходяча унія. На маргінесі призначення на Волинь епископа Чернецького“. Стаття інтересна тим, що її правосл. автор при всім своїм, місцями навіть їдко неприхильнім, відношенні до Преосв. Николая, і мабуть нарочними неточностями не може Йому відмовити великої освіти, такту й ревности в духовній праці для поширення нашої гр. кат. Церкви. Щоб познакомити нашу суспільність з тим, який відгомін викликало це іменування серед православних, подаємо цю статтю в перекладі:

„Недавно іменований Ватиканом, візитатором Апостольської Столиці для всіх уніятів в Польщі поза межами Галичини, епископ д-р Николай Чернецький се уроженець Галичини. Тепер йому 45—46 літ. Епископ Чернецький вихований під безпосередним керовництвом оо. Єзуітів. Опісля рішив все своє життя посвятити праці над зеднанням церков у західнім розумінню сеї ідеї. Степень доктора богословія новий епископ осягнув в Римі, у Ватиканській Академії. Епископ Чернецький високо образований чоловік, володіє кількома чужими мовами. Не був ніколи жонатий тому, що в молодих літах зложив обіт безженства. Епископ Чернецький з вигляду дуже симпатичний, нагадує типового православного монаха, з густою чорною бородою і довгим волоссям. Він з походження Українець, по переконанню „русский“, добре володіє російською мовою і прекрасно знає російську літературу, не лише світську але й богословську.

В своїй обширній епархії, яка обіймає в першій мірі т. зв. „східні креси“, еп. Чернецький — чоловік не новий. На Поліссю й на Волині вістка про його назначення викликала велике занепокоєння серед православного духовенства і світських, бо епископ Чернецький знаний православним, особливо на Волині з 1925—6 рр. як пастир, що „не входить дверми але іншим входом“. Будучи призначеним тому кілька літ на Волинь, до диспозиції Луцької римсько-католицької курії, тоді ще священик, о. Чернецький не міг відправляти східних богослужень в словянськім обряді зі символом віри без „Filioque“ з поминанням „православних христіян“ та православних, в тім і російських святих. Його католицьке правовіря не могло помиритися з таким компромісом.

Та згодом о. Чернецький почав відправляти православні богослуження зі всіма окремішностями й ріжницями від уніятського богослуження. Показалося, що він в богослуженню приміняв т. зв. „застереження в дусі“ (reservatio mentalis) на основі котрого все незгідне з правовірною наукою мало значіння тільки „pro foro externo“. — Щож до внутрішної сути то „in foro interno“ або ‚in foro conscientiae“ еретичні відхили не мали значіння і не зменшували правовіря священика.

Мимо того при соборних богослуженнях о. Чернецький ніколи не був целебруючим священиком а все ставав на місця молодшого послідного священика і покірно кланявся після чергового возгласу целебранта молодого єромонаха, що перейшов з Почаєвської Лаври на унію. Згідно з зізнаннями перетягнених на унію єромонахів, о. Чернецький всеж таки по можности оминав такі місця, при котрих необхідне було „reservatio mentalis“. І тим пояснюється його незвичайна смиренність.

Під управою о. Чернецького велися річні курси для священиків „східного обряду“, які уладжувано в кількох місцях, що року в іншім.

Епископ Чернецький тоді, коли ще був священиком, був головним ініціятором і провідником „акції“ розложення православного монашого духовенства. Та вона на щастя не вдалася. Будучи настоятелем церкви „східного обряду“ в Костополі на Волині і потім ректором дух. семинарії тогож обряду в Дубні, епископ Чернецький перетягнув „на східний обряд“ знаних церковних летунів — б. єромонахів — Гамаліїна, Теодора, Серафима Яросевича, Іліяна, б. єродіякона Авима і єромонаха Нифонта. Сей останній знов вернув до православія і його нагороджено достоїнством ігумена. Крім того перетягнув о. Чернецький цілий ряд білого духовенства.

Еп. Чернецький, будучи на Волині, нераз зявлявся в ночі на тих приходствах, де по його інформаціям настоятелями були священики хиткі в православній вірі, або там де виникали непорозуміння між священиком і парохіянами й вів там свою „апостольську“ роботу. Визначаючись великим тактом, краснорічивістю, силою арґументації й дуже солідним науковим знанням, цей волинський і поліський апостол вспів навязати переписку з рядом православних священиків Волині. В богатьох парохіях мав приклонників між парохіянами, котрі вважали його дуже розумним православним священиком, який тільки тим ріжнився від інших, що молився не за митрополита Діонізія, а за Папу.

Еп. Чернецький, перетягнувши на „східний обряд“ б. єромонаха Серафима (для тої ціли нераз виїзджав до Здолбунова, де останній перебував) намагався війти в зносини з монахами Почаївської Лаври, але безуспішно.

Треба замітити, що еп. Чернецький чудово поінформований про всі тертя між висшим православним духовенством — членами консисторії, навіть про взаємовідношення між правосл. архиепископами і епископами. Свою діяльність на Волині вважає він не трудною й одинокою перешкодою в осягненню реальних вислідів під теперішню пору, на думку еп. Чернецького — це брак засобів.

Зовсім зрозуміло, що назначення такого рухливого „апостола“ унії поважно занепокоїло православне населення не тільки Волині й Полісся, але й усіх „східних кресів“, особливо в звязку з конфліктами між духовенством та вірними, які мали місце в останніх часах.

— Сергієві Сергієвичу Перепйолкину.

Я розсміявся.

— Це поверх вище.

— А хто це спитала й побіліла.

— Урядничина. Жонатий. Трое діток.

Відітхнула з полекшою.

— Тож до побачення, — сказав я й поцілував її в руку. В пятій прийду на обід.

— Знаменито — сказала весело й закурила цигаретку.

— Куриш?

— Так. Принеси до обіду вина. Треба чейже облити наше вінчання. А може в тебе нема грошей? Чотирнацятий. Виплата щойно завтра. Правда?

— Так.

— То обійдемося без вина. Купи пляшку пива. Но, йди вже! Ще спізнишся.

Кивнула головою й пішла до трамваю.

— Гоп, гоп Постривай!

Озирнулася.

— Вибач, я забув. Як тобі на ймення.

— Льоля.

Підійшла до мене й ми сміялися довго й гляділи собі з чуттям в очі.

Переклав **ал.**

——o——

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ

новочасної фотографії

Фото-Студіо „ДОРИС“

Львів, Пасаж Міколяша.

Тел. 30-92.

Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель. 475 7—24

Наймодерніший дім преси

Такий дім вибудував собі великий дневник в Шікагу „Дейли Нюс“. Він має власну радіостацію і власні літаки в цілях збирання інформацій. Що дня зуживає він у своїй друкарні 4.500 кґ. друкарської фарби, 50.000 металю на склад і кліші, посідає 9 великих ротаційних машин і 54 лінотипів (машин до складання). Дрібні анонси збирає той дневник таким способом, що ряд його телефоністок сидить при машинах з телеф. слухавками на вухах і зараз пишуть одержані телефоном анонси на стяжці, подібній до тої, якої вживають телеґрафісти. Та стяжка постійно суне до друкарні автоматичним приладом так, що не тратиться ні секунди на ношення анонсів до друкарні. Цілий дім-хмародер — заосмотрений у спеціяльні комини й вентилятори для витягання диму, бо недалеко залізнича стація. Річ ясна, що той дім коштував грубі міліони.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки

Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“

виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові. 887 1—12

З політичного гумору

Гуморист. орґан „Врублє на даху“ приніс такий дотеп: Коли опозиція остро виступила проти б. віцеміністра Цара, він мав несподівано зявитися в президії свого клюбу і дріжачим голосом закликав: „Бебе, Цара храні!“...

Вже старинні підмітили одинокий рис, котрий характеризує всіх дикунів без виїмку: вони як стій покидають старе задля нового (Лярошфуколь).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 6-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

Анґлія й українська справа

Спеціяльний кореспондент „Катовіцер Цайтунґ" доносить: По відомій вже петиції 65 анґлійських послів до Союзу Народів в справі української меншости в Польщі приготовляється ще одна петиція, яку підписали визначні члени анґлійської суспільности. Між петентами знаходяться колишній представник Анґлії в Союзі Народів, професор Джільберт Муррей, дальше визначні борці за права меншостей в Лізі прихильників С. Народів льорд Дікенсон і Напір, проф. Вальтер Моберлей й Арнольд Тойнбек, сей останній з Королівського Інституту для міжнародних справ в Лондоні, церковні представники Конан Доналдсон і Рек, Тос Райтінґел, о. Сайтон Річардс, директор й управитель „Манчестер Ґардіян" Ц. П. Скот і відомий в цілому світі письменик і журналіст Филип Джіббс, посли до парляменту Вальтер Елліо, Ф. Левеллінґ-Джонес, Елеонор Ратбон, б. міністр рільництва і теперішний член палати лордів, лорд Ноель Букстон, пані Сванвік, бувш. член анґлійської делеґації до Союзу Народів і референт меншостевих справ леді Ронда й коло двацять особистостей зі суспільности Анґлії. На разі ще не усталено чи ся петиція піде просто до Союзу Народів, чи петенти вдоволяться спрямуванням її до анґлійського міністра закордонних справ. Є відомости з абсолютно достовірного жерела, що п. Гендерсон вповні здає собі справу з величезного значіння тих петицій і сильного вражіння, яке вони викликали в анґлійській публичній опінії. Комітет Трьох, що вже займався 5 українськими петиціями на січневій сесії Союзу Народів, відбуде засідання в Лондоні 1. марта і можна очікувати, що цей Комітет, що складається з представників Анґлії, Норвеґії й Італії, дасть українським петиціям такий напрям, на який вони з огляду на своє значіння заслугують. Треба припускати, що Комітет Трьох виступить з тими петиціями перед Радою. До такого заключення треба сьогодні прийти на підставі настрою. Вище згадана петиція незвичайно обширна і має велике число прилог. Петенти звертаються проти метод пацифікації, які примінено в Схід. Галичині і твердять, що власти своїм поведенням нарушили ріжні параґрафи договору про охорону національних меншин. Вони кількакратно підчеркують свою прихильність до польської держави і мають повне зрозуміння для її тяжкого положення. Одначе вони набрали переконання, що з Українцями поводяться несправедливо, бо обіцяної їм автономії ніколи не впровадили. Петенти підчеркують значіння документу, даного польській делеґації 24. листопада 1919 р. і рішення великодержав з 15. марта 1923. Дальше твердять, що польський шкільний закон з 31. липня 1924 р. не відповідає вимогам договору про національні меншости. Петенти вказують також, що їх погляди на події в Україні опираються на основнім перестудіюванню матеріялу, який походить з жерел, котрі петенти уважають обєктивними і незалежними. Спеціяльний кореспондент „Манч. Ґардіян-у", б. міжнародна секретарка Світового Союза Жінок, Мері Шібченкс, лондонський кореспондент шікаґовського „Дейли Нюз", Еліо — це люди, котрі тішаться повним довірям петентів. Їх інформації склонили петентів до підписання цеї петиції. До цеї петиції долучено також велику скількість документів як пр. лист 7 українських капітульних епископів до Папи, пастирський лист митроп. Шептицького, апель „Союзу Українок" в Празі як також кілька записяжених зізнань Українців. Значіння цеї петиції полягає передовсім на знаменитій опінії петентів і великій ролі, яку вони відграють в публичній думці Анґлії. В кождім разі воно свідчить про те, як далеко сягає занепокоєння анґлійської опінії з приводу подій у Східній Галичині.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Анґлійська преса про енцикліку. Анґлійська протестантська преса загально не заняла виразного становища супроти найновішої папської енцикліки. Орґани „Дейли Експрес" і „Піпл" помістили про неї короткі нотатки. Перший з них пише: „Папська енцикліка про супружжа, контролю уродин, розводи, товариські супружжа і впроваджування неплодности не може будити ніяких сумнівів що до відношення римської Церкви до тих справ; воно таке як було завсіди. Не звертаючи однак уваги на ясність і рішучість енцикліки, цікава вона рівнож з огляду на універсальність авдіторії, бо звернена до 350 міліонів католиків всіх народностий і рас. Універсальна булаб вона навіть тоді, коли булаби призначена для меншої ґрупи ісповідників — бо сама тема її — універсальна". Другий згаданий часопис говорить про енцикліку так: „Не можемо відмовити Римови подиву їзза рішучого „так" і рішучого „ні" в усіх спірних справах. Не шукає він зручних компромісів: для своїх синів і доньок він рішучий провідник. Не маємо обовязків супроти Ватикану, одначе знаємо, що світ потребує нині сильного, незрушимого проводу. З тої точки погляду добре, що зі столиці християнства кинено в світ такий рішучий, розказуючий тон. В кождім випадку, він є виразним противенством в порівнанню з розбіжними поглядами й субтельно виконципованими ухвалами наших власних епископів, котрі недавно висказувалися в тім самім надзвичайно важкім предметі..."

Боротьба з катол. Церквою на Литві прибирає щораз більші розміри. Коли замкнено всі 70 відділів катол. Союза Молоді, катол. Епископи на Литві в порозумінню з католицьким нунціем видали спільний пастирський лист, котрим напятнували се як нарушення конкордату. На те урядовий орґан „Ліетувос Аідас" відповів глумом. Колиж катол. студенти Литовці виступили в оборонї чести поневіряних Владик, увязнено 5 провідників студенства. Вони стануть перед воєнним судом. Колиж піднялася филя обурення в краю, уряд взявся до нищення орґанізацій, що ведуть катол. акцію і декретом ч. 39.126 розвязав ті орґанізації з сотками тисяч членів. Реліґійним конґреґаціям заборонено займатися научуванням молоді, ділами милосердя і — спортом. В цілім краю панує воєнна диктатура. Парлямент розвязано ще в р. 1927 і досі нема виборів.

Слідство в справі заглушування промови Св. Отця. Апостольська Столиця поручила папському нунцієви в Парижі справдити поголоски, що промову Св. Отця перепиняла якась заграничная радіостація, правдоподібно большевицька. Колиб доходження довели до ствердження цього факту, тоді Апост. Столиця енерґійно запротестує проти такого нарушування міжнародних прав.

——o——

ВЕЛИКУ ПОВІСТЬ
„РОКСОЛЯНУ"
тільки за 6 зол.
або инші наші видання з 50% знижкою вже з почтовою оплатою одержать ті наші Передплатники, котрі до дня 10. березня 1931 р. вирівняють передплату „Нової Зорі" до кінця 1931 р.
Книжки висилаємо негайно по одержанню передплати і письменого повідомлення, які книжки прислати.
Адміністрація.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗА ЗДОГАДНИЙ ЗАМАХ НА МАРШ. ПІЛСУДСКОГО обвинувач. Ягодзіньского, Трохімовича і Бялковского засудили на оден рік вязниці за приналежність до „пятки", яка мала орґанізувати замах. Б. посла Дзенґелевского та Марковського увільнили. Від самого закиду замаху на Пілсудського увільнили всіх обвинуваченых.

„НЕДІЛЯ" порушила справу створення одної національної політики, т. є. Міжпартійної Ради в краю й закордонного центру.

200 КАРНИХ СКАРҐ внесено проти послів німецького парляменту з хвилею коли парлямент ухвалив знесення недоторкальности за поповнені ними обиди.

НІМЦІ ДІСТАЛИ ПОЗИЧКУ 119.5 міліонів марок, опроцентовану на 6%. В склад консорції банків, які взяли участь в позичковій трансакції, входять фінансові інституції Америки, Швайцарії, Голяндії, Німеччини, і Банк де Парі е де Пеї Ба.

КОРОЛЬ АЛЬФОНС XIII АБДИКУЄ? „Журналь" доносить: Король Альфонс XIII мусів згодитися на підписання документу, в якім торжественно зобовязався *зречися всякої ініціятиви в правлінню* державою аж до відповідного рішення народних зборів. Король мавби зректися всякої інтервенції в справі вибору членів кабінету і видавання декретів.

В ЕСПАНІЇ повстала нова партія, протимасонська й антисемітська. В своїм орґані доказує вона, як жидівсько-ліберальна преса в Европі причинялася систематично до викликання неспокоїв в Еспанії, на спілку з большевицькими безбожниками.

З ВАШИҐТОНУ доносять, що американське військо опустить Нікараґву зараз. Остане лиш 500 жовнірів маринарки в м. Манаґва аж до часу, коли буде вибраний новий президент, т. є. до 1932 р.

„ЗМЕНШІТЬ ЗБРОЄННЯ, ОБНИЗИМО ДОВҐИ". Американський мін. війни Гарлей сказав у промові на засіданню Експортового товариства, що він у міродатних кругах попирав думку, щоб Америка признала 50 проц. знижку довґів европейським державам, коли вони згодяться на відповідне зменшення зброєнь. Таке саме зобовязання прийме також Америка.

УСТУПКИ ДЛЯ ЖИДІВ В ПАЛЕСТИНІ. Комісія анґлійського уряду для переговорів з Жидівською Аґенцією приняла текст анґлійського уряду в справі Палестини. В заяві уряду є мова про великі концесії для сіоністів і уневажнюється ті точки т. зв. Білої Книги, які викликали протести сіоністичного табору. Заява передбачує також нову схему розвитку Палестини по думці жадань сіоністів в справі еміґрації й купна рілі.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

РОЗДВОЄННЯ ОСОБОВОСТИ

Зміст: Роля памяти у свідомости свого „я". — Дві свідомости в однім тілі. — Їх чергування. — *Пастор, який впав до свідомости новонародженого хлопчика і ряд инших прикладів.* — Механізм роздвоєння особовости. — Організм як спільнота.

Що може бути більше одноцільне, більше індивідуальне, більше незмінне, як свідомість нашого „я"? Всьо може змінятися зовні нас і внутрі нас: окружаюче середовище, предмети і живі істоти, весь зовнішний світ, наші власні почування і представлення. Та в тім потоці змін свідомість нашої особистости, свідомість нашого „я", лишається без огляду на всі метаморфози, як щось постійне, тотожне у своїй безперервности, подібне до невгасаючої лямпки в хуртовині буття. Свідомість своєї особовости звязана з тотожністю свого „я".

Та свідомість нерозривности свого „я" звязана з тяглістю памяти. Одноцілість моєї особовости зарисовується в моїй свідомости як память одної безперервної лінії переживань. Моя особовість гасне там, де переривається лінія моїх споминів. В глибокім сні, в безтямі, в запамороченню, память щезає разом зі свідомістю. А брак свідомости означає очевидно і брак усвідомлювання собі своєї особовости. Але й на яві при задержанню свідомости, коли наступить утрата памяти, може наступити обрив постійности свідомости свого „я". Свідомість своєї особовости може перериватися. Вона може мати люки і перекручування, може роздвоюватися і взагалі розгалужуватися, може вироджуватися й бути спараліжована. Тоді недуги памяти стають „недугами особовости". Память, як взагалі характер нашої свідомости і психічні диспозиції залежні від стану організму. Недуга памяти повстає наслідком певної пертурбації в нервно-мозковім апараті. Недуга особовости означає втрату координації або розлуку тих підставових усвідомлень, з котрих складається ціла свідомість інтеґрального „я". І тоді показується, що наше „я" зовсім не таке одноціле й одне, як воно нам представляється в нормальній свідомости нашої особовости. Бувають патольоґічні випадки, коли люди зовсім забувають, хто вони. Підчас останної війни лучалося, що жовніри й офіцири, ранені в голову, часом зовсім забували свою особовість. Такий стан може тривати нераз довго. В порівнанню з правним і горожанським положенням, люди, які „згубили себе", пригадують підкинених дітий незнаних родичів.

Недавно публична опінія була заворушена процесом з причини одного чоловіка, що стратив свою особовість. Дві ріжні родини з однаковим переконанням уважали його своїм головою. Присуд в цій справі був справді Соломоновий, в справі... дорослого. Суд „присудив" непамятаючого роду батька одній з родин. Та судовий вирок не усунув сумнівів.

Бувають інші випадки частинної амнезії (утрати памяти): осібняки не забувають своєї особовости, забувають тільки котрусь епоху свого життя або набуте знання, пр. забувають своє ремесло або забувають рахувати. Др. Калюзе оповідає про одного 17-літного підростка, котрого заслано до кольонії для малих переступників в Сент-Юрбен'і за дрібну крадіж і волокицтво. Там його приучували працювати на рілі. Працюючи у винограднику, нехотячи взяв у руки змию, що скривалася у лозах. Зі страху хлопець стратив свідомість, після чого дістав сильний нервовий напад і параліж нижних кінчин. Хлопця дали до шпиталя для психічно-нервових недуг у Вонвіялі. Тут його характер зовсім змінився. Він був дуже вдячний за те, що ним запопадливо піклуються. Стидався й жалував свойого минулого. Обіцяв поправитися і на будуче жити з чесної праці. Його навчили шити і він пильно віддався тій роботі. Та одного разу дістав істерично-епілептичний напад, по якім запав у глибокий сон. По тім нападі в недужого пробудився давний характер. Він цілком забув усе своє життя на протязі попереднього року. Він думав, що все ще находиться в Сент-Юрбені в кольонії. Зовсім не памятав пройденої кризи і в лічниці нікого не пізнавав, ні лікарів, ні прислуги, ні других хорих. Памятав тільки випадок зі змиєю, але не вірив, що він дістав параліж. Він нічого не памятав, счиняв бешкети, кляв, крав чужі річи, бився зі службою. І його знова муcіли вислати до кольонії...

Осібливо цікаві такі випадки, коли чоловік на якийсь час зовсім тратить свою особовість, забуває все своє минуле життя, стає іншою особою і по якімсь часі знова вертає до первісної особовости, забуваючи при тім стан своєї другої свідомости. Таке чергування може періодично повторятися. Тут має місце роздвоєння особовости. Дві психіки в однім тілі.

Піер Жане оповідає пригоди невропата Ру, субєкта, котрий від молодих літ мріяв о далеких морських подорожах. Ру постановив взятися за якенебудь мандрівне ремесло, щоб якнебудь дістатися до моря. Нанявся на службу до одного мандрівного майстра, котрий займався направою порцелянової посуди. Ру зовсім забув про своє давне положення і про матір, котру покинув. Зі своїм господарем б. субект подорожував в напрямі на південь. Оден день був для них дуже удачний, прихід з роботи був більший як звичайно. Господар рішив угостити Ру добрим обідом, тимбільше, що „нині празник св. Марії". Тільки господар висказав цю фразу, як Ру змінився на обличчі, почав дрожати і допитливо дивлячись на нього кликнув: „Але хтож ви такий? Чому я тут з вами? Що я тут роблю? Де моя родина? Ви висказали імя моєї матери. Я пригадав собі свій дім. Я більше не хочу оставати з вами!" Між Ру і його господарем, котрий не *хотів його пустити*, вивязався спір. Пішли до мера, щоб їх розсудив. Той післав до матери телеґрафічний запит. Пані Ру зажадала, щоб їй вернути сина. Таким чином б. субєкт пробудився і пригадав собі свою матір по 3 і пів місяцях, по тім як припадково почув її імя. Цікаво, що Ру в подібний спосіб нераз покидав свій дім. Кождим разом руководила ним уперта думка: дійти до моря. По кождоразовім „пробудженню" він ніколи не памятав о пригодах, які з ним лучалися підчас його мандрівок.

Американський доктор Осборн описав переживання одного бляхаря, що жив близько Філядельфії, був зовсім здоров, працював у власній робітні, вів правильне життя і дуже любив свою родину. Всьо йшло вдома добре. Аж в одну *листопадову суботу бляхар вийшов* забавитися і не вернув. Грошей з собою не взяв. Всі пошукування були без успіху. Жінка звинула його робітню і перенеслася до Шикаґа. По двох роках у фабриці бляхи в далекім місті одного з полудневих стейтів один робітник нагло кинув роботу і дико закричав: „Боже мій! Де я? Яким чином я сюди забрив? Таж це не моя робітня! Де я?" Се був наш пропавший бляхар. З нього сміялися, хоч він оповів усю свою історію; він жеж спокійно працював у фабриці кілька місяців. Кінець-кінців мусіли повірити. Він щойно тепер пробудився зі свого другого стану. До фабрики нанявся як простий робітник під фіктивним іменем і працював у ній взірцево. В тім періоді забув все своє минуле життя, всю свою особовість. Потім відшукав у Шикаґу свою родину і почав жити попередним життям.

Другий випадок описав американський доктор Дена. Його пацієнт, молодий чоловік 24 літ, діяльний і спосібний, попав у психічну депресію ізза фінансових невдач і затроєння ґазом. В тій депресії він блудив словами. Його дали до санаторії. Через тиждень його манія щезла, але він „загубив свою особовість". Молодий чоловік не памятав, хто він і де він. Зовсім забув своє попереднє життя. Забув богато слів і говорив лише прості фрази. Не вмів читати, забув рахувати. Не пізнавав своїх родичів, сестри, жінки. Не знав, що таке супружжа. Постепенно будилася його память: з трудом читав ґазети, вчився рахувати, рисувати, мав тільки трудощі з абстрактними назвами. Замітне це, що в своїй другій свідомости він ліпше відчував музику, ніж в нормальнім стані. Підростком був невіруючий Останними роками став склонюватися до атеїзму. По трьох місяцях його память пробудилася, до нього вернула давна його свідомість. Він пізнавав свою родину. Його давні спосібности відродилися. Але він нічого не памятав з переживань підчас трьох місяців своєї другої особовости. Потім став жити нормальним життям.

1911 р. в маленькім місточку Узедомі був 24 роки бурмістром Павло Треммель. Колись студіював на університеті й у військовій службі дослужився степеня офіцира. Треммель був взірцевий муж і батько. Був теж примірним урядником і міг числити на щасливу карієру. Та часами тратив свою особовість. Раз Треммель нагло щез. Він опинився аж в Парижі, де замешкав при німецькій родині. Щойно по якімсь часі одного ранку підчас голення подивився на себе в зеркало і нагло пригадав собі, що він — Павло Треммель, узедомський бурмистр. Він негайно написав до своєї жінки, післав рапорт до своєї власти й вернувся назад до Узедому. Проти нього підчас його неприсутности внесено дисциплінарну скаргу. Треммеля обвиняли *в неправильностях* й у зловживанню в службі. Доходження були для нього крайно прикрі. Експертиза психіятричної клініки ґрейзвальдського університету ствердила, що тут заходить випадок недуги. По році Треммеля регабілітували. Минуло кілька місяців. Дня 28. березня 1913 року після одного з засідань Треммель знова щез без сліду. Він „найшов себе" аж в однім пограничнім місточку Саіді, в північній Африці. Що він там робив? Був жовніром чужинецького леґіону, на службі у Франції. Як він туди забрив? Показується, що в три дні по згаданім засіданню в місті Свінемінде, де його бачили останній раз, він опинився в Парижі, в канцелярії для вербування рекрутів. Під призвіщем Тунце підписав умову в чужинецький леґіон на 5 літ. Його відіслали до форту Сент-Терез, відти до Саїду. Був примірним жовніром, не користувався правом недільних виходів, свобідний час посвячував студіюванню Канта. Одного травневого дня 1913 р. леґіонер Тунце, переходячи коридором касарні, прочитав призвище одного німецького шляхтича, котрий сам в тій хвилі зявився в дверях. В голові леґіонера блиснула думка. Він поставив собі питання: „Я вже десь

того чоловіка бачив... Звідки я знаю його призвище?“ По лінії сеї асоціяції Тунце почав пригадувати собі попереднє життя. „Особа сержанта, — оповідав він опісля, — добре була мені відома, так як його призвіще, бо ми оба колись служили як лейтнанти в тім самім гарнізоні. Таким чином я пробудився і пригадав своє минуле. Я зараз пригадав собі, хто я, пригадав, що в мене жінка, діти. І мене огорнула роспука на думку про теперішне положення“. Треммель-Тунце не гаючись знова написав про себе жінці. Його рідня напружила всі сили, щоб добитися його звільнення. Про цю незвичайну подію заговорила преса. Родина Треммеля звернулася до французького міністерства війни. Назначено експертизу. Треммеля післали у военний оранський шпиталь, де лікарі обсервували його 4 місяці. Після того його звільнили зі служби і зі всіх його зобовязань.

Найцікавіший випадок роздвоєння особовости одного молодого американського пастора Ганна описали Сідіс і Гудгарт. Томас Ганн, поправляючи упряж, впав з карети. Його підняли при втраті свідомости й відвезли до дому. Коли Ганн пробудився, з цікавостю почав оглядати окружаючу обстановку. Він не розумів того, що до нього говорили, не міг відповідати на питання. Показалося, що він цілком стратив здібність говорення. Ганн не пізнавав ні людий ні річей. Він мав враження, одначе не розумів їх. Світ був для нього хаосом вражінь. Він не визнавався ні в часі ні в просторі. Не міг оцінити ні віддалі, ні форм, ні величин. Він наче нагадував новонароджену дитину. Ганн цікавився тільки рухами. Але не знав їх причини. Не відріжняв своїх рухів від рухів предметів. Відчував голод, але не знав його причини. Коли йому давали харч, він не знав, що з тим робити. Коли йому клали поживу в рот, він не вмів її розжувати. Лиш рідку поживу проковтував при помочі відрухів. Потому навчився їсти. Та його ум працював. Він почав вимовляти слова і постепенно навчився висказувати свої думки, визнаватися в часі і просторі. Став відріжняти живі єства від мінеральних річий і ростин. Спочатку уважав живим усякий предмет, котрий рухався, потім дивувався, чому від вітру листя дерев колишеться. Довгий час не знав ріжниці між мущиною й жінкою. Незабаром навчився співати, грати на інструментах, читати й писати. Та про своє минуле життя не знав нічого; він довідувався про те щойно від других. В нім були дві особовости; тільки перша здавалося вмерла по нещаснім випадку, який перемінив його в немовля. Але чи зовсім щезла? Ні. Сліди її збереглися в підсвідомости. Ганн оповідав про свої сни. І тоді показувалося, що в них йому представлялися картини й події попереднього життя, яких він на яві не памятав. Ту саму підсвідому память проявляв в стані гіпнози. В тім стані він відкривав і таке знання, якого не мав у стані другої свідомости. Його привезли до Ню-Йорку. Одного ранку пробудився і показалося, що в нім пробудилася перша особовість. Ганн нічого не памятав з того, що переживав підчас другої свідомости. Дивувався, чому опинився в Ню-Йорку. Не пізнавав лікарів, котрі лічили його в другій свідомости. Це, що йому оповідали про його другу свідомість, приймав як жарт. Опісля в нім пробуджувалася то перша то друга свідомість. Між обома станами залишалася непроходима барієра: при першій свідомости він нічого не памятав про другу і наоборот. Ганн був в роспуці, коли йому в однім стані свідомости говорили про його переживання другої свідомости. Вкінці наступив момент, коли міг памятати оба свої стани свідомости. То був для нього дуже прикрий, критичний момент. Він усвідомляв собі обидві свої особовости. Вони у нього протиставилися одна другій. Боролися дві памяти: котру особовість вибрати? Котра з них правдива? Боротьба скінчилася синтезою обох особовостей. Роздвоєння скінчилося. Томас Ганн знов став одною нормальною особою... (Кінець буде).

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

Linhardt, Norbert, UNSERE IDEALE. Lebenswichtige Kapitel aus der katholischen Ethik. 1—5 Tausend. 8° (XII + 350) Freiburg im Breisgau 1930, Herder. Брош. 4.60 М.; в картоновій опр. 5.0 М.; опр. в полотно 6.40 М.

Книжка „Наші ідеали“ це звязкий виклад католицької етики для освічених мірян. Це очевидно зрілий плід довголітних студій над етикою й моральною богословією св. Томи і взагалі схоластичної фільософії. Книжку читається легко. Особливо варт її поручити нашій студентській молоді. Зміст її поділений на чотири части: I. Вступні питання етики. II. Людина і власна особовість. III. Людина й суспільність. IV. Людина та її Бог. Замовляти можна у: Verlag Herder et Co Freiburg im Breigau (Німеччина) або у: Verlagsbuchhandlung Herder, Wien, Wol'zeile, 33.

Dr. Heinrich Kanpel: „DIE DAEMONEN IM ALTEN TESTAMENT“. Авґсбурґ, 1930. Ст. 150. Брош. 8 марок, в оправі 10 м. Такого твору про демонольогію католики досі не мали. Сей проблєм так під оглядом догматичним як і з огляду на старозавітну ерзегезу має особливше значіння тим більше, що автор удачно полємізує з ліберальними авторами найновіших часів, виказуючи велике знання.

Вогонь може але не мусить знищити Вашого майна. Смерть мусить прийти і положити конець Вашому життю та Вашим стараннням про родину. Смерть може прийти кождої хвилі і тому Вам треба негайно забезпечити родину, подбавши для неї про життеву полісу в Товаристві

4-28 **„КАРПАТІЯ“** 874

Львів, Руська 18.

Повчаючі цифри

„Статистичне Вядомосьці“ подають чисельний вислід протиалькогольного плебісциту в Польщі в часі від 1920 до 1930 р. Вислід плебісциту дуже повчаючий для українського плебісцитового руху. На 629 плебісцитів, переведених протягом 10 літ в цілій державі, Українці перевели 402 плебісцити, Поляки, Німці і Білоруси тільки 67. Зате найбільше плебісцитів уневажнено Українцям. На 402 плебісцитів уневажнено 277. Коли ще до того додати 23 невдатні плебісцити, то вийде, що в нас тільки 102 громади мали щастя позбутися коршем. Плебісцитовий рух став більше масовий від часу оживлення діяльности протиалькогольного Т-ва „Відродження“. Як переводити плебісцити, про це інформує брошура І. Герасимовича „Як боротися з алькоголем і коршмами?“ і статті д-ра Ґоцького в „Н. З.“.

Охочих та метких кольпотерів

для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ у Львові, вул. Зіморовича 20.

Дуже догідні та корисні умови!

797б 6—8

НОВИНКИ

Влом до українських інституцій. З Перемишля доносять, що там вломилися злодії до Окружного Союзу Кооператив, розпороли огнетревалі каси і забрали коло 15 зол. Ті самі злодії перебили діру в мурі, дісталися до „Народ. Базару“ і вкрали тютюну на 190 зол., штемплеві і почтові значки вартости 319 зол. і готівку 93 зол.

У Львові відбулося посвячення великої санаторії Каси Хорих при вул. Курковій. Санаторія призначена для хорих на чахотку і має 200 ліжок.

Роман Біда засуджений на кару смерти в процесі УВО в справі бомбового замаху на Східні Торги помилуваний президентом РП. Кару смерти замінено на 15 літ тюрми.

Мін. внутр. справ Складковський заявив депутації Союзу льокаторів і сублькаторів, що побоювання щодо підвишки мешканевого чиншу передчасні. Про ліквідацію закона в справі охорони льокаторів не може бути мови. Міністр обіцяв в справі підвишок комірного як досі виступати все в інтересі льокаторів.

Число безробітних в Польщі по останнім даним виносить 352,431 осіб, при чому державні запомоги бере 122,257 осіб.

Розшарпані ґранатою. Ілля Скорик і його брат Осип, ковалі з Сільця, коло Божикова, пов. Підгайці розбирали 8 цм. арматне стрільно. Стрільно вибухло й обох Скориків та ще одного Ілька Трибуса, що приглядався, розірвало на куски.

18.000 утікачів з „раю“ прибуло в останнім році до одної тільки Фінляндії, з того 10.000 корінних Москалів.

Нова столиця Індії. Віцекороль Індії льорд Ервейн казав посвятити нову столицю Індії Ню Дельгі, вибудовану в безпосереднім сусідстві старого Дельгі. Місто збудовано в стилю, який лучить европейську доцільність з індійською архитектурою.

Оригінальна кара. Православний священик Рубенської церкви, пов. Столін, Йоан Рожанович, покараний православною церковною владою карою 50 золотих за недопустиме і некультурне відношення до журналу Синоду „Воскресное Чтеніе“. В чім виявилося це поведення, „Воскр. Чтеніе“ не подає.

Снігові заметілі в Австрії. На просторі майже цілої Австрії впали великі сніги, які спинили зелізничий рух майже на цілім просторі тої держави. На численних лініях поїзди взагалі не йдуть. В самім Відні наслідком метрових сніжних засп уличний рух майже припинений. Маси снігу доходять до метра висоти. Трамваї ходять лиш спорадично. Метереольоґи твердять, що сніг буде дальше падати.

Міжнародні фальшівники грошей. В Стокгольмі викрили велику орґанізацію фальшівників долярів і фунтів стерлінґів. Арештовано кілька осіб, м. і. німецького горожанина Й. Кортеса і совітського Вас. Маханова. Фальшівники вспіли вже пустити в обіг понад 2 мілїони долярів і 300.000 фунтів стерлінґів.

Сила забобону. Австралійська ґазета „Сідней Сан“ таке пише: На корабли „Кабаріте“ везли ладунок порожних домовин. Нараз коли корабель знайшовся на повнім морі, залогу зложену з туземців огорнув панічний страх на думку, що домовини можуть викликати нещастя. Не богато думаючи, забобонні моряки мимо опору капітана корабля викинули всі домовини в море.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 25-50

ДОПИСИ

УКРАЇНСЬКА ЗАХОРОНКА В СТРИЮ на Ланах переходила в минувшім році поважну кризу, а саме з причини непорозуміння з товариствами, котрі містяться в однім будинку громадськім. Тепер відносини змінилися на краще, праця йде в повній згоді і порозумінню. Захоронка ведена вправними і працьовитими руками Сестер Служебниць Пр. Д. Марії ожила, в Церкві блистять окраси і чистота завдяки їх праці. Заходом захоронки виставлено в день св. Николая одноактівку з пописом дітий, а 1-го лютого казку п. з. „Дід Мороз“ з гарним успіхом. Мимо тяжкої матеряльної кризи громадянство Ланів, вдячне за працю Сестер для добра Церкви і захоронки, старається по своїм силам прийти з матеряльною допомогою. За дотеперішню працю „Спасибіг“ а на будуче витревалости і вдоволення бажає — член захоронки.

——o——

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† о. Іван **Рогужанський,** б. декан пістинський, крилошанин-ювилят, помер у 80-м році життя і 57-м р. священства в Ключеві В., пов. Коломия. — В. Й. П.

† о. **Матей Попович,** парох Павлова (Радехівщина) упокоївся в Бозі дня 8. с. м. в 72-м році життя й 46 священства. Похорони відбулися 11. с. м. при участи 17 священиків та великої маси народу. — В. Й. П.

† **Василь Білецький,** емеритований професор академ. ґімназії у Львові й б. директор приватної ґімназії „Рідної Школи“ в Рогатині, помер у 76. р. життя у Львові дня 18. лютого 1931. Покійний знаний був як опікун молоді і визначний педагог. Він теж був членом-основником Т-ва „Відродження“ й великим прихильником протиалькогольного руху. Не хорував ні одного дня, притомний був до останньої хвилі. — В. Й. П.

ОПОВІСТКИ

В ДРОГОБИЧІ

отворив Преосв. Перемиський Епископський Ординаріят, з днем 1. лютня 1931 року

МАЛИЙ ДУХОВНИЙ СЕМИНАР

з пляном науки ґімназій клясичного давного типу з клясами IV, V, VI, VII і VIII в цілі підготовки кандидатів для духовного звання. Охочі мають негайно, найдальше до 28. лютня ц. р. зголоситися до вписів під проводом батьків у канцелярії Ректорату в будинку б. української ґімназії при Сніжній вул. і принести зі собою метрику народин, останне шкільне свідоцтво, посвідку щіплення віспи і свідоцтво моральности.

1—2 Ректорат.

Рукописів Редакція не звертає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ кооперативи „Священича Поміч“, укр. кат. дух. кооперативи з обм. порукою в Станиславові, відбудуться в четвер дня 26. лютого 1931 р., в канцелярії Уряду парохіяльного з таким порядком нарад: 1. Відкриття Зборів і вибір Президії. 2. Відчитання протоколу попередніх Загальних Зборів. 3. Звіт Управи з діяльности і рахунків за рік 1930. 4. Звіт Надзірної Ради. 5. Відчитання звіту з ревізії переведеної з рамени Р. С. У. К. 6. Затвердження звітів і білянсу за рік 1930. 7. Вибір Дирекції і Надзірної Ради. 8. Зміна статута. 9. Розділ чистого зиску за 1930 р. 10. Внески і запити. — Звіт, річні замкнення і білянс виложені в льокалі кооперативи до перегляду членам — Надзірна Рада.

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспах. 865 11—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 8—50

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.
ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38. 884 1-10

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 32—50
812

Колпаки, реверенди, папістики, плащі для Всечесного Духовенства. **Одяги для мущин** — після найновіших взорів виконує солідно і дешево з власних матеріялів
СТЕЦЬ МИХАЙЛО ЛЬВІВ, ЗЕЛЕНА Ч. 31.
Абсольвент академії крою в Штуттґарді і Липську.
881 1—3

Поручаю на догідні рати:
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
РОВЕРИ
ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ
Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.
ЛЄОНАРД ВАНКЕ, механік
ЛЬВІВ, Краківська 16.
884 1-10

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 5—25

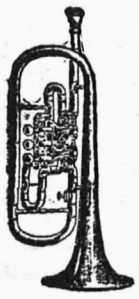

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Нєвчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 9—25

НЕДУҐИ ЛЕҐЕНІВ. Туберкульоза легенів є неумолима і щорічно без ріжниці пола віку і стану, скошує міліони людей. — При поборюванні грудних недуг та бронхіту, впертого та томлячого кашлю і т. п. примінюють лікарі **„Balsam Thiocolan-Age“** Гонсецкого що влекшуючи виділювання флеґми, скріплює орґанізм і самопочуття недужого, побільшує тягар тіла і усуває кашель. Уживається за порадою лікаря. Продають аптики. 851б 9—10

ВІДЗНАКИ, емаліовані витискані для П. Т. товариств, шкіл, клюбів спортових і т. п. ЦЬВЯХИ до прапорів. ТАБЛИЦІ металеві прасовані і мосяжні для П. Т. адвокатів, лікарів, нумерація домів, місточок і сіл.
Арт. Ф-ма печаток
ҐУМОВИХ І МЕТАЛЕВИХ.
Виконує аристично, скоро і по найнищих цінах Ф-МА
„S I G N A”
ЛЬВІВ, пл. Ґлуховських 15.
(побіч аптики Вп. Еттінґера.)

КЛІШАРНЯ
„ЦИНКОТИП”
Львів, вул. Стрілецька ч, 6.
Тел. 88-42.
Виконує друкарські кліші одно і більшебарвні, точно, солідно і дешево. 877 4—5

З днем 1. січня 1931 р.
у Львові, вул. Бляхарська ч. 11.
Дім Ставропіґії. — Тел. 93—21.
ВІДКРИТО:
ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ФРИЗІЄРСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ
Теодора Кутковського
мистця Львова на 1930 рік.
Відзначеного золотою та срібною медалею на фризієрських конкурсах. Виконує по конкуренційних цінах: голення, стрижку волосся, ондуляція водна і стала, фарбування волосся, манікір. 869 5—5
Для Вп. Пань окремий ґабінет. В абонам. спеціяльна знижка.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На осінний і зимовий сезон
поручає найновіші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 8-?

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 Телефон ч. 60-04. 12 -?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 1

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 26. лютого 1931. Ч. 14. (414)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Католицизм і Польща

„Польонія", орґан Корфантого, пише в ч. 2.290: Деякі посли з ББ як оо. Чуй і Жонґоллович люблять шермувати іменем теперішнього Папи й покликуватися на його повне довіря до Польщі та на його задоволення відносинами в Польщі під оглядом католицизму. Перебіг авдієнції амб. Скшиньского в Ватикані поставив ті твердження під великий знак запиту. А тепер примас Польщі кард. Гльонд виголосив в 9-ту річницю понтифікату Пія XI. промову, в якій м. і. сказав: „Переразило нас, що проєкт нового подружого закона зі всіх істнуючих законів найблисший до большевицького. На щастя появилася енцикліка Пія XI про подружжа. По ній не уявляю собі, щоб у Польщі знайшовся уряд, який предложивби соймови такий проєкт і сойм, який ухваливби такий проєкт". Священики-посли Чуй і Жонґоллович, додає „Польонія", мають тепер вдячне поле до інтервенції, оскільки заборона посольських інтервенцій не відноситься й до послів з ББ.

—o—

Трагедія визначних Білорусинів

В Мінську (в Большевії) застрілився білоруський вчений проф. Ігнатовський і зранився білоруський поет Янко Купала. Причиною цих розпучливих кроків були безнастанні напади на них комуністичної преси за їх національно-білоруські переконання. Хоч оба вони перед кількома днями оголосили в пресі покаянні листи, то це не змінило їх долі і не здержало веденої проти них завзятої кампанії. Ще перед тим Ігнатовського усунено з білоруської Академії Наук і зі всіх становищ, які займав. (ПАТ).

—o—

Замах на короля Альбанії

Убитий адютант короля майор Тополя.

В хвилі коли альбанський король Ахмед Зоґу виходив з опери у Відні, підбігли до нього два альбанські емігранти, Азіс Камі й Нок Бельосі, й зачали стріляти з револьверів. Адютант короля, майор Тополя, трафлений 5 кулями, погиб на місци. Королеви й иншим членам його оточення не сталося нічого. Одного замаховця зловив продавець ґазет Адольф Треслер, викрутивши йому руку, в котрій держав револьвер. Другого також зловила поліція при помочи публики. Оба кричали, що „хотіли освободити Альбанію". Поза тим відмовляють усяких зізнань. Оба вони були заочно засуджені на смерть в Альбанії. Віденський уряд видалив альбанську кольонію.

Православний священик перейшов на католицизм

Б. православний священик волинської епархії К. Керша перейшов на унію. Тепер він записався на богословський факультет львівського університету. Новий уніят був студентом православного богословського відділу варшавського університету, де побув тільки один рік і потім назначено його правосл. священиком на Волинь. („За Свободу").

—o—

Міжнародний Виділ для літератури і штуки

З Женеви доносять: Ґільберт Муррай, президент Виділу Союза Народів для духової співпраці, повідомляє, що до Виділу для літератури й мистецтва, установленого на останнім засіданню Союза Народів, увійшли покищо: Юліян Люшер (Франція), Томас Ман (Німеччина), панна Олена Вакареско (Ромунія) і проф. де Рейнольд (Швайцарія).

Масонерія в Польщі

Як що року так і в тім році появився в Липську спеціяльний календар, в якім є дані про особові зміни в масонерії. У відділі про Польщу находимо, що в Польщі істнує від 1882 р. „Велика Народова Льожа". Централя находиться у Варшаві. Великим майстром цеї льожі є проф. д-р Мазуркевич у Варшаві, вел. секретар проф. д-р Еміль Кіпа. Ся велика льожа має 11 провінціональних льож. Крім цього істнує в Польщі окрема орґанізація німецьких масонських льож. Місце осідку: Познань.

—o—

Пасивний торговельний білянс

По дотеперішним обчисленням білянс торговлі Польщі з заграницею представляється в січни б. р. в цифрах так: Привезено товарів за 153,448.000 зол., вивезено за 152,492.000 зол. Відємне сальдо білянсу виносить 956.000 зол. В порівнаню з груднем привіз зменшився о 5,459.000 зол., вивіз о 30,686.000 зол.

—o—

„Вічні сірники"

Віденський хемік, д-р Фердінанд Рінґер, винайшов т. зв. „вічні сірники". Вони майже такої величини як звичайні сірники, але кождий з них запалюється 600 разів. Притім не вибухає, навіть коли його топтати ногами, а через упадок на землю гасне. Отже й діти зможуть нарешті бавитися сірниками без небезпеки. До того всего ті сірники будуть дешевші від звичайних. Можна собі уявити, кілько разів можна буде запалювати пуделком таких сірників!

В морі знайшли славний Корсунь

Преса доносить, що в Криму вже давно шукали руїн старинного Корсуня, та надармо. Аж тепер нурці відкрили в віддалі 16 км. від Севастополя на дні моря вулиці якогось міста, віддаленого від теперішного берега на 60—70 м. Стверджено відкриття 16 веж, котрі були получені мурами в формі півкола. В самій середині міста була велика цистерна, від котрої вела широка вулиця до пристані. Збереглися мури богатьох домів. Учені думають, що се руїни старого, славного Корсуня.

—o—

КРИВДУ РОБИТЕ СВОЇМ ДІТЯМ,
коли для запевнення їхньої будучности не складаєте свіх ощадностей в Кооперативному Банку
„ДНІСТЕР"
857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 13-?

ТРИ ВАЖНІ СПРАВИ В СОЙМІ

Українська справа. — Справа сх. обряду. — Справа воєнної катастрофи.

На засіданню соймової комісії для заграничних справ обговорювано експозе мін. Залєского. Само експозе було подібне до заяв, які той міністр постійно складає. Головний їх зміст, що Польща провадить мирну політику але не піде на ніякі уступки Німцям ні нац. меншостям під натиском і терором. В дискусії найцікавіша була промова п. Тадея Голуфка (ББ). Що до меншостей то на його думку й — очевидно — на думку його клюбу настав час, коли Польща повинна змагати, щоб під тим оглядом „зрівнатися з иншими державами" (то зн. позбутися міжнародних зобовязань у справі меншостей). Він не робить закиду Дмовскому й Падеревскому з того, що ті свого часу затягнули іменем Польщі зобовязання в справі нац. меншостей: тоді була така міжнародна ситуація, що треба було се зробити. Та успокоєння не осягнено, отже трактат у тій справі треба змінити. В справі т. зв. східного обряду й іменування епископа Чарнецького п. Голуфко поділяє думку п. Мацкевича (ББ) з тим, що не годиться з його формою вислову, що тими справами Польща „платить певні рахунки". П. Голуфко уважає, що такі слова криють у собі обниження значіння, яке Ватикан приписує східному обрядови. Далі п. Голуфко полемізував з п. Строньским, котрий заявив, що внутрішна політика Польщі вичеркнула її з міжнародних обчислень. Так не є, казав п. Г., і то тому, бо Польща се 30-міліонова держава, котра сконсолідувалася і до того се держава, яка має найдовшу границю з СССР, отже вона має в руках ключ ситуації на сході Европи. Щодо жалів укр. посла Олесницького, що не виконано законів, які відносяться до Українців, то він має слушність, але Українці самі того не хотіли. В першім нормальнім соймі Польщі клюб ППС хотів поставити внесок у справі українського університету, та українські посли того внеску не підписали. Кождий закон має тоді рацію істнування, коли його друга сторона приймає а не бойкотує, кажучи, що все те замало. Перед Українцями є два шляхи: 1) або вони будуть льояльні горожани держави й тоді залагодиться богато незалагоджених річий, 2) або Українці підуть до Женеви й тоді нехай не дивуються, що польська суспільність займе відпорне становище навіть супроти їх слушних домагань. В Женеві може й матимуть Поляки спеціяльні прикрости ізза Українців, та Українцям він не радить рахувати на те, що хтось чужий примусить Польщу залагодити їх домагання. Се довгий і непевний шлях, котрий мусить викликати зрозумілий відрух серед польської суспільности.

Не менше знаменна була промова голови комісії для заграничних справ

кн. Радивила. Він сказав: Наради комісії не можуть бути закінчені без того, щоб не сказати слова, якого не може сказати міністр, але яке може сказати звичайний посол. Хочу іменно сказати дещо про офіціяльну політику Німеччини, а не про виразно провокаційну політику гітлєрівців, „штальгельмівців" і Людендорфа, котрі предвиджують, що 1 мая 1932 р. вибухне війна. Та коли Курціюс говорить: „Останемо в Союзі Народів поти, аж переконаємося, що наші слушні домагання будуть виконані" й заразом говорить, що основним домаганням німецької політики є відобрати Польщі цілу провінцію та коли поруч того поставимо ще політику Німеччини супроти СССР, — то мушу сказати, що се політика шантажу. Така політика шантажу може допровадити до катастрофи. Тому треба завчасу сказати, хто буде відповідальний за ту катастрофу.

Щодо справи Сх. Церкви то п. Строньский помиляється в одній подробиці: Епископ Чернецький не підлягає юрисдикції митроп. Шептицького, він є суфраґаном трох епархій волинської, пинської й виленської. Польський уряд не міг спротивитися тому іменуванню, бо Апост. Столиця на підставі конкордату має право іменувати суфраґанів не питаючи польського правительства. Справа сх. обряду дуже важна. Річ в тім, щоб підшукати лінію, яка не загрожувалаб інтересам Польщі й задоволяла відвічні домагання Ватикану в справі Унії.

З відповіди мін. Залєского на питання порушені в дискусії цікаві отсі заяви: Щодо справи виконування конкордату то має він у собі два типи постанов: постанови остаточні, котрі Польща виконує докладно, й инші, котрі ще вимагають залагодження. Переговори в тих справах ведуться і є надія, що будуть щасливо закінчені. До того другого рода справ належить і справа східного обряду. Міністр сподівається, що і в сій справі буде знайдене рішення, котре погодить дорогі для всіх католиків інтереси Церкви з інтересами держави. Щодо тактики в Женеві то вона випливає з того, що там атаки походять зі сторони, котра має на цілі ослаблення міжнародної ситуації Польщі. Зрівноважена опінія світа вже зачинає приходити до переконання, що той систем приносить більше шкоди опінії тих, котрі його проводять, ніж тим, проти котрих він вимірений. Коли переконаємося, що так не є, будемо змушені примінити інакшу тактику.

Про порушені тут справи вискажемося окремо.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС"
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
475 8—24

Демпінґовий вивіз мяса з СССР.

„Н. Вінер Журналь" доносить з Москви, що правительство СССР має намір кинути на світовий ринок значні скількости мяса і тим способом зорґанізувати демпінґову конкуренцію, подібну до цеї, яку зорґанізувало в експорті збіжа й дерева. СССР хоче стати найбільшим на світі доставцем мяса. Вибрано вже комісію, яка має придумати засоби для піднесення годівлі худоби в СССР. В тій цілі мають засіяти 7 міл. гектарів паші для худоби.

Він умирає всім знаний, та сам себе не знає (Вокелін де Івето, † 1604).

Про знижку цін

Урядові круги зачали акцію за обниженням цін на промислові продукти, щоби зменшити ріжницю між цінами рільничих і промислових продуктів і тим самим збільшити консумцію тих останніх. Це малоби злагіднити теперішну економічну крізу. Та хоч тут і там наступила незначна знижка, то на загал ся акція не оправдала покладаних на неї сподівань. Так купецькі як і промислові круги висказуються про неї скрайно песимістично. Чому? На це питання „Глос Народу" відповідає так: „Поважніша знижка цін не може наступити, бо промисловці і купці обложені за великими публичними тягарами, які є поважним складником коштів продукції й автоматично гамують поважнішу знижкову тенденцію. Але й рільники не богато обіцюють собі з цеї знижкової акції. Вони твердять, що при теперішних крайно низьких цінах збіжжа і при малім вигляді на поправу евентуальна знижка промислових товарів о 10 або й 15 проц. не побільшить збуту тих товарів на селі, бо й так вони будуть для рільника ще за дорогі. Щойно при знижці цін о 30 до 40 проц. село моглоб рушити до склепів по товари. Але чи про таку знижку можна думати? Чейже складники коштів продукції м. і. й публичні тягарі не зменшилися. Акція за знижкою цін не осягне більших успіхів доти, доки не зменшаться поважно бодай публичні тягарі".

В тій самій справі забирає голос також шеф секретаріяту міністерства Промислу і Торговлі. Він виголосив реферат в справі обниження цін на самовряднім зїзді львівського воєвідства і поставив справу в ширшій площині, загально-світової економічної кризи. Він каже м. і. таке: „Головна причина теперішної кризи це переображення економічної структури світа й приноровлення її до змінених повоєнних умовин. Бо промисл і рільництво в часі війни і безпосередно по війні приготовляли свої виробничі варстати на великий збут, який виникав з потреб війни і її наслідків. Колиж відносини вертали до нормального економічного стану і коли ринки, досі імпортові, стали самовистарчальні — тоді продуцент, все одно промисловий чи рільничий, тратив покупця, одержавши в спадку по своїй надпродукції величезні запаси товарів, котрих не було кому купувати. Такий стан мусів викликати потрясення і довшу економічну кризу, яку тепер переживаємо... В Польщі криза має богато характеристичних ціх. З тих особливо дві впливають на неї: 1) неспівмірність цін рільничих продуктів і виробів промислу, (т. зв. ножиці) і неспівмірність цін продукції та детайлічної продажі. Коли з одної сторони маємо катастрофальний спадок цін рільничих продуктів, то ціни промислових виробів стоять на місці або лиш незначно обнизилися. Цей стан небезпечний і для внутрішної консумції і ще більше для конкуренції з заграницею. Там бачимо далеко більше обниження цін промислових продуктів і то в гурті і в роздрібній продажі. Колиб ціни заграницею мали падати в тім самім темпі дальше, то це загальмувалоб польський експорт і залилоб краєвий ринок чужим імпортом, якого не здержалиб жадні митні баріери. Звідси конечність знижки цін промислових продуктів".

Одначе представник уряду, дораджуючи обниження цін промислових продуктів приватним промисловим і торговельним підприємствам, не згадав про те, що в першій мірі повиннаб дати приклад сама держава, котра при своїм змаганню до етатизації богато ділянок економічного життя вспіла вже захопити в свої руки. І тут якраз дуже добра нагода для уряду дати примір і започаткувати знижку цін від себе, від своїх продуктів і підприємств монопольних й інших (сірники, сіль, спірт, зелізниця, почта і т. п.). А що найважніше, нехай обнизить і справедливо розложить посередні і безпосередні податки та публичні данини. Вони особливо лягли своїм тягарем на наше село, котре при теперішній дешевизні сільсько-господарських продуктів не в силі їм подолати, а ще в меншій мірі може воно купувати найпотрібніші промислові продукти. Коли уряд сам започаткує знижку цін своїх продуктів та зменшить посередні й безпосередні податки й данини промисловим, торговельним і рільничим кругам, щойно тоді промисловці і купці зможуть настільки обнизити ціну товарів, щоб село могло їх масово набувати. Без того про поважнішу знижку цін, про звуження „ножиць" не може бути й бесіди.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 18—50

ТІНА ЕҐЕР

Бездітні жінки

Се річ певна, що тепер часи тяжкі. Хто хоче мати дітий, мусить бути готов на жертви. Одначе діти се весь сенс і ціль подружжа. Отже хто не хоче дітий, не повинен входити в подружий звязок. Навіть під кождим оглядом гарні й добрі жінки зміняються до непізнання на гірше, коли уникають обовязку мати дітий. Хочби бездітна жінка удержувала дім не знати в якій чистоті та привітности, то в 99 випадках на сто все перед нею буде втікати й нарешті втече її чоловік, як не фізично, то духово. Бо така жінка нікому не принесе радости. Розуміється, говорю тут про тих жінок, що свідомо не хочуть мати дітий, бо ті, котрі їх мати не можуть, очевидно невинні.

—o—

Машина до... читання

Практичні американські видавці хочуть друкувати книжки буквами мікроскопійної величини. Таким чином можнаб великі кількатомові твори видавати в обемі малої книжечки. Це відносилобся в першій мірі до книжок наукового змісту, які з природи річи розходяться в малій скількости примірників. У звязку з тим винайшли вже в Америці два побільшуючі прилади при помочі котрих можна буде читати дуже дрібний друк. Перший з них то машинка ваги 120 грамів у виді льорнетки, получена з побільшуючим склом. При її помочи читач легко може читати картку, на котрій змістилося 45 сторін звичайного друку. Другий винахід полягає на фотографованню сторін мікроскопійної книжки й опісля висвітлюванню при помочи проекційного апарату у великім побільшенню на стіні так, що на одній дрібній тасьмі можна змістити цілу повість.

—o—

Большевицька пропаґанда

Большевики не дармують. Від 1923 р. видали 7 міліонів прим. творів Леніна. В біжучім році московський державидат випустить на книгарський ринок дальших 6 міліонів так, що з кінцем 1931 р. число виданих книжок Леніна виноситиме загалом 13 міліонів. Незнати тільки, чи ті величезні стоси большевицького талмуду заступлять тим, що стоять годинами в хвостах, хліб і инші найконечніші життеві продукти.

НАСІННЯ городовини, цвітів і господарські, з першорядних краєвих і заграничних плянтацій о найвищій силі кільчення

ПОРУЧАЄ

СКЛАД НАСІННЯ **ЕДМУНД РІДЛЬ, Львів, Рутовського 3.** СКЛАД НАСІННЯ

Дотичні цінники висилаємо на жадання. 886 2-5.

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД РЕЛІҐІЄЮ

і що розуміємо під політикою*).

б) Справи мішані припадково. Як в горі сказано, крім справ, котрі по своїй суті все є справами мішаними, є ше інші справи, по своїй суті справи припадково мішані. Се такі справи світські, дочасні, земські, які самі по собі з релігією не мають нічого спільного, а лиш силою особливих (припадкових) обставин дотикають области релігії, т. зн. католицької науки віри й обичаїв, або божого чи церковного права. І так ґімнастика у своїй суті не є ні релігійна, ні протирелігійна. Вона по своїй суті для релігії індиферентна (байдужа). Нема ні католицької ґімнастики на поручах, ні протестантської на кізлі, ні жидівської черевної ґімнастики. Ґімнастика це справа наскрізь світська. Чи маємо вправляти з приладами чи без, які вправи треба примінювати і як — в це релігія зовсім не мішається. Церква не вважає себе покликаною вчити ґімнастики. Одначе мимо того може лучитися випадок, — це очевидно не мусить наступити, але може наступити, — що підчас вправ може зайти нарушення християнської встидливости. Тоді ґімнастика перестає бути справою чисто світською і стає справою (припадково) мішаною, бо входить в колізію з християнським моральним правом. Тому, що Церква стоїть на сторожі моральности в таких випадках зачинається її компетенція і в области ґімнастики, але лиш остільки, оскільки в ґру входить питання обичайности, а не щоби вмішуватися до ґімнастики як такої. Тесаме відноситься до спорту в його ріжних формах. Спорт се щось наскрізь світське, часом навіть занадто світське. Як управляти вудковий і взагалі рибальський спорт, як полювати, по горах спинатися, пливати, їздити автом, веслувати, копати мяч і тисячу інших родів спорту — про це релігія нічого не говорить і не має нічо до говорення. Одначе з хвилею, колиб мало лучитися — і тут знов підчеркаю, що воно не мусить лучитися — що деякі роди спортів або спортових вправ, або зайшлиб певні обставини в яких управляється спорт, котрі малиб чимнебудь нарушити моральність, загрожувати здоровлю або людському життю, чи унеможливлювати виконування обовязків звання, тоді спорт перестає бути чимсь чисто світським і стає справою мішаною, бо зачіпає права моральности. Коли наступивби такий випадок, Церква має право вмішатися в ту справу, щоб занятися моральною стороною спорту. Одначе дальше інґеренція Церкви в справах спорту сягати не може.

В подібний спосіб треба оцінювати справу модного одягу, хоч тут конфлікт з моральним правом скорше може наступити ніж деінде. Зі становища релігії все одно, чи люди носять одяги зі звірячих скір, чи з бавовни або шовку, чи вбираються в туніки й тоґи, як давні Римляни, чи носять штани, камізельки, смокінґи, чи сукня має форму криноліни чи мішка на муку, чи люди бриють бороди й стрижуть волосся, чи запускають довге. Церква ще ніколи не видавала ґазети про моди. Колиб одначе лучилося — знова повторюю: се не мусить наступити — що мода, яку собі вибрав поганий чи гарний пол, ображувалаб мораль тому, що занадто відслонює части тіла або занадто змислово підчеркує його форму, тоді спосіб убирання вже не є справою чисто світською, але входить в обсяг релігії. Церква як сторож права моральности має право забрати голос в питаннях моди і розвязати їх зі становища моральности, не входячи очевидно в те, яку моду треба впровадити, чи як тепер мають кравці і кравчині кроїти і шити.

Інший примір. Припустім, що десь у якімсь краю католики зачнуть дискутувати на тему саму в собі зовсім світську, пр. у справі форми державного устрою, чи має бути монархія чи республика. І припустім, що дебати довелиб розгорячкування дискутантів аж до точки кипіння так, що тяжко нарушилиб обовязки любови і справедливости, або навіть дійшлоб до чинних виступів ріжних партій. Тоді знов чисто політична справа стає мішана, бо вона нарушує область християнського морального права. Церква в такім випадку має право вмішатися, і коли не можна інакше усунути тяжких проступків супроти християнської любови і справедливости, малаб навіть право заборонити католикам всякі дискусії про державний устрій, хоч очевидно не моглаби їм рівночасно наказати, яку форму державного устрою малиб завести.

Подібне становище требаб заняти, колиб католики в якімсь краю належали до ріжних політичних партій, котрі по думці своїх програм признавалиб і заступалиб права релігії й Церкви, але попри це так себе поборювалиб, що ізза сеї братньої распрі релігія й Церква понеслиб великі шкоди. Тоді знова Церква має право виступити. (Далі буде).

——o——

*) Гл. „Н. Зоря", чч. 10—13.

Як в найґірших часах війни

„Вечерная Москва" оголосила розпорядок московського совіту про норми продажі середників поживи, продаваних в склепах на карти. Норма хліба виносить 800 ґрамів денно але тільки для упривілеєних посідачів. Прочі категорії совітських горожан, в тім значне число робітників одержують тільки по 400 ґрамів хліба. Продажу яєць для дорослих цілком здержано. Норма для дітей виносить 10 штук на місяць! Замість масла радянські горожани отримують марґарину по 10 дека місячно! Головним середником поживи людности столиці червоного „раю" мають бути селедці...

Маленький фейлетон

Образок з тепер'шного села

У „Варшавскім Куріері" є такий допис: В однім селі на Сувальщині згоріло господарство. Приїхав т. зв. „таксатор шкід". Було це перед вечером. Мав ще тілько часу, що перед ніччу оглянув пожарище. Одначе протокол мусів робити вже в ночі. Звернувся до пошкодованих:

— Світла!...

Селяни заклопотані.

— Не маємо нафти. Нема защо купити. Лямпами не світимо...

— Може маєте свічки?

— Свічок також не вживаємо. Йдемо спати зараз по заході сонця...

— Алеж я мушу ще сьогодня виїхати! Не буду міг зробити опису!

Тоді селяне предложили, щоб таксатор писав... при світлі „ґромніци" (посвячена свічка, котру світять при конаючім і помершім), бо якраз трапилося, що в одній з хат лежав небіщик.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Св. Отець прислав 4.000 голяндських ґульденів для жертв вулькану Мерапі в Голяндських Індіях. Св. Отець виразно зазначив, що цей дар призначує для всіх, без ріжниці віроісповідань.

Торжественна академія з приводу 9-ліття коронації Св. Отця Пія XI відбулася у Варшаві. В академії взяв участь нунцій мср. Мармаджі, польський епископат, представники польського уряду з президентом РП на чолі, релігійні товариства, шкільна молодіж, дипльоматичний корпус і численна публика.

Ватикан і Греція. Спеціяльний посол Ватикану, Монс. Марґотті, почав переговори з грецьким міністром загр. справ в цілі управильнення становища католицької Церкви в Греції. Головне завдання мснр-а Марґотія довести до конкордату між Грецією й Апостоль. Столицею.

З Католицької Акції. („Magna Charta" Католицької Акції). Мсґр. Піццардо, секретар Конґреґації надзвичайних справ Церкви і духовий дорадник італійської католицької акції, відбув у французькім семинари в Римі конференцію про католицьку акцію, яку „Ля Кроа" називає „Маґна харта" католицької акції. Мсґр. Піццардо підчеркнув, що католицька акція — це так сказатиб канонічна інституція; це участь зорґанізованих світських людий у ерархічнім Апостоляті Церкви. Щоби зрозуміти дефініцію католицької акції, треба звернути увагу на три елементи: 1. ерархічний Апостолят, 2. участь світських людей у цьому Апостоляті, 3. орґанізацію католицької акції. О. Піццардо виказав, як мало вистарчає, з огляду на величезні потреби модерного товариства, душпастирська діяльність без співучасти світських в апостоляті. Відносно питання орґанізації, підчеркнув о. Піццардо, що всі її части повинні зберігати свою окремішність, одначе без позбавлювання її правної автономії, треба їх втягнути в круг ділання висшого орґанізму. Орґанізація католицької акції пригадує змобілізоване військо, якого поодинокі части: піхота, артилерія, летунство підлягають своїм власним командантам, однак всі вони підчинені одному начальному вождови, якого завданням — розсліджувати й зміряти до спільної цілі та діяльність кождої частини спрямовувати до неї. Така орґанізація й координація це сущні ціхи католицької акції й дають їй право істнування й діяльність. Вона згідно з волею Божою становить один з головних чинників поширення Христового царства. Орґанізаційні методи ріжні з огляду на обставини в ріжних краях. Одначе змінна що до своєї діяльности католицька акція незмінна в своїх сущних принціпах.

Душпастирський курс в Познані. Орґанізація латинських священиків „Унітас", як попередних літ, так і сего року, в днях від 10. до 13. лютня уряджувала душпастирський курс для латинського духовенства цілої Польщі. На поручення примаса Польщі, Ем. Кард. Гльонда предметом курсу були справи сектантів й іновірців.

Місіонарі й китайські комуністи. На оборону 32 анґлійських і американських місіонарів, які окружені комуністами, знаходяться в великій небезпеці в Ґаїку на острові Гайнан, прибуло 600 китайських жовнірів. Поява війська значно ослабила діяльність комуністів.

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„КАТОЛ. КІРХЕНЦАЙТУНҐ“ ч. 7. з 12 лютого доносить: Тому, що помимо всяких заходів, щоб не проголошувати петиції українського Епископату до св. Отця в справі пацифікації, вона дійшла до публичного відома, — Скшинський подався до димісії. На його місце має прийти Хлаповський, дотеперішний амб. в Парижі.

ГЕНДЕРСОН, міністр. загр. справ Анґлії, заявив у парляменті, що відколи він при власти одержав 1608 запитів (інтерпеляцій), з чого 562 про анґло-совітські взаємини.

В БУКАРЕШТІ радить постійний аґрарний комітет держав: Ромунії, Польщі, Югославії, Угорщини, Болгарії, Чехословакії й Латвії. Його наради мають підготовити паризьку конференцію, котра відбудеться 23. березня, й віденську, котра відбудеться 26. березня. З 27 европ. держав, котрі належать до Союза Народів, возьмуть у тих конференціях участь 24 держави. У звязку з тим ромунські орґани півофіціоз „Курентул“ й екон. орґан „Аргус“ домагаються економічної бльокади СССР.

КРІВАВІ СУТИЧКИ ГІТЛЄРІВЦІВ З РАЙХСБАННЕРАМИ. Республиканська орґанізація уладила в богатьох містах перші зібрання получені з маніфестаційними походами. Провідник цеї орґанізації Герсінд підчеркнув, що 160.000 членів Райхсбаннеру готові чинно виступити проти ворогів республики. Підчас маршу членів цеї орґанізації в Берліні гітлерівці стріляли. В Штутґарті також були криваві сутички гітлерівців з цею республиканською орґанізацією. 9 ранених відставлено до шпиталя

ПРОҐРАМА НОВОГО ЕСПАНСЬКОГО УРЯДУ. Комунікат нового еспанського уряду заповідає вибори до міських і провінціональних представництв на підставі загального голосування. По виборах до самоврядних установ відбудуться вибори до Кортезів (парляменту) о характері установчих зборів. Вибори мають відбутися при забезпеченню свободи голосування. Уряд обіцяє вести політику успокоєння. Підчас нарад парляменту буде також дискусія над діяльністю диктатури, яка має ствердити питання відповідальности. Уряд забере голос також в справі Катальонії й ревізії конституції. В комунікаті є також мова про умовини створення автономічних провінцій.

ЧАС ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ І КОНФЕРЕНЦІЯ ДЛЯ РОЗБРОЄНЬ. Приготовна комісія для розброєнь приняла компромісове внесення, в котрім сказано, що час тривання військової служби усталять на конференції для розброєнь окремо для кождої з тих держав, котрі підпишуть умову. За сим внесенням голосувало 19 держав, в тім і великодержави, крім СССР й Німеччини, котрі здержалися від голосування.

ҐАНДІ СТАВИТЬ УСЛІВЯ. Комітет індійського конґресу націоналістів обговорював услівя Ґандія, на яких він згодився припинити діяльність пасивного опору. В тих услівях найважніші отсі: Загальна амнестія політичним вязням, анґлійські власти дозволять виставляти індійські стійки перед склепами з алькогольними напитками і перед магазинами текстильних товарів, щоби вони не допускали до купования тих товарів.

Говорити: „бідні люди“ се тавтольоґія (Ґ. Ляндав).

*

Чим скромніше сам себе оцінюєш, тим менша буде ріжниця між тим, чого бажаєш а тим, що осягаєш. Через те буде й менша траґіка в твоїм житю (Ганс Засман).

НОВИНКИ

Присуд в процесі пос. Кохана. Кілька днів тревав процес укр. посла Волод. Кохана. Через судову салю пересунулося кількадесять свідків, постерункових, поліц. аґентів, селян, міщан, Жидів. Обвинувачували його в державній зраді й забуренню публичного спокою. Свідки зізнавали переважно корисно для обвинуваченого. Розправа скінчилася вердиктом, в якім присяжні заперечили питання щодо державної зради, а потвердили питання щодо §§ 300 і 302. На тій підставі трибунал засудив п. Кохана на 3 місяці вязниці з зачисленням слідчої вязниці. Посол Кохан вийшов зараз на волю.

Промоція Ростислава Льва Лепкого, сина нашого знаного поета і професора університету в Кракові, на доктора природописних наук, відбулася 14. лютого с. р. в чеськім університеті у Празі.

Почтовий дебіт відібрало Міністерство внутр. справ „Україні“, видаваній в Шикаґу.

Бідний гетьман. Від часу, коли памятник гетьм. Яблоновского у Львові перенесли з Валів на Трибунальську площу і „гарно“ його при тім визолотили, не дає він спати магістратським батькам міста. То фейлетони пишуть на тему цього ґеніяльного помислу, то карикатури поміщують в гумористичних журналах, то якісь артисти перемальовують памятник в ночі. Недавно хтось перемалював його на червоно, тепер знова для відміни на синьо. Через те батьки міста рішили — зовсім зняти з бідного гетьмана позлітку. (Гл. 384 ч. „Н. Зорі“).

В Кракові відбувся зїзд Союза польських міст. В зїзді взяло участь 500 делеґатів від 270 міст.

60 бандитів обрабувало поїзд. Недалеко Бидґощі на поїзд, зложений зі 100 ваґонів, наладованих углем, напало коло 60 бандитів, узброєних в ножі й револьвери. Обслугу поїзду стероризували і в часі боротьби кількох зелізничників потурбували. Машиніста і паляча навіть звязали. Бандити зрабували коло 150 цетнарів вугля і кілька скринь товарів. Поліція зарядила облаву і зловила кількох підозрілих.

Фальшували 100-золотівки. В Шамотулах арештували 8 осіб, які займалися фальшуванням і розповсюджуванням 100-золотових банкнотів. У одного з арештованих поліція заквестіонувала 77 таких банкнотів. Фальсифікати пускали в обіг по дооколичних містечках.

Самосуд над комуністом. В селі Осахівка на Виленщині якийсь осібняк роздавав між селянами комуністичні летючки. Кілька селян обурених цею аґітацією так потурбувало аґітатора, що стратив притомність. Опісля вивезли його з села і кинули в полі. Щойно постерунок пограничної сторожі знайшовши його, відставив до вязниці. (ПАТ).

Польська література на большевицькім індексі. Начальна наукова рада в Минську поручила усунути з бібліотек державних шкіл твори отсих польських письменників: Міцкевича, Словацкого, Конопніцкої, Жеромского, Пруса, Ожешкової, Реймонта й ін. Виїмок зробила лише для Міцкевича „Дзядів“.

Величина почтової картки. Найбільша величина карток може виносити довжини 15 цм. і ширини 10.5 цм. Найменша довжина 10 цм. і 7 цм. ширина. Картки менші або більші будуть трактовані як листи, то значить листоноші будуть побирати від адресата подвійну доплату. (Розп. Мін. Почт).

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 26-50

Біржа

Ґроші: Ам. доляр 8.91 зол.

Збіжжа: (Ціни в золотих за 100 кґ.) Пшениця дв. 21.50—22.00, пшениця сел. 19.75—20.25, жито дв. 15.00—15.25, жито сел. 14.00—14.25, ячмінь на мливо 14.50—15.00, овес ґал. 17.25—17.75, ґречка 28.00—29.00, ґреч. каша полов. 52.00—54.00, пшоно 57.00—59.00, конюшина червона 200—220.

——o——

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† В дні 17. лютого 1931 помер о. **Филемон Ковальський,** парох Гніздичева. Покійний уродився 1871 р., рукоположений 1896 р. Був ревним працівником на релігійній, економічній й освітній ниві. В. Й. П.!

ОПОВІСТКИ

КОНКУРС на зладження проекту будови церкви і приходства для Старої Ягольниці, число 2000, до кінця марта б. р. Затверджений проект буде винагороджений після умови, яку проситься вірночасно надсилати. 892—1—2

ПОШУКУЮ ґімназійних лекцій на провінції. Ласкаві зголошення: Ґрушкевич, Старий Самбір. 889—1—2

В ДРОГОБИЧІ

отворив Преосв. Перемиський Епископський Ординаріят, з днем 1. лютня 1931 року

МАЛИЙ ДУХОВНИЙ СЕМИНАР

з пляном науки ґімназій клясичного давного типу з клясами IV, V, VI, VII і VIII в ціли підготовки кандидатів для духовного звання. Охочі мають негайно, найдальше до 28. лютня ц. р. зголоситися до вписів під проводом батьків у канцелярії Ректорату в будинку б. української ґімназії при Сніжній вул. і принести зі собою метрику народин, останне шкільне свідоцтво, посвідку щіплення віспи і свідоцтво моральности.

2—2 Ректорат.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Др. Остап Прийма

ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентгеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспаху. 865 12—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 9—50

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.
ПІР і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38. 884 2-10

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ҐОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 33—50

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone r czałtem

Рік VI. Львів, неділя 1. березня 1931. Ч. 15. (415)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Наш ґенер. Вікарій в Ромунії

Черновецький „Час“ доносить, що Ґенеральним Вікарієм для гр. кат. Українців в Ромунії іменований Впр. о. Михайло Сімович (б. катехит колись української ґімназії в Чернівцях, брат відомого автора граматики Василя Сімовича). Апостольська Столиця застерегла собі в конкордаті з Ромунією право, установити там для нашого народу Ґенер. Вікарія „того самого обряду“ з тим, що його має предкладати мармарошський Епископ. Під юрисдикцією нового Ґен. Вікарія є 38 наших парохій. У звязку з тою справою стояла вже папська булля „Solemni conventione“ з 5. VI. 1930, котрою упорядковано відносини катол. Церкви в Ромунії. Перебіг цілої справи вказує на запопадливу опіку Апост. Столиці над нашим народом навіть там, де він знайшовся в розмірно невеличкім числі.

—o—

Реформа адміністрації в Сх. Галичині

Хочуть знести воєвідства в Тернополі і Станиславові.

„Ґазета Поранна“ принесла з Варшави вістку слідуючого змісту: Сюди прибув тернопільський воєвода Мушинський у звязку з питанням ліквідації того воєвідства й инших воєвідств в цілі більшої справности адміністрації. В урядових кругах є дві опінії. Після одної та справа має залежати від фінансової сторони, після другої, котра переважає, ліквідація воєвідств тернопільського і станиславівського піднеслаб Львів як столицю Сх. Галичини („Малопольскі Всходней“), бо зосередилаб у нім справи господарські й політичні. Розуміється, та справа не може бути полагоджена без докладної дискусії в парляменті.

Китай і Большевія

„Морнінґ Пост“ доносить: Представник Китаю Модегуй вернув з Москви по 8 місяцях безплодних переговорів у справі зелізниці. Большевики домагалися зробити переговір про цілий комплекс справ, м. і. торговельних. Супроти того Модегуй знов виїде в Москву дня 15. березня. З ним поїдуть Чен-Тай, секретар мін. загр. справ, і Ябін-Ґсу, секр. мін. промислу. Таким чином стоїмо перед заключенням китайсько-совітського торговельного договору, котрий матиме величезне значіння для світової торговлі. Совітські товари в дуже великій скількости вже доставлені до Манджурії. (Про консолідацію Китаю даємо в сім ч. „Н. Зорі“ окрему статтю).

Підготовка до розвалу світа

Чеський орґан „Народна Політика“ доносить, що в Москві створено спеціяльний „Комітет Ділання“, заосмотрений в значні ґроші. Ціль того комітету — визискати великі безробіття в цілім світі та взятися до підготовки остаточного розвалу „буржуазних держав“.

—o—

Потрійний податок на церкви

Подвійний податок на духовенство.

ПАТ доносить з Москви: Комісаріят фінансів видав новий розпорядок, котрим за право уживання святинь до справ культу наложено на релиґійні товариства потрійний податок: 1) т. зв. премію асекураційну, 2) податок від будівлі і 3) податок (ренту) від площі. З доходів святинь не вільно купувати державних паперів. Коли до двох місяців від одержання платничого наказу не вплинуть згадані податки, влада має право відобрати святиню з усім інвентарем і з предметами культу. Духовні мають платити податки як досі з тою зміною, що можна їм підвисшити податки від 75 до 100% (При страшеннім зубожінню всего населення і цілковитій нужді останків духовенства. З того всего ясно, що незабаром зовсім не буде церков в СССР, оскільки тим розпорядкам не опруться місцеві совіти).

—o—

Напад Індіян на плянтації Форда

Тел. Юнія доносить з Ріо де Жанейра: На Фордові плянтації ґуми, котрі знаходяться в глибині бразилійського стейту Пара, напали Індіяни. Вони мали вбити 21 кольоністів і забрали богатьох з собою в ліси. Правительство зареквірувало оден америк. літак, щоб оставших кольоністів перевезти в безпечне місце. В загрожені околиці вислано військо, котре одначе мусить туди їхати цілий тиждень.

—o—

„Архиепископ“ маріявітів засуджений на 2 роки

Перед варшавським апеляц. судом чотири дні тревала розправа проти „архиепископа“ польської секти маріявітів, Яна Ковальського, при замкнених дверах (ходило о неморальні вчинки того „архиепископа“). Його засуджено на 2 роки й 8 місяців тюрми з тим, що 8 міців йому подаровано на підставі амнестії.

—o—

Карамазов Достоєвського на фільмі

Віденська преса доносить, що з приводу 50-ліття смерти Федора Достоєвського появився звуковий фільм Федора Озепа п. з. „Убийник Дмитро Карамазов“. Се комбінація фільму тихого, мовного і співно-музичного, котра Віденцям дуже подобається. (Про Достоєвського і його творчість пишемо окремо в сім числі „Нової Зорі“).

АБІТУРІЄНТИ І АБІТУРІЄНТКИ!

Замовляйте табля в фотографічнім заведенню

„Venus“

Львів, вул. Академічна ч. 24.

Телєфон 38-08.

Ціни найнизші, виконання артистичне.

883 2—25

НАЙБІЛЬШІ МІЛІОНЕРИ

починали від сотиків, — починайте й Ви та складайте свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 14-?

БУДЖЕТ ПОЛЬЩІ НА РІК 1931/2

I. Загальний погляд.

Хоч мало не кождий Українець уважає себе більшим або меншим політиком і хоч державний буджет се першорядна справа політична, яка в інших народів на довший час року приковує до себе загальну увагу, то в нас буджет держави, в якій живемо, майже не викликує зацікавлення. Він інтересує наших людий хіба своїми „суто національно-українськими позиціями“, згл. їх повним браком — і з того приводу в нас ще займаються ним у Соймі і в пресі. Зате вже й наші старші діячі мабуть забули, коли в нас було більше заінтересування участю в державнім буджеті нашої національної території, нашого краю взагалі, хоч участь та має для нас зі становища нашої національної господарки дуже велике значіння, нпр. ріжні інвестиції, комунікація (зелізниці, дороги, почта), реґуляція рік, меліорація, господарка лісами, санітарні відносини, парцеляція і т. д. Та майже зовсім не звертають у нас уваги на буджет у загально-державнім маштабі, хоч добра чи лиха господарка загально-державна відбивається на добробуті всіх громадян держави, отже і на добробуті українського населення в Польщі.

Перед нами „Буджетовий прелімінар Польської Річипосполитої на час від 1. квітня 1931 до 31. марта 1932“. Пригляньмося йому ближче.

Буджет Польщі на 1931/32 р. прелімінується загально на: 2.890.516.904 зол. приходів і 2.886.192.301 зол. видатків. Отже надвишка приходів над видатками малаб виносити 4.324.603 зол. В порівнанню з минулорічним прелімінар сьогорічний менший на ок. 50 міліонів зол. у приходах і на ок. 50 міліонів зол. у видатках.

В рубриці приходів найбільшу позицію виказує, розуміється, міністерство скарбу: 1.708.674.090 зол. (публичні данини: податки, мито, стемплеві оплати). Далі йдуть монополі: 896.508.800 зол. (монополь сільний, тютюновий, спіритусовий, сірниковий і державна льотерія). Вкінці держ. підприємства: 127.504.319 зол. В рубриці видатків найбільшу позицію виказує міністерство військових справ: 836.150.000 зол. Далі: міністерство віроісповідань й освіти: 447.605.603 зол., міністерство внутрішних справ: 252.400.000 зол., міністерство публ. робіт: 150.628.000 зол., міністерство скарбу: 138.916.285 зол., міністерство справедливости: 131.326.763 зол., міністерство праці і сусп. опіки: 96.019.775 зол., міністерство рільних реформ: 53.100.000 зол., міністерство пром. і торговлі: 52.811.155 зол., міністерство рільництва: 51.000.000 зол. й ін. Надто: держ. довги: 163.500.000 зол. та емеритури і заосмотрення: 121.400.000 зол.

Тут слід замітити, що майже кожда більша держава має в ресортах ріжних міністерств також видатки звязані з військовістю, нпр. видатки на стратеґічні зелізничі лінії можуть знаходитися не конче між видатками мін-тва війни, видатки на військову підготовку молоді

можуть бути між видатками мін-тва освіти, видатки на розвідчу службу можуть бути в диспозиційних фондах першого лучшого міністерства і т. д. Таких річей напевно ствердити не можна навіть при найдокладнішім вистудіюванні буджету.

Далі зупинимося над поодинокими категоріями приходів і видатків докладніше та відмітимо все, що слід відмітити зі становища національно-українського, територіяльного та загально-державного. Тут звернемо тільки загально увагу на те, що впадає в око вже при першім погляді на цілий буджетовий прелімінар. Передовсім впадає в око оден факт: зменшення в біжучім році польського державного буджету взагалі. А впадає се в око тому, що нормально буджети держав з року на рік у більшій чи меншій мірі зростають. Бачимо се у ближчих і дальших державних сусідів Польщі, бачили ми се досі і в самій Польщі. Та вже минулий рік показав недвозначно, що минулорічний прелімінар буджету Польщі не був реальний. Бо приходи держави не були такі, як їх означено в прелімінарі. Недобір за 1930/31 р. і відбився на прелімінарі буджету на 1931/32 р., редукуючи той прелімінар в порівнанню з попередним. Та чи і такий зменшений прелімінар буджету на 1931/32 р. реальний?

Все — перечить тому.

Як бачимо з рубрики приходів, Польща черпає свої приходи головно з двох жерел: з публичних данин і з монополів. Публичні данини складаються з трьох категорій: 1) з податків (безпосередних і посередних), 2) з оплат митних і 3) з оплат стемплевих. Найбільшу позицію між публичними данинами становлять податки і то безпосередні. Та при нинішній економічній скруті безпосередні податки се жерело дуже непевне. Деякі роди тих податків, нпр. маєтковий, прямо безвиглядні. Таксамо непевні преліміновані квоти податків посередних, бо згадана вище економічна скрута дуже підірвала покупну спроможність загалу. З тої самої причини непевні також преліміновані квоти з монополів. Одна тільки прелімінована квота приходів певна і навіть подана за низько: се кари проволоки за незаплачені на час податки... Та річ ясна, і та сума певна тільки на папері, бо в дійсности, що се поможе державі, коли вона титулом залеглих податків і процентів проволоки стягне з населення ріжні річи? Хто їх купить у сім часі скрути? Ті річи лежати-муть на складах поки не зогниють.

Який жеж вихід з такого положення?

Вихід може бути двоякий: 1) покривання недоборів державними позичками або 2) зменшення самого буджету.

Як бачимо з сьогорічного буджетового прелімінара, уряд вибрав другий вихід: зменшив буджет. І треба признати, що вибір зроблений влучно. Бо покривання недоборів державними позичками має рацію тільки тоді, коли ті недобори повстали з видатків виїмкових, надзвичайних. Се має звичайно місце тоді, коли держава має якісь надзвичайні видатки (нпр. війна, стихійна катастрофа), або коли робить якісь надзвичайні інвестиції. Та латання державних недоборів державними позичками тоді, коли ті недобори походять з буджету нормального і мають характер постійности, се булаб господарка високо нерозумна. Вона скорше чи пізніше довелаб державу до банкроцтва. Інша річ — редукція державного буджету себто достосування його до платничої спроможности громадян держави. Се явище в життю держави таксамо раціональне, як раціональне достосовування буджету поодинокого громадянина до його доходів.

Та коли хтось, уряд чи приватна людина, рішиться вже на зредукування свого буджету, то перед ним виринає не менш важне питання: н а с к і л ь к и редукувати той буджет і н а ч і м переводити ту редукцію? І тут сьогорічний прелімінар буджету Польщі насуває цілий ряд заміток і рефлексій, які подамо будьто при розгляді поодиноких ділянок буджету, будьто в кінцевім уступі сего нашого розгляду.

——o——

НА КООПЕРАТИВНІ ТЕМИ

II. Споживча кооперація.

Зміст: Про основників „Нар. Торговлі. — Чому вона не поширилася на села. — Слабий розвиток споживчої кооперації на селах. — Перелом викликаний війною. — Дещо про „Центросоюз“. — Його аґенди повинна переняти „Нар. Торговля“. — Конечність реорґанізації. — Радикали в кооперативах.

Першу споживчу кооперативу на українській землі засновано в Харкові 1866 р. В Галичині цього рода кооператива повстала пізніше, бо щойно 5. липня 1883 р. засновано у Львові українську споживчу кооперативу „Народну Торговлю“.

Піонірами української споживчої кооперації в Галичині були: інж. В. Нагірний, А. Нечай і М. Заячківський. Ці основоположники „Н. Т.“ поклали собі за ціль поширювати в краю споживчу кооперацію. Та вже в перших початках своєї діяльности „Н. Т.“ натрапила на ряд труднощів, котрі не дозволили їй на широку розбудову споживчої кооперації. У своїй діяльности ограничилася вона до того, що почала відкривати свої склади по ріжних містах Сх. Галичини. Згодом стала вона головним центром нашої мійської споживчої кооперації

Що кличі „Н. Т.“ в перших початках її діяльности не знайшли належного відгуку серед нашого громадянства, що не знайшли податного ґрунту по наших селах, не треба дивуватися. В ті часи наші села були дуже занедбані. Орґанізаційна робота тоді ще не велася в такому розмірі як тепер. Село переживало велику фінансову крізу. І тому не дивниця, що кличі к р е д и т о в о ї кооперації дуже скоро вкорінювалися по наших селах, натомість кличі споживчої кооперації значно пізніше знайшли відгук в нашому селі. Ізза браку готівки село ограничувалося в купівлі всего, старалося бути самовистарчальним і до певної міри таким було. Одежу вироблялося з власних полотен. Тому ріжний крам, яким тепер забиті крамниці наших кооператив, тоді на селі не мав великого збуту. Харчевих продуктів село також не купувало, бо хліб, мука і всяка засипка були свої, а ріжні дрібнички, як перець, ножі, сірники, ганчірки, гребені і т. п. привозив до села жид-онучар і ще все вимінював за онучі й ріжне дрантя. Як було треба соли, нафти, часами цукру, чаю, рижу і т. п. — то це все купувалося в місті на ярмарку. Декуди по селах були приватні склепи, переважно жидівські. В більше свідомих селах були церковні крамниці, котрі вповні заспокоювали примітивні потреби сільського населення. Тому не дивниця, що серед таких обставин кличі „Н. Т.“ не знаходили податного ґрунту для розбудови споживчої кооперації по наших селах. Та всеж таки в історії нашої споживчої кооперації заслуги „Н. Т.“ великі. Вона повела широку кооперативну пропаґанду, на ріжних курсах виховала 1.154 кооператорів, словом — підготовила ґрунт для сучасного кооперативного руху на західно-українських землях.

Від 1883 р. починається історія українсько-галицької споживчої кооперації. Її основоположниками були люде, котрі докладно простудіювали економічні відносини краю, бували також за кордоном і там основно простудіювали всякі форми кооперативної орґанізації. Тому й „Н.Т.“ зуміли добре зорґанізувати та поставити на належній висоті. Вже в другому році свого істнування „Н. Т.“ відкриває свої склепи в Перемишлі, Станиславові й Тернополі. В першому адміністраційному році мала вона 309,345 корон товарового обороту, 69.451 корон щадничих вкладок, 27.872 корон уділів, 382 членів. Розвиток „Н. Т.“ найкраще представлять слідуючі цифри[1]):

Роки	1883/85	1889/90	1899/900	1907/8	1913/14	1923/24
склепів	4	11	15	18	19	19
службовий персонал	29	61	94	117	122	110
членів	382	838	993	1.200	1.244	4.150
рез. фонду	888	9,084	24.532	46.612	61.862	—
уділів	27.872	56.041	68.549	147.724	215.882	2.567
щадничих вкладок	69.451	217.361	599.092	806.478	686.286	59.295
товарових оборотів	309.345	508.601	1,111.898	1,928.979	2,552.829	1,141.218
зиску	9.029	7.725	9.746	18.087	23.679	8.503

Ця табеля наглядно представляє, яким скорим темпом розвивалася діяльність „Н. Т.“, як росла її сила і значіння. Війна припинила цю діяльність і нанесла їй великі шкоди. Начальних директорів інтернували ворожі війська, більшість службового персоналу забрано до військової служби, майно розграбовано і знищено. Воєнні страти „Н. Т.“ виносять 252.000 ам. дол. Та не зважаючи на ці всі страти, „Н. Т.“ знову піднеслася з упадку і її розвиток знов скорим темпом йде вперед. Вона не має власних підприємств, але у Львові та по инших містах має свої доми, де містяться крамниці і склади товариства. Члени „Н. Т.“ се переважно фізичні особи. Булоб добре, щоби вона перетворилася на Союз споживчих кооператив, тобто переняла на себе аґенди Центросоюза, котрого діяльність досі не унормована і хромає.

Як уже висше сказано, „Н. Т.“ ограничує свою діяльність на міста. На село вона не йде і на розвиток сільської споживчої кооперації не має впливу.

(Далі буде).

---

[1]) В. Нагірний. Ювілейний звіт; Ю. Павликовський — Слідами розвою „Народної Торговлі“. 40. ювілей. Львів, 1923 р. Звіт за 1923/24 адміністраційний рік. — Грошеві обороти зазначені в табели в передвоєнних роках треба вважати в коронах австр. а в повоєнних роках в злотих польських.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
475 9—24

Молитва кождому доступна і легко приміним. І коли довершуємо її з доброю волею, то ніколи не молимося надармо (Лев. XIII, Акта С. Седіс, 27,587).

НАСІННЯ городовини, цвітів і господарські, з першорядних краєвих і заграничних плянтацій о найвищій силі кільчення

ПОРУЧАЄ

СКЛАД НАСІННЯ **ЕДМУНД РІДЛЬ, Львів, Рутовського 3.** СКЛАД НАСІННЯ

Дотичні цінники висилаємо на жадання. 886 3-5.

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД РЕЛІҐІЄЮ

і що розуміємо під політикою*.)

Взагалі треба сказати, що до тих припадково мішаних справ належать всі світські почини й заняття, сплямлені ґріхом (omnes actus, in quibus invenitur ratio peccati). — Як довго така діяльність займається світськими справами, так довго вона поза обсягом релігії і в ніякім разі не підлягає Церкві. Одначе як далеко вона обтяжена ґріхом — що очевидно не мусить бути — тоді входить в область релігії, тому бо перешкоджує людям в осяганню їх остаточної цілі у вічності — а це справа чисто релігійна. Остільки отже оскільки в тих справах в рахубу входить ґріх, такі ділання підлягають також Церкві, в першій мірі очевидно тільки в области сумління (in foro interno), а в зовнішній области права (in foro externo) тільки тоді, колиб ті справи поважно нарушували порядок в Церкві.

Таким чином ми познакомившися з ріжними родами справ, котрими займається політика, або бодай може займатися, тепер вже легко можемо дати відповідь на питання, яке відношення між релігією і політикою. Сю відповідь можемо уняти в два речення:

1. Коли політика займається лиш чисто дочасними світськими, земськими, словом чисто політичними справами, тоді вона від релігії незалежна.

2. Колиж натомість політика займається справами мішаними або церковно-політичними, або втягає в круг свого ділання справи чисто релігійні, тоді релігія має богато до діла з політикою і мусить забирати голос, бо тут росходиться про справи, котрі або виключно або також належать до области релігії.

*) Гл. „Н. Зоря", чч. 10—14.

Коли отже лібералізм, соціялізм і комунізм голосять, що релігія не має нічого спільного з політикою, то се твердження остільки і доти правильне, оскільки відноситься до справ чисто світських. Одначе воно цілковито фальшиве, коли в ґру входять справи чисто релігійні і справи мішані. І коли з противної сторони чується, що в публичнім і політичнім життю нема вільної ділянки, котра не підпадалаб під власть релігії й Церкви, то се правда лиш остільки, оскільки мова про справи релігійні й мішані. Натомість се твердження зовсім фальшиве, оскільки воно відноситься до справ чисто дочасних і чисто політичних.

Коли католицький політик і взагалі кождий католик повинен слухати Церкви, а коли ні?

На основі досі сказаного відповідь на це питання більше ніж легка.

1. Коли мова про справи чисто релігійні, тоді католицький політик, католицький державний муж і взагалі кождий католик повинен слухати Церкви і тільки Церкви, бо вона в тих справах одиноко компетентна.

2. Коли натомість приходять під розгляд справи мішані або церковно-політичні, тоді кождий католицький політик, кождий католицький муж, кожда католицька жінка мусить слухати також Церкви. Підкреслюю, що кажу „також" а не „тільки". Бо у всіх тих справах не розходиться ні про чисто церковні ні про чисто державні права, але про справи й права обоїх. Згідно зі словами й наказом Христа віддати цісареви те, що цісарське а Богу те, що Боже, мусить католик віддати Церкві те, що є правом Церкви а державі те, що є правом держави. Про те, чого в справах мішаних домагається віра, божий закон і заповіди, рішає остаточно Церква, Папа й Епископи. В тих отже справах католик має їх невідклично слухати, бо в тих справах вони одиноко компетентні. Тому бачимо на протязі історії, особливо найновіщої історії, що Церква стало забирала голос, коли ходило про її права в справі супружжа, школи, виховання дітий. Католицькі посли і світські люди неустрашимо, навіть з пожертвуванням своїх дібр і свободи, боронили прав Церкви.

3. В чисто світських або чисто політичних справах католицький політик і взагалі католик має цілковиту свободу ділання. Він у тім від Церкви зовсім незалежний. Це становище Рим все признавав і сам таке займав. Щоб не наводити слів середновічних папів, пригадаю лише:

а) Льва XIII, котрий в енцикліці „Diuturnum illud" (29 червня 1881) виразно навчає: „Церква признає і заявляє, що все те, що обертається в области горожанського життя, підлягає власти і найвищому рішенню пануючих".[1]) Ту саму науку повторив той Папа дещо пізніше в енцикліці „Immortale Dei" (1 листопад 1885). Коли приділив церковній власти все те, що в людських справах святе, що відноситься до спасення душ або звеличання Бога, продовжає дальше: „Натомість все те, що відноситься до справ горожанських або політичних, підлягає з повним правом державній власти, бо Христос поручив віддати цісареви цісарське а Богу Боже"[2]). І знов читаємо подібне в енцикліці „Sapientiae Christianae" (10 січня 1890): „З цего розграничення між правом і обовязком (держави і Церкви) слідує ясно, що керманичі держав свобідні в порядкуванню своїх справ і то не тільки за згодою Церкви але навіть за її підпертям".[3]) (Далі буде).

[1]) Порівнай Енцикліку Льва XIII. Видання Гердера. Друга збірка, 1881—1885, стор. 228.

[2]) тамже ст. 356.

[3]) тамже III, 132.

——o——

Роздвоєння особовости

II.

Дві психіки в однім тілі. Як вияснити загадку функціонування такого духового орґанізму?

Декотрі дослідники намагалися об'яснити роздвоєння особовости незалежністю функціонування двох мозкових півкуль. Їх симетричне ділання дає у висліді суцільність свідомости при нормальнім стані. Здоровля, а звихнення цеї суцільности в патольоґічних випадках може потягнути за собою роздвоєння свідомости. Я вже говорив про цю теорію в нашім нарисі „Ілюзії поновного переживання". Тут це пояснення мало приміниме хочби тому, що знані випадки не тільки подвійної свідомости, але й потрійної й почвірної, — а мозкових півкуль усього дві.

Ще Ескіроль обсервував 1845 року одного психічно хорого аббата (ігумена), котрий так глибоко вповів у свою свідомість ідею св. Тройці, що всі річи ввижалися йому в потроєнню. І себе уявляв собі у трьох особах. Він навіть жадав, щоби стіл заставляли для нього на три особи, з тьома серветками і т. д. Тут не було чергування конкуруючих зі собою свідомостей. Знані також випадки, коли в однім і тім самім осібнякови чергувалися три або чотири особистости. Д-р Альберт Вінсон описав 1896 р. 12-літну дівчину, в котрій чергувалася свідомість чотирьох особовостей, не рахуючи нормальної. Д-р Мортон Прінґс в Бостоні описав знаний припадок з місс Бючемп, студенткою, яка дістала старанне виховання і в якої чергувалися три особовости I., II. і III. Бючемп I знала тільки себе, Бючемп II. знала себе і I., Бючемп III знала себе, I і II. Характери, знання, спосібности цих трьох особистостей радикально ріжнилися. Одна з тих особистостей ненавиділа другу, дразнила її, робила їй усякі прикрости і т. д. Многократність свідомости не можна, очевидно, пояснити відносною незалежністю двох мозкових півкуль.

Розяснення цеї загадки треба шукати в тім, що кождий осібняк в дійсности складний комплекс осібняків. Навіть клітина се складна система орґанізованого живого твору. Низші орґанізми можуть бути розділені на кілька частий. При відомих умовинах кожда окрема частина може дальше жити як окремий орґанізм. Напр. червяків можна розрізати на дві живі половині. Висші орґанізми визначаються значною діференціяцією та поділом праці. Але й вони це свого рода кольонії множества орґанізмів. Коли до орґанізму проникне мікроб або чуже тіло, тоді фаґоцити (білі тільця крови) намагаються боронити орґанізм так, начеб то були орґанізми, обдаровані свідомістю. Орґанізм се певного рода асоціяція. Теорія людської спільноти як орґанізму, впрочім дуже сумнівна, опирається на факті, що всякий орґанізм це свого рода спільнота (союз окремих орґанізмів).

Наша свідомість звязана з функціонуванням нервної системи. Кожду нервну клітинку можна розглядати як самостійну одиницю, а індивідуум як систему засоціованих свідомостей. У випадку їх патольоґічної діссоціяції наступає роздріблення особовости. Одним з проявів його є случай роздвоєння особовости. Так пр. автомат може виконувати механічно певну скількість скоординованих рухів, коли рівночасно натиснути на два або кілька „ґузиків". Колиж один з „ґузиків" зіпсутий, тоді автомат виконує тільки частину жаданої роботи. Тоді він функціонує невдоволяюче. Се очевидно тільки анальоґія. Але вона наглядно показує як особовість може роздроблюватися у випадку диссоціяції нервної системи і як одноціліть особовости може назад повернути, коли нормально натиснути всі „ґузики" психічного апарату.

Отсю інтересну статтю, котра займається темою, яку особливо повинні знати священики, що часто мають до діла з психічно хорими людьми, взяли ми з наукової части орґану П. Н. Мілюкова „Послѣднія Новости". Автор сеї статті — Ю. Делевський.

——o——

Справа введення латинки

(Стаття надіслана).

Історична й культурна традиція це одна з найважніших підстав істнування й розвитку кождого народу. Се та скарбниця, з котрої нарід черпає моральні сили. Тому кождий культурний нарід пильно береже свою окрему традицію і нею гордиться. Нарід, котрий не має історичної традиції, або котрий її забув, скорше чи пізніше мусить щезнути з лиця землі під напором тих народів, котрі свою традицію пильно зберігають.

Та чи всі прояви історичного буття народу маємо пильно зберігати й уважати їх „національними святощами“? Очевидно ні. Саме в тім й полягає здібність до зберігання традиції, коли даний нарід вміє вибирати, зберігати у своїй памяти й наслідувати все те зі своєї історії, що на протязі його історичного розвитку показалося творче, будуюче і корисне.

Та бувае часто якраз навпаки. Саме в нашій історії дасться завважати сю негативну рису нашої національної вдачі. Ми скоро забували те з нашої історичної традиції, що було направду гарне й будуюче, що треба було плекати, розвивати й наслідувати, а вперто держалися того, що було нам шкідливе й здержувало нас в політичнім, національнім і культурнім розвитку. Ми впертістю й завзяттям, гідним ліпшої справи, боронили річий маловажних, несуттєвих, зводили боротьбу за байдужну ф о р м у, не здаючи собі справи з того, що через те теряєм з м і с т, тратимо те, що якраз треба зберігати. Щоб далеко не сягати, возьмім приміри з недавнього нашого минулого. Багато в нас ще тямить т. зв. „азбучну війну“, завзяту боротьбу за йори, єри, ять, або крик, який счинився з приводу проби заведення григоріянського календаря. Як відомо, уживання старого календаря коштуе нас богатьох тисяч людей, які в містах приневолені святкувати по новому календарю, відчужуються від своєї Церкви і пропадають разом з потомством для своєї нації. Ніяка війна не забрала нам тілько людий, кілько забрав досі нам старий календар. А який-же крик піднявся, коли Преосв. Григорій спробував свого часу загамувати той кровотік, що тече постійно з нашого орґанізму!...

Тесаме здається повторилосяб у нас, колиб найшлися такі смільчаки, що зважилисяб завести в нас латинку. А проте хто глибше застановиться над тим, дійде до переконання, що до цего скорше чи пізніше м у с и т ь прийти. І чим скорше це станеться, тим лучше для нас. Чим скорше пожертвуємо формою, тим більше вратуємо змісту.

В тій справі забрав голос на сторінках „Нових Шляхів“ за март с. р. п. В. Будзиновський. Стаття настільки цікава, що годиться її зреферувати, тим більше, що в СССР., отже й на Радянській Україні латинка має бути введена вже за 10 місяців, т. є. з днем 1 січня 1932 р. А се значить, що незабаром хлинуть відти сюди маси ріжних видань, які вже й тепер завалюють виставові вікна галицьких книгарень. Вслід за тим зачне й тутейша большевицька преса печатати свої орґани латинкою. Отже, час на виміну думок.

На початку пригадуе автор, що про конечність введення у нас латинки писав в „Ділі“ М. Рудницький. Колиб такий фейлетон про потребу введення латинки помістив котрийсь з редакторів „Діла“ ще в 90-их роках, то сейчас вилетівби зі складу редакції, за те, „що мовляв, брутально топче й опльовує національні святощі“ й підриває екзистенцію часопису.

„Уживана нами російська гражданка, — пише п. Будзиновський — була від хвилі нашого національного відродження при кінці першої половини минулого століття — національною святощю, з якої нація не сміе зрезиґнувати. Кромі того, казали, це наше старинне письмо маєе для нас велике практичне значіння в нашій тяжкій боротьбі проти польонізації, бо воно сильно відріжняе нашу книжку від польської, цеб-то й нас від Поляків. Ця ріжниця спиняе спольщення нашого народу, скріпляе нашу національну відпорність“.

Про введення латинки тоді навіть не можна було думати, бо велика більшість української суспільности поборювала навіть гадку введення фонетики й завзято боронила етимольоґії. Тим, що хотіли ввести фонетику, закидали, що вони підкуплені Поляками, мовляв, фонетикою „мостять дорогу польському письму — тільки на те, щоб український нарід спольщити“. Русотяпи поборювали фонетику зі скаженою заїлістю. Між селянами аґітували, що як загал прийме фонетику, то вона приверне за собою — панщину.

Коли шкільна рада 1892 р. завела фонетичний правопис в школах, русотяпи почали шалено аґітувати за висилкою протестів до Відня. На петиціях в тій справі зібрали сотні тисяч підписів, з яких добра третина була з хрестиками. Значить протестували проти фонетики також й неграмотні!

Хоч управа „Просвіти“ була в руках рішучих прихильників фонетики, то у виданнях Товариства не вводили її, бо боялися, що богато членів виступить з „Просвіти“ й перекинеться до москвофільського „Общества Качковського“. Колиж під терроромъ студенства 1899 р. „Просвіта“ почала друкувати фонетикою, то четвертина членів через те відпала. Коли так завзято поборювано фонетику, то ясно що про латинку не можна було й думати. Навіть ті, що приняли фонетику, думали, що „від польонізації ратуе нас те, що маємо окреме письмо, яке нашу літературу, отже і нас самих, відріжняе від Поляків“. Та були й такі, що вже тоді булиб згодилися на заведення латинки, якби... не Наддніпрянська Україна. „В російській Україні українська література була заборонена. Коли там читали які українські книжки, то лише друковані в Австрії, бо твори придніпрянських Українців друкувалися в Австрії. Галичина була літературним Піємонтом України. Тому покищо Галичани мусять держатися письма уживаного на російській Україні. Введення латинки в Галичині розділилоб українську літературу на дві літератури; українська нація розпаласяб на дві нації“... Так арґументували галицькі прихильники латинки. Б—й каже, що це траґікомедія, коли галицькі Українці не приймали латинки з огляду на Українців в колишній Росії, а тепер Українці на Придніпровю не хочуть вводити латинки, щоб тим не пошкодити Українцям під Польщею. Автор наводить цілий ряд фактів, що на його думку доказують, скільки ми стратили і дальше тратимо через те, що не приняли латинки. До 80-их років читаюча українська публика складалася виключно зі священичих родин і маленького, може 5%, відсотка селян. Священики лиш с а м і читали русотяпське „Слово“ й календар „Временник“. Коли священик був русофіл, то ще була й російська белетристика. Одначе з його родини ні жінка, ні діти, ні свояки, ні взагалі ніхто сего не читав попросту тому, що одні не мали вправи, другі „нашого“ письма зовсім не знали. Вони зачитувалися в польських книжках, які були масово в бібліотеках священичих домів. Треба додати, що в тих часах в богатьох священичих родинах говорили по польськи. „Чи при таких обставинах можливі були українські видавництва? — питае автор. Чи літературні таланти могли думати про те, щоб писати?...“ У 80-их роках, треба було продати бодай 1500 примірників книжки, щоб заплатити друк, видавця і гонорар авторови. Тимчасом тоді „поза молитвенниками української книжки не могло більше розійтися як 500 примірників, але й це по кількалітній форсовній патріотичній кольпортажі!...“ „Видавців на українські книжки — пише дальше Б—й — цілком не було, бо видавець не міг заробити, хочби й не заплатив гонорару. Автори, що хотіли заробити мусіли писати по польськи. По українськи автори писали тільки з патріотизму — і свої твори видавали власним коштом і з власною втратою“. З видаваної Франком в половині 80-их років „Дрібної Бібліотеки“ ще в 1889 р. в домівці товариства „Академічне Брацтво“ було кілька скринь нерозпроданої „Дрібної Бібліотеки“. В 1890-их роках польський хлопоман-демаґоґ Стояловський видавав для селян ґазетки „Венец“ і „Пщулка“. Обидві ґазетки мали між українськими селянами в кождім повіті передплатників більше, як українська „Батьківщина“ в ц і л і й Г а л и ч и н і. Ті ґазетки читали свідомі селяне тому, бо українське письмо було для них за тяжке“.

В 1900-ім році, коли автор, кандидуючи до парляменту видрукував виборчі відозви по польськи і по українськи, то селяне Українці скорше брали польські тексти ніж українські. В часі війни українські вояки і їх родини в більшости писали листи латинкою. Василіяни видавали також молитовники латинкою, бо хотіли, щоб вірні молилися не з польських але з українських молитовників, хочби й латинкою писаних. Так було в останніх десятиліттях перед війною. Ще гірше було в перших часах нашого національного відродження. Кромі духовенства, яке добре знало кирилицю, майже ніхто з Українців по українськи не читав, бо або цілком не знав українського письма, або не мав в читанні відповідної вправи. Тому ніхто їх і не друкував. Письмо, яке „нас відріжняе від Поляків“, щораз більше затирало всяку ріжницю між нами й Поляками. Українська інтеліґенція спольщена тільки у письмі, спинивши українську літературну продукцію, під впливом виключно польської лектури — польщилася також духом...“ Вже за Австрії школи і публичне життя доводили до того, що Українець хоч вивчився української азбуки, не мав нагоди вправлятися в читанні. Зате до хати приходили щораз якісь польські урядові письма й друки. Також масово насилано на села ріжні польські брошури й ґазети. І на них люди вправлялись в читанню. Тому нічо дивного, що люди або цілком забували українську азбуку, або воліли книжку друковану латинкою. Не було таких українських друків, то люди хапали за польські... „Нині — кінчить автор свої міркування — наш літературний віз котиться назад; вертае до того, що було до 1860-их років. У літературній продукції вже застій. Він не хвилевий. Нині наша ситуація така, що нашу літературну продукцію моглоб урятувати хіба лиш негайне введення латинки“... **Світський.**

П р и м і т к а: Подаємо зміст сих інтересних виводів під дискусію. Нашу думку в порушених тут справах висказжемо на кінці. — **Ред.**

Достоевскій началъ возбуждать умы, потрясать души, становился духовной силой — незадолго до своей смерти (Петр Струве).

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 7-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48.

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Що діється в державі смока

Зміст: Нова важна вістка з Китаю. — Дещо з минулого „Держави Смока“. — Страшні наслідки пайдократії в Китаю. — Як щезла китайська влада. — Танець отаманів. — Що сталося з большевиками в Китаю. — Революція в Китаю кінчиться.

З Китаю наспіли вісти, що національним китайським військам удалося побідити комуністичні війська. Отже Китай може зачати незабаром поважно консолідуватися. Тому час і йому придивитися в наших оглядах заграничних справ.

Китайська держава найстарша зі всіх істнуючих держав. Її стверджена історія сягає на тисячу літ перед Христом, а нестверджена значно дальше. За той довгий час виробилася там була зовсім окрема культура й штука правління, яка у нас, Европейців, викликає здивування. Досить нпр. сказати, що китайське письмо складається з 200.000 знаків, що цісар Китайців своїми указами реґулював все життя, навіть день, в котрім всі мають зачинати носити весняні, літні або осінні накриття голови, що папір, друк, шовк, порцеляну, стрільничий порох і компас знали Китайці далеко скорше ніж Европейці та що революції були у них від непамятних часів признані зовсім леґальним і самозрозумілим способом зміни відносин... Культура Китайців така вироблена, що всі завойовники ставали Китайцями вже в другім поколінню: Китай дійсно мов смок пожирав тих, котрі думали його пожерти. Він навіть Жидів асимілював безслідно, що не вдалося зробити жадному иншому народови від старих Єгиптян почавши, на Анґлійцях скінчивши.

Основи державної науки, моралі й реліґії Китайців полягають на творах їх державного мужа Кон-фу-тсе (551—478 перед Христом), котрий тільки зібрав й упорядкував старі погляди й вірування свого народу, кладучи головний натиск на поборювання пайдократії й на пошану авторитету в родині і державі, бо се забезпечує найбільш трівкий порядок. Се пригадує те місце з пророка Ісаії, де він предсказує все більші кари, якими Бог карати-ме Ізраіля і як найбільшу кару, гіршу від голоду й облоги, називає пайдократію (юноші при владі).

Та, найгірша кара зустріла культурний Китай, коли зі шкіл Европи й Америки зачала в більшій скількости вертати китайська молодь, що захопилася непередуманими західними соціялізмами. В р. 1911 проголошено республику в полудневім Китаю, а в рік пізніше зреклася влади династія Манджу, котра правила Китаєм від 1644 року. І тоді зачалося! Різні, грабунки й безнастанні міжусобиці. Шляхи, мости, греблі занепали. Довіз поживи став неможливий. Голод зачав косити не міліони, тільки десятки мілионів Китайців. Розбишаки запанували на великих просторах, а властиво скрізь, бо відріжнити банди грабуючих розбишак від банд здеморалізованого війська дуже трудно. Величезна держава, котра має 11,129.000 кв. км. вкупі (отже більша ніж вся Европа!) і половину населення всеї Азії горить і кривавиться повних 18 літ.

На 15 літ влада цілковито щезла. То значить, окрім коротких періодів, в „Місті Півночи“ (Пе-кін) був хтось, що називав себе або „президентом республики“, або навіть „радою міністрів“, котрих навіть признавали чужі держави як „владу Китаю“. Та вони не мали ніякіської власти, а в ріжних околицях держави „правили“ або партійні провідники, як Сун-ят-сен, або ріжні отамани, давні й нові „ґубернатори“ провінцій. Вони отверто не признавали над собою ніякого правительства і воювали між собою. Спокій наставав то тут то там тільки тоді, коли ті отамани приготовлялися до ще більшої борні. Найздібніший з них Юан-ші-кай хотів себе проголосити цісарем, та инші не допустили — і він скоро помер. Чан-Тсо-Лін, диктатор Манджурії, Сун-Ят-Сен, творець партії „Куомінтанґ“, Ву-Пей-Фу, ґенерал-фільософ, що писав вірші, Фенґ, підозрілий „християнський“ ґенерал, Ен-Сі-Шан, званий „взірцевим ґубернатором“ і богато инших ділилися властю й випирали оден другого з центра. Правдивий шалений танець зачався тоді, коли в ту суматоху вмішалися ще й большевики, підпираючи грішми, аґітацією й амуніцією то одних, то других і змагаючи до визискання „Куомінтанґу“ для боротьби з европейськими державами. Та вкінці стративши десятки мілионів доброї валюти й богато своїх аґітаторів і військових інструкторів, переконалися, що китайська суматоха ще гірша від російської й опанувати її дуже трудна річ. Та суматоха зломила без сліду всі большевицькі сили, що проникли в Китай.

Та помалу Китайці самі зачали собі давати раду. Нанкінське правительство під проводом Чан-Кай-Шека опанувло вже здебільша хаос і тільки оден правитель Манджурії, син Чан-Тсо-Ліна, Чан-Су-Лян не дався покорити. Але вже й він заявляє охоту, співпрацювати з нанкінським правительством і навіть сам особисто приїздив у нову столицю, щоб порозумітися з Чан-Кай-Шеком.

Ще тут і там тліє вогонь міжусобиць. В Та-Ян-Фу сидить ще Ен-Сі-Шан, Фенґ також ще не втік за границю, а на полудні провінція Ку-ан-сі також ще спротивляється військам правительства з Нанкіну. Та се вже мабуть останні судороги анархії. Партія „Куомінтанґ“ стала контрольною орґанізацією на всім просторі, що знаходиться під владою нанкінського правительства, а ґен. Чан-Кай-Шек заявляється за скликанням „народної конференції“ або „національного конвенту“, щось в роді „Установчих Зборів“. Ліве крило „Куомінтанґу“ противиться тому, бо се означалоб кінець монопольної влади тої партії та побюється китайського бонапартизму Чан-Кай-Шека. Чан-Тсо-Лян, котрий не допустив до орґанізування тої партії в Манджурії, може допомогти Чан-Кай-Шекови зломити опір тої партії. Словом — китайська революція виглядає так, якби вже кінчилася. З хвилею успокоєння і скріплення Китаю мусіти-муть з ним рахуватися всі держави світа, бо се велитень. Большевики вже незабаром кинуть в Китай масу своїх товарів, що дасть їм можність ще сильніше підривати Европу.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях инших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 9-20

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

З Католицької Акції. (Німеччина). З „Товариства харитативної служби в душпастирстві“ повстало 1922 р. „Товариство помочі в душпастирстві“, з осідком у Фрайбурґу. Співпраця світських у розвязці новітньої пасторальної проблєми не є вже нині в Німеччині предметом дискусії, а дійсною практикою. — Катол. „Т-во опіки над дівчатами, жінками й дітьми“ (централя в Дортмунді) працює в 439 місцевостях. Має воно 213 фахових сил, 4.708 почесних працівниць і 15.367 помічників. Т-во опікується покривдженими, лишеними без опіки дітьми, безбатченками, нешлюбними жінками, переймає опікунство та нагляд над сиротами, захоронює перед моральним упадком дівчат, опікується вязнями й випущеними з вязниць. — **Голяндія.** Представники катол. соціяльно-господарських орґанізацій: Т-ва св. Вінкентія, союза катол. будівничих та союза катол. працедавців, відкрили в Амстердамі чайню для безробітних. — Голяндський союз катол. слухачів радія, який обеднує поодинокі місцеві ґуртки, перевів орґанізацію по дієцезіях. Пять дієцезальних союзів творить тепер федерацію для цілого краю.

Католицькі мученики з епохи гуситизму. В творі під повисше наведеним заголовком, о. Найман стверджує, що число помордованих за віру через гуситські війська виносить тисячі. Звірства, якими відзначалися ті морди, не лиш дорівнують, але часто перевисшають звірства з перших століть християнства. Палення живцем, топлення, втинання членів, осліплювання, виривання язика належало майже до щоденних річий. Річ ясна, що переслідування було звернене передусім проти священиків і монахів. Жорстокістю відзначався Жіжка, але особлившу „славу“ здобув собі оперуючий в полудневій Чехії „полк грози“. Частина має на своїй совісти такі подвиги, як: усмаження в кітлі священика Оцелля (в маю 1425.), затопленя звязаних разом домініканів з монастиря в Зволі (12. мая 1421), розірвання кіньми пароха в Лявошицях, де рівночасно вбито кількасот инших жертв. Справу офіціяльного признання тих мучеників підношено кількакратно. Перший підносив її єзуіт Круґеріюс. Пізніше ту справу порушував домініканин о. Стикса в творі написанім 1756 р. п. з. „Історія чеської провінції“. В найновіших часах — домінікани: француз Мортієр і чех Ґикеде. З приводу беатифікації мучеників французької революції, змоглися голоси за беатифікацію мучеників з часів Гуса.

Молитва це сильна зброя, це велике забезпечення, це богатий скарб, це спокійна пристань, це певний притулок (св. Йоан Хризостом).

*

В рр. 1885—86 переведено в одній частині анґлійського війська досліди над хоробами абстинентів від алькоголю. Показалося, що в тій частині було 3978 абстинентів і 8829 „пючих“. З перших діставалося до шпиталів 1·81%, з других аж 8.80%.

*

Достоевскій предрек русскую революцію во всем ея духовном происхожденіи и существѣ. „Бѣсы“ не только романъ, а в нѣкоторых своих частях написанная провидцем пророческая книга о Россіи, потрясающая книга, подобной которой нѣт ни в какой другой литературѣ (Петр Струве).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ФЕДІР ДОСТОЄВСЬКИЙ

ПРОРОК І ПРЕДТЕЧА ВЕЛИКОЇ КАТАСТРОФИ.

(З приводу 50-ліття його смерти).

Настанетъ годъ, Россіи черный годъ,
Когда царей корона упадетъ,
Забудетъ чернь къ нимъ прежнюю любовь,
И пища многихъ будетъ смерть и кровь;
Когда дѣтей, когда невинныхъ женъ,
Низвергнутый не защититъ законъ...
И станетъ гладъ сей бѣдный край терзать
И зарево окраситъ волны рѣкъ...
Лермонтовъ: „Предсказаніе“.

Коли сучасних інтеліґентних людий запитати, кого вони уважають найглибшим письменником світової літератури, то переважна їх часть — і то не лише в словянських краях — подумавши відповідає: „Або Шекспір або Достоєвський. Але Шекспіра не так цікаво читається як Достоєвського.“ Дехто зі скептиків додає: „Ну й не знати, чи Шекспір дійсно автор творів, які йому приписують, спір іще нерішений“. Хоч, правду сказавши, се один з найменш оправданих спорів.

Достоєвський належить до тих рідких письменників, котрих твори відразу викликали велике зацікавлення, яке не слабне, тільки росте. Їх перекладають на всі культурні мови. Про них появляються все нові студії. Ті твори стають підставою наукових дослідів і нових теорій, викликають нові напрями в філософії. Словом — видно, що світову літературу в найширшім того слова значінню перейшов велит.

Хтож був Достоєвський, що він зробив, на чім полягає його велич і який його вплив?

Федір Достоєвський по батьку українського походження, бо його батько Михайло був сином священника з нашого Поділля. Скінчивши духовну семинарію, студіював опісля медицину в Петрограді й осів як лікар в Москві, де й оженився в купецькій родині Нечаєвих. Федір Д. уродився як одно з сімох дітей того подружжа, в Москві, дня 30. жовтня 1821 р. Батько Федора був чоловік живий аж до напрасности і через те прикрий. Визначався великою ощадністю. По якімсь часі вспів купити мале село в Тульській ґубернії. Федір мав 11 літ, коли вперве виїхав з міста на село, на вакації. Любив дуже читати. Твори Карамзіна читав молодим хлопцем кілька разів. Твори Пушкина знав майже всі на память. Читав дуже богато, особливо історичних повістей і богато перекладів. Батько дав Федора до військової інжинірської школи, де Федір чувся дуже зле: сильно відчував упокорення супроти значно богатших товаришів тай не любив сухих предметів, на які там клали вагу. Відчуваючи упокорення ізза браку богацтва, мрів про те богацтво. Вже в 23 р. життя постановив зовсім посвятитися письменству. Перша його повість має характеристичний для нього заголовок: „Бідні люди“. „Двойник“ се більше психопатична студія ніж повість. З початку шукає Д. натхнення в творах Гоголя. В 28 р. життя за політичні провини стає перед судом, котрий засудив його на смерть. Царське уласкавлення й довголітне заслання на Сибір. Князь Мих. Волконський, котрий зі своїм засланим на Сибір батьком декабристом перевів там свої дитячі й молодечі літа оповідав Д. Любімову, що бачив раз, як гнали партію каторжників з одної тюрми в другу; йому показали одного з них, кажучи: Се літерат Достоєвський. Він побачив чоловіка болізного виразу, котрий ішов в парі з другим каторжником і дзвонив ланцюгами — вони були приковані оден до другого... Можна собі уявити, як страшно терпів Достоєвський в такім оточенню. А був се чоловік з природи надзвичайно вражливий і до того мав епілепсію, жахливе пятно богатьох ґеніяльних умів. 1859 вертає до краю, 1860 одержує дозвіл замешкати в Петрограді. В р. 1861 зачинає Д. з братом Михайлом видавати місячник „Время“, де містить свій перший великий роман „Принижені й оскорблені“ повний фільософічних й етичних міркувань. В 1863 р. заборонено „Время“. В 1864 р. зачинає видавати „Епоху“, але хорує й він і його жінка (вдова, з якою одружився на Сибірі). В 1864 р. умирають жінка і брат, в 1865 р. паде „Епоха“, лишаючи Достоєвському великі довги. На добавок Д., поїхавши до Вісбадену на лічення, зіграв ся там до нитки в рулету. Та вернувши, взявся з запалом до праці й написав свій найславніший твір „Вину і кару“. Припадок хотів, що в часі коли той твір печатався в „Русск'ім Вѣстник'у“, поповнив студент Данилов злочин убийства подібний до описаного Д-м, що його творови надало особлившого розголосу. В тім творі представлений по свому чесний і навіть благородний чоловік, Раскольніков, котрий одначе покидає етику Божих заповідей про любов ближнього й творить собі „власну етику“, оперту на еґоізмі, а сумління заступає розумованням. На тій підставі додумується до того, що суспільність не матиме шкоди, коли він убє стару лихварку й забере її гроші. Та коли довершив убийства, якась внутрішна сила не дозволяє йому користати зі злочину та приневолює його прилюдно висповідатися перед товпою. Се твір, що переймає грозою. Щойно коли його кілька разів перечитати, видно в нім браки, від яких зрештою несвобідне ніяке людське діло. — В р. 1866 диктує Д. свій твір „Грач“ стеноґрафістці Спіткінівній, з котрою в рік опісля жениться і втікає за границю перед довгами, за які тоді саджали в тюрму. По дорозі знов так зіграв ся в рулету, що мусів продати навіть жінчині річи. За границею сидить з нею 4 роки в тяжкій біді. Там написав „Ідіота“, „Вічного мужа“ (один з його найбільш гармонійних творів) і „Бісів“. Сей твір звернений остро проти соціялізму. Вернувши в Петроград, віддав усі свої фінансові справи своїй молодій але розумній, господарній і добрій жінці. Вона й видобула його з довгів і від 1871 зачинається щасливе життя Д-го. Від тої жінки мав дочку і сина. В р. 1873 редаґує Д. тижневик „Гражданин“, в р. 1874 печатає роман „Підросток“, в котрім безпощадно малює власну молодість. В р. 1876 зачинає видавати місячник „Дневник писателя“ — без програми, без рубрик і без співробітників, повний парадоксів, суперечностий і ріжних дивоглядів, але й високих блисків уяви, серця й ума. В р. 1878 береться до виконання пляну, який назрівав у його голові 8 літ, а саме до писання свого рода повістевої епопеї, що під загальним титулом „Життя великого ґрішника“ обіймало кілька поколінь. Та вспів написати тільки першу частину п. з. „Братя Карамазови“. Найцікавіша й найглибша белетристична студія Д-го над душею злочинця се його „Записки“. В р. 1881 постановив відновити „Дневник писателя“, котрий перервав 1878. Одначе в дні, коли віддав перший зшиток до цензури, трісла йому артерія в легких. Д. здавна терпів на катар віддихових проводів й емфіземи. По 4 днях добив його атак епілепсії (падачки). Він помер 11. н. ст. лютого 1881 р., проживши 59 літ. Похорони мав величаві: за його домовиною йшли великі маси людий без ріжниці політичних поглядів і несли безліч вінків. Росія чула й розуміла, що вмер її найбільший письменник, що був подібно хорий, як вона сама... Так виглядають факти і дати з життя того незвичайного письменника, що сильно заважив на психіці всеї інтеліґенції великої Росії.

Хто вміє обсервувати життя, той знає, який великий вплив мають писателі на цілі суспільности. Нпр. наш Франко — розуміється разом з иншими впливами — витворив атеістичну психіку в цілих поколіннях галицької інтеліґенції. Польський поет Міцкевич і письменники Крашевский та Сенкевич витворили психічно цілі покоління польських патріотів. Німецькі письменники Кант (зі своїм катеґоричним імперативом), Ґете і Шіллер витворили цілі покоління надзвичайно совісних німецьких працьовників на ріжних областях, ентузіястів обвязку і праці і т. д. Розуміється, всі вони вже застали ґрунт до певної міри підготований до того, що витворили. Та ніде так виразно не видно впливу письменника на цілу суспільність як се було і ще є в Росії з Достоєвським. Якіж були ціхи змісту його творів, що так вплинули на цілу російську суспільність?

Вже в перших творах Д-го виразно виступають дві ціхи всеї його творчости: 1) Він любується терпінням, або кажучи його власними словами: „страстью къ угрызеніямъ совѣсти“, „страстью къ мучительству“, „злорадным наслажденіемъ“, „нравственнымъ сладострастіемъ“. 2) Глибоко аналізуючи психольоґію своїх героїв, займається підсвідомими станами людської душі, зглядно їх ірраціональними проявами. Аналіза людської душі у Д-о така глибока і притім докладна, що навіть Шекспір рівнається йому тільки в тій глибокости але не в докладности. Та його докладність аналізи просто страшна. Нею він не тільки обнажує людське життя, але й розкладає його, стягає з нього всі покривала, розрушує всі форми й види людського життя. „Онъ точно вонзилъ (впустив) въ человѣческія души жало смерти“.

Коли читати твори Д-го і роздумувати над російською психікою, яка вона була до і від часів Д-го, то мимохіть приходять на думку слова з глибини душі нашого народа: „Не говори про злі річи, абис не вимовив в лиху годину!“ Отже Д-й говорив про злі річи, які бачив в Росії. Говорив на письмі. Все своє життя говорив. І тим своїм говоренням опустошив до тла все, що виростало в Росії. То він заселив Росію цілими леґіонами Раскольникових і Карамазових, то він головний духовий батько того діявольського танцю бісів, воплочених в людські тіла, який уже 13 літ безпримірно страшно товчеться по великій руській землі й розкошується садистичним терпінням. То він довершив того неймовірно жахливого діла — довершив наперед на папері, заки воно з паперу перейшло в життя. Так „затягнув пером“, що негоден витягнути не то волом, але й зусиллями міліонів людей. І зробив се не зі злої волі, о ні! А з людської гордости — при всім своїм глибокім релеґійнім містицизмі, якого не покидав все своє життя. А саме так:

Дві висше наведені ціхи всеї творчости Д-го се тільки її зовнішні форми. А властива суть і пружина його творчости, великої розміром і наслідками, се гордість людського ума. Вона полягає у Д-го на вірі в безмежну „свободу“ людського духа, при всіх його, зрештою зовсім щирих, поклонах перед Богом і релеґією. Мені як людині вільно думати зовсім „свобідно“, мені вільно зміняти життя, як я хочу! Ось пружина всіх творів Д-го. Се заразом пружина кождої революції. Наслідком такої думки му-

сить бути брак покори перед тим, що орґанічно виросло, що є, що існує.

Ось дрібненький образочок жанру Д-го: В провінціональне місто приїзджає зі столичного університету син, котрого батько робить велике приняття й запрошує на нього самого ґубернатора. Синок каже товаришам, що самого ґубернатора вхопить зубами за вухо. Ті очевидно не вірять, а він каже, що вхопить! І додержав слова: вхопив ґубернатора зубами за вухо й поти його держав, поки той не просився у нього, щоб пустив...

Що се таке? „Свобода“ людської думки й духа. Чимже не „свобода“? Пречінь той молокосос міг старого чоловіка вхопити зубами за вухо і міг не вхопити. Як хотів. І міг зубами держати поки той у нього не просився. Бо й що з тим молококосом було робити? Бити його, щоб пустив? То міг відкусити вухо. Чому не міг? Ясно, що міг. Бо ніхто не має такої „свободи духа“ як розгукана пайдократія. Коли їй ще до того дати „відповідну“ теорію, то пиши: Пропало!

Образочки подібно дивного жанру лучаються в російській літературі вже й перед Д-м. Та щойно він представив типів з подібною „свободою думки“. Коли читати такий образочок, мимохіть пригадується большевизм: се в величезних розмірах той сам розперезаний недокінчений студент з тою ріжницею, що большевизм схопив зубами за вухо цілу Росію, ба, цілий світ — і трубить йому в ухо свою страшну пропаґанду. Тільки большевизм не пустить вуха на ніяку просьбу...

Достоєвський се найбільший шовініст Росії під оглядом національно-державним і віроісповідним. І тут пружина його творчої думки також — гордість. Він гордий на Росію та її місію. На його думку тільки „русскій народ“ се „богоносець“, він одинокий може обявити евангельську правду „гнилому заходови“... Вплив цезаропапістичного візантійства на Д-го такий великий, що він цілком мішає поняття нації, держави й релігії. Після нього хто не православний, той не може бути „русскій“. Отже цезаропапістичне православіє має спасти „гнилу Европу“ і весь світ „навчити правди“. Православна Росія стоїть після нього висше ніж Европа, бо Росія по дорозі до „вселюдства“, а її держава „розплинеться в церкві“, розуміється, православній — і тоді настане Царство Боже на землі...

Весь той видуманий і до того наскрізь безпідставний світогляд пропаґує Д. у творах, в котрих нема ні одного, якого віссю не бувби злочин. Всі його твори заповнені морально й фізично хорими типами, маняками, алькоголіками, епілептиками, убийниками і т. д. Се очевидно дуже цінний матерял, але не для виховування нації, яка малаб вибитися на чоло людства, тільки цінний для тих, що хочуть студіювати звихнених умом людий, півбожевільних і кримінальних злочинців. Все те впливало на російську суспільність тим глибше і страшніше, що Д. се письменник великої інтеліґенції й культури, першорядний обсерватор, що дає глибокі вгляди в людську душу й визначається великою цивільною відвагою та ніде і в нічім не боїться звернути проти себе публичну опінію, і вміє з безприкладним глумом осудити те, що йому видається злим. Такий письменник очевидно мусів мати вплив, мимо всіх суперечностий, які є в його творах. Але й ті суперечности також мусіли мати вплив...

З позитивних сторін творчости Д-го слід підчеркнути отсі: 1) Він признає велику вартість доброї жінки й дуже сердечно займається дітьми. 2) Він уважає терпіння найсильнішою пружиною моралі одиниці й учить, що терпіння уморальнює кождого (але кара після нього не уморальнює злочинців, тільки викликає в них ще більшу ненависть до суспільности). 3) Він проявляє у своїх творах глибоку любов і милосердя до переслідуваних та пошану для простого народа (хоч до т. зв. „народників“ Д. не належить). 4) Він високо цінить покаяння. Каяння дійшло у Росіян аж до карикатури: вони всі люблять „каятися“. Та мимо всіх насміхів над тим рисом їх характеру треба признати, що се таки їх благородний рис, їх завдаток на великий і правдивий розвиток.*) *(Дальше буде).*

*) Нема в публичнім життю нічого сумнішого як суспільність, у котрій не видно ніякого почуття потреби каяння й ніяких спроб каяння, а всі помилки й навіть свідомі злочини покриваються постійним крутійством, пустим шумом, нечесною реклямою й самохвальбою. Над такою суспільністю все тяжить абсолютна безвиглядність.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 19—50

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

О. ЯВОРСЬКИЙ ТАКИ СТАВ ПОСЛОМ. „Діло“ доносить: В середу на вступі соймового засідання зложили посольське приречення посли: Кохан і о. Яворський (гр.-кат. священик з Галичини). До того додає „Діло“: З найпевніших жерел довідуємося, що вістки польської преси про те, немовби Ексцеленція Митрополит Андрей дав о. Яворському, кандидатові на посла з листи ББ, дозвіл на виконування мандату, цілком невірні, бо о. Яворський зовсім не дістав на це дозволу.

НАД СПРАВОЮ ПАЦИФІКАЦІЇ Сх. Галичини радив також соціялістичний інтернаціонал дня 27. II. в Ціріху. В тих нарадах взяв участь укр. с. д. Феденко.

ДО ВАРШАВИ приїхав новий німецький посол Ганс фон Мольтке, наслідник умершого недавно посла Равшера.

ТРИ ПОЛЬСЬКІ ХЛОПСЬКІ ПАРТІЇ „Пяст“, „Визволене“ і „Стронніцтво Хлопське“, створили на терені сойму спільний парляментарний клюб, одначе покищо на терені краю орґанізаційно виступають окремо. Провідники сих партій від довшого часу приготовляють ґрунт для тіснішої злуки. На 15. марта скликано у Варшаві конґрес тих партій, на котрім вони мають злучитись в одну. Праві ґрупи хочуть вибрати Вітоса на голову нової партії.

СОЙМОВА КОМІСІЯ на внесок пос. Бачинського („санаційний старорусин“) відкинула внесок укр. пос. Великановича в справі зміни закона про службові відносини учителів, бо, як казав п. Бачинський, внескодавці підходять до справи не з річевого лиш політичного становища.

СТРАТЕҐІЧНУ ЗЕЛІЗНИЦЮ здовж польської границі будують Німці коштом 130 міл. марок (275 міл. зл.) по донесенням польської преси.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові.
887 2—12

„У него шпіонство — говорить Верховенскій Ставрогину — у него каждый член общества смотрит один за другим и обязан доносом.. Всъ рабы и в рабствъ равны. В крайнцх случаях — клевета и убійство.“ (Так передбачував Достоевський большевизм у своїх „Бесах“).

НОВИНКИ

50-ліття смерти Достоєвського згадують в цілій Европі не тільки рос. еміґранти. Також чужа преса присвячує оглядови творчости Достоєвського богато місця.

Протиалькогольний трьохденник у Львові уряджує Т-во Відродження від 1—3 березня с. р. від год. 5 до 7.30. Між протиалькогольними викладами є й оден (Дра Т. Бурачинського) про тютюн. Адреси льокалю, в котрім мають відбутися ті виклади, в комунікаті не подано. Булоб менше дивно, якби про таку річ забули прихильники алькоголю, але вони власне не забувають назначити собі докладно льокаль, в котрім мають зійтися.

Буде поправа? „Експрес Поранни“ пише: В поважних економічних кругах панує переконання, що з початком марта заломиться економічна криза в Польщі, бо з початком сезону зачнуться заповіджені державні інвестиційні роботи. Потвердженням оптимістичних передбачувань уважають також факт предложення значніших кредитів краям, які потрібують готівки. А тимчасом — Банк Краєвого Господарства стверджує погіршення економічного положення.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 27-50

Хто дбає за власну рідню і власну старість, той розуміє велику вагу обезпечень на життя. Всякі інформації дає
874 **„КАРПАТІЯ“** 5—28
Львів, Руська 18.

Реколєкції

для вірних всіх станів в Церкві парохіяльній св. О. Николая у Львові відбуваються в днях від 1—8 марта 1931 Р. Б.

Порядок: **Неділя І. св. Посту, дня 1 марта 1931 р. Б.:** О год. 4 попол. Вечірня постна; о год. 5 попол. Наука реколєкцій, благальна пісня, Благословеніе Найсв. Тайнами, Претерпівий і цілованє св. Мощей. — **Від дня 2—7 марта 1931 р. Б., то є в понеділок, вівторок, середу, четвер, пятницю і суботу:** о год. 7 рано співана Служба Божа; о год. 6 вечер. Вечірня згл. Акафист; о год. 7 вечер Наука реколєкційна, Благословеніе Найсв. Тайнами, Претерпівий за нас страсти і цілованє св. Мощей. **Субота 7 марта 1931. Слухання св. Сповіди від години 4 попол. до 10 вечер. і Неділя 8 марта, від 6 рано до 1 пополудни** Неділя 2 св. Вел. Посту, дня 8. марта 1931 р. Б.: о год. 6 рано Утреня велика, о год. 6, 7, 8 і 9 рано читані Служби Божі; о год. 10 рано торж. співана Служба Божа св. Вас. Великого, послідна Наука реколєкційна, загальне св. Причастія вірних, Благословеніе Найсв. Тайнами і закінчення Реколєкцій. По Св. Літурґії посвячення нової Ікони Божої Матери і нового фелона, жертви парохіян для Церкви св. О. Николая у Львові. — **Свящ. Василій Лончина,** настоятель парохії.

—o—

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† **О. Василь Павула,** ур. 1877 р., рукоположений 1904, парох с. Смільна, к. Бродів, помер 17. лютого 1931 р. Покійний був ревним душпастирем і рухливим діячем на церковній, національній й економічній ниві. Лишив жінку і троє незаосмотрених дітий. В. Й. П.

† **О. Володимир Підсонський,** парох с. Белзця, львівської дієцезії, золочівського деканату, ур. 1860 р., висвячений 1890 р., помер 22. лютого 1931 р. Покійний був одним з тих, котрому національне пробудження Золочівщини багато завдячує. В часі своєї душпастирської та громадянської праці придбав загальну любов і пошану. В. Й. П.!

ОПОВІСТКИ

Замість подяки за надіслані письменні і устні заяви співчуття й участь в похороні Найдорощого Нашого Сина бл. п. Евгена, абсольв. гімназії в Тернополі, складаємо на фонд вдів і сиріт по священиках 15 зол. Свящ. Тимотей і Катря Сембаї.

КОНКУРС на зладження проєкту будови церкви і приходства для Старої Ягольниці, число 2000, до кінця марта б. р. Затверджений проєкт буде винагороджений після умови, яку проситься вірночасно надсилати. 899 2–2

Заява

Ми низше підписані заявляємо отсим, що всі факти наведені нами в письмі до Преосвященого гр. кат. Епископського Ординаріяту в Станиславові з дати Чортовець 10. грудня 1929, як також і всі закиди ставлені нами о. Гнатови Волчукови, гр. катол. парохови в Чортівци, ще від півтретя року, — неправдиві. В виду сього ось тут складаючи свої підписи, перепрошуємо так о. Гната Волчука, як і Преосвящений Епископський Ординаріят в Станиславові. — *Василь Сергинюк, Семен Трефяк, Іван Паньків, Николай Кучірка, Сергинюк Іван, Михайло Соловка, Михайло Калин, Іван Соловка, Петро Кучірка с. Павла, Василь Кучірка.*

Za zgodność: Sekretarjat Sądu grodzkiego w Obertynie, dnia 29. stycznia 1931. (Печать: Sąd powiatowy w Obertynie). Підпис: Strokoń, podsekretarz m. p.

Що повисша заява є згідна з переводом відпису оригіналу, посвідчаю. Чортовець, дня 14. лютого 1931. р. (Печать громади Чортовець). Начальник громади: (Підпис нечиткий).

891—1-1

ЗАГАЛЬНА ЗНИЖКА ЦІН.

Знижка така, котра булаб достосована до теперішних цін рільних продуктів, отже клич, актуальний тепер в цілім краю. На домагання численної нашої П. Т. Клієнтелі, котра нарікає, що теперішня господарська криза і низькі ціни на рільні продукти відбирає їм можність набуття товару, не кажучи вже люксусового, але до щоденного ужитку, постановили ми обнизити ціни до мінімум. Тому, лиш через короткий час буде кождий мати можність закупити для себе цілий комплет першорядних товарів

лиш за 30 зл.

і так: 3 м. елеґантного вовняного корту на мужеський одяг в наймодніших десенях, 3 м. шовкової попеліни у всіх красках на елеґантну жіночу сукню, 3 м. анґлійського зефіру на мужеську денну сорочку, або 2 жіночі блюзки, 1 жіночу сорочку, білу гафтовану, 1 шовкову хустку на голову в найгарніших цвітах, 1 великий рушник купелевий, 3 пари нитяних скарпиток, 1 пару пончіх жіночих „массо“, 3 хустинки до носа, білі, з пасочками і 1 крават рипсово-шовковий. Те все разом висилаємо лиш за 30 зл. за післяплатою, по одержанні листового замовлення, платиться при відборі товару. Кошти пересилки 3 зл. платить купуючий. Без ризика, купуючий нічого не ризикує, бо коли товар йому не сподобається, приймаємо його назад і гроші звертаємо, або даємо инший товар (після бажання). Замовлення адресувати: Фірма **„Łódzka Tkanina“, Łódź,** skrz. pocztowa 417.

Увага! Замовляючий 2 комплєти разом, одержує 1 шовковий жакардовий шаль даром. — Цінники безплатно.

893—1-1

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПОШУКУЮ гімназійних лекцій на провінції. Ласкаві зголошення: Грушкевич, Старий Самбір. 889 2—2

Новість! Новість!

Вже вийшла з друку друга частина

Життєвих оповідань п. н.

„БОРЦІ ЗА ЦЕРКВУ“

Необхідна книжка в кождій парохіяльній бібліотеці пожиточна і приємна лектура для молоді і старших.

Ціна книжки з почтовою пересилкою 2.10 зол. — На замовлення висилає адміністрація „Нової Зорі“.

Др. Остап Прийма

ординує у внутрішних недугах тепер:

Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50

Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспаху. 865 13—20

ВЕЛИКУ ПОВІСТЬ

„РОКСОЛЯНУ“

тільки за 6 зол.

або инші наші видання з 50% знижкою вже з почтовою оплатою одержать ті наші Передплатники, котрі до дня 10. березня 1931 р. вирівняють передплату „Нової Зорі“ до кінця 1931 р.

Книжки висилаємо негайно по одержанню передплати і письменого повідомлення, які книжки прислати.

Адміністрація.

Колпаки, реверенди, папістики, плащі для Всечесного Духовенства. **Одяги для мущин** — після найновіших взорів виконує солідно і дешево з власних матеріялів

СТЕЦЬ МИХАЙЛО ЛЬВІВ, ЗЕЛЕНА Ч. 3'.

Абсольвент академії крою в Штуттґарді і Л пську. 882 2—3

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу - оручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.

ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38 884 3-10

Поручаю на догідні рати:
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
РОВЕРИ
ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ
Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.
ЛЕОНАРД ВАНКЕ, механік
ЛЬВІВ, Краківська 16.
885 2-10

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 10-50

ПОРОШОК
„KOGUTEK“
ДЛЯ ДОРОСЛИХ
УСУВАЄ НАЙБІЛЬШ УПЕРТИЙ БІЛЬ ГОЛОВИ
виробу аптики Гонсецького в Варшаві.
Звертати увагу на повищий фабричний знак 10-10
851а

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 34—50
812

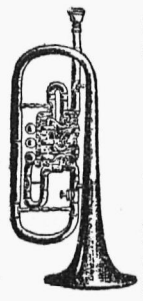

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дох дних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 10—25

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сітковe **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко мосяжне 200 зл., матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 6—25

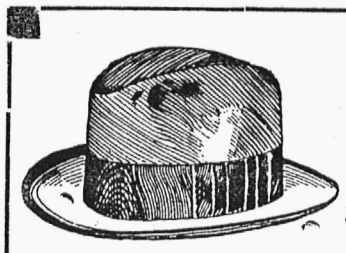

РІК ОСНОВАННЯ 1878

На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 9 ?

КЛІШАРНЯ
„ЦИНКОТИП“
Львів, вул. Стрілецька ч, 6.
Тел. 88-42.
Виконує друкарські кліші одно і більшебарвні, точно, солідно і дешево.
877 5—5

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 13 -?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Рік VI. Porto zapłacone ryczałtem Львів, четвер 5. березня 1931. Ч. 16. (416)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 2, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: [illegible] 405.867.

Совіти винаймають дівчат і жінок

Рос. письменник Вол. Азов оповістив у парижській пресі статтю про невільництво в СССР. Він пише: На початку 19 ст. можна було читати в „Московских Ведомостях“ такий анонс: „Продається дівчину, здорову, вміє шити, прасувати і т. д.“ Такі анонси появляються й тепер в больш. „Ізвієстіях“ і „Правді“, з тою ріжницею, що дівчат і жінок відступають большевики не в роздріб а гуртом, партіями, і то продає оден державний уряд другому. Ті оповістки виглядають так: „Такого то дня Народний Комісаріят труда заключив з Централею для добування торфу умову на доставу 250 робочих рук“ і т. п. Річ ясна, що примус праці, який там завели товариші, приневолює жінок і дівчат іти там, де їх уряд віднаймає. Сумний се прояв повороту кріпацтва. Такої тепер заспівали товариші народови, котрий зловився на їх вудку. Річ ясна, що в такий стан може попасти кожда країна, в котрій не буде добре зорґанізованої боротьби проти большевизму, а в першій мірі сильно розповсюдненої преси, яка стоїть отверто й послідовно на протибольшевицькім становищі.

Почалися повені в Галичині

Наслідком злив у скільських горах виступили з берегів гірські ріки й потоки. Рівночасно рушила крига. Навіть у високо положеним Славську води залили 13 хат. Між Корчином і Синевідським Опір залив 300 морґів поля, захопивши стражника Ґартенберґів, Дмитра Лодка, котрий погиб. В Турчанщині й Жидачівщині рушила крига на всіх ріках. У Висоцьку Вижнім Стрий залив 10 будинків. Стан води в Стрию піднісся на півтора метра.

Криваві вибори в Шікаґу

Кандидатура „божевільного шимпанса“.— 47 рабункових нападів за одну ніч. — Змобілізовано 80.000 поліцаїв. — Участь у виборах беруть зорґанізовані банди злочинців.

Те, що тепер доносить преса про відносини в світовім місті Шікаґу, свідчить уже про останну стадію розкладу в тім великім світовім і дуже гарнім місті. Боротьба за посаду бурмистра між дотеперішним бурмистром Томсоном і його контркандидатом суддею Лайл'ем доходить до небувалого напруження. Томсон назвав Лайла прилюдно „божевільним шимпансом“. Одної ночи хтось схопив і кудись вивіз двох визначних політиків, 2 других тяжко й кріваво побито, на одного радного виконано револьверовий замах. Панує погляд, що за дотеперішним бурмистром заявилися банди зорґанізованих злочинців. Протягом одної ночи виконали вони 47 рабункових нападів. Супроти того змобілізовано 80.000 поліцаїв, котрі кількома кордонами оточують кождий виборчий льокаль, щоб унеможливити террор бандитам. В місті велике занепокоєння.

Беріть фабрику до ужитку даром

В орґані Німецького Союза Промислу в Чехословаччині появилася така оповістка: „Цілком уряджена фабрика для виробу тканин з бавовни ширини 90 цм., на 50 стільців, стоїть до розпорядимости за дармо на довший час. Хочемо тільки того, щоби хтось дав заняття нашим робітникам. Вони беруть за роботу дуже малу платню. Ми не хочемо ніякого винайму, тільки, щоби хтось, що обійме ту фабрику, далі платив асекурацію й за зужитя. До управи не будемо мішатися.“ — Ся оповістка свідчить, яка велика криза панує в тім промислі. Вона пригадує подібні оповістки перед розвалом староримської держави й культури, коли в Італії оголошувано: Беріть даром поля, винниці й доми по селах. Та ніхто не хотів їх брати, бо люди спливали до міст.

Крах в англійській партії праці

ТК доносить: Множаться познаки, що незабаром скінчиться в Анґлії дотеперішна партійна система. Се доказує особливо поведення сера Освальда Мослея, котрого називають „анґлійським Ґітлером“. Приймають, що він скоро зірве з партією праці. Мослей приготовляє маніфест, у якім виступить проти поведення уряду в справі безробіття й остро заакцентує конечність протекціоналізму та ужиття надзвичайних мір. (Нові вісти доносять, що Мослей уже видав той маніфест і розбив партію праці).

Не мають инших клопотів

Під таким наголовком польська опозиційна преса доносить: Комітет обходу іменин марш. Пілсудського рішив вислати на Мадейру 5 мілонів почтівок зі знимкою марш. Пілсудського. Сі почтівки розпродадуть в державних і приватних школах, нищих і вищих. Кожда дитина мусить купити сю картку і виповнивши її бажаннями, в означенім дні кинути до почтової скринки. Крім того орґанізація „Стшелец“ уладжує велику штафету, котра має зголоситися у марш. Пілсудського 19 марта, точно о год. 12 і вручити соленізантови книжку з підписами. Штафета буде складатися з 12 спеціяльно вибраних стрільців, котрі сухопутну дорогу мають відбути роверами або мотоциклями.

Згорів дім Троцького з документами

Зі Стамбулу доносять: Згоріла вілля, яку замешкував Троцький. Пропала в огні вся його бібліотека з рукописами й цінними книгами. Удалося вратувати тільки переписку Троцького з Леніном. Згоріли матеріяли до життєписів сучасних політиків і рукописи Троцького до праць про Леніна та червону армію.

Що є в голові Сфінкса

Египтольог Райснер, проф. університету Гарварда, оповіщує, що дослідив нутро голови сфінкса. В ній відкрив велику салю 18×5 м. і гробовець Менеса, найстаршого з відомих фараонів Єгипту.

ГРАЮЧИ НА ЛЬОТЕРІЇ
— дізнаєте заводу, але цього не буде, коли свої ощадности складатимете в Кооперативному Банку
„ДНІСТЕР“
857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 15-?

ПРЕЗИДЕНТ І ПАРЛЯМЕНТ

в буджетовім прелімінарі ПР. на р. 1931/2.

Переглядаючи буджетовий прелімінар ПР. на 1931/2 р., на першім місци знаходимо прелімінарі буджету Президента і Парляменту (Сойму і Сенату) Польщі.

Прелімінар буджету Президента ПР. на 1931/2 р. такий: видатки 3,900.000 зол., приходи 245.300 зол. Отже дійсні кошти: 3.654.700 зол. На суму видатків складаються такі позиції: упосаження Президента 300.000 зол., цивільна канцелярія П. 2,341.518 зол., військова канцелярія П. 1,258.482 зол. В порівнанню з 1930/1 р. прелімінар Президента на 1931/2 р. є о 678.896 зол. менший.

Прелімінар буджету Парляменту ПР. на 1931/2 р. представляється так: видатки 10,000.000 зол. (Сойм 8,020.000 зол., Сенат 1,980.000 зол.), приходи 362.550 зол. В р. 1930/1 буджет Парляменту в видатках виносив 11,923.038 зол., а замкнення рахунків за 1928/29 р. виказує в видатках 12.299.392 зол. Як бачимо, видатки на Парлямент в прелімінарі на 1931/2 р. менші на 1,923.038 зол. як у 1930 р., і на 2,299.392 зол., як у 1928/29 р. Та на тім не кінець. Як відомо вже нашим читачам, зараз на вступі нового теперішнього польського Парляменту клюб ББ поставив внесення на зменшення посольських дієт о 15 процент. Внесення те Парлямент голосами ББ приняв. Таким чином видатки на Парлямент в 1931/2 р. стануть іще менші, ніж се подано в прелімінарі. Отсе зменшення видатків на польський Парлямент, се перший раціональний крок в напрямі зредукування державного буджету Польщі взагалі. Одначе крок той дуже несмілий і дрібний.

Як відомо, Парлямент в Польщі складається з Сойму і Сенату. Сойм має 444 послів, Сенат 111. Разом 555 послів на ок. 30.000.000 населення. Для порівнання возьмім нпр. Злучені Держави Півн. Америки. Американський Парлямент, т. зв. Конґрес, таксамо складається з двох палат: з Сенату, що має 96 сенаторів і з Палати послів, що складається з 435 послів. Разом Парлямент Злучених Держав Півн. Америки числить 531 послів на ок. 130.000.000 населення. Вже саме порівнання цифр населення Польщі й Півн. Америки та скількости послів в польськім й американськім парляменті показує наглядно, що порівнання те не свідчить додатно про державну господарку в Польщі.

Та диспропорція стане ще наглядніша, коли возьмемо під увагу матеріяльне становище Польщі й Півн. Америки. Та чи можна навіть рівнати під матеріяльним оглядом Польщу з Півн. Америкою? А тим часом, не зважаючи на те, що населення Польщі 4 рази менше, ніж населення Півн. Америки, а ще більше — на величезну ріжницю під оглядом матеріяльного богацтва, польський Парлямент має о 24 послів і сенаторів більше, ніж їх має Північна Америка.

Тому зменшення дієт послів і сенаторів польського Парляменту назвали

ми вище кроком дуже несмілим і дрібним в напрямі редукції державного буджету Польщі взагалі. Рішучим і поважним кроком у тім напрямі булоби зменшення числа членів польського Сойму і Сенату взагалі — принайменше до норми Північної Америки.

Коли бандаж

то лиш в закладі спеціяльних патентованих бандажів пропуклинових і черевних

М. ФРАЙЛІХА

Львів, вул. Городецька 35.

841 9—10

Справа Сх. Галичини

В 12. ч. „Н. Зорі“ подали ми за ПАТ-ом вістку про дискусію на Зїзді Приятелів Союза Народів в Брукселі. Вістка та в дечім неточна і тому доповняємо її за „Нае Фрае Прессе“: В дискусії польські делеґати признали, що підчас т. зв. пацифікації зайшли жалюгідні надужиття. Хоч українські делеґати заявили, що хочуть вести дискусію в дусі примирення, то делеґати Бельґії, Голяндії і Швайцарії остро осуджували пацифікаційну акцію в Схід. Галичині. Бельґійський делеґат заявив, що поступовання властей підчас пацифікації мало такий перебіг, що для провірення цих фактів потрібна Комісія Союза Народів. Голяндський делеґат, маючи під рукою богатий матеріял про пацифікацію, питав польську делеґацію, чи це все правда. Польська делеґація не могла цего заперечити. Швайцарський делеґат заявив, що провірення цих фактів міжнародною комісією неможливе. Згадуючи промову мін. Залеского в Женеві, делеґат дивується, що промову, котрій він сам прислухувався, польська преса так передала, що він не може її пізнати. Польща не може вести в Европі два окремі життя. Він предложив, щоб на слідуючім засіданню створити комісію для дослідів українського питання. Збори рішили, щоби при товаристві створити дослідну комісію, котра довелаб до безпосереднього порозуміння Українців з Поляками.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ

„ҐРОТҐЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,

тел. 30—61.

ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлєкторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.

Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.

873. 10-20

Нові мельдункові приписи

Кари до 2000 зл. і до 4 тижні арешту.

На мурах Львова появилася оповістка маґістрату про нові мельдункові приписи. Вони дуже острі. Зголошення мусять наступити перед упливом 24 годин. За всякі занедбання відповідають властителі домів, заведень і т. п. Кари виносять до 2.000 зл. і до 4 тижнів арешту.

——o——

Морські филі забрали поїзд

На архіпеляґу Фіджі шалів страшенний буревій. Місцевости Сіґатоґа, Лявтока і Ба лягли в румовищах. Розбурхані морські хвилі переривалися через менші острови забираючи в море все, що було по дорозі. Величезна филя забрала навіть цілий поїзд. Богато пасажирів погибло. Загалом на островах Фіджі погибло 245 осіб.

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД РЕЛІҐІЄЮ

і що розуміємо під політикою*.)

Відомо, що підчас пруського „культуркампфу“ партія центра через дра Маюнке звернулася до Апостольської Столиці з просьбою о вказівки в боротьбі за права Церкви з правительством „культуркампфу“. Тоді на припоручення Папи славний і поважаний професор догматики на григоріянськім університеті в Римі і пізніший кардинал Франделін уложив в тій справі тези, з котрих перша звучала так: „В справах чисто політичних Центр має цілковиту свободу і незалежність від Апостольської Столиці“.

І коли той самий Папа Лев XIII. дав до зрозуміння німецькому Центрови, що він бажавби, щоб Центр голосував за септенатом, т. зн. щоб ухвалив на дальших сім літ мирну презенційну збройну силу Німеччині й потрібний на неї буджет, бо Папі обіцяно цілковиту ревізію маєвих законів, — тоді провід партії Центра заявив, що не може послухати Папи при ухвалюванню чисто світських законів, які не дотичать справ Церкви. Апостольська Столиця признала це становище і зазначила, що партії Центра як п о л і т и ч н і й партії все залишається повну свободу ділання. І коли в справі септенату Свята Столиця висловила певне бажання, то це треба приписати обставині, що з тою справою лучилися певні згляди реліґійної і моральної натури.[4])

б) Таке саме становище як Лев XIII заняв також Пій X. Привід до сего дала промова апостольського делеґата кард. Вінкентія Ваннутеллі'я виголошена на конґресі католиків в Ессені (серпень 1906 р.). В ній по донесенню німецької преси мав делеґат хвалити німецьких католиків, що „вони у всіх своїх починах чи то в справах реліґійних чи горожанських чи суспільних все підпорядковуються словам епископів й Апостольської Столиці“. Коли мимо урядового спростування, цей варіянт промови дальше використовувано проти католиків, Пій X. звернувся 30 жовтня 1906 р. до кардинала Фішера в Кельні з письмом, у котрім висловив вдоволення, що німецькі католики знова впевняють, що у всіх р е л і ґ і й н и х справах підчиняються повазі Апостольської Столиці. В тім письмі Папа пише дальше так: „Хоч є такі, які не знаючи правди, остро виступили проти того, то чейже цей послух, як учить сталий досвід, полишає кождому цілковиту й необмежену свободу в тих справах, котрі не дотичать реліґії“.[5])

Чи можна се ще ясніше висказати? Справи, котрі не доторкають реліґії, се чисто світські, чисто політичні справи. В них по словам Папи к о ж д и й католик має повну й необмежену свободу. Отже в таких справах він від Церкви цілком незалежний. (Далі буде).

*) Гл. „Н. Зоря“, чч. 10—15.

[4]) Dr. E. Hüsgen Ludwig Winhorst [7]) Köln 1911, стор. 231 ff.

[5]) Archiv für kath. Kirchenrecht (Bd. 87) 1907. стор. 287.

Охочих та метких кольпотерів

для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ у Львові, вул. Зіморовича 20.

Дуже догідні та корисні умови!

797б 7—8

В дійсности кождий має те, що йому належиться після його вартости. Тому всі людські трагедії се тільки наслідки патосу, а не навпаки (Ганс Засман).

ДОРОГА ЛЄКЦІЯ

французької мови.

Редакція „Кур. Львов.“ дістала від товариства приятелів Франції такий лист: „Шановна Редакціє! В „Сл. Поль.“ поміщений обширний комунікат з поученнями про спосіб вшанування п. марш. Пілсудского в дні його іменин. М. і. є також інструкція про адресування ґратуляційних карток, котрих адрес, мазби так звучати: „Monsieur Maréchal de Pologne Joseph Piłsudski“. Отже думаю, що цей текст, в котрім є грубий мовний блуд, не причинивсяб до поваги маніфестації, даючи небажане свідоцтво в очах значної части Европи, котрою побіжать міліони карток, свідоцтво збірного неначе офіціяльного незнання світової мови, котрою говорить союзний нарід. Бо поправно требаб написати так: або: Monsieur Joseph Piłsudski Maréchál de Pologne або: Monsieur Maréchal (de Pologne) Joseph Piłsudski.

В сім випадку обняті скобками слова (de Pologne) властиво зайвні. В ніякім разі не вільно по французьки говорити ані писати Monsieur Marechal! „Льв. Кур.“ в звязку з тим додає: „Без сумніву це неприємна справа для організаторів державно-творчої акції висилання карток слухати цего роду уваг в справі будь-щобудь засадничій, якою є вміння адресувати картки загранцю. Це однак характеристичне для санації, що навіть в найважніших для неї справах вона мусить виказати партацтво і дилетантизм. Чи можна дивуватися, що не маємо довіря до діяльности санації в направду важних областях державного життя, коли навіть найсильніші уми сеї ґрупи, які беруть участь в картковій акції, не вміють заадресувати звичайної... картки. Найцікавіше однак, що станеться тепер з 5 міліонами карток, видрукованих вже з фатальною адресою? Требаб хіба найскорше взяти їх з обігу назад. Орґанізатори в такім разі будуть бити другий наклад. Насувається питання: Кілько буде це все разом коштувати?“

——o——

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

До чого се доведе?

Польська преса приносить такий рахуночок за 1930 рік: В тім році збанкротувало в Польщі 30 акційних спілок, 225 промислових і 565 торговельних підприємств, разом коло 815. Ще в січні 1929 р. було в Польщі 4.338 фабричних заведень, тепер є їх 4.100. В р. 1929 було 690 нечинних заведень, тепер є їх 1.303... Від грудня 1930 до січня с. р. застановило діяльність 244 фабрик. В перетворюючім промислі Польщі працювало в 1930 р. поверх пів міліона робітників, тепер лише 347.000. Кілько трагедій криється за сими цифрами, кілько незадовлення й розпуки внесло це в суспільність і як дуже зменшило се вплив податків, не трудно догадатися.

——o——

Небезпечний стан буджету Австрії

З Відня доносять: На партійнім зїзді „Ляндбунд'у“ міністр Вінклер виказував, що державні доходи постійно меншають а то з тої причини, що більшає нужда населення. Тимчасом видатки ростуть. Зелізниці виказують зменшення приходу о 60 міл. шілінґів за рік 1930, а в сім році те зменшення дійде до 100 міл. На запомоги для безробітних призначено на 1931 р. 35 міл., а треба буде коло 85 міл. Супроти того треба зменшити видатки на урядництво, інакше стан буджету буде грізний.

Глум ніколи не пошкодить правді (Л. Мальорі).

НАСІННЯ городовини, цвітів і господарські, з першорядних краєвих і заграничних плянтацій о найвищій силі кільчення

ПОРУЧАЄ

СКЛАД НАСІННЯ **ЕДМУНД РІДЛЬ, Львів, Рутовського 3.** СКЛАД НАСІННЯ

Дотичні цінники висилаємо на жадання. 886 4-5.

НА КООПЕРАТИВНІ ТЕМИ

Споживча кооперація. II.

Сільська споживча кооперація, започаткована у нас перед війною, в перших початках розвивалася. На підставі звіту Кревого Союза Ревізійного за 1911 р. в Галичині було всего 38 споживчих кооператив. Та вже в 1912 р. вони піднялися до числа 90 й обеднували 30.238 членів. В тім часі на одну кооперативу припадало 336 членів[2]). Дальший розвиток цих кооператив припинює війна. Але по війні вони знову відроджуються і їх число росте постійно.

Взагалі післявоєнна кооперація в Галичині пішла иншим шляхом ніж довоєнна. Коли ще перед війною у нас переважала кредитова кооперація то, після війни стала переважати споживча. Недовіря до кредитової кооперації пояснюється тим, що в часі війни майно кредитових кооператив знищено і розграблено та внаслідок того пропали членські уділи і щадничі вкладки. З розвалом Австрії прийшов крах її валюти, що в основі підорвало наші кредитові кооперативи. Тому в перших роках по війні мало котра з кредитових кооператив відновила свою діяльність, а декотрі з них перемінилися на споживчі кооперативи.

Нові кооперативи творяться на нових статутах, пристосованих до польського закону, та головна їх діяльність споживча.

Споживча кооперація, яка щойно зароджувалася перед війною, нині стоїть на першому місці. З кінцем 1928 року Р. С. У. К. обеднує в собі 1.795 кооператив і становить 76.3% всіх кооператив I ст., обеднаних в цім Союзі. Територіяльно вони розділені так: Сх. Галичина 1.676 кооператив або 93.4%, північно-західні землі (Волинь, Полісся, Холмщина) 109 кооп. або 6.1%, краківське воєвідство 10 кооператив або 0.5%. Ці кооперативи разом обеднують 149.339 фізичних членів, отже пересічно 91 членів на одну кооперативу, коли в 1912 р. на одну споживчу кооперативу припадало пересічно 336 членів. Ті цифри свідчать, що число наших кооператив дуже впало. Соціяльний склад членів цих кооператив: селяне-рільники, що становлять 91.6%. Ці кооперативи в 1928 році розпоряжали фондами на суму 8,036.917 зол. З того було 3,406.588 зол. або 42.4% власних фондів, і 4,630.329 зол. або 57.6% чужих фондів. На одну кооперативу припадало пересічно 4.871 зол., а на одного члена 54 зол. оборотового фонду. Чужі фонди перевишають фонди власні, що не може причинитися до скріплення цих кооператив. Та зрештою й оборотові фонди відносно малі, бо становлять ледви 23.9% фондів всієї кооперації. Беручи під увагу сучасну господарську кризу і велику фінансову скруту сміємо твердити, що економічна рівновага споживчої кооперації захитана. Оборотові фонди будуть звужуватися, власні фонди будуть нищені відсотками в користь чужих фондів. Такий стан веде до неминучого розвалу, кризи, котра в основі захитає нашою кооперацією взагалі.

(Далі буде).

[2]) Українська кооперація під Польщею в році 1928. Львів, 1929 р. Накладом Р. С. У. К.

Найбільший вибір. Приступні ціни.

ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка

поручає одинока українська Ф-ма

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 20—50

Значіння дивного надпису на гробі

Недавно відкрили біля „Вія Аппія", старого військового шляху, гробницю з таким латинським надписом: „Тут спочивають кости Сіміліса, котрий жив тільки сім літ, хоч був дуже старий". Сіміліс був генералом за цісарів Траяна й Гадріяна. Помер у 87 р. життя, проживши останних 7 літ у тиші своєї сільської посілости. Надпис, який казав вирити на своїй гробниці, нарочно збудованій при дуже оживленім шляху, має означати, що все своє попередне дуже працьовите й рухливе та бурливе життя, в котрім він гонив за славою й титулами, — не уважає жадним життям. Отже хотів, щоб бодай инші люди зрозуміли вчасніше те, що він зрозумів за пізно.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Академія з приводу 9-ліття коронації св. Отця Пія XI. (Допись з Жовкви). Дня 12. м. м. відбулося в Жовкві величаве торжество в честь св. Отця Пія XI. з приводу девятої річниці Його коронації. Свято мало дві части: головну часть становив церковний обхід, другу Святочна академія. Велике вражіння робив церковний обхід. Справді радувалася душа, бачучи той піетизм та одушевлення вірних гр.-кат. парохії в Жовкві для особи св. Отця. Тисячами горнулися вірні до св. сповіди, щоб відтак приняти св. Причастіє по намірению св. Отця. Мало коли видиться на відпусті або празниках такий здвиг народу. Сам Впреосв. Владика прибув з Перемишля на се торжество. В дні обходу о год. 8-ій рано відправив Сл. Божу для шкільної і позашкільної молоді, котра того дня приступленням до св. Тайн дала доказ привязання до Христового Намісника. Великий був се підйом бачити понад тисячку молоді обох полів. З яким одушевленням і набожністю брала вона участь у торжестві і приступала до св. трапези! По С. Б. ВПреосв. Владика зворушеним голосом промовив до тих наймолодших свого духовного стада, вповюючи в молоденькі душі й серця любов та вірність до Найвисшого Христового Пастиря на землі й тимсамим привязання до св. католицької Церкви. По проповіді уділив Владика всім Ап. благословення. По співаній торжественній Сл. Б., на котрій знова запричащалася поверх тисячки вірних, ВПреосв. Владика ще раз явився при вівтарі, щоб відспівати благодарственну пісню „Тебе Бога Хвалим" і Найсв. Тайнами поблагословити нарід. Вечером того дня в салі „Гвязди" відбулася Святочна Академія. Участь в Академії взяла майже вся місцева інтеліґенція, дооколичне священство й міщане. Шкода лиш, що за мала була саля і не могла помістити більшого числа учасників. Між місцевою інтеліґенцію було також досить Поляків, а в мандоліновій орхестрі виступали також учні-Поляки. Се будьщобудь як на наші часи досить відрадний обяв. Пишучи стереотипно, можнаби сказати, що хор співав знаменито; чудно випала деклямація і т. д. Скажу коротко: Всі точки програми випали бездоганно. Хор справді був добре вишколений. Повну змісту а коротку промову виголосив о. Марисюк ЧСВВ, редактор „Місіонара". З великим чуттям і гарною дикцією деклямувала п. Пеленська. Сольові співи і музичні продукції випали зовсім гарно. Навіть півгодинний реферат про „Провідні ідеї понтифікату св. Отця Пія XI", — опертий головно на славних енцикліках Папи, вислухали присутні не лиш терпеливо, але з увагою та заінтересуванням. По скінченій Академії промовив до зібраних Преосв. Йосафат, підчеркнув велику індивідуальність Св. Отця в Його визначних ділах та висказав признання ініціяторам обходу як також Управителям шкіл, котрі дали нагоду молоді заманіфестувати її піетизм до Христового намісника. — **Учасник.**

Колишній соціяліст — католицьким священиком. У Фрибурґу місцевий епископ мсґр. Бессон уділив недавно єрейських свячень домініканцеви о. Жетазови. О. Жетаз уродився в протестантизмі і перед своїм наверненням був головою соціялістичної молоді в Льозанні.

——o——

Маленький фейлетон

Тиснення крови

Хто довідається, що апарат виказав у нього на пару міліметрів більше тиснення ніж уважається нормальним, той нераз попадає в страх і — стає неврастеніком. А без потреби! Передовсім треба знати, що ріжні апарати виказують ріжне тиснення крови. Отже зміни показує тільки той сам апарат, а не два ріжні апарати. Але й той сам апарат викаже раз добре а раз фальшиве число, коли його невідповідно ужити. Отже при мірянню треба поступати так: 1) т. зв. „маншету" апарату належить тільки помалу надувати. 2) Той, котрому мірять тиснення, повинен сидіти й держати руку горизонтально, на якійсь підставі оперту. 3) Сидіти треба просто а не хилитися, бо тоді апарат показує висше тиснення. Ріжні цифри виходять, коли людина сидить, стоїть, лежить, ріжні при мірянню тиснення крови руки й ноги. Висше тиснення є, коли ви щойно попоїли, або по сходах вийшли, або коли боїтеся висліду й раз-у-раз трівожно дивитеся на апарат. Отже дослід над пацієнтом, котрий не успокоївся, не доводить до нічого. Тай взагалі одноразове міряння не говорить богато. Дальше, треба знати, що навіть трівке високе тиснення крови зовсім не мусить бути доказом поважнішої хороби. Правда, коли воно трівке, то звичайно се знак або хороби серця, або запалення нирок, або вапніння артерій і т. п., одначе буває й таке, що й тоді нема буквально ніякої хороби, тільки се родинна або расова властивість, або чисто нервозні причини. Заллер твердить, що нормальне тиснення крови повинно у мужчин від 21 до 35 літ виносити 100 до 144 мм., а в жінок у тім віці 100 до 138. Від 36 до 47 р. життя горішня границя тиснення крови у мужчин й в жінок повинна нормально виносити 155 мм. Між рр. 60—67 знов заходить ріжниця між мужчинами й жінками: у перших горішна границя уважається нормальною при 173, у жінок ще при 216. (З німецького).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОСОЛ Д-Р ДМ. ЛЕВИЦЬКИЙ тяжко занедужав в тюрмі на серцеві атаки. Його дозволили перевезти до приватної санаторії Червоного Хреста. Був. посла В. Целевича випустили з тюрми за кавцією 10.000 зл. Д-р Л. Макарушка і б. посли Д. Паліїв, Ліщинський і Вислоцький далі сидять в тюрмі.

ПОМЕР Д-Р ГЕРМАН ДІЯМАНД, довголітний провідник ППС., проживши літ 71. Покійний був одним з найлучших економістів у Польщі. Соціялісти справили йому маніфестаційний похорон.

НАЙСТАРШОГО СПІВРОБІТНИКА ЛЄНІНА, Давида Рязанова, директора Інституту Маркса й Енґельса, виключив Сталін з Центр. Комітету партії, та позбавив його посади за симпатію до троцкізму.

СІМ МІЛІОНІВ ЖОВНІРІВ виставить в разі війни СССР. Так пише німецький оберштляйтнант Д-р Ф. Штульман з Берліна. Кождого року вправляють большевики близько міліон нових рекрутів.

ФРАНЦУЗЬКО - ІТАЛІЙСЬКО-АНҐЛІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ. „Матен“ пише: Італія приняла з дрібними застереженнями постанови щодо морського договору про розброєння. Вона згодилася на перевагу французької маринарки щодо тонажу і ріжних родів кораблів. Супроти того умова уможливлює приступлення Франції й Італії до загального договору про розброєння. З черги предложать цей морський договір Злуч. Державам, Японії та анґлійським домініям. Колиби всі держави, котрі були на морській конференції для розброєнь, приняли цей договір, тоді загальне світове порозуміння булоб осягнене. очевидно крім СССР.

МІЖНАР. СОЛІДАРНІСТЬ РОСТЕ. В Парижі закінчилася аґрарна конференція. Всі держави виявили сильне бажання помогти тим державам, що мають за богато збіжа. Беручи під увагу що злагіднення рільної кризи це справа дуже заплутана і залежна від безустанних хитань продукції, не треба дивитися на висліди конференції зі скептизмом. В тій ділянці можна тільки йти постепенно, крок за кроком. Паризька конференція виявила міжнародну солідарність в більшій мірі ніж можна було думати.

НОВИНКИ

Хто присилає передплату свому орґанови на цілий рік, той причиняється до скріплення своєї преси — і навпаки.

Пожежа села по двох сторонах границі. В граничнім селі Загайники на Виленщині вибухла пожежа. Згоріло 18 господарств польських і совітських горожан. Село Загайники лежить на самій граничній лінії. Одна частина належить до Совітів, друга до Польщі. Пожежа вибухла по большевицькій стороні. Підозрівають, що село підпалили большевицькі стражники, бо положення будинків мало бути для них невигідне.

В зелізничих варстатах в Польщі зменшено скількість днів праці з 6 на 5 днів. Кожда субота буде вільна. Це зроблено тому, що зменшився рух на зелізницях і щоб уникнути редукції варстатових робітників.

Пес відкрив убийство і убийника. В селі Олесніцуф, пьотрковського повіту, щезла загадочно Стефанія Владиславовська. Останній раз бачили її як ішла до ліса. Справу убийства вияснив пес. Люди зауважили, що пес бігав щодня до недалекого ліса і там вигребав глубоку яму, над котрою жалісно скавулів. Поліціянт, заглянувши до ями, побачив трупа Владиславовської. Почали шукати убийника. Тут знов поміг пес. Коли приведено на місце злочину господаря Вольского, пес кинувся йому до горла. Вольский признався, що замордував сокирою свою коханку, бо хотів женитися з іншою.

Книжки по зниженим цінам продає Адміністрація Католицьких Видавництв (Львів, ул. Кльоновича, 8). Ті видавництва се лік проти розвалу й большевизму. Кілько Ви тих видавництв спровадили й поширили? Кождий пересічний Німець купує одну книжку на тиждень! Пересічний Українець не купує навіть одної книжки на рік! Тому якби наш нарід був навіть 52 разів численніший від німецького, то його культурна й політична сила не входилаб у рахубу. Кождий, хто не купує книжок, причиняється до того страшного стану свого народу, на якім слушно терпить і слушно буде терпіти.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 28-50

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† **о. Александер Філєвич,** останній уніятський холмський священик, парох в Лучицях, пов. Сокальського, помер 20. лютого 1931 р. заосмотрений Найсв. Тайнами. Похорон відбувся 23. лютого при участи численного духовенства світського обох обрядів і монашого та великого числа вірних, парохіян і чужих. Покійний се останній священик давної Холмської епархії. В Лучицях був парохом 49 літ, люблений усіми парохіянами, чого доказом були вінці також від парохіян і промова селянина на гробі. Покійний походив зі священичої родини; його батько Іван був парохом в Жулині коло Холму і там народився покійний о. Александер 1842 року. Висвячений 1868 р., був зразу на парохії у Влодавій, опісля в Супоцькінах, Авґустовської ґубернії. Російський уряд примушував тоді уніятських священиків Холмщини переходити на православє, або упірних вивозив на Сибір.. Між іншими батька жени покійного силували приймити православє, а що він не хотів зрадити своєї віри, призначено йому посаду паламаря у прав. церкві, де він прослужив 13 літ, покійний утікав з малими дітьми пішки до Галичини 1873 р. Тут не дістав зразу ніякої духовної посади задля ворожого духа у тодішних властий духовних і мусів служити дієтарем (писарем) зразу в Намісництві у Львові. Відтак був в Олеську при римо-кат. костелі. Потім був учителем в школі в Щуровичах, аж в 1878 р. отримав посаду сотрудника в Судовій Вишні, відтак став парохом в Заліській Волі, а від 1882 р. був парохом в Лучицях. Був тихої вдачі, працював щиро для добра душ парохіян. Величавий похорон був маніфестацією для того щиро-католицького священика-вигнанця. Покійного дві дочки є в монастири СС. Василіянок; одна з них є ігуменею у Львові. Перед кількома літами поїхав був Покійний відвідати свої родинні сторони. По 50 і кілька роках стрінувся зі своїм товаришом бувш. уніятським тепер православним священиком і наклонював його вернути до своєї кат. віри, але застарілий схизматик сказав, що вже лишиться таким, яким є. М. К.

† **о. Михайло Левицький,** парох Янівки, перегінського деканату, уроджений 1873 р., рукоположений 1898 р., помер 11. лютого 1931 р. В. Й. П.

——o——

ОПОВІСТКИ

Замість подяки за надіслані письменні і устні заяви співчуття й участь в похороні Найдорощого Нашого Сина бл. п. Евгена, абсольв. ґімназії в Тернополі, складаємо на фонд вдів і сиріт по священиках 15 зол. Свящ. Тимотей і Катря Сембаї.

Реколєкції

для вірних всіх станів в Церкві парохіяльній св. О. Николая у Львові відбуваються в днях від 1—8 марта 1931 Р. Б.

Порядок: **Неділя І. св. Посту, дня 1 марта 1931 р. Б.:** О год. 4 попол. Вечірня постна; о год. 5 попол. Наука реколєкцій, благальна пісня, Благословеніе Найсв. Тайнами, Претерпівий і цілованє св. Мощей. — **Від дня 2—7 марта 1931 р. Б., то є в понеділок, вівторок, середу, четвер, пятницю і суботу:** о год. 7 рано співана Служба Божа; о год. 6 вечер. Вечірня згл. Акафист; о год. 7 вечер Наука реколєкційна, Благословеніе Найсв. Тайнами, Претерпівий за нас страсти і цілованє св. Мощей. **Субота 7 марта 1931. Слухання св. Сповіди від години 4 попол. до 10 вечер. і Неділя 8 марта, від 6 рано до 1 пополудни** Неділя 2 св. Вел. Посту, дня 8. марта 1931 р. Б.: о год. 6 рано Утреня велика, о год. 6, 7, 8 і 9 рано читані Служби Божі; о год. 10 рано торж. співана Служба Божа св. Вас. Великого, послідна Наука реколєкційна, загальне св. Причастія вірних, Благословеніе Найсв. Тайнами і закінчення Реколєкцій. По Св. Літургії посвячення нової Ікони Божої Матери і нового фелона, жертви парохіян для Церкви св. О. Николая у Львові. — **Свящ. Василій Лончина,** настоятель парохії.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня

ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО

під фірмою

КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ

Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.

Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декораційні Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 25—5) 812

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!

МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше

ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ

896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 1-20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!

КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ

МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,

поручає ЗАНДКЕР

ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.

Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 11-50

Др. Остап Прийма

ординує у внутрішних недугах тепер:

Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50

Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспаху. 865 14—2

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ

(ROSSHAAR)

власного виробу поручає найдешевше

Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.

ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше

О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.

Тел. 86-38. 884 4-10

Рукописів Редакція не звертає

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 8. березня 1931. Ч. 17. (417)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Реформа календаря

Польська преса доносить: У Варшаві, в міністерстві промислу й торговлі відбулася конференція представників церковних, наукових й економічних установ в справі реформи календаря. В дискусії більшість висказалася за проектом поділу року на 13 місяців. Цією справою займеться окрема конференція Союза Народів. У висліді дискусії у Варшаві вирішено, що польська делеґація заявиться на конференції Союза Народів, яка відбудеться в жовтні б. р. за проектом 13-місячного календаря.

—o—

Бунт українських селян на Сибірі

Преса доносить: Українські селяни, вивезені до примусових робіт у сибірських лісах в наримському краю, збунтувалися й сокирами убили 17 стражників ГПУ. Відтак заняли м. Полоку, де підпалили льокаль совіту й убили двох комуністів. Потому втікли в ліси. За ними вислано погоню. Про подібні випадки терору доносять і з Арханґельська.

—o—

Криваві заворушення в Німеччині

В Берліні, Липську, Маґдебурґу, Авґсбурґу, Гальберштаті, Кольонії, Бремі і Монахіюмі були криваві комуністичні заворушення з приводу „міжнародного дня безробітних", зорґанізованого 3-тим інтернаціоналом. Тисячні товпи демонстрували на вулицях тих міст і нападали на склепи. Між безробітними демонстрантами і поліцією доходило до кривавих сутичок. Кількадесять осіб ранених; в Липську 4 особи вбиті. Арештовано понад сто осіб.

Оригінальний спосіб на кризу

Австрійський міністр рільництва Талер орґанізує еміґрацію 200 тирольських селян до полудн. Америки. Ті селяне малиб там занятися управою бавовни і тютюну під проводом міністра. З краєм вони вдержувалиб тісний звязок і в тій ціли він предкладає створення вільної стрефи в Трієсті. Заінтересування сим еміґраційним пляном дуже велике. Щодня селяне й безробітні робітники засипають міністра листами.

—o—

Ґейзер вибух в Югославії

Недалеко Загребу в місцевости Сусак вибухло тепле мінеральне жерело температури 19.2 ст. Цельзія. Жерело бє у виді ґейзера високого на 10—12 м. Пересічно видає 17 і пів тисяча літрів води на годину. Це одно з найбільших жерел в Европі. Хемічні лябораторії досліджують його хемічний склад.

Місто що бере верх над всіма

До нього що 52 секунди приходить поїзд.

Оповіщено нову статистику Ню-Йорку, котра доказує, що се місто бере верх над всіма иншими містами світа. В нім є 6 мил. мешканців, в тім третина чужинців. Жидів там далеко більше ніж у цілій Палестині, а саме десята часть усіх Жидів на світі. Італійців там більше ніж в Римі, Німців більше ніж у Бремі. Ню-Йорк має більше телєфонів ніж 5 европейських столиць разом взятих, а саме: Лондон, Париж, Берлін, Рим і Ленінград. Ню-Йорк має 5 пристаней найживіших в світі, поверх 1.500 церков, поверх 2.000 театрів і кін. В Ню-Йорку що 6 мінут родиться дитина, що 13 мінут відбувається вінчання, що 52 секунд приходить поїзд з подорожними.

—o—

За взором большевиків

Перський парлямент ухвалив новий закон, котрим впроваджено монополь заграничної торговлі. Характер і розміри ввозу й вивозу означує уряд. Всі заграничні валюти, які будуть одержувати перські експортери, мусять вони віддавати державі.

—o—

Вавилонський лев з білої порцеляни

До історично-мистецького музею у Відні привезли вавилонського льва з білої порцеляни, з жовтою гривою, що має 3.000 літ. Він має 2½ м. висоти. Відкрито його зовсім розбитого під руїнами якоїсь палати і старанно зложено. Порцелянові плити, якими він покритий, мають 2 цнтм. грубости.

Погибло кілька тисяч наших бузьків

В Наталю, полудневій Африці, шаліла нагальна градова буря, якої не памятають найстарші люди. Буревій особливо дався взнаки вертаючим до Европи бузькам. Цілі стоси мертвих бузьків знайдено в околиці, над котрою шалів буревій. Стверджено, що згинуло понад кілька тисяч бузьків.

Неспокій між робітництвом

Польська преса доносить: В копальнях на Шлеську ізза редукції робітників наступило напруження відносин. Недавно один відправлений урядник кинув тяжку лямпу в інжініра і спричинив тим розбиття черепа та потрясення мозку. Подібних нападів є більше. Ту ситуацію вихісновують комуністи, котрі намовляють робітників, щоб ті домагалися 100% підвишки запомог, 7-годинного дня праці і т. п. Під Варшавою дійшло до кривавої сутички безробітних з поліцією.

АБІТУРІЄНТИ І АБІТУРІЄНТКИ!

Замовляйте табля в фотографічнім заведенню

„Venus"

Львів, вул. Академічна ч. 24.

Телефон 38-08.

Ціни найнизші, виконання артистичне.

883 3—25

ГРОШІ САМІ ЗА ВАС ПРАЦЮЮТЬ, коли їх зложите на вкладкову книжку в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.

857 17-?

МІНІСТЕРСТВА

ПРЕЛІМІНАР ЇХ БУДЖЕТІВ НА Р. 1931/2.

Всіх міністерств у Польщі є тепер 13. Се міністерства: заграничних справ, військових спр., внутрішних спр., скарбу, справедливости, промислу і торговлі, комунікації, рільництва, віроісповідань і публ. освіти, публ. робіт, праці й суспільної опіки, рільних реформ та почт і телеґрафів. На чолі всіх тих міністерств стоїть Президія ради міністрів з президентом міністрів (премієром) як головою. При Президії ради міністрів є Найвищий Адміністраційний Трибунал.

1. Міністерство заграничних справ.

Перше місце між міністерствами в прелімінарі буджету займає міністерство заграничних справ. Його видатки на р. 1931/2 преліміновано на 51.898.500 зол. приходи на 11.356.000 зол. В порівнанню з 1930/1 р. видатки міністерства загр. спр. менші на ок. 400.000 зол., а в порівнанню з замкненням рахунків за 1928/9 р. менші на ок. 3.800.000 зол. В видатках на центральну управу припадає 4.678.000 зол., на заграничні уряди 32.879.400 зол., на виконання трактатів мира і міжнародніх договорів 3.520.600 зол., на спеціяльні фонди 8.960.000 зол. Центральна управа має 328 урядників і 71 нижчих функціонарів. Усіх заграничних урядів є 98 (6 амбасад, 27 посольств і 65 конзулятів) з 359 урядників. З суми на виконання трактатів і договорів платить Польща 1.515.500 зол. на Секретаріят Ліги Народів. Вкінці зі спеціяльних фондів — 4.700.000 зол. призначено на диспозиційний фонд, а 4.260.000 зол. на пропаґанду. До прелімінара міністерства загр. спр. долучено 3 таблиці з виказами всіх загр. представництв Польщі та подрібних коштів їх удержання в загр. валютах. При переґлядданню тих виказів впадає в око незвичайно велике число польських конзулятів у Німеччині. Коли нпр. в Злучених Державах Півн. Америки, де живе велика еміґрація з Польщі, є всього 1 амбасада і 5 конзулятів, то в Німеччині є 1 посольство і аж 14 конзулятів. Се найбільше число загр. представництв, яке Польща має в якій небудь державі (нпр. у Франції має вона 7, в СССР. 7, в ЧСР. 6 і т. д.). Вдержання самих конзулятів у Німеччині коштує Польщу ок. 5.000.000 зол. Редукція буджету держави повиннаб отже обняти також міністерство загр. справ, а передовсім заграничні представництва, яких рішучо за богато. Урядників у головній управі того міністерства також за богато. На доказ того замітимо, що Німеччина за Бісмарка, котрий тряс Европою, мала в головній управі свого мін-ва загр. справ 5 (пять) урядників. А Польща має 399.

2. Міністерство військових справ.

Найбільша позиція в прелімінарі буджету Польщі на 1931/2 р. се прелімінар міністерства військових справ. Його видатки виносять 836.150.000 зол., приходи 5.184.426 зол. В порівнанню з буджетом р. 1930/1 видатки на 1931/2 р. зросли на ок. 9.000.000 зол., а в порівнанню з замкненням рахунків за р. 1928/29 зменшилися на ок. 15.000.000 зол. Тут

інтересно відмітити такі позиції: Видатки на сухопутні війська 801.870.000 зол., видатки на маринарку 34.280.000 зол. В видатках на сухоп. війська 500.340.000 зол. коштує вдержання війська, а 283.050.000 зол. заосмотрення. Видатки особові виносять 309.219.000 зол.

Чисельний стан війська в 1931/2 р. представляється так: офіцерів 17.905, фахових рядовиків 37.000, нефахових рядовиків 211.110, урядників 8.000. Разом 274.015.

Як бачимо з поданих вище цифр, буджет міністерства військових спр. виносить майже третину всього державного буджету Польщі. В нормальних відносинах такий високий відсоток видатків на оборону держави був би високо ненормальним. Та річ ясна, що сучасних міжнародніх відносин не можна назвати нормальними. Зокрема, що торкається Сходу Европи, то тут кождої хвилі загрожує небезпека зі сторони СССР. Чи треба розводитися широко над тим, що жде населення на захід від польсько-большевицького кордону, колиб большевики перейшли той кордон і залили своїми ордами (в перший мірі наш) край? Велика руїна матеріяльна і брутальне потоптання людського достоїнства — такі, які пережила і переживає Росія й Вел. Україна. Зокрема: знищення Церкви і релігії, проскрибування української національної думки, відібрання селянам землі, фізичне винищення української національної інтеліґенції. А відтак постійні — рабство, голод і нужда. Все те річи такі ясні, що не бачити їх можуть хіба засліплені. І хоч нам Українцям не легко живеться в Польщі, то про якенебудь національне життя чи хочби вегетування в СССР. взагалі не можна говорити. А видавання там етнографічних матеріялів і всяких причинків до причинків та урядових бюлетенів і ґазет в українській мові зовсім не виключає ломання в корени нашої нації, що час уже зрозуміти.

3. Міністерство внутрішних справ.

Прелімінар буджету міністерства внутр. спр. на 1931/2 р. такий: приходи 12.698.963 зол., видатки 252.400.000 зол. В порівнанню з 1930/1 р. приходи зменшилися о 625.075 зол., а видатки о 500.872 зол. В порівнанню з замкненням рахунків за 1928/29 р. приходи менші о 5.435.650 зол., видатки більші о 2.741.430 зол. На видатки складаються такі позиції: центральна управа 9.318.886 зол., воєвідства і староства 39.305.851 зол., служба здоровля 15.198.995 зол., державна поліція 125.627.199 зол., корпус охорони пограничча 59.167.206 зол., головний статистичний уряд 3.724.750 зол., уряд справ меншости на Шлезку 57.113 зол.

Як бачимо з наведених цифр, половина буджету міністерства вн. спр. іде на вдержання державної поліції, яка (в 1931/2 р.) має: 889 офіцерів, 30.422 рядовиків, 352 урядників і 623 нижчих функціонарів — разом 32.286 осіб. Буджет поліції дуже докладний. В нім подані навіть подрібні дати видатків нпр. на поліційних псів (їх вдержання, виряд і койці, конкурси провідників і псів). Одного рода дат в буджеті тім зовсім нема: розміщення поліції по поодиноким воєвідствам. Та не зважаючи на се, слід ствердити, що велика більшість поліції розміщена в східних, зокрема в українських воєвідствах. Ми не сторонники анархії та не противники суспільного ладу і розуміємо, що обовязком держави є забезпечити своїм громадянам спокій і порядок. Для того держава й удержує поліцію. Але на поліцію не слід накладати завдання, якого виконання належить до інших чинників. При помочі поліції не можна реґулювати національно-політичного життя ані розвязувати національно-політичного питання в східних воєвідствах Польщі. Се обовязок держави як такої, зокрема парляменту й уряду. Влучна розвязка національного питання в Польщі звільнилаб її від удержування такого непропорціонально великого числа поліції.

Друга позиція, що звертає на себе увагу в видатках міністерства вн. спр. се около 50 міліонів зол., призначених на вдержання політичної адміністрації (центральної, воєвідської і повітової). Видаток сей такий високий тому, що адміністрація в Польщі дуже численна. На доказ сказаного треба звернути увагу тільки на Галичину. Як відомо, за Австрії в Галичині найвищою краєвою адміністраційною владою було намісництво у Львові. Нині замість одної маємо на території Галичини аж 4 найвищі краєві адміністраційні влади, т. зв. воєвідства з етатами зовсім не меншими, як мало колись одно львівське намісництво... Отся надмірно роздута політична адміністрація й роздуває буджет міністерства вн. спр. Обмеження її зменшилоб значно видатки держави, тим самим надмірні податкові тягарі.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
875 9—24

Богато міліонів долярів річно

видають большевики на перекупства за кордоном.

Орґан Бесідовського „Борба“ доносить: В самім Берліні працює сто аґентів чрезвичайки, котрі видають річно 50 міліонів долярів на перекупства і шпіцлівство. Половина членів рос. монархістичних орґанізацій одержує субвенції від чрезвичайки. Навіть оден уповноважений Вел. кн. Кирила, претендента до рос. престола, одержує платню від чрезвичайки. Великі суми дефравдують аґенти чрезвичайки. Нпр. в р. 1923 здефравдували пів міліона долярів і втекли з ними.

——o——

Чому в СССР. нема сатири?

В радянській пресі ведеться цікава дискусія на ту тему. Один з провідників союза радянських артистів, Блюм, сказав, що сатира все є проявом опозиції до правительства й пануючої кляси. Тому в радянськім союзі, де пануюча кляса пролетаріят, не повинно бути сатири. Сатира руйнує істнуючий стан річий і в радянських умовинах дійсности може бути небезпечним оруддям контрреволюції.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові.
887 3—12

Напад безпритульних дітий

З Москви доносять: Товпа бездомних дітий напала на б. царську палату в Ґатчині. Діти узброєні в дручки і ножі вдерлися до палати, щоб там трохи загрітися і втечи від великих морозів. Візвано відділи ДПУ, котрі почали виганяти дітий з палати. Почалася боротьба. Кількадесять дітий вбито і тяжко ранено, 2 аґенти ДПУ вмерли від ран. Палата частинно знищена.

Раскольников ето не произведеніе Достоевскаго, ето сам Достоевскій. Но еще вѣрнѣе, что Карамазовы ето сам Достоевскій (Петр Струве).

НА КООПЕРАТИВНІ ТЕМИ

СПОЖИВЧА КООПЕРАЦІЯ. III.

Господарсько-торговельну політику наших споживчих кооператив нормує її краєва централя — „Центросоюз“ — за посередництвом своїх повітових Союзів.

„Центросоюз“ покликала до життя окрема комісія, в склад котрої входили: Юл. Павликовський, голова, Юл. Шепарович, О. Луцький, І. Мартюк і Ф. Свістель. Ця комісія працювала при Р. С. У. К. і мала за ціль розроблювання орґанізаційних плянів для нашої кооперації взагалі. Статут „Центросоюза“ 30. червня 1924 р. зареєстровано у львівському Окружному Суді. Перші загальні збори відбулися 19. липня 1924 р. Від того дня датується діяльність тої централі. Заснування „Центросоюза“ було не дуже щасливим виходом. Воно мабуть нічим не причинилося до скріплення нашого кооперативного руху взагалі, а споживчого зокрема. Провід в сій централі обняли молоді і недосвідчені люде, котрі не мали за собою ні життевого досвіду, ні торговельного, ні кооперативного. Вони зразу захопилися місією творення повітових союзів та їх складниць, зібрали уділи та вкладки і приступили до розбудови своєї централі. Тому, що не було відповідної готівки, пішли в рух векслі. Сума їх постійно росте, ростуть також і їх протести. „Центросоюз“ без труднощів жирував векслі повітових Союзів і в наслідок того мусів їх викупити дотепер на суму понад 500.000 зол. — а всіх взагалі є до викупу понад 1,300.000 зол., як про це алярмує обіжник Р. С. У. К. з дня 20. грудня 1930 р. за ч. 21.338/30. Не дивниця, що внаслідок такої господарки падуть повітові Союзи один по другім (Богородчани, Яворів, Долина, Косів). Упадок повітових осередків потягне за собою упадок низових кооператив і над цею справою відповідальні діячі повинні добре призадуматися, щоби знайти якийсь певний вихід і оминути катастрофи.

Останне десятиліття нашого кооперативного руху виказало, що мильна була та орґанізаційна система, яку для споживчої кооперації виробив Р. С. У. К. Мильна вона тим, що натворила богато окружних, районових і повітових осередків, витворила нову касту кооперативної бюрократії, котра тільки обтяжує фонди кооперації і майже не причинюється до її розвитку, до поширення кооперативних ідей. На кошт завідування ця кооперативна бюрократія в 1928 р. видала 5,444.345 зол. З того на саму платню управи і службовиків припадає майже половина, бо 46.8% всіх коштів (в кооперації цілої Польщі за 1927 рік 53.5%). Кошти завідування за останній рік зросли на 1,235.741 зол.[3]) Таким чином кошти завідування зростають скорше ніж самі кооперативи. Приріст кооператив у тім часі виносив 18.7%, кошти завідування в тім часі зросли на 29.4%. Самі кошти завідування в перечисленні на 1 кооперативу зростають скорше ніж торги. Приміром торги в госп. споживчих кооперативах зросли на 5.7%, а кошти завідування на 7.6%.[4]) До коштів завідування вчислюється також податки, що становлять 10.0%. Решта йде на платню директорам, службовикам і т. п. Пр. сам „Центросоюз“ в 1928 р. „сконсумував“ 192,451,16 зол., з чого 108,101,04 зол. припадає на платню дирекції, службовиків, решта на канцелярійне уладження і т. п. Це сума, якою можнаб санувати господарку кількох Повітових Союзів, тих невдатних дітей ще більше невдатного „Центросоюза“. Тому треба в основі змінити орґанізаційну систему нашої ко-

[3]) Українська кооперація під Польщею в р. 1928. Стор. XIII. Львів, 1929 р.

[4]) Тамже.

НАСІННЯ городовини, цвітів і господарські, з першорядних краєвих і заграничних плянтацій о найвищій силі кільчення
ПОРУЧАЄ
СКЛАД НАСІННЯ **ЕДМУНД РІДЛЬ, Львів, Рутовського 3.** СКЛАД НАСІННЯ
Дотичкі цікники висилаємо на жадання.
886 5-5

операції та її господарку. Ми за бідні, щоб дозволити собі на творення ріжних централь і великої кооперативної бюрократії, бо сама кооперація має служити потребам широких народних мас, вона має орґанізувати їх економічний добробут, їх моральну та матеріяльну культуру. При теперішній орґанізаційній системі цього ніколи не осягнемо. Наші низові кооперативи за бідні, щоби власними засобами створити сильні повітові кооперативні осередки. А ці знову настільки слабі, що нічим не можуть спомогти низових кооператив. А своїми засобами не можуть причинитися до скріплення своєї краєвої централі — „Центросоюза". А цей знов за слабий, щоби з одної сторони піддержати свої повітові союзи, з другої сторони успішно конкурувати з чужим приватним капіталом, щоби приступити до закупна і збуту товарів на власну руку, до орґанізації фабрик й инших підприємств. Силою фактів він став посередником в закупні і збуті товарів. Тому не дивниця, що наша кооперація не творить власного, національного капіталу, що вона переживає постійну крізу і працює виключно на ріжних посередників та гуртівників, фабрикантів, переважно ворожих нашим національним і соціяльним стремлінням.

Теперішна орґанізаційна система не тільки дуже коштовна; вона дає можливість до всяких зловживань і т. п. Контроля в ній утруднена, бо на місцях господарюють люде, котрі в богатьох випадках не здають собі справи зі своїх обовязків, або кооперативу вважають своєю власною крамницею. Таких випадків богато в низових кооперативах. Вони є також і в наших централях. Я був свідком, як раз приходить у Львові до одного з директорів Центросоюза його був. підвладний з військових часів і просить посади. „Запізно зголосилися", відповідає той директор, „вже всі місця обсаджені. Зрештою твориться Пов. Союз в своїм місці, будете його директором, я вам піду на руку". Незабаром дійсно там повстав союз. Той пан став директором. З шумом взявся до роботи, а тепер — по трох роках діяльности — Союз ліквідується зі стратою около 20.000 зол., котру мусять покрити члени Надзірної Ради, селяне-гуцули, що в кооперативній роботі мало визнаються. Хто взагалі переведе статистику тих членів, котрі потерпіли внаслідок експериментів ріжних директорів від нашої кооперації? Тому треба прочистити наш кооперативний персонал, виелімінувати з нього невідповідних людий, взяти до праці людей випробуваних, котрі чужого допильнують і будуть мати на увазі інтерес всеї кооперативної громади. Піддати всю діяльність строгій контролі та не ограничуватися до того, що раз в рік до котроїсь кооперативи загляне ревізор і на тім кінчиться вся робота. Повітові Союзи зліквідувати, а на їх місце утворити повітові склади, як це завела Народна Торговля. Також Центросоюз треба зліквідувати, а його аґенди передати „Народній Торговлі", котра повинна перетворитися в краєву централю споживчої кооперації. До цього у неї є дані, бо вона має своє власне велике майно, добрих провідників-орґанізаторів та належно вишколений персонал, має за собою торговельний досвід, традицію та довіря і серед своїх і серед чужих. Така реорґанізація вийшлаб на користь нашій кооперації взагалі, бо не потрібувалаб утримувати такої великої і незвичайно коштовної адміністрації, перестаралиби працювати на чужих, бо тоді всі зиски булиб повернені на орґанізацію нашого кооперативного промислу, котрий піднісби наш економічний добробут і тим самим причинивсяб до піднесення нашої культури взагалі.

Що погано діється в нашій кооперації, з цього здають собі справу і наші кооперативні верховоди. Над справою реорґанізації нашого кооперативного руху радять на зїздах і кооперативних анкетах. Про це пише також українська кооперативна преса. Та пора від слів перейти до діл, бо ситуація дійсно поважна і не терпить проволоки.

Беручи під увагу справу реорґанізації нашої кооперації, пораб подумати і про моральну сторону тої роботи. Наша кооперація кинулася передовсім до крамарства та спекуляції, зовсім забуваючи про ідейний бік справи. Серед наших кооператорів щораз більший занепад моралі й католицької етики. Тому не дивниця, що по наших кооперативах множаться крадіжи, зловживання і т. п. Про це переконалися особливо ті кооперативи, котрі мали нещастя попасти в руки ріжних безбожників, радикалів, сельробів і т. п. Не знаю як там в инших сторонах, але в окрузі, котрий знаю, на 47 кооператив, що були членами Р. С. У. К., 20 кооператив було в руках радикалів і з того числа 14 кооператив стали нечинні, а решта ледви дихає. Дальших 9 кооператив є в руках сельробів і декотрі з них на передодні ліквідації. Тільки тих 18 кооператив, що не попали в руки ані сельробів ані радикалів нині живуть та розвиваються. Ці дані дають право твердити, що ні в радикальних ні в сельробівських кооперативах нема пошани чужої власности, вони вічно хорують на „манка" і внаслідок того немають виглядів на розвиток. А де нема пошани чужої власности, де матеріялістична етика усунула католицьку — там в кооперативній роботі не може бути жадних ідейних основ. Цю справу повинні мати на увазі наші священики і поборювати кооператорів-матеріялістів, всяких радикалів, сельробів і їм подібних, бо вони до села приносять тільки деморалізацію і нашій кооперації приносять шкоду і втрати. Для противаги й успішного поборювання таких кооператив та їх провідників треба приступити до творення о к р е м и х католицьких кооператив. До того треба притягнути всіх ідейних людей села і парохії, також і жінок. Особливу увагу звернути на молодь, котру вже з молодих літ треба виховувати в дусі католицьких ідей та підготовляти до праці в наших кооперативах, що засновані на засадах католицької етики і справедливости будуть запорукою пошани чужої власности і майна своїх парохіян. До цеї справи ми ще повернемо. **Кооператор.**

П р и м і т к а: Річеву дискусію в порушених тут справах Ред. „Н. Зорі" радо допустить.

В. Н. ТОБОЛЯКОВ

БАБА

Образок з совітського суду.

Народній суддя, що прибув недавно з міста з наміром попрацювати на селі, раз іще переглянув акти в голубій течці і глянув на мужика з рудою, розчіхраною бородою, що стояв перед ним.

— Єфиме Балин, читали вам акт обжалування, себто за що обжаловують вас?

— Читали, громадянине товаришу! читали... — сказав Балин переступаючи з ноги на ногу.

— А отже й ячейка жіночого виділу й міліціянт свідчать, що ви до крови, майже на смерть побили свою жінку Аксинію Балиниху...

Балин глупнув з обидою на суддю:

— Пусте плещеш... Бабу мою, не кажу, сперіщив я тоді в навечеря Фрола й Лавра, та ніякої Аксинії я не рухав.

— Аксинія то чейже ваша жінка? — зчудувався суддя — Як зветься ваша жінка?

— Ніби жінка? — мужичок старався немов щось пригадати собі. А хтож то знає? Ми всі кличемо її „баба".

— Слухайте, громадянине Балин, нащо випираєгеся. І нащо плетете мені тут, що не знаєте імени своєї жінки? Сяк чи так суд покличе Аксинію Балиниху й вияснить, чи вона ваша жінка, чи ні?

— Плету? усміхнувся мужичок. Не маю пощо плести. Грошей мені за те не дадуть. Та тільки, хто її там знає, як її кличуть. На її хрестинах я не був. А дома всі кличемо її „бабо!".

— Давно живете з нею?

— А хто там знає? Років хіба зі сорок буде. Порахуй лише. Внуки мої вже за плугом ходять. Аксинія? Хто там знає, як зоветься?. А тільки, як перед сконом кажу, ніякої Оксинії я не рухав.

— Сором справді, що не знаєш імени своєї жінки. А як собаки зовуться, певно знаєш.

— А вжеж, зчудувався мужичок. Собака без імення не прийде. Маю, вважаєте, дві: „Кручка" й „Милку". Був іще „Бурко", та його тому три роки роздерли вовки. Добрий був кундель.

— Бачиш, увесь родовід цих собак тямиш, а жіночого імени не знаєш... Коли суд вцідить тобі рік з ізоляцією, тоді пригадаєш собі.

— А то вже ваша воля. Це тільки скажу, що податки точно плачу. Два роки також з підводою був я при війську... І ніякої Оксинії я не рухав... Як на сповіді кажу...

— Темнота! Варварство! — обурювався суддя. В місті не йнялиб віри, що можна не тямити імени власної жінки. Бачиш, я всі свої жінки тямлю. Тепер маю жінку Марію Іванівну, передтим була Любов Антонівна, в 23 році — Лизавета Петрівна...

— Чудненько, усміхнувся мужик і з недовірям глядів на суддю.

— Всі тямлю, хвалився суддя. Перед Лизаветою Петрівною реєструвався я в З. А. Г. С-і з Катериною... ні, мабуть, що це була Оля... мабуть Оля.. Одну, бачиш, я забув. Та я недовго жив з нею.

Суддя змішався й промимрив:

— Но, добре! Йди вже, а тям, пальцем не кивай мені Аксинії, чи як там твоя жінка зоветься... За першим разом зважаємо на твою темноту.

Мужичок вийшов, заложив у сінях шапку, а суддя все, що пригадував:

— Може Ліда? Ні, а може Соня? Хоча з Сонею розвівся я весною... А то чудасія!

І суддя, наморщивши чоло, розглядався заклопотаний довкола.

Переклав ал.

Примітка: Так виглядають народ й інтеліґенція держави, котра береться „весь світ" підносити...

——o——

З історії православія

в Яблінці Вижній, пов. Турка н/Стр.

Як може відомо шановним читачам „Н. Зорі“ з часопису „Бескид“, є у нас в Яблінці Вижній варшавське православіє. Завели його люде, що будучи в большевії й навіть служачи в большев. війську, розсмакувались в „свободі“ у справах віри. Громада тутейших правосл. вірних складається з людей славних чимсь зі свойого минулого чи теперішного життя. Є в ній нпр. чотирох чоловіко-вбийців, до 15 подруж живучих в конкубінаті, а „причет“ часовний (капличний) батюшки становлять самі „вибрані“. Дяком є бувший воїн большев. армії, паламарем — не скажу хто, провізора — також не схарактеризую. А всім головує, батюшка покрою — як останній, бо коли брама на цвинтар замкнена, то той каже до своїх „вірних“: „Ідіть люде дірою в плоті, а я за вами!“. А ці не лиш плоти розбивають, але й колодки від цвинтарних воріт і дзвініці. А дня 2. березня 1930 р. хтось розбив навіть церкву.

І от в половині квітня 1930 р. прийшов на пароха до того занепалого села, — о. Михайло Вовчик, чоловік з найкращими інтенціями й плянами. І загал Яблінчан, навіть православних з отвертими раменами приняв нового священика. Здавалось, що діло розєднання Яблінчан упало. Та головному ініціяторові розєднання Яблінчан, що має свій осідок в Турці, жалко стало своєї дотеперішньої юдиної роботи й тому, коли бачив привязання Яблінчан до нового пароха, кинув між них таку брехню: „Тому ваш новий священик з вами Яблінчане, а передовсім з вами православні — так по вітцівськи обходиться, бо він також православний, тільки він сего не виявляє, бо боїться своєї духовної власти“. І успіх зі своєї бесіди мав. Православні, чуючи се, захотіли у всіх справах церковної натури верховодити, а католики питали себе: „Чи справді так малоб бути, як говорять про нашого єгомосця православні? Та щось воно на те й показує, коли єгомосць на православних не сварять, а з ними так ласкаво поступають, як з нами“. І заключили католики з того таке, що православні зле не роблять, коли зміняють віру. О. парох, видячи лихе розуміння його ласкавости й доброти, відважився бути тепер більше рішучим і виказати, вичерпуючо в кількох по собі слідуючих проповідях (а не як досі було — лиш при нагоді й натяками) ріжницю між католицизмом і православієм та ґенезу одного й другого.

Така тактика о. пароха вправді сподобила православних, натомість збудувала й утвердила католиків. Перші, видячи, що провід вириває ся їм з рук і що їх намір превести ціле село на православіє готов не вдатися, почали ставати щораз більше заїлі й атакуючі. Перший їх атак — в числі чотирох людей — був в першій половині жовтня — в неділю на провізорів в церкві, підчас відправи Утренні. Прийшовши згаданого дня зі свойого шатра до церкви — зажадали від провізорів, в спосіб нелицюючий в церкві, видачі свойого світла. Їх безосновному жаданню й простацькому поведенню положив кінець о. парох, відправивши Утренню, бо згаданий напад був вже при кінці Утренні, завізвавши всіх трикратно до спокою в церкві. Потім повторяються зі сторони православних напади, то на цвинтар, то на дзвіницю, то на громадно зібраних католиків і на самого гр. кат. пароха. На нього напали дня 4. XII. 1930. в день Введення Преч. Діви в храм, коли виступив не проти самого хоронення померщого православного на католицвинтарі, бо знав, що тіло померщого мусить бути похоронене, а проти форми похорону. А іменно жадав, щоб йому, як завідателеві цвинтаря й як правному священикові в парохії зголошено смерть небіщика і прошено о визначення місця на цвинтарі, а то з двох причин — раз, що цвинтар був переповнений і конечне було вказання на ньому вільного місця — по друге, що відпавший від католицизму не міг бути хоронений разом з померщими в правій вірі. А останнім жаданням о. пароха було, щоб батюшка остав перед цвинтарними воротьми й не впроваджував тіла на цвинтар. Та православні не говорячи ніщо, ні о. парохові, ні комусь з церковної служби, стали рано згаданого дня перед Утренею в довільнім місці копати гріб. А коли о. парох в приличній формі та в спокійному тоні звернув грабареві увагу, як можна на чийсь розказ, а без його відома копати гріб, — товпа православних, що стояла недалеко, закликана грабарем прибігла з колами, камінням і з диким ревом кинулася на о. пароха, що стояв над викопаним до половини гробом та скинула його до нього. Вірні католики вирвали о. пароха з рук роззвірілої товпи й занесли до церкви. Грабар під ослоною православних докопав гробу, в якім без жадного спротиву похоронили небіщика. Але цей день тріюмфу був для православних і початком їх програної. О. парох постарався за два дні о замкнення старого цвинтаря, а отворення для католиків нового, на який вже мали готову парцелю. Тепер доперва почулися православні іншими від католиків, коли приказано їм хоронитися на іншому — некатолицькому цвинтарі, бо досі проводирі православія твердили, що одна й друга віра та сама. Католики знова почулися морально вищими від православних, свідоміщими й відважніщими в обороні своїх релігійно-церковних прав. У них вступив дух так, що вже є богато між ними таких, які не завагалибся й життя віддати за віру.

Останньо вступив дух і в православних, та не дух в правдивість їх віри й побіду їх справи, а дух пімсти за виставлення себе на пониження в очах Яблінчан, оставших при катол. вірі і ще більше в очах людей сусідних і дальших сіл, які знають про православіє в Яблінці з оповідання й читання часопису „Бескид“. Той дух з підшептом тих чинників яким на розвалі нашого народа залежить, каже православним: „Як силою не переведете всіх Яблінчан на православіє, то вже іншим способом ні!“ Тим то й можна пояснити фізичні напади православних на католиків майже цілий місяць січень. Та коли й той спосіб „навертання“ католиків на православіє завів, а в додатку й по неволі, бо на жадання делеґатів духовенства турч. деканату, політична влада оказала вияв маленького спротиву проти галабурд православних, — стратили ті всяку орентацію як дальше провадити своє діло. Стратив її й сам „главнокомандуючий“ в Турці. Тому як тамті, так і сей хотілиб „з честю“ вицофатися зі своїх позицій, а се тяжко стало. Вперед вже не можна піти, взад ніяково йти. Низам, які одурманено й присилувано перейти на православіє, вже занадто налито сала за скіру, бо реквізиції у них в хосен батюшки майже не переводяться. Отже здається, що вони перші зроблять відворот до католицизму і тим примусять до повороту й проводирів та покриють соромом ті чинники, які конечно хотіли в цілій Турчанщині завести православіє. Познаки відруху низів вже є, — так що недалекі ми вже від часу, коли гряне діло, що не походить від Бога, ведене майже рік в Яблінці Вижній. (Підпис пропускаємо, щоб заощадити прикростий особі, яка прислала сей допис. — Ред.).

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Гіркий глум на Побережжі Перцю

Зміст: Що таке етіопський рух? — Кілько держав мають негри? — Незвичайна історія Ліберії. — Страшні відносини представлені в жіночій пісні. — Невільництво як наслідок відхристіянізування держав.

Ми вже в „Н. Зорі“ повідомляли про те, як велика Америка вислала остру ноту до малої муринської республики в Африці, Ліберії, та як проти тої Ліберії обурився весь Союз Народів (на тій самій сесії, що й проти Польщі). Ся справа настільки симптоматична для сучасних відносин, що треба над нею спинитися в огляді міжнародних подій.

Велика й фізично сильна муринська раса, щораз більше захоплювана т. зв. етіопським (визвольним) рухом, має на цілій кулі земній всего три невеличкі державки: дві в Америці на однім острові Гаіті й одну в Африці, на Побережжі Перцю. Тут знаходиться Ліберія, або „Держава Освободження“, котра має приблизно два рази таку територію як Східна Галичина і на ній півтора міліона населення. Столиця тої державки, Монровія (6.000 душ), має назву в честь відомого президента Америки Монроє (котрий перед сто літами проголосив засаду „Америка для Американців“). Населення Ліберії майже зовсім муринське, білих там нема більше як 200. Воно переважно магометанське. Часть його належить до ріжних протестантських сект. Всі уряди в руках муринів.

Історія Ліберії коротка та доволі незвичайна. Державність тої закутини муринської Африки вродилася в Америці, а саме в такий спосіб: Для оброблювання плянтацій в Америці зачали туди привозити з Африки чорних невільників. Вперве привезли їх туди в р. 1620 (Дотого часу послугувалися там Анґлійці скотськими й ірляндськими полоненими, а Еспанці й Португальці Індіянами, котрі одначе масово гинули в неволі й кепсько працювали). Найскорше проголосила декрет про увільнення рабів Анґлія (1772 р.), найпізніше Злучені Держави Північної Америки (1866) і Бразилія (1888). Анґлійський декрет мав такий зміст: Кождий чорний невільник, що втече на територію Його Маєстату Короля Великої Британії, без ріжниці відки той невільник утікає і де та територія знаходиться, — тим самим стає свобідним чоловіком. Скоро по оповіщенні того декрету поселено першу партію чорних утікачів, б. рабів, в Африці, в анґлійській кольонії Сіерра Леоне, котра стала оригінальним приютом для освободжених неґрів ріжних племен і мов. За тим прикладом Анґлії пішло американське „Кольонізаційне Товариство“, основане 1816 р., котре поставило собі за ціль, оснувати для б. чорних невільників незалежну державу в Африці. В 6 літ опісля, 1822 р., здійснило воно свою ідею, оснувавши для них окрему кольонію в теперішній Ліберії. Европа признала Ліберію незалежною державою в 1847 р., Америка в 1860. Се прекрасний край з чудовими лісами й урожайними полями (ліберійська кава суперничає з моккою) та мальовничими видами терас. Одначе білі на нього не лакомилися з двох причин: клімат там для них нездоровий і доступ дуже тяжкий, бо морське побережжа в тім місци покрите небезпечними пісковими лавами, пристані для більших кораблів нема, до того здовж побережжа тягнуться багна. Отже там можна було поселити муринів, котрі знаменито чулися в тім кліматі. „Нехай учаться правити собою“...

Европа й Америка не дуже цікавилися тою муринською державою. Пошанували її тим, що приняли як рівноправного члена до Союза Народів і думали, що все в порядку. Аж нараз як грім з ясного неба розійшлася недавно вістка, що там діються страшні річи. Зачали

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 8-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48

слідити і переконалися, що поголоски правдиві. Потомки б. рабів завели там таке рабство, що цілі племена негрів зачали втікати зі „своєї“ держави у глибину пустарів Африки. І так спаслися бігством з тої держави, що назвала себе мов на глум „Ліберією“, племена Басса, Гола, Гребо, Гбеле і Мандінго. Привезли відти Европейці й жіночу пісню з племени Ведабо, котра гірко жалується на „свого“ чорного віцепрезидента Янсі котрий там насильством бере мущин в рабство:

„Прибув Янсі у наш край,
Полонив батьків, синів
І загнав їх в Нана-Пу,
Де вони конають.
Скажи, Янсі, чом жінки
Племени Ведабо
Геть позбавлені мужів,
Батьків, синів і братів?
Скажи, Янсі, чом вони
Самітні вмирають?“

Коротко, ясно і добре змалювали жінки страшну долю свого чорного племени в „своїй“ чорній державі та щей до того в „свобідній“, „народній“ республиці.

Ба, що більше! Стверджено, що „достойний“ Янсі і йому подібні „правителі“ роблять за нещасними втікачами карні експедиції в глибину пустарів, куди ті повтікали, бють, мучать, словом „пацифікують“ їх як можуть і беруть закладників як в часі війни тай торгують рідними братами як худобою, а на тяжких роботах держать їх по 16—18 годин на добу...

Союз Народів обурився не на жарти, а велика Америка вислала остру ноту до Ліберії. На неї відповіло її правительство, кажучи, що рабство вкоренилося там щойно в останних часах, коли розвинулися промисл і рільництво. Сили осілого племени Кру показалися невистарчаючі, отже плянтатори зачали ловити людей з инших племен до роботи. Правительство прирікає виконати все, що йому приписав Союз Народів, але зазначує, що просто — не має сили виконати се в скорім часі...

Уряд, що не має сили завести людське життя на своїй території, сам собі пише вирок смерти. І се вже тільки питання часу, хто і коли займе ту країну, де чорні знущаються над чорними, вивісивши на зверх прапор „свободи“.

Так довідалося людство, що невільництво цвите не тільки в центральній Африці, в Судані, в басейні Білого Нілю аж до Великих Озер, здовж східного побережжа Африки від озера Нясса далеко на полудне, в Арабії та в Большевії, — але й у тій країні, котру призначено на те, щоб була прибіжищем свободи. Гіркий се глум. Зрештою — сучасне культурне людство зачинає привикати до таких річей — і навіть само їх ухвалює (гл. 10 ч. „Н. Зорі“). Словом — на величезних просторах земної кулі зачинають показуватися знаки, котрі не ворожать добра. Се наслідки цілковитого зляіцизування державного життя. До чого се доведе, коли не наступить зворот?...

Охочих та метких кольпотерів
для продажі наших книжок і часописів, просимо зголоситися до Краєвого Господарського Товариства
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“
у Львові, вул. Зіморовича 20.
Дуже догідні та корисні умови!
7976 8—8

Конституційна дебата

На порядок дня соймових нарад прийшла одна з найважніших справ державного життя — реформа конституції. Клюб ББ вніс свій проект реформи, який референував пос. Єнджеєвич. До дискусії призначив клюб ББ найліпших бесідників, послів Цара, Голуфку, Яна Пілсудского, Маковского і Медзіньского. Тимразом ББ мусить числитися з опозицією, бо до зміни конституції потрібна кваліфікована більшість. На засіданню клюбу ББ мали візвати більш темпераментних послів, щоб заховали міру і спокій. — Посол Єнджеєвич заявив м. і., що мартова конституція довела до розлюзнення в органах властей, цілковитої немочі уряду й абсолютного занику авторитету голови держави. Дала поле до нечуваних надужить людям і групам найнищого рівня моралі, висунула невідповідальну демагогію до ролі рішаючого чинника в державі та розбила державу на безмірну скількість поборюючих себе партій, які деморалізують всяку державну думку і публичну опінію. Мартова конституція впала у маєвому перевороті, каже референт, бо прийшли інші, більше з життям звязані і сильніші чинники. Група ББ йшла до виборів під кличем зміни конституції. Під цим кличем здобули більшість і тому польський сойм одинокий тепер парлямент, що має трівку більшість. В її імени складаємо цей проект і підчеркуємо, що не вважаємо його за досконалий твір щодо змісту і форми, бо від хвилі першого її зголошення минуло богато часу, життя пішло вперед і це може вплинути на зміни проекту. Особливо треба буде узгляднити думки марш. Пілсудського в тій справі. Кожда слушна і розумна думка, річева критика поглядів ББ буде принята з доброю волею. По промові проф. Маковского, який на оборону проекту ББ наводив м. і. погляд віденського професора Кельсена. Зачалася дискусія, в якій забирала голос польська опозиція й меншости (Українці й Німці). — Всі висказалися проти проекту ББ. Аргументували так: пос. Рут іменем селянських партій заявив, що тепер треба боротися з господарською кризою, а не зміняти конституцію. — Пос. Віняр-ский (НД) підчеркував, що навіть у прихильних урядови кругах проект ББ викликає сумніви. — Пос. Недзялковський (ППС) говорив, що сойм, котрий вийшов з таких виборів, які ми пережили, не має морального права зміняти конституцію. — Пос. Олесницький (Укр. Клюб) сказав, що Українці будуть боронити дотеперішної конституції в Польщі, хоч її не виконувано, нпр. підчас пацифікації. Та все таки істнуюча конституція демократична, а та, яку тепер предкладають, булаб така, якої нема навіть у монархіях. — Пос. Франц (Німець) казав, що й за істнуючої конституції Німців уважали ворогами держави і права нац. меншостий були на папері. Та все таки були вони хоч на папері, а тепер конституцію хочуть приноровити тільки до одної особи, до президента РП, Отже перед таким нещастям треба ратувати державу. — Послови Бужинському (Ком.) відібрано голос. Проект відіслано до комісії.

Хто сам себе не бере поважно, того доля не може бути поважна (Ганс Засман).

*

Дурний тільки той, хто не зміняє думки (Бартельмі).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Відзначення о. пралата Вячеслава Неймака лат. пароха в Кремінци. КАП доносить, що св. Отець приймаючи дня 29. січня б. р. на звичайній авдієнції Секретара Стану, Кардинала Пачелія, поручив вислати до о. Неймака, пароха в Кремінци, ґратуляційну телеґраму з признанням і благословенням з приводу його 25-ліття наукової праці для добра католицької Церкви, як також за його священичу діяльність. Перша літературна наукова праця о. Неймака п. з. „Божа кара“ появилася 1906 р. в журналі „Пшеґльонд Католіцкі“. Потім слідували дальші його наукові твори головно з области церковного права і фундаментальної богословії, писані в мовах польській, латинській, французькій і російській. Найбільше розголосу зробила о. Неймакови праця п. з. „De saeculari Romani Pontificis potestate“. Вона появилася в Римі 1911 р. Про ту працю з великим узнанням виражався о. Вернц, б. ґенерал ОО. Єзуїтів, каноніст світової слави. Також світові наукові журнали помістили дуже похвальні рецензії. О. пралат Вячеслав Неймак більшу часть своєї священичої діяльности присвятив вихованню молоді. Будучи за царської Росії катехитом в Житоміри з великою прихильністю відносився до наших вивезених там священиків та дуже богато помагав їм серед тодішних тяжких обставин. За Польщі був якийсь час ректором Дух. Семинарії в Луцьку, а від кількох літ є парохом в Кремінци. — **Т. Г.**

Наради в звязку з конкордатом. У Варшаві відбувається чергове засідання комісії в справах звязаних з конкордатом. В склад комісії входять епископи Пшезьдзецкий і Лукомский, шеф департаменту Потоцкий й висші урядники Пентак, Корвін-Пьотровский. Наради триватимуть коло 10 днів.

В церкві св. Петра в Римі впроваджують тепер електричну інсталяцію для дзвонів. Кождий з 6-и великих дзвонів буде мати свій апарат, при помочи якого буде можна довільно укладати гармонію звуків. Перший раз почуємо концерт дзвонів на Великдень б. р.

Новий епископ в Аахені. Св. Отець іменував катедрального пароха Кольонії д-ра Йосифа Фоґта епископом в Аахені. (Аквізґрані).

В першім числі с. р. „Акта Апостоліце Седіс“ на першім місци поміщена апостольська конституція, якою св. Отець Пій XI. установляє нову голяндську колеґію в Римі. В ній надає папа організаційний статут колеґії й установляє її правною особою.

Апостольський делеґат у Греції. Св. Отець іменував о. Марґоттія Апостольським делеґатом для Греції. Новоіменований Апост. делеґат прибув до Атен і передав премієрови ґрамоту від св. Отця й від кард. Пачеллія. Премієр відповів, що Греція готова війти в переговори в справі конкордату, однак як довго ще тревае теперішний стан, не може признати дипльоматичного представника Ватикану.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА — полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 **Львів, Ринок ч. 32.** 1—12

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Страшний меч містицизму

З приводу 50-ліття смерти Ф. Достоєвського. (Гл. 15. ч. „Н. Зорі").

Передовсім треба підчеркнути як найбільше позитивну рису творчости Ф. Достоєвського його щире й постійне осуджування безбожности. Рідко у котрого письменника можна зустріти таке проймаюче представлення атеїзму й атеістів, як у Д-го, того як його називає Н. Михайловський, „жорстокого таланту", того „Нерона"", — того останнього та найстрашнішого дару, який сонішна Україна дала великій Росії. Так. Д-й був дуже визначний борець проти безбожности.

Та — bonum ex toto, malum ex quocumque defectu. — Значить: Щоби щось було добре, воно мусить бути в цілости добре, а зло повстає з якої небудь недостачі. Ще ясніше: Добрим можна уважати тільки таке діло, якого мотиви добрі, ціль добра і всі засоби, якими переведене те діло, також добрі. А коли хочби що небудь в тім комплексі зле, напр. один засіб, — тоді й діло буде в наслідках зле. Так учить катол. Церква. І трудно знайти лучший доказ правдивости її науки, як творчість Д-го та її наслідки. Той ґеніяльний письменник, повний релігійного містицизму й любови до ближніх своїх та народу свого, муж великої праці й освіти, — накоїв своїй улюбленій Росії такого страшного лиха, що подібного не зробив жаден инший европейський письменник жадному народови. Мали й Анґлія, Франція, Німеччина своїх страшних письменників, напр. явних атеїстів. Одначе вплив їх невтралізувала в тих краях тисячлітна культура католицизму (бо й Анґлія около 1000 років була католицька, заки там усадовився протестантизм). Росія від самих початків не була під впливом католицизму. І се одна з головних причин її душевно як віск мягкого людського матерялу, при всій його фізичній видержливости. Колиж серед того людського матерялу появився такий скульптор душ і характерів як Достоєвський та ще до того попереджений рівно ґеніяльним і подібно хорим Гоголем, — він протягом короткого часу перемінив душевний тип Росіянина на такий, з якого мусів повстати тип большевика. Таким чином найбільший консерватист Д-ий підготовив найбільшу революцію (що має властиво характер бунту), один з найглибших російських релігійних містиків підготив взрив атеізму небувалої міри й напруження.

Якже се могло статися? Яким-же чином не ділала на суспільність глибока релігійність, що проявляється в творах Д-го? Як віруючий чоловік міг стати творцем невіруючого типу людий?

Релігійність Д-го полягала на містицизмі. Це поняття походить від грецького „μύειν" (замикати). Отже містика, як каже Суідас, це замкнена наука, з укритим змістом. Під містикою розуміють тепер таємничу злуку людської душі з Богом, що полягає на систематичнім роздумуванні Божого єства й безпосереднім відношенні людини до нього, яке доводить часом до екстаз, візій й обявлень. Ідея Бога належить просто до життєвих складників кождої людини, навіть такої, що називає себе безбожною (якраз тому атеісти так поборюють ту ідею, що вона в них є). Отже, щоб бути релігійним містиком, на те не треба бути ні католиком, ні навіть християнином, — хоч численні факти доказують, що містика поза католицизмом доводить до страшних наслідків, а на всякий випадок до звихнення, навіть у таких людий, як Сократ (його містика не була нічим иншим, як боготворенням свого власного „я"). Само поняття містики та її, щоб так сказати, „практичні" постуляти, до котрих в першій мірі належить чисте, аскетичне життя, відомі були вже перед християнством. В поганських часах містика дуже часто прибирала змисловий характер. Щойно т. зв. новоплятоніки (остання велика школа грецької фільософії в 2 ст. по Христі) зробили з містики фільософічний систем. Він полягав на еклектицизмі, то зн. на виборі думок з Питаґора, Плятона (головно), Арістотеля і школи стоїків. Головні тези новоплятонізму такі: З Бога, котрий є правдою й добром, випливає всяка дійсність, а висший прояв тої дійсности — дух, котрий творить і становить „душу світа". Матерія се основа зла. Людський дух злучений з матерією. Пропасть між дуже високим, найвисшим, Божим єством і поодинокими людськими душами виповняли новоплятоніки цілим системом т. зв. „посередних духів", в котрім могли знайти місце старі поганські боги і східні демони та всякі метафізичні поняття грецької клясичної фільософії — і се змагання до заповнювання тої пропасти являється оригінальним творивом новоплятонців.

Коли вже містика сама по собі (безпосередне відношення людської душі до Бога) річ дуже глибока, то влиття в неї тілько фільософічно вироблених системів, виострюваних протягом богатьох століть, зробило її просто безмежним морем, в якім є глибини і мілини, пропасти й омути та дуже грізні потвори. Вправді християнство старалося ублагороднити ту духову спадщину по старім грецькім світі думок через плекання чистоти серця, аскетизму, моралі й любови Бога та ближнього, одначе в кругах і людях захоплених містицизмом раз-ураз прориваються його старі складники і чинники, неопановані християнсько-католицькою дисципліною. Всі єреси се ніщо инше, тільки такі прориви в найріжніших формах і обсягах (Лютер, Кальвін і т. д.). Характеризують їх все дві ціхи: гордість і фанатизм, котрі мають одну спільну властивість: скрайність. Все одно, в якім напрямі — від надмірного аскетизму аж до повної розпусти духа і тіла. Часом обі ті скрайности наступають в тій самій струї чергою по собі (пр. у ріжних сектах). А буває й таке, що проявляються в тій самій струї рівночасно. Се видно в большевизмі, котрий не є нічим иншим, тільки проривом темних омутів своєрідної містично-месіяністичної в і р и в можливість „наладнання" людських взаємин, „незалежних від нічого" (крім матеряльних обставин, котрі очевидно також можна зміняти по „своїм" замислам). Так. Містицизм подібно як огонь і вода се велике добро, котре може стати страшним і неймовірно болючим злом.

Всі без виїмку складники того бездоріжного містицизму є і в творах Достоєвського, в менше або більше сублімованій формі. В них є навіть своєю очайдушністю найгірші складники, експериментальні убийства, злочини кровосумішки і т. д. Критика вже давно запримітила, що описи злочинів у Д-го такі безпосередні, що вони не могли бути випливом самої обсервації й роздумування над ними. Відси висновок, що Д-й бувби сам довершував ті злочини, якби не міг їх був вилити на папір, бо він їх у душі й так п е р е ж и в, а не тільки передумав. Се власне типовий містик, але такого рода, що гордість свідомости ізза мнимого „безпосередного звязку з Богом" дає йому блудну віру в свою „суверенну" думку про життя. Він передбачує ті страшилища, котрі воплотяться з його думки. Але „страхъ Д-го не смиреніе, а предвкушеніе, холодъ восторга, отъ неминуемо приближающейся всеобщей катастрофи"... „Такое предвкушеніе гибели Запада, предвкушеніе варварства, Д-й вовзелъ въ религіозную основу, въ самобытный русскій мессіанизмъ, именно на такомъ предвкушеніи основанъ весь его православный мессіанизмъ".

Якась дивна злорадність бє від того „Богоіскателя" на думку, що культура заходу буде зруйнована і що тої сумної „побіди" над заходом довершить Росія...

Нема сумніву, що в старій Росії було до самого її кінця богато дійсно консервативних і віруючих людий. Одначе й їх внутрішний опір змолов Д-й своїми писаннями, проповідуючи, що совість повинна бути „зовсім" свобідна та „нестіснювана" жадними засадами церковної управи: така проповідь зрозуміла в послідовности розвитку православної думки, бо православіє і мірян допускає на свої синоди. Та хто додумається до такої „повної" свободи совісти, той очевидно мусить у других захитати основи віри, хочби сам був релігійний.

Найцікавіще в тім усім те, що Д-й прочував, до чого йде й навіть ясно предвиджував катастрофу, яка надвигалася на Росію. Він описував ту „русску душу", котра відчуває потребу, йти до пропасти, заглянути в неї, ба навіть часом і кинутися в безодню, „вниз головою"... Та він оперував не тільки алеґоріями й символами. Ні, — він зовсім конкретно наперед змалював страшні типи, які тепер правлять Росією. Малював їх, осуджував їх — і творив їх своїми писаннями... А в сальонах столиць Росії захоплювалися тими писаннями, зовсім таксамо, як у Франції перед Вел. Революцією писаннями французьких революціонерів. Так ішла Росія до пропасти.

Остає ще відповісти на питання, чому і як Д-й, котрий мав усі дані, щоби стати першорядним будуючим письменником, — допоміг кристалізації всего, що зруйнувало його Рідний Край. Критики влучно стверджують, що причиною такої його творчости було напряження його душі, яку роздирали з одної сторони почування приниженості, з другої гордість. Але дивним дивом в шуканню розвязки тої загадки не сходять вони до тих підсвідомих глибин, на які таку велику вагу клав Д-й. І коли в оцінці страшного сміху Гоголя російські критики добачують, що се несвідомо сміється ґеніяльний „хахол" з того, що бачить в Росії, то в оцінці Д-го вони не добачують впливу тої самої крови і країни, що у Гоголя...

Перед катастрофами держав і народів все появляється в їх осередках вплив людий з окраїн, чужинців або мішанців, котрі нераз високо підносять славу тих центрів, щоб опісля помогти пхнути їх у пропасть. Се просто правило, яке можна обсервувати століттями в цілім ряді держав і народів. Нам невідомо, що саме рішає в тім правилі, що чужинці й люди окраїнного походження високо підносять і потім валять (духово й фізично) центри, в які спливають. Але се факт, що сильний староримський центр розложили духово й фізично ті блискучі фільософи й ретори, ті прегарні невольниці, які по волі й неволі хлинули з Греції й инших завойованих Римом країн в саму його середину. Се факт, що стару Польщу розложили ті українські та змішані з

ними польські кресові аристократи й маґнати, що з окраїн спливали в центр. Ба, так розкладаюче ділають не тільки люди. але й мертві річи, які з завойованих окраїн спливають у центр завойовника, щоби згадати тільки ролю золота, яке з Америки хлинуло свого часу на Еспанію та до краю її знесилило. Кажучи поетичним висловом, при обсервуванню таких фактів мається вражіння; немовби в тих людях і річах, які завойовницький центр стягає з окраїн до свого нутра, оживав якийсь таємничий дух пімсти. І ніщо не помагає асиміляція тих окраїнних людий, ні навіть їх кровне перемішання, ні їх щира любов до нової батьківщини. Вони мимо всего зроблять своє, часто ще страшніще діло, ніж робили ті, що запанували насильством у країні їх батьків. Здається, що їх одідичені нерви, їх мозок і їх кров основно непримінені до країни, в котрій знайшлися, інакше реаґують на прояви її орґанічного життя, ніж реаґують люди, від віків акліматизовані на місцях. І вони тому вносять великі зміни там, де прийшли. А коли між ними появляються одиниці більшої здібности й експресії, то знайшовши в новій країні ґрунт наводнений умами подібних собі людий, просто перериваюють орґанічний розвиток тої країни й нації. Се діється рівно добре в мирних часах як і в бурливих (Корсиканець, Наполеон у Франції, Грузин Сталін в Росії й т. д. — без ліку в усіх часах й обставинах). Та се тільки блисне невідомий нам підклад, тло, на якім відбувається справедливий, хоч незбагнутий суд Божий над народами*) по вартости їх, по каяттю їх, по чистоті внутрішного змагання їх... **А. Ч.**

*) Цікаво вдуматися в факт, що коли Росія розбираючи Польщу загорнула Поділля, батько Д-го, уроджений на тім Поділлю, мав тоді 6 літ. Річ ясна, що якби Росія не була забрала Поділля, батько Д-го не був би переніс ся до Москви на постійний побут.

Вже вийшла з друку книжка про ХРИСТІЯНСЬКЕ

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

(Провідні думки Енцикліки Св. Отця Пія XI). Як ч. 16. Бібліотеки Української Кат. Орґанізації. Ціна книжки 40 с., а з почтовою пересилкою 50 с. На замовлення висилає Адміністрація „Н. Зорі“ — Львів, ул. Кльоновича, ч. 8.

„Мы уморим желаніе. Мы пустим пьянство, сплетни, донос, мы пустим неслыханный разврат... Одно или два поколѣнія разврата теперь необходимо; разврата неслыханного, подленькаго, когда человѣкъ обращается в гадкую, трусливую, жестокую, себялюбивую мразь — вот чего надо. А тут еще свѣженькой кровушки, чтобы попривык. Мы провозгласим разрушеніе. Ну-с, и начнется смута. Раскачка такая пойдет, какой мір не видал... Затуманиться Русь.“ (З предсказуванъ Достоевського).

*

„Никогда человѣкъ не отдастъ вам вѣры и семьи своей и не пойдет в острог, который вы предлагаете ему в вашей программѣ, и не продаст личную свободу в такую кабалу“. (З предсказувань Достоевського. — Тут Д-й очевидно помилився, бо якраз таке сталося в Росії під большевиками).

Батьки не відкладайте обезпечення свойого життя а зробіть це негайно в Товаристві

„КАРПАТІЯ“ 874

6-28 **Львів, Руська 18.**

НОВІ ВИДАННЯ

ІДЕОЛЬОҐІЧНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛ. НАР. ПАРТІЇ. Львів, 1931. Ст. 64. 16⁰. Ціна 50 сот., для членів партії, що зложили вкладку 25 с. 1. Вступ. 2. Консерватизм в засадах, поступ у здійснюванню засад. 3. Назва партії. 4. Клерикалізм в політиці. 5. Кат. партія і право власности. 6. Католицький погляд на власність. 7. Держава і приватна власність. 8. Комунізм і християнство. 9. Секти і комунізм. 10. Церква й політика. Від Видавництва УКНП. (В справі відношення між Католицьким Союзом й Українською Католицькою Народною Партією). Книжечка ся вийде сими днями. Вже можна замовляти в адміністрації. (Порто рахується окремо).

ДВАЙЦЯТЬПЯТЬ-ЛІТТЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ У ЛЬВОВІ. Збірник під редакцією І. Свенціцкого. Львів, 1931. Ст. 124, 4⁰. Численні знимки.

Се видання цінне кождим своїм ділом, т. є. споминами учасників праці в тім музею, статистикою й ілюстраціями. Шкода тільки, що не напечатано в нім статута Музею (хоч напечатано статут „Союза українських наукових робітників книгозбірень і музеїв у Львові“). Докладнішу оцінку сего видання ще подамо.

Евген Чикаленко: ЩОДЕННИК. 1907—1917. Львів, 1931. Видавнича Кооператива „Червона Калина“. Ст. 496. Ціна 14 зл.

В сій книжці освітлене духове нутро Вел. України, інтеліґенції й народу, як в ні одній дотеперішній. Тому тій праці пок. Чикаленка присвятимо згодом більше уваги.

Вячеславъ Заикинъ. УЧАСТІЕ СВѢТСКАГО ЭЛЕМЕНТА ВЪ ЦЕРКОВНОМЪ УПРАВЛЕНІИ, выборное начало и „соборность“ въ Кіевской митрополіи въ XVI и XVII. вѣкахъ. Варшава, Синодальная Типографія 1930.

Проф. В. Заїкин знаний як учений дослідник нашого минулого так державного як церковного, видав згадану книжку, в якій обговорює актуальну справу. Коли не лиш православні заражені протестантизмом, але й деякі між нашими католиками густо-часто підносять голос, про „соборність“, то в згаданій книжці мають достаточно зясовану практику нашої церкви, відносно участи мірян в управі Церквою. У нас був, не знаю чому, великий культ Новгорода, його республіканського устрою, віч. Також говорено, що й у Церкві був „той самий“ лад. Ще тепер пишуть православні з Волині в „Ділі“, що підставою управління церквою не є сама епископська влада, але буцімто має бути „колективна воля, думка і віра“, „всього“ церковного тіла. Отже — совіти в церкві і то навіть в справі віри... Автор виказує історично, що почавши з XI. ст. на Україні був в церкві лад монархічний, а не вічевий. Совіти в церкві і навіть в життю політичнім се анархія, або большевизм. Автор опирає свої виводи на жерелах з нашої історії, коли Київ був ще католицьким, відтак на учених російської церкви, таких як Каноніст Суворов, історик Голубинський і др. На хвилю вкралася була анархія в церкві, коли козацтво наслідком поширення протестантських поглядів між його старшиною, хотіло за митр. Борецького вмішуватися до церковного собору. Петро Могила плачучи дуже нарікав на сю анархію козацтва і з нею боровся. Коли підупав авторитет прав. владик, говорили церковні „ревнителі“: Не попи насъ спасутъ или владики, или митрополиты, но вѣры таинство нашея православныя съ храненіемъ заповѣдый Божіихъ, то насъ спасти маетъ (ст. 120). Книжка дуже потрібна для дослідників нашого минулого, корисна і для нас католиків, що цінять свою церкву. **М. К.**

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СПРАВА О. ЯВОРСЬКОГО. „Діло“ доносить: В порозумінні з власть імущими порозсилано через пастерункових петиції, котрі кожда громадська зверхність мусіла підписати і прибити на ній печатку. В тих петиціях мав „загал“ домагатися, аби о. Яворський (Старорусин з одинки) обняв посольський мандат і заступав його в соймі. Ті петиції предложив правдоподібно уряд Митропол. Ординаріятові як доказ народньої волі, а сам посол поїхав на авдієнцію, котрої вислід проголосила польска преса як додатний, бо Митрополит уступив і великодушно позволив о. Яворському обняти мандат. Так каже „Діло“.

ВОЄВОДОЮ у Станиславові іменований дотеперішний керовник того воєвідства, п. Ягодзінський.

СЕНЗАЦІЙНА СУДОВА РОЗПРАВА проти редактора „Бидґоської ґазети“, в котрій суд в Бидґощі допустив до переслухання як свідків б. берестейських вязнів, відбудеться не в Бидґощі, а в Торуні. Так рішив на внесок прокуратора Найвищий Суд тому, що в звязку з тою справою серед людности Бидґощі запанували розгорячені настрої, які загрожують публичній безпеці і моглиб перешкодити в нормальнім вимірі справедливости.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР загран. справ Гендерсон прибув до Парижа й заключив з Бріяном порозуміння, впевняючи його, що Франція не потребує будувати нового военного корабля у відповіді на будову німецького панцирника. Італію запрошено також до підписання порозуміння.

В МОСКВІ гучно приймали німецьких інжинірів, спеціялістів самоходового промислу. В слід за ними прибуло до Москви 18 німецьких промисловців.

НОВИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС В СССР. Від 1. с. м. треває в Москві новий великий політичний процес, більший розмірами від процесу т. зв. промислової партії. „Славний“ прокуратор Криленко обвинувачує 15 осіб в приналежности до меншевицької орґанізації і в контрреволюційній та саботажній діяльности. Вони мали мати своїх прихильників у всіх большевицьких установах, не виключаючи й центральних (ПАТ).

КІНЕЦЬ СТАЛІНА? Московський кореспондент „Популь ді Трієсте“ доносить, що треба числитися з можливістю упадку диктатури Сталіна, бо сили правого крила большевицької партії значно зросли і в найкоротшім часі має наступити рішаюча атака (ПАТ).

„АНШЛЮС“ НА ПОРЯДКУ ДНЯ. Вся віденська преса привитала у вступних статтях приїзд до Відня німецького мін. загр. справ Курціюса, підчеркуючи національну, економічну й культурну спільність Австрії і Німеччини. Ґазети доносять, що крім справ політичних будуть обговорювати також справи економічні.

В ІНДІЯХ дійшло до порозуміння в справі соли. Мешканці побережжа матимуть право добувати і продавати сіль. Це порозуміння усуває одну з найбільших перешкод в закінченні спору і склонить прихильників конґресу до участи в конференції „Округлого Стола“.

Найбільший вибір. Приступні ціни.

ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка

поручає одинока українська Ф-ма

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

ЛЬВІВ, вул. ҐАЛИЦЬКА ч. 20. 847 21—50

НОВИНКИ

Реколекції для Загалу Студентської Молоді під проводом Ексц. Митрополита відбуватимуться щодня від неділі 8-ого до пятниці 13-го березня с. р. о год. 19тій в церкві св. Духа при ул. Коперника.

Цло від імпорту збіжа підвищили міністри рільництва і промислу на жито, ячмінь й овес до 17 зол. за 100 кґ., на пшеницю до 20 зол.

В Станиславові відкривається з початком березня нова українська торговельна школа, на підставі концесії шкільної Кураторії. Покищо з огляду на спізнену пору буде відкритий торговельний 5-місячний курс з вечірних годинах. Викладатимуть фахові сили. Заснування такої школи треба вважати відрадним явищем, бо така школа дасть практичне знання, яке дасть молоді найскорше хліб в руки. Інформації подає канцелярія „Рідної Школи“ в Станиславові, вул. Голуховського 54. Школою управляти-ме проф. торг. школи п. Скрентович.

Проти полк. Райского, шефа департаменту летунства, судові й військові власти зачали доходження. Справа ця стоїть в звязку з закидами, роблеными полк. Райскому майором Кубалею, за що цей останній був засуджений. Полк. Райский здається буде завішений в урядуванню.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 29—50

——o——

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол., швайц. франк 1.72 зол., австрійський шілінґ 1.25 зол., чеська корона 0.26 зол., ґданський ґульден 1.72 зол., нім. марка 2.12 зол., На чорній біржі: 1 червінець (10 рад. рублів) 3 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціни в золотих за 100 кґ. льоко ст. над. пар. 200 км.) Пшениця дв. 23.25—23.75, пшениця сел. 21.50—22.00, жито дв. 16.00—16.15, жито сел. 15.50—15.75, ячмінь на мливо 16.75—17.25, овес гал. 18.50—19.00. Пшениця, жито, ячмінь і овес підскочили в ціні.

——o——

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† **о. канонік Лев Левицький,** парох м. Яворова відзначений крилошанськими відзнаками, принявши св. Тайни помер у 69. р. життя. Покійний уродився 1862 р., рукоположений 1887 р. У складних відносинах Яворова Покійний вмів собі здобути прихильність усіх. У всіх Товариствах Яворова брав Покійний діяльну участь. Помер в Новім Яжеві у свого свояка о. Т. Чайковського на серце. Похорон відбувся 4. березня ц. р. в Яворові. В. Й. П.!

† **О. Володимир Петрик,** парох села Бабини, самбірського деканату, ур. 1876 року, рукоположений 1900 р., помер 2. марта 1931 р. В. Й. П.!

† **о. Корнило Лотоцький,** парох Литвинова, львівської епархії, ур. 1868 р. рукоположений 1893 р., помер 24. лютого 1931 р. В. Й. П.!

ОПОВІСТКА

Загальні Збори Т-ва Українських Студентів Католиків „Обнова“ замість 1. марта с. р. відбудуться з технічних перепон щойно **15. марта о год. 4. по пол.** в Духовній Академії при вул. Коперника 36. з таким самим денним порядком. Торжественна Архієрейська Сл. Божа розпічнеться тогож дня о год. 8-мій рано.

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, літ 20, з гарним теноровим голосом, уміє провадити хор, кооперативу, книговодство, аматорські гуртки, шукає посади. Адреса: Михайло Коваль, дяк в Новоставцях почта Бучач. 900 1-2

МАЛІ ЖЕРТВИ ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Марійське Т-во Пань в Перемишлі уладжує в маю б. р. великий фестин. — Цілий дохід з нього жертвує на церкву на „Засяню“ в Перемишлі, котрої будова зачинається з весною б. р З фестином буде злучена фантова льотерія. Кождий знає як важною стійкою є „Храм Господній“. Тому нехай ніхто не відмовить хочби дрібного „фанту“ на цю благородну ціль, а імя його буде згадуване во віки в новім храмі. — Фанти слати на адресу: Ол. Несторовичева, Перемишль, Шашкевича 15. 897 1-3

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I.п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспаху. 865 15—20

Новість! Новість!
Вже вийшла з друку друга частина
Життєписних оповідань п. н.
„БОРЦІ ЗА ЦЕРКВУ“
Необхідна книжка в кождій парохіяльній бібліотеці пожиточна і приємна лектура для молоді і старших.
Ціна книжки з почтовою пересилкою 2.10 зол. — На замовлення висилає адміністрація „Нової Зорі“.

Колпаки, реверенди, папістики, плащі для Всечесного Духовенства. **Одяги для мущин** — після найновіших взорів виконує солідно і дешево з власних матеріялів
СТЕЦЬ МИХАЙЛО ЛЬВІВ, ЗЕЛЕНА Ч. 31.
Абсольвент академії крою в Штуттґарті і Липську. 882 3—3

Спеціяліст недуг венер. і скірних як також косметики
Д-р ШВАРЦ
Львів, ул. Словацького 4. — Тел. 16-61.
Усування плям, бородавок, знамен, волосів. Електроліза, діятермія і лямпи кварцові. — Лічення жиляків. 898 1—4

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати, поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 12-50

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.
ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38. 884 5-10

Рукописів Редакція не звертає

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скірняних. 812 36—50

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
895 Львів, вул. Браєрівська 4. 2-20

СПЕЦІЯЛІСТ ХОРІБ СЕРЦЯ І СУСТАВІВ
(Ревматизм артретизм)
Д-р ФИЛИП ГАЛЬПЕРН
895 переніс ординацію 1—6
НА ВУЛ. СИКСТУСЬКУ Ч. 42.

Поручаю на догідні рати:
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
РОВЕРИ
ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ
Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.
ЛЕОНАРД ВАНКЕ, механік
ЛЬВІВ, Краківська 16.
885 3-10

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 11—25

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200 зл., матераци:** 3 подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 7—25

ВІДЗНАКИ, емаліовані витискані для П. Т. товариств, шкіл, клюбів спортових і т. п. ЦЬВЯХИ до прапорів. ТАБЛИЦІ металеві прасовані і мосяжні для П. Т. адвокатів, лікарів, нумерація домів, місточок і сіл.
Арт. Ф-ма печаток
ҐУМОВИХ І МЕТАЛЕВИХ.
Виконує аристично, скоро і по найнищих цінах Ф-МА 878 2—3
„SIGNA”
ЛЬВІВ, пл. Ґлуховських 15.
(побіч аптики Вп. Еттінґера.)

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ” КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 Телефон ч. 60-04. 14 -?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 12. березня 1931. Ч. 18. (418)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Масові арештування Галичан в СССР.

Увязнення полк. Гр. Коссака, д-ра М. Лозинського і коло 100 молодих Галичан. Досі увязнено к. 7000 осіб. Їм загрожує кара смерти.

АТЕ доносить: з Харкова: ГПУ (Чека) впала на слід вел. орґанізації українських націоналістів. Вона мала приготовляти заговір в ціли відірвання України від СССР. Та орґанізація мала посідати „ячейки“ в українських полках і при їх помочи хотіли підняти військове повстання та проголосити диктатуру. Заговір відкрито, увязнено богато українських старшин та галицьких еміґрантів. М. і. увязнено б. отамана Галицької Армії, полк. Гриця Коссака. Його відставлено до Москви й замкнено у вязниці ҐПУ на Лубянці. Увязнено також члена української Академії Наук, проф. д-ра Мих. Лозинського, б. співробітника „Діла“ і 30 студентів Галичан. Всіх Галичан увязнили большевики коло 100. Більшість увязнених вивезли на Соловецькі Острови серед Білого Моря, відки мало хто вертає живий. Окрім того увязнили ґенерала Червоної Армії, Бліхера, котрий також мав бути в порозумінні з українськими заговірниками. Військове повстання на Україні мало бути ґаслом і для революції в московськім Кремлю та проголошення Бліхера диктатором. Ходять слухи, що Чубар має уступити та що досі увязнено в звязку з тою справою коло 7.000 українських інтеліґентів.

—o—

Проєкт автономії Прикарпатської Руси

Посол Куртяк вніс до парляменту проєкт закона про автономію Прикарпатської Руси. Проєкт навязує до тих точок санжерменського договору і чехословацької конституції, в котрих заґварантована автономія. Друга стаття проєкту забезпечує неділимість території Чехословаччини, признаючи спільність голови держави, спільний парлямент, спільне горожанство, заграничні справи, військо, фінанси, валюта, цло, почта, зелізниці, гірниче право і спільну конституцію. Вона забезпечувалаб автономний правно-державний характер Прикарпатської Руси в цей спосіб, що ґубернатор Прикарпатської Руси бувби членом правительства Чехословаччини. Прикарпатські Українці булиби признані державним народом, рівноправним з чехословацькою нацією. Західна границя між Прикарпаттям і Словакією малаб бути усталена, або на підставі порозуміння між послами Підкарпатської Руси і Словакії на терені парляменту, або дорогою плебісциту переведеного серед Русинів в повітах Словакії. „Праґер Прессе“.

—o—

Переговори між Поляками й Українцями

Офіціяльно зірвані, неофіціяльно далі ведуться.

„Ґазета Поранна“ ч. 9514 доносить: В дуже дискретний спосіб велися у Варшаві довірочні розмови між уповаженими представниками польських міродайних кругів й Укр. Парлям. Клюбу. Президія того Клюбу мала до тих переговорів формальну повновласть президії УНДО. З польської сторони домагалися 1) заяви льояльности й 2) забрання скарг з міжнародного терену, зате деклярировано ряд важних уступок. На тім і зірвалися переговори. Та вони неофіціяльно ведуться далі вже на львівськім терені при помочи дуже високо поставлених духовних осіб, що тішаться популярністю обох сторін. (Сі вістки переповідаємо з публіцистичного обовязку на відповідальність польської преси).

Кошти удержання в ріжних краях

В Швайцарії появилася цікава праця про зріст коштів удержання в ріжних краях Европи. Як підставову норму принято цифру 100 в р. 1914. У відношенні до неї наступив до р. 1929 зріст у всіх краях в такій пропорції: в Чехословаччині 105. у Франції, в Австрії й на Угорщині 113, в Польщі 123, в Люксембурзі 127, в Італії 139, в Фінляндії 151, в Данії 154, в Голяндії 160, в Швайцарії 163, в Швеції 170, в Німеччині 173 і (найбільший) в Норвеґії 180. З того видно, що найдешевше в Чехословаччині, Франції, Австрії й Угорщині. Через те купелеві та лічничі місцевости тих країв виказують великий рух, коли на італійській Рівієрі й у німецьких „бадах“ панує пустка.

Ціна металів далі паде

За великим упадком ціни срібла пішли чергою мідь і олово. Не помогло й те, що продуценти олова з Канади. Мехіка, Бурми, Австралії й Злучених Держав Півн. Америки створили картель в ціли обмеження продукції, бо не всі продуценти пристали до того картелю. Наслідків упадку цін металів ще не можна предвидіти.

—o—

Чи там була таємнича „Тулє“?

Данці висилають велику виправу в глибину Ґренляндії. Про ту частину відомо тільки те, що там жили колись племена Ескімосів, котрі опустили її з незнаних причин. Таксамо опустили ту частину Ґренляндії дикі рени, рівнож з незнаних науці причин. Можливо, що ті околиці були „таємничою країною Тулє“, котру знали вже Фенікійці.

—o—

Міліонові міста

На земній кулі є тепер 27 поверх міл. міст. В них живе поверх 52 міліони людий. В р. 1900 було таких міст 11, в 1910 — 13, в 1920 — 19. Царґород упав нисше міліона від коли перестав бути столицею. Ще в р. 1900 полудн. Америка, Африка й Австралія не мали ні одного міліонового міста, тепер є вони скрізь. Лондон, Париж і Відень уже не ростуть, зате в инших частях світа міліонові міста сильно зростають.

—o—

БРАТИ ВІДСОТКИ
від своїх капіталів
НЕ ЗЛА РІЧ,
— але будете їх мати тоді, коли свої ощадности складатимете в Кооперативному Банку
„ДНІСТЕР“
857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 18-?

ЗА КАТОЛИЦЬКУ РІДНУ ШКОЛУ

(Перед зїздом „Р. Школи“).

Пятьдесятьлітний ювілей Р. Школи насуває богато питань головно тоді, як приходиться здати собі ясно справу, чим Р. Школа є для нації, що йде до своєї незалежности. Про Р. Школу і її велике значіння на протязі 50 літ і на будуче відзиваються ріжні голоси між суспільністю і в пресі. Застановляються над цим, які успіхи були в праці Р. Школи досі, та що треба змінити на будуче. Розглядається справу з педаґоґічного боку, підходиться до цеї справи з національної точки погляду і бажань. Та на жаль мало звертається уваги на реліґійно-моральну сторону, яка нині для нас як нації з цілою певністю найважніша. Коли ми без упереджень ґлянемо в наше майбутнє на основі досвіду в нас і в других націй, що йшли на протязі останніх 50 літ до своєї незалежности, побачимо, яке велике завдання сповнила в цім напрямі Р. Школа взагалі. Чим була Р. Школа через довгі літа перед війною приміром у Поляків та чим вона є у них нині — у своїй власній державі, вистарчить застановитися, щоби дати здорову відповідь, як повинно бути й у нас. Бо чогось хосенного навчитися можна навіть і від своїх сусідів.

Що дала Полякам їх Рідна Школа, того не дала в такій мірі нам наша Р. Школа. Поляків Р. Школа двигнула високо національно і виховала душу їх народу здорово і патріотично. А успіх полягав на тім, що праця в них була ведена в реліґійно-моральнім дусі, що дало Полякам дійсну силу. Памятаю, що діти зі шкіл Т. С. Л. (Тов-а Школи Людової) перед війною ходили що дня до костела, співали по кождій молитві „Боже цось Польскен“, настоятелями бурс Т. С. Л. були або священики або учителі, що самі були реліґійні — часто і публично приступали до св. Тайн — навіть ґімназійні професори шкіл і бурс Т. С. Л., щоб дати добрий примір молоді. Я бачив на власні очи, як у бурсі Т. С. Л. і по їх школах висіли портрети св. Отця й Архиепископа Більчевського, та вихованки шкіл і бурс Т. С. Л. давали концерти і поранки з програмами реліґійно моральних змісту, що при тім були суто національні. Не диво проте, що і в часі війни, в часі переворотів і після війни мали наші сусіди між собою на загал єдність і ні разу недопустили до якого будь перевороту, який міг знищити їх державу. Нині цілі ряди їх інтеліґенції, офіцирів і молоді стихійно держаться своєї віри, виконуючи реліґійні практики, бо в тім бачать і чують свою справдішню силу. А який це світлий примір для їхнього простолюддя! В такім дусі їх виховувала їх школа а школа Т. С. Л. вела в такім вихованню перід.

Що значить реліґійно-моральний напрям в школі, можна побачити також

в деяких наших школах „Р. Школи“. Як гарно йшла праця в ґімназії Р. Школи в Золочеві, де через повних 10 літ, серед надзвичайно тяжких обставин, провадив цю школу Впр. о. Дир. Микола Хмільовський. Мило було дивитися, як ця школа виховувала і релігійно моральну молодь і який був там дух національний. Добре оцінили це наші опікуни, коли поставлено жадання: „Albo pójdzie z kierownika ks. Chmilowski — albo nie będzie szkoły“... Хоч інспектор Юс виразно сказав, що та ґімназія ведена під кождим оглядом взірцево, вона не всім подобалася, бо виховувала дійсну силу. А що значить дійсна сила, знали ті, що усували о. Дир. Хм., знали зі своєї минувшини, з праці шкіл Т. С. Л.

Таких доказів можна навести більше. Тільки школа ведена в католицькім дусі може дати нам правдиву силу, виховуючи нашу молодь.

П. Ясінчук пишучи про „Р. Школу“ статті в „Новім Часі“, назвав їх „Азбука Нації“ — і з такого становиска підходить до справи Р. Школи. Пише про Р. Школу точно, застановляється над її типами і напрямами, її значінням і мабуть подасть при кінці свої завваги, що зробити на будуче для направи Р. Шк. Та це, що він дав, не є критичний погляд, а без цього краще не буде. Та якби там не ставився до Р. Ш. п. Ясінчук — чи хто инший, треба явно і без заслон сказати, яка має бути наша Р. Школа на будуче, коли вона має мати для нас силу, як чинник виховуючий наші будучі покоління.

Р. Школу удержує наш нарід своїми жертвами. Колиб не „коляда“, „писанка“ та прочі нагоди складок і жертви одиниць, не булоб фондів на удержання Р. Школи. І це громадянство, що складає свої лепти на „Р. Школу“, має право й *обовязок* поставити свої завваги що до „Р. Школи“.

Не маловажним чинником в складанню жертв є наш духовний провід, віруюча інтеліґенція та релігійне селянство й робітництво. Отже требаб уважно прислухатись, якої вони праці жадають в Рідній Школі і від Рідної Школи та її вихованків. Мило було читати, як на сегорічній відозві „Коляда Рідній Школі“ — видніли імена наших Високопреосвящених Владик і всіх культурно-освітних та економічних інституцій. Приємно було чути оглошення по наших церквах про збірку. Гарно було бачити переводження цеї збірки. Та прикро було довідатися, що замітка, щодо Р. Школи — донотована Серцем Наших Високопреосвящ. Владик, на яку мали повне право як провідники нашого народу, була для декого „невмістна“ і кладучи підписи їх імен, — пропустили їх скромну замітку... Бо це була замітка для декого „страшна“...

Тому нам ясно треба сказати: Наш нарід в подавляючій більшости хоче Р. Школи веденої в католицькім дусі, хоче школи опертої на християнських моральних основах, бо лише така Р. Школа може виховати нам много-надійне покоління. А де нема християнського морального духа і чеснот, там не може бути правдиво патріотичного виховання. За таку Р. Школу будемо боротися і таку своїми трудами і жертвами при Божій помочи збудуємо, бо це не „азбука“ але — „душа“ нації. **о. Н. М-ів.**

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 22—50

Вісти з Великої України

Всеукраїнське Товариство Культурного Звязку з Закордоном (Харків, 2. Садово-Куликівська ч. 7.) розсилає „Хроніку“ (бюлетень), де м. и. знаходимо отсі дві вістки:

Конкурс на будівництво „Театру масового дійства“. Сей конкурс в столиці України викликав надзвичайне зацікавлення майже по всіх країнах. На нього відгукнулися архітектори Італії, Франції, Німеччини, Анґлії, Америки, Японії, не кажучи вже про СРСР. Тут проєкти надсилають з найвіддаленіших місць. Технічний директор будівництва театру архітектор О. Лінецький зазначує, що за час своєї багаторічної архітекторської праці він ще на жадному конкурсі не спостерігав такого зацікавлення. Конкурс цілком себе виправдав. На нього надійде більше ніж 100 проєктів. Музичний державний театр масового дійства найбільший в світі оперовий театр. Його розраховано на 4 тис. людей. Треба знати, що найбільший в світі Мілянський театр вміщує лише 3 тис., Парижський 2.160, Московський великий театр 1.994, Одеська і Віденська опери по 1.500 і т. ін. Театр буде універсальний. Крім вистав його використовуватимуть на ріжні демонстрації та урочисті свята. Його й пристосовують під драму, балєт, атракціон, кіно, цирк і панораму. Театральне дійство може відбуватися в ньому протягом цілої доби. Все будівництво, намічено здійснити з українських матеріялів. Між іншим, широко буде використано декоративні мінерали, що їх на Україні є величезні поклади. Вже тепер відповідні матеріяли добираються і випробовуються за участю музею дніпропетровського будівництва. На весні мають відбутися закладини театру. (До сего слід замітити: гарна то річ будувати театр, але чи не лучше булоб дати наперед букварі для шкіл, котрих там бракує, як пише сама радянська преса... І дати на життя учителям, котрі примирають з голоду).

Українська радянська енциклєопедія. Бурхливий розвиток української культури — національної формою та інтернаціональної змістом — поставив на порядок денний здійснення постанови ЦК партії та уряду про жадання української радянської енциклєопедії. Намічено видати 40 томів, вона буде четверта в світі і вона вже нині викликає величезний інтерес серед трудящих не лише України та всього Радянського Союзу, а й закордоном. „УРЕ“ має за завдання дати найширшим колам трудящих України та Українцям закордоном можливість в простій і приступній формі одержувати всі потрібні їм відомості з ріжних джерел знання, і притому — у витриманому марксівсько-ленінському дусі. І-й том має вийти в січні 1932 р., потім щороку виходитиме по 6—8 томів; енциклєопедію намічено викінчити за 8 років. До цієї важної роботи притягується всіх видатних вчених УСРР, інших рад. республік, і найкращі пролетарські сили закордоном. У постанові секретаріят ВУЦВУ-у підкреслив, що „УРЕ“ — міцне знаряддя боротьби за пролетарську ідеольогію і за дальший розвиток пролетарської культури. „УРЕ“ має підсумувати величезні скарби науки, знань і боротьби, нагромаджені міжнароднім пролетаріятом. У багаторічній історії української культури, українську енциклєопедію видається вперше (?) Отже, це видання має велике епохальне значіння. (Примітка: На оповістку про видавання енциклєопедії здобулися там щойно тоді, коли наша мала Галичина вже зачала здійснювати таке діло. Яка се буде енциклєопедія, видно з оповістки: се буде нова аґітка за большевизмом в формі „енциклєопедії“).

Ювилей Енцикліки „Rerum Novarum“

В травні с. р. святкує католицький світ 40-ліття енцикліки „Рерум Новарум“ бл. п. Папи Льва XIII. В тій цілі завязався в Римі Міжнародній Комітет 40-ліття Леоніянської Енцикліки, якого членом є також представник Українців Впр. о. Діонізій Головецький ЧСВВ., ректор Папської Української Колеґії в Римі. Завданням цего комітету є уладити паломництва робітників і працедавців католиків усіх народів до Риму, щоб тут при Апостольськім Престолі відсвяткувати торжественно сорокову річницю появи цеї епохальної енцикліки, яка подала світові такі ясні і справедливі засади розвязки суспільного питання. На поклик Міжнародного Комітету не може не відгукнутися й український католицький працюючий нарід, що так бажавби собі розвязки суспільного питання на засадах поданих Папою Львом XIII. Українське паломництво виїде зі Львова дня 8. травня о год. 18.35. По дорозі задержиться у Відні і Венеції. Побут паломництва в Римі потреває 5 днів, від 13—17. травня. Дня 15. травня послухання у Святого Отця. Поворот до Львова дня 20. V. ц. р. год. 8. рано. На італійських залізницях запевнена знижка 50% вже для групи зложеної з 5-ти осіб. На тутешніх залізницях на разі ще не усталено знижки. Кошти подорожі й утримання винесуть найвище 400 зл. на особу. Зголошення до І. квітня ц. р. на адресу: Український Католицький Союз Львів, ул. Кілінського ч. 3/І. Одночасно зі зголошенням треба прислати 10 зл. (десять) на конечні перші видатки.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС“
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
Спеціяльність у плятинотипії і відбитках акварель.
875 10—24

Іменинові картки

„Слово Польске“ пише, що розпродано вже 2.500.000 іменинових карток для висилки на Мадейру. На терені самого Львова мали продати 65,000 карток. „Глос Народу“ зауважує: „Це хіба цифри карток розісланих гуртівникам до продажі, а не проданих. Колиб не роблено натиску, то на Мадейру відійшлоб кількадесять, найвище кількасот тисяч почтових карт. Ґубернатор Фунчалю зареквірував, як доносять санаційні ґазети, ріжні транспортові засоби, м. і. всіх мулів й ослів на острові, щоб негайно перевезти картки до віллі маршала“.

Маленький фейлєтон

Пригадки важні для здоровля

Молоко се добрий лік при всіх затроєннях з виїмком фосфорового (сірниками) й еспанськими мухами.

*

Сухітники ніколи не повинні проковтувати те, що викашлюють, тільки спльовувати до флящинки, яку повинні мати при собі.

*

Коли ти хорий або хора і кличеш лікаря, то збережи моч, відданий стілець і блювотини, щоб лікар міг се оглянути.

*

Дроту електричних проводів ніколи не дотикай голими руками ні металевими предметами (нпр. кліщами), тільки через грубу й *суху* матерію, сукно і т. п.

*

Коли відвідуєш хору особу иншого пола ніж ти, то старайся аби ще хтось був в кімнаті. (З німецького).

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД РЕЛІҐІЄЮ

і що розуміємо під політикою*.)

Коли католицький політик і взагалі кождий католик повинен слухати Церкви, а коли ні?

4. Все, що досі було сказане про поодинокі особи, відноситься також до політичних орґанізацій, товариств, партій і т. д. Бо католики через те, що орґанізуються в товариства або партії, не усуваються зпід юрисдикції Церкви. Як отже поодинокий католик у приватнім і публичнім життю в чисто реліґійних справах повинен слухати л и ш т і л ь к и Церкви, в справах мішаних т а к о ж і Церкви, а натомість в справах чисто світських католик від Церкви незалежний, — таксамо й політичні орґанізації й товариства католиків в чисто реліґійних справах мусять повинуватися в и к л ю ч н о Церкві а мішаних т а к о ж Церкві та заступати її права на тім полі. Натомість в чисто політичних річах вони мають вільну руку так, як ми чули вже про це висше від кардинала Франціеліна.

Тому закид про залежність політичних католицьких партій й орґанізацій, який все з ріжних сторін повторюють, що вони, мовляв, йдуть на увязи Церкви і що ті партії це політичні „трабанти" епископів і т. п. — се лиш пуста балаканина й незугарна спроба дискредитування цих орґанізацій. Їх залежність не сягає дальше ніж поодиноких католиків і розтягається тільки на чисто реліґійні і церковно-політичні або мішані справи. В тих останніх лиш остільки, оскільки входять в ґру права реліґії й Церкви. Така залежність для католицької партії самозрозуміла, коли вона не хоче сама себе заперечувати й стратити рацію істнування як окрема партія. Длятого католики лучаться в політичнім життю у свою власну партію, щоб боронити цінности своєї реліґії й вести політику після своїх засад. У всіх інших справах, т. зн. у всіх чисто політичних справах, католицькі партії таксамо незалежні і самостійні як ліберальні й соціялістичні орґанізації.

5. Коли кажемо, що католик і католицький політик у справах чисто дочасних від Церкви зовсім незалежні, то це відноситься до політичної діяльности її п р е д м е т у або щодо її р о д у (ex sua specie i. e. in abstracto). Чи те саме можна сказати про сю чисто дочасну діяльність що до її предмету in concreto (в поодиноких випадках), то се залежить від того, яка буде відповідь на н е в и р і ш е н е ще питання, чи істнують конкретні поступки етично індиферентні (байдужі). Колиб якась чинність могла бути етично рівнодушна не тільки щодо предмету, але також щодо наміру та супроводячих її обставин, тоді чисто політична чинність моглаб бути незалежна від морального права під кождим оглядом. Тоді стичність між ними булаб чисто негативна в тім значінню, що політично чинний католик, як кождий інший чоловік має обовязок бодай непоповняти ґріха підчас виконування своїх чисто світських занять.

Колиж приймемо разом з більшістю теольоґів, що нема конкретних чинів, котрі булиб зі становища етики байдужі, і що є лиш поступування етично добре, або етично зле, тоді католицький політик і взагалі політично чинний католик, що займається справами чисто світськими, стрічається з моральним правом позитивно, іменно остільки, оскільки разом з іншими людьми має обовязок все поступати морально, без огляду на те, що се за чинність. А коли навіть чинність щодо свойого предмету і супроводячих обставин булаб етично рівнодушна, тоді бодай намір, для якого чисто політична чинність доконується, повинен бути етично все добрий. Отже моральне право є тим, що також при найбільше світській діяльности зобовязує мати добрі наміри.

*) Гл. „Н. Зоря", чч. 10—16.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Наш Епископ в Америці Преосв. Константин Богачевський оповістив великий пастирський лист, котрий порушує актуальні справи і ясно представляє, до чого націоналізм довів наш нарід за морем. Виймаємо з нього важніші місця: „До роскаяння і покути накликує важке теперішне положення українського народу, роздертого між ріжні держави, важко гоненого большевицькою наругою, в нутрі розєднаного і розбитого на множество таборів. Гонення наших братів в ріднім краю, з котрих многі були без вини, потрясло нашою американською еміґрацією. Викликало ряд протестів і походів, спонукало до нової жертвенности на Рідний Край. Чейже се потрясення вплине, щоби в сім пості вірні вглянули у власну совість. Належимо до одної, святої, соборної, апостольської Церкви. Цими словами символа ісповідуємо нашу віру, як її ісповідували наші предки. Вони приймили віру Христову і стали членами одної соборної Церкви. Поблудили, відпали від істини, відтак многі з них роскаялися і повернули до правди. За святу єдність життя своє поклав наш священномученик Йосафат. Своїми проповідями, своїм писанням і своїм життям голосив святу єдність. З Божої волі Син Божий, Бог основав свою непомильну і вічну Церкву. Основав її на скалі. Скалою непоколибимою на віки є св. Петро і Наслідники св. Петра. Всякий чоловік, що бажає собі доброї будуччини і ліпшого завтра, може будувати лиш на одній основі, на основі навчання св. Петра. Ні одна суспільність, ні один нарід не може поставити иншої основи, крім тої однісенької основи, що її поставив Син Божий Христос. Основою життя одиниці, основою життя кождої родини, основою життя кождого народу є скала: св. Петро. Все поза сею скалою пісок. На піску не збудує свого щастя ні один чоловік, ні одна родина; не утримається ні одна суспільність, ні одна держава, ні один нарід. „Царіє і язици иже не работають йому погибнуть — і язици запустінієм запустіють". Три сотні літ минуло від дня смерти св. священомученика Йосафата. З нашого народу Він вийшов, свій для нас по плоти і по крови. Жорстоко убитий, по смерти зневажений, Божими чудами прославлений, через св. Апостольську Столицю до лика святих вчислений, почитається нині по всіх сторонах світа. Сонце не заходить в краю св. Йосафата. У всіх католицьких церквах почитається, навіть у тих народів, що противниками нашими стали. Найбільший син нашого народу, котрий виїмковою, надзвичайною славою вславив наш рід і славить його по нинішний день через сотки років, у всіх народів цілої землі. Ліпші сини українського народа почитають святого Йосафата, одначе не всі віддають сему святому належну честь. Многі холодно згадують його імя, а деякі сього святого ще і по смерти зневажають. Чомуж так мало почитання дізнає у нас св. Йосафат? Чомуж гонять його в словах і письмах деякі люди нинішнього часу. Ще себе патріотами називають, зневажають память найбільшого сина свого народа. Чим се пояснити? Давний апольоґет перших віків християнства подає причину, ізза котрої погани переслідують християн. Сею причиною не є державна зрада, не є злочин. Причина зветься: „Nominis odium est". „Ненависть імени". — За католицьке імя гонили християн. Тих, що після слів св. Таціяна твердили: „Christianus mihi nomen, Catholicus vero cognomen", „Моє імя християнин, моє назвиско католик". Те саме імя стало і нині причиною, що не почитають святого Йосафата. Нерадо і навіть ворожо відносяться до святої Католицької Церкви. Зневага і незрозміння св. Йосафата треває дальше і непослух його наукам продовжується по нинішний день. І хоч многі зпоміж американської еміґрації часто і радо католиками себе величають, одначе многі, премногі сеї назви уникають і науки Катол. Церкви не слухають. В Катол. Церкві охрещені, устами хресних родичів обітували вірність Христови і його св. Церкві, та вони негідні сини, не додержали сеї вірности, зневажили свій рід. І поширилася зараза безвірства по нашій американській еміґрації. Безвірство або рівнодушність у вірі стали голосити в брошурах, на зборах, у часописах. Голосили видавці і редактори часописів. Голосили люди, що покінчили школи і такі, що шкіл не покінчили. Підривали віру, одиноку здорову основу буття й історії кождого народу, заполоку Божого благословення. Та годі винувати одних лише самозванчих провідників в нашім народі. Корінь лиха лежить у суспільности, котра все те рівнодушно приймала й осліплена назвою патріотизму в значній части пішла за погубними кличами. Ішла роками не оглядаючися на ніщо. Зачалася борба Українців проти Українського Епископа бл. п. Сотера Ортинського. Борба заїла, короткозора, не перебираюча в середниках, руйнуюча. Наслідки її нині видні, аж надто видні. Галицька українська еміґрація в силі чверть міліона, а як дехто каже і пів міліона людий, не спромоглася на утворення ніодної цілодневної школи, бо одинока цілодневна народна школа в Филаделфії основана заходами бл. п. Епископа Сотера удержується коштом і трудом Сестер ЧСВВ. Католики лат. обряду покрили цілі Злучені Держави сітю шкіл. Два і пів міліона молодіжи побирає науку в своїх католицьких школах. Всі школи удержувані жертвенністю парохіян. Коли числити шкільні видатки з будовою, удержанням, вивінуванням і опалом, по сто долярів річно на одну дитину, як тут звичайно діється, то католики складають на удержання своїх цілодневних шкіл надзвичайно велику суму, двіста пятьдесять міліонів долярів річно. Десять тисяч Сестер ріжних згромаджень і монахів навчає в тих школах. Удержання тих шкіл завдячують вірні праці повній посвяти тих монахів, а передовсім монахинь, котрих число без порівнання більше. Вони за незвичайно малою оплатою ведуть ті школи, виховують дітий. Наукою і своїм приміром обучають в Божім законі і дають дітям найкрасше виховання. Парохії, котрі мають сто родин, ведуть свої народні школи. Завважити належить, що наука в тих школах після американської системи треває 8 років та що ті школи мають по вісім кляс. Попри школи і всякі инші інституції католики в Злучених Державах мають таке велике число шпиталів, що можуть помістити около 75% хорих всіх віроісповідань в Злучених Державах. А католиків є 23 міліони, на всего населення 123 міліонів. Всі католицькі шпиталі власність Епархій, зглядно Сестер, а всіми управляють Сестри многих згромаджень. І виховання української молоді в Злучених Державах могло піти лише тою дорогою.

(Далі буде).

——o——

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОШКОДОВАНІ В ЧАСІ ПАЦИФІКАЦІЇ повинні як найскорше післати спис своїх коштів, особливо лічення в шпиталях, на адресу: Klub Ukraiński, Warszawa, Sejm. Відпис такого письма все треба оставити собі.

АНКЕТУ В СПРАВІ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ ухвалила розписати соймова конституційна комісія на внесення пос. Маковского (ББ). Анкета малаб бути розписана між знавцями конституції та професорами університету. Їх голос бувби дорадчий. Генеральним референтом проекту реформи конституції вибрано пос. Цара.

„ПРОЦЕС" МЕНШЕВИКІВ в Москві ведеться досить монотонно. Крутиться він довкола одної теми, т. зн. мнимої інтервенції, яку мали приготовляти меншевики спільно зі соціялістами всіх країв та зі штабами чужих держав. Обвинувачені як у всіх попередних процесах „признаються" до всіх закидів і потверджують акт обвинувачення в цілій основі, пятнуючи при тім остро поступування своєї партії і 2-го інтернаціоналу. Певне оживлення впроваджують зовнішні чинники. Пр. один з меншевицьких провідників, що живе тепер в Берліні, про котрого в акті обвинувачення говориться, що він в 1927 і 1928 був в СССР. і приготовляв революцію, надіслав депешу, в котрій рішучо твердить, що він від 1927 р. до СССР не приїзджав. Обвинувачені заявили на питання суду, що це „неправда" (ПАТ).

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА обурена на бельгійського міністра Вандервельда, голову II-го Інтернаціоналу за те, що він проклямує невідвічальність Німеччини за викликання світової війни, домагається для неї свободи зброєнь і пропагує ревізію границь, які Вандервельд признає для Німеччини несправедливими.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ЗОЛОТО В НІМЕЧЧИНІ. Большевицька преса доносить, що радянський державний банк переслав новий транспорт золота вартости понад 20 міліонів нім. марок до німецького державного банку. Разом з транспортами висланими від початку б. р. скількість большевицького золота зложеного в німецькім банку виносить 80 міл. марок.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРИ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА - полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 **Львів, Ринок ч. 32.** 2—12

КАНАДА БОРОНИТЬСЯ ПЕРЕД ДЕМПІНҐОМ. Канадійський уряд видав декрет, яким забороняє ввозити з СССР уголь, дерево, алябастер і футра. Мін. Рікшен заявив: Уряд пересвідчений, що в СССР послугуються примусовою працею, коли рівень життя низший від найнищого в Канаді. Не хочемо підпирати комунізму, його віри і його плодів дорогою вимінної торговлі. Це заряджения видане в порозумінні зі злученими Державами. (ПАТ).

НА ЧОРНУ ГОДИНУ. „Харбінська Зоря" доносить, що совітські „достойники" з Москви і Петрограду, не могучи на місці купувати земських посілостий і міських нерухомостий, масово набувають їх в Манджурії, особливо в Харбіні, Мукдені, Тієнсіні, Дайриці і навіть в Шангаю. Недавно докопано трансакції нерухомости для „товаришів" вартости 10 міліонів долярів! В цей спосіб „добродії людства" забезпечуються на випадок перевороту в СССР.

НОВИНКИ

Відзив Преосв. Григорія про українські світські установи, котрий шовіністична й большевицька преса представляє в фальшивім світлі, подамо в слідуючім числі „Н. Зорі".

Скінчився процес проти посла д-ра Ст. Біляка, обвинуваченого з §. 65. Присяжні 10-ма голосами заперечили поставлені їм питання, супроти чого трибунал видав увільняючий присуд.

Новоіменований шлеський епископ Адамский не приняв почесного протекторату над комітетом обходу імянин марш. Пілсудского 19. марта ц. р. Відмову мотивував, що це справа сутопартійна.

Дотеперішний начальник виділу торунської кураторії Сьвідерский іменований львівським куратором. Урядування обіймає від 1. марта.

362.000 безробітних в Польщі було 21. лютого, крім 83.000, які частинно мають працю. Мин. року в тім часі було 297.000 безробітних. Економічні круги сподіються дальшого зросту безробіття в Польщі.

Справа вільного переселення адвокатів у Польщі буде нарешті корисно полагоджена. Уряд внесе до сойму проект одноцілої адвокатської ординації. Розходиться тут про знесення заборони переселення адвокатів з одної дільниці до другої й виконування там адвокатської практики.

Безробіття між умовими працьовниками дійшло у Львові до тої міри, що вже в р. 1930 вичерпався цілковито їх фонд, призначений для запомоги. Той фонд походить з 2% складок обезпечених. Нарушено вже й резервовий капітал. В січні 1931 побирало запомогу 2840 осіб, та безробітних далеко більше, бо около 5.000.

В Надвірній, в тартаку „Зетпероль", вибух штрайк 70 робітників з приводу невиплачення залеглих платень.

В Заболотові пов. Снятин листонос знайшов дві посилки з комуністичними відозвами. Одна була адресована до поліції в Заболотові.

На засіданню міської ради в Перемишлі дійшло до демонстрації публики на ґалерії проти бурмістра Крогулецкого. З балькону хором кричали: „Ганьба бурмістрови, що хвалить Берестя! Проч з Крогулецким! Проч з Косткем Бернацкім!" Причиною демонстрації було це, що Крогулецкий на однім з віч зголосив резолюцію, яка хвалила Берестє. Ще заки надійшла поліція демонстранти вийшли з салі з окликом: „Ще стрінемося в Берестю!"

Напад на почтовий уряд. В ночі з 28. лютого на 1. марта на почтовий уряд в Старяві к. Добромиля напали невисліджені злочинці. Напасники стріляли з револьверів. Самітна урядничка Буяківна відстрілювалася. На відголос стрілів прийшов громадський вартівник і поцілений кулею впав на місці.

Злуч. Держави обмежили еміґрацію на протязі 2 літ до 10 проц. дотеперішних контингентів.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 30—50

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні уряджения поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 **Львів, вул. Браєрівська 4** 3-20

Біржа

Ціна пшениці і вівса підскочила.

ГРОШІ: Ам. доляр 8.92 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в золотих за 100 кґ. льоко стація надання парітас 200 км). Пшениця двірська 25.00—25.50, пшениця сел. 22.75—23.25, жито дв. 16.75—17.00, жито сел. 16.25—16.50, ячмінь двірський 20.50—21.00, ячмінь на мливо 18.00—18.50, овес ґал. 20.00—20.50, кукуруза ром. 21.00—22.00, фасоля біла 28.00—30.00, фасоля краса 26.00—27.00, гречка 33.00—34.00, лен 43.50—44.50, любинь 21.00—22.00, гречана каша полов. 60.00—62.00, конюшина черв. 210.00—230.00, мак синий 95.00—105.00, житний ґрис 14.25—14.50, пшеничний ґрис 14.00—14.25, сіно прас. 7.00—8.00, солома прас. 4.50—5.00.

На біржі замітний рух. Ціни сильно йдуть в гору.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ЧЕСНА Й ІНТЕЛІҐЕНТНА ЖІНКА серених літ шукає посади заряду домом — господарством у священика або в дворі. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі", для „Шукаю заняття". 901 1-3

ПАРОХІЯ В БЕЛЗЧИНІ ДО ЗАМІНИ. 50 моргів пшеничного чорнозему, 30 моргів лук, 20 моргів ліса, за рівнорядну найрадше в околиці Перемишля і Львова. Інформації: Гр.-кат. Уряд парох. в Жужелі, п. Белз 903 1-2

МІД ВИСОКОҐІРСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ поручаю на піст Впр. оо Собратам. Пушка 5 кґ. 25 зл., платна в двох місячних ратах. Замовлення слати: о. В. Данилів, Царинське, п. Дверник. 902 1-2

ІСПИТОВАНИЙ ДЯК, літ 20, з гарним тенороним голосом, уміє провадити хор, кооперативу, книговодство, аматорські гурт и, шукає посади Адреса: Михайло Коваль, дяк в Новоставцях почта Бучач. 900 2-2

МАЛІ ЖЕРТВИ ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Марійське Т-во Пань в Перемишлі уладжує в маю б. р. великий фестин. — Цілий дохід з нього жертвує на церкву на „Засяню" в Перемишлі, котрої будова зачинається з весною б. р. З фестином буде злучена фантова льотерія. Кождий знає як важною стійкою є „Храм Господній". Тому нехай и хто не відмовить хочби дрібного фанту на цю благородну ціль, а імя його буде згадуване во віки в новім храмі. — Фанти слати на адресу: Ол. Несторовичева, Перемишль, Шашкевича 15. 897 2-3

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентгеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспаху. 865 16—20

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 37—50

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.
ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38 884 6-10

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 13-50

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 15. березня 1931. Ч. 19. (419)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Українсько-польські переговори

Секретаріят УНДО оповістив у „Ділі“ з 13 с. м. ч. 56. комунікат, у котрім пише, що на предложення з польської сторони відбулася з нею одна інформаційна розмова делеґатів УПР (Української Парлям. Репрезентації) в звязку з т. зв. пацифікацією. Комунікат твердить, що ті делеґати не мали повновласти говорити про заяву льояльности і відкликання петицій з Союза Народів у справі пацифікації, чого домагаються Поляки. Вкінці комунікат каже, що УПР не зголосила подрібно означених предложень.

—о—

Польська преса про переговори

Польська преса приносить богато вісток про переговори. М. і. твердить, що розпочала говорити УПР. через послів Горбачевського, Луцького і Загайкевича, що точка тяжкости полягає на тім, аби не допустити справи Сх. Галичини перед Союз Народів в маю, що автономії Сх. Галичина не одержить, що переговори відбуваються тепер у Львові в помешканню визначного правого діяча Пайґерта і т. п. Вшехпольський „Курер Льв.“ в 72 ч. бє на трівогу, що мовляв санація заплатить тепер „кошти баламутної гри“ і т. п.

Дефіцит в державнім буджеті

Він буде виносити 300 міліонів.

Підчас дебат в сенаті над буджетом мін. скарбу Матушевский виголосив експозе, в якім заявив, що буджет біжучого року буде замкнений дефіцитом 50 міліонів зол. Буджет на рік 1931/32 буде замкнений дефіцитом коло 300 міліонів. Сей дефіцит мін. Матушевский думає покрити обниженням урядничих пенсій і підвишкою оплат на емеритури, які далиб разом 250 міліонів, ощадности загальні коло 30 міліонів, осталоб до покриття ще 50 міліонів. Заява міністра викликала величезне вражіння.

Землетрус на Балкані

В полудневій Югославії, Болґарії і Греції був катастрофальний землетрус. В Югославії землетрус навістив околиці Деміркапу, Валяндово, Скопліе, Ґевбелі і Струміца й Уескіб. Число жертв виносить коло 20 осіб вбитих і 300 ранених. Коло 200 домів в ріжних місцевостях лежить в румовищах. Недалеко Солуня також богато домів знищених. В Болґарії відчули землетрус в кількох околицях. Містечко Носкі знищене, 2 особі вбиті. Людність огорнула паніка, вона повтікала з домів. Телеґрафічне й телефонічне получення перерване. Югославянський король поїхав на місце катастрофи.

Морський договір підписаний

Коли анґл. міністр загр. справ Гендерсон і льорд адміралиції Александер приїхали з Риму до Парижа, їх на двірці зустрів сам Бріян в товаристві морського міністра Дюлона. По нараді на Кед'Орсе, Бріян оповістив представникам преси, що морський договір підписаний. Зміст його такий: Загальний тоннаж французької фльоти більший від італійської, зате італійський тоннаж легких кружляків і міноносців більший від французького. Підводних човнів Франція матиме більше, за те частину своїх обновлених дріднавтів має забрати з Середземного Моря. (Про значіння того договору містимо в сім числі „Н. Зорі“ окрему статтю).

—о—

Перестають добувати навіть діяменти

З Лондону доносять: Давид Гарріс, предсідатель спілки діяментових копалень, заявив на загальних зборах спілки, що економічна криза приневолює до щораз більшого обмежування в добуванню діяментів. Се річ дуже правдоподібна, що стануть всі копальні діяментів в полудн. Африці, бо з продажі їх не можна вже покрити навіть коштів продукції.

До всіх інжинірів Українців

В порозумінню з усіми українськими інжинірськими товариствами окрема Комісія при Українськім Технічнім Товаристві у Львові, підготовляє Конґрес Українських Інжинірів, що має бути скликаний ще 1931 р. та має започаткувати обєднання українських інжинірів. Підготовчі праці Конґресу вимагають, щоб усі українські інжиніри кожного фаху дали про себе відомости та були стало інформовані про перебіг підготовчих праць до Конґресу. Тому просимо всіх тих, які ще необєднані в українських інжинірських товариствах — так у краю (Львів) як також і на неукраїнських землях (Братислава, Брно, Берлін, Буенос Айрес, Варшава, Нью-Йорк, Париж, Прага, Подебради) негайно зголосили своє вступлення в члени щоби в цей спосіб уможливити перегляд українських інжинірських сил, які мають стати основою дальшої праці нашої обєднаної інжинірської громади. У випадках, в яких ТТ. Інжиніри бажалиб інформацій відносно поодиноких українських інжинірських товариств, просимо звертатися на адресу: Українське Технічне Товариство, Комісія Конґресу Українських Інжинірів, Львів, Ринок 10. Всіх інжинірів, які знають Товаришів, що ще не належать до наших інжинірських орґанізацій, просимо подати нам їх адреси, щоб їм вислати відповідні квестіонарі, потрібні для підготовки Конґресу.

АБІТУРІЄНТИ І АБІТУРІЄНТКИ!

Замовляйте табля в фотоґрафічнім заведенню

„Venus“

Львів, вул. Академічна ч. 24.

Телєфон 38-08.

Ціни найнизші, виконання артистичне.

883 4—25

КОЛИ МАЄТЕ НАЙБІЛЬШУ ПЕВНІСТЬ, ЩО ВАШІ ГРОШІ НЕ ПРОПАДУТЬ, а ще збільшатимуться з кожним днем? Тоді, коли їх зложите на вкладкову книжку в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

857 19-?

ПЕРЕД ЗЇЗДОМ „РІДНОЇ ШКОЛИ“

Звичайний Загальний Зїзд „Рідної Школи“ відбудеться 25. с. м. у Львові, в салі „Ремісничої Палати“ при Стрілецькій площі 8. О год. 8. рано відправиться в церкві Успенія Пр. Богородиці (при Руській вул.) Богослуженя за померших членів. Початок нарад о 9. год. рано. Право участи в їзді з рішаючим голосом мають відпоручники Кружків „Р. Шк.“ по одному на кожних 50 членів.

З огляду на ювилей 50-ліття товариства, який припадає саме цього року, сподіване велике заінтересування Зїздом. Певно й наше Духовенство зацікавиться ним тимбільше, що на 69 повітових кружків є 24 священиків головами, не кажучи про голов місцевих Кружків.

Нема сумніву, що від кількох літ Рідна Школа переживає кризу не тільки фінансову (м. і. з причини тяжкого політичного положення нашого народу). Ще тяжша моральна криза Р. Школи, а саме її відношення до Церкви. Се доказує м. і. поданий в сім числі „Н. Зорі“ відзив Преосв. Григорія. В управі Рідної Школи засідали свого часу три представники трьох Ординаріятів нашої гр. катол. Церкви. Як довідуємося, два з них уступили. Причини їх уступлення мусіли бути важні: ясно, що не инші, як зазначені в епископськім відзиві. Значить, відносини в Рідній Школі вимагають зміни. Якоїж зміни?

Значна, бо рішаюча частина членів і прихильників Рідної Школи, то значить та частина, що несе на собі найбільший тягар її удержання, стоїть на слушнім становищі, що Рідна Школа се не така школа, в якій „учать українською мовою“, бо таку школу мають також большевики, можуть мати й Поляки. Сама „рідна мова“ дітей, які ходять до якоїсь школи, зовсім не рішає про те, чи така школа хосенна для народу, до котрої ті діти належать, чи шкідлива. Про се рішає зміст того, чого тою рідною мовою вчать тих дітий у школі, рішає дух і напрям школи. Українці католики стоять на тім становищі, що Рідна Школа потрібна, але така, в котрій панує католицький дух. Католицька Церква не може підпирати шкіл, в котрих панує ворожий їй дух, ні навіть таких шкіл, в котрих молодь виховується в дусі байдужности до католицької релиґії. Перестерігати сю засаду повинні ми все, а тимбільше тепер, коли Голова Катол. Церкви, Папа Пій XI. в окремій енцикліці про виховання молоді з таким притиском пригадав католикам вагу сеї справи.*)

Катол. Церква як учителька віри й обичаїв не може обмежити своїх материнських прав тільки до навчання молоді науки релиґії. Вона мусить мати

*) Гл. видану на днях брошуру Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації (УКО) п. з. „Християнське виховання молоді. Провідні думки Енцикліки Св. Отця Пія XI.“ Подав Р. Г—к. Відбитка з „Правди“. Львів, 1931. Ст. 44. 16⁰.

вплив на ціле виховання молоді. Людий, котрі думають і говорять інакше, не можна уважати добрими синами Церкви, бо повне право Церкви до виховування молоді основане на Богом данім законі, якого ломання все мститься. Школа — як підчеркує Енцикліка — повстала наперед за почином родини і Церкви значно скорше ніж за стараннем держави. Тому школа з природи річи се доповняюча установа родини і Церкви. „Коли виховання літературне, суспільне, родинне і релігійне не погоджуються з собою, чоловік стає нещасливий і безсильний". Зразком такого виховання, в якім погоджуються висше наведені чинники, є тільки католицька школа. І тому Св. Отець заявляється проти т. зв. невтральних шкіл. Щоби школа була католицька, „треба, щоб ціле навчання й ціле удержання школи: учителі, програми, книжки для всіх предметів були переняті християнським духом під материньскою опікою й чуйністю катол. Церкви, щоб релігія була справді підставою і завершенням цілого образування на всіх степенях".

У нас підносять звичайно як мниму трудність проти католицької рідної школи, що більшість нашого народу — православна. Тимчасом се не є жадна трудність, а якраз навпаки: сей факт повинен для нас бути тільки більшою спонукою до переняття католицьким духом нашої Рідної Школи. Установа „Рідної Школи" повстала на католицькій території галицької вітки українського народу, жертвами і працею нашої католицької суспільности. Та установа й мусить розвиватися в католицькім дусі, мусить під загрозою морального й національного занепаду, бо всяке піддання її під вплив варшавського православія рівнозначне з денаціоналізацією тої школи не тільки зовні але і знутра. Ми не хочемо нападати на правосл. Єрархію, але фактом є, що вона як за царату була оруддям світської влади Росії, так тепер скрізь підпала під вплив світської влади. Се зовсім не перешкоджує нашій „Рідній Школі" отвирати школи за сокальським кордоном. Атже отвирають свої школи французькі, італійські і т. д. монахи-місіонарі навіть серед магометан. Значить, католицька школа може ширитися й на некатолицьких теренах.

Серед українських католиків нема нікого, хто не признававби конечности Рідної Школи. Станиславівський Владика Преосв. Григорій Хомишин виразно підчеркує у своїм відзиві, котрий подаємо в сім числі „Н. Зорі", що „цілий нарід повинен з послідного спромогчися, щоб ті школи розвивалися і процвитали". До того треба додати, що за словами того Владики стоять і діла: про се філія „Р. Школи" в Станиславові моглаб більше сказати. Коли Епископ наводить ряд фактів з тої области, яких не повинно бути і коли підчеркує, що ті школи повинні спиратися на основах катол. віри й етики, — то сеж не тільки право, але й обовязок катол. Епископа та ще до того великого добродія Рідної Школи. А з того приводу підіймають крик звичайно люди, які сотика на ту школу не дають!

Над тим усім повинні зріло застановитися Загальні Збори „Рідної Школи" й вибрати шлях — до Церкви а не до пропасти. А наше Духовенство повинно зорганізовано змагати до статутарного забезпечення впливу на „Р. Шк." нашій Єрархії й тим самим кат. Церкві та здоровому напрямкови виховання.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 23—50

Про українські світські установи

Зміст: Як поводилася Управа „Р. Школи" в справі календаря. — Що пише наш Епископ в Америці про поведення делеґата „Р. Ш." за морем. — Що діялося в Дрогобичі при посвяченню будинку ґімназії „Р. Ш." — Як ужито підписів Владик а пропущено їх застереження. — Що діється в читальнях „Просвіти". — Де, коли і серед яких обставин оповіщують збори кооперативи. — Висновки.

В моїй відозві до духовенства з 8. грудня 1928 р. Ч. 7938/IV. я вказав на видання календаря „Рідної Школи", яке не відповідало католицькому духови. На се Головна Управа „Рідної Школи" письмом з 5. січня 1929. Ч. 1409 висказала своє здивування і рішуче застереження проти закиду, що вона через уміщення православного календаря піддержує і поширює православіє серед нашого громадянства, мотивуючи се тим, що ніхто не звернув її уваги в тій справі. Та мимо того „Рідна Школа" в слідуючім році видала календар таксамо як попередно, уміщаючи православний календар і то сейчас по гр. кат. місяцеслові, а рим.-кат. календар аж на третім місци. Значить, свідомо злегковажила мій закид учинений в повисшій моїй відозві, і тим самим потвердила його слушність і стійність. Доперва сего року „Рідна Школа" видала календар для тут. провінції тільки з подвійним місяцесловом, т. є гр.-католицьким і римо-католицьким, а для православних з потрійним. Одначе якось дивним дивом, може через ошибку, в книгарні в Станиславові розпродується календар з потрійним місяцесловом. І тому моя рівнож увага в Пастирськім Листі з дня 13/5 1930 р. щодо непевної хиткої дороги „Рідної Школи" зовсім обоснована.

Що я не ошибнувся в моїм пересвідченню, що „Рідна Школа" маловажить принципи катол. Церкви, нехай послужить письмо, яке я отримав від Преосвященого Константина Богачевського, Епископа в Филядельфії, під днем 6. лютого 1930 р. Ч. 115/30, якого зміст подаю дослівно: „В послідним часі появилася книжка „За океаном" п. Льва Ясінчука видана у Львові 1930 р. накладом Товариства „Рідна Школа". Автор сеї книжки подає свої поміченя і переживання за час однорічного побуту в Америці. Твердить, що був відпоручником „Рідної Школи", наділений повновластями. В своїм звіті описує ту діяльність, котру провадив, як представник Товариства „Рідна Школа". Епископський Ординаріят приймає, що „Рідна Школа", се товариство католицьке, бо працює серед католиків і засноване католиками й удержуване католиками. Надто засідають у виділі урядові відпоручники католицьких Ординаріятів. Належало сподіватися, що всяка акція п. Ясінчука буде йти по сій лінії. Тимчасом се не сталося. Пан Ясінчук відвідав передусім управу Товариства „Обєднання", де засідають як члени управи поодинокі люди екскомуніковані за боротьбу, котру підняли в р. 1923. проти Католицької Церкви і її до нині провадять. Той сам відпоручник зайшов також в перших часах свого побуту в Америці до Редакції „Свободи", дневника, видаваного в дусі антикатолицькім і навіть антирелігійнім, котрий воював проти Католицької Церкви без порівнання завзятіше, як тутешні українські соціялістичні і большевицькі ґазети. П. Ясінчук о тім всім знав, бо сам о тім згадує, а помимо сего в першій мірі зложив їм свою візиту. Пізніше був в українських большевиків й українських соціялістів, а потім мав відвагу просити о послухання в католицького Епископа. Автор п. Ясінчук бував у Злучених Державах і в автокефалістів і знає автокефальну ґієрархію, починаючи від автокефального „архієпископа". Був у їх церкві на соборі в Ню-Йорку і там промовляв. Хвалить автокефальні „патріотичні проповіди" і т. и. Ґазета „Народне Слово", котра як сам твердить, підпирає автокефалію, є після нього „наскрізь націоналістична". Підносить тих нечисленних католицьких священиків, що на спілку з автокефалами і протестантами збиралися на віча часом в автокефальних галях. Тут треба додати, що українські автокефали і протестанти се на загал галицькі відступники від католицької віри. Поминаю инші сторони сеї книжки, котрі не повинні ніяк мати місця в католицького автора, відпоручника католицького товариства. Підписаний не має змоги у відповідний спосіб противділати таким разячим блудам згаданого Товариства, тому уважає своїм обовязком віднестися до Ексцеленцій Владик Станиславівського і Перемиського в тім певнім переконанню, що Вони ліпше осудять, що належить в тім випадку робити й успішніше зможуть перевести свої рішення. — Остаю з словами найглибшої пошани, слуга в Христі. † Константин Епп."

Як дальший доклад мого твердження нехай говорить допись поміщена в „Новій Зорі" з дня 15. червня 1930. Ч. 44., в котрій учасником торжества описане посвячення будинку ґімназії „Рідної Школи" в Дрогобичи при участи Преосвященого Епископа Ординарія Перемиського, численного духовенства і многотисячних вірних з околичних парохій. (Допис представляє, як у присутности запрошеного на посвячення ґімназії Епископа величали Франка, котрий явно проповідував атеїзм і боротьбу проти Церкви. Сам допис пропускаємо, бо він був печатаний в „Н. З." — Ред.).

Від себе додам, що се була чиста провокація католицького Епископа. Так у нас діється майже безсоромно. Просити Епископа, щоб возвелечити торжество, щоби скріпити і піднести повагу і значіння установи, а при тім ще собі з него заглузувати. Мимоволі приходить мені на гадку один урядник, котрий був умом збочений. Коли приїхав контрольор, щоб переконатися, чи се правда, тоді той урядник знаючи о тім справився як найкоректніше. Але по скінченій візиті відходячи показав язик свому шефови. Ось так роблять і многі наші патріоти. Коли ходить о грошеву поміч, коли ходить о позискання фірми, тоді йдеться до Церкви, удається віруючих, але вкінці таки вилазить шило з мішка і показується язик. Та висше сказаний нещасний урядник зробив се несвідомо, бо був хорий умом, але наші патріоти роблять се свідомо в своїм хитруньстві. Вправді не показують природного язика, але своєю діяльністю роблять се.

Недавно тому явилася в Станиславові делеґація від Головної Управи „Рідної Школи", щоб підписати відозву з нагоди пятьдесятьлітного ювилею істнування „Рідної Школи". Текст відозви уложений в дуже гарнім патріотичнім і національнім дусі, а вискази як: „основаної на високих засадах християнської етики й моралі", „в любові до своєї Церкви і свого Народу" додані доперва пізніше вже по переписанню тексту на машині на звернення уваги чи на домагання Митрополичого Ординаріяту у Львові. Розуміється о католицькій Церкві, о католицькій етиці нема ані словечка. Відозву ту я підписав з клявзулею а іменно: „Підписую з тим застереженням, що в „Рідній Школі" буде запевнений вплив католицької Церкви". З тим самим застереженням

підписав також Преосвящений Епископ, Суфраґан Д-р Лятишевський. Рівнож, як довідуюся, таксамо підписав Ексцеленція Преосвящений Йосафат Коциловський, Епископ Ординарій Перемиський. Якже я здивувався, коли в часописах оголошено ті підписи без повисших клявзуль. Уважаю се також за хитруньство і підступ. Бо коли Головна Управа „Рідної Школи" бажає мати підписи Епископів, то нехайже зазначить також бажання і домагання тих Епископів. А коли не хоче приняти до відома і до примінення домагань Епископів, то нехай не поміщує їх підписів. Тому проти сего поведення Головної Управи я рішучо з мого боку протестую. Рівнож уповажнений заявляю се в імени Преосвященого Епископа Д-ра Йоана Лятишевського. При сій нагоді подаю також до відома, що ординаріятські делеґати до Головної Управи „Рідної Школи" з Перемишля і Станиславова зрезиґнували зі свого уряду ще 1928 р. і що инших на їх місце не іменовано.

Думаю, що всьо висше наведене ясно свідчить о хиткій і непевній дорозі „Рідної Школи". — Безперечно нам треба рідних шкіл, і цілий нарід повинен з посліднього спромоґтися, щоб ті школи розвивалися і процвитали. Одначе, коли ті школи мають бути стійні і правдивий хосен приносити, то виховання в тих школах мусить спиратися на основах катол. віри й етики. Національне виховання ще не забезпечене і не повне виховання, бо національні принципи без основи принципів катол. віри й етики можуть бути звихнені і навіть небезпечні.

Ті хиткі і непевні дороги відносяться не тільки до „Рідної Школи", але також майже до всіх наших світських установ. Возьмім читальні „Просвіти", о котрих я також у висше сказанім Пастирськім Листі написав: „фактом є, що де сектанти появилися в якім селі, то ті читальні дають їм приміщення, там відбуваються сектантські збори так, що читальні „Просвіти" стають у нас захистами сектантів". А тепер ще додам, що в многих читальнях зачинає загніжджуватися дух радикальний і навіть сельробівський. В справі сектантській я відносився до Головної Управи „Просвіти" письмом з дня 18. січня 1930. Ч. 150/IV. однак досі не отримав відповіди. Вправді мав бути якийсь делеґат від „Просвіти" в Станиславові, рівнож явився у мене Голова „Просвіти" в осени 1930 при нагоді виборів до сойму з оправданням і з запевненням, що Головна Управа сама часом безрадна і що доложить всіх старань, щоби всяке грозяче лихо усунути. Однак дивує мене, чому Головна Управа на моє письмо не відповідала письмом. Слова словами, які минаються й улітають, а письмо завсігди документ.

В однім повітовім місті я уділив духовну місію для вірних. В половині місії в суботу виходячи з Церкви зобачив я на місійнім хресті поставленім коло церкви за попередної місії, прибите оголошення, о загальних зборах кооперативи „Української Книгарні", маючих відбутися дня 21. березня о год. 10. перед полуднем. День призначений на ті збори був день недільний, а год. 10 перед полуднем мала зачатися співана Служба Божа з місійною проповідю. Се була чиста провокація і зневага не так для Епископа, як радше для такої святої справи, якою є місія. Питаю, чи Поляки щось подібного могліб учинити для свого Епископа. Думаю, що навіть Жиди, Турки і Магометани, шануючі себе і свою честь, не допустилисяб чогось подібного. Могли члени кооперативи не ходити на місію, але профанувати святу справу місії, місійний хрест і зневажувати та провокувати свого Епископа, се потрафлять тільки наші „віруючі" патріоти-інтеліґенти.

І ті наші установи, хиткі і непевні або навіть ворожі до Церкви і віри, і ті наші інтеліґенти індеферентні, ліберали, або реліґійні циніки мають ще чоло удаватися, домагатися. нераз настирливо, і навіть диктувати духовенству, щоб давало гроші, занималося складками і збірками в церкві, коло церкви, при всяких нагодах Богослужень і реліґійних торжеств. Однак сему не дивуюся, бо наївна добродушність чи короткозорість нашого духовенства на се позваляє. — Станиславів 20. січня 1931. † Григорій Епископ.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 11-20

Націоналістичний рух між комсомольцями

АТЕ доносить: В Київі відбувся окружний зїзд комсомолу (комуніст. молоді). Стверджено, що 70 процент тої орґанізації становлять українці, а 30% Росіяни, Жиди і Поляки. Предсідатель заявив, що в останнім часі серед комсомольців скріпився націоналістичний рух. Комсомольці Росіяни хочуть „єдиної неділимої" совітської Росії, а Українці хочуть відділення України від Росії. Так само серед Поляків є націоналістичний рух. Разом з тим росте антисемітизм і прибирає різкі форми тяжкого побивання жидів.

ЗАГРАНИЧНІ СПРАВИ

Маємо нову антанту

Зміст. Зовсім нова міжнародна констеляція. — Що вона може зробити? — Чому того не могла зробити лондонська умова? — Вплив політики на економіку. — Куди тепер попливе струя золота? — Чому Анґлія не дістане чужих капіталів? — Причини, що спонукали Італію до угоди з Франціею.

Несподівано світ відітхнув від тяжкої змори страху, яка його не на жарти душила: від страху нової світової війни, котра булаб уже напевно зруйнувала культуру на довгі часи. Щож таке сталося? Франція й Італія приступили на днях до лондонського порозуміння трьох держав: Анґлії, Америки і Японії, заключеного в квітні 1930 р. Маємо отже нову антанту з пятьох держав найсильніших на суші і на морі. І маємо зовсім нову міжнародну констеляцію, котра після всякої правдоподібности на довший час забезпечить мир у світі та — що під сю пору може ще важніше — створить основу до поправи дуже тяжких економічних відносин в Европі.

Чому таких надій не можна було привязувати до лондонської умови з р. 1930? Бо доки до тої умови не приступили Франція й Італія, вони безнастанно зброїлися й могли кождої хвилі викликати заверюху, в котру легко могли вмішатися всі значніші держави. Лондонська умова з 1930 р. устійнювала тільки відносини сил на Спокійнім Океані, а в Европі, особливо на Середземнім Морі, вона заострювала відносини. Отже з европейського становища була вона повним фяском. Якраз від часу тої умови запанувала в Европі дуже душна атмосфера і не вдавалася та не могла вдатися ніяка акція, обчислена на устійнення европейських відносин, бо в кождій з тих акцій стояла на перешкоді італійсько-французька ворожнеча. Вона відбивалася й на господарськім життю, бо кождий дусив капітал який посідав і не хотів його вкладати в ніяке підприємство зі страху перед заверюхою, яка могла зірватися кождої хвилі. Словом — загрожувала нова війна, за котрою бувби прийшов страшний переворот. Сим тішилися тільки большевики. Вже виразно говорили про німецько-італійсько-російське порозуміння, котре мало навязати нитки з Туреччиною й деякими балканськими державами й мало розпочати новий кривавий танець. А тепер ситуація нагло змінилася — на ліпше. Переміг розум.

Річ ясна, що між Італією і Францією наступить трівке порозуміння щойно тоді, коли перелюднена Італія буде заспокоєна кольоніями. Та розуміється, що останній договір між ними все таки відсуває на довший час остре напруження між ними і являється надзвичайно важним початком трівкого наладжування взаємин. Той договір успокоїв не тільки обі згадані держави але й весь Балкан. Він заощадить величезних сум на нові зброєння Франції, Італії й Анґлії. Ті суми будуть обернені на продуктивні роботи, котрі зменшать грізне безробіття — і на заграничні позички. Словом, світ відітхнув.

Кудиж попливе накопичена струя золота? Вона тепер накопичена головно в двох державах: Америці і Франції. Вся Азія й уся полуднева Америка наразі відпадають як місця, де можна льокувати капітали, бо ті великі краї ще не успокоєні. Відпадає також Анґлія, як надто ризиковний віритель. Анґлійський промисл такий перестарілий, що по обчисленням фаховців требаб яких 16 міліярдів зол. у золоті, щоб тільки анґлійський тяжкий промил поставити на рівень американського або німецько-французько - бельґійсько - люксембурського. Ті чотири промисли вже скоалі-

Маленький фейлетон

Міра шкідливости нікотини

В рільничо - хемічній лябораторії техніки в Ціріху, два учені, Вінтерштайн і Аронсон, перевели поучаючі досвіди над мірою шкідливости нікотини. Вона залежить від роду тютюну, від довготи папіроски, від того як папіроска напхана й від способу курення: з затяганням, чи без нього. Тяжкі роди тютюну мають до сім разів більше нікотини ніж легкі. Та вже в 5 папіросках з легкого тютюну є коло 60 мм нікотини. 43 до 62 проц. нікотини йде при куренню в воздух, 21 до 36 входить в уста курця. З того абсорбує він 2.5 до 4.4 проц. коли не затягається, а 8.1 до 17 проц. коли курить затягаючись. Хоч та скількість виглядає в числах не дуже велика, то вона переходить у кров і викликає згодом ріжні недомагання й хороби, котрі звичайно приписують иншим причинам, бо властиву причину не легко ствердити. Короткі, грубі папіроски впроваджують в орґанізм приблизно два рази більше нікотини, ніж довгі й тонкі. На третину більше нікотини входить в орґанізм, коли папіроски випхані легко („ненабиті"). Таксамо на третину більше нікотини дають сухі папіроски, а вогкі на третину менше. Ясні роди тютюну менше шкідливі ніж темні. З т. зв. віднікотинізованих папіросок або заосмотрених у фільтр з вати, переходить в курця тілько само нікотини, що зі слабих родів тютюну без тих способів. Тепер роблять спроби як приряджувати легкі тютюни. (З німецького).

зовані в справі продукування сталі. Істнує вже також французько-німецьке порозуміння в продукціях калія, зеліза й хемічних препаратів. Покищо Французи бояться інвестувати більші капітали в Німеччині, бо вона все ще звязана з СССР і в її нутрі за велику популярність мають такі скрайні націоналісти як Гітлерівці. Та з хвилею, коли се зміниться, побачимо тісніший звязок між тими досі непримиримими ворогами. Німеччина щораз більше розуміє, що нова війна, від якої нерозважні націоналісти сподіваються скорої зміни границь, може знищити всю Европу і перемінити її в одно румовище, придатне тільки на різню для большевиків.

Остає ще відповісти на питання, на якій основі Італія погодилася з Францією та що Італію спонукало до угоди. Як відомо, в Лондоні Італія домагалася від Франції признання безумовної рівности в справах зброєння на морі. Муссоліні в своїх голосних промовах виразно говорив, що відмова Франції від рівности зброєння на морі нарушує престіж Італії. А тут несподівано Італія згодилася на засаду нерівности воєнної фльоти. Згодилася на те, хоч на становищі міністрів загр. справ не наступила ніяка зміна. Де причини того? Преса пише, що причини того такі: 1) Господарська скрута всіх держав. 2) Страх перед большевицьким демпінґом. 3) Надія на приплив французьких капіталів, котрі перед угодою не опустилиби Франції, а тепер можуть бути льоковані також в Італії. Так наступило в Европі перегрупування сил.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ“
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу“ у Львові. 4—12
887

Про нового гр.-кат. Епископа

„Пшеґльонд Католіцкі“ ч. 10. 1931. пише: „Іменування епископом візитатором для вірних східного обряду на східних теренах Конґресівки викликало численні критики так в урядовім таборі, як і в правій опозиції, котра знайшла навіть свій відгомін на соймовій трибуні. Розправляючися з тими голосами критики, „Польска“ з 22. лютого с. р. звертає увагу головним борцям у тій боротьбі, що справа та чисто церковна, до котрої держава не має права мішатися. Церква не може в чисто релігійних справах іти на паску національної політики. Релігія велить любити свій нарід, приказує бути йому вірним, вироблює благородні характери, з котрих рекрутуються найліпші сини батьківщини. Одначе вона соборна й висша від кождої иншої ідеї. Тому не може йти на службу іншій ідеї. Впрочім можна сумніватися, чи справді лиш латинська пропаґанда на східних окраїнах буде найкорисніша для народу...

——o——

Айнштайн п'д закидом плягіяту

Віденські ґазети доносять: В Лос Енджелес почався процес проти проф. Айштайна, творця теорії умовности. Якийсь д-р Едвардс закинув йому плягіят. Цей д-р Едвардс твердить, що Айнштайн взяв головні ідеї своєї теорії піль з його твору, який вийшов 1927 р. Айнштайн заявляє, що його теорія піль опирається на математичних обчисленнях, коли праця д-р Едвардса має лише здогади на підставі льоґічних міркувань. Процес викликав в наукових колах зрозумілу сензацію.

Публичні данини й монополі в Польщі

З прелімінаря буджету Міністерства скарбу на р. 1931/2.

Приходи польської держави в 1931/2 р. преліміновано на 2,890.516.904 зол. Їх мають достарчити головно два жерела, якими завідує Міністерство скарбу: публичні данини 1,596.655.000 зол. та монополі 896,508.800 зол. Вони дають разом 2,493.163.800 зол.

Публичні данини складаються з таких родів: 1) з податків безпосередних, 2) з податків посередних, 3) з цла, 4) з оплат стемплевих і т. п., 5) з податку маєткового і 6) з 10% надзвичайного додатку до публичних данин.

Зпоміж усіх родів данин найбільший прихід преліміновано з податків безпосередних: 721.010.000 зол. В порівнанню з 1930/31 р. податки ті більші о 53,010.000 зол. Безпосередні податки діляться на такі: податки ґрунтові 60,000.000 зол., податок від нерухомостей 45,000.000 зол., податок промисловий 315,000.000 зол., податок доходовий 250,000.000 зол., податок військовий 1,000.000 зол., податок від капіталів і рент 6,000.000 зол., вкінці відсотки проволоки, екзекуційні належности та гривни 44,000.000 зол.

Податки посередні преліміновано на 185,645.000 зол. Зокрема податок: від вина 3,800.000 зол., від пива 14,000.000 зол., від цукру 125,300.000 зол., від дріжджей 8,500.000 зол., від мінеральних оліїв 28,000.000 зол. й ін. Далі акцизові оплати патентові 3,800.000 зол. Вкінці відсотки проволоки, кари і гривни 1,800.000 золотих.

Цло преліміновано на 350,000.000 зол. (в 1930/1 р. 386.000.000 зол., а замкнення рахунків за 1928/29 р. 424,399.688 зол.). В тім: цло привозове 313,250.000 зол. (в 1930/1 р. 341,838.400 зол., а замкн. рах. за 1928/29 р. 378,399.688 зол.), впливи побічні привозового цла 34,050.000 зол., цло вивозове 2,550.000 зол. (в 1930/1 р. 8,948.800 зол.).

Стемплеві оплати преліміновано на 190,000.000 зол. (в 1930/1 р. 195,800.000 зол., замкн. рах. за 1928/29 р. 199,336.017 зол.). Тут цікаво відмітити такі категорії: оплати стемплевими знаками 50 міл. зол., стемплеві оплати від векслів 41 міл. зол., стемплеві оплати від переходу власности нерухомости 35,000.000 зол., податок спадковий 12,000.000 зол. й ін.

Маєтковий податок преліміновано на 44,000.000 зол. (в 1930/1 р. 76,000.000 зол., замкн. рах. за 1928/29 р. 48,713.907 зол.).

Вкінці 10% надзвичайний додаток до публичних данин: 106,000.000 зол.

Так виглядають публичні данини, зокрема податки, в буджетовім прелімінари ПР. на 1931/2 р.

Монополі в Польщі є такі: соли, тютюну, спірту, сірників і державна льотерія. Найбільший дохід у буджетовім прелімінари на 1931/2 р. предвиджений з монополю спірту. Він означений на 415,435.000 зол. (в 1930/1 р. 457,440.000 зол., а замкн. рах. за 1928/29 р. 433,248.724 зол.). Другим що до висоти приходів є монополь тютюну. Приходи з нього преліміновано на 1931/2 р. на 405,000.000 зол. (в 1930/1 р. 422,077.000 зол., а замкн. рах. за 1928/29 р. 384,515.992 зол.). Третим з черги є монополь соли з прелімінованими приходами 45,018.800 зол. (в 1930/1 р. 48,031.00 зол. а замкн. рах. за 1928/29 р. 45,915.024 золотих). Прихід з монополю сірників преліміновано на 12,855.000 зол. (в 1930/1 р. 11,194.000 зол., а зам. рах. за 1928/29 р. 11,735.433 зол.). Вкінці прихід з державної льотерії предвиджено в прелімінари на 1931/2 р. на 18,200.000 зол. (в 1930/1 р. 18,139.000, замкн. рах. за 1928/29 р. 14,914.635 зол.).

Коли приглянутися наведеним цифрам публичних данин і монополів, то впадає в око передовсім замітний зріст у 1931/2 р. безпосередних податків — загальний і відсотковий — в порівнанню з 1930/1 р. Бо коли в 1930/1 р. загальну суму безпосередних податків преліміновано на 668,000.000 зол., то в 1931/2 р. загальна сума їх виносить уже зол. 721,010.000, отже о 53,010.000 зол. більше. Також відсоток безпосередних податків до всіх приходів держави (публичних данин і монополів) в 1931/2 р. зріс у порівнанню з р. 1930/1. Бо коли в 1930/1 р. безпосередний податок у відношенню до всіх приходів держави становив 25.99% то в 1931/2 уже 28.92%.

На якій основі в буджетовім прелімінари на 1931/2 р. збільшено безпосередні податки? Чи може на основі збільшення загального добробуту населення Польщі? Алеж дійсність не перечить а кричить проти такого твердження. Аж надто наглядним доказом того, що населення не в силі платити безпосередних податків у наложеній на нього висоті, є зріст відсотків проволоки, екзекуційних коштів і гривен за незаплачені безпосередні податки в 1931/2 р. в порівнанню з 1930/1 р. Бо коли в 1930/1 р. всі ті кошти преліміновано на 30,000.000 зол., то в 1931/2 р. їх предвиджено вже 44,000.000 зол. Як бачимо, кошти ті зросли майже на половину! І не дивно. Бо коли загальну суму безпосер. податків на 1931/2 р. (721,010.000 зол.) розложимо на загальне число населення Польщі (ок. 30,000.000), то на кожду голову (отже і на кожду дитину до немовлят включно) припадає кругло по 24 зол. безпосередного податку державного, не рахуючи безпосередних податків автономічних! Річ ясна, що се податки просто страшні в такім убогім краю.

Друге, що впадає в око, се постійне зменшування приходів з цла. Бо коли замкнення рахунків за 1928/29 р. виказує прихід з цла 424,399.688 зол., то в 1930/1 р. преліміновано 386,000.000 зол., а в прелімінари на 1931/2 р. предвиджено з цла вже тільки 350,000.000 зол. Зокрема слід відмітити постійне зменшення цла привозового: в 1928/29 р. 378,592.362 зол., в 1930/1 р. 341,835.400 зол., в 1931/2 р. 313,250.000 зол. Зменшення привозового цла свідчить наглядно про зменшення ввозу заграничних товарів до Польщі. Зменшення те булоб в економічнім життю держави появою відрадного, колиб воно випливало зі свідомого змагання населення заступити товари заграничні краєвими. Та, на жаль, так не є. Зменшення ввозу товарів з заграниці, се в наших умовах певний доказ зубожіння населення й упадку його покупної сили взагалі.

В порівнанню з приходами цла привозового дуже незначними є приходи з цла вивозового. Вони виносили в 1930/1 р. 8,948.800 зол. а в 1931/2 р. їх преліміновано вже тільки на 2,550.000 зол. Значить, або зменшився вивіз заграницю взагалі, або держава, щоб пособити тому вивозови, зрікається з належного їй вивозового цла. Одно і друге появи для фінансів держави некорисні.

Вкінці третє, що впадає в око, се зменшення приходів з державних монополів: з 956,881.000 зол. в 1930/1 р. на 896,508.800 зол. в 1931/2 р. Зменшилися приходи всіх трьох головних монополів: спірту, тютюну і соли. Спірту — о 42,005.000 зол., тютюну о 17,077.000 зол. соли о 3,013.00 зол. Зате прихід з монополю сірників зріс о 661.000 зол. Зріс також незначно прихід з державної льотерії.

Нас цікавлять головно два монополі: спірту і тютюну. Як подано вище, прихід на 1931/2 р. зі спіртового монополю прелімінований на 415,435.000 зол. Та грубо

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 9-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48

помилився б, хто думавби, що тільки на таку суму населення Польщі зуживає спірту. Се тільки чистий прихід з продажі спірту, який управа монополю, по покриттю всіх своїх видатків, вплачує до каси державного Скарбу. В дійсности приходи з монополів спірту виносять 670,042.040 зол., в тім з продажі спірту до споживання 632,776.900 зол. Крім того з продажі спірту для цілей лічничих 12,581.000 зол., для цілей промислових ок. 15,000.000 зол. і т. п.

Скільки видає річно на алькоголь українське населення в Польщі? Про се писали ми докладно в „Новій Зорі" ч. 100 з 1930 р. — Видає: 270,000.000 зол.

Так само мається річ і з монополем тютюну. Як прихід з того монополю поданий у прелімінари на 1931/2 р. 405,000.000 зол. Та се тільки чистий прихід з продажі тютюну, який управа монополю вплатить до каси державного Скарбу. В дійсности прихід з монополю тютюну виносить 755,435.000 зол., в тім самої продажі тютюневих виробів величезна сума 754,808.000 зол. На таку отже суму населення Польщі пускає з димом річно свого майна! Скільки в тім майна українського, про се скажемо окремо.

Алькоголь і тютюн се тягарі, які населення само добровільно накладає на себе. Як бачимо, вони далеко більші ніж всі податки, що їх на населення наложила держава. Бо коли державні податки в Польщі, безпосередні і посередні, виносять в 1931/2 р. разом 906,055.000 зол., то на алькоголь і тютюн, отже на річи злишні і для здоровля шкідливі, населення видало в тім році аж зол. 1.388,211.900. Се майже половина всіх приходів Польщі в 1931/2 р.

От де жерело убожества і нужди населення!

——o——

З Католицької Акції

НІМЕЧЧИНА. Католицький союз академиків уряджує в великопістнім часі великодні реколекції в численних місцевостях Німеччини. Крім того в тім самім часі уряджує кілька провінціональних академічних зїздів.

АНГЛІЯ. В Англії працює цілий ряд католицьких професійних орґанізацій як прм. автобусових, поліційних функціонарів та обслуги підземної залізниці. Тепер повстала нова орґанізація католицьких залізничників. О. Говард пише, що ціль тих професійних орґанізацій, дбання не лише про духове, але й про матеріяльне добро працівників ріжних фахів. „Прийде день, в котрім всі ті товариства зіллються в одну велитенську орґанізацію, яку буде можна назвати католицькою Унією Праці. Ті товариства утворять охоронний вал кругом Церкви, а їх Унія буде найкращим заборолом у боротьбі проти модерного поганства".

ІТАЛІЯ. Католицька акція в Італії докладає тепер всіх зусиль, щоб вибороти цілковитий недільний відпочинок. Стверджено, що мимо зусиль церковних і світських властий того відпочинку в Італії не заховують як належить.

Найпевніші й найлучші інтереси робить чоловік сам з собою (Ганс Засман).

*

Радість з одної річи можеш мати тільки тоді, коли зречешся радости з иншої річи (Ганс Засман).

*

Правдиво оповідати можна тільки про те, чого не було (Ренье).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Пастирський лист Преосв. Константина Богачевського. (Далі). Наша еміґрація розділена по ріжних Державах і містах сего краю, часто не дуже численна, не моглаб удержати світських учителів, котрих життєва стопа значно висша. Бо місячна платня кваліф. Сестри учительки виносить ок. 35 долярів, а місячна платня нашого дякоучителя, котрий звичайно не має учительських кваліфікацій, виносить нераз сто пятьдесять долярів, часом і вище, не числячи церковних треб... З того наглядно видно ріжницю в удержанню кваліфікованої Сестри учительки і світського учителя. Тому Преосв. Сотер Ортинський спровадив Сестер ЧСВВ. з краю і заложив тут монастир. Сестри тут образуються. Многі покінчили висшу школу, а деякі ходять і на університет. Піддержати монастирські покликання, старатися о приплив інтеліґентних сил до монастиря Сестер, було завданням так духовних, як і світських тямущих патріотів по смерти Преосв. Сотера. Се занедбано з необчислимою стратою для всеї української еміґрації в Злучених Державах. Від р. 1924 стараємося і накликуємо всіх вірних живим і печатаним словом до переведення в життя великої ідеї Преосв. Сотера і тимсамим до уратования віри, обряду і мови. Говорили ми про се по всіх церквах, при ріжних нагодах, на зборах священиків, на многих сходинах, бажали ми заховати свій обряд і свою рідну мову на сій землі, котра радо дозваляє на отворення парохіяльних шкіл і на навчання рідної мови. На жаль голос наш став голосом вопіючого в пустині. Нас не хотіли зрозуміти ті, на котрих поміч ми могли числити. Замість співділання з Епископом, котрому лежала на серці будучність і культурний розвій свого народа в границях сеї свобідної країни, світські люде захотіли взяти школу в свої руки в борбі зі своїм Епископом. Чим се витолкувати? Прецінь ми бажали не менше добра своїй суспільности, як котрий небудь із світських людей. Словами апольоґета можна се пояснити: „Номініс одіюм ест". Не бажали католицької школи. І своєю многолітною працею привели до сего, що Українці не мають тепер цілодневної школи крім одинокої школи Сестер ЧСВВ у Филаделфії. Молодіж пропадає. Рідну мову забуває. Обряду свого не знає. Ряд вечірних шкіл не може сего зробити, бо велика віддаль від школи і нечисленні години науки по цілодневнім сидженню в державній школі перешкаджають в успішнім навчанню. Навіть діти інтеліґентів часом не скажуть ні одного слова по українськи. А се була не трудна річ до сповнення в рамах конституції Злучених Держав. Маємо кілька громад, де Українців нашого обряду начисляється 600 і навіть більше родин. Наш нарід мав тут свободу і — не вмів її ужити. Церква се основа кождої орґанізації. Вона посідає найбільшу орґанізаційну силу. Виховує добрих горожан для держави і карних членів свого народу. Носієм сего виховання клир. Великим нашим завданням було виховати свій клир в Америці. Св. Апостольська Столиця поручила старатися о заложення бодай малого семинара, иншими словами о створення української висшої школи. Ми пішли слідами бл. пам. Епископа Сотера. Заохочували молодіж, загрівали її ріжними способами, щоби вступала до семинара. Рівнож взивали ми родичів, щоби в тім напрямі виховували своїх дітей. Бажали ми утворити українську висшу школу. Та рівнодушний на се був загал нашої суспільности. Поодинокі парохії латинського обряду ведуть для своїх членів крім народної ще висшу школу. Наша кількасоттисячна суспільність не здобулася ні на одну висшу школу, а на заклики Епископа відповідали нераз підозрінням, а завсігди нехітю. Многі з наших людей, що хотіли бути і ставали передовими, не дбали о загальне добро. Бл. пам. Епископ Сотер заложив одинокий сиротинець для Галицьких Українців у Злуч. Державах. Теперішне покоління знає, як деякі всіх своїх впливів уживали, щоб сю інституцію ослабити. Самі не помагали і других до сего накликали. Через борбу проти Церкви розбита українська суспільність у Злучених Державах. Підкарпатська еміґрація ґуртує коло 150.000 членів в однім товаристві, а всі галицькі товариства того рода мають ледви половину того числа. При тім члени поділені на ріжні партії. Від перших літ еміґрації повстають тут ріжні ґрупи і партії. Одні виступають проти других в часописах, нападають на себе, борбою затроюють весь орґанізм. Видають часописи, в котрих часто обиджають чуства католиків, а при тім і з собою ведуть борбу. Своє осягнули! Розбили своїх учеників на множество розєднаних таборів, викликали судові процеси і спричинили непотрібні кошти. А все те ділали в імя ложного патріотизму. Тим способом винищували і понижали свою суспільність. Чи та понижаюча борба проти першого і другого українського Епископа принесе честь нашій пресі? Історик української еміґрації в Злучених Державах з сумом згадувати буде ті події, читаючи сторінки нашої преси. Брак доброї волі, брак людей повних посвяти, брак віри і вірности Апостольській Столиці та своїм Епископам і навіть відступство від Церкви привели наш нарід над беріг пропасти. Наш нарід мав і має тут повну свободу і всі условини до великого розвою рідної культури. Не дописали провідники, не дописали світські, не дописали деякі з духовних, не дописали образовані, не дописав весь загал. „Пророци пророчествоваша неправедная, і священници восплескаша руками своіми, і людіє мої возлюбиша таковая, і что сотворите в послідная сих." — Єрем. 5—31.)"... „В погибели твоєй Ізраілю, кто поможеть тебі." (Осія 13—9). Дитина потребує опіки родичів. Побожні родичі виховують по божому свою дитину, котра в той спосіб знайде щастя і спасення через своїх родичів і разом зі своїми родичами. Збереження 4-ої Божої заповіди приносить спасення дитині. „Чти отця твого" — ся заповідь приказує слухати Святішого Отця і тих Епископів, що їх посилає воля Божа через Святішого Отця і тих священиків, що їх посилає Епископ призначений Апостольс. Престолом. Одна дорога приносить Боже благословення для всеї суспільности. Се дорога послуху і вірности святому Апостольському Престолові. Проте в теперішне народне лихоліття звертаємося до всіх вірних доброї волі. Знаємо, що многі зпоміж вас йшли за голосом свого Архієрея. Кождий поклик знаходив у вас зрозуміння і тепле серце. Ви стояли при Святім Апостольськім Престолі і при Епископі, хоч терпіли за се. Вам грозили, вас зневажали, вас обиджали, ви були мученики через свою витревалу вірність святій Католицькій Церкві. (Кінець буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Перша Українська Загальна Енцикльопедія

Зшитки 8—9 (Гл. „Н. Зоря", ч. 402).

У культурних народів, як Анґлійців, Німців і и., коли просять когось о написання до енцикльопедії якоїсь розвідки, ставлять відразу домагання, щоб розвідка мала означений обем, тілько й тілько стрічок (букв). Се потрібне з огляду на обем цілої книжки, і щодо пропорції статтей, щоб не була одна за довга, друга за коротка, хіба буде се лиш якась назва. Так зробила редакція англійської католицької енцикльопедії, коли залросила одного з Українців написати для неї статтю про св. Йосафата. І поставила за усліве, щоби стаття складалася небільше як з 600 слів. Се придалобися і для редакції нашої УЗЕ., бо є в ній статті одні на 5 шпальт (ґеоґрафічні подорожі), другі на 2 шпальті з ґаком (ґеольоґічні формації), а деякі не менше важні всего в 15 словах (2 стишки), як стаття о Пресв. Евхаристії. Ось ціла стаття: „Дари св. евхаристія, в христ. церкві тіло і кров Іс. Христа під видами хліба і вина". І то все. Більше тут блудів, як науки. Евхаристія, Тіло, Кров, — малими буквами, як би се писав недовірок. Взагалі сей випуск відзначається тим, що в нім добре заступлена механіка і хемія, слабше укр. ґеоґрафія, добре мітольоґія, кепсько теольоґія. Доказ: в сім випуску є 15 обектів з поганської мітольоґії, а всего лиш 10 з теольоґії (разом зі Ст. і Н. Завіта). Для Пресв. Тайни Евхаристії, для доґми о присутности Ісуса Христа в Ній, посвячено лиш 15 слів; для мітичних Данаід 45; для пророка Давида слів 17 (не подано ані коли він жив, ані що написав); для мітольоґічного Ґеріона 25; для богині Ґеї 23 слів; для прор. Даниіла 17 і т. д., все в тій самій пропорції. При Ґеї кажеться: „уосіблення всіх сил Землі (велике З!)", а Пресв. Евхаристія мале е. — і мале т., мале к. про Тіло і Кров Спасителя. Характеристичне. Чому написано Дам'ян, брат св. Козми, коли він називається Даміян, s. Damianus, а не Damjanus, таксамо грецька транскрипція того імени не оправдує пропуску букви „і"). Чому написано далматика, Далматія, коли у нас говориться: дальматика, Дальматія? І чому подано другий раз те саме слово: Дальматія? Котре з них правдиве? Миж не Москалі, щоби для нас писати Далматія. Яка пропорція між мітольоґією й теольоґією, така сама, ба ще менше вірна між іменами Поляків й Українців. Подані такі імена Поляків як Ґалімський, маляр, відтак на одній картці аж 4 імена польські, як Ґловацький Бартош і др. ст. 950; на другій картці аж 6 Поляків, як Ґроза, Ґродзіцький, не такі важні для україн. культури, а й у Поляків не такі вони важні. А пропущено такі важні імена: Ґарампі Йосиф, ґраф, папський нунцій у Варшаві, ур. 1725, нунцієм від 1772. В 1785 кардинал. Великий прихильник Українців й опікун церкви уніятської. Вислав епископа Макс. Рилло на Україну як місіонара; коли його там Москалі заарештували (хоч Україна належала тоді до Польщі), вставлявся за ним і за греко-кат. церквою та духовенством у короля, робив заходи в обороні нашої церкви й у Відни у Марії Тереси. Проти нашої церкви були польські епископи, особливо канцлер Млодзейовський, богато послів і сенаторів; на Україні князь Любомірський, підпирав православе проти унії. Ґарампі † 1792 р. Написав Diario Garampi Nunzio di Polonia і богато інших праць.

Ґерсон Іван, канцлер унів. паризького, ур. 1363, учений богослов. Писав о св. Причастію під двома видами і богато інших праць. На соборі Констанцкім, де Ґерсон дуже вибився, було наших 19 епископів з України з митр. Григ. Цамблаком.

Ґеррес Іван Йосиф, ур. 1776, славний німецький католик і писатель, проф. ун. в Гайдельберґу; підносить духа реліґійного і патріотичного у Німців проти Наполеона. Виступав проти реакції в Німеччині. Утікає до Швайцарії, пише славний твір проти Прусаків, пророкує Німцям зединення під Австрією. З його творів замітні: **Teutschland u. die Revolution, Coblenz 1819; Europa u. die Revolution** — і богато інших. В 1827. проф. в Монахії, виступає проти безбожного фільозофа Штравса. † 1852. В його честь є нім. товариство Ґерреса, строго католицьке, яке має за ціль наукову працю серед нім. католиків.

Ґоар Яків, учений Домініканин, * 1601. в Парижі. Написав цінну працю: **Euchologium Graecorum**, велика книга; знаток грецького обряду. † 1653.

З. У. Е. подала двох з родини Ґарсія; належало подати ще важнішого з того роду: **Garcia Manuel** був лиш учителем співу; третий, якого не згадує У.З.Е. се Ґарсія Морено Ґабріель, президент реп. Еквадор, ур. 1821, був трикратно президентом. Він перший зі всіх пануючих запротестував проти забору Риму Піемонтенцями 1871. р. і з держ. каси призначив субвенцію для Апост. Столиці; заключив конкордат з Апост. Стол., попирав місії для Індіян, підносив науку й освіту в Еквадорі. Помер 1875. убитий масонами.

При „Ґіка" (альб. княжий рід) належало подати ще одного: Ґіка Володимир, др. ґеольоґії, написав: **La Messe byzantine, Lille, Seminaire S. Basile** (без дати). При Ґонзаґах, належало подати св. Альойзія Ґонзаґу, † 1591. Патрон молоді. Про Ґонту сказано, що він погиб „мученицькою смертю та що народ склав про него силу леґенд і шанує його, як свого героя, борця за визволення його з панського ярма". Не сказано нічого про те, кілько невинних вирізав сей „герой" (відступник від католицизму!), що самих Василіян, які вчили його дітий, він поубивав і стілько інших невинних жертв, — а навіть різав їх в церкві, женщин і дітий, а дарував життя тим, що переходили на православіе, хоч се були пани! (Гл. рапорт Младоновича). Отже, які у него мотиви? І його робити героєм? Борцем за визволення нації? Стидно читати такі річи, де такого типа апотеозується! Для кого се написано? І в імя чого? Чи тим У.З.Е. ґадає прислужитися укр. нації? Неправдою є, що нарід шанує Ґонту; я був на Україні в Сербах, був в сусіднім селі Котлубаївці, Людвиківці (де є старовери і Поляки), в Сербах Українці і в околичних селах, а ніхто не знає навіть де Ґонта похований. Має бути під ліском коло Котлубаївки його могила, а на ній хрест; про се згадують інтеліґентні, але нарід про него навіть **не згадує**.

Думаємо, що такі назвиска як Ґоар, Ґеррес, Ґарампі, Ґарсія Морено, Ґіка Володимир, Ґонзаґа Альойзій, Даміяні Педро — важніші для культури і для нас Українців ніж ті, що їх помістила У. З. Е. в останнім випуску, як ось: Ґітрі, франц. актор, і його син Саша (нащо заводити московщину? повинно бути Александер); або: Ґарбо Ґрета, фільмова артистка з Голівуду, ур. 1906.

На ст. 931 написано таке: „З укр. ґеоґрафів визначні Танфільєв, Тутковський та Стефан Рудницький". Чи справді Танфільєв такий визначний? Чомуж не названо його хоч дві, три праці? А знов акад. Тутковський є не так ґеоґраф як ґеольоґ. Він богато працював при розкопках Дністрових ярів, як пр. в Озаринцях при помочи учителя Ал. Кривицького і в других частях України, але як ґеоґраф він мало знаний. Чи лиш ті три назвиска знає автор статті про укр. ґеоґрафію? А деж Др. В. Ґеринович, доцент Камянецького ун-ту, тепер ІНО. Ур. 22/XI. 1882. в Сокалі. Він написав богато з области ґеоґрафії, між іншими цінна його праця: Нарис економічної ґеоґрафії України, 2 томи, Кам'янець на Поділлю, 1920 і 1921. III. і IV. том ще не вийшов). Оба перші томи видало Всеукраїнське Державне Видавництво; наклад 2.000 примірників, в першій радянській друкарні 1921. Та мимо того ся ґеоґрафія сконфіскована на Україні і ніде її не дістане, навіть в Бібл. Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові. Натомість є вона в бібліотеці ОО. Василіян у Львові, І. т. має 188 ст., II. 145 ст. Крім сеї ґеоґрафії написав др. Ґеринович богато ще інших праць як: Камянеччина, Камянець 1925; Ґеоґрафія України, Вінниця 1921; Ґенеза і розвій українського імени, Відень 1917; Антропоґеоґрафія України, Берлін; Причинки до проблем Сходу Европи, Записки Ком. Под. Університету, Камянець на Под. 1920; Завдання і методи модерної ґеоґрафії, Збірник Мат.-природничої секції НТі.Ш., Львів 1919; Питання третичного чоловіка, ЛНВ., 1908. і богато інших. А про нього ні словечка!

Князя Ґедиміна поміщено під буквою Ґ і то по московськи: Гедимин. У нас є своя буква Ґ, а на кінци не кажемо — Гедемин, але: — ін. І св. Ґеоргія або Юрія поміщено під буквою Ґ, і здеґрадовано зі святого, а поміщено аж по Георгію Зарубським і Георгію VII митрополиті київським, православнім. Чому се так? Хронольоґічно йому належиться першенство. Він жеж перший носив се імя! і його освятив своєю мученичою смертю! Нема також між іменами Анна, Анни, доньки Ярослава М., жінки Генриха І., кор. фр. 1031—1060, а думаю, що в укр. енцикльопедії повинно се бути! При св. Івані Дамаскині не подано, що він перший написав систематично теольоґію, якої й на заході ще не було. Се останній теольоґ доґматист у східній Церкві. Він почитаний може навіть більше в Зах. Церкві, бо там має титул **Doctor Ecclesiae** і памятку його обходить зах. Церква 27. III.; у нас 4 грудня, але не признають йому титулу учителя церкви, лиш ісповідника. Те саме при св. Єфремі; у нас він лиш звичайний преподобний, в лат. церкві признано йому також титул: **Ecclesiae Doctor** в р. 1922. Отже лат. церква не боїться того, щоби їй закидано культ грецьких святих, бо не тілько святкує память: св. Василія, Григорія, Атаназія і Кирила, але і новіших: Йоана Дамаскина, св. Кирила і Методія, св. Йосафата, а у нас є ще такі, що не признають св. Йосафата. І то ніби католики! Не поміщено в нашій енцикльопедії також Даміяні Петра, ур. 988. в Равенні, † 1072. Він святий, був кард. і епископом Остії, також доктор. Для нас Українців важний тим, що в своїй хроніці оповідає про приняття християнства на Руси за кн. Ярополка І. (969—979); відтак продовжує її хроніка Адемара (зложена в XI і XII в. у Франції). Сі хроніки оповідають про місійну діяльність на Руси св. Брунона, вбитого Прусаками, тоді ще поганами і св. Боніфатія.

Редакція У. З. Е. не повинна забувати, що У З. Е. призначена передовсім для Українців католиків, бо здається більше їх є передплатниками У. З. Е., чи то з Галичини, із Закарпаття, чи

з Америки, або хоч і православних але віруючих ніж атеїстів. Хоч як будете льояльні для УСРР — і не дражнитимете їх релігією, то вони і так не приймають УЗЕ, але видають свою, а вашу вам назад відішлють, бо вона... українська, а не інтернаціональна і не пролетарська, та за богато в ній „богів і богинь“, а там всякі боги не мають курсу, почавши від одного, правдивого Бога і скінчивши на Зевсах і Афродитах.

(Кінець буде).

——o——

Проф. Д-р Л. КОПЛЄР

ЩО РОЗУМІЄМО ПІД РЕЛІГІЄЮ

і що розуміємо під політикою*.)

Те саме моральне право каже йому, котрі наміри добрі або злі. Католицька Церква се той сторож морального права, котрий рішає, чи політичний діяч відповів тим вимогам чи ні. Та вже зовсім певно прислугує Церкві право рішати in foro interno, в области совісти. Тому всі католики, між ними й політично діяльні мусять сповідатися зі всіх тяжких гріхів, значить і тих, котрі поповнили в своїй найбільше світській і найбільше земській діяльности. В область зовнішного права (in forum externum) паде така обтяжена гріхом чинність лиш тоді, коли через неї загрожене загальне добро Церкви. Чи і коли лучається такий випадок, в се не будемо тут входити.

Обовязок етичного поступування і в світській діяльности відноситься не лиш до політиків, але також до всіх людий без виїмку. Обовязок цей полягає не на тім, щоби предмети сеї діяльности, т. зн. світські чи політичні справи мали бути залежні від Церкви, але на тім, щоб полагоджування тих справ під оглядом етичним було без закиду. Проєкт будови зелізниці або гостинця це справа чисто світська і що до неї Церква й релігія не мають нічого до говорення. Але щоб і виконування сего проєкту будови було з етичного боку без закиду, також мотиви, для яких цей політик той чи інший проєкт обстоює, як також обставини серед яких він заявляється за проєктом, під оглядом етичним мусять бути без закиду. Бо колиб політик займав у тій справі таке чи інше становище нпр. з пімсти або щоби шкодити певним місцевостям чи фірмам, тоді його поступування сталоб погане не тому, що проєкт будови має щось спільного з релігією, але тому, що морально зла булаб інтенція політика, який обстоює цей проєкт.

6. Дотеперішні міркування позволять нам спростувати й осудити думку висказувану нераз добрими і навіть дуже добрими католиками. Нераз говорилося й говориться декуди ще й тепер: „Папа, епископи і священики се Богом дані провідники католиків також в життю публичнім, в життю політичнім“. Чи цей погляд правдивий? Він щоправда сказаний в добрій вірі, одначе занадто загальниковий і тому змішує правду з фальшом. Вистарчить на підставі сего, що досі сказано, розріжнити певні очевидні річи — і справа зараз виясниться. Папа, епископи і з ними священики це Богом дані провідники католиків також у життю публичнім, політичнім, коли мова про справи чисто релігійні й мішані. В тім значінню цей погляд очевидно правдивий. Одначе він стає фальшивий і то цілком фальшивий, коли сим хочеться сказати, що клер також у справах чисто світських, політичних Богом даний провідник католиків. Клер таким провідником **не є і не хоче** бути. Що більше! Це булоб нещастям для релігії й Церкви, колиб духовенство все і всюди силою свого становища й уряду виступало як провідник в чисто політичних справах. Через те в народі повсталоб переконання, що Церква і католицька політична партія се одно й те саме, переконання, котре для Церкви моглоб мати найпогубніші наслідки. Політичне життя є і все буде ховзьким ледом. Се країна необмежених можливостий і найбільш яскравих противенств. Політична партія, котра через велику виборчу побіду стала майже всемогуча, при слідуючих виборах може бути ганебно розторощена і розбита. Політичних проводирів, котрих маси сьогодня на руках носять і майже обожають, завтра можуть ті самі химерні маси покинути. Настрої товпи необчислимі і непевні. Це булоб нещастям, коли долю Церкви хотівби хтось повірити політичній партії або взагалі тісно злучити з її розвитком чи занепадом. За всі помилки в політичній области мусілаб покутувати Церква, не говорячи вже про се, що маси почалиб утотожнювати релігію з політикою.

*) Гл. „Н. Зоря“, чч. 10—18.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА — полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 **Львів, Ринок ч. 32.** 3—12

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НАРАДИ ПІД ОХОРОНОЮ ДПУ. В Москві відбуваються наради 6-го зїзду Совітів СССР. Частина нарад ведеться на Кремлі, частина у великім театрі. Будинок театру окружений кордоном міліції та військ ДПУ. Трамваєві й автобусові перестанки, які находяться в сусідстві, пересунено на час зїзду на дальші місця. На зїзді будуть промовляти Молотов, Калінін, Орджонікідзе, Ворошилов й ін.

В СЕНАТІ ПРИНЯТО м. і. резолюції укр. сенаторів Горбачевського й Павликовського, котрими сенат взиває уряд, щоби при виконуванню буджету мимо економічної кризи взяв під увагу справедливі домагання української людности.

ДО БУРЛИВИХ СЦЕН дійшло в соймі підчас промови посла Дібуа (П ПС) при розгляді проєкту закона про зміну розпорядку президента РП. в справі хреста заслуги й медалі незалежности. П. Дібуа промовляючи проти зміни, відмовив сенаторам права надавати відзначення героям боротьби за незалежність. Він ужив м. і. слів: „Можете відзначувати своїх заслужених в боротьбі за незалежність, оскільки їх маєте“, при чім полк. Костка-Бернацкого назвав провідником берестейських „спрафцуф“. Це викликало велику авантуру на лавах послів ББ, котрих маршалок ледви вспокоїв.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЮ В СПРАВІ іменин марш. Пілсудского зложили в соймі клюби едеків, хадеків і хлопський клюб.

ЯПОНІЯ ПРИНЯЛА морський англійсько-французько-італійський договір без застережень, додаючи лиш до поодиноких точок договору свої коментарі з характером дезидератів.

ПО ЗАМИРЕННЮ В ІНДІЯХ. Згідно з угодою закл. між віцекоролем Індії й Ґандім вийшла на волю перша ґрупа політичних вязнів. В сій ґрупі було 65 жінок, котрі по виході з тюрми, задержалися перед нею і 2 мінутовою мовчанкою віддали честь Ґандієви. Опісля жінки розвинули прапор конґресу і відїхали автобусами, які доставила їм поліція. Цікавий зразок поведення розумної й тактовної влади зі своїми неслухняними горожанами.

ЖІНКИ
подбайте негайно про обезпечення своїх мужів в Товаристві
7-28 **„КАРПАТІЯ“** 874
Львів, Руська 18.

НОВИНКИ

О третину (28.5%) впав перевіз на польських зелізницях в м. січні.

Знижка цін вугля. Загально-польська вуглева конференція ухвалила обнизити від 16. марта б. р. ціни вугля. Тона грубого вугля буде коштувати 40 зол. 50 сот. Для всіх рільничих консументів вугля крім того буде 4% рабат.

Зачадилися. В Германівці зачадився 19-літний Стефан Ярема і вмер від зачадження, бо мати його передчасно заткала каглу. В Денисові Анна Крухляк передчасно засунула шубер в печі, напаленій камінним вуглям, наслідком чого зачадилися Анна Крухляк, її муж Петро і син Василь. Лікар відратував Анну й Петра а сина вже не вдалося привернути до життя.

Докторат сліпого від уродження. На варшавськім університеті докторизувався студ. філь. Володимир Доляньский, сліпий від уродження. Він походить зі Львова, де скінчив середну школу. Гуманістичні науки студіював у Парижі при помочі лекторів. Доляньский мав притуплений дотик на пальцях наслідком інтензивних вправ на фортепяні. Тому не міг послугуватися письмом Броаль'ого. Докторську працю написав на тему „Чи сліпі мають змисл перешкод“. Доляньский твердить, що немають, тому, що в них неімовірно вироблений слух і дотик.

Під колесами поїзду. Поспішний поїзд в дорозі зі Зборова зо Золочева наїхав на господаря Федька Вовка літ 53 з Грабковець, пов. Зборів. Вовк погиб на місці, розторощений колесами поїзду. Підчас доходжень стверджено, що Вовк зауваживши поїзд зліз з саний і тримав коні в руках. На вид поїзду коні сполошилися і потягнули Вовка під поїзд. Коні втікли.

В Синькові, пов. Заліщики староство припинило діяльність „Луга“.

Коли бандаж
то лиш в закладі спеціяльних патентованих бандажів пропуклинових і черевних
М. ФРАЙЛІХА
Львів, вул. Городецька 35.
841 10—10

Жіночий рекорд у висоті лету літаком здобула в Америці над островом Манатан міс Нікольс. Летунка осягнула висоту 30.000 стіп.

В процесі проти Романа Олійка, уч. 5. кл. ґімн. і Яросл. Жибчина уч. 6. кл. ґімн. укр. ґімназії в Городенці, обвинуваченых в участи в саботажах і висиланню анонімових листів до поліції, запав присуд. Олійка засуджено на рік тюрми, Жибчина звільнено.

Крематорію в Польщі хоче заложити у Варшаві приватне підприємство. В ній моглиб палити тіла лиш тих, котрі перед смертю виразно зголосили таке бажання. „Сл. Поль.“ каже, що дозвіл в тій справі влада може дати. Як відомо, католицька Церква виступає проти крематорій.

„Русскій Голос“ описує один напад на москвофільську читальню в нашім краю. Нарочно не подаємо місцевости, де се сталося, бо просто соромно робиться читати про варварське роздирання книжок і т. п. „геройства“. Замітимо, що в заграничній пресі знайде се широкий відгомін і певно не принесе нам хісна. Час уже зрозуміти, що ніякої ідеї не можна побороти ні ножем, ні палкою, ні кнутом. І час розуміти, що ми таким поведенням самі собі шкодимо.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 31—50

На варшавському університеті буде заложена катедра скандинавської філольогії. На сю ціль зібрано в Швеції, Данії й Норвегії 100,000 зол. з ініціятиви директора американського банку, шведського горожанина.

Селяне підпалили школу. „Сл. П.“ пише: В селі Ґердани на Виленщині згоріла народна школа разом з урядженням й актами. Страта виносить 30.000 зол. Стверджено, що це був підпал. Є узасаднений здогад, що школу підпалили селяни з пімсти за те, що карали їх за непосилання дітий до школи.

Японська цісарська пара не мала досі мужеського потомка і тимсамим наслідника престола. Тому Японці з нетерпеливістю очікували приходу на світ нового потомка та горячо молилися, щоб уродився син. Було умовлено, що коли вродиться син, то подадуть це до відома фабричні сирени подвійним свистом. Тож, коли Японці почули перший свист сирен, перервали працю і мовчки чекали другого. Ждали надармо, бо вродилася дочка. Це викликало велике розчарування, що боги не вислухали горячих молитов о наслідника престола.

—o—

Подяка

Іменем моїм власним та моїх дітей, сиріт по бл. п. о. Івані Дуркоті, пароху в Загірю, пов. Рудки, висказую Дирекції Товариства „Карпатія“ у Львові, Руська ч. 18. мою глибоку подяку за признання мені і виплату обезпеченої суми по бл. п. мойому мужу в квоті 500 амер. долярів.
906, 1—1 Юлія Дуркот і діти.

—o—

Жертви

Впр. оо. Михайло Жарський і Андрій Федьків з Устрик Долішних, по 5 зол. на кат. пресу. — Впр о. Микола Зубаль, парох Мишкович к. Микулинець, зі збірки на спільній Просфорі 18 зл. на Укр. Інвалідів. — Впр. о. Адріян Добрянський з Лугу, п. Делятин, 10 зл. на кат. друкарню. — Впр. о. Йосиф Ляльович в Мацині Великій, 3 зл. на кат. друкарню. — Монастир оо. Василіян, Canada, Mundare Alta, 2 дол. на друкарню УКО. — Вп. Андрій Лех з Мокротина п. Жовква, дохід з забави 8·25 зл. на кат. друкарню. — Гр.-кат. Уряд парох. Ванівка, на пресовий фонд „Н. Зорі“ 5 зл. — Впр. о Дмитро Кубаєвич з Хоросткова, 3 зл. на УКО.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Вже вийшла з друку книжка про ХРИСТІЯНСЬКЕ

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

(Провідні думки Енцикліки Св. Отця Пія XI). Як ч. 16. Бібліотеки Української Кат. Орґанізації. Ціна книжки 40 с., а з почтовою пересилкою 50 с. На замовлення висилає Адміністрація „Н. Зорі“ — Львів, ул. Кльоновича, ч. 8.

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ вовняні від зл. 20
з пуху від зл. 130
МАТЕРАЦИ з морської трави від зл. 32
з волосіння від зл. 75
ПОДУШКИ від зл. 18
ПІРЯ на вагу зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ на подушки зл. 3 — 5 — 7
ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні знана

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
В. Іжицького
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.
Пенсіонатам ціни фабричні.
Цінники даром. 905 1—15

Рукописів Редакція не звертає

ПЛАЩЕНИЦЯ РОБОТИ о. ІСАЙЧИКА НА ПРОДАЖ. Відомість: Гр.-кат. Уряд Парохіяльний Монастирець, п Ліско. 907 1-5

ЧЕСНА Й ІНТЕЛІҐЕНТНА ЖІНКА середних літ шукає посади заряду домом — господарством у священика або в дворі. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі“, для „Шукаю заняття“. 901 2-3

ПАРОХІЯ В БЕЛЗЧИНІ ДО ЗАМІНИ. 50 моргів пшеничного чорнозему, 30 моргів лук, 20 моргів ліса, за рівнорядну найрадше в околиці Перемишля і Львова. Інформації: Гр.-кат. Уряд парох. в Жужелі, п. Белз. 903 2-2

МІД ВИСОКОГІРСЬКИЙ ЛІЧНИЧИЙ поручаю на піст Впр. оо. Собратам. Пушка 5 кг. 25 зл., платна в двох місячних ратах. Замовлення слати: о. В. Данилів, Царинське, п. Дверник. 902 2-2

МАЛІ ЖЕРТВИ ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Марійське Т-во Пань в Перемишлі уладжує в маю б. р. великий фестин. — Цілий дохід з нього жертвує на церкву на „Засяню“ в Перемишлі, котрої будова зачинається з весною б. р З фестином буде злучена фантова льотерія. Кождий знає як важною стійкою є „Храм Господній“. Тому нехай ніхто не відмовить хочби дрібного „фанту“ на цю благородну ціль, а імя його буде згадуване во віки в новім храмі. — Фанти слати на адресу: Ол. Несторовичева, Перемишль, Шашкевича 15. 897 3-3

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА з Гальспаху. 865 17—20

СПЕЦІЯЛІСТ ХОРІБ СЕРЦЯ І СУСТАВІВ
(Ревматизм артретизм)
Д-р ФИЛИП ГАЛЬПЕРН
895 переніс ординацію 2—6
НА ВУЛ. СИКСТУСЬКУ Ч. 42.

Одинока у Львові українська таліцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі таліцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 38—50
812

Спеціяліст недуг венер. і скірних як також косметики
Д-р ШВАРЦ
Львів, ул. Словацького 4. — Тел. 16-61.
Усування плям, бородавок, знамен, волосів. Електроліза, діятермія і лямпи кварцові. — Лічення жиляків. 2—4
898

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На осінний і зимовий сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 10-?

Новість! Новість!
Вже вийшла з друку друга частина Житєписних оповідань п. н.
„БОРЦІ ЗА ЦЕРКВУ“
Необхідна книжка в кождій парохіяльній бібліотеці пожиточна і приємна лектура для молоді і старших.
Ціна книжки з почтовою пересилкою 2.10 зол. — На замовлення висилає адміністрація „Нової Зорі“.

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі таліцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 14-50

Поручаю на догідні рати:
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
РОВЕРИ
ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ
Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.
ЛЄОНАРД ВАНКЕ, механік
ЛЬВІВ, Краківська 16.
885 4-10

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.
ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38 884 7-10

НА РАТИ: **ліжко** залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС,** ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 8—25

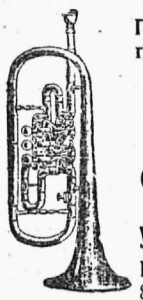

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Нєвчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 12—25

ЗА ҐОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 Львів, вул. Браєрівська 4. 4-20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 Телєфон ч. 60-04. 15 -?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 19. березня 1931. Ч. 20. (420)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоповича ч. 8. II. пов. - Тел. 1-48.

Передплата в краю: 1/1-річно 6 зол. місячно 2 зол. Закордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Харків 405.867.

Розділ морських сил

Анґлійська адміраліція оповістила табелю воєнних суден 5 найсильніших держав. Табеля та обіймає судна не старші ніж 20 літ (числа означають тонни):

	Анґлія	Америка	Японія
Боєві кораблі	138.650	260.000	154.750
Кор. з літаками	135.000	135.000	81.000
Вел. кружляки	146.800	180.000	108.400
Малі кружляки	192.200	143.500	100.450
Нищителі	150.000	150.000	105.500
Підводні судна	52.700	52.700	52.700
Разом	816.350	921.200	602.800

	Франція	Італія
Боєві кораблі	46.666	46.666
Кораблі з літаками	56.146	34.000
Великі кружляки	70.000	70.000
М. кружляки і нищителі	198.233	151.363
Підводні човни	81.989	52.700
Разом	453.034	354.729

З того видно, що найсильніша на морі вже не Анґлія, тільки Америка. Другий удар для Анґлії полягає на тім, що Франція має дуже велике число нищителів. Супроти того Анґлія оповіщує, що коли Франція не зменшить їх, то Анґлія й собі застерігає підвисшення.

Союз Німеччини й Большевії

Кореспондент „Наєс Вінер Журналю“ зауважує, на маргінесі недавної поїздки німецьких промисловців до СССР, що большевицькі правлячі круги просили німецьких промисловців, щоб німецький тяжкий промисл допоміг зорганізувати радянський промисл після пляну пятилітки, або навіть після іншого пляну. Совіти натомість зобовязуються не „демпінґувати“ Німеччини, але разом з Німцями вести демпінґову акцію проти Франції, Анґлії й Америки. В німецьких кругах зачувати, що заноситься на економічний німецько-большевицький союз, за котрим піде союз політичний, зачіпно-оборонний.

Смертні присуди на Україні

Спеціяльна виїздова секція суду шумського рейону судила ґрупу селян, „кулаків“, котрих обвинувачують в тім, що мали тероризувати сільську людність і протиділати колективізації. Суд засудив головних обвинуваченых Федора Онищенка і двох його помічників на кару смерти, прочих 6-ох на тюрму від 8 до 10 літ (ПАТ).

—o—

Безробіття росте

Дня 7. марта б. р. було в Польщі 370.319 зареєстрованих безробітних, в порівнанню з попередним тижнем о 4.671 більше. Минулого року в тім часі було приблизно 100.000 менше безробітних. Крім того, в минулих літах у тій порі безробіття вже маліло, сего року — росте.

Збіжжа дорожіє

На европейських збіжевих біржах, особливо німецьких, наступило оживлення збіжевих трансакцій. Попит на збіжжа значно збільшився. Ціни підскочили в гору. В Польщі поправа цін збіжжа ще невелика, одначе помітне вже оживлення на збіжевих біржах. Економісти сподіються дальшої звижки в найблищих днях.

—o—

Три села щезли під землею

З Парижа доносять: Від кількох днів околиця місточка Шателяр в Сабавдських Альпах представляє страшний вид. Величезні маси землі на поверхні 60 гект. посуваються в долину зі скорістю 150 метрів на годину і нищать все по дорозі. Два села Бержіє і Мішо зникли привалені землею. Вид катастрофи жахливий. Доми зразу посувалися з землею аж вкінці засипані нею завалилися. Земля досунулася до села Ґранже і також знищила його до тла. Те саме загрожує місточку Шателяр. Жертв в людях не було, вспіли в пору втекти. Кільканацять інжинірів старається запобігти дальшій катастрофі.

Оригінальний літературний конкурс

В квітні відбудеться в Америці такий конкурс: Десять письменників має на очах публики написати за три дні і три ночі десять повістий на одну тему, котру проголоситься 5 хвиль перед початком конкурсу. Повість має мати 100 ст. друку (коло 30.000 слів). Побідник одержить 2.000 долярів зараз і запоруку, що його твір буде проданий в 100 тисячах прим.

„Im wunderschönen Monat Mai...“

Преса доносить, що в травні на слідуючій сесії сойму мін. скарбу Матушевский зголосить ряд проектів, котрі мають забезпечити рівновагу буджету. Які се будуть проекти, видно з внесеної вже новелі до емеритального закона та з промови мін. скарбу на ту тему. Він м. і. сказав: Та новеля має відтяжити буджет на около 20 міл. зл. Є коло 30.000 емеритів, які служили і в чужих державах і в Польщі. Вони побирають до 80 міл. зл. Старих емеритів є коло 16.000. Видатки на емеритів се коштовна ґуманітарна акція (як можна називати ґуманітарністю заосмотрення тих, котрі всю свою силу зробили пр. на виховання поколінь, які тепер поносять державні тягарі? — Ред.). Отже підвишку емер. оплат з 3. на 5 проц. не уважає міністр кривдою для них, хоч сам каже, що 16.000 емеритів не має вже тепер повного заосмотрення. Та властивий дощ обмежень і нових тягарів посиплеться щойно в маю. Се будуть такі річи, що сам міністр сказав: Дадуться тоді чути голоси співчуття для податковців, буйні критики й навіть промови про запродування Польщі... — В дискусії пос. Біляк домагався винагороди для 700 українських родин б. урядників, а жид. пос. Розмарін заявив, що буджет хорий ізза перероста адміністрації

—o—

ОЩАДНІСТЬ

— дорога до добробуту одиниці й народу, тому складайте хочби найдрібнішу готівку в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 20-?

В 70-ЛІТТЯ СМЕРТИ ШЕВЧЕНКА

Треба нам видання його творів з католицького становища.

В пору, коли обходимо 70-ту річницю смерти (10. III.) найбільшого поета України, час би також поважніше застановитися над виданням творів Тараса Шевченка з католицького становища. Таке видання творів нашого ґенія стало необхідне головно тому, що не тільки всякі ворожі християнським переконанням одиниці але й цілі партії бажають з творів Шевченка зробити і таки роблять зброю супроти Бога, Церкви та христ. цінностей. Маємо вже навіть видання Шевченкових творів, у яких недовірки стараються перекрутити на свій лад Шевченкову релиґійність. Возьмім н. пр. такий на око гарний виглядом „Кобзарь“ др-а Василя Сімовича. Чи якраз там у замітках і поясненнях цего доктора не найдемо неясностей відносно релиґійних переконань нашого ґенія? У д-ра Сімовича Шевченкова віра в Бога наскрізь двозначна (символічна). Для нього поняття „Бог“, якого Шевченко вживає дуже часто, означає щось зовсім інше, тільки не Господа Бога в християнськім значінню. Д-р „Сімович на стор. 205. Кобзаря своєї редакції каже ось що: „...колиж Україна без волі, то це не правду робить Бог“... А так хіба людина по християнськи думаюча не скаже. Бо з тих слів виходилоби, що людина має диктувати навіть самому Богу. До такого погляду мусимо прийти прочитуючи замітки п. Сімовича до поезій Шевченка. Таких „пояснень“ у Кобзарі п. Сімовича є більше. І чиж Кобзар з такими баламутними поясненнями має бути настільною книжкою в Українця-католика? Чи в тім виді може він заспокоїти духові потреби широких народніх мас? Чи має задоволити наше селянство? І чи на Кобзарях з такими неясностями можна виховувати укр. шкільну молодь?

А коли ми не противіламемо цему родови видань такої важної книжки, як Кобзар, то якже можемо дивуватися, що тут і там непомітно вкрадається байдужність у справах віри? Памятаймо, що повага людини, яка чванить ся титулом „доктор“, може мати також великий вплив. Одно речення з уст такої людини вистарчить часто, щоб можна було принести або богато користи або заподіяти безмірну шкоду. Тому не може бути для нас байдужною справою видання творів Шевченка в тім виді, в якім їх пустив у світ д-р Сімович. Наше кат. громадянство зробилоб великий поступ, якби вже раз рішилося на видання Кобзаря зі свойого христ. католицького становища. Бо чи не вільно нам Українцям-католикам мати видання Шевченкових творів з ясними небаламутними замітками? І чи не можнаб тих творів,які Шевченко писав під впливом православя і які не годяться з нашим католицьким світоглядом, пропустити в такому виданню? Се

зовсім не зменшилоби вартости укр. гєнія. Тож для добра укр. народу і з окрема для добра укр. молоді не легковажмо собі такої важної справи, якою є катол. видання творів Т. Шевченка. **В. Г.**

—o—

„ПІДСТАВИ ПОЛЬСЬКО-УКР. ПОРОЗУМІННЯ"

Під таким заголовком появився в краківськім „Часі" реферат, Олександра Бохеньского, землевласника зі Схід. Галичини. Бохеньский знаний зі своїх обдуманих виступів на сторінках преси, у справі українсько-польських взаємин. Його думки в тій справі ми свого часу реферували. Він безумовно належить до найбільш зрівноважених знавців польсько-українських взаємин та здається щиро шукає доріг порозуміння між обома народами, без жадних „задних думок". Його вдумчивість у суть і причини спору, здібність вживатися в спосіб думання і в положення противника є як на Поляка виїмкова. Подаємо тут головні думки реферату п. Бохеньского.

Теперішна хвиля на думку автора дуже мало надається до дискусії над українсько-польським порозумінням, бо справу взаємовідносин між цими двома народами перенесено на міжнародний терен і кождий польський крок пояснюваноб як вислід цеї хвилевої кон'юнктури. Коли мимо того — дискусію всеж таки треба зачати, то це тому, що дотеперішне промовчування української справи дуже богато Полякам пошкодило. Дискусія в справі порозуміння повинна вестися між представниками обох суспільностий. Щоб дискусії не звести на бездоріжжа, треба обмежити її до справ суттєвих і залишити всякі жалі обох сторін на кривди, зроблені в минулих часах. Це річи знані, їх дуже богато і на них не може бути іншої відповіди, як цитування кривд нанесених другою стороною. Не треба також в польсько-українській дискусії зачіпати будучности Придніпрянської України. В тій области панує одно з найприкріших непорозумінь. „З польської сторони вважають, що це велика концесія і доказ дуже доброї волі, за котру очікується вдячности — коли порушують сю справу. Навпаки Українці дивляться на сю тему з як найгіршого боку задля недавних военних експериментів. Тому буде це обосторонно корисне упрощення дискусії, коли обмежиться її до польсько-укр. відносин у Східній Галичині". Треба Полякам позбутися шкідливої ілюзії, що можна поправити відносини на терені Схід. Галичини поза плечима укр. інтеліґенції. Таксамо неможна дискутувати суспільних й економічних справ окремо від домагань культурних і політичних. „Вкінці — пише автор — пересадне оперування неозначеним поняттям льояльности, як вступної передумови дискусії може звести її на манівці. Державна приналежність б. Схід. Галичини це сьогодня факт, котрий стоїть понад всякою дискусією і не може бути дискутований. Можна теж зазначити, що й не треба його дискутувати, бо польська опінія неслушно посуджує в сепаратизмі поважні українські круги, утотожнюючи з сепаратизмом боротьбу з державою за певні домагання. Терористична акція, направду сепаратистична, виникає частинно з підложжа загального невдоволення і незаспокоєння елементарних умовин національного буття, частинно з індивідуальних починів, незалежних від становища пересічного Українця. Домагання, припинення наслідків, не торкаючи рівночасно очевидних причин не посуне наперед справи успокоєння краю. Жадання льояльности т. зн. припинення леґальної боротьби за певні домагання, без виясненя, що з тими домаганнями буде — для Українців не до приняття і не вистарчаюче також для Поляків". Бо це лише справа відношення Українців до держави, яке не вияснює засадничого питання: взаємин між обома народами. Доки на терені Схід. Галичини панує шовінізм, ніщо не поможе порозуміння державної власти з Українцями. „Незрушимі підстави можна осягнути лиш тоді, коли оба народи, що жиють на сій землі дійдуть до переконання, що вони на ній співгосподарі. А коли самі не порозуміються щодо норм співжиття, то ніяка державна приналежність не закінчить незгоди. Тому важний крок до порозуміння це — усунути зпід дискусії відношення до держави і вишукати заложення, котрі в области самого краю можуть дати повне вдоволення обом народам".

Виказавши, котрі справи моглиб в дискусії звести справу порозуміння на манівці себто: минулі жалі, справа незалежности Наддніпрянської України, суспільна справа і переціновання льояльности, автор подає передумови порозуміння. Ділить їх на дві ґрупи: „Конечна зміна в психольоґії нашого краю і конечна зміна в теперішнім його устрою". Ся „зміна в психольоґії краю" полягає в тому, щоб Українці й Поляки признали, що Східна Галичина не є ні чисто українська, ні чисто польська, але що вона під оглядом національним мішана, українсько-польська і що оба ті чинники під оглядом відношення сил рівні. Циферні, історичні й культурні контраргументи можуть бути добрі для узасаднювання факту державної приналежности, але не для осягнення „модусу вівенді". Автор заявляється дальше проти виділювання станиславівського воєвідства як чисто української території в одну адміністраційну цілість і за вилученням польських повітів за Сяном з львівського воєвідства.

Отже „коли ініціятива приняття платформи, що Схід. Галичина це край мішаний, вийде від обох суспільностей і коли на тій підставі утворений плян річевих змін буде принятий і співредаґований обома народами, то це буде доказ, що наступила психольоґічна зміна зі становища безоглядного шовінізму на становище мішаного краю о рівних польсько-українських чинниках. В кождому разі всі торги, концесійки, заяви льояльности без приняття цеї підстави будуть паліятивами і степенями до щораз більшого конфлікту".

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА
і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 20. 847 24—50

Анґлійсько-індійська угода

Ґанді й віцекороль Індії підписали договір.

З Ню-Дельгі наспіла вістка про заключення договору між віцекоролем Індії і Ґандім. Головні точки угоди такі: 1) Населення побережжа може добувати і продавати сіль з морської води незалежно від державного монополю. 2) Майно сконфісковане за неплачення податків буде звернене. 3) Перед магазинами і склепами з заграничними товарами можуть стояти стійки індійських націоналістів і відмовляти публику від купування чужосторонніх товарів. Жадання Ґандія назначити слідство в справі надужить поліції віцекороль відкинув ізза рішучого спротиву консерватистів. Наслідком заключення договору Індійці виречуться пасивного опору і всім арештованим за спротив у тих справах буде дана амнестія. Індійські ціннні папери підскочили в курсі на лондонській біржі. Індійський конґрес по бурливій дискусії затвердив угоду віцекороля з Ґандім.

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релігія й політика

Коли католицький політик і взагалі кождий католик повинен слухати Церкви, а коли ні?*)

7. Коли епископи і священики не є Богом призначеними провідниками в чисто політичних справах, то з цего слідує дальше, що католики не мусять належати до тої самої партії, її слухати й мати ті самі політичні погляди та переконання, що священики. Щоправда в справах чисто релігійних і церковно-політичних оскільки хочуть бути католиками мусять слухати клеру, але в справах чисто світських, чисто політичних мають цілковиту свободу.

Щож до приналежности до партії, то і духовні і світські люди обовязані очевидно належати до таких партій, котрі боронять прав Церкви. Коли таких партій є більше, то кождий може прилучитися до котрої хоче. Коли є лиш одна, тоді духовні і світські з конечности мусять прилучитися до тої одної партії.

Релігія й участь в публичнім життю.

Стверджуючи, що релігія має девчім до діла з політикою, відповідаємо тимсамими на питання, чи католик повинен брати участь в політичнім життю, чи ні.

Отже кажу: Католик не тільки має право, але й обовязок, і то не тільки горожанський, але також обовязок совісти, брати участь в політичнім життю. — Безумовно, доки політика була справою виключно пануючого і його дорадників і нарід немав жадного впливу на неї. доти не могло бути мови про обовязок участи в політичнім життю, бо „ad impossibile nemo tenetur" (нікого не можна зобовязувати до річий неможливих).

Одначе відколи нарід майже у всіх державах через своїх послів має рішаючий вплив на напрям політики, відколи в богатьох державах істнує републиканська форма правління, введено загальне право голосування і повнота державної власти фактично найшлася в руках народу, котрий виконує її через послів і правительство установлене за їх справою, — від тоді участь католиків у публичнім життю треба вважати обовязком їх совісти. Чому?

Не говорю тепер про політичні, економічні, фінансові і суспільні причини, задля яких католики мусять брати участь в політичнім життю. Хочу навести виключно лиш релігійні причини.

1. На першім місци назву тут добро Церкви і самих католиків. Треба тільки застановитися, до чогоб се довело, колиб католики зовсім усунулися від політичного життя. Це означалоб, що католики державну власть або її виконування передають некатоликам, або тим, що є католиками лиш з імени і з метрик а не з переконання і поступування. Це значилоб, що католики передають ціле законодавство ворогам католиків, або таким, що Церквою зовсім не інтересуються. Це значилоби, що католики зрікаються законів, які боронять релігію й релігійні інституції, або полишають ухвалювання таких законів волі своїх ворогів. Це значилоби, що католики без боротьби дають своїм ворогам можність забезпечити собі всі користи політичні, економічні, суспільні, фінансові (податкові закони!) користи і позволяють, усі тягарі під тим оглядом звалити на свої плечі. Це значилоби, що католики позволяють без боротьби своїм ворогам обсаджувати їх людьми всі посади, урядничі і шкільні та добродушно і потульно позволяють, щоб від тих посад виключено католиків і їх дітий. Якіж булиб наслідки того? Такі, що Церква лишиться без опіки й не буде

*) Гл. „Н. Зоря", чч. 10—19.

кому боронити її прав, її свободи і власности, що ніхто не стане в обороні публичної моралі, що зіпсшення буде паношитися прилюдно, що у вищих і нищих школах буде вільно публично поборювати релігію і моральність та топтати їх ногами, що під опікою держави зростати буде покоління без Бога і без етики. Самі католики будуть тоді зіпхнуті до категорії горожан другої кляси, коли не до ряду гельотів і паріів. Католики не зможуть тоді нічого доробитися, будуть мати замкнений доступ до державних урядів й інших посад, а хто пристане до них, буде чоловіком страченим під оглядом суспільним й економічним або понесе значні шкоди. Хто отже схоче в житгю піти наперед, хто схоче доробитися, забезпечити собі й родині будучність, дістати становище урядника або учителя, хто схоче вище піднестися на суспільній драбині, той буде мусіти або виречися католицької релігії або бодай на зовні так поступати, начеб він не був католиком.

Хто над усім тим призадумається, цей мусить признати, що вже сам інстинкт самозбереження і найзвичайніша та добре зрозуміла любов власна і передовсім любов Церкви та її інституцій накладає на католиків обовязок брати енергійну участь у політичнім житгю а не безчинно йому приглядатися!

2. Питаю дальше: Чи католик має обовязок боронити свою Церкву, заступатися за неї бодай тоді, коли на неї наступають? Хто католик, той може лише відповісти на це питання повним: Так! Отже фактом є, що від десятків літ істнують певні політичні партії, котрі виповіли Церкві найзавзятішу боротьбу і хочуть позбавити її прав, свободи і власности. Особливо від повоєнного перевороту релігійна боротьба набрала таких форм, що в богатьох краях хочуть винищити християнство і Церкву. Вистарчить вказати на правительство „рад" на Мадярщині, на огидні страхіття большевицького режіму в СССР, на злочини в Мехіку, що кличуть до неба о пімсту і заперечують всяку цивілізацію, де між теперішним правлінням і католиками розгоріла боротьба на життя і смерть.[1])

(Далі буде).

[1]) Від часу, коли се цписано, впав большевизм на Мадярщині й побідили католики в Мехіку. Та розуміється, се не виключає повстання в світі нових небезпек для Церкви. — Ред. „Н. Зорі".

Приєднуйте нових Передплатників!

Наслідки н.м. кредиту большевикам

Велика небезпека для господарки Европи.

Делеґація німецьких промисловців приняла в Москві замовлення на 300 міл. марок товарів. Відомий промисловець Рехберґ пише, що се загрожує катастофою, бо німецький уряд ґарантував кредит совітам до висоти 70%, що рівнається просто дарункови на кошт і без того перетяжених німецьких податковців. Совіти частину доставлених їм товарів зужиють самі а частину продадуть по знижених цінах і в той спосіб зароблять на Німцях 70 до 80 міл. золотих марок, а своїх довгів, розуміється, не заплатять. Здобутими в той спосіб міліонами будуть фінансувати дальший розвал Европи.

——o——

Що д'ється в Червоній Армії?

Коло Острога перейшов границю красноармеець 7 полку кавалерії. Він оповідає, що в полку дають дуже кепсько їсти: рано рідку зупу, те саме на обід і трохи каші, вечером чай. Рядовик одержує на місяць 1 руб. 45 коп. (коло 60 гр.). Чекісти мають по 65 руб., міліціонери по 55 руб. місячно. Незадоволення в Червоній Армії постійно росте. („За Свободу").

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС"
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ У ПЛЯТИНОТИПІЇ
875 І АКВАРЕЛЯХ. 11—24

Доказ розуму Японців

Токійська ґазета „Джепен Адвайзер" пише: Японія довго зволікала з заведенням у себе радіостацій і завела їх аж тоді, коли винайдено способи, як запобігати тому, щоб большевики не ужили радія для своєї руйницької пропаґанди, котра моглаб підкопати основи етики й суспільного та державного житгя. Се доказ розуму Японців, котрі при всій своїй організаційній справности знають,чого треба боятися. Коли з тим порівнати байдужність деяких західних суспільностий і повний брак протиділяння большевицькій пропаґанді, то стане ясним, яка небезпека загрожує тим, що її не бачать.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Пастирський лист Преосв. Конст. Богачевського. (Кінець). Ви наруги зносили, а своеї віри не покидали. До всіх вас кличемо: Помагайте в добрих ділах! Посвятою для справи Божої, молитвою за себе і за український нарід. Виховуйте своїх діточок у католицьких школах, відтак віддавайте їх на службу Господеви в семинари і в монастери. Вони стануть в рядах найліпших трудеників української суспільности. Царі принесли золото Ісусови, принесіть і ви жертву святій Церкві і українській суспільности. Нехай Вашими жертвами повстане Духовний Семинар і українська вища школа, а на тій школі най буде напис: „Український нарід — українським дітям!" — Збудуйте вашими лептами монастир, в котрім Сестри Монахині будуть молитися за добро ваше і ваших діточок. В тім монастири виховаються українські доньки на Божих учительок для ваших дітий по парохіяльних цілодневних школах. Викажіть вашу віру добрими ділами. Пекуча потреба нашої суспільности се католицька п р е с а. Злі люди захопили часть преси в свої руки і принесли велике знищення своїй суспільности. Обовязком вашої віри і вашої чести є піддержати свої католицькі ґазети: „Католицький Провід" і „Місіонар", а католицька преса принесе нам ратунок. Не забувайте на рідний край. Своїми долярами підпирайте добру пресу а передовсім „Н о в у З о р ю", „П р а в д у" і „Б е с к и д". — Підпирайте свій Сиротинець! Погляньте на величаві сиротинці инших народів у Злучених Державах! Український народе! Де дівають твої сироти, що не можуть знайти пристановища в невеличкім филаделфійськім сиротинци. Памятайте на місцеву Церкву. Чужинці не знають ні вас, ні вашої віри. Пізнають вас і вашу віру, коли ввійдуть у вашу Церкву, та побачать порядок. Старайтеся о се, щоб Сестри ЧСВВ були при кождій парохії. Рівнож звертаюся до вас, котрі нас доси зрозуміти не хотіли! Застановіться над дорогою, котрою йдете та над метою, до котрої стремите! Важке положення українського народу нехай заставить вас до задуми. Дорогою співділання з українським Епископом, ви Українці можете забезпечити собі добре імя; а для нашої суспільности принести правдиву користь. Вкінці звертаюся і до вас, котрі нераз неправдиво писали і навіть оклеветали Наші добрі, Наші найліпші наміри для добра українського народу. Будьте певні, що Ми готові простити і прощаємо вам ваші виступи, як тут у Злучених Державах ми вже неодному многі і великі провини простили. Одного лишень бажаємо, а се: єдности на основі тої віри, котру ми всі в св. крещеню в Рідним Краю приймили і тим самим — організації, сили великому українському народови. Найдорожші Братя і Сестри многострадального українського народу! В імя святої віри, св. Церкви і власного добра станьте разом при своїм Епископі і тим способом зможете подати великому а поневоленому українському народови святу віру а з нею і свободу. І воскресне Україна, коли її сини воскреснуть до життя Божих дітий!... Благодать Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога Отца, і причастіе святаго Духа, буди со всіми вами! — Це послане перечитають Впр. і Всч. Отці Духовні в часі Служби Божої у матерних церквах в найблизшу неділю по одержанню, а в слідуючу неділю в прилучених церквах.

200 німецьких місіонарів, 108 священиків і 92 братчиків виїхало м. р. в місійні области католицької церкви. Вони належать до 24 місійних чинів, які мають осідок в Німеччині й Австрії.

——o——

Маленький фейлетон

Кімнатні квіти

Часто чути жалі жінок, що кімнатні квіти марніють мимо старанного плекання. Отож так не є, тільки треба знати, як котру плекати. Бо ростини подібно ріжняться між собою в потребах як і люде. Одна потребує багато світла і тепла, друга якраз терпить від того. Найлучше ставити квіти біля вікна зверненого на полудне або на полудневий схід. Одначе в горячі, яркі дні треба вікна заслоняти. Дуже важна річ — відповідна земля для вазонків. Найлучша земля зпід бука, липи, або явора, одначе не свіжо принесена, бо в ній ще забагато квасів. Треба, щоб постояла й тоді дати її до вазонка. Уникати землі взятої зпід дуба, бо в ній забагато гарбника. Деякі квіти люблять землю зпід муравн, та про це треба в кождім випадку порадитися в огородника. Квіти, котрі мають мясисте коріння, яке легко гиие, потребують додатку піску до землі, бо він лекше пропускає воздух і коріння не гиие. Коли свіжо садити квіти, добре додати до землі трохи піску і деревного вугля, дрібно потовченого. Дещо й вапна. Деревний вуголь не допускає сквасніння землі, а вапно розпускає поживні складники землі. Більшість квітів любить середно-тяжку землю в такій пропорції: чотири части землі, взяті зпід дерев згаданих на вступі, дві части землі з муравн, дві части компостової землі, дві части навозової, дві части піску й пів части деревного вугля. Насіння любить легку землю в такій пропорції: пять частей землі взятої зпід дерев згаданих на вступі, 5 частей компостової землі (або 3 части навозової), дві части піску й пів части деревного вугля. Дуже зле поливати всі квіти однаково. Деякі квіти треба підливати раз на тиждень, а деякі кілька разів на день. А є й такі квіти, котрі найлучше з вазонком держати в воді кілька годин денно. Звичайно потребують квіти, щоб бодай часом земля під ними була суха, бо тоді воздух лекше доходить до їх коріння. Котрі квіти як підливати, про те треба розвідати в огородника, а не робити по своїм міркуванням, бо тоді кімнатні квіти не можуть добре держатися.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СПРАВІ ПЕРЕГОВОРІВ Укр. послів з ББ повідомляє „Діло“, що вони розбилися на першій розмові.

В СОЙМІ від 2 год. попол. до 6-ої рано обговорювано справу ратифікації польсько-німецької ліквідаційної умови і торговельного договору. Проти виступав найзавзятіще клюб ендеків, який вислав 9 бесідників в тій справі. Вкінці таки умову ратифіковано, між іншим також голосами українського клюбу.

ТУРЧАНСЬКИЙ ПОВІТ буде прилученний до львівського воєвідства.

ЖЕНЕВА СУПРОТИ ПАЦИФІКАЦІЇ. „Хвіля“ пише: Як доносять з Женеви Секретаріят Союза Народів відкинув скарги Українців в справі пацифікації з формальних причин, натомість приняв українську жалобу в справі поведення з українськими послами в берестейській тюрмі. З українських кол пояснюють, що відкинення першої скарги не має значіння, бо інші скарги в тій самій справі принято.

ТРИ ПОЛЬСЬКІ СЕЛЯНСЬКІ ПАРТІЇ ухвалили получитися в одну. На чолі її Головної Ради стане Вітос, головним шефом її преси стане б. марш. Ратай.

БІДА В РОМУНІЇ. Державна поліція в Чернівцях не одержує платні вже 2 місячі, міська поліція 4 місяці, професори університету 3 місяці (ПАТ).

БУДЖЕТ ЛИТВИ збілянсований на 1931 рік у висоті 328 міл. літів. Президент Сметона вже його затвердив.

УРЯДОВЕ ПОТВЕРДЖЕННЯ НЕВІЛЬНИЦТВА В СССР. „Вісти“, орган правительства УСРР, оголошує новелю до карного кодексу, котра передбачує висилку на примусові роботи селян, котрі залягають з податками та з віддачею контингентового збіжжа. Тимсамим офіцял. орган потверджує факт істнування в СССР примусових робіт.

ШЕСТИЙ ЗЇЗД СОВІТІВ СССР закінчився. Принято „однозгідно“ ряд резолюцій. Найважніші з них: Зїзд одобрює внутрішну й зовнішну політику уряду і висловлює переконання, що уряд дальше вестиме мирну політику для скріплення економічних звязків з заграницею. Стверджує, що з огляду на теперішну кризу жадна з капіталістичних держав не посміє атакувати СССР. Зїзд висловлює вдоволення з висліду „пятилітки“ і стверджує можливість виконання її до 4 літ, а в декотрих галузях промислу навіть до 3 літ. На думку зїзду біжучий рік для пятилітки рішаючий.

СОЮЗ АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ. ЙОГО ОСЕРЕДОК БУДЕ В ЄРУСАЛИМІ. Анґлія підпирає плян утворення союза арабських держав з постійним центром у Єрусалимі. В той спосіб хоче Анґлія забезпечити собі охорону нафтових рур, котрі тягнуться аж до Середземного Моря. В звязку з тим будує Анґлія зелізницю від Баґдаду до Гаіфи. За її згодою Франція, котра також підпирає плян союза арабських держав, побудує рівнобіжні нафтові рури й зелізницю через свою територію з Моссулю до Александретти. Італія не дістане вже сирійського мандату. За прикладом Анґлії Франція готова установити в Сирії арабського короля. Кандидатом має бути Алі, син короля Гуссейна.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА - полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 **Львів, Ринок ч. 32.** 4—12

НОВИНКИ

Новий орґан. „Мета“, тижневик, заповіданий від довшого часу, появився 13. с. м. з датою 15-го, як орґан Катол. Союза. Як видавець підписаний під ним п. В. Децикевич, як відповідальний редактор о. Петро Хомин. Шефом-редактором нового орґану є відомий партійний діяч (УНДО) п. В. Кузьмович, б. дир. укр. ґімн. в Дрогобичи. Постійні співробітники: п. Ів. Рудницький (Кедрин), постійний співробітник „Діла“, і д-р Ґнатишак. На вступі першого числа поміщений заклик ВПреосв. Митрополита Шептицького в справі орґанізування Катол. Союзу. Зміст того заклику знаний уже з давніше оповіщуваних енунціяцій.

Адміністраційний Трибунал уневажнив розпорядки долинського старости і станисл. воєвідства, котрі наказали нашому парохови в Болехові, о. Левицькому, видати ключі до каплиці в Бучниках управителеви надлісництва в Болехові.

Бомбу в катол. катедру коло Вера Круз (Мехіко) кинув якийсь злочинець в часі Богослуження. Повстала страшна паніка, в котрій тяжко потоптано 17 осіб.

Нова мода. В Лондоні перший раз в історії моди появилися жіночі фраки. Далі — вертає мода жіночої бои з пер.

Тиф в Чортківщині. В селі Рідодуби захорувало 15 осіб на плямистий тиф. Микола Фаріон вмер у шпиталі, інші ще або тяжко хорі або вже приходять до здоровля.

В шенбрунськім парку під Віднем хороба звалила 640 вязів. Та хороба появилася вперве в Голяндії.

Збанкротував славний „Кльостернайбурґер Келлер“ у Відні, Ренґассе, 10, хоч річний його прихід виносив півтора міл. шілінґів.

Ґанді ходив особисто по сіль на побережжа Індійського Океану. В цей спосіб хотів дати примір своїм прихильникам, щоб вони уживали соли власного виробу, а не анґлійського монополю.

Пастирський лист Преосв. Григорія, Еппа станиславівського, про політичне положення українського народу в польській державі, наспів до нас перед самим замкненням сего числа. Подамо його в слідуючім числі „Н. Зорі“.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 32—50

——o——

Біржа

ҐРОШІ: Ам. доляр 8.91 зол., фунт стерлінґ 43.31 зол., франц. франк 0.35 зол., чеська корона 0.26, австр. шілінґ 1.25, нім. марка 2.12, швайц. франк 1.72 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна в зол. за 100 кґ., віддаль від Львова 200 км.). Пшениця дв. 23.00—23.50, пшениця сел. 21.00—21.50, жито дв. 16.00—16.25, жито сел. 15.50—15.75, ячмінь дв. 20.25—20.75, ячмінь на мливо 17.75—18.25, овес гал. 19.25—19.75, фасоля біла 30.00—32.00, кукурудза ром. 21.00—22.00, бобик 22.00—23.00, гречка 33.00—34.00, лен 45.00—46.00, гречана каша 60.00—62.00, пшоно 58.00—60.00, житн. ґрис і пшеничний 14.75—15.00, конюшина черв. 230—250. На біржі великі обороти пшеницею, вівсом і ґрисом. На пшеницю й овес помітна знижка ціни. Фасоля, пільний горох, гречка, лен і мак підскочили в ціні. Великий попит на ґрис для експорту. Пшенична і житня мука подешевіла. У Львові люксусова мука 48.50—49.50 за 100 кґ.

Посмертна згадка

†. о. Андрій Одіжинський, парох с. Піддністрян, ходорівського деканату, львівської дієцезії, помер по тяжкій і довгій недузі дня 8. с. м. Покійний уродився 1863 р., рукоположений 1891.

В. Й. П.!

——o——

ОПОВІСТКА

Заходом Марійського Товариства Пань під покровом Пречистої Діви Непорочно Зачатої відбудуться **реколекції для Пань** в семинарицькій церкві у Львові, вул. Коперника ч. 36, в днях 23. (понеділок) до 29. марта с. р. Слідуючий порядок: Кождого дня о год. 5. по пол. наука, по науці суплікація, 28 (субота) о год. 3. сповідь, 29 (неділя) о год. 8 торжественна Служба Божа, на котрій відбудеться спільне Св. Причастіє і закінчення реколекцій.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

ПЛАЩЕНИЦЯ РОБОТИ о. ІСАЙЧИКА НА ПРОДАЖ. Відомість: Ґр.-кат. Уряд Парохіяльний Монастирець, п Лєско. 907 2-5

ЧЕСНА Й ІНТЕЛІҐЕНТНА ЖІНКА середних літ шукає посади заряду домом — господарством у священика або в дворі. Ласкаві зголошення до Адм. „Нової Зорі“, для „Шукаю заняття“. 901 3-3

СТАРАННЯМ МАРІЙСЬКОГО Т-ВА ПАНЬ відбудуться реколекції в каплиці ОО. Василіян в Перемишлі за Сяном. Реколекції виголосить о Йосафат Сьрутень Ч. С. В. В. — ляте для Пань, від 23 - 29 березня б. р., о год. 5-ті попол. 908 1—2

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/1. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА
з Гальспаху. 865 18—20

Спец'ялїст недуг венер. і скірних як також косметики
Д-р ШВАРЦ
Львів, ул. Словацького 4. — Тел. 16-61.
Усування плям, бородавок, знамен, волосів Електроліза, діятермія і лямпи кварцові. — 898 Лічення жиляків. 3—4

Не викидай своїх гроший, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати, поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58.
Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 15-50

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.
ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38. 884 8-10

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ҐОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 39—50

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вкладі, сітки, подушки росгарові, фіранки, садьонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні уряджения поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 **Львів, вул. Браєрівська 4.** 5-20

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 22. березня 1931. Ч. 21. (421)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. —
Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Буде сх.-галицьке воєвідство?

Польська преса доносить, що теперішний волинський воєвода Юзефський був на авдієнції у президента Р. П. Сю авдієнцію лучать зі справою полагоди українського питання. Догадуються, що воєвода Юзефський мавби бути воєводою нового східно-галицького воєвідства, утвореного на його бажання з дотеперішних трьох, а то з огляду на уодностайнення національної політики в Схід. Галичині. Східно-галицький воєвода мавби власть анальогічну до управнень б. намісника Галичини.

—o—

Кольоністи пропадають

Під таким заголовком приніс вшехп. „Курєр Льв." статтю А. Вітоса. Він пише: В рр. 1920—2 прибуло з заходу на схід до 11.000 польських кольоністів. Вони наложали до партій Пяста і Н. Д. Санація кокетуючи Українців, пожертвувала кольонізацію. Осадники не одержали ні допомоги на будову вже зачатих шкіл, ні вилучення в окремі громади, ні достаточних кредитів. Отже від 1927 р. зачали продавати за безцінь чудові поля і йти на поневірку. Цілі оселі їх задовжені та йдуть на ліцитацію.

—o—

Протирелігійний „університет"

Недавно відбулося в Москві „святочне відкриття" новозаложеного протирелігійного „університету" при співучасти представників III. інтернаціоналу і союза безбожників. Університет буде удержувати большевицький уряд. Його завдання боротьба з усякою релігією на „наукових" підставах. В цілях пропаґандистичних вербують большевики на цей „університет" заграничних студентів. Офіціяльне повідомлення з гордістю заявляє, що вже вписалося богато німецьких студентів.

—o—

Небувалий соціялістичний процес

500 обжалованих, 1000 свідків.

Проти членів конґресу лівиці ППС. (Поль. Партії Соц.) робить прокураторія розмірами небувалий в Польщі процес. В нім буде 500 обжалованих і поверх 1000 свідків. З огляду на те, що тілько обжалованих дуже трудно судити одному судови, акти справи будуть поділені й переказані ріжним окружним судам, де мешкають обжалованні.

—o—

Навіть чрезвичайка щадить

Преса доносить: Права опозиція розкинула по Москві летючки, які заповідають новий розпорядок шефа ДПУ Менжинського. Це інструкція, як убивати призначених на смерть „контрреволюціонерів". Екзекуцію буде переводити „з ощадностевих мотивів" лиш один жовнір, і то вистрілами ззаду з револьверу систему Кольта.

—o—

Злет „Соколів" на морі

З Білгороду доносять, що югословянський „Сокіл" приготовляє злет сокільських орґанізацій на Адрійськім Морі. Участь у злеті возьмуть також „Соколи" з Польщі й Чехословаччини.

—o—

І свояк Леніна став „невозвращенцем"...

З Берліна доносять: В тутешнім больш. торгпредстві служив свояк Леніна, Н. В. Первушин, котрий опісля перенісся до нафтового синдикату в Парижі. Коли його завізвано, щоб вертав до Москви, Первушин відмовився від тої „приємности" й волів остати „невозвращенцем" в буржуазній Европі.

Конаючий нарід

Антанта прирекла в часі війни гірським племенам Асирійців відбудову їх держави, котра мала сягати аж до Вірменії й називатися „Халдея". Отже вони підняли повстання проти Турків під проводом свого дуже здібного вождя Петроса. А було їх тоді до 200.000. Не одержавши на час допомоги мимо чудес хоробрости мусіли уступати перед сильнішими Турками і схоронилися в ту частину Персії, котра була тоді занята російськими військами. Перейшло їх туди коло 100.000. Коли в Росії настала революція, російські війська забралися. Тоді Курди убили патріярха Асирійців і почалася їх різня. Збереглося всего яких 40.000 Асирійців. „Патріярхом" їх установлено 17-літного хлопця і всім завідує його амбітна мати, княжна Сурма. Анґлійці визначили їй і її синови платню — а про державу малого племени нема вже й бесіди.

—o—

Саньми понад хати й комини

Кореспондент „Слова Поль." пише, що з далеких околиць виленського воєвідства надходять вістки про небувалі сніги, які цілком гамують життя тамошнього села. Під Сморґонем снігові заспи сягають верхів хат. Були випадки, що сани їдучи по грубім снігу наїзджали на дахи і комини засипаних хат.

—o—

АБІТУРІЄНТИ І АБІТУРІЄНТКИ!

Замовляйте табля в фотографічнім заведенню

„Venus"

Львів, вул. Академічна ч. 24.

Телєфон 38-08.

Ціни найнизші, виконання артистичне.

883 5—25

СПРОБУЙТЕ ЩАСТЯ

і складайте свої ощадности в

КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ „ДНІСТЕР"

857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 21-?

на премійну вкладкову книжечку, де крім відсотків можете виграти ще премію за ощадність у висоті від зол. 25—300, залежно від висоти місячних вкладок ощадностей. Найнижча вкладка зол. 5.— місячно.

ДВІ ВАЖНІ СПРАВИ

Українізація Богослужень і введення латинки.

Хвальна Редакціе!

Оскільки Хвальна Редакція вважає доцільним помістити мою заввагу, прошу о поміщення її, а іменно:

В числі 8. „Неділі" з 1. III. 1931 в статті „Православна церква під Польщею і Українці" пише Ярослав Писарівський, що питання про українізацію церкви, під котрим він розуміє українську богослужебну відправу, є одним з найголовніших домагань українського православного населення.

В ч. 15. „Нової Зорі" з 1. III. 1931, в статті „Справа введення латинки", пише невідомий автор, що нині наша ситуація така, що нашу літературну продукцію моглоб урятувати хіба лиш негайне введення латинки, бо мовляв і на Радянській Україні латинка має бути введена вже за 10 місяців, т. є з днем 1. січня 1932.

Оба погляди, перший в справі літургії і другий в справі літератури ведуть до одної і тої самої цілі, т. є по бажанню червоного Кремля до спричинення в обох ділянках на західно-українських землях того самого хаосу, який бачимо на Радянській Україні. Остаточним його вислідом має бути й у нас всевладне панування большевизму

2. III. 1931. Також Світський.

(Слідував підпис й адреса одного з висших урядників української народности. Редакція відповіла листом, що помістить те письмо, коли Автор дозволить випечатати під ним свій повний підпис. В противнім разі нехай буде ласкав аргументувати свої твердження, бо колиб ми помістили твердження без аргументації й без підпису, тоді кождий читач мавби право, домагатися, щоб і йому містити всякі твердження без аргументів під псевдонімом. На те одержав редактор слідуючий лист):

Високоповажаний Пане Редакторе!

Дякую за ласкавий лист з 6. III. 1931, який я одержав у відповіди на моє письмо з 2. III. 1931, вислане до Редакції „Н. Зорі". Узнаю слушність заміток Пана Редактора і, приміняючись до них, висилаю отсим мою аргументацію. Прошу ласкаво счеркнути в моїм письмі з 2. III. 1931. уступ 3-ий і замість него помістити мою долучену аргументацію. Думаю, що тепер не буде перепони до підписання моїх завваг словами: „Також світський". (Тут пропускаємо аргументацію, чому Автор не може отверто виступати в пресі).

Оба вище наведені погляди вельми шкідні і ведуть мимовільно в обняття большевизму. Дотично першого погляду слід замітити, що він на випадок здійснення, вплинувби некорисно на Українців греко-католиків. У нас є

також тихі і явні приклонники „української богослужебної відправи", котрі, видячи, що православні вводять українське богослуження, ставилиб таке саме домагання і в нас. А Католицька Церква не може ніколи узгляднити таких домагань. Навіть за часів Ісуса Христа в єрусалимськім храмі богослужебною мовою не була тодішна мова арамейська, лише старша, єврейська. Католицька Церква признає тільки такі літургічні мови, котрі утревалені традицією віків, не підлягають змінчивости форми, мають свою вироблену богословську термінольогію і тому являються успішним заборолом проти всяких єресей. Сими мовами є латинська, грецька, сирійська, вірменська, етіопська і церковно-славянська.

Підносить це з признанням Б. Копітар в І. части виданої ним в 1836 р. фрагментаричної глаголицької рукописи т. зв. „Glagolita Clozianus".

Єдність Католицької Церкви булаб захитана в основах, якби кождий католицький нарід став заводити у себе народну богослужебну відправу, отже Німці німецьку, Мадяри мадярську, Чехи чеську, Поляки польську, Українці українську. Навіть люди, що не мають християнського світогляду, напр. Дрепер (Історія Боротьби Віри з Наукою в перекладі Павлика, 2-ге вид. ст. 207) признають у тім слушність становиська Католицької Церкви.

Рівночасно протестанти стверджують факт, що введення народної мови до літургії се найпевніше средство до розбиття Католицької Церкви.

І так каже Tschackert: „Weshalb denn die lateinische Sprache vor dem deutschen Volke? Das Volk hat nichts von solch einem Gottesdienste. Es verlangt instinktiv nach einem deutschen Gottesdienst. D a h e r der Zug zum Protestantismus" (Evangelische Polemik gegen die römische Kirche).

Пастор Wiebe з Ганновера у своїй проповіди на свято реформації каже, що Лютер по введенню народної літургічної мови виразився: „H i e r m i t habe ich den Himmel eingerissen und die Welt in Brand gesteckt". (Evangelien-Predigten herausgegeben vom Evangelischen Verein zu Hannover, 1917).

Також для православних Українців погляд, висказаний д. Писаревським вельми шкідний, бо здійснення сего погляду (введення народної богослужебної відправи) віддалилоб їх ще більше від Католицької Церкви з їх власною шкодою. Таке ще більше відчуження утруднилоб і спинилоб зединення православних Українців з Католицькою Церквою. Це лежить хіба в інтересі большевизму, супроти котрого Католицька Церква се одинока непоборима твердиня, що признають самі большевики.

Дотично другого погляду, т. є. негайного введення латинки в західно-українській літературі слід замітити ось що: Вправді в справі письма не грає ролі ні раса, ні національність, ні культура, одначе грає ролю історія і чинник віроісповідний, т. є. релігія з питоменністю обряду або обрядовою літургією. Сей погляд висказав уже з початком 16 ст. краківський крилошанин і лікар Матвій з Міхова словами: „Русини мають грецьку літургію, отже слушно свою власну азбуку, що стоїть найблизше грецької. Подібно вживають Євреї букв еврейських (вірніше арамейських). Вірмени мають свій питомий обряд, отже і свої власні букви. (Matthias e Michov, Orbis Novus Regionum ac Insularum veteribus incognitarum 517, Basileae 1537). Подібний погляд висказав в р. 1822 Добровский що до словянсько-католицького обряду: „Distinguendus ritus Slavo-graecus a ritu Slavo-latino, quorum primus Codicibus Cyrillis, alter Codicibus Glagolitis continetur". (F. Dobrowsky: Inst. Linguae Slaw. VII. Vindobonae 1822). — На сей релігійний чинник письма звернув увагу також Ягіч словами: „Wissen wir ja aus eigener Erfahrung, welchen religiösen Wert man auf die Schrift legt". (Jagič, Archiv für slavische Phil. VII. 469).

Знаний розпорядок австрійського Міністерства Просвіти з р. 1860, виданий з ініціятиви державного секретара Йіречка (Jireček: Die ruthenische Schriftfrage, Wien, 1860) і Дра Черкавского (Dodatek tygodn. Gazety Lwowskiej № 23 і 26, 1860), що до введення у всіх галицьких школах при науці української мови виключно латинки, викликав протест у формі меморіялів так зі сторони членів грк. капітули у Львові (Куземський, Малиновський), як також українських віденських урядників (радник міністеріяльний Григорій Шашкевич). (Die ruthenische Sprach- und Schriftfrage in Galizien, 17, 111, 197, Lemberg 1861, Schnellpresse des stauropigianischen Instituts). Куземський пише в своїм меморіялі: „Durch Neuerung der Schrift, wenn sie gelingt, würde die Nation von ihrer Kirche losgerissen werden". — Шашкевич підносить у своїм меморіялі віроісповідний чинник словами: „...dass alle jene slavischen Völker, welche gegenwärtig in ihrer Weltliteratur der Lateinschrift sich bedienen, lateinische Katholiken sind... An die Umschreibung aller liturgischen Bücher der Ruthenen mit lateinischer Schrift wird wohl kein Vernünftiger denken, so muss man auch in der Volksschule (aus Rücksicht auf die liturgischen Kenntnisse des Volkes) das kyrillisch-ruthenische Alphabet belassen".

Заміт австрійського правительства, що українське письмо відчужує Українців від заходу, збиває Малиновський у своїм меморіялі словами: „Ich frage aber, ob die griechische Schrift das Abendland von der Literatur des griechischen, heidnischen und christlichen Morgenlands abgesperrt hat? Bis nun zu hat die kyrillische Schrift den Ruthenen den Weg zu dem Bildungskreise des Abendlandes nicht verlegt. Oder sollte das lateinische Alphabet wirklich die Zauberkraft besitzen, die Kenntnis der Sprachen und Wissenschaften des Abendlands ohne allem Studium und Zeitaufwand zu erschliessen? Die galizischen Juden, obwohl sie aus Deutschland gekommen sind und deutsch sprechen, schreiben ihr Deutsch mit hebräischen Lettern".

В р. 1862 галицький Виділ краєвий став виготовляти полагодження справ в українській мові виключно латинкою. Внаслідок відкликів з української сторони видав Найвисший Адміністраційний Трибунал таке рішення з 25. мая 1882: „Der Begriff der Nationalität und Sprache schliesst auch die der letzteren etwa eigentümlichen Schriftzeichen in sich, was speziell bei den Ruthenen betreffs der kyrillischen Schriftzeichen als charakteristisches Merkzeichen ihrer Nationalität und Sprache gilt". (Justitzgesetzsammlung № 267. Staatsgrundgesetze, увага до арт. 19, видання Манца, стор. 69 з 1900 р.).

Гражданка се лише дальше упрощення кирилиці. Кілька її букв ріжних від латинських легко вивчитися і для Українців нема сих трудностий, які спонукали Турків до введення латинки і які доси, з огляду на безчисленність письменних знаків, є у Китайців та Японців. Не вільно при тім забувати про се, що Ромуни мали великі трудности з приміненням латинки до свого письма. Ті трудности почасти є також у Чехів, Угрів, Поляків. Слід також згадати про се, що дотично введення латинки в українськім письмі предкладав Йіречек ввести чеські, а Др. Черкавский польські діякритичні знаки.

В р. 1915 австрійське правительство усунуло урядовим указом цілковито гражданку в Босні так у державних і автономних урядах, як також у школах. Наші вояки з південного фронту, настрашені тим, мусіли писати листи домів також латинкою.

Письмо становить рівночасно історію даного народа, іменно історію його релігії й обряду. Ся історія не терпить скоків і пливе спокійним, своїм питомим руслом, як се так влучно висказав Рітшль: „Dass die geschichtlichen Veränderungen einer Schrift nicht Sache des Zufalls oder der Willkür, sondern vielmehr im Zusammenhange einer inneren Entwicklung stehen, die nach gewissen bestimmten Gesetzen oder doch leitenden Trieben vor sich geht, wird wohl im allgemeinen von niemand verkannt". (Ritschl, Rheinisches Museum für Philologie, XXIV, 1).

Сеї засади не признають руїнники — большевики, для котрих нема ні історії, ні релігії, ні обряду. І тому вони хочуть завести на Радянській Україні латинку.

Наслідування большевицької тактики в західно-українській літературі булоб рівнозначне з повною капітуляцією перед большевицькими експериментами в области письма. А ті експерименти мають на цілі знищити до тла всі спомини про минувше й утворити відірвану від цілости теперішність задля пропагування большевицьких кличів, передовсім культу Леніна, яко суроґату релігії. Отже — caveant consules...

Також світський.

Дискусія в тій справі треває. — Ред.

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС"
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ У ПЛЯТИНОТИПІЇ
875 І АКВАРЕЛЯХ. 12—24

Протипольська українська книжка

Під таким заголовком принесла „Газета Варшавска", орган вшехполяків, неймовірну змістом статтю, в котрій нападає на підручник Модеста Левицького для II. степеня курсів для дорослих, виданий в 1930 р. в Рівнім на Волині, накладом Союза Польського Учительства. Особливо обурює вшехпольську газету те, що М. Левицький зачисляє княжий рід Острожських до українських родів і що львівське воєвідство називає українським а виленське литовським. Далі обурює вшехполяків те, що український історик „має на цілі викликання смутку за утраченою величчю України" через такі уступи як смерть князя Олега. Чи ті люди до решти зсунулися з глузду?

——o——

Антлянтида таки існувала

Учений президент стейту Араґва в Венезулі, др. Рафаіл Реквена, сповіщує: За кілька місяців видаю книжку в мовах еспанській і французькій. В ній докажу, що Атлянтида дійсно істнувала й була заселена народом посвояченим з Єгиптянами. Коли той край запався в море, часть його населення схоронилася до нинішної Венезуелі. — Преса доносить, що др. Реквена має цілий музей предметів добутих археольоґами в Венезуелі. Ті предмети дійсно дуже подібні до єгипетських. Американський посол в Льондоні Дуес власним коштом вислав наукову виправу до полуд. Америки в цілі знайдення доказів істнування затопленої Атлянтиди.

І саго уживане не в міру приносить шкоду (Козьма Прутков).

ВІРОІСПОВІДАННЯ В ПОЛЬЩІ

В ПРЕЛІМІНАРІ БУДЖЕТУ МІНІСТЕРСТВА В. Й О. НА Р. 1931 2.

Як відомо, Польща належить до держав, в яких держава і Церква невідділені від себе. Навпаки. Вони тісно звязані з собою. Висловом того звязку є Міністерство Віроісповідань і Публичної Освіти. Та хоч віроісповідання стоять в назві того міністерства на першім місци, то в прелімінарі його буджету що до видатків вони займають місце дуже скромне. Бо на загальну суму 447,605.603 зол. видатків Міністерства В. й О., прелімінованих на 1931/2 р., на всі віроісповідання в Польщі призначено всього 26,026.994 зол. В порівнанню з 1930/1 р. о 210.000 зол. менше.

Перше місце між віроісповіданнями в Польщі займають віроісповідання католицькі. Вони діляться на 3 обряди: латинський, греко-католицький і вірменський.

Підставою до означення висоти буджетових видатків на католицькі віроісповідання є Конкордат, заключений між Апостольською Столицею і Польщею в Римі дня 10. лютого 1925 р. та ратифікований польським законом з дня 23. квітня 1925 (Д. З. ПР. ч. 47, поз. 324 і ч. 72, поз. 501). В прелімінарі буджету на 1931/2 р. видатки на всі католицькі віроісповідання означено на 22,721.129 зол. На суму ту складаються такі позиції: 1) упосаження духовенства 19,250.000 зол.; 2) емеритури 500.000 зол.; 3) дотації церковної служби 63.298 зол.; 4) річеві видатки церковних установ 750.940 зол. (та позиція обіймає такі видатки: а) пастирські візитації епископів 340.000 зол., б) ведення парохіяльних книг 197.940 зол., в) річеві видатки консисторій 66.000 зол., г) видатки на почту 147.000 зол.); 5) підмоги для церковних установ 20.900 зол.; 6) будівельні фонди: а) патронацький 1,074.491 зол., б) запомоговий 1,016.000 зол.; 7) інші видатки 45.500 зол.). Видатків по окремим католицьким обрядам не виказано.

Видатки на упосаження духовенства католицьких віроісповідань обчислені на підставі засад, означених в Конкордаті та на основі етатів католицьких віроісповідань на 1931/2 р. Етати ті виказують на 1931/2 р. таке число католицького духовенства в Польщі: кардиналів 2, архиепископів 5, епископів дієцезальних 17, епископів-помічників (суфраґанів) 22, членів катедральних капітул 248, членів колеґіятських капітул 109, урядників консистор. 155, професорів богословських установ 30, професорів семинарій 207, парохів 6.629, ректорів філіяльних церков 358, вікаріїв 2.859, монахів 648, питомців 2.832. Разом: 14.121 осіб. В порівнанню з етатами на 1930/1 р. в етатах на 1931/2 р. нема ніяких змін.

Зокрема етати греко-католицького духовенства в прелімінари буджету Міністерства В. й О. на 1931/2 р. такі: архиепископ 1 (Львів), епископів дієцезальних 2 (Перемишль і Станиславів), епископів-помічників 2 (Львів і Перемишль), членів капітул катедральних 23 (Львів 10, Перемишль 7, Станиславів 6), урядників консистор. 17 (Л. 8, П. 5, С. 4), професорів богословських установ 14 (П. 7, С. 7), парохів 1849 (Л. 747, П. 688, Ст. 414), ректорів філіяльних церков 72 (Л. 15, П. 27, С. 30), вікаріїв 158 (Л. 50, П. 69, С. 39), питомців 290 (Л. 158, П. 56, С. 76). Разом: львівська дієцезія 990, перемиська д. 861, станиславівська д. 577. Всього гр. кат. духовенства на етаті держави 2.428 осіб.

З етатів латинського обряду наведемо подрібні цифри тільки з лат. дієцезій на українських землях. Їх є 5: львівська, перемиська, луцька, підляська і пинська. Львівська дієцезія: архиепископ 1, епископ-суфраґан 1, членів катедр. капітули 10, урядників конс. 8, парохів 372, ректорів філіяльних костелів 27, вікаріїв 169, питомців 100, монахів 165; разом 853 осіб. Перемиська дієцезія: епископ дієцезальний 1, епископ - суфраґан 1, членів Катедр. Капітули 8, консист. урядників 5, професорів богословських установ 8, парохів 332, вікаріїв 202, питомців 92; разом 649 осіб. Отже в обох лат. дієцезіях у Сх. Галичині: 1502 осіб.

Луцька дієцезія: епископ дієцезальний 1, епископ-суфраґан 1, членів капітули: а) катедр. 9, б) Колеґіят. 13, конс. урядників 5, професорів семинарії 12, парохів 125, ректорів філіяльних костелів 6, вікаріїв 37, питомців 80; разом 289 осіб. Латинська луцька дієцезія належить до лат. церковної провінції львівської. Підляська дієцезія: епископ дієц. 1, епископ-суфр. 1, членів капітули: а) катедральних 12, б) колеґіят. 12, консист. урядників 5, професорів семинарії 15, парохів 197, ректорів філіяльних костелів 10, вікаріїв 111, питом. 204; разом 568 осіб. Латинська підляська дієцезія належить до лат. церковної провінції варшавської. Пинська дієцезія: епископ дієц. 1, епископ-суфр. 1, членів катедр. капітули 12, конс. урядників 5, професорів семинарії 17, парохів 126, ректорів філіяльних костелів 22, вікаріїв 44, питомців 117; разом 345 осіб. Латинська пинська дієцезія належить до церковної провінції виленської. Всього лат. духовенства на українських землях під Польщею на етаті держави є 2704 осіб.

Вкінці: католицьке віроісповідання вірменського обряду. Се вірменська архиепархія львівська. Її етат такий: архиепископ 1, членів катедр. капітули 4, конс. урядників 4, професорів семинарії 3, парохів 8, ректорів філіяльних костелів 2, вікаріїв 7, питомців 21, монахів 15; разом 65.

Після католицьких ідуть в прелімінари християнські віроісповідання некатолицькі. Се віроісповідання: православне й евангелицьке.

Видатки Міністерства В. й О. на віроісповідання православне в 1931/2 р. виносять 2,007.980 зол. (в 1930/1 р. 2,117.980 зол., рах. замкн. за 1928/29 р. 1,801.307 зол.). На се складаються такі позиції: 1) особові дотації 1,345.980 зол.; 2) емеритури 2.000 зол.; 3) річеві видатки церковних установ 170.000 зол.; 4) підмоги і стипендії 250.000 зол.; 5) будівельний фонд 240.000 зол.

Етат православного віроісповідання на 1931/2 р. такий: митрополит 1, епископів дієц. 4, епископів-вікаріїв 2, членів варшавської консисторії 4, членів дієц. консисторій 16, секретар канцелярії св. Синоду 1, секретар варш. консисторії 1, секретарів дієц. консисторій 4, референтів канцелярії св. Синоду 3, референт варш. консисторії 1, референтів дієц. консисторій 4, урядників канцелярії св. Синоду 2, урядник варш. консисторії 1, урядників дієц. консисторій 4, возьний св. Синоду 1, возьний варш. консисторії 1, возьних дієц. консисторій 4, парохів 1.030, ректорів 340, вікаріїв 60, дияконів 53, псаломщиків 1.383. Разом: 2.920 осіб.

Православне віроісповідання в Польщі має 3 інтернати для студентів правосл. богословія: в Варшаві при університеті і в Кремянці та Вильні при семинаріях. На варшавський інтернат прелімінувано 182.800 зол., на інтернати кремянецький і виленський разом 76.020 зол.

Виказів правосл. духовенства по дієцезіям в прелімінари не подано.

На віроісповідання евангелицьке прелімінує Міністерство В. й О. на 1931/2 р. квоту 384.497 зол. В порівнанню з 1930/1 р. — без змін, а в порівнанню з замкненням рахуків за 1928/29 р. о 183.346 зол. більше. В тім: особові дотації 244.572 зол., емеритури 3.000 зол. річеві видатки церк. установ 36.505 зол., підмоги і стипендії 50.420 зол., будівельні фонди 50.000 зол.

Етати евангелицького віроісповідання на 1931/2 р. такі: президентів 3, віцепрезидентів 3, світських членів консисторій 9, духовних членів консисторій 7, прокуратор 1, начальників консисторських канцелярій 2, помічник начальника консисторської канцелярії 1, секретарів консисторій 2, архівар 1, денникар 1, канцелістів 3, возьних 3, суперінтендентів 39, суперінтенд. вікарій 1, сеніорів 4, пасторів парохіяльних 370, пасторів філіяльних 116, адміністраторів 7. Разом: 573 осіб.

Накінець два віроісповідання нехристіянські: Мойсеєве й Магометанське.

На Мойсеєве віроісповідання в прелімінари буджету Міністерства В. й О. на 1931/2 р. призначено квоту 242.432 зол. В порівнанню з 1930/1 р. нема ніяких змін, а в порівнанню з замкненням рахунків за 1928/29 р. квота та о 27.989 зол. більша. На ту квоту складаються такі дві позиції: 1) підмоги для віроісповідних інституцій 120.000 зол., 2) державний семинар для учителів Мойсеєвої релігії у Варшаві 122.432 зол. Етат згаданого семинара числить 9 осіб.

На магометанське віроісповідання в прелімінарі буджету Міністерства В. й О. на 1931/2 р. вставлено 76.956 зол. (в 1930/1 р. стільки само, а замкн. рах. за 1928/29 р. 64.000 зол.). В тім: особові дотації 51.956 зол., річеві видатки віроісп. інституцій 3.000 зол., підмоги і стипендії 7.000 зол., будівельний фонд 15.000 зол.

Особовий етат магометанського віроісповідання на 1931/2 р. такий: муфті 1, члени колеґії 4, імамів 17, муезинів 15, секретар колеґії 1, возьний 1. Разом: 39 осіб.

Так представляються віроісповідання в Польщі в світлі прелімінара буджету Міністерства В. й О. на 1931/2 р.

Перше, що впадає в око при розгляданню прелімінара віроісповідного буджету Міністерства В. й О. на 1931/2 р. се його відношення до прелімінара цілого буджету згаданого Міністерства. Відношення се таке: 26.026.994 і 447,605.603. Отже віроісповідний буджет се тільки 5.81% цілого буджету Міністерства В. й О. — менше ніж 17-та його частина. Чи така вже скромна роля релігії й Церкви в культурнім життю населення Польщі?

А далі: відсоткове відношення поодиноких віроісповідань в Польщі і видатків на них. Як виказує остання загальна перепись у Польщі з 1921 р., відсоток поодиноких віроісповідань у ній такий: римо-католиків 63.8 процент, греко-католиків 11.2 проц., православних 10.5 проц., жидів 10.5 проц., протестантів 3.8 проц., інших 0.3 процент. Коли счислимо римо-католиків і греко-католиків разом то одержимо рівно 75 процент всього катол. населення в Польщі. Порівнавши відтак отсей відсоток католицького населення з відсотком видатків на католицькі віроісповідання взагалі, слід ствердити, що видатки на католицькі віроісповідання в порівнаню з іншими відсотково навіть дещо вищі ніж відсоток самого католицького населен-

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові.
887 5–12

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 10-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48

ня. На жаль одначе, в прелімінари віроісповідного буджету Міністерства В. й О. не відмічено окремо видатків на поодинокі католицькі обряди як такі. Тільки деяке поняття про те відношення дають етати поодиноких католицьких дієцезій — числа духовних осіб у них.

І тут слід ствердити слідуюче: на поверх 3,000.000 гр. кат. населення в Сх. Галичині прелімінар віроісповідного буджету Міністерства В. й О. на 1931/2 р. виказує всього 2428 осіб гр.-кат. духовенства в трьох східно-галицьких гр. кат. дієцезіях, тоді як на ок. 1,000.000 римо-кат. населення в Сх. Галичині прелімінар той виказує 1502 особи рим. кат. духовенства в двох східно-галицьких рим.-кат. дієцезіях. Отже хоч гр.-катол. населення в Сх. Галичині є 3 рази більше, ніж населення римо-катоол., то гр.-катол. духовенства є тільки 1½ рази стільки, що римо-катол. духовенства в Сх. Галичині. Значить: греко-католицьке населення в Сх. Галичині під оглядом числа власного духовенства знаходиться в 2 рази гіршім положенню, як східно-галицьке населення римо-католицьке.

Хто дбає той має. Хто обезпечує своє життя в Товаристві

8-28 **„КАРПАТІЯ“** 874

той забезпечує перед нуждою свою родину, жінку та дітей. Чи Ви вже подбали про це?

Де найдорожша адміністрація?

Львівський „Глос“ в ч. 18. пише, що найдорожша адміністрація у Львові й наводить такі числа з „Матеріялів до проєкту мешкального закона“, виданих мін-ом публ. робіт: Львів видає на адміністрацію 6,640.000 зл., коли двічи більша Лудзь видає 5,925.000, Вильно 2,080.800, Люблин 1,104.600, а 4 рази більша від Львова Варшава 17,675.000. Се тим більше дивне, що адміністрація коштувала Львів ще в 1926 р. 2,859.000 зл., а в 1900 р. (рік великого розросту міста) 947.000 корон. На просвіту видає Львів лиш 1,533.000 зл., Лудзь 4,113.000 зл., Вильно 1,151.000 зл., Варшава 15,451.700 зл. На публ. здоровля видає Львів 2,740.900 зл., а далеко менший Краків 2,632.00 зл. Словом — Львів видає найбільше на непродуктивні цілі. В обтяженню населення Львів стоїть на 1-ім місци, бо в р. 1930/1 на голову припадало тут 336.90 зл. тягарів, у Варшаві 277.98, в Лодзі 110.67.

Маленький фейлетон

Піст се найліпший лік

Піст має не тільки релігійне значіння. Він буває найлучшим ліком. Вже у звірят видно інстиктовний нахил до щілковитого посту в часі коли вони хорують на жолудок. У людий хорих пр. на острі диспептичні забурення повний піст протягом 24—36 годин викликає просто подиву гідні наслідки, а саме приводить хорих зовсім до здоровля. Не треба забувати, що браком апетиту сам жолудок домагається відпочинку. Тимчасом люди якраз тоді вживають усяких штук, щоб тільки накинути харч, хорому жолудкови. В часі острого посту треба значно зменшити також принимання плинів. Коли мучить спрага, вистарчить трохи содової води з кількома кроплями щитрини, або потягнути край язика пластинкою щитрини. (З німецьк.).

За католицьку „Рідну Школу“

(Відповідь на замітку в „Н. Часі“).

У нашому цінному час. „Нов. Зорі“ поміщено моє „писання“ „За кат. „Рідну Школу“. На це „Новий Час“ в ч. 28. в „Огляді Укр. Преси“ цензуруючи нашу „Нову Зорю“, жадає „реальних доказів, що „Р. Ш.“ досі не була ведена в католицькім дусі“. Таке жадання можнаби пропустити мимо, якби це не стало підкладом закидів на зїзді; мовляв: „Пишуть на вітер“.

І я відповідаю. Перше скажу, що п. цензор поробив не конче ясні і не конче правдиві заключення з мойого писання. Я не робив в моїй статті закидів „Р. Школі“, а писав лише про мої спостереження і бажання, щодо д а л ь ш о ї праці „Р. Школи“. Робити викиди „по часі“ — я уважав за невмістне і перед зїздом „Р. Школи“, щоб це дійсно не виглядало на боротьбу. Але і не прийшло мені на думку, що мої кінцеві слова в статті — „За таку „Рідну Школу“ будемо боротися і таку своїми трудами і жертвами при Божій помочи збудуємо“ — аж в такій степени неподобаються п. цензорови з „Н. Часу“, що він буде примушений жадати „конкретних прикладів“ — що в „Рідній Школі“ досі не було католицького духа, се моє писання уважаючи пустим — „от так для роблення вітру“ — назве його таким заголовком.

І ось „конкретні приклади“:

1) П. цензорови знаний відзив у „Н. Зорі“ ч. 19. з 15. с. м. „Про Українські світські установи“, де ВПреосвящ. Кир. Григорій, станиславівський Епископ Ординарій в своїй відозві до духовенства з 8. грудня 1928 р. ч. 7938/IV з болем серця виказує на конкретних прикладах нетільки акатолицькість, чи антикатолицькість „Р. Школи“, але формальні кпини тих, що вели тоді „Р. Школу“, зі всего, що не то католицьке, але навіть християнське. Бо чиж плян праці „Р. Школи“ був згідний з духом християнської моралі й етики, коли представник Ординаріяту, якого Епископ пише такі сердечні слова про „Р. Школу“: — „нам треба рідних шкіл, і цілий нарід повинен з послїднього спромогтися, щоб ті школи розвивалися і п р о ц в и т а л и“... змушений резиґнувати зі свойого уряду делеґата! А се, що пише другий наш Епископ про делеґата „Р. Школи“ п. Ясінчука в Америці (тамже — „Н. З.“ ч. 19)! Хто знає, що за душа і серце Епископа ВПреосв. Кир Константина Богачевського (того Епископа, що будучи пароxом катедри в Перемишлі за свої н а ц і о н а л ь н і переконання був мучений, вязнений і руганий по перемиських тюрмах і в Домбю), той певний того, що пишучи свої заміти про тактику делеґата „католицької“ — Головної Управи „Р. Школи“, пише їх кровю серця, саме для направи „Р. Школи“.

2) Чи знає п. цензор рогатинську ґімназію Р. Школи, яку створив і якій все своє майно віддав бл. п. о. шамб. Стефан Городецький, парох Вербиловець тоді, як її директором був п. А. К., який виховуючи молодь „в католицькім дусі“, так її виховував, що творилися майже „ради“ учеників. А як високо стояла християнська мораль серед молоді, знає про це ціла Рогатинщина. В додатку най прочитає собі п. цензор з „Н. Часу“, „Раби“ п. О. Тур — професора тієї ґімназії — де він прямо висміває неодин і неодно з того „раю“, і нехай спитає кого будь з Рогатинщини, що признає себе бодай християнином, то буде мати реальні докази, як та ґімназія Р. Школи була ведена, чи в католицькім дусі. Якби Кураторія не змушувала своїми приписами, щоб по школах були години гр. кат. релїґії, то певно булиб усунули в деяких наших школах науку релїґії. Хто знає, як промовляв тойже п. директор і йому подібні пани за нашої державности в 1919 р. в Станиславові в нашім соймі саме „за релїґією“ в наших школах, той сміло може сказати: „Святі слова Впреосвящ. Епископа Кир Григорія що до Р. Школи!“

3) Чи знає п. цензор з Н. Часу, що діялося в Золочеві, де директором Р. Школи (народньої) був п. Лисецький, що на спілку з пок. Калиновичем перетворював ту школу на „селянсько-робітничо-інтернаціональну“ і торощив усі наші установи по наказу товаришів з Москви, а на зборах Р. Школи (коли ті збори взагалі можна було назвати зборами) делеґати й між ними сам тодішний голова Головної Управи п. Тер. хотів „угодово“ ладнати справу замість заняти ясне становище. А від голови рибу чути. І такий директор вів школу „в католицькім дусі“ — ?! Про це можна богато написати.

4) Чув п. цензор на всіх зборах у Львові Р. Школи в 1928 — і кооперативних і просвітних (по я йсто сам на тих всіх зборах бачив) як деякі „товариші“ професори Р. Шкіл на спілку з „товаришами“ наймленими з улиці — відчитували „свої заяви“, перенятi радянським духом — лише на це, щоб показати, якими вони хотять мати і Р. Школу і Просвіту і прочі укр. світські установи. А як такі „педаґоґи“ виховували молодь?! В якім дусі? Чи католицькім?

А впрочім щоб віруючі маси змінили своє переконання про дотеперішню працю в Р. Школі — (а дуже хотівби мати инше переконання і я і мабуть усі, кому дорога Р. Школа і її праця — та наше молоде поколїння), то прошу п. цензора з „Н. Часу“ щоб подав мені бодай кілька примірів, що десь в рідній школі (поза золоч. ґімназією, де був директором Впр. о. Дир. Хм.) бачив виховання молоді дійсно в католицькім дусі, доказуючи свої твердження примірами.

Хоч з огляду на визначення зїзду Р. Школи на день 25. с. м. то є на середу, де після нашого обряду по всіх церквах відправляються вечером поклони і наше сільське духовенство не буде могло взяти участи в тім зїзді, головно в тих місцевостей, де є лиш оден священик, то — думаю — в дискусіях на тім зїзді викажуть свої погляди що до праці Р. Школи на будуче наші католицькі делеґати так світські як і духовні зі Львова і з краю. Їм доля Р. Школи дорога — і важна, бо це праця над будучим рідного народа, над нашим найцінніщим, бо над його душею. **о. Н. М-ів.**

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 25—50

Всі навчають инших терпіння, та мало є таких, що терпіти хочуть. А слідби тобі бодай щось менше з радістю витерпіти для Христа, коли стільки таких, що й більші прикрости терплять задля світа (Тома Кемпійський).

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

ПРО ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ПОЛЬСЬКІЙ ДЕРЖАВІ

ГРИГОРІЙ ХОМИШИН

Божою Милостю і Святого Апостольського Римського Престола благословенням
ЕПИСКОП СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ
всім людям доброї волі

Мир о Господі й Архипастирське благословення! Слова св. Письма: Коли Бог не збудує дому, надармо трудяться будівничі: **„Ѩще не ГдЪ созиждетЪ дóмЪ, всѣ тр8дѝшасѧ зиждущіи“** (Пс. CXXVIII. 1.) — відносяться не тільки до будови звичайного дому, але до всякого діла, як в життю одиниць, так в життю суспільности. Се дотичить тим більше будівлі народної й державної. Мужі як будівничі народної чи державної будівлі мусять у своїх трудах і плянах руководитися надприродними і природними Божими правами й етикою, бо тільки ті засади і права незломні й непохитні. Вони єдино можуть бути трівкою основою, на якій може безпечно спиратися життя народу і будівля держави.

Коли вглянемо в історію українського народу, то мусимо признати, що в будуванню його держави не доставало тої кріпкої і тревалої основи. Візантійство, з котрого ми зродилися і зросли, не витворило у нас правдивого авторитету як також його пошани і послуху для нього та заразом не відродило внутрішнього духового життя і не збудило висших ідей. Се головне наше лихо, се хронічна наша слабосильність, котра зловіщо відбивається на історії нашого народу. Хотяй не бракувало у нас великих і талановитих мужів, хотяй наш нарід обдарений такими гарними прикметами, то головне його лихо — анархія — не давало йому закріпити своєї держави, однаково: в часах княжих, козацьких і наших. Безчисленні вороги нашого народу видихалися й миналися, але той оден його ворог, анархія, все оставав.

Возьмім послідний зрив нашого народу до будови своєї держави під конець світової війни. Всі обставини вказували на се, що була можливість створити свою державу. Малі і маленькі народи осягнули свої суверенні держави, а наш сорок-міліоновий нарід остав розбитий і розшматований поміж инші держави та кинений на поталу. А чому? Бо тут якраз вийшла на яв наша духова анемія, тут якраз ярко зазначився брак примінення в життю засад віри й етики і в слід за тим не було у нас сильного й мудрого авторитету, як також не було загального, з ідеї випливаючого, послуху і посвяти. До голосу дійшли демагоги, верх взяли деструктивні елементи, які, хотяй ще не була збудована своя держава, вже виповіли війну Богу! І сповнилися на нас слова відвічної Правди, що як Бог не збудує дому, надармо трудяться будівничі.

А коли ми не збудували своєї держави, то та частина українського народу, яка опинилася під польською владою, — прочих частин в инших державах у нинішнім письмі не беру в рахубу, — повинна була поважно і розумно зрефлектуватися і заняти становище, яке бодай сяк-так уможливлялоб його істнування й розвій. Були хвилі і нагоди, коли ми могли осягнути певні користи і полекші, однак наші верхи немов осліплені станули на точці непримиримости. Ми станули і досі стоїмо на становищі неґації, національної горячки, демаґоґії і поносимо з кождим днем великі страти, а польським державним чинникам і польській суспільности даємо притоку і нагоду до примінювання тим більшої безоглядности супроти українського народу. А прецінь простий розум каже, що ніяка держава на світі не може толерувати, й тим більше жичливо трактувати горожан, які не хотять признати, або підчинитися її власти. Тим способом ми стративши свою хату, хочемо позбутися й останків майна, яке ще нам остало.

Рівнож природний розум каже, що коли маємо проти себе побідного і переможного противника, то булоб доказом великого нерозуму ставати з ним до боротьби. Потвердження сего знаходимо в словах Ісуса Христа, котрий каже, що всякий цар, маючий воювати з другим царем, перше розважує, чи може зачати війну, маючи десять тисяч війська, коли противник має двацять тисяч. А коли побачить, що се неможливо, тоді наперед висилає прошення о мир. — (Лук. XIV. 31—32). Якже інакше поступили ми, коли не маючи навіть амуніції, відкинули мир, який нам предкладали найсильніші держави світа!

А ще ясніше в нинішнім нашім положенню повинно нам присвічувати світло віри, котра каже, що нічо і нігде не діється без Божого Провидіння. Долею поодиноких людий як і цілих народів кермує Божа рука. Суди Божі нераз для нас укриті, але всі вони оправдані і справедливі. Бог після найбільшої мудрости і найточнішої справедливости одні народи підносить, другі понижає, а дипльомати чи політики се тільки оруддя, котрими Боже Провидіння послугується в своїх плянах кермування народами.

Коли ми стратили свою державу і свою власть та опинилися в иншій державі і під чужою владою, то ми повинні зрозуміти, що се для нас допуст Божий і що сю хотяй чужу власть мусимо признати, бо нема власти, яка не булаб від Бога. **„Нѣсть бо власть, ѩще не ѿ Бг҃а“** (Рим. XIII. 1) без огляду, чи та власть призначена для підчинених на кару або покуту, чи на добро і двигнення. І тій власти мусимо підчинитися, оскілько вона не домагається ломання права Божого, природного або надприродного.

І тому наше неґативне становище супроти польської держави, хотяй для нас чужої, не відповідає вимогам ані простого природного розуму, ані віри й етики, а нам обезсиленим приносить великі страти і шкоди.

А вже рішучо треба осудити, як се всі наші Епископи й зробили минувшого року у спільнім Пастирськім Листі, — всякі саботажі й тайні орґанізації, — хотяйби вони повставали й ділами в імя патріотизму і національної ідеї. Їх саботажні вчинки не можна назвати геройськими, хотяйби вони були доконувані з пожертвуванням власного життя, бо вони неетичні. — „Omne bonum ex toto, malum ex quacumque parte“. — Щоби вчинок був добрий, мусить бути сам в собі добрий, середники морально дозволені і ціль благородна. Коли одного тільки не достає, вчинок є грішний, морально злий. Хотяйби ціль була найкраща, але як середники або сам вчинок в собі грішний, ціла справа морально зла і потягає за собою злі і нераз дуже гіркі послідовности.

Звичайно в такі саботажі дається замотувати молодіж, бо вона дуже вражлива на всякого рода несправедливости, а не маючи досвіду і зрілої розваги, руководиться чуттям, дається легко пірвати до небезпечних акцій. Кілько через се зломаних і змарнованих молодих душ! А прецінь молодіж то будучність і основа сили і могутности народу. Найбільший ворог нашого народу не може йому завдати більше кривди, як втяганням нашої молодіжи до сего рода вчинків. Бо якаж користь для нашого народу з саботажів? Очевидно — жадна. Та припустім, що тими саботажами чи їм подібними вчинками ослабиться чи навіть розвалиться польска держава, то чи ними збудується українська держава? Ні! Такими починаннями не твориться держава. Тільки сліпий не бачить, що для будови держави важніші діла позитивні ніж неґативні. Таж маємо приклади таки в нашій історії, що хоч або ми або инші історичні події розвалили держави, до котрих ми належали (як при кінци 18. ст. польську державу, а на поч. 20. ст. австрійську й російську), — то трівкої української держави ми не вдержали. А чому? Бо ми не були позитивно підготовані до власної держави. Та припустім навіть, що тими саботажами стане своя держава, то чи та держава буде могла остоятися й успішно розвиватися? Ні! Бо витвориться анархічно-конспіративний систем, який буде продовжуватися і проти власної держави, навіть проти тих, котрі тепер той систем управляють і той систем розвалить власну державу. Ах, ради Бога, з любви до свого народу, за ніщо в світі не дозвольмо ломати душі нашої молодіжи! Не убиваймо народу в його коріни, не поповняймо самогубства на собі! Молодіж наша най учиться, най працює, най гартується, най виробляє в собі сталевий характер, бо тільки з такої молодіжи можуть вийти сильні мужі, які можуть бути вправними і мудрими керманичами долі свого народу і держави.

Вкінці треба звернути увагу, що сего рода тайні орґанізації й саботажі може якраз на руку шовіністичним чинникам польської суспільности, щоб мати притоку до більших репресій, а перед заграницею оправдання.

Чи може хтось бути такий наївний і вірити, що державні орґани нічо не знають про тайні орґанізації і їх рухи? Чи не можна припускати, що власть може якийсь час спокійно приглядатися і толерувати саботажі в тій ціли, щоби в даний пригідний момент вихіснувати се і вдарити цілою силою? І що ми тоді зискуємо? Чейже голоси заграничної преси нам полекші не принесуть, а постороні держави можуть тільки зазначити для нас плятонічну симпатію і то остілько, оскілько вимагає їх державний інтерес. Посторонна держава, ворожо до Польщі настроєна, може нарочно підсичувати фермент між нами та відтак вихіснувати наше невдоволення і на весь рот кричати о наших кривдах, але вона робить се у власнім інтересі, бо хто зна, якби вона сама зазначила свій пястук над нами, колиб ми знайшлися під її владою. А вже чистий глум над нами перфідна оборона большевиків, які самі нищать наш нарід на Великій Україні.

*

Но хотяй не можна провин і промахів з нашого боку оправдати, однак коли розважимо всесторонно основу, на якій вони зродилися, коли приглянемося обставинам, які до них причинилися і коли розсудимо справу обективно, взявши під увагу відношення і поведення польської сторони, то наші провини і промахи являться в не так дуже разячім світлі. Навіть ті саботажі і тайні орґанізації, хотяй осудження гідні, окажуться як відрух конвульсійних судо-

рогів потопаючого чоловіка, пірваного виром на глибінь води, без огляду чи він сам кинувся в ту глибінь, чи його захопила рвуча филя.

Не дасться заперечити, що є всякі познаки, які вказують, що шовіністичні чинники польської суспільности прямують до того, щоб нас Українців по можности знищити. Ба, такі змагання слідні навіть серед загалу польської преси без огляду на партії, які вона заступає. Недавно один з головних польських діячів виразно домагався в пресі асиміляції всіх народних меншостий в польській державі, отже й української. Українці в польській державі трактовані майже як горожани другої кляси, немовби були виняті зпід права. Нам не вільно навіть називати себе, як ми хочемо. Польська держава побирає від нас Українців податок майна, а на випадок війни й податок крови, але по мачошиному сповняє зглядом нас свої обовязки, а передовсім в справі виконування і примінювання обєктивної справедливости. Здається традиційне „prawem i lewem“ досі ще не перевелося. Не виконано супроти нас не тільки міжнародних зобовязань що до автономії, але навіть ухвал польського Сойму, нпр. що до так званої воєвідської автономії, котра як тепер істнуюча є радше пародією. Українці завсігди виходять за коротко. До урядів для них тяжкий приступ. Їх або не приймається або й тих, що є, редукується. На полі державного шкільництва Українці покривджені, а у своїх власним коштом удержуваних установах церковних, гуманітарних і просвітних виставлені на ріжні перепони і шикани. Що до шкільництва то за Австрії мали ми вже досить добре розвинене шкільництво, яких 3.500 народних шкіл, значну скількість середних і сім катедр на львівськім університеті. За Польщі всі наші катедри у Львові знесено, часть середних шкіл розвязано, а з тисячів народних шкіл остало яких 600 утраквістичних.

Що до трактування Поляками наших установ церковних, харитативних і реліґійних і то нашим коштом удержуваних, то для висвітлення подам деякі приміри. З тяжкою бідою і з великими труднощами основується якась захоронка для дітий, в котрій Церквою потверджені і державою признані законниці учать дітий катехізму, дбають про їх виховання та займаються дітьми, коли їх родичі заняті працею поза домом. Тимчасом приходить запит з польського Уряду, чи на се є дозвіл від Шкільної Кураторії, бо та захоронка то „przedszkole“. І на що видумано се „przedszkole“? Так доходить до того, що висші шкільні власти замість улекшувати і скріпляти ініціятиву Церкви або суспільности на тій области, ще утруднюють і перешкоджують.

Або ставити инші приписи і домагання н. пр., чи діти в захоронці мають мештики, чи є приписові столики і крісолка, а навіть як зачуваю, чи є пяніно! На се не знати, чи раменами здвигати, чи обурюватися. Та тут у нас ще не Анґлія ні Америка, а місцевість захоронки то не Лондон ані Нюйорк. Та тут добре, як дитина має ще які такі чоботята, щоб могла зимовою порою піти до захоронки, а тут ще треба мати якісь мештики і фортепян, хотяй нужда свище і грає навіть без фортепяну.

В однім домі законниці власним коштом утримують маленьких опущених дітий і сиріт. Нераз їм в ночи упавші матери під двері підкидають немовлят. Нема де їх примістити, двоє, або й троє мусить спати на однім ліжечку. — Аж тут приходить візитаторка і не питає, чи кожда дитина має що їсти, де проспатися, чи монахині мають з чого ті діти удержувати, але питає, чи кожда дитина має щіточку і порошок до зубів. Алеж порошок і щіточка до зубів ніяк не заступлять хліба і прочого харчу, потрібного для дітий!

І таке діється в установах харитативних, церковних і реліґійних, до котрих удержання держава нічим не причиняється. Не перечу, що дотичні приписи обовязують і польські установи, однак запримічую, що польські установи більше засібні в матеріяльні середники, а кромі сего в польських установах на многі недомагання дивляться нераз через пальці, але в українських ті приписи є часто притокою шикан або навіть заборони. Впрочім ті вибагливі приписи серед нинішної матеріяльної скрути та загального зубожіння виглядають на чисту іронію.

О понижаючім трактуванню нашого духовенства державними адміністраційними орґанами, о шиканах через накладання грошевих кар або арештів за українську переписку з урядами, як також у справах метрикальних, не буду тут ширше розводитися, бо я вже се недавно представив в моїм письмі до духовенства з дня 10. вересня 1930 р. (гл. Вістник Ч. VII.—IX. з 1930 р.).

Не менше вїдаються в душу і до живого дошкулюють поліційні й адміністраційні орґани. Неустанно і на кождім кроці треба стеречися й оглядатися, щоби часом не провинитися проти якого припису, бо зараз грошева кара або арешт. Приписи приписами. Але їх інтерпретація і примінення стають часом прямо невиносимі й густо-часто не відповідають ідеї і почуттю справедливости.

При тім всім український нарід трактований майже як гельоти, котрі мають слухати і платити, а не сміють мати свого питомого розвою, якби їм належалося. Се здається відзиви психіки ще панщизняних часів. Кождий життєвий відрух українського народу, кожде зазначення свого питомого життя і культурного розвою стрічається нераз з боку польської суспільности зависним оком. Дорібок чисто економічний рівнож стрічається з глумливими насмішками, або дається чути: „Nie pozwolić im — се є Українцям — wzmocnić się!“ В польській та до того клерикальній часописи поміщується голос, що Українці тут на своїй земли в Польщі не автохтонами, се є: вони „зайди“! Нас прозвано згірдливо „kabanami“. Коли польські війська ввійшли до Галичини, то майже кожда їх пісня була проти „kabanów“ Йдучи вулицею я сам мав нагоду чути ту згірдливу назву. Та не тільки від польських жовнірів можна було се почути, але також від світських Поляків і навіть від осіб духовних.

Десь Українці поставили памятник в честь поляглих українських борців за волю і долю свого народу, а зараз зчиняється крик в польській пресі: „dzicz hajdamacka, rozpętany bandytyzm“. — Польська суспільність своїх борців за долю свого народу, навіть конспіраторів, поважає і виносить як героїв, як „orły i orlęta“ але по українськім боці уважає се як „barbarzyńskie hordy Ukraińców“. І такі згірдні вислови про Українців читається не тільки в бруковій пресі, але навіть в поважній, консервативній, бо навіть в клерикальній і то монахами видаваній!... Справді, треба героїзму, треба високо піднестися засадами віри й етики понад сего рода людські пристрасти, щоби зберегти спокій духа, щоб не вийти з рівноваги. А сего прецінь не можна вимагати від цілого загалу української суспільности. І тому річ зрозуміла, хотяй етично неоправдана й осудження гідна, що на тлі такої ситуації, що серед таких майже невиносимих для нас обставин могли зродитися тайні орґанізації та саботажі, особливо коли взяти під увагу й зовнішні підбурювання, котрі — річ зрозуміла — все легко приймаються в такій атмосфері. Українська суспільність не реаґувала якби належало а то тому, бо одні боялися терору, а загал не мав і не міг мати впливу на ті орґанізації, бо се тайні орґанізації, а прочі заховалися пасивно, бо виділи і відчували свою незавидну і гірку долю в польській державі. Наше положення то повільне душення і відбирання воздуху так конечного до віддихання і життя.

Ні! Ми не гельоти, ми маємо право до трактування нас як свобідних горожан в конституційній державі. Ми не зайди, ми від віків тут зросли і маємо право користуватися всіми добрами землі, на котрій жиємо. Ми не стадо „кабанів“, але ми люди, сотворені на подобу Божу. Ми також маємо почуття своєї гідности. Ми не „dzicz hajdamacka“ а наше змагання до свого питомого життя і культурного розвою не є „rozpętany bandytyzn“. — Ми маємо природне право до життя і не можна від нас вимагати, щоб ми цілували ту руку, котра нас бє. Навіть розбійника не можна завсіди зовсім осуджувати, бо й упавший розбійник і правдивий бандит може мати в собі ще щось людського і нераз може в нім відозватися придушене і знасилуване почування благородности, якого часом трудно дошукатися у людий чільних, на високих становищах і з гладкими формами товариського поведення. Коли знехтовану і поганьблену Правду до хреста прибито, коли досвідні в письмі і науці особи високої ранґи в жидівській суспільности та вся її інтеліґенція зі злорадністю кпила і висмівала Спасителя світа, умираючого серед лячних мук на хресті, коли зведена й ошукана многотисячна товпа людий підносила затиснені кулаки з погрозами до висячого на хресті Месії, — тоді якраз мав відвагу станути прилюдно в обороні Правди розпятої і всіми опущеної не хто инший, а бандит і розбійник, який голосно закликав: Сей ніякого зла не учинив, **сѐйже ни є̂ди́нагѡ зла̀ сотвори́**“ (Лук. XXIII. 41).

Нехайже чинники польської держави, нехай польська суспільність також зрефлектується і нехай видить вину не тільки по нашім, але також по своїм боці. Нехай не уважає нас виключно за „**dzicz hajdamack-у**“, а прояви нашого життя за „**rozpętany bandytyzm**“, але нехай зверне увагу й на себе, де також не всьо ідеальне. Виключним осудженням українського народу не зєднає його собі польська держава, „пацифікаціями“ його не утихомирить, а собі хісна не придбає. Якраз така „пацифікація“, переведена минувшого року зі всякими її методами, не була в інтересі польської держави. Держава польська зразила собі український нарід, викликала в нім жаль, огірчення і біль. Треба многих літ і великого позитивного зазначення доброї волі з боку польської держави, щоб сей нарід міг позбутися жалю й огірчення, що криється в його серці. Сеї справи не можна легковажити, а кождий реальний і розумний політик мусить з нею числитися. Польська держава не така вже сконсолідована і сильно забезпечена, щоб могла легковажити нарід хотяй в меншости. Нераз малі і незначні причини або обставини рішають про вислід і долю великих справ. Турист, що виходить по стрімких високих горах, нераз корінцеви малого куща завдячує уратовання свого життя, бо якби того корінчика не було, не мавби на чім стриматися перед зсуненням у пропасть. Камінь, на котрий будівничі не звертають уваги, може стати угольним каменем цілої будівлі. „**Ка́мень, є̂гѡ́же не брего́ша зи́ждꙋ́щїи, се́й бы́сть во главꙋ́ ѹ̂гла**“. (Пс. CXVII. 22). Боже Провидіння закрило перед нами будучу долю і не знаємо, яке завдання і яку ролю має відограти один чи другий нарід. Знаємо тільки,

що дотеперішна історія сплела долю одного народу з другим, хотяй та лучність для українського народу спричинила радше траґізм.

А може польські державні мужі і польська суспільність думають, що удасться нас засимілювати, знищити і в сей спосіб позбутися клопоту з нами. Думаю, що се не легка справа в часах національного освідомлення. А вже ніколи не залагодиться сеї справи гнобленням і переслідуванням, бо се якраз викличе просто противний наслідок. Впрочім хотяйби навіть удалося нас згнобити, чи здеправувати й унеможливити наш розвій, то се витворилоби в польськім орґанізмі ятристу рану і затроєну ґанґрину. Подібно висловився один польський діяч-ендек, котрий будучи міністром при одній стрічі зі мною сказав, що Поляки як сильніші, моглиби проковтнути Українців, але се булоб нестравне в жолудку. Від себе додам, що не тільки булоб нестравне, але спричинилоб хоробу, яка може викликати катастрофу. Жерело забите і затамоване або розсадить скалу, або витворить трясавину і багно.

Чи Поляки зрефлектуються і примінять до українського народу методу обєктивної справедливости і жичливости, чи дальше будуть примінювати дотеперішний систем, — вони самі беруть на себе відповідальність. До нас належить подбати самим за себе. Ми мусимо головно і то передусім ужити всіх зусиль, щоб наш нарід був духово здоровий і сконсолідований, щоби праця його була позитивна так, щоб навіть при найбільшім гнеті і поневоленню міг він зберегти свою творчу силу. Знана правда, що нарід ніколи не паде від посторонного противника, але сам через себе. Нарід може бути придавлений століттями чужою державою, може бути гноблений і переслідований, але коли він духово здоровий і збереже внутрішну творчу силу, то перетреває всякі лихоліття і при даній сприяючій нагоді може вповні віджити й розвинутися, подібно як земля в зимі придавлена снігом і ледом знов відживає і родить, коли на весні леди сплинуть і сніги стопляться. А нарід несконсолідований і затроєний духовим розкладом сам через себе паде і стає погноєм для других народів або навіть коли й осягне свою самостійність, — розпадеться.

Три чинники становлять про могутність і грають велику ролю в життю і розвою народу, а іменно: сила мілітарна, фінансова і духова. З тих трох чинників найважніший духова сила і без неї тамті дві не можуть виконувати свого завдання. Ми не маємо ні мілітарної ні фінансової сили, але зате духову силу ми можемо і повинні осягнути. І тому хотяйби наша дотеперішна доля була для нас незнати яка нещасна, ми ніколи не повинні опускати рук і віддаватися зневірі.

Всі після змоги своїх сил маємо взятися до духової будови нашого народу. Передусім маємо подбати за се, щоби всіми нашими починаннями на всіх ділянках нашого життя, руководили засади надприродної віри й етики, бо тільки на них, і то виключно на них, виробляються позитивні, хосенні і тревалі засади і норми всього людського життя і тим самим всього правдивого культурного розвою кождого народу.

Відтак нам конче треба умних, розважних і досвідних мужів, які провадилиб розумну і хосенну політику нашого народу. Се може найболючіша наша рана, що ми ніколи не мали мудрих і розважних політиків, які справно провадилиб керму політичного життя нашого народу. Були у нас і дотепер ще не перевелися такі, що отчайдушно і майже аж до божевілля кричать: Всьо або нічо! Неустанна неґація і нерозумна та уперта опозиція, яка не маючи за собою ніякого опертя, загнала нарід в сліпу вулицю, чи радше в пропасть. Були знов такі, котрі провадили політику сервілістичну, за миску сочевиці, за посади й особисті користи. І таких у нас найбільше. Були вправді й такі, котрі мали чисті руки і добру волю, але не мали розваги, давали пірватися сентиментальности, настроєви хвилі і поповняли промахи з необчисленими гіркими послідовностями.

І брак сеї мудної, чесної і розважної політики завсігди нищив одним махом весь наш національний дорібок, так гірко нераз здобутий. Правдива політика се не широка губа і сильна гортанка до демаґоґічного крику, ані скорі ноги до аґітації.

Правдива політика се велика мудрість, всесторонна і розумна орієнтація, панування розуму й розваги. Правдива політика се не особистий інтерес, але справа загального добра. Тому слушна засада, о якій я чув, висказана словами, що дураки бавляться в політиканьство, а мудрі люди творять і провадять політику.

Може хтось оспорювати мій осуд нашої політики, може хтось оправдувати неудачі нашої політики, як прим. з вини самої української суспільности, але одно мусить мені признати, що у нас ніколи не було політиків і політики, якіб відповідали вповні католицькій ідеольоґії. Густо часто наші політики провадили народні справи з кривдою і навіть зі знехтованням віри і катол. Церкви. У нас під тим оглядом не було й нема рефлексії та примінення. Нехай буде хтобудь і якийбудь, щоб тільки „помагав“ без огляду і без розбору, чи будуть добрі чи лихі послідовности для віри й етики. „Богом чи чортом забута Україна“, сказав за української влади секретар війни в часі одного засідання Національної Ради в Станиславові. І сі слова влучно характеризують нашу політику в її відношенню до віри і реліґії. То значить, що для богатьох наших політиків були рівнодушні засоби — етичні й неетичні, коли їм тільки здавалося, що вони ведуть до цілі. Тимчасом не всьо одно, чи Бог чи чорт помагає Україні. Даремне всяке береження і чування над державою, коли її не береже і над нею не чуває Бог. Коли Господь не хоронить держави, надармо чуває той, котрий стереже, каже Дух св. „**А҆́ще не Гдⷭ҇ь сохрани́тъ гра́дъ, всꙋ́е бдѣ́ стрегі́й**“ — (Пс. CXXVI. 1.). Не всьо одно, чи шануємо і виконуємо Жожі права, чи йдемо за диктатом чорта. І тому на иншім місци каже Дух св., що щасливий той нарід, котрого Володітелем Бог: „**Блаже́нъ ꙗзы́къ є҆мꙋ́же є҆́сть Гдⷭ҇ь Бг҃ъ є҆гѡ́**“. — (Пс. XXXII. 12.).

І тому треба нам мужів, які провадилиб політику нашого народу придержуючись строго засад катол. віри й етики, які стоялиб на ґрунті катол. Церкви так, щоб їх діяльність відповідала точно католицькій ідеольоґії. Мають бути вповні Українцями, але стояти на повнім католицькім ґрунті. Мають бути католиками не тільки в приватнім пожиттю, але також у прилюднім діланню. Заявлятися прилюдно католиком се вправді у нас не в моді, однак хто хоче бути правдивим католиком, той нехай не соромиться й прилюдно се зазначувати цілим своїм поведенням.

Відтак розсудна й реальна політика вимагає, щоб зазначувати також повну льояльність для держави, в котрій тепер знаходимося. Уявляю собі, як Українці читаючи се роблять великі очи і зі здивуванням питають: Як се можливе, щоб серед тих невиносимих відносин, серед яких український нарід знаходиться в польській державі, для неї заявляти і ще зазначувати льояльність і то повну? Так! Не тільки можливе, але се конечне і для нас хосенне. Підчеркую ще раз коротко се, що перше сказано: не Рада амбасадорів, але Провидіння Боже поставило нас, як частину українського народу, під власть польської держави і сему зарядженню мусимо підчинитися. Чому так Провидіння Боже зарядило чи допустило, ми не сміємо Бога питати і потягати до відповідальности. Можемо догадуватися причин як: для опамятання нашого і двигнення, чи для нашого укарання, але домагатись оправдання від Бога, се булоб велике зухвальство. Для нас най вистарчає, що всяке зарядження чи допуст Божий наймудріший, найсвятіший і для нас найхосенніший.

Кромі сего практичний розум каже нам, що стоячи на ґрунті повної льояльности, маємо тим самим право домагатися від держави всіх нам належних і конечних прав до правдивого нашого культурного розвою, а державу спонукувати до сповнення обовязків зглядом нас. Хотяйби нас держава гнобила і переслідувала, то таки маємо завсігди і всюди зазначувати нашу льояльність, однак не по рабськи і по бараньочому, але підносячи заразом голосний спротив: за що мене беш? Бо якраз тоді наш голос протесту буде обоснований, а державі відбереться всяку основу до оправдання. Розвага каже, щоб не датися спровокувати. Вийти з рівноваги се знак слабосильности духа, а чинникам державним дається притоку до тим більшого і сильнішого наступу на нас. Сильніший нераз тільки чекає на се, щоби слабший противник вийшов з рівноваги і промахнувся, бо тоді має нагоду і притоку тим сильніше на него напасти і його вдарити. Рішучо доходити свого права, відважно боронитися, се наш обовязок, але в леґальний спосіб, заховуючи повну льояльність, розвагу і рівновагу духа. Льояльність для держави зовсім не перепинює навіть поборювати правительственні чинники, колиб вони надуживаючи свого становища ломали справедливість, або ворожо виступали проти Церкви, віри і реліґії.

Я посунуся ще дальше і то на здивування може самих Поляків, а на ще більше обурення Українців, а іменно, що наша льояльність має до того стреміти, щоб польська держава була сильна і забезпечена, але заразом справедлива, а се послідне то conditio sine qua non. А чому? Бо сего домагається інтерес і добро самого українського народу. Коли держава сильна і в добробуті та притім справедлива, тоді кождий нарід почувається в ній добре, має всі дані до свого життєвого розвою і приспособиться до своєї власної держави, коли політичні обставини на се позволять.

Уявім собі, що одного дня зненавиджені Українцями Поляки від нас забираються і нас самих лишають. І що тоді з нами діється? За кілька годин приходять зза Збруча хмари большевиків, які замкнуть наші церкви й обернуть на доми забави або розпусти, духовенство й інтеліґенцію по части вистріляють, по части вишлють на Соловецькі Острови, а сам нарід згноблять і убють в нім всьо, що людське й учинять з него щось гіршого, ніж худоба. А що торкається селянства, основи нашого народу, то большевики завелиб державну панщину: відобралиб землю селянам, котрі мусілиб обрабляти колись свою землю як наймити для держави і та держава виділювалаб їм з плодів їх власної праці голодні пайки, як се вже роблять бельшевики на Великій Україні. А колиб не прийшли большевики, то занялаб нас инша держава. Дуже сумніваюся, чи булаб у ній лучша наша доля.

Сяк чи так ми таки опинилисяб у чужій державі, бо ми не змоглиби створити так сильної держави, яка моглаби припинити наїзд сеї чи другої сусідки. Ми не маємо відповідних державних мужів, ані відповідного цілого державного апарату. Нехайже добре застановляться ті, котрі постійно стоять на точ-

ції неґації та в фантазії будують українську державу. Створити державу дуже тяжко, а ще тяжше нею управляти. Се показалося ясно, коли була нагода осягнути свою власну українську державу. Та ми не були ще приготовані і тому мимо тілько міліонного українського народу наша держава розпалася, підчас коли маленькі народи осягнули свою суверенну владу.

Дивімся на Поляків. Вони мали вже вправних і спосібних мужів у заграничній і внутрішній політиці, як також на всіх прочих ділянках державних, а однак коли станула польська держава, які тут виринули труднощі, як досі ще деструктивні елементи нею потрясають, як досі діються ріжні неусталені експерименти, як сектанство точить її організм, а партійні тертя спричинюють заколот, замішання і фермент.

А що казати про нас? До сего не вистарчать руки, котрі бралиб, ані кишені, котрих ховалиб, ані також широкі губи, котрі кричалиб, але треба мудрих і розважних умів, чистих рук і благородних душ.

Апостольський Візитатор, покійний Дженоккі, котрий бував у світі та приглядався життю-буттю неодного народу, візитуючи нашу церковну провінцію 1923 р., скоро зорієнтувався що до нас і в розмові зі мною зі співчуттям висловився тоді в довірю, що тепер по його смерти можу прилюдно висказати, а іменно: „Ucraini nondum sunt maturi ad regendum". А був се чоловік для нас дуже прихильний, хоч наша недозріла преса зробила йому неоден неоправданий докір і кривду. Не будьмо наївні, як та ґаздиня, котра несла до міста молоко в збанку на продаж і по дорозі фантазувала, як вона з гроший узискаших з продажі молока доробиться своєї хати і збудувавши у своїх мріях хату яж підскочила з радости. І в тій хвилі молоко вилялося зі збанка, а хата в фантазії щезла як миляна банька.

Отже запитають Українці: маємо позбутися ідеї нашої самостійної держави і вічно маємо Полякам служити? За ніщо в світі. Нарід, котрий зрікається ідеї і надії своєї суверенної держави, сам себе заперечує, він не варт на світі істнувати. Ми не сміємо зречися ідеї власної держави, але не сміємо також її будувати тільки в фантазії, без відповідного приготування і без відповідних сил, бо се булаб тільки смішна наївність. Мудра і реальна політика не руководиться фантазією будучности, але робить те, що тепер наказує конечність, що можна тепер в даних умовах зробити і на що позволяють теперішні конечні обставини. Будучність перед нами закрита і до нас не належить, але наш обовязок виконати се, що наказує теперішність. Стараймося дорослятися і сили свої консолідувати так, щоб ми були приготовані на ту хвилю, коли годинник історії вибе годину народження нашої держави. Горе нам, коли нас заскочить неприготованих, бо станеться з нами ще щось гіршого, як сталося при кінці світової війни. Коли однак будемо приготовані, а Боже Провидіння зарядить, щоб була наша власна держава, тоді будьмо певні, що наша держава стане, хотяйби не тільки Польща, але навіть цілий світ противився. — Чи та наша держава буде в союзі з польською державою чи осібно для себе самостійна, не наша річ тепер тим журитися. Не знаємо, що в собі криє будучність. Цілий Схід то великий сфінкс. Може з большевицького попелу і згарища збудяться нові народи і нові держави, зглядом котрих так Польща як і Україна мають відограти визначну ролю.

Чую ще одно питання, а іменно: що станеться з ідеєю Соборної України? Справа ся для нас дуже дразлива і заразом зловіща. Наддніпрянську Україну трактуємо радше з боку сетиментального перечулення і фантазії, ніж в її реальних і позитивних основах. Хоть яка вона числом велика, однак не має ще вироблених і сконсолідованих сил, конечних до будови держави. — Ми задивилися в Соборну Україну немов у фантом і через те ніякої України не уратували і всьо у себе загирили. Ратуймо перше себе, а коли самі двигнемося, то й Україні допоможемо. Зрозуміймо се добре, що наша Галичина має бути Піємонтом для України.

По розваженню всього дотепер сказаного треба признати, що всі наші змагання і ціла наша політика мусить йти иншою дорогою, ніж дотепер. Мусимо також признати, що нам треба мужів, які провадилиб політику нашого народу реальну і позитивну і які числилисяб з дійсними конечними обставинами. Як вже попередно сказано, вони мають в повній любві до свого народу стояти на позитивнім ґрунті катол. ідеольогії та заразом зберігати повну льояльність для держави, в котрій тепер знаходимося. Їх політика не сміє бути вузкоглядна, сервілістична, масненько-хитра, продайна, але зі всесторонною орієнтацією, поважна і розважна, для загального добра народу, достойна і наскрізь чесна. Вони мають дати початок і зробити пролом в тій нашій вузкоглядній, загумінковій, загонистій та зарозумілій дотеперішній політиці. Вони мають виступити з ясною програмою, зачеркнути точні витичні лінії своєї політичної діяльности і послідовно її реалізувати. Вони мусять бути приготовані на многі і сильні упередження, підозріння і перепони, як се у нас звичайно бувае. Однак не сміють зразитися. Без жертви і терпіння ніяка добра і хосенна ціль не осягається. Рівнож нехай зрозуміють, що на се треба часу, заки справа та скристалізується і набере сил і значіння. Нехай їх буде мало, нехай буде кількох, але витревалих і свідомих свого завдання, бо не в численній масі, а в ідеї сила.

У всіх наших змаганнях до двигнення нашого народу, і тим самим до провадження мудрої, реальної і хосенної політики має помагати також преса. Але якраз тут показується жерело цілого нашого нещастя. Преса, ще раз кажу, преса, головно завинила в нашій злощасній долі. Вона створила той демаґогічний і деструктивний напрям і ту хаотичну анархію всякого рода звідних кличів. А що ще гірше, вона під оглядом віри і релігії защіпила в народі лібералізм і релігійний індиферентизм тай навіть атеізм. — Бо вся наша світська преса, то або ліберальна, або сельробівська, себто большевицька. Католицька преса у нас не в моді, не має заінтересування, її поробюють. Ми досі не здобулися на щоденний католицький часопис, хотяй нас є майже чотири міліони Українців католиків, бо православних Українців тут не береться в рахубу. А вже просто скандал, що декуди наші католицькі священики рішають бойкот католицького часопису, як се сталося на двох деканальних зібраннях тут. церковної провінції. Як ґриби по дощи ростуть у нас часописи всякого рода деструктивного напряму і ніде не чути протесту, ніде нема бойкоту, а тут католицький часопис солею в оці і то навіть деяким католицьким священикам! Ось біль над болем, ось доказ, як ми глибоко зсунулися в пропасть!

Но й сим не треба зражуватися. Добрий і хосенний напрям мусить звільна, але солідно і послідовно промощувати собі дорогу, а то тим більше, коли зважиться таке велике у нас духовне затемнення. На се треба літ тяжких зусиль, треба самозаперечення і посвяти одного, або двох і навіть трох поколінь. Однак початок треба зробити й основу конче положити.

*

З цілою рішучістю застерігаюся проти всяких підозрінь і посуджувань, немовби я се нинішне письмо написав як оферту для Поляків. В моїм життю я старався по моїм силам йти простолінійно. Популярністю в моїм життю я не тішився, а тепер на старість дбати за популярність також не думаю. Дбання за популярність і жажду популярности уважаю за найбільшу небезпеку для Епископа. Популярність може Епископа запровадити у більшу неволю, ніж вязниця. Може його обезсилити і вчинити неспосібним до його діяльности як Епископа і до поширення Божого царства в людських душах. Я незмірно вдячний Господу Богу, що мене досі ощадив від погубної сіти популярности сего світа.

Впрочім сам зміст сего мого письма зовсім не надається на позискання популярности ані з боку Поляків ані з боку Українців, хотяй я старався обективно сказати правду одним і другим. Полякам, щоб не мали себе виключно за упривилеєних, щоб не трактували український нарід зі злословим і доскулюючим та провокуючим презирством, щоб не замикали йому віддиху конечного до його життя і щоб не примінювали до него „пацифікацій" зі знаними методами, бо через гноблення і переслідування не тільки не утихомирять українського народу, але ще більше собі зразять. Si vis amari, ama. Ходило мені о се, щоб Поляки зрозуміли, що Українці хотяй в меншости можуть помогти або зашкодити польській державі, та що інтерес українського народу се також інтерес польської держави. Історія сплела оба народи не на се, щоби взаїмно себе побивати, ненавидіти і нищити, але щоб уладнати по справедливости взаїмні відносини і сповнити велику місію, яка на Сході чекає оба народи.

Для Українців написав я се письмо, щоб дати можність виходу з сліпої вулиці, в яку загнала їх дотеперішна політика, та ціла їх діяльність.

Знаю, що многі між Українцями нарікають на ті невиносимі і заострені відносини між Поляками й Українцями, а бояться явно з тим виступити. Тому мав я відвагу забрати голос в тій справі, щоб людям доброї волі в українськім народі дати можність вийти з їх дотеперішного пасивного становища і забрати голос та явно сказати: дальше так бути не може. З другого боку хотів я сим моїм письмом ступити оружіє деструктивним і невідповідальним чинникам, яких отчайдушна діяльність український нарід не тільки досі не двигла, але спричинює необчислимі шкоди і навіть провадить в пропасть.

Словом, я бажав сим моїм письмом кинути сніп світла на ту памороку, яка залягла душі Поляків і Українців і дати спроможність розвязки в тій замотаній і невиносимій ситуації. Під тою розвязкою однак я не розумію сю у нас ненависну угодовість, чи хвилевий політичний компроміс, але тревале уладнання відносин, як сего вимагає обективна справедливість. Українці мають бути вповні льояльними горожанами польської держави, а знов польська держава має вповні сповнити всі їх слушні і правні домагання національні і культурні. — І тому моє письмо не зміряє до створення тільки хвилевої політичної конюнктури, але радше дає сталі вказівки політичної діяльности на тепер і на завсігди, без огляду чи ми булиб у польській чи якій иншій, чи малиб свою самостійну дрежаву, бо при написанню я руководився не тілько теперішними обставинами, але головно і передусім засадами віри, совісти й етики.

Сим також не хотів я особисто і безпосередно анґажуватися до політики. Становище моє як католицького Епископа мені на се не позволяє. Моїм обовязком є з прислугуючого мені права й уряду католицького Епископа стояти на сторожи і чувати, щоб і в політиці були збережені засади катол. віри й етики. Я завсігди старався стояти осторонь від політичної акції. Змістом моєї цілої політики є молитва Господня:

Отче наш. І власне зміст сеї політики подиктував мені відозватися сим нинішним моїм пастирським листом без огляду на те, чи мене стріне признання чи негодування. Вже через край бухнула обопільна ненависть і щораз глибше вїдається в маси. А та взаїмна ненависть до добра не доведе і коли ще далі буде розвиватися, то мусить скінчитися катастрофою народу і Церкви. Як хибна політика доводить до катастрофи не тільки нарід, але й його Церкву, маємо на очах яскравий доказ — Росію. І тому видячи сю грізну і застрашаючу ситуацію я не міг мовчати.

Вкінці підчеркую, що я написав сей пастирський лист для людий доброї волі, з котрими най буде благодать Господа нашого Ісуса Христа, любов Бога і Отця і причастіє св. Духа. Амінь.

Дано в Станиславові 23. н. ст. лютого 1931. в перший день Великого Посту.

† ГРИГОРІЙ
Епископ.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Академія з приводу 40-ліття Енцикліки „Рерум новарум“. Дня 17 березня с. р. заходами Малої Семінарії відбулася у Львові в салі польського Музичного Інституту Академія з приводу 40-ліття Енцикліки Папи Льва XIII. „Рерум новарум“. В Академії взяли участь ВПреосвящ. Митрополит Андрей Шептицький та Преосв. Епископи: Іван Бучко і Никита Будка. Програму Академії виповнили: вступна промова ВПреосв. Митрополита та хорові й орхестральні точки, в виконанню виключно питомців Малої Семинарії. Саля була переповнена світською й духовною публикою. Про деякі точки програми треба замітити, що вони лучше надавалисяб пр. на концерт в честь Шевченка, ніж на пошану великої Енцикліки.

Відгомін енцикліки про подружжа. Весь світ приняв послідну енцикліку про супружа дуже прихильно, часто з радістю. Серед тих відголосів стрічаються однак і діссонанси. Соціялісти й масони приняли її кпинами й наругою. Їх заболіло катеґоричне осудження неомальтузіянських практик. Провідниця американського руху „Бирт контрол“ мс Сонґер думає, що енцикліка „обиджає“ розум й інтеліґенцію жінок. „Апостол“ товариських супруж Ліндсей накидається на енцикліку в неприличнім тоні. Настоятель епископальної церкви д-р Ірвін думає, що після вимогів енцикліки, треба в Америці або ввести урядову контролю уродин або більшість материй мусить зрезиґнувати зі супружжа“.

Лікарський звіт з Люрду 1930. р. В р. 1930 відвідало Люрд 998 лікарів, між ними 489 Французів. В тім році виставлено 92 свідоцтва уздоровлень, чистинно за 1929 р., чистинно за попередні. Бо уздоровлення, котрі всякі вільнодумці легко називають „дурманенням маленьких“, розсліджують віруючі й невіруючі лікарі дуже точно і радше скептично. Лікарське Товариство Матери Божої в Люрді має тепер 1250 членів. Серед них находяться професори університетів і світової слави лікарі 20 народів.

Католицька акція в Мехіку. Основана на бажання Папи католицька акція в Мехіку зорґанізувана вже в 32 дієцезіях. Духовним провідником її є архієпископ Діяз. Секції жінок і дівчат мають 800 ґруп парохіяльних та 600 кружків апольоґетичних, соціольоґічних і ин. Подібних мужеських кружків є 400.

Провінція Єзуїтів у Словакії Чин Єзуїтів має в Словакії свої монастирі в Пресбурґу, Кашаві, Розсиберґу й Тирнаві. Тепер ті монастирі обєднано в одну монашу провінцію. Має вона 21 священиків, 36 питомців і 34 братчиків.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЩО КАЖЕ МІНІСТР? Підчас дискусії в буджетовій комісії над поправками сенату мін. Матушевский виголосив песимістичну промову. М. і. висловив припущення, що від квітня до вересня буде гірше ніж в мин. році, поправа наступить щойно від вересня. Сказав також, що його заява про 350 міл. дефіциту в будучім році це нічо осббливе, бо чейже і в тім році буджетова компресія винесе 200—300 міліонів.

ВІЦЕМІНІСТР СКАРБУ Старжиньский подався до димісії. Він фактично рішав про господарську політику правительства від маєвого перевороту аж досі. Опозиційна преса пише, що він був творцем етатизму в Польщі, котрий має на ціли захоплення державою як найбільше областий господарського життя, щоб уряд мав якнайбільше посад для своїх людий. Останній його проект був утворити Польський Туристичний Уряд. В тій ціли домагався Ст. ухвалення парляментом нових видатків на ту інституцію.

ЖАЛОБА БІЛОРУСИНІВ. Білоруські студенти у Вильні проголосили березень місяцем жалоби з приводу переслідувань большевиками білоруських діячів у Минську, вислідом котрих були самоубивчі замахи білоруського поета Янка Купали і проф. Ігнатовського, члена Білоруської Академії Наук. На знак жалоби шапки окривають крепою.

В „ПРОЦЕСІ“ МЕНШЕВИКІВ у Москві запав присуд. Вісьмох обвинуваченых Ґрамана, Суханова, Ґінсбурґа, Шера, Якубовича, Петцніна та Фін-Енотієвського засуджено на 10 літ тюрми. Чотирьох: Залкіна, Соколовського, Берлавського й Ігора на 8 літ, Волкова, Рубіна Тайтельбавма на 5 літ. Обвинувачені присуд приняли спокійно. Чертова „трагікомедія“ скінчена. Тепер черга на режісеровку „процесу“ на Україні.

НАРОДНІ ЗБОРИ Туреччини ухвалили розвязати парлямент. Нові вибори відбудуться в короткім часі. Посольські дієти зменшено з 500 до 350 турецьких фунтів. Вибори до парляменту потягають за собою конечність вибору президента республики.

ЧОТИРИ БОМБИ вибухли в Білгороді о год. 4.30 рано: одна перед будинком мін. комунікації, друга перед военним мін-ом, трета перед военною академією, четверта в Военно-технічнім Інституті, куди її з улиці взяли для розсліду. Тільки остання тяжко зранила одного майора. Три перші мали в собі пекольні годинники. Справців не зловили. Стверджено тільки, що вони приїхали й відїхали зелізницею.

ДЕФІЦИТ БУДЖЕТУ Італії за рік 1930 виносить 1 міліярд і 12 міліонів лірів.

МІНІСТР ЗАҐР. СПРАВ ІТАЛІЇ Ґранді сказав у парляменті, що колиб повстав оден більск держав, то проти нього повстане другий і будуть себе взаїмно загрожувати. Европа з економічних причин потребує загальної консолідації, а не системів блюків і союзів. Отже Італія буде обстоювати таку консолідацію на підставі льокарненських договорів.

В РИМІ підписано нову французько-італійську умову, на підставі котрої цло у Франції на італійські вина буде зменшене.

В ІНДІЇ утворився комітет з магараджів і визначних ґіндуських діячів, котрий має на ціли зібрати фонди, щоб льордови Ірвінові поставити ще за його життя памятник. Індуси вдячні за його працю для наладнання взаїмовідносин між Анґлією й Індією.

В хресті підвалини всего і від умирання залежить все і нема иншої дороги до правдивого внутрішнього спокою як шлях святого хреста, як щоденне умертвення (Тома Кемпійський).

Німці і прибалтійські держави

Дня 14 травня отвирають т. зв. „Рік Східного Моря“.

„Північне Тов-во“ в Любеці порозумілося з ріжними орґанізаціями Копенґаги, Стокгольму, Гельсінґсфорсу, Риги і т. д. тай отвирають 14 травня в Любеці т. зв. „Рік Східного Моря“. В тім році відбудуться до міст над Морями Східним і Балтійським безчисленні прогульки наукові, мистецькі, господарські і спортові. Календар тих прогульок розсилає: Hauptgeschäftsstelle für das Ostseejahr 1931, Lübeck, Haus der Nordischen Gesellschaft. Ціни в тих прогульках будуть знижені.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Потрібне в кождім господарстві! На днях відкрито у Львові при вул. Галицькій ч. 1 (ріг Ринку) напроти катедри фабричний склад мила і свічок з охоронним знаком

„НАШЕ ОЧКО“,

де продають **мило і свічки найлучшої якости** по дуже дешевих цінах. — Зразки найліпших родів мила дається задармо. 909—1-1

Загальний спис людности

Рада міністрів ухвалила проект новелі до закона про орґанізацію адміністраційної статистики. По думці цеї ухвали дня 9. грудня б. р. відбудеться другий загальний спис людности в Польщі. Останній спис уважають вже перестарілим. На видатки звязані з конскрипцією предвиджено в буджеті 4 міл. зл.

——o——

Лен поплачує

Лен займає в Польщі 117.000 га. Та продукція не вистарчає для краєвого промислу. В р. 1930 спроваджено зза границі льняного сімя за 11 міл. зл. Треба під його управу заняти ще яких 44.000 га. Га дає коло 250 зл. приходу („Ґ. В.“ ч. 82.).

——o——

Книжка найтреваліший дар

В АДМІНІСТРАЦІЇ „НОВОЇ ЗОРІ“

можна дістати отсі видання:

Бібліотеки Укр. Кат. Орґанізації

Ч 1.	**Основи соціольоґії**	3·— зол
Ч. 2.	**Спіритизм**	2·— „
Ч. 3.	**Життя св. Кирила і Методія**	0·80 „
Ч. 6.	**Петро, перший уніятський митрополит України-Руси** .	1·50 „
Ч. 7	**Греко-кат Церква**	0·95 „
Ч. 8.	**Д-р О. Назарук: Преса** . . .	3·00 „
Ч. 9.	**Борці за Церкву — св. Павло**	2·— „
Ч 11.	**Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті.**	0·50 „
ч. 12.	**о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0·60 „
ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу** Начерк проповіди про пресу (добр. даток)	
Ч. 14.	**о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас** . .	0·80 „

Инші видання:

	Др. О. Назарук: Гр.-кат. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція .	3·00 „
	о. Др. Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови.	0·20 „
	Др. С. Томашівський: Десять літ україн. питання в Польщі. .	1·50„
	Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки.	1·00 „
	Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику.	2·00 „
	О. Назарук: Роксоляна (повість)	12·00 „
Ч. 5.	**Святі і святанти**	0·60 „

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Спір про початки української нації

В останніх місяцях вивязався серед наших учених, в краю і на еміґрації, горячий і цікавий науковий спір. Се спір про початки української нації.

Привід до того спору дав проф. д-р М. Кордуба. Він надрукував у кн. VI. за 1930 р. „Літ. Наук. Вістника“ статтю п. з. Найважніший момент в історії України. В тій статті висловив такий погляд: Руська Держава (Володимира Великого і Ярослава Мудрого), обєднуючи всі східно-словянські племена в оден спільний політичний орґанізм, перепинила їх розвій в напрямі відокремлення, а поширення християнства з його централістичною організацією церковною з київським митрополитом на чолі та введення староболгарської мови як загально-літературної, скували всі отсі племена ще сильніше до купи. Спільна держава, спільна віра і спільна літературна мова стають могутними підвалинами, на котрих розбудовується одна, спільна, загально-руська, коли не нація у повнім значінню того слова, то культурна сфера. А хоча після смерти Ярослава Мудрого Руська Держава розпалася на що раз більше окремих князівств, то ідея політичної єдности через се не затрачується, находячи собі виразник у спільній династії потомків князя Володимира Святого, а часті переміни князів, їх вандрівки з дружинами з одного княжого стола на другий, не дають розвинутися місцевим партикуляризмам. Давна Русь се політично, церковно і культурно одноцільна єдина Русь — і т. д. Щойно відірвання північно-західних руських територій від звязку з іншими руськими землями й обєднання їх в Литовській Держазі в другій половині XIV. ст., спонукало населення теперішніх українських і білоруських земель згуртуватися в окрему етнічну ґрупу. Отже загорнення в XIV. ст. південно-західних руських земель Литвою і перенесення живучого в тих землях українського і білоруського населення в нові політичні, церковні і культурні умови, в нове, відмінне від давнішого, становище було рішаючим чинником в національнім життю того населення. Воно дало рішаючий товчок до витворення окремої, спершу українсько-білоруської, потім української (і білоруської) нації. Тому той момент уважає проф. д-р М. Кордуба найважнішим моментом в історії України.

Отсе твердження проф. д-ра М. Кордуби викликало голосний відгомін. Забрав у справі тій голос ряд наших учених, появився ряд статтей в часописах, вийшла навіть окрема публікація.

Почав спір з проф. д-ром М. Кордубою проф. д-р Степан Смаль-Стоцький з Праги. На його предложення відбулася в Українськім Історично-Фільольоґічнім Товаристві в Празі над твердженням проф. д-ра М. К. дискусія, яка виповнила два засідання, дн. 11. і 18. листопада 1930 р. В дискусії, крім головного референта проф. д-ра Ст. Смаль-Стоцького, взяли участь: д-р С. Наріжний, проф. М. Славінський, д-р П. Феденко, проф. О. Андріївський, проф. С. Шелухин, д-р К. Чехович, проф. д-р В. Сімович, проф. В. Щербаківський та доц. Ф. Слюсаренко. Яке-ж становище заняли супроти твердження д-ра М. Кордуби ті наші учені? Всі вони поставилися до твердження проф. д-ра М. Кордуби негативно.

В IX. і X. ст., говорив у своїм головнім рефераті проф. д-р Ст. Смаль-Стоцький, склалася могутня держава в Київі — Русь. Ся держава, до якої війшли давніші окремі українські племена Поляне, Деревляне, Сіверяне, Волиняне, Тиверці і Угличі, згодом обєднала всі ці племена в оден спільний політичний та в оден етнічний, культурний і економічний орґанізм, т. зн. в одну українську націю. Часу до того на протязі яких 400 літ було досить. Назва Русь належала передовсім київській державі, київській землі. Отся київська держава завоювала з часом інші східньо-словянські племена: Дреговичів, Кривичів, Радимичів і Вятичів. Але се завоювання і дуже коротка політична „єдність“ за Володимира Святого ще не означає етнічної, культурної й економічної єдности і про таку „єдність“ говорити не можна. Та політична „єдність“ означала тільки те, що завойовані племена мусіли платити дань. По смерти Володимира В. навіть та признака „єдности“ урвалася. Зате між укр. племенами, що вже давніше обєдналися були в Київській Руси, витворилася справді тісна і повна єдність. Тут була Русь і руська земля. І назва „Русин, Русини“, що зберіглася від тих давних аж до останніх часів у нашого народу в Галичині, на Буковині і на Прикарпаттю, показує, що аж сюди сягала стара Київська Русь. Все, що поза тим, хоч і належало якийсь короткий час до Руси, не була Русь, а тільки руське, себто приналежне до Руси. Там не жили Русичі, Русини, тільки руські (піддані), як себе і досі люде на півночи називають. Відносини північних земель до Руси були інші. Ті землі не почували жадної єдности з Київською Русю, хіба тільки ворожість до неї, як от Андрей Боголюбський, що в 1169 р. знищив Київ до тла. Тому правильний може бути тільки оден погляд: була тільки одна Русь, себто Київська Русь. На протязі кількох віків витворила вона у себе спільне політичне, духове і культурне життя, витворила те, що ми сьогодня назвалиб руською, себто українською, нацією з почуттям спільности і єдности, яка обєднувала все, що можнаб по теперішньому назвати українським народом. Автор звертає увагу на історію церковну, в якій також нема виправдання „єдности“ східнього Словянства. Християнство поширювалося на півночи дуже пиняво, а з того, що митрополит був у Київі, не можна ще виводити централістичної орґанізації Церкви. В Київській Руси, де християнство запустило глибше коріння, відносини Церкви до князя і до народу мали зовсім інший характер, ніж в Московщині. Аж в Московщині пішла Церква зовсім на услуги царів і їх політики. Переносити такі відносини на часи Київської Руси ніяк не можна. Сю „єдність“ малаб підпирати нібито також одна літературна мова. Се велике непорозуміння. Київська Русь взяла сю мову з Болгарії, але вже в XI. ст. вона зрущилася, поукраїнщилася. Докази на то Зборники Святослава, Архангельське Євангеліє з 1092 р., далі літописи, Галицьке Євангеліє, Слово о полку Ігоревім, і т. д. Московщина взяла ту мову і літературу з Київської Руси, але вона там зараз московщиться. Доказом на те є списки тої літератури, зроблені в Московщині. В усякім разі, поминувши інші ріжниці, слідні вже в самих початках, вимова літературної мови в Київській Руси була українська, а в Московщині московська, як ще і тепер вимова церковної мови тут і там інша. Вкінці: ріжниці економічні. На економічні ріжниці, які лягли в основу розвитку Київської Руси і Московщини, вказують виразно всі російські історики. Отже не „упадок Київа, давного обединуючого цілу Русь центру, пособляє дальшому розвоєви політичного дуалізму на Руси“, як се твердить проф. д-р М. Кордуба, а „дуалізм“ такий був серед східнього Словянства в самім зародку. Київ не був центром для тих земель, що в 12 ст. почали обєднуватися в Московщину, а тільки для Київської Руси. Тут, в дійсній Руси, коли Київ підупав, перебирають його ролю на себе галицько-волинські князі і ведуть державну і культурну працю далі на цілій території Київської Руси. Бо та Русь тоді вже не уявляла собою тільки етноґрафічну масу, а була нацією — українською. І тільки тому історичному фактови треба завдячити, що та Русь, утративши зовсім свою державно-політичну незалежність, найшовшися в державі Литовській, грає там ролю не етноґрафічної маси, а могутнього політичного і культурного чинника, який здобуває для себе новий терен політично-культурної експанзії Руси. Супроти всього, сказаного вище, теорія, що українська нація витворилася аж за литовських часів, не має оправдання.

Виводи проф. д-ра Ст. Смаль-Стоцького підперли всі інші учасники дискусії в пражськім Українськім Історично-Фільольоґічнім Товаристві, критикуючи при тім твердження проф. д-ра М. Кордуби.

Зміст згаданої дискусії видало Українське Історично-Фільольоґічне Товариство в Празі окремою брошурою п. з. Откоуду есть пошла руская земля (Прага, 1931). До сеї праці відсилаємо всіх, що хотіливб зазнайомитися з нею докладніше.

Та на дискусії в Українськім Історично-Фільольоґічнім Товаристві в Празі спір не обмежився. Він перенісся на сторінки щоденної преси. Досі взяли в нім участь д-р К. Чехович, д-р М. Кордуба і д-р М. Чубатий. Спір незакінчений іще і ведеться далі. В свій час зреферуємо його в „Н. Зорі“ й подамо свої висновки.

——o——

НОВІ ВИДАННЯ

Leon Halban. EUCHARYSTJA ŹRÓDŁEM PEŁNI ŻYCIA JEDNOSTKI. Lwów 1930. 16 ст. 8°. Се реферат, який виголосив проф. Др. Л. Гальбан на Евхаристійнім Конґресі в Познані. Автор представляє як матеріяльна сила старого Риму схилилася перед хрестом, знаком погорди та хрест став символом нової сили, якої підстави треваліші від матерії, ніж підстави створені мечем найбільших вождів і хитрістю політиків. Сотки літ тревае боротьба з Богом. До чого вона довела нарід російський, бачимо тепер. Евхаристія — се Тайна любови; християнська повнота життя звязана з Евхаристією. Умовою повности життя, котрого жерелом є приналежність до містичного тіла Христового, є збогачування ближних дарами Бога, любовю і радістю; бути пожиточним робітником у винниці, що утревалюе злуку і почуття братерства в людстві. Робіть, зрущуйте все, що хочете, щоб вам люде робили; в тім міститься Закон і пророки“ (Мат. VII. 12). **М. К.**

Т. Якимчук: **Просвід(?) на прилюдний тор, викликаний часом.** Невтомним бажанням Українського пісмоплекного(!) Гуртка „Думка“ в Парижі. Париж, січень, 1931. Ст. 56. вел. 8°.

Дивна се брошура. Автор твердить, що „нашу мову почали занечистювати(!) драби не добою (!) пришчеплювання пансчини (!) с появою т. зв. святої мови, котру принесли святенькі брехуни в Ізмарагді, в четах мінеях, у псалтирі, часослові, в біблії...“ А сам пише просто гумористичною мовою, якої місцями взагалі не можна зрозуміти. Цікаво, хто дає гроші на такі видання?

——o——

Перша Українська Енцикльопедія

II.

Зовсім подібно і в 9-ім випуску. При деяких іменах, спеціяльно артистів, за богато особистостий менше важних, як прим. Девріянт аж 4 рази, Довнпорт 2 рази зі шкодою для українських імен. Подано допливи р. Міссісіпі — а пропущено такі допливи нашого Дністра як: Дерло, Немія, обі річки впадають до Дністра під Могилевом. Немія і Дерло деколи спричиняють великі шкоди селянам. Дерло впливає в Могилеві. Пропущено і притоки Дніпра: Караяць, Жван, Рибниця, Ольшанка, а менших вже й не згадую.

Діонізій Ареопаґіт — святий, а сего не зазначено. Діонізій Ексігуус названий в УЗЕ. „Дрібний“; має бути малий. Не подано, що він був монахом; не подано св. Діонізія Александрійського, який по Оріґінесі і Ґіераклію стояв на чолі славної школи Александрійської в р. 231—237. Поборював еретика Павла Самосатенського. На його листи покликується св. Атаназій. Писав також в оборонї віри. При славнім Дідоні не подано, що се був монах Домініканець. При Дермані не подано, що се був Василіянський монастир, архімандрія, в р. 1795. За Катерини III. забрали його православні.

При „дисуніят“ подано, що се роз'єдинений, який з унії перейшов на православіє. Се не правильно; дисуніят — се взагалі незєдинений, православний. Джорджано Бруно був монахом Домініканцем, що кілька разів виступав з Чина. В УЗЕ подано, що він за свій запал і завзяття кінчить на кострі. Се не вірне. Він писав неморальні і цинічні твори як Candelajo, L' Arca di Noe. Був великим противником Кат. Церкви, під впливом двора Єлисавети, анґл. королеви, написав книгу повну ненависти до Кат. Церкви: „Побіда тріюмфуючої бестії“. Се керниця напастий на Церкву і жерело для її ворогів. Бруно каже, що Бог і матерія то одно — і матерія є після нього творчою силою всього. Світська влада після тодішних законів видала на него засуд смерти. Своїх блудів не хотів відкликати, хоч йому дали 40 днів до надуми. А вчив він м. і., що й діявол буде спасенний. Тимсамим заздалегідь оправдував і найгірших злочинців та підкопував основи моралі.

Драгоманова підноситься за богато, що він нібито знаменитий укр. учений, політик і т. д., хоч він не був ні знаменитим політиком (був інтернаціоналістом — а не укр. патріотом, не доріс навіть до зрозуміння ідеї Мазепи). У нас його занадто виносять, а деж його ті аж знамениті твори, де історія України, де ті знамениті політичні писання? Чи може він бути порівнаний зі знаменитими европейськими істориками і політиками? Випадало би трохи критичніше ставитися до него.

При ґенералі Драгомирові можна було подати, що він написав книжку „Йоанна д' Арк“.

Драґа не була жінкою Александра I. але III.

При Дрепері треба було подати, що він славний як винахідник нового способу фотографування, як учений він не має авторитету. Його „Боротьба віри з наукою“ — се твір без глибшого значіння, звичайна компіляція.

Денис Збіруйський, холмський ун. епископ, повинен бути поміщений при букві З. не Д. Що він на світі був Дмитром Грицьковичом, походив з міщан і був митним писаром, се менше важне для історика, але що ще в р. 1590. підписав в Белзі лист до Папи Климента VIII разом з другими укр. епископами, а 1596 підписав акт унії з Римом, се факти важніші. Не знаю чи Збіруйський підписувався де імям Денис. Чому УЗЕ пише раз Діонізій, а раз Денис, також не знати. І чи Збіруйський з XVI. в. згодився би на імя Денис, не знати. Як УЗЕ написала: св. Василь та Денис, то випадалоби писати і св. Гриць і св. Опанас. Але чи не буде се пересадна „українізація“. Чи Німці пишуть де: der heil. Hans, Fritz, або die heil. Mizzi, замість Johan(nes), Friedrich, Maria?

Нема м-ка Джурин, недалеко ріки Мурафи, а коло того м-ка Джурина є т. зв. Сафатова Долина, де в 1923 р. зносили з цілої України хрести, бо там чабанови Максимови появилася нібито Мати Божа. Закопали там 4000 хрестів і сюди сходилися тисячі людей. Большевики всі ті хрести враз з ручниками на них забрали. Не подано м-ка Дзиґівка над річкою Шумилівка (Коритно), притокою Росіянець, що впадає до Русави під с. Дзиґів—Брід, а Русава до Дністра під м. Ямпіль. Словом, богато є браків, котрі треба доповнити.

Ми вже в нашій першій статті про Укр. Енцикльопедію в 402 ч. „Н. Зорі“ зазначили, що розуміємо великі трудности, серед яких та Енц. складається До найбільших належить очевидно брак грошей на таке діло і брак довшої підготовки. Якраз на днях оголошено, що зачинає виходити 12-томовий катол. лексикон Гердера в німецькій мові (з окремим 13-м томом мап). Отже видання того лексикону приготовляють німецькі учені вже 15 літ і 8 томів уже готових до друку, заки перший віддано до друкарні. Фірма Гердер призначила на се видання 12 міліонів марок!... А наша Енцикльопедія певно не має грошей й на марну оплату праці співробітників. Тай відповідно до того й готується вона очевидно недокладно. Всі ті трудности беремо під увагу, та все таки маємо обовязок виказувати недостачі. Робимо се в добрім замірі, щоб ті недостачі по можности усунено або зневтралізовано. Коли сего не вспіє зробити Редакція Енцикльопедії, то зможуть се зробити бодай читачі „Н. Зорі“ в той спосіб, що замовлять собі ті числа „Н. Зорі“, в котрих виказані недостачі Енцикльопедії та вклеять їх при кінці дотичного тому.

о. М. Каровець, ЧСВВ.

Примітка Ред.: ВП. Автор сеї критики пересчив одну річ, а саме те, що в Енцикл. є згадка про Анну дочку Ярослава і є навіть її портрет.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА — полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 **Львів, Ринок ч. 32.** 4—12

Голяндська Індія

загрожена большевизмом.

Німецька преса приносить таку опінію голяндських фінансових кругів: Відколи в Китаю треває революція на перше місце в продукції чаю вибилися голяндські кольонії. В продукції цукру й кавчуку слідують вони зараз по Анґлії. Від тих посілостей залежить життя голяндського народу й держави. Тимчасом посідання тих кольоній залежить від того, чи Анґлія вспіє вдержатися в своїй Індії, що з місяця на місяць стає більше сумнівне — таки з вини анґл. уряду. Він бездільно приглядається роботі совітських аґентів в Індії. Престіж Анґлії, а з ним престіж всіх держав білих, захитаний в цілій Азії. Колиж теперішні кольонії „висвободяться“, то там зачнеться така взаїмна різня, що ті великі й богаті краї будуть як ринки збуту товарів остаточно стрчені, Бог знає на як довго.

——o——

НОВИНКИ

В 10-ліття рижського мира. На днях вийде накладом Укр. Катол. Орґанізації (УКО) перша у нас публікація на ту тему п. з. „Галицька делеґація в Ризі 1920 р.“.

Книгарню „Просвіти“ у Львові посвячено й відкрито при вул. Руській. Акту посвячення довершив о. Г. Горчинський при участи членів голов. виділу „Просвіти“ та представників українських видавництв і преси.

До Загального Зїзду „Р. Школи“. Перед Загальним Зїздом „Р. Ш.“ відбудеться 25. с. м. в год. 8. рано Поминальне Богослуженнє за померших членів „Рід. Школи“ в Преображенській Церкві у Львові при вул. Краківській, а не — як було заподано в оголошенні в Успенській Церкві.

Комісія для вирішення мовного питання на Прикарпатській Руси вже уконституована. В її склад входять професори унів. Вайнгарт і Полівка, від „Просвіти“ о. Августин Волошин і д-р Іван Панкевич, від русофільського „Тов-а ім. Духновича“ д-р Камінський і д-р Стрипський.

На львівському університеті промувався на доктора фільософії п. Микола Андрусяк, молодий український історик, котрий має вже за собою ряд історичних розвідок.

Марш. Пілсудський вибирається в подорож по Середземнім Морі на польськім контрторпедовці „Віхер“. В своїй подорожі відвідає маршал Італію, Єгипет і Палестину.

З Минська доносять, що в СССР сильно відчувають брак збіжжа на весн. засіви. Комісаріят рільництва надіявся, що збіжжа на засів буде зібране до 1. марта бр. Показалося, що колективні спілки не зібрали досі потрібної скількости збіжжа. Колхози і селяне дали заледви 40 процент збіжжа потрібного колективним спілкам до весняних засівів (ПАТ).

Комуністи погибли від куль комуністів. В районі Дзісни на Виленщині радянська гранична сторожа вбила двох людий, що перекрадалися до Польщі. Показалося, що це були два комуністи вислані з Минська до Польщі для ведення аґітації. Вони згинули через непорозуміння, бо не подали сторожі гасла.

Самовбийства між Жидами. „Хвіля“ подає, що на 100.000 Жидів у Варшаві було в 1924 р. 8 самовбивців, в р. 1925 — 18, 1928 — 16 самовбивців. В Берліні на 100.000 Жидів в 1925 р. було 68 самовбийників, т. зн. 4 рази більше ніж у Варшаві. В Будапешті — 48, у Відні — 51, в Ню-Йорку — 23. Процент самовбийників в порівнанню з іншими народностями вагався у Варшаві між 15—17.5 процент, т. зн. коло 3 рази менший ніж відсоток жидівської людности у Варшаві.

160.000 зол. спроневірив Василевский, головний бухгальтер емеритальної зелізничої каси в Познані. Утікаючи написав, що гроші здефравдував фальшуючи чеки П. К. О. і що частину грошей вже витратив. Василевский має 33 літ, лишив у краю жінку й діти.

Ревізія в „Обвєполю“. З Познаня доносять, що поліція перевела ревізії у богатьох діячів „Обозу Вєлькєй Польскі“ і в льокалю ешехпольської партії. Найдено 9 скляних ампулок з вибуховою течю, пальну зброю і набої. Є дані, що „Обвєполь“ приготовляв вибуховий матеріял на те, щоб перешкодити академії в честь марш. Пілсудського і для уладження демонстрації („Хвіля“).

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 —5.0

На вид страченого сина відзискав мову. В пограничнім селі Пазиґово, на Виленщині жив старий селянин Адам Окушко. Контужений ґранатом в голову в квітні 1920 р. стратив мову. Його син, що боровся разом з батьком проти большевиків дістався до неволі. Від тоді слід по нім загинув. Всі вважали його помершим. Батько дуже за ним жалував. Недавно син вернув. Батько сидів тоді при столі. На вид сина досі німий батько зірвався і нагло кликнув: „Мій Боже, то ти сину живеш?“ Потім, не вірючи собі, почав голосно плакати, сміятися, кричати. Прикликаний лікар ствердив, що Окушко відзискав мову під впливом сильного зворушення.

—o—

Для воєнних вдів і сиріт

Товариство Укр. Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт у Львові, вул. Руська ч. 3/II, перевело в минулому році реєстрацію воєнних вдовиць і сиріт по членах Української Галицької Армії. З кількох соток зареєстрованих вдів і сиріт поверх 100 вдів зовсім без майна, або дуже бідних, одержувало від Тов-а в міру напливу фондів неперіодичні підмоги по зол. 10. В мин. році вислано 3 рази по 10 зол. 115—125 найбіднішим вдовам, на загальну суму 3.500 зол. Фонди Тов-а, на які складаються жертви громадянства і вкладки членів Тов-а, такі малі, що Тов-о не всилі виплатити в найблищі Великодні Свята вдовицям і сиротам ні одного золотого на свячене. Всі гроші розділено поміж вдови до кінця 1930 р., а сего року не вплинуло нічо на допомогу вдовам. З сьогоднішним числом розсилаємо поштові складанки Тов. Укр. Фонд Воєнних Вдовиць і Сиріт у Львові та прохаємо всіх, кому не байдужа судьба сиріт і вдовиць наших героїв з 1918—1919 рр., прислати свою хочби й дрібну жертву. Рівночасно прохаємо вступати в члени нашого Тов-а. Членська вкладка виносить 6 зол. річно, платних довільними ратами. На поштових складанках зазначувати: „Чл. вкл.“. Не марнуйте складанок; використайте всі! На пасочку вдовам і сиротам по членах УГА пришліть хочби й найдрібнішу лепту! Нехай у надходячі Свята вдови і сироти не нарікають, що вони Народом забуті!

ТОВ. УКР. ФОНД ВОЄННИХ ВДОВИЦЬ І СИРІТ. Львів, ул. Руська 3/II.

—o—

Посмертна згадка

† о. д-р Спірідіон Кархут, професор Богословської Академії, емерит. професор академіч. ґімназії, надрадник і референт Митрополичої Консисторії, помер по довгій і тяжкій недузі в 62 році життя і 39 році священства. Покійний викладав також на українськім університеті. Був знавцем мов церковно-словянської, грецької й латинської. В. Й. П.!

Рукописів Редакція не звертає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПЛАЩЕНИЦЯ РОБОТИ о. КАЙЧИКА НА ПРОДАЖ. Відомість: Ґр.-кат. Уряд Парохіяльний, Монастирець, п. Ліско. 907 3-5

СТАРАННЯМ МАРІЙСЬКОГО Т-ВА ПАНЬ відбудуться реколекції в каплиці ОО. Василіян в Перемишлі за Сяном. Реколекції виголосить о. Йосафат Скрутень Ч. С. В. В. — лише для Пань, від 23 - 29 березня б. р., о год. 5-тій попол. 908 2—2

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом **ЦАЙЛЬАЙСА**
з Гальспаху. 865 19—20

Спеціяліст недуг венер. і скірних як також косметики
Д-р ШВАРЦ
Львів, ул. Словацького 4. — Тел. 16-61.
Усування плям, бородавок, знамен, волосів Електроліза, діятермія і лямпи кварцові. — Лічення жиляків.
898 4—4

СЕНЗАЦІЙНА ОКАЗІЯ

для широких мас на недалекі свята! З огляду на теперішну тяжку господарську кризу, котра відбирає можність набуття товарів на свята, постановили ми лиш через короткий час висилати кождому комплет товарів першої якости

лиш за 12 зл. 50 гр.

а іменно: 1 шовковий літний жіночий „pullower“ в найгарніших квітах жакардових, першої якости (навіть для найбільше вибагливих жінок), 3 пари панчіх зі штучного шовку, т. зв. „Kunstseide“, у всіх красках, 1 хустку шовкову на голову в гарних квітах, 3 жіночі хусточки до носа, білі, мережковані й 1 великий купелевий ручник. Кошти пересилки 2 зл. платить купуючий. Без ризика, коли товар не подобається, приймаємо його назад і гроші звертаємо або міняємо на інший товар, відповідно до бажання. Замовлення просимо адресувати:

Ф-ма „ŁÓDZKA TKANINA“
Łódź, skr. poczt. 417.

Увага! Замовляючий 2 комплєти разом одержує даром одну пару білих рукавичок балевих. 911—1-1.

СПЕЦІЯЛІСТ ХОРІБ СЕРЦЯ І СУСТАВІВ
(Ревматизм артретизм)
Д-р ФИЛИП ГАЛЬПЕРН
895 переніс ординацію 3—6
НА ВУЛ. СИКСТУСЬКУ Ч. 42.

ВІДЗНАКИ, емаліовані витискані для П. Т. товариств, шкіл, клюбів спортових і т. п. ЦЬВЯХИ до прапорів. ТАБЛИЦІ металеві прасовані і мосяжні для П. Т. адвокатів, лікарів, нумерація домів, місточок і сіл.

Арт. Ф-ма печаток
ґумових і металевих.
Виконує артистично, скоро
878 і по найнищих цінах Ф-МА 3—3

„SIGNA“
ЛЬВІВ, пл. Ґлуховських 15.
(побіч аптики Вп. Еттінґера.)

Не викидай своїх ґрошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, гарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 16-50

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, ЛЬВІВ, Шпитальна 10. Тел. 86-38.

ПІРЯ І ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38. 884 9-10

ЗАМІСТЬ ДОРОГОЇ БАТЕРІЇ до електричного дзвінка продам дешево мале ручне динамо, разом з дзвінком, яке Вам може послужити до електризування тіла, що в ревматичних недугах конечне. Зголошення до „Н. Зорі“ для Петра Нег. 910—1-1

Поручаю на догідні рати:
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
РОВЕРИ
ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ
Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.
ЛЕОНАРД ВАНКЕ, механік
ЛЬВІВ, Краківська 16.
885 5-10

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ҐОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 93-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації. Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скірних. 40—50
812

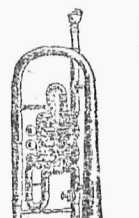

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дох дних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телефон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 13—25

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** З подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА ЗАКС**, ЛЬВІВ, ЛІНДОҐО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 9—15

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ	вовняні від	зл. 20
	з пуху від	зл. 130
МАТЕРАЦИ	з морської трави від	зл. 32
	з волосіння від	зл. 75
ПОДУШКИ	від	зл. 18
ПІРЯ	на вагу	зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ	на подушки	зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Переробляє і покриває ковдри й матераци в однім дні
знана
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
В. Іжицького
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.
Пенсіонатам ціни фабричні.
Цінники даром. 905 2—15

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові гарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні урядження поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 Львів, вул. Браєрівська 4. 6-20

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телефон ч. 60-04.** 16 -?

Видає й редагує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, четвер 26. березня 1931. Ч. 22. (422)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8. II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/1- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Враження з Пастирського Листа

Про політичне положення українського народу.

Пастирський Лист Преосв. Григорія викликав несподівано сильне враження: видно, що назріла вже пора на приняття думок, які висловлені в тім Листі. Досі злобно приняла той лист тільки така преса, яка живе з ширення шовіністично-звірячої ненависти. Слід підчеркнути, що навіть найлівіші елементи, які засадничо не признають Церкви і не годяться з її принципами, признають, що Лист Преосв. Григорія се перший у нашім житю вислів політичних думок, які мають льогіку, оперту на життевих фактах. З широких кругів населення доходять до нашої редакції вісти про загальне заінтересування Листом Преосв. Григорія в дуже позитивнім напрямі. Значіння того Листа освітлимо згодом в окремих статтях.

—o—

Сойм ухвалив буджет на рік 1931/2

Що на те каже опозиція?

На останнім засіданню сеї сесії сойм ухвалив буджет Польщі на р. 1931/2. Мін. скарбу Матушевський заявив, що про дефіцит нема мови, бо хоч він є, одначе буде покритий одною шестою частиною скарбових резерв. Іменем опозиції промовляли посли: Лянґер і кн. Четвертинський (НД), Чапінський (ППС), Луцький (Укр.). Вони заявили, що їх клюби голосують проти буджету, бо він за високий, нереальний і дефіцитовий, а укр. посол заявив, що буджет не заспокоює укр. потреб. Та буджет ухвалено в соймі і в сенаті. (Про те, який той буджет, містимо в „Н. Зорі" цілу серію статтей, одиноку, яка появляється тепер в усій галицькій пресі).

—o—

Безбожники при роботі

Безбожники почали вже великодню протирелігійну пропаґанду. Пропаґандою займається спеціяльний штаб. В його склад входять представники союза безбожників, делеґати адміністраційної влади, комсомолу, шкільних організацій молоді й інших інституцій. На вулицях Москви збільшено скількість протирелігійних написів. Склепові вистави заповнені протирелігійними карикатурами. Особа Папи дуже часто повторяється в карикатурах.

Партизантська війна в Німеччині

Численні ранені.

З Берліна доносять: Політична боротьба між комуністами й нац. соціялістами знов розгоріла. 60 комуністів засіло при дорозі Берлін—Маґдебурґ, щоби зловити 25 нац. соціялістів. Поліція знала про се, але в темряві згубила слід комуністів. Над ранком почалася стрілянина. Коли наспіла поліція, комуністи й нац. соціялісти вже вилися в крови на шляху, тяжко поранені вистрілами й ножами.

—o—

Додатки до податків

10 проц. додаток до податків безпосередних, посередних, стемплевих оплат, дорогового податку, від даровизн як також від залеглостий сих данин будуть побирати від 1 квітня б. р. Так зарядив мін. скарбу. Не будуть побирати 10 проц. додатку до податків від льокалів, незабудованих площ, маєткового податку, данини лісової, митних оплат і самоврядних податків.

Галичанка королевою Абісинії

Пражські ґазети доносять, що дочка жидівського кравця Бравера з Підкаменя в Галичині, 18-літна Рахеля, виїхала в 1917 р. з дому з рос. полковником. По ріжних пригодах опинилася в Цароді, де її пізнав у кабареті тодішний престолонаслідник, тепер король Абісинії, Рас Тафарі. Він залюбився в ній й оженився з нею. На днях прислала вона свому бідному батькови поверх 20.000 долярів.

—o—

Дають „пятилітку в аренду"

В німецькій пресі можна тепер завважити дивне видовище: Коли берлінські кореспонденти віденських ґазет богато пишуть про те, що большевики хотіліб Німцям віддати „пятилітку" в аренду, то берлінська преса про се ні чичирк. Якби Німці на те пішли, то Москва не тільки переставалаб їх дусити демпінґом, але ще далаб їм до розпорядимости свій демпінґ проти Анґлії, Франції, Америки й т. д. Аренда „пятилітки" малаб полягати на тім, що Німці взялисяб переводити в життя „пятилітку" за ріжні економічні користи з тим, що уряд СССР давби їм до розпорядимости примусову робочу силу міліонів селян і робітників з дуже низькою платнею. Здається, що Німці не підуть на те, щоб не наразити собі Франції.

Є 100.000 планет в нашій системі

12. березня с. р. астрономи туринської обсерваторії відкрили дві нові малі планети 14-ої величини. Вони належать до т. зв. „карликових планет" або планетоід, що кружляють між орбітами Юпітера й Марса. Досі відкрито їх около 1.200, а що року відкривають нові. Бельґійський астроном Штробант пише, що таких планеток у системі нашого сонця буде поверх 100.000. Їх промір виносить 20 до 50 км.

—o—

Чому чимраз менше бузьків

Знаний анґлійський вчений Тома Ерскіне видав цікаву книжку про звірят. М. і. пише про бузьків. Зменшення числа бузьків приписує тому, що рільники полуд. Африки нищать сарану при помочі аршенику. Бузьки підчас свого зимового побуту живляться м. і. сараною і споживаючи затроєну сарану, гинуть

Лише ЕКОНОМІЧНО сильні нації є сильні ПОЛІТИЧНО,

— тому кожний Українець повинен щадити, щоб скріпити економічно себе й свою націю. Свої ощадности повинен вкладати до Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР"

857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 22-?

ХОРОБРИЙ ПОСУВ

Під таким заголовком принесла „Ґазета Поранна" отсю оцінку Пастирського Листа Преосв. Григорія Хомишина про політичне положення українського народу в польській державі:

Пастирський лист о. Епископа Хомишина, присвячений цілости польсько-українських політичних взаємин, являється небуденною ревеляцією не тільки останніх літ, але бодай останнього 50-ліття. Се зірвання з традиційним шаблоном односторонних насвітлювань, обережних недоговорювань і трусливих промовчувань. Се мужеський виступ, що не ухиляється перед пятнуванням метод безперечно злих, але звичаєм усвячених, перед називанням по імени річий, покриваних досі евфемізмом гарних кличів. Ніколи з жадної відповідальної української сторони не влав досі публично зазив до зірвання з ненавистю, до згідної й льояльної співпраці з польською державою, до співділання в її великодержавнім розвитку. Ніколи з рівною відвагою не висказано того, що покутує в скритих думках всіх поважніших Українців: що дотеперішна тактика безоглядної неґації й опозиції на ніщо не придасться. Підчеркуємо, що ходить тут о сторону українську. Бо з польської сторони навіть в часах особливого скріплення противенств не бракувало голосів, що йшли всупереч опінії, всупереч струї. Спорий том занялиб денунціяції польських політиків і діячів, які не вагалися виступити з поглядами визначно непопулярними, з острою самокритикою, з накликуванням до ревізії дотеперішної „кресової" політики. З польської сторони не боялися пресової нагінки й партійної денунціяції. Тільки ті, з котрими ми готові були говорити, оставали пасивні під терором власних, найменше дозрілих, найменше відповідальних елементів. Перервав той страх, ту нерішучість пастирський лист о. епископа Хомишина. Треба зауважити, що звертається він до обидвох народів. Тут і там витикає блуди й занедбання, тут і там бачить жерела теперішного положення. Питання обосторонности вини не думаємо рішати. Се зрештою річ зрозуміла, що Українець, хочби ним кермувала й найдальше посунена обективність, мусить дещо інакше дивитися на ті справи ніж ми: під кутом почування та в імя оправдування певних фактів, котрі зрештою осуджує. І ми також не маємо заміру вибілювати того, що було. Уважаємо, що передумовою зміни на лучше є кинення заслони на минувшість. І того домагається також пастирський лист, що хоче замкнути еру боротьби і створити еру співпраці. В який спосіб? Не інший — що мимоходом пригадаємо, ніж той, який ми постійно репрезентували. Отже через зближення людий зрослих з сею землею і посідаючих леґітимацію обидвох суспільностий. Через обосторонне ясне і чесне поставлення справи, через по-

степенне усування того всего, що ділить і працю над виробленням і спопуляризуванням того, що лучить — передовсім в области моральній і також культурній, господарській та вкінці політичній. Словом, через напружену, повну доброї волі, реальну працю серед обох суспільностий, бо тут — як ми богато разів підчеркували — бють жерела зла і вилягаються трагічні в наслідках непорозуміння. Пастирський лист о. епископа Хомишина се потрясаючий відзив, передовсім до совісти української суспільности. Він промовляє до розуму й почування, до висших людських вартостий, до правдивого патріотизму. Не жадає уступств з тих ідеалів, котрих жаден нарід не може відкинути, але бажає, щоби здійснювання тих ідеалів було розважне і чесне, щоб рахувалося з дійсністю і радше шукало спільних точок з польською політикою, ніж було їй „засадничо" вороже. Не знаємо як далекі наслідки осягне той відзив. Та се річ безсумнівна, що збудить він не один відгомін, викличе не одну рефлексію, неодно виладує й відтяжить у душній атмосфері, якою всі віддихаємо.

ФОТОҐРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях гімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 12-20

Львівські студенти-україністи за латинкою

Пишуть нам: На львівскому університеті студіює понад 100 україністів, яких центром є Гурток Студентів-Україністів при Т-ві „Прихильників Освіти". Що неділі відбуваються сходини гуртка з програмою: „Жива Літературна Ґазета", дискусія і т. д. На зміст „Ж. Л. Ґ." складаються наукові статті з укр. та чужого письменства, мовознавства, рецензії, поезія та новелі молодих письменників і т. д. Число приявних на сходинах виносить пересічно 40 осіб. Справу латинки, яка дискутується в укр. часописах („Н. З." з 15/II. ц. р.), порушив дня 8/3 в „Ж. Л. Ґ." студ. І. Дурбак. Він заявився за введенням латинки з огляду на сучасні уніфікаційні змагання до обєднання цілого культурного світа, чому на перешкоді стоять м. і. наша гражданка і наш календар. Вправді це становить ріжницю між нами й Поляками, однак ми більше тратимо в обох випадках, як користаємо. Тому за прикладом Ромунів, Турків та инших східних народів пора вже нам завести латинку тимбільше, що від 1/I 1932 заводить латинку СССР. Спроби друкування укр. книжок та часописів латинкою вже були. Виринає ще питання, чи завести правопис фонетичний, подібний до чеського чи англійський? Введення латинки розвязалоб легко таку замотану у нас справу правопису. В оживленій дискусії всі бесідники заявилися за латинкою. Більшість заявилася за фонетичним правописом (подібним до чеського), меншість обстоювала англійський правопис, бо англ. мова найбільш поширена в світі. — Значить, що пора вже, щоб і Наук. Т-во ім. Шевченка, яке досі було противне латинці, занялося серіозно цею справою та не далося заскочити впровадженням латинки в цілій Радянщині, отже і на Рад. Україні. **Українієт.**

Дискусія в справі латинки може бути продовжувана. — Ред.

——o——

Не кооперація а руйнація

Перечитав я кілька статей в „Н. Зорі" про нашу кооперацію, именно про сільські кооперативи і важке положення кооперації серед нинішної загальної кризи. І признаю, що нині для нас кооперація справа першорядної ваги. І в тій справі повинні заняти голос люди зі всіх кругів нашого народу на се, щоб наша кооперація отряслася з недомагань яких є доволі богато. В однім з останніх чисел „Н. Зорі" була цілком влучна замітка за прямо легкодушні видатки на удержання бюрократії по Повітових Союзах та в Центросоюзі (тоді, коли в ліськім повіті, який в більшій части лишений сам собі, нема за що удержати аґронома чи иншу людину в повіті для освітної праці). Були й инші влучні замітки, які повинніб спонукати наші (але правдиво кооперативні) верхи не лиш до застанови але й до скорої та рішучої реорґанізації. Я як священик і прихильник кооперації почуваюся до обовязку подати своє спостереження що до мильного виховання наших низів в кооперативнім дусі. В тім напрямі наша кооперація цілком недомагає. Слушна є згадка в послідних статтях, що кооперативи під проводом радикалів та сельробів мусіли упасти. Се цілком оправдане, бо провід, який не плекає в собі засад християнської любови, християнської посвяти в праці для загалу, не може вплинути і на членів, щоб вони з витревалістю і посвятою працювали для спільного хоч і свойого добра, щоби працювали кооперативно та в той спосіб кували красше завтра свойого народу, опущеного, придавленого, погордженого. Та на тім не кінець, що такі провідники не в силі потягнути членів до доброї праці. Такі крикливі одиниці приводять кооперативи до упадку та вносять руїну кооперативного життя в даному селі на довгі літа. А деж причина сего лиха, що кооперативи знаходяться в таких руках? Причина проста і ясна. Самі проводирі нашої кооперації не плекають ідеї християнської любови й посвяти основаної на Христовій науці, отже не можуть того тепла, тої перли, так потрібної для кооперативного життя поневоленого народу, викресати й у своїх підвладних. Та мало, що самі не плекають сеї чесноти. Є ще гірше. Докази: Їх брошури призначені для народу. Для приміру: 1) „З чим бореться у нас кооперація", Кооп. бібліот. ч. 2, стор. 4 в долі, 2) „На низинах кооперації", Кооп. бібліот. ч. 8. стор. 12 в середині. Там робиться докір селянам за те, що вони вірять в добро „десь там на другім світі" або що з любови до своєї Церкви бажалиб мати дзвін... Річ ясна, що таке виховання певно не причинить ся до двигнення кооперації, бо якби у нашім народі нині не було віри у вічність, не було любови до своєї Церкви, — то не булоби вже й народу та в слід за тим і нашої кооперації. Автори тих брошур, які хочуть в сей спосіб село отрясти з темряви, зі свойого завдання не вивяжуться, а навпаки ще збільшать темряву та викличуть замішання в душах нашого ще віруючого селянства. А з другої сторони приневолюється священство поборювати такі брошури, бо ніхто не може вимагати навіть від найбільшого патріота, щоб сам валив свою працю. А як часто махається рукою на неділю, на Службу Божу... В церкві Служба Божа, а в селі зібрані люди чекають на пана кооператора (такий кооператор як автор статті в „Н. Зорі" то ідеал), який на се навіть не звертає уваги, хоч якби одну годину пізніше чи скорше приїхав, булоб се йому не зробило ріжниці. Тож не диво, що з такого поведення виходить не кооперація а руйнація. І длятого найвисший час нам, священикам, над сею справою застановитися і поставити до проводу кооперації рішуче домагання, щоби в сей ніби делікатний але підступний спосіб не вирівали віри в нашого народу. На місце віри хочуть проводирі дати народови сухі матеріялістичні тези і свої „свята" з початку з церковним Богослуженням а опісля і сей додаток залишать тай остануть чисті соціялістичні свята на взір німецьких „Proletarische Feierstunden"...

Велике значіння моглаб мати праця кооператора, опертого на законі Божім, яка в неоднім булаб доповненням праці священика, котрий зі своїми парохіянами бачучи такого кооператора, певно не відмовиться стати до помочи в будівництві кооперативного життя. Не порівнуйте панове, сівалки з дзвоном, бо як не стане дзвону, то не буде кому й до кооперативи горнутися. І навпаки — як буде сильно стояти Церква, як кооператори будуть носителями кооперації опертої на законі Божім, тоді певно з Церкви підуть і кооператор і селяни і душпастир на наради кооперативи і тоді буде правдива кооперація, якої ніхто не поборе, бо ми всі станемо біля неї а між нами буде Христос і в такій кооперації наша будучність.

о. С. М. (пов. Ліско).

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА — полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 Львів, Ринок ч. 32. 5—12

Нова політична сензація

Польська преса знайшла собі нову сензацію від часу польсько-українських балачок, яку перемелює на всі лади. Тою сензацією є поява у Варшаві російського журналіста Неманова, котрий підчас польсько-українських розмов мав, по словам польської преси відраджувати Українцям заключувати якунебудь „угоду" з Поляками. Найновішу сензацію про Неманова і його загадочну місію пустила пресова аґенція „Іскра". Вона каже, що Неманов як співробітник органу Мілюкова „Послѣднія Новости" займався пропаґуванням ідеї федерації України з Росією і тому зблизився з др. Панейком, котрий також має бути горячим приклонником такої федерації. Приїзд Неманова до Польщі має за ціль прослідження настрою серед Українців під Польщею та зібрання матеріялу для дра Панейка на сесію Союза Народів, підчас котрої мають розглядати українські петиції. Працю над здійсненням ідеї федерації України з Росією має п. Неманов продовжувати у Львові. Треба додати, що ся ідея відповідає настроям російських кадетів, котрих орґаном є власне „Послѣднія Новости", редаґовані проф. Мілюковим. Слід замітити, що в Варшаві того Неманова наперед бучно приймали й гостили, а потому зачали лаяти.

——o——

Друге покоління російської еміґрації

В Парижі вийшло 1 ч. „Вістника національної революції" — „фронт молодих". Се орган ріжних ґруп молодих Росіян, що виховалися вже на еміґрації. В органі пробивається легітимізм і симпатії до будучого царя Кирила.

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. 847 26—50

Проф. Д-р Л. КОПЛЕР

Релігія й політика*)

Нехай ніхто не говорить: „Ей, та се діється дуже далеко від нас; у нас до такого не дійде!" Не можна обманювати себе, бо певні партії сего напевно дуже собі бажають. Або чиж навіть у католицькій Австрії не впали ославлені слова: „З католиками треба поговорити по мексиканськи!" Позвольмо лиш тим партіям порости в піря і допустім до того, щоб вони взяли власть у державі у свої руки, тоді скоро побачимо, що стріне нас така сама доля, яка стрінула католиків в СССР. А ті партії зростуть і сягнуть по власть у державі тоді, коли ми католики усунемося від політичного життя і дозволимо, щоб відносини так укладалися, як се декому подобається.

Кому отже залежить на тім, щоб Церква істнувала в поодиноких краях, той мусить станути в її обороні. В якийже спосіб католик має боронити Церкви?

Ми не можемо брати за кріси й револьвери і не будемо зі зброєю в руках гнобити ворогів релігії або вистрілювати їх. Се бувби морд, а ніхто так не бридиться убиванням як Церква. Ми маємо тільки одну збрую й одну оборону. Вона полягає в тому, щоб все, що католицьке і по католицьки відчуває, нехай зорґанізується в одну велику політичну партію, нехай користає з виборчого права і з виборчою карткою голосує лиш на тих послів, котрі як вірні сини Церкви з непохитною силою станулиб у парляментах в обороні прав релігії. Одначе про таку оборону не може бути мови, доки католики, і то всі католики, не зачнуть брати участи і то як найжившої участи, в політичнім життю. А коли така оборона Церкви се релігійний обовязок, то участь у політичнім життю се також релігійний обовязок.

3. І знов питаю: Чи католицький муж, католицька жінка має обовязок наказаний релігією боронити християнського супружжа, християнської школи, боронити життя дітий ще не народжених і т. д.? Католики можуть дати лише притакуючу відповідь. Коли так, то треба брати участь у політичнім життю, треба людий освідомлювати, повчати, аґітувати, треба зорґанізувати все, що ще католицьке, що ще думає і відчуває по католицьки, зорґанізувати у великій політичній католицькій партії і з виборчою карткою в руці боронити святости супружжа, родини, виховання дітий і недоторкаємости невиданого ще на світ життя під серцем материй. Відомо чейже, що власне ті інституції християнської релігії сьогодня — предметом напастей дикого фанатизму. Мається нераз вражіння, що редактори декотрих часописів, виступаючи проти святощів нашої релігії, дістали нападу божевілля. Усуватися від оборони тих дібр, або стояти осторонь се булаб не тільки трусливість і занедбання обовязку, але зрада найсвятіших інтересів. Якжеж промовив Папа Пій XI. дня 30. вересня 1926 р. до членів католицької орґанізації мущин в Італії? „Добро загалу відноситься до „поліс", до держави, народу, суспільности в найширшім того слова значінню. Якжеж мігби хтось бути байдужим до справ найбільших і найважніших, при котрих любов ближнього накладає найтяжчі обовязки, справ, у котрих розходиться про найвищі добра, які нам дав Бог і котрі рішають про добро родини, одиниць і навіть про інтереси самої релігії?"**). (Далі буде).

*) Гл. „Н. Зоря", чч. 10—20.

**) Після тексту, оголошеного в „Schweizerische Kirchenztg" 1927, Ч. 2, стор. 11.

Що сталося з німецькими кольоністами

З 20.000 німецьких кольоністів, котрим удалося виїхати з „раю", остало в Німеччині тільки 600. Вони знайшли працю в Мекленбурґу. Інші при помочи німецького правительства виїхали в Канаду й полудневу Америку. Тепер доносять, що супроти кризи в Канаді, ті котрі туди виїхали, не могли урядитися.

——o——

Сенеґальський негр на сторожі

Або: Хто може колись завоювати Европу.

Паризька преса описує такий факт: В Рошфорі коло магазину амуніції поставили серед зими на сторожі жовніра Сенеґальця з 8-го полку стрільців. Ніч була морозна а Сенеґалець перший раз стояв на сторожі. Не знаючи добре французької мови, він не зрозумів пояснень підофіцира й думав, що мусить весь час стояти не рухаючись. Отже відморозив обі ноги. Від тої ночи минуло 17 днів і Сенеґалець упав стоячи в ряді. Його відвезли до шпиталю, де їзза ґанґрини треба було зараз відтяти обидві ноги. По операції запитали його, чому він не сказав начальству, що відморозив ноги. На те відповів Сенеґалець: „Якже я міг жалуватися на біль, коли я мущина і ще до того жовнір?"

——o——

Останній притулок ґорилів

Брак помешкань дається сильно відчувати не тільки людям, але і звірятам. Їх люди щораз більше стісняють, навіть у глибині пралісів. Таке сталося і з горилями. Їх уже так не богато, що в центральній Африці прийшлося зарезервувати для них окремі ліси, де заборонено полювати. Виправа учених Інститута Карнеґія вернула тепер з тих лісів, де докладно вистудіювала ту великанську малпу. Ґориль живе родинами. На ніч робить примітивну буду з гиляк на землі або на нисших гилях дерева. Самиця з дітьми спить у буді, самець сторожить на дворі. Зате в день самиця і діти мусять йому приносити найлучші куски поживи, інакше бе їх по писку аж відгомін іде. Ґориль мимо своєї сили нерадо стає до боротьби, та як уже стане, тоді він страшний. Обсяг його рук виносить 2.80 м., обнявши противника, навіть льва, ломить йому всі ребра.

Маленький фейлетон

Ячмінь в оці

Кожний знає, що таке „ячмінь в оці". В дійсности він повстає не „в оці" і не „на оці", тільки на повіці, а повстає через те, що в зелези з товщем на повіках дістаються зовні складники, які викликають ятрення й „набирання". Се заповідає сверблення, червінь і пухнення повіки. Розятрена зелеза більшає й болить аж поки не трісне і не витіче „гній". Тим хороба кінчиться. Вона не є небезпечна, але прикра, особливо тоді, коли разураз вертає. Лікарі лічать „ячмінь", то значить приспішують його назрівання, звичайно теплими окладами з борової води. Народ лічить ячмінь теплими окладами з сирватки або розварених фіґ, одначе при тім ділає тільки теплота. У кого ячмінь виступає дуже часто й уперто держиться, той повинен піти до лікаря, бо такі випадки викликають звичайно невідповідні скла окулярів або певна форма астиґматизму, або хронічний твердий столець. (З німецького).

Брехун мусить мати добру память (Корнейль).

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

Преосвящ. єпископ Чарнецький, апостольський візитатор для Словян греко-католицького обряду поза східно-галицькими епархіями, приїхав до Варшави, де побув кілька днів (ПАТ).

Евхаристійний Конґрес відбудеться в перших днях липня у Ґродні. До виділу, котрий має занятися його підготовкою, належать окрім лат. духовних ґен. корп. Літвіновіч, ґен. дивізії Клеберґ, місцевий староста Робакевич, прокуратор Пшибильский, бурмистр О'Бріен й інші.

Есперанто на службі катол. акції. Католицький есперантський рух може виказатися новим гарним успіхом. Від січня 1931 виходить у Парижі великий ілюстрований півмісячник „Католіка Віво" (Католицьке Життя). Він подає вісти з усего католицького світа. Началь. редактор того часопису, Джордж Рамбо, в передовиці першого числа пише так: „Дотепер католики не могли уладити міжнародної пресової аґенції яка всім катол. часописам як найскорше подавалаб вісти про католицьку акцію в усіх краях. Нині есперанто подало розвязку цеї проблеми. Наш орґан подає точні інформації з катол. життя всіх країв в помічній міжнародній мові, якої легко і скоро можна навчитися". (Адреса редакції: 22, Cours Albert — Premier — Paris VIII.

Знаменна подія. Один молодий протестантський парох на острові Ґотлянд (Швеція) уложив служебник для шведської державної церкви. Се є майже дослівним перекладом католицького служебника. Признає він Нсв. Тайну Евхаристії, жертву св. Літурґії і т. д. Священик цей заявив, що лютеранство вважає за ошибку, вірить у непомильність папи, та що протестанти мусять колись вернути до матірної Церкви. Инший священик заявив, що около 100 протестантських пасторів у Швеції визнає жертву Літурґії й додає, що „вже крайна пора, щоби здемаскувати раціоналістичних епископів і священиків, як вільнодумців". До католицьких поглядів на Службу Божу дійшли вони через студіювання Отців Церкви. Між модерністичними протестантами повстало з того приводу велике замішання. Щодня заповняються їх часописи лайкою на католицьку Церкву. Упередження у многих ще за глибоко вкорінене. Не мож надивуватися, що поважно думаючий шведський загал так поверховно займається релігійними питаннями.

Невдачі безбожників в Ню-Йорку. Американські комуністи, як писав їх нюйоркський орґан „Те Воркер", приготовлялися з кінцем минувшого року розвинути зміцнену протирелігійну пропаґанду. На щастя ті приготовання завели, бо в Ню-Йорку, мимо оферування великої суми, не вдалося їм винаймити відповідної салі на відчити, а вуличній пропаґанді при помочі мегафонів, рішуче спротивилася поліція, яка одержала приказ боронити суспільність перед наступом на її віру.

Централя безбожників у Берліні? Провідник центрофракції пруського сойму спрямував до премієра міністрів д-ра Бравна письмо, в якім, іменем своєї партії остро протестує проти замірів перенести міжнародівку безбожників з Москви до Берліна і просить недопустити під ніяким позором до відкриття відділу тої орґанізації в Берліні. Подібні проекти центр буде всіми средствами поборювати в прускім соймі.

Ніщо не є в кождій своїй частині щасливе (Горац, „Оди", II, 16, 27).

*

Для людини нема нічого певного (Овід, „Тріст.", V, 5, 27).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЧОРНА КАВА. Під таким заголовком принесла „Неділя“ з 22 с. м. передовицю, в котрій остро осуджує сам факт польсько-українських переговорів, закидаючи їм пониження престіжу нації. Отже виходить таке, що коли націю безпримірно бють, тоді її „престіж“ стоїть високо, а коли зачинаються переговори в справі припинення биття і нищення, тоді престіж нації в страшний спосіб паде. Оригінальне, — але трудно сказати, щоб було правдиве. УНДО є за що критикувати й ніякі оправдування його політики не воскресять уже для нього давне довіря мас, бо забагато похибок воно зробило. Та, розуміється, за сам факт переговорів неможливо осуджувати його послів, тільки за евент. вислід переговорів.

БУДЖЕТОВА СЕСІЯ СОЙМУ І СЕНАТУ скінчилася в суботу 21. ц. м. Надзвичайна соймова сесія відбудеться правдоподібно в маю б. р.

ВІЦЕПРЕЗЕС КЛЮБУ ББ Тадей Голуфко помістив у „Ґазеті Польскій“ статтю п. з. „Польсько-українська угода“. В ній переповів історію останніх переговорів, котрі розбилися, і станув на становищі, що колиб Українці взяли назад свої скарги на міжнародній арені, тоді клюб ББ вплинувби на польську суспільність, щоб вона уважала Українців співгорожанами в краю. В той спосіб немов автоматично наступилаби зміна відносин.

ЦЕНТРАЛЬНІ ВЛАСТИ хочуть зменшити число староств на терені цілої Польщі у звязку зі стремлінням до зменшення видатків на адміністрацію.

18 ДЕРЖАВ, між ними й Польща, підписали в Женеві умову в справі однострайного права векслевого й чекового. Умова та лишає їм певну свободу тільки в дрібніших справах.

ПОМЕР ГЕРМАН МІЛЛЄР, б. канцлер Німеччини.

ВІЙСЬКОВУ СИЛУ НІМЕЧЧИНИ представив комуніст. посол Кіппенберґер як слідує: „Райхсвера“ становить кадрову армію для 3-мілїонової сили. Мін-во закупило велику скількість амуніції. Мін. Ґренер має значні таємні фонди.

НІМЕЧЧИНА Й АВСТРІЯ заключили митну унію, котра війде в життя в слідуючім році. Крок цей оцінюють політичні кола як економічний „Аншлюсс“.

БОЛЬШЕВИКИ УВЯЗНИЛИ в Ташкенті професорів середно-азійського університету Смірнова, Поплавського, Ярошевича і Машкова, закидаючи їм ширення контрреволюційних поглядів серед молодіжі.

РАДІЄВА ВІЙНА МІЖ СОВІТАМИ Й АНҐЛІЄЮ. Большевики почали нагальну протианґлійську радієву пропаґанду в анґлійській і російській мові. Анґлійський уряд задумує унеможливити сю пропаґанду в цей спосіб, що заглушить большевицькі радієві стації не лиш у границях Анґлії але також в самім СССР.

НОВА БОЛЬШЕВИЦЬКА ҐАЗЕТА „Кооперативні Вісті“ зачала виходити у Львові. Формат невеличкий, та згодом наслідки її видавництва можуть бути великі.

НОВИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МІСЯЧНИК „Освіта“, величини ЛНВістника, почав правильно виходити у Львові (м. р. вийшов тільки один його випуск).

МІЖНАРОДНЯ ЗБІЖЕВА КОНФЕРЕНЦІЯ зачалася в Римі при участи 47 европейських і позаевропейських держав. Возьме в ній участь також бюро праці Союза Народів.

НОВИНКИ

Великодне число „Нової Зорі“ вийде як звичайно в збільшенім обемі. Хто хотівби помочи Редакції матеріялом, того просимо присилати 1) по можности малі статті, 2) найдалі до 2. квітня с. р.

Львівський шкільний куратор др. Сьвідерский був недавно в Станиславові, де візитував державні і приватні школи та зложив ряд візит, м. і. Ексц. Епископови Хомишинови.

о. Яворський, який мимо заборони церковної власти приняв посольський мандат від ББ, засуспендований за непослух церковній владі. Його парохію віддано під заряд сусідного священика („Мета“).

Книжечка „Ідеольоґічні основи Української Катол. Народної Партії“ вже вийшла. Можна замовляти в Адм. „Н. Зорі“. Ціна 50 сотиків і порто 10 сот.

Відгомін іменин. У варшавській опері давали ґалеве представлення з приводу іменин марш. Пілсудського. Йшла опера „Король любовник“. Добір якраз такої опери санаційні кола вважають як злосливу демонстрацію. Це викликало протести. Кілька достойників демонстраційно вийшло з салі, м. і президент РП.

З 240 Кас хорих, котрі тепер є в Польщі, остане до вересня тільки 50.

Марконі ґеніяльний винахідник радія, приїде в перших днях квітня до Польщі на отворення радіостації в Рашині під Варшавою.

Знак часу. В звязку з тяжкою економічною кризою у Варшаві цілком завмерла торговля мешканнями. Посередники і мешканеві спекулянти припускали, що по заключенню богатьох подруж в карнавалі знова зачнеться торговля мешканнями. Та сподівання завели. Також склепи світять пустками.

Загальні Збори Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження“ відбудуться в неділю, дня 26. квітня о год. 2. попол. у Львові, при вул. Ґродзіцьких ч. 4., II. сходи, III. поверх. Справоздання Головної Ради і касові зіставлення виложені до перегляду членам в домівці Т-ва через 14 днім перед Заг. Зборами.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо“. Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 34—50

——o——

Посмертна згадка

† **Роман Заклинський,** емер. проф. учит. сем., знаний автор богатьох інтересних праць, наукових і популярних („Темні місця в Слові о полку Ігоревім“) помер 20. с. м. у Тростянци, пов. Яворів, в 79 р. життя. В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Плащениця роботи о. ІСАЙЧИКА НА ПРОДАЖ. Відомість: Ґр.-кат. Уряд Парохіяльний, Монастирець, п. Ліско. 907 4-5

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш меблі всілякого рода у ГЕШЕЛЄСА, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул. Вронівської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 1—100

Др. Остап Прийма
ординує у внутрішних недугах тепер:
Львів, ГЕТЬМАНСЬКА 22/I. п. Тел. 61-50
Пересвітлює Рентґеном; лікує оригінальним апаратом ЦАЙЛЬАЙСА
з Гальспаху. 865 20—20

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. Прегарні їдальні, спальні, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телефон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 17-50

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 41—50

ВОЛОСІННЯ НА МАТЕРАЦИ
(ROSSHAAR)
власного виробу поручає найдешевше
Й. ФРЕНКЕЛЬ, Львів, Шпитальна 10. Тел. 86-38.
ПІРЯ і ПУХ продає найдешевше
О. ЛІДЕР, Львів, Шпитальна 10.
Тел. 86-38. 884 10-10

НАСІННЯ
ОГОРОДНИЧІ ПРИЛАДИ
Жадайте безплатного цінника!
Др. З. БАХ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 2
Тел. 67-32. 916 1—5

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росґарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні уряджения поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 Львів, вул. Браєрівська 4. 7-20

Одинока українська реставрація і покій до снідань під фірмою
„ГОВЕРЛЯ“
У ЛЬВОВІ,
вул. Руська, ч. 16,
Телєфон ч. 75-92,
поручає снідання, обіди і вечері по знижених цінах, пиво пільзненське, живецьке, також вина, медий лікери. 917 1—5

МАРІЯН КАВКА і АЛЬБЕРТ ШКОВРОН
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 3. Телєфон ч. 26-72.
Торговля товарів кольоніяльних, овочів полудневих, делікатесів вин, французських коняків, лікерів, горілок і т. д.
також Реставрація і кімнати до снідань
знамениті обіди „тепи“, як також дуже смачні дання „ala carte“. Першорядні напої. Добірний буфет. Ціни приступні.
Льокаль отворений до год. 3-тої в ночі.
ВЕЧЕРОМ САЛЬОНОВА МУЗИКА Замовлення з провінції полагоджується відворотно. 914 1—4

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.

Porto zapłacone ryczałtem

Рік VI. Львів, неділя 29. березня 1931. Ч. 23. (423)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 4 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Кльоновича ч. 8, II. пов. - Тел. 4-48.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол. місячно 2 зол. За кордоном 1/4- 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Конто П. Щ.: Коміків 405.867.

Загальний Зїзд „Рідної Школи“

В середу 25. березня с. р. відбувся у Львові річний Загальний Зїзд „Рідної Школи“ в 50-ліття її істнування. Присутних було 167 умандатованих делегатів Кружків „Р. Ш.“ з цілого краю. Окремо сиділи представники укр. преси „Н. Зорі“, „Ниви“, „Діла“ і „Н. Шляхів“. Було богато гостей і 2 представники влади. В президії засідали голова Т-ва дир. І. Кокорудз, о. мітр. Базюк і секретар Т-ва д-р М. Коновалець. Дир. Кокорудз при відкриттю Зборів м. і. заявив, що в сьому ювилейному році треба зібрати фонд на ювилейну промислову школу у Львові. Прикінці подякував жертводавцям за матеріяльну піддержку „Р. Школи“, особливо духовенству і заокеанській еміґрації та рідношкільному учительству, котре нераз недоїдаючи виконує свої обовязки. По рефераті та звітах комісій контрольної й верифікаційної почалася дискусія, котра мала на загал річевий характер з виїмком пару випадів „націоналістів“ проти духовенства та нашої церковної Єрархії, якими займемося окремо. Гідну відправу дали їм о. Ганас зі Збоїськ і світський чоловік п. інж. Дутка зі Станиславова. Загальне здивування викликало те, що о. мітрат Базюк, котрий сидів у президії, ні словечком не виступив в обороні нападаного клеру і Єрархів.

—o—

Нужда на Великій Україні

Фінляндська преса пише, що виконавчий комітет Харкова заборонив вільну продажу споживчих продуктів. Селян, котрі привозять на торг сільські продукти, арештують. Ще недавно можна було дістати в кооперативах обув по ціні 22 рублів за жіночу і 35 рублів за мужеську. Тепер вже нема. Зникло також мило, котре ще недавно можна було купити по ціні 6—8 рубл. за кусень. Тепер вже не можна його дістати взагалі. Не можна також купити йодини, борового квасу і бандажів.

—o—

Баварські Епископи проти націоналізму

Епархіяльні відомости вісьмох баварських дієцезій принесли довшу статтю проти націоналізму. Там м. и. читаємо: „Націоналізм містить у своїй культурно історичній програмі блудну доктрину, в якій відкидає сущні правди католицької науки, або їх викривлює, бо по словам своїх провідників на місце християнської віри, хоче ввести „новий світогляд“. Представники національного соціялізму ставлять расу (німецьку) понад релігію. Вони відкидають старозавітне Обявлення і навіть декальог Мойсея. Вони не признають примату Папи й носяться з думками про бездогматичну німецьку національну церкву. Те, що національний соціялізм уважає за християнство — не є Христовим християнством. Тому катол. епископи, як сторожі церковної науки про віру, мусять перестерігати перед націоналізмом так довго, доки він голосить поняття незгідні з католицькою наукою. Католицьким священикам остро заборонено брати яку небудь участь в національно-соціялістичнім русі. В провідній пресі тої партії мали навіть місце виступи проти заклику Папи до оборони перед большевизмом, які виявили брак всякого знання справи та брак усякої пошани Авторитету. Участь національних соціялістів у богослужебних торжествах сформованими частинами та в одностроях і з прапором заборонена.

—o—

Франція перед важними подіями

Франція стоїть на передодні великих внутрішно-політичних подій, вибору президента республики і незабаром потім виборів до парляменту. Вибори президента відбудуться 13. травня б. р. Вислід виборів буде мати великий вплив не лиш у Франції,але також на політичні відносини в Европі.

Новий синедріон у Палестині

В Єрусалимі відбулося відкриття нового народнього згромадження Жидів, котре складається подібно як старинний синедріон зі 71 членів і має обовязок офіціяльно репрезентувати перед краєвим урядом всі жидівські секти в Палестині. Більшість тих нових жидів. послів становлять соціялісти.

Смерть соток тисяч перелетних птиць

З полудневої Німеччини наспіли такі вісти: Несподіваний поворот студені та снігу дорого коштував перелетних птиць. Велика скількість їх громад утративши провідників, котрі з утоми впали мертві, бо не могли знайти в снігу поживу, збилася зі шляху й по кілька разів перелітала над тими самими околицями, все зміняючи напрям лету... По всій полудневій Німеччині лежать сотки тисяч трупів перелетних птиць. Слід замітити, що провідники все томляться більше, ніж инші птиці, бо перші пробивають воздух і увага їх більше напружена. Вони той труд видержують добре, коли мають доволі поживи. Та коли сніги засипають землю, тоді голодні й до краю утомлені провідники перелетних птиць часто гибнуть скорше ніж „рядові“ птиці.

Зілля сміху

Англійська преса доносить, що в Арабії відкрили зілля, котрого насіння, спожите людиною, викликає у неї сміх і охоту до танцю. Те зілля цвите ясножовто, а його насіння подібне до фасолі. Араби мелять його на порошок. Вистарчить зажити тільки трошки того порошку, щоб танцювати й сміятися цілу годину аж поки не впадеться в безпритомність.

——o——

АБІТУРІЄНТИ І АБІТУРІЄНТКИ!

Замовляйте табля в фотографічнім заведенню

„Venus“

Львів, вул. Академічна ч. 24.

Телєфон 38-08.

Ціни найнизші, виконання артистичне.

883 6—25

НІХТО ВАМ НЕ ПОМОЖЕ,

коли самі не поможете, тому складайте свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

857 у Львові, вул. Руська ч. 20. 23-?

Большевик і Єзуіт про пятилітку

Весь культурний світ перенятий тепер жахом на думку, що пятилітка може большевикам удатися. Пятилітка се плян уряду СССР, упромисловити свою державу (й потому, розуміється, розпочати страшну конкуренцію з иншими державами, котра може їх розвалити). Се тепер найактуальніша справа міжнародної політики, котра може рішити й про нашу долю, — страшну долю на будуче. Отже цікаво пізнати її освітлення з точки погляду большевика-опозиціоніста Троцького і найвизначнішого між єзуїтськими письменниками сучасної Німеччини, о. Мукермана.

Троцький помістив у двох числах французького органу комуністичної опозиції „Ля Веріте“ статтю про пятилітку такого змісту: 1) Передовсім стверджує, що темп здійснювання пятилітки не під силу Росії. Треба, каже Троцький, не розуміти не лише психольогії, але навіть людської фізіольогії, щоб вірити в можливість ентузіязму маси для роботи, розділеної на ряд літ. 2) За три роки горожанської війни зужито тілько енергії, що в масах наступила глибока реакція. Вона проявилася серед селянства в формі повстань, котрі захоплюють навіть червону армію та фльоту. А серед робітництва та реакція проявилася в формі страйків. 3) Се глупота думати, що СССР може дігнати й навіть перегнати Америку. Цифри доказують, що навіть якби пятилітка удалася, то СССР таки остане по заду не лиш Америки. але й менше розвинених країв. 4) Говорити, немовби СССР „вступив у період соціялізму“, як се робить Сталін, значить оклеветувати соціялізм. Під соціялістичною продукцією, каже Т., розуміємо таку продукцію, яка вдоволяє хоч безпосередні потреби людий. Тимчасом в СССР нема ні товарів, ні харчів, отже як можна говорити про соціялізм? 5) Колиб СССР дігнав і перегнав капіталістичні краї, як не перестає предсказувати Сталін, тоді — каже Т. — соціялізм як стій побідив. би в цілім світі. Бо тоді блискучий приклад Росії, — одної з найбільш відсталих країн, котра при помочи соціялізму вспілаб піднести життєву стопу населення на степень висший ніж у капіталістичних краях. — викликавби всюди повстання пролєтаріяту. І буржуазія в один день булаби зломана. Вся біда тільки в тім, каже Троцький, що се — фантазія...

До сего. змісту цікавої критики Троцького треба дещо зауважити, а саме: Не хто инший, тільки Троцький був одним з авторів пятилітки. В своїм часі Раковський іменем троцкістів одобрив плян пятилітки. Вона була якраз вислідом уступки Сталіна для лівої опозиції, котра остро вимагала від правительства Сталіна приспішення індустріялізації та колєктивізації. А тепер той сам Троцький закидає глупоту Сталінови за те, що той взявся здійснювати йогож плян... Видовище прекрасне. Троцький очевидно памятає, що сам викликав пятилітку. Тому й каже в своїй статі: Ліва опозиція говорила, що

той плян м о ж е стати поважним кроком до соціялізму, але не мусить. Опозиція, каже, дивилася на той плян як на гіпотезу, а не як на догму... Та — річ ясна, що се крутійство, бо хто тільки причинився до пляну, якого виконування не під силу народови, той очевидно морально співодвічальний за те, що викликав.

Без крутійства освітлює справу пятилітки німецький єзуіт Фридрих Мукерман в катол. „Шенере Цукунфт". Він пише: Плян пятилітки має в собі щось безмірно великого, просто демонічного. Він хоче заосмотрити 160 міліонів людий. В тій ціли заборонено свободу переселення робітникам і сколективізовано майже половину селянських господарств. Величезна держава стає подібна до одної фабрики, де все підлягає зелізній волі уряду. Троцький пише у своїй автобіографії, що приклоники сект перші підпадали впливам большевицької агітації. Отже чи в деяких душах не вяжеться там месіянистична мрія про будуче тисячлітне Христове Царство на землі з гаслами „свободи", рівности і братерства", котрі блискотять над усіми комуністичними й соціялістичними системами? Чим колись був для нас Христос, тим тепер став Ленін. До його гробу відбувають вони паломництва як до Мекки. Хоч те почування змінилося у відношенню до Сталіна, та воно в Росії напевно живе. Робітники й матрози вправді кажуть, що їм зле живеться, але додають, що вони терплять се задля лучшої будучности. На всякий випадок у рос. большевизмі є й релігійний чинник, є таємнича туга й воля жертвувати аж до самознищення. Тільки в звязку з тим релігійним світом мотивів можна зрозуміти те, що Росіяни зрікаються останків свободи. Тільки в звязку з тим месіянізмом можна відповідно дивитися на большевизм і його пятилітку. Чи пятилітка вдасться? В тій справі важне те, чи вдержиться Сталін, котрого становище було вже нераз захитане поважними кризами. Та коли він досі вдержався, то треба рахуватися з тим, що вдержиться й на дальше. Одначе навіть якби Сталін упав, то сам той факт мігби тільки припізнити виконання пляну, нпр. ще на 5 літ. Друге питання: Чи є для здійснення такого пляну досить фахових сил? Дальше — психольогічно невияснено, як довго там видержить той терпеливий месіянізм, очевидно розїданий скептичним раціоналізмом. Дальше — і се дуже важне — сколективізоване селянство зажадає більше політичних прав. До того треба взяти під увагу, що неурожаї й инші катастрофи можуть перевернути всі обчислення, котрі й без того проблематичні при своїх міліярдових цифрах. Кепський стан больш. валюти дає також до думання. Можна також питати, чи сцентралізування управи всего життя на просторі від Балтику по Жовте Море взагалі не переходить людських сил. Та передовсім важне те, чи витримає російська Церква. Бо коли большевизм се своєрідна закаптурена релігія, тоді вона має властивого і насильнішого ворога в старій релігії. Се большевики від початку розуміли й тому переслідували її. Одначе кривавi переслідування до ціли їх не довели. Отже большевики постановили до 1935 р. знищити в СССР останні видні сліди християнства. До того часу не має бути ні одного священика, ніякого рел. культу. Та все говорить за тим, що сила старої релігії буде під впливом переслідувань рости а не меншати, хоч не можна сказати, щоб вона в найблисших роках могла загрожувати пятилітці. Що до зовнішних чинників, то будучність большевизму залежить від того, чи захід посилатиме туди архітектів й інжинірів. Досі посилав. Далі виринає питання, чи захід дасть большевикам фінансову допомогу. Як їм потрібні гроші, доказує факт, що большевики вивозять пшеницю, дерево й инші товари по таким цінам, що не оплачуються навіть кошти перевозу. Колиб світові ринки відмовилися приймати рос. товари, плян пятилітки упавби. Та досі небольшевицький світ помагав большевикам. Невідомо, чи західні держави здобудуться на згідне рятування европейської цивілізації. Вкінці невідомо, чи, коли і як морально-релігійна світова сила Ватикану, одинока, яку Кремль уважає достойною, щоб виповідати їй війну — вплине на ті сфери, котрі можуть рішати в політичних і господарських справах. По роздуманню того всего холодна розвага мусить нам сказати, що: I) Ми в Европі мусимо рахуватися з часовою побідою большевизму. II. Колиб та можливість здійснилася, то її безпосередні наслідки булиб: 1) Повний крах капіталістичного систему заходу, котрий і без того загрожений кризами. 2) Очевидна політична перевага російського велита. 3) Часовий упадок европ. цивілізації. 4) Християнство мусілоб знов вернути до катакомб. Один з великих пророчих умів Росії, Соловйов, повний тяжкого прочуття предсказав перед смертю у своїх „Трьох розмовах" влом Азії в Европу. Він уважав се початком кінця світа. Коли й відкинути з того все хоробливо-песимістичне, то таки остає азійський большевизм як демонічна поява а верх його зусиль у пятилітці. Так Соловйов як і Достоєвський розвязують ту грізну світову загадку в той спосіб, що покірно клоняться перед таємницею, приділюючи розумови тільки роздумування над великими думками Бога і порядком природи, щоби з них уформувати людський порядок, який гармонійно й безпечно спочиватиме в порядку Божім.

Підчеркуємо, що Мукерман се чоловік великого ума. І коли він пише, що треба рахуватися з можливістю упадку західної цивілізації під напором большевизму, то се не шутка. В огні такої небезпеки стає перед нами у властивім світлі відважне горожанське діло Пресв. Григорія, котрий з таким притиском накликує до якнайскоршого наладнання відносин у тій державі, в якій опинилася частина нашого народу ще не знищена большевизмом. Ми на границі двох світів — і від нас богато залежить, чи страшна филя большевизму покотиться дальше в цілі знищення світа, а в першій мірі — нас самих. Горе нам, коли се запізно зрозуміємо!

ОДИНОКЕ АТЕЛІЄ
новочасної фотографії
Фото-Студіо „ДОРИС"
Львів, Пасаж Міколяша.
Тел. 30-92.
СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ У ПЛЯТИНОТИПІЇ
І АКВАРЕЛЯХ.
875 12—24

Дотепний редактор в Англії

В друкарні одного англійського дневника в Лайчестері впився весь персонал. Коли прийшлося ломати число дневника, показалося, що бракує одна колюмна, бо пяні складачі не зложили. Газета мусить вийти на час, а в друкарні не було нічого, чим можнаб запхати місце. Редактор кинувся сюди туди й побачив помішаний склад, призначений до розбору, де букви стояли, як їх кинули, нпр. ааамгік, тссС омпв і т. д. Отже дотепний редактор казав вложити в газету ту мішанину букв, а на верха казав зложити таке пояснення: В хвилі, коли число мало йти на машину, наспіла голяндська почта. Ми вже не мали часу, перекласти її. Отже сим разом подаємо голяндські вісти в оригіналі". — Коли відкрито дотеп, запанувала велика радість.

РОЗМОВА З ЇХ ЕКСЦ. ПРЕОСВ. ХОМИШИНОМ

Безпосередно по оголошенню знаменного пастирського листа станиславівського Владики в справі політичного положення українського народу під Польщею приняв Преосвящений на авдієнції спеціяльного кореспондента „Газети Поранної", який просив „о аналізу пастирського листа в цілі належного скоментування Його думок, кинених з такого високого авторитету, яким є престіл станиславівського епископа греко-католицького обряду".

„Преосв. Владика" — пише кореспондент „Газ Поранної" — приняв мене з цілою ввічливістю. На тлі великого сальону епископської палати при вул. Липовій зарисовується симпатична постать Преосв. Владики. Побіч сильветка його найблищого співробітника Преосв. Епископа-Помічника Йоана Лятишевського. Вашого кореспондента впроваджує о. канцлер Паливода.

Конечні радикальні зарядження.

„З місця інформуємо Преосвященого про велике враження, яке викликав у політичних колах Його погляд на конечність польсько-українського співжиття.

„У відповіди вже в перших словах на самім вступі розмови Преосв. Владика дуже рішучо відмежовує свою духовну особу від політичних настроїв і фактів. Тим не менше однак стверджує дуже грізний фактичний стан теперішної ситуації.

„Українсько-польська дійсність у Східній Галичині — підкреслює Владика — принайменше на тім терені, котрий так добре знаємо, є того рода, що вимагає негайного розваження й конечности радикальних змін.

— Як Преосв. Владика оцінюють можність технічного виконання сеї ради — питає кореспондент „Газ. Пор.".

— „Розходиться про се — відповідає Ексцеленція — щоб вишукати людий доброї волі з польської й української сторони і розпочати конкретну акцію для усунення обосторонних роздражнень. Нехай це буде й мала горстка, що тверезо дивиться в будучність, нехай це буде наразі група людий думаючих позитивно і нехай буде відразу накреслений обсяг сеї так дуже важної й актуальної праці".

— „Чи тепер відповідна на се пора?" — питає кореспондент.

— „Не треба гаяти ні хвилини — сильно підчеркує Преосвящений. Витворився стан дуже шкідливий для обох народностей не до видержання. Треба ділати скоро і рішучо. Прояви ненависти бухнули аж по самі границі краю. Сего знести не можна.

— „Як Ексцеленція думають, в якім напрямі повинні піти приготовані праці?"

— „Я бувби противний всякому відволіканню. Треба відразу збудувати напрямні співжиття й українсько-польської співпраці, відразу в напрямі політичнім, економічнім і культурнім".

— „Чи найдуться відповідні люди?"

— „Є такі. Мусять це бути люди вироблені, спокійні і дуже, дуже досвідчені. Се трудна праця, одначе нам невільно обосторонно створювати ускладнень. Це не доведе до ціли, а ціль так велика, що вишукування прешкод мусить затемнити і знищити се, до чого стремимо".

„Оживлення Ексц. Епископа, з яким висказував повисші слова, свідчить про горяче заінтересування високої духовної особистости греко-католицької Церкви справами свого терену, що мають таке глибоке значіння для будучности нашого краю. Найблищий час покаже, які будуть реальні висліди сеї праці і якими дорогами піде здійснювання клича, киненого з високого епископсько-

о. М. РІПЕЦЬКИЙ.

Многоважна справа зарібкової і поселенчої еміґрації*)

Господарська скрута в нашім краю така велика, що поруч доброї ідеольоґії треба конечно займатися і господарськими справами нашого народу. В тій ціли треба той нарід наперед пізнати разом з його потребами й інтересами.

М. і. справа еміґрації має велике значіння для нашого народу тому, що наше село перелюднене і спролетаризоване. Статистика виказує, що на українських землях під Польщею річний приріст українського населення виносить коло 100 тисяч голов. Тут на 1 кв. км. живе з рільництва 96 осіб, коли в Бельґії лише 54, в Данії 34, в Німеччині 33 осіб. А там рільництво високо розвинене. Річ ясна, що ізза такої безприміρної тісноти в Галичині нужда мусить бути велика. Добре зорґанізована зарібкова і поселенча еміґрація, яка приносить другим народам значні користи, моглаб виратувати і наше малоземельне і безземельне селянство з важкого економічного положення.

Наше сільське населення під Польщею не має великих виглядів на поправу своєї незавидної долі при помочі зарібкової еміґрації тому, що еміґрація в Польщі, се державний монополь. В ділянці еміґрації всевладний еміґраційний варшавський уряд, який старається вивезти з непольських територій якнайбільше населення на п о с т і й н е поселення до заморських країв Полудневої Америки. Українське населення до найбільше поплатної зарібкової еміґрації до Німеччини майже не попадає. А перед війною зі східної Галичини виїздило рік-річно на роботи до Німеччини коло 100 тисяч наших рільників, які привозили до краю значний заробленний ґріш. Затамування сего жерела приходу се одна з важних причин грошевої тісноти наших сіл.

Тепер відбувається зарібкова еміґрація до Франції, яка до недавна потребувала багато робочих рук, до праці на рілі. У Франції є тепер понад 30 тисяч наших робітників, занятих при рільних господарствах. В останному часі обмежила Франція значно приплив робітників з Польщі і тепер виїздять головно ті, що дістали від рідні чи знакомих з Франції карту запотребування.

З причини світової економічної кризи заморська еміґрація до Канади, Аргентини і Бразилії не приносить тепер нашим еміґрантам сподіваних користей. Заморські краї припинили в останному році еміґрацію та вимагають від еміґрантів попереднього забезпечення на місци.

Для пізнання преважної еміґраційної справи конечні відомости з наших парохій про теперішний стан нашої еміґрації та про відносини, серед яких проживають наші еміґранти, тому подаю докладніші дані з останних літ про еміґрацію з парохій Ліски коло Белза (сокальського повіту).

З парохії Ліски (дочерні села: Переводів і Костяшин), в котрій є 2123 гр.-кат. Українців. почалася за польської влади еміґрація в 1925 р. Доси виїхали на зарібкову і поселенчу еміґрацію 132 особи, то є понад 6 відсотків нашого населення.

До Франції виїхали 73 особи (деякі перебувають там з ріднею). Вони заняті головно при рільних роботах. Рільний робітник може у Франції місячно легко заощадити 100 зл., бо його пересічна місячна платня виносить 150—200 зл. окрім харчу й помешкання. Серед тяжкої праці дорабляються наші еміґранти по якімсь часі значного гроша, який присилають до села на удержання рідні, на будову потрібних забудовань та на купно поля. Еміґрант Осип Д., який мешкав в Лісках в комірнім та від 1925 р. перебуває в Франції на зарібковій еміґрації, купив за прислані гроші 4 морґи поля, а тепер щадить на будову хати. Еміґрант Гриць С., який двома наворотами виїздив до Франції, купив за заощаджені гроші три ґрунтові парцелі в обшарі двох моргів. Жінка еміґранта Федора Ш. поставила простору хату, криту бляхою, за гроші прислані з Франції чоловіком, який там був занятий в копальні. — З матеріяльної сторони зарібкова еміґрація до Франції для нашого сільського населення дуже корисна. На жаль наші еміґранти позбавлені там релиґійної і національної опіки. Конечно треба запевнити їм душпастирську опіку, без якої багато з них може зійти на бездоріжжа та пропасти для нашої Церкви і нації.

В 1908.р. почалася з парохії еміґрація до Канади. Виїхало 28 осіб, з яких 6 осіб (дві родини) поселилися на фармах. Протягом двох літ мали наші еміґранти в Канаді гарні зарібки. Деякі заробляли при залізничих дорогах коло 5 долярів денно та заощаджений ґріш присилали рідні на закупно поля. Два брати еміґранти купили 16 морґів двірського поля та сплатили вже дві третини ціни купна. Еміґрант Іван Л. з Переводова купив за 600 долярів простору будівельну парцелю з мурами старої жидівської корчми та починає на весну будувати вигідний мурований дім. В минулому році добрі зарібки п р и п и н и л и с я і фармерам з трудом приходиться переживати теперішну господарську скруту. Тому матеріяльне положення наших еміґрантів погіршилося. Всеж таки і тепер присилають вони з Канади значний заощаджений ґріш.

Парохіянин Михайло Т. продав в Переводові все своє майно (5 морґів доброго поля і будинки) і з ріднею, зложеною з 6 осіб, виїхав в 1909. р. до Аргентини, де поселився на фармі. В листах до своїків писав у 1911-ім році, що гірко бідує та рад-би вернути до рідного села, щоб бодай в комірнім жити між своїми. Тепер йому так поліпшилося, що хоче й дальшу рідню спровадити до Аргентини. Крім сеї родини, виїхав до Аргентини оден молодець з Костяшина, який купив реальність в місцевости Кордоба та добре йому живеться.

З початком 1929. р. почала ширитися в парохії аґітація за виїздом до Бразилії та виїхало 7 родин (разом 24 осіб). Попродали вони все своє майно та вибралися в далеку бразилійську країну. Відраджував я людям сю еміґрацію до Бразилії та в читальні виголосив реферат про відносини в Бразилії і життя тамошних еміґрантів на підставі статтей, поміщених в „Українськім Еміґранті". Мої переконування на ніщо не здалися тому, що люде поробили вже старання щодо виїзду та побрали завдатки на продаж поля. Правдивими показалися перестороги перед виїздом до Бразилії. По півріч'нім побуті вернула з Бразилії жінка одного еміґранта, яку конзудят безплатно відставив до краю. Вона не може привикнути до горячого бразилійського клімату та до тяжких обставин тамошнього життя.

Наведу виїмки з трьох листів наших бразилійських еміґрантів, які наглядно представляють невідрадні відносини, серед яких мусять там проживати.

Парохіянин Юстин П., який продав 5 морґів поля та в осени 1929. виїхав до Бразилії зі старенькими родичами, жінкою і дітьми (5 осіб), пише з кольонії Іваї, з провінції Парана: ...„Від таких гараздів нехай вас Бог боронить. Зістали ми без грошей, без хати, без кавалка свого поля. Сидимо у комірнім. Одно щастя маємо, що ми приїхали між своїх людей Українців. Сподіюся, що нам люде дадуть землю під засів, як не даром, то хоч за малу платню. Нема тепер добрих зарібків; роботи на залізницях припинені. Ходимо з татом на зарібки до наших Українців і заробляємо денно по 4 мільрайси, так якби по 4 зол. і вікт. Старавбися я своєї землі, але на то треба хоч грошей на завдаток. Тут незле живеться людям, які поїхали тому 22 роки. Декотрі мають землі по 40 морґів, а инші по 80, коні і худобу. Добре життя для нас так легко не прийде, бо ми приїхали непрошені. Еміґранти з 1908 р. робили по залізничих дорогах і тамже діставали землю на виплат на рати на 8 літ. Оден шакер до 40 морґів купували за 350 мільрайсів, а для нас воно минулося. Тепер такий шакер, чистий ліс, коштує 1—3 тисячі мільрайсів. Бразилії не прихвалюю нікому і нікого не приваблюю, щоб на мене не нарікав. Тут приїхав оден зі Золочівщини до свого тестя, що тут перебуває 22 роки. Йому не сподобалося тут і хоче вертати назад до Галичини..."

(Кінець буде).

*) Містимо сю цінну статтю як доказ пожиточного звязку нашого духовенства з народом. Таких статтей придалосяб богато з ріжних околиць. — Ред.

В кождій кооперативі, в кождій хаті тільки
Мило марки „ЦЕНТРОСОЮЗ"
виробу одинокої української кооперативної фабрики „Центросоюзу" у Львові. 887 6—12

го престола станиславівського Епископа. Сьогодня вже відомо, що твориться Українська Католицька Партія, якої завдання в найблищій будучности зібрати всі найбільш вартісні одиниці, здібні до започаткування здійснювання начеркненого пляну польсько-українського співжиття і співпраці. Перший зїзд і конференція відбудеться вже зараз по Великодних Святах".*)

„Опускаючи палату епископа" — пише кореспондент „Ґаз. Пар." — „дякуємо Екцеленції Епископови Хомишинови за дуже цікаву розмову, підчас котрої Преосвящ. епископ суфраґан Лятишевський знаменито доповнював думки Преосв. Хомишина. Ексц. Епископ безпосередно по сій розмові виїхав зі Станиславова на довшу візитацію своєї дієцезії.

„Залишаємо епископську палату з пересвідченням добре сповненого обовязку — обовязку повідомлення публичної опінії про нуртуючі струї і настрої в найповажніших і впливових сферах української суспільности. Треба сподіватися, що акція Ексцеленції Епископа Хомишина це перший сиґнал нової ситуації українсько-польської дійсности". — Станислав Захаріясевич (Гл. „Ґазета Поранна", ч. 9526).

—o—

*) По Великодних Святах, 18 квітня, відбудеться засідання Орґаніз. Комітету УКНП., на котрім будуть відчитані й передискутовані реферати, призначені на зїзд партії. День зїзду визначиться на тім засіданню. — **Ред. „Н. Зорі".**

Найбільший вибір. Приступні ціни.
ПОРЦЕЛЯНУ, КРИШТАЛИ, СКЛА і всякого рода і якости горнятка
поручає одинока українська Ф-ма
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
ЛЬВІВ, вул. ҐАЛИЦЬКА ч. 20. 847 27—50

„Не полємізують і не аналізують“...

„Католицькі“ редактори „Діла“ про Пастирський Лист католицького Епископа.

В 66 ч. „Діла“ появилася редакційна стаття п. з. „Після появи Пастирського Листа“. В ній є таке речення: „Коли нині вертаємо до цього Листа, то не тому, щоби входити з ним в полемїку чи аналізувати в ньому політичну програму, але тому, щоби спинитися біля нього на хвилину як біля доконаного політичного факту“...

Не думаємо розбирати всеї нельогічности тої інтродукції. Бо кождому ясно, що коли думаюча людина спинюється над такою появою, як обговорюваний Пастирський Лист, то може се робити тільки на те, щоб його заналізувати і власне на тій підставі висказатися про нього. Та знаючи, що в „Ділі“ про всі справи пишуть звичайно без аналізи й застанови, не можемо вимагати, щоб там робили виїмки для Епископів.

Отже приглянымося, що пише „Діло“ про Пастирський Лист Преосв. Григорія, не аналізуючи і без всякої застанови:

1) Наперед закидає, що польська преса „використала“ Лист для своїх політичних цілей...

Хто знає і памятає, як польська преса (тай чи тільки преса?) дійсно використала відомих 10 статтей п. Кедрина (і тих, що разом з ним без аналізи і без застанови ті статті укладали), статтей написаних в „Ділі“ безпосередно по пацификації і то писаних так, що якби їх для свого ужитку замовило польське мін-во загр. справ, то не могліб бути лучше для нього написані, — той з диву отворить очи, читаючи твердження „Діла“, що Лист Поляки „використали“. А їх 10 статтей (досі представництвом УНДО-ня, вибачте, „українського народу“ — не відкликаних!) не використали... Якесь нове „пяницьке чудо“ тай годі. І про ті самісенькі справи писалося в тих 10 статтях, що й у Пастирськім Листі під оглядом сучасно-політичним. Але якаж різниця в підставах, мотивах, замірах і переведенні! Пастирський Лист опертий на сильних підставах релігійних, — а 10 клясичних статтей „Діла“ на дряхлих підставах спекулятизних. Пастирський Лист викликаний журбою досвідченого Владики за долю всего народу, а 10 статтей — звичайним страхом перед пацификацією й особистими побоюваннями декого, щоб не стратити мандату. Пастирський Лист се щирий вислів благородного заміру створити атмосферу, в якій сталаб можлива підготовка прилинення ненависти між двома народами і приготування їм різнобіжних шляхів історичного походу на далеку будучність, — а 10 статтей се предкладання ворогом зненавидженому ворогови того, чого дати не можуть, предкладання для хвилевого безпеченства одної групки людей. Пастирський Лист написаний в пору, ясно, льогічно, достойно і зі знанням справ, — а 10 клясичних статтей написаних не в пору, баламутно, нельогічно, недостойно і з рідким навіть у нас браком почуття дійсности і знання рідної історії, що ми свого часу виказали в „Н. Зорі“. Нехай хтось скаже, що є одно слово неправди в тім, що пишемо про обидва виступи! Та нехай узасаднить се, коли скаже! Ми не маємо нічого проти критики Пастирських Листів у політичних справах, але требаж придивитися тому, хто це робить і як робить. Кожда думаюча людина і кожда дійсна партія навіть повинна заняти становище до того Листа і приняти його або відкинути. Та коли відкидає, повинна поставити свою політичну концепцію і оказати суспільности, з яких причин концепція Владики недобра а її концепція „ліпша“. Та лизати комусь руки в часі, коли буки свищуть, оферувати кроз свого народу для фантастичних цілей, заскакувати по міністеріяльних покоях і рівночасно удавати непримиримy опозицію, критикувати виступ Владики і рівночасно випиратися, що се не критика, — то чейже не є ніяке становище гідне людий, які себе шанують. Тимбільше, що між відзивом того Владики й 10 відомими статтями в „Ділі“ приблизно така різниця, як між чистою працею в великім стилю й дрібненьким хрунівством та крутійством, що слушно відчув цілий край, який свого часу однодушно обурювався на ті статті в „Ділі“.

2) А якже „Діло“ пише, що польська преса „використала“ Пастирський Лист?

„Діло“ пише так: „Львівська „Газета Поранна“ пішла так далеко, що у передовій статті з нагоди появи цього Пастирського Листа вспіла без застережень написати про репрезентований ним політичний напрям ось що: „він не иншай від того, який ми (тобто „Г. П.“) стало репрезентували“. Отже цей орган під політичною програмою Преосв. еп. Григорія радо підписується.

Це лож і клясичне баламутство, властиве „Ділу“ не від тепер. Лож зовсім свідома, а баламуцтво очевидно несвідоме, бо походить з доказаного нераз браку знання навіть примітивних політичних понять. Лож „Діла“ свідома тому, бо „Газ. Поранна“ пише зовсім инакше ніж цитує „Діло“, а саме: зазначивши, що Паст. Лист хоче „zamknąć erę walki i stworzyć erę współpracy“ (чи щиро так пише, се показалосяб), безпосередно по тих словах додає: „W jaki sposób? Nie inny — co mimochodem przypomniemy — niż ten, który reprezentowaliśmy stale. A więc przez zbliżenie ludzi, zrosłych z tą ziemią...“ Чи се те саме, що цитує (!) „Діло“? Кожда людина, що має примітивне знання публичних справ, скаже, що ні. Бо „напрям“ і „спосіб“ се в політиці дві зовсім і основно ріжні річи. Напр. кожда держава хоче, щоб її мешканці були заосмотрені в матеріяльні річи, потрібні до життя. Се напрям кождої економічної політики кождої держави, чи вона февдальна, чи капіталістична, чи комуністична. Але спосіб, яким кожда з них змагає до того, — зовсім й основно инакший. Спілка „Діла“ повинна вислати до школи того, хто не знає таких річей і береться до критики тай ще до того „без аналізи“. А те, що „Г. П.“ написала про одинокий спосіб, який може довести до замкнення ери руйнуючої боротьби, очевидно таке правдиве, як твердження, що о 12 год. в день припадає все полудне. Се правдиве також тоді, коли про се пише Поляк або й большевик. Бо для припинення руїни, (з котрої живуть і блистять як „патріоти“ тільки ті, що її роблять), треба доконче зближення людий, які живуть на одній землі, зближення в переведених у життя самоуправних інституціях. Так „цитувати“ як „Діло“ цитує (!), се річ нечесна і нерозумна, бо кождий може сам ствердити фальш і стратити зовсім довіря до тих, котрі так поступають.

3) „Діло“ пише далі, що „Г. П.“ радо підписується „під політичною програмою“ Преосв. Григорія і твердить (в першім уступі статті), що та програма „виложена“ в пастирськім листі. Знаючи разячі браки політичної освіти редакторів „Діла“, бо вони часто документовані, припускаємо, що таку дурницю написало „Діло“ не зі злої волі, тільки з нерозуміння того, що таке програма. Отже в Листі Преосв. Григорія нема ніякої політичної програми, а є здорова, розумна й льогічна підвалина, на якій доперва може бути збудована програма і то по довгім часі (се значить, що всякі руїнники ще довго можуть жити „з патріотизму“). Розум і льогіка тої підвалини полягає головно на тім, що вона оперта на релігії й Господній Молитві, в котрій сказано: „І остави нам долги наша, якоже й ми оставляем должником нашим“. І се каже Владика з епископського обовязку свого обидвом воюючим сторонам, каже у хвилі, коли руїна додушує всі наші національні інституції, не виключаючи й самого „Діла“. Се не програма, пп. редактори, се розумна рада. І коли є такі Поляки, що признають се, то треба їх витати, а не на них голюкати. З тої простої причини, що вони довше видержать війну в краю ніж ми. Самаж рада: „Зближіться і поговоріть без злоби“ була виконувана навіть підчас найстрашнішої війни, яку знає людство.

4) Дальше „використовує“ Лист польська преса після „Діла“ в той спосіб, що пригадує справу суспензії о. Яворського за приняття мандату від ББ в характері „представника угодової партії“. Хто як хто, а „Діло“, котре про ту справу писало три рази зовсім инакше, (а все з найпевнішого жерела!), повинно стидатися ще раз рухати ту справу. Та справа виглядає на нашу думку так: Неправдою є, що ВПреосв. Митрополит засуспендував тому о. Яворського, що він приняв мандат як представник угодової партії, а правдою є, що о. Яворський бувби таксамо засуспендований, якби був приняв мандат від УНДО, бо заборона була загальна. Колиж польська преса пише инакше, то „Діло“ повинно неправду спростувати, а не кувати з неї — зрештою кепську — зброю проти свого Епископа тай ще до того не аналізуючи.

5) „Діло“ в ч. 66 пише, що має таке враження, що Пастирський Лист був і для Української Католицької Народної Партії „неабиякою політичною несподіванкою“. А день передтим — також у редакційній статті — писало про тойже Лист: „Це політичне „кредо“ станиславівського владики покривається зі становищем „Н. Зорі“ “! — Хто, де і коли бачив таку Редакцію, котра не памяталамб, що сама день передтим писала а мала претенсію до освітлювання політичних фактів! І так є не відтепер. Чиж можна дивуватися станиславівському Владиці, що Він „вірить, що виключно між вихованими ним людьми є „правдиві“ політики“, як се Йому закидає „Діло“... Коли так представляється духове нутро органу тих, що „ведуть політику“, то чейже в них ніякий не то Епископ але взагалі інтеліґентний чоловік вірити не може. А що катол. Епископ не може вірити в „добрість“ політики ні большевиків, ні радикалів, а в нас инших політичних груп нема, — отже остає або повне безвірство або віра в ту групу, котру Епископ, як собі каже „Діло“ — „виховує“. Хіба ясно — і причини до глуму в тім нема.

6) Що „Діло“ пише далі нападаючи на катол. Владику, се вже дійсно ні полеміка ні аналіза, тільки злобне і глупе шкалювання з виволіканням інцидентів, які сталися перед десятками літ і які не мають нічого спільного з політичним положенням українського народу в польській державі, про яке розходиться. Те шкалювання полягає на зовсім недорічнім пригадуванню атентату на Епископа, хоч атентати (і навіть чинні зневаги) були в наших дикіх відносинах не тільки на того одного Владику, чого ніяка чесна людина не буде вживати для понижения нападеного. Коли чинно зневажили редактора „Діла“, наш орган, хоч ніколи не мав у нім приятеля, виступив в його обороні. Не хотіливб ми влучно предсказати, але нам здається, що редакція „Діла“ при дальшім такім поведенню зазнає ще сама того, що тепер тикає в очі катол. Владиці. І то зазнає зовсім не задля якоїсь ідеї чи лінії (тоді зазнати нападу нема сорому), тільки задля вічного крутійства, в якім сама не знає, чого хоче, що пише і на що пише.

7) До верха злоби посунулася Редакція „Діла“ в своїм твердженню, немовби завдяки поведенню станиславівського Владики „появилися“ по війні в Його епархії перші сектярі. Передовсім сектярі як появилися, так і щезли з тої епархії й тепер головні їх осідки якраз не в станиславівській епархії, а блисше осідку редакції „Діла“. По друге, коли вся Галичина була занята царськими військами, то якраз у станиславівській епархії було найменше відступств. І по що то обертати кота хвостом тай загальну повоєнну появу приписувати одному з Владик? Иншої цілі в тім як шкалювання не видно.

8) Далі пише „Діло“ дослівно так: „Дійшло і до того, що греко-кат. священики станиславівської епархії ставали евангеликами“. Чи не про б. свящ. Федора Сташинського говорить благородна Редакція „Діла“? Його правдива історія така: Він був рік співробітником василіянського „Місіонаря“, потому був у ОО. Редемптористів, від них дістався до ВПреосв. Митрополита Шептицького й був особистим секретарем Їх Ексцеленції, потому став відступником й агітував проти катол. Церкви, вибравши собі для тої роботи станиславівську епархію, бо думав, що там ізза заведення целібату матиме успіх. Та основно помилився, успіху не мав жадного. Отже покинув станиславівську епархію, заявив прилюдно, що зле робиз і виїхав за границю, де тепер перебуває. При чім же тут станиславівський Владика? Ніяка чесна людина не може з такого приводу робити закиду ні ОО. Василіянам, ні ОО. Редемптористам, ні ВПреосв. Митрополитови, хоч відступник довго жив з ними. А на „загальний“ закид з такого приводу станиславівському Владиці, котрий тільки боровся з відступником, можуть здобутися хіба люди — яких характеризувати не хочемо, бо їх се доволі характеризує.

Тут час звернути увагу всіх людий, яким дороге моральне здоровля нації, а в першій мірі всего духовенства на те, що хто в який небудь спосіб підпирає таку пресу і таку групу, якої орган безкарно виписує подібні річи, той колись сам буде так поневіраний, як тепер поневіряють неслушно Владику—Ювилята за Його слова правди. З тою різницею, що будете поневірякі слушно і справедливо.

І ще дві гарні квіточки є в тім однім писаннячку „нашого дневника“, котрий заступає всякі можливі і неможливі орієнтації:

9) Шкалювання давних християнських суспільників, котрі головно під проводом дійсного патріота й великого працьовника, пок. Олександра Барвінського, виходили в австрійського уряду львину пайку того, чим дихала й досі дихає вся українська суспільність в Галичині, — коли за весь час діяльности групи, яку репрезентує нинішне „Діло“, окрім пацификації наша суспільність инших здобутків не бачила і ледви чи побачить коли.

10) Приписування катол. Епископови „негативної популярности“. На те скажемо: Се ще невідома річ, чи за ті діла, за які так шкалює „Діло“ наших Владик (м. і. за целібат) наша суспільність не буде колись дуже шанувати память тих Владик, — але вже напевно відомо, що ніхто й ніколи не пошанує тих, котрі на загибіль ведуть свій знеможений нарід, котрі при помочи фальшивих цитатів шкалюють і понижують чесного противника, котрі не мають ні потрібного до проводу розуму, ні знання, ні хребта, а беруться проводити, котрі одного дня пишуть, що за Збручем маємо „свою“ державу, а другого дня відають на ту „свого“ державу, а третього знов надії на неї покладають і т. д. в колісце. Чи під таким проводом хочби найлучший нарід може до чогось дійти?

Та „найлучше“ зі всего на кінци: „Мета“, орган Катол. Союза, в ч. 2. з 22. с. м. передаючи зміст Пастирського Листа Преосв. Григорія, признає, що Лист підходить до найповажніших справ сучасного українського буття „з погляду реальних інтересів народу та з принципіяльного погляду катол. моралі й етики“. А на кінці пише „Мета“: „Дай Боже, щоб цей лист причинився до осягнення бажаних успіхів“. — З першого числа „Мети“ видно, що до членів-основників Катол. Союза, котрого орган заняв таке становище, належать м. і. три постійні співробітники „Діла“ (п. Іван Кедрин-Рудницький, п. др. Ів. Нім-

ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
858 ІНЖ. К. КОТЕЦЬКИЙ і С-КА 11-12
ВСЯКОГО РОДА ПОРУЧАЄ ФАБРИКА
ЛЬВІВ 15, ВУЛ. ОКРУЖНА (бічна Кульпарківська) ч. 9. — Тел. 57-48

чук і п. Роман Купчинський) та два члени Управи Спілки „Діла" (Впр. о. Дамян Лопатинський і п. през. В. Децикевич). До того п. Кедрин працює рівночасно в обидвох органах, котрі в сій справі заняли якраз противне становище. Тепер мусять ті Вп. Панове заняти прилюдно якесь становище і сказати суспільности, котрому з тих органів признають слушність. Отже: Дай Боже чи не дай Боже?

Бо ті самі люди не сміють покривати своїми іменами рівночасно писання про ту саму справу „Дай Боже" і „Не дай Боже!"... Не сміють під загрозою морального розкладу власної суспільности, про що при нагоді поговоримо окремо. Ярке освітлення порушених тут важних справ викликав поганий напад „Діла" на многострадального і в праці посивілого станиславівського Владику, Преосв. Григорія Хомишина, одного з найбільше заслужених мужів, яких мала наша Церква і наша земля. І в тім добра сторона того злого нападу. Він мусить потрясти сумлінням всього, що ще здорове в нашій суспільности. А наслідки такого потрясення можуть бути тільки добрі.

МОДНІ БЛАВАТНІ ТОВАРІ для Пань
МУЖЕСЬКІ СУКНА полотна коци
поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
899 Львів, Ринок ч. 32. 7—12

З Католицької Акції

В Англії. Акція масових зборів католиків Англії й Валії та множество петицій до парляменту в справі католицьких домагань відносно школи, увінчалися успіхом. Числом 280 голосів проти 249 упав шкільний проект уряду, який на приватне католицьке шкільництво накладав тягар 1 міліона фунтів стерлінгів в звязку з поширенням тих шкіл на потрібних ще 33.000 місць.

В Австрії. З початком лютня с. р. відбулися загальні збори товариства „Безжурна Молодість". Товариство це обіймає в долішній Австрії 110 груп, які опікуються 11.000 дітьми. Т-во видало на свої ціли суму 596.000 шилінгів, включно з видатками на вакаційні оселі, одіж для убогих дітий та уладжування домівок і т. п. Таку саму суму зуживає соціялістичний магістрат Відня на перзональні видатки, у своїх приютах гуртуючих 2.500 дітий.

Маленький фейлєтон

Несправність

Довголітні досвіди доказують, що коли кріликів і мишей кормити таким кормом, у якім нема нестравних складників (целлюльози), то вони гинуть. Вправді життя людини як сотворіння сильнішого ніж крілик або миш не може бути безпосередно загрожене постійною стравою, в котрій нема нестравних складників, але здоровля загрожене такою стравою дуже часто. Якраз тому люди з богатших верств масово терплять на хронічні затвердження, бо вживають страв, у яких дуже мало нестравних складників. Діло в тім, що через те кишковий механізм не має потреби напружуватися в ціли усунення більшої скількости нестравних складників. А кожда частина організму, котра не виконує відповідної праці, зачинає ослабати і зле сповняти свою роботу. Тому хліб Грагама і разовий, котрий має в собі досить нестравних складників, дає більше праці кишкам і систематично уживаний усуває хронічні затвердження подібно як бульба уживана в більшій скількости й инші подібні страви (з німецького).

Проф. Д-р Л КОПЛЄР

Реліґія й політика*)

4. Вкінці ще одно. Чи католик обовязаний старатися про те, щоб його нарід зберіг віру й моральність і чи обовязаний по своїм силам віддаляти все те, що моглоб їм пошкодити? Коли нема сумніву, що й на се питання католики відповідять „так", тоді участь у політичнім життю се обовязок совісти і то обовязок великий і важний! Щоби про се переконатися, треба тільки усвідомити собі, що від кількадесять літ до сьогодня істнують партії, товариства й організації, котрі поширюють світогляди, які мусять затроїти ціле релігійно-моральне життя народу, колиб маси ними перенялися. Прошу тільки подумати про світогляд лібералізму, соціял-демократії, комунізму, вільнодумства і т. д. Чейже вже нині маємо не раз нагоду переконатися, які овочі дозрівають в тих кругах, до котрих ті погляди вже вдерлися. Чиж уже сьогодня з найбільшим болем серця не приневолені ми ствердити, що в дуже короткім часі з католиків виростають скінчені погани, котрі в нічім не уступають старинним поганам, навіть у зіпсуттю? Чиж не бачимо, що там, де ворожі релігії організації чи партії без перешкоди можуть вести свою юдину, руїнницьку роботу, католицькі околиці і місцевости стають поганськими і наче місійними теренами, до котрих священик часто не має доступу?

Застановімся тепер добре, що сталосяб, колиб ми католики цілком усунулися від політичного життя, чи то з „прінціпу", чи зі злости, чи з розчарування, чи під впливом знеохочення. Лише безмежна наївність моглаби припускати, що політичні відносини тоді, самі від себе уложаться" так, як повинні.

Колиб всі горожани в державі були добрими католиками, колиб в них жив, не старий Адам, але райська невинність, тоді такі воздушні замки може булиб дійсністю. Доки одначе горожане держави се люди зі всіма можливими пристрастями, доки істнують ворожі релігії, партії й організації, доти клич: „Усунутися зі всього політичного життя до затишного дому і спокійної Церкви" буде тільки висловом неімовірної короткозорости і катастрофального засліплення, хочаб воно було навіть виголошуване в добрій вірі. Дехто обіцяє собі, що тоді політичні відносини наладнаються „самі через себе". Тимчасом кождий на пальцях може вичислити наслідки, які таке незаінтересування може потягнути за собою.

Коли католики усунуться від політичного життя, тоді політичний провід народу перейде від катоків і їх приятелів до рук ворогів католицизму. Ворожі релігії й партії могтимуть свобідно, без боротьби і стриму, переводити свою програму, навіть в точках спрямованих проти віри і божого, морального права, проти Церкви та її установ! Щоб діло знищення могло бути лекше й основніше переведене, дозвольмо тим партіям не лиш під охороною модерного права зборів, свободи друку, свободи слова без перешкод продовжати їх руїнницьку роботу, але даймо їм ще в руки весь державний апарат, парлямент, судівництво й адміністраційні органи... Словом, ми католики віддаймо себе і нашу Церкву на ласку і не ласку ворогів релігії й даймо їм ще до того добровільно в руки всі засоби, щоб на нас могли грянути всі страхіття „культуркампфу" і навіть дійсного переслідування християн! Колиб і це не значило, що католики самі виховують собі катів і руїнників Церкви, то в такім разі не знаю вже що казати...

*) Гл. „Н. Зоря" чч. 10—22.

——o——

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ

В америк. часописі „Пайлот", епархіяльнім органі католиків Архієпархії Бостонської поміщений такий заголовок великими буквами: „Католики з України віддають поклін". А дальше: „Торжество почитання Царя Христа. Відповідь на злочинні наступи большевиків проти св. віри". — „Станиславів, Україна. Січень 29. Осерваторе Романо пише, що теперішне положення Українців дуже трудне. Сей край в часі війни зістав цілком знищений а повоєнний большевицький терор давить Україну. Ладиться большевицький остаточний наступ, щоб знищити всяку, в першій мірі Католицьку Церкву. В навечеря гарних празників Христового Різдва большевицькі зусилля подвоїлися. Станиславівські католики урядили торжество в честь Царя Христа, щоб визнати свою любов до Ісуса Христа. Власне передтим большевики замкнули українську католицьку церков в Київі й душпастира прогнали на заслання. Що більше, безвірні голосили свої ганебні науки по улицях, щоби всяким способом приднати собі учнів. Поклик св. Церкви відновити все в Христі заставив до борби проти сих фалшів. Католицькі жінки й мужі станули разом в обороні віри, тої віри, що така дорога для них. Призначено окремий день на почитання Христа Царя. Ранком всі католицькі ученики з приватних і державних шкіл взяли торжественну участь в духовних вправах. Вечером уряджено нові торжества для прочих верств суспільности з промовами духовних Отців. Всі ті торжества покінчилися серед співу пісні в честь Спасителя і благословленням Найсвятійшими Тайнами".

Переслідування уніятів у Греції. Грецький уряд, мимо своїх запевнень про „лібералізм", скидає маску. Не вдоволяється вже виїмковими законами, але зачинає й переслідувати. В останнім часі грецькі суди проголосили уніятів „еретиками". Таке рішення видав апеляційний суд, затверджуючи присуд першої інстанції з 15. XI. 1930 року. Уніяти відкликалися до Найвисшого Трибуналу. З другої сторони на припоручення міністра освіти, приняте й міністерством внутрішних справ, поліція жадає від уніятських священиків, щоби змінили в літургії ризи й відправляли Службу Божу в латинськім обряді. За невиповнення того жадання увязнено одного уніятського священика.

Батько, який обезпечує своє життя в Товаристві
9-28 „КАРПАТІЯ" 874
Львів, Руська 18.
на випадок своєї смерти забезпечує відразу своїй родині капітал, який мігби зложити щойно по довгих літах свойого трудящого життя.

Природа не робить скоків (Лінне, „Фільософія ботаніка").

*

Перед конечністю муситься уступити (Ціцеро, „Де оффіціїс", II, 21, 74).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Селяне про письменників

Зміст: Оригінальні студії над сельським народом. — Початки народної критики красного письменства. — Перешкоди зі сторони большевицьких донощиків. — Склад авдиторії. — Як селяне реаґують при читанню книжок. — Докладні записки учителя. — Вислід 10-літного досвіду. — Відношення селян до висших верств. — Погляд селян на большев. аґітаційну літературу. — Відносини селян до Леніна і Жидів. — Селянська критика поодиноких авторів. — „А чи не скажуть за границею, що в СССР. всі божевільні пишуть і друкують?“... — „Моя баба була передтим наче глухий пень, а тепер зачинає розуму набиратися“. — Висновок.

Надзвичайно цікаву й поучаючу розвідку про відношення селян до літератури оповістила в рос. пресі за кордоном А. Мілюкова.

„Представте собі сільце (колхоз „Майське Утро“ на Сибірі, Барнаульського округа), в котрім щоденно, починаючи від 6 год. веч. до 11 год. в ночі не застанете в домах ні одної живої душі, навіть грудних дітий. Представте собі дальше клюб, в котрім на зсунених столах, застелених волохатими сибірськими шубами, сидить десять, двайцять дітий... Тиша. Рівномірно тикає годинник. На сцені при світлі лямпи читають книжку „Виринея“ Сейфуліної. Так описує кореспондент „Ізвєстій“ свої відвідини комуни „Майское Утро“ в 1928 р.

Читання літературних творів веде на протязі 9 літ місцевий учитель Топоров, селянського походження, котрий скінчив церковно-приходську школу, безпартійний. Він поставив собі за ціль наблизити селян до красного письменства та зібрати їх вражіння й думки про нього, і тою дорогою наблизити письменників до селян.*) Він пробує таким чином дати початок „низовій критиці“ красного письменства, яка далеко не все однозгідна з оцінкою фахових критиків. „Ми низові культурники, — говорить Топоров, — зовсім не виховуємо в народі любови до красного письменства... У нас не в моді публичні читання й розбори мистецьких творів“; через те їх виховно-образуюча сила лишається не використана. Від культурних робітників постійно чується скарги на те, що з центра йде на село „сама лиха література“. Сим в значній мірі пояснюється мала скількість відвідувачів читалень. До розпочатого діла поставився Топоров як до відповідальної громадянської служби з рідкою сумлінністю й енерґією. До кождого читання він приготовляв ряд напроваджуючих питань, вправлявся наперед у виразнім читанню твору, присвячуючи тому заняттю весь вільний час.

Характеристичні обставини, серед яких проходила культурна робота того льояльного працівника, котрий все строго держався в рямцях комуністичного навчання. В ґазеті „Совѣтская Сибирь“ появилася стаття повна їдких обвинувачень Топорова в контрреволюційній діяльности. „Панок, котрий не може забути старого... Хитрий клясовий ворог, що неустанно підкопує нашу роботу“ і т. п. „Вісім літ — каже Топоров до кореспондента „Извѣстій“ — вони відпихають мене від улюбленої праці, вісім літ вони навиворіть пояснюють мою діяльність... Треба менше робити, тоді життя буде спокійніще“.

Ґазетні наклепи пояснюються завистю і страхом перед учителем, котрий посилав ділові кореспонденції до центра і на конкурсі селькорів (сельських кореспондентів) дістав першу нагороду.

В основу орґанізації читання й обговорювання Топоров положив цілковиту свободу й непримушеність висказів. „Говори, що на думку найде, тільки щоб по совісти — говорив я комунарям“. Слухачі добре затямили собі цей підхід та прямо і різко висказували свої вражіння, зовсім не числячися з ніякими большевицькими авторитетами. Так пр. по прочитанню Пришвіна селяне остро його осудили. Топоров, жартуючи сказав: „А от бачите, ви помилилися, Ґоркій одобрює Пришвіна“. А йому на це відповіли без змішання: „Ну, то що з того, що йому Пришвін подобається. А от нам сам Ґоркій подобається, а Пришвін — ні“.

Склад авдиторії все був той самий. В читаннях брало участь коло 100 людий, переважно в середнім віку. Топоров дає характеристику 56 осіб (28 мущин і 28 жінок), найбільше постійних й активних учасників (між ними 9 неграмотних, 17 малограмотних, 3 скінчило початкову школу, 1 — двоклясову школу, прочі самоуки й недоуки).

Авдиторія дуже особлива. Вона незвичайно ярко переживає зміст літературного твору. Так начеб це було дійсне життя. При оповіданню про негарний поступок лає виновника, розбирає, ґестикулює, часом заходиться від гомеричного сміху, імена діючих осіб стають опісля в селі призвіщами, котрі так і залишаться за декотрими, як власні імена. Степень заінтересування, яке викликує читання, проявляється часто в дуже енерґічних висловах, пр.: „Як читали ту Ухабину („Ухабы“ Новикова—Прибоя), я чув, як моє волосся підіймається — підіймається — підіймається. Дуже інтересне.“ Або ще одна жінка говорить: „Я аж настрашилася, серце ще й тепер дрожить“ (при читанню Евдокімова „Коні“).

Топоров перечитав зі своїми слухачами клясичну російську літературу і багато з чужої, а також більшу часть творів сучасної совітської літератури. Там і тут підчас обговорювання селяне порівнують ріжних прочитаних авторів — Дікенса, Гюґо, Андерсена, Некрасова, Нікітіна і ін.

Топоров записував вискази селян з докладною точністю, заховуючи місцеві діялектичні питоменности. Таким чином з тих записок повстав дуже цінний матеріял, який зберіг живу безпосередність селянської мови. Ті записки це і є головний зміст книги. До них Топоров долучив дві статті „Спостереження“ і „Методичні замітки“, в котрих подав вислід свого десятилітного досвіду для вжитку тих, що читають для народу.

Члени цеї комуни очевидно засвоїли головні засади комуністичної політграмоти. Дуже часто підчас обговорювання проривається почуття клясової ненависти, подразнення проти буржуїв, часто висказувані в різких висловах („своїми руками задусивби ту паню Аделяйду“). Але проти цеї офіціяльної політики можна почути й інші голоси, в котрих видно стремління до оцінки положення з загально людського погляду. „Аделяйду я не осуджувавби цілком. Що вдієш? Виросла в іншім середовищі. Це виховання старого режіму“. (Бабель: „Життєпис Павліченки“). Далеко не всі одобрюють убийство пастухом поміщика з пімсти за давні обиди. „Матвія (Павличенка) цілком не можу оправдати. Хіба так вже богато йому допік... (звів йому жінку). Хібаж тих історій не бувало, або чи тепер не буває? Скільки хочеш. І за се топтати людий? Це зовсім не так... Люди підчас війни й революції легковажно і по звірськи відносилися до людського життя і часто не застановлялися, кого вбивають. Ґенерал — так душі його! Висказують навіть готовість з радістю приняти буржуазію, коли вона „приєднається до селянства“, протестують також проти загально неґативного зображування інтеліґенції. „Хібаж інтеліґенція не працює? Хібаж робітники без інтеліґенції моглиби збудувати соціялізм?“ У споминах про старий режім найбільш болючо згадується не бідність та експльоатацію селянської праці а гореч пониження, обиду людського достоїнства, — „за людий нас не вважали“. Чуткість на тім пункті особливо ярко проявилася підчас читання поеми Ітіна „Похорони моєї донечки“. Почувши слова: „А рядом з вами дикуни кутю їдять і не плачучи, виють“, один слухач виступив дуже горячо: „Автор домагається співчуття від дикунів. т. зн. від публики. Яке він має право? А чи сам він співчуває горю других? Чую в тих стихах самолюбство“. Другий слухач: „Людий називає дикунами! Я гніваюся на нього за тих дикунів. Над тим віршом не заплаче навіть інтеліґент. А котрі „дикуни“ — ті зовсім не заплачуть“. Треба сказати, що селяне не люблять Ітіна, уважаючи його „аристократом, котрий не хоче писати для пролетарів і селян“.

Дуже замітний виховний в напрямі людяности вплив старої російської літератури в проявах милосердя і співчуття, особливо у відношенню до темного і забитого люду, передовсім у жінок. Коли частина авдиторії за щобудь крикливо домагається насильства і відплати, а жінки особливо остро виступають проти мущин за знущання над жінками, — то, як противага дається чути зазив до вибачливости і терпимости. Накидування політичного шабльону зі сторони властий всіма способами і то в нездарних аґітаційних писаннях, роздражнює селян. „Ріжні редактори сильно помиляються, видаючи „драмаґітки“ (аґітаційні драмат. твори) в тисячах примірників і кидаючи їх на село. Думають, що їх тут розхоплють... Та воно в дійсности не так. Тепер „аґітки“ потрібні як зима замість літа. Звичайно в наших пєсах буває: піп, діякон, кулак, „становий пристав“, комсомолець, піонер; наперед вже вгадаєш, що мистецтва там не буде, лиш одні крики: „Гурра“, „Бий!“, „Ми побідили!“... Майже у всіх пєсах, зовсім непотрібно пришите „Гурра“. Так дурні ревуть.

Леніна селяне дуже почитають, але про його наслідника на совітських верхах і взагалі про совітських бюрократів висловлюються не дуже підхлібно. „Нестало на світі найбільшої голови. Леніна ніхто не заступить... Розлий маленьку флящину доброго напитку, а потім візьми ведро води і заступи його. Спробуй!...“ „От Петрови датиб наших теперішних бюрократів, він би їх навчив (при читанню Єсеніна „Великій походъ“). Навчив би як у лаптях ходити... Декотрі по 300 рублів дістають і не стидаються. Воркочуть, а перше робітниками були!... А цього нема, щоб бідному чоловікови помогти“.

Цікава маленька рисочка, котра вказує, що в ґрупі рядових селян нема ні сліду антисемітизму. „Яб сейчас з жидівкою женився. Ох, алеж гарні є між ними!“ І ніяких замітoк, ні усмішок при тім в авдиторії, — приймають се як щось несуттєве.

При обговорюванню прочитаних творів особливо оживлену й вибагливу критику викликує опис середовищ і подій знаних селянам. Тут вони чуються компетентні і не щадять автора. І так сильно заатакували „Партизан“ В. Іванова. В них знайшли богато недоречностей, неправдоподібности й невикінчености. „Оповіданя начеркнене але не розмальоване. Автор недостаточно знає селянську душу. Всіх селян представив дурнями. Всі авторові партизани пішли в гори без ідеї, без всякого пляну. Ніколи з роду не бувало, щоб партизанщина зачиналася від самогонного апара-

*) А. М. Топоровъ: Крестяне о писателяхъ. Госиздат. 1930.

ФОТОГРАФІЧНЕ АТЕЛІЄ
„ҐРОТҐЕР"
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. АКАДЕМІЧНА 5,
тел. 30—61.
ВИКОНУЄ АРТИСТИЧНО ЗНИМКИ, при заграничних рефлекторах. Для Впр. Духовенства, при замовленнях ґімназійних табльо й замовленнях інших наукових заведень ЗНАЧНА ЗНИЖКА.
Поручається також на шлюби і збірні ґрупи. На жадання виїзджає на провінцію.
873. 13-2)

ту". Хоч і признавали Іванову майстерність викладу та мимо того оповідання осудили, уважаючи його для села невідповідним.

З тих самих причин опрокинули селяне також оповідання Бабеля „Сіль". Неправдоподібність і незнання в автора побуту кубанських козаків викликало обурення. „Коли з двоповерхового дому берешся писати про мужиків, то ти повинен знати мужицьку психольогію, щоб вірніше були змальовані... Той, хто бував з козаками, не повірить легендам Бабеля". І зновуж не відмовляли Бабелеві літературного таланту. „Хороший напиток, тільки нема в нім хмелю". А одна жінка висказала те саме в другій формі: „Треба в оповідання вложити душу. Мені авторові пояснення непотрібні. В мене цей письменник, коли він не пояснює, але воно само розуміється".

Особливо не люблять селяне сучасних „премудрих" письменників, в яких, словній плутанині вони не можуть визнатися. Таких поетів, як Єсенін, Сельванський, Пастернак не хочуть слухати, втікають домів. „В Єсеніна все таке тріскуче... все з якимись чудернацькими викрутасами... якісь дивоглядні слова, до котрих здоровий розум ніяк не добереться"... „Багато назбирано, каже одна жінка про Пастернака (Спекторський), якась божевільна суматоха. Це якийсь дурень писав цей вірш". Стараючися все таки перемогти „тарабарське язичіє" Пастернака, слухачі нераз перепиняли читання і просили щераз перечитати „круті місця", але у висліді богато почало негодувати. „Селяне платять податок, а держава з него платить за таке дрантя! Нащо і кому ті поезії? Це знущання над народом! Це убийство читача!" Такі самі відзиви і про „Десяту симфонію" (Пилипченка): „Є тут якийсь змисл, але якось з сильним брязкотом кидає слова. Ніяк не піймеш його. Так начеб це писав не зовсім притомний." При тім селянин висловив побоювання, що ці літературні твори можуть обнизити престіж совітської літератури за границею. „А чи не скажуть заграницею, що в СССР всі божевільні пишуть і друкують?" „Пиши до совітського правительства — звертаються вони до Топорова — в нашім імені: Нехай знищать ті твори, щоб через них не падало пятно на всю совітську Росію! А то через таких півголовків, негодящих письмаків, подумають там, що ми всі тут не при здоровім розумі. Мовляв, дурне читаємо і не можемо викинути його геть".

(Далі буде).

—o—

НОВІ ВИДАННЯ

Др. Евген Томашевський: ЯЙЧАРСТВО. Ст. 286, 16°, ціна 2.50 зл. (без пересилки). Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Львів, Словацького 14. Зміст: Передмова. Куряче яйце. Розпізнання свіжости та доброти яєць. Сортування. Пакування. Транспорт. Консервування яєць. Орґанізація яйчарського складу. Світова торґівля яйцями, краєва продукція і ринки збуту. Кооперативний збут яєць. Качаче яйце. Закінчення. Література.

—o—

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НА ПОВЕРХ 280 ЩОДЕННИХ ПРЕСОВИХ ОРҐАНІВ, які виходять в Польщі в ріжних мовах, тільки небогато знайшлося таких, які не принесли досі змісту Пастирського Листа Преосв. Григорія. Крім щоденників принесло вістки про той Лист також багато инших орґанів. Якби той Лист не мав мати ніяких инших наслідків, опріч тих, які вже має, то значить окрім зменшення доскулювань, котрі відчувалося на кождім кроці, то вже приніс він велику пільгу в переповнених ненавистю взаєминах.

НАЙБІЛЬШ БЕЗСТОРОННО зі всеї польської преси передав зміст Паст. Листа Преосв. Григорія львівський „Век Нови". Більшість польської преси принесла вісти про той Лист за КАП (Катол. Прес. Аґенцією), котра тільки одну часть Листа передала докладніше, а саме критику наших відносин.

ДО КИЇВА приїхала ґрупа німецьких інжинірів, заанґажованих до ріжних праць на Україні.

МАРШАЛ. ПІЛСУДСКИЙ зрікся подорожи на схід і їде просто до Ґдині, де його сподіваються 2. або 3. квітня.

ДО АНЕКСІЇ БОСНИ Й ГЕРЦЕҐОВИНИ порівнує французька преса цлову унію Австрії з Німеччиною та предсказує, що та унія скінчиться й політичною абсорпцією Австрії Німеччиною. Франція, Італія і Чехословаччина робила в тій справі запити у Відні. Анґлія не взяла участи в тій акції, що звертає загальну увагу.

УҐОРСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУҐИ уважають заключення цлової унії Австрії з Німеччиною найважнішим політичним ділом від закінчення війни.

В БЕЛЬҐІЇ якийсь Серб зробив у пянім стані замах на югославянського посла.

В НІМЕЧЧИНІ приготовляють окремий закон, щоб унеможливити політично-партійний террор.

В ЕСПАНІЇ уряд оголосив декрет, котрим привертає всі конституційні права.

В СССР ОБМЕЖЕНО ПАСАЖИРСЬКИЙ РУХ на зелізницях. На деяких лініях треба мати спеціяльний дозвіл на їзду зелізницею.

Книгарня „Просвіти"
що містилася у Львові, Ринок 10. на поверсі, перенесена вже на партер у тім самім домі, вхід від вул. Руської ч. 1. Книгарня приймає також і полагоджує замовлення на всі українські книжки, часописи і журнали, приймає жертви і членські вкладки до Т-ва „Просвіта" та передплату на журнал „Життя і Знання".
918 (1—3)

Можна оглядати останки цісаря Авґуста

З Риму доносять: Італійське правительство відкрило для публики ґробницю Авґуста, в котрій спочивають тлінні останки основателя римської імперії, його родини й цілого ряду пізніших цезарів.

—o—

Алеж бо й консеквенція

„Новий Час" в ч. 30. помістив вступну статтю на тему „Свій до свого" під заг. „Мусимо вийти з блудного кола". М. ін. пише, що вже давніше „була ця справа порушена гостро" й той орґан навіть грозив, що „друкуватиме імена всіх тих, що виминають укр. підприємства". Але „кінець діло хвалить". Дивимося на останню сторінку „Нов. Часу", а там написано таке: з друкарні Щасного Беднарского...

НОВИНКИ

Управа Національ. Музею повідомляє, що Виставка картин П. Холодного відчинена щодено від 9—16. год. Вступ 1.50 зл. Для студентів і шкільної молоді 1.— зл. Збірні прогульки шкільні платять по 30 сот. від особи, одначе не менше 25 зл. за прогульку. Кожду прогульку треба зголосити наперед, число телефону 58-05.

Речинець зголошень до участи в паломництві до Риму з приводу 40-ліття Енцикліки „Рерум Новарум" минає з днем 1. квітня ц. р. Зголошення посилати треба на адресу УКС, вул. Кіліньского 3, залучаючи одночасно 1 фотоґрафію на паломничу леґітимацію і 10 зол. на кошти адміністрації. Рівночасно подати місце уродження і приналежности, староство і воєвідство. Кождий зголошений одержить посвідку, на основі якої виробить собі в своїм Старостві, пільговий пашпорт, а який має вислати до УКС.

Вистава в Станиславові. На бажання станиславівського громадянства влаштовує кооп. „Українське Народне Мистецтво" у Львові зі співучастю пп. О. О. Кульчицьких із Перемишля виставку приміненого народнього мистецтва в часі від 29. березня ц. р. до 5. квітня ц. р. Прегарні зразки народнього мистецтва, перегляд примінення народніх узорів до хатньої обстановки, яке дає все безліч нових можливостей. Відкриття виставки відбудеться 29. с. м. о год. 11.30 в салі „Бесіди" при вул. Ґолуховського 20. Вступ для дорослих 50 сот. для шкільної молоді 20 сот.

В Золотім Більчу (пов. Борщів) вибухла красуха (шкарлятина). Повітовий лікар замкнув школу на 10 днів.

В Крехівцях під Станиславовом дня 24. III. о год. 1. в ночи невисліджені злодії вкрали у о. Ісаїва зі стайні пару коний з уздами, упряжю і возом. Набрали на дорогу конюшини і курий та через огород втекли в напрямі Надвірної або Отиній. Шкода 1300 зол.

Громадську раду м. Самбора розвязав Воєвідський Уряд за те, що занадто обдовжила місто. Назначено урядового комісаря, неіспитованого техніка Вайду і прибічну раду з 16 членів. В її склад не увійшов ні один Українець, коли передтим було трьох м. і. д-р Микола Галущинський. Натомість іменовно одного москвофіла, п. Хиляка.

Інкасент дрогобицького магістрату Ришард Страхеньский здефравдував 6.000 зол. Його увязнили.

Перша жінка на становищі директора банку це Емеліна Стеґман в Шенляке (Східна Прусія). На сім становищі вона вже 25 літ.

Російський дневник „За Свободу" помістив у 80 ч. обширний і дуже прихильний допис Г. Ремезенка з Білгороду про святочну академію, уладжену товариствами „Просвіта" і „Громада" в білгородському університеті при співучасти визначних Сербів і Росіян. Вступне слово виголосив знаний сербський письменник Бронислав Нушіч. Крім цього промовляли ще критик др. Леонард й А. Єлячіч. Свято випало величаво і мало характер словянського братання.

Вертаючий з СССР американський фаховець занятий в совітськім промислі, заявив, що большевики згодилися на німецьку контролю над економічною і фінансовою політикою та над воєнним промислом тому, щоби дістати довготермінові кредити.

КОВДРИ, матераци і постіль по найдешевших цінах поручає фірма Р. Джала, Львів, Хорущина 5, побіч Кіна „Аполльо". Перероблює ковдри по 6 зл., матераци по 8 зл. 822 35—50

Біржа

ГРОШІ: Ам. доляр 8.92 зол.

ЗБІЖЖЯ: (Ціна в золотих за 100 кґ. льоко стація надання віддалення від Львова 200 км.): Пшениця дв. 23.50—24.00, пшениця сел. 21.50—200, жито дв. 17.00—17.25, жито сел. 16.50—16.75, ячмінь на мливо 19.50—20.00, овес галицький 21.00—21.50, гречка 34.00—35.00, мак синий 100.00—110.00, конюшина черв. 230.00—250.00.

Пшениця і жито подорожіли. Ціни инших родів збіжжа без змін.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПЛАЩЕНИЦЯ РОБОТИ о. КАЙЧИКА НА ПРОДАЖ. Відомість: Гр.-кат. Уряд Парохіяльний Монастирець, п Ліско. 907 5-5

На дволітні рати. Перед закупном меблів вступи, а переконаєшся, що найдешевше купиш **меблі** всілякого рода у **ГЕШЕЛЄСА**, у Львові, вул. Коперника, ч. 23 (ріг вул Вроновської). Фірма та знана зі своєї солідности поручає меблі всілякого рода, як також меблі тапіцеровані на довготермінові рати. Кождому купуючому по упливі року відсвіжує меблі власним коштом. Стережися отже шумної реклями і замарстинівської тандити. 912 2—100

Одинока у Львові українська тапіцерська і декораційна робітня
ЙОСИФА ГОРОДЕЦКОГО
під фірмою
КАЗИМИР ҐАЛЕЦЬКИЙ
Львів, вул. Ягайлонська 7. Тел. 90-75.
Виробляє всякі меблі тапіцеровані і декорації Приймає також всякі перерібки. — Спеціяльність: виріб всяких меблів скіряних. 812 42—50

ІНСТАЛЯЦІЇ ЕЛЄКТРИЧНІ
виконує скоро, дешево і на догідних услівях
Firma „ELEKTRON“,
с-ка з огр. пор. у Львові,
вул. Зиблікевича 1. і вул. Зелена 2. Тел. 28-75.
На складі: Лямпи, жарівки, мотори, рефлєктори на сцени і дансінґи, які також на бажання випозичаємо. 915 1—10

НАСІННЯ
ОГОРОДНИЧІ ПРИЛАДИ
Жадайте безплатного цінника!
Др. З. БАХ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 2 Тел. 67-32. 916 2—5

Не викидай своїх грошей, купуючи тандиту!
КУПИ В СКЛАДІ—ЖЕРЕЛІ
МЕБЛІ стилеві і звичайні власного виробу. *Прегарні їдальні, спальні*, меблі тапіцеровані, софи, отомани, буфальки, ґарнітури, крісла найдешевше на 24-місячні рати,
поручає ЗАНДКЕР
ЛЬВІВ—ЗАМАРСТИНІВ, вул. Львівська ч. 58. Телєфон 93—14. СТОЛЯРНЯ — ТАПІЦЕРНЯ.
Кождому купуючому по році відновляємо безплатно меблі. 871. 18-50

ГЕМОРОЇДИ.
Гемороїдальні чопики
ҐОНСЕЦЬКОГО (з когутиком)
усувають біль, печення, кровавлення, сверблячку, ґоять ранки, та зменшують ґузи (жиляки). Можна дістати в аптеках. 920 1—10

ЗА ГОТІВКУ! НА РАТИ!
МЕБЛІ, отомани, канапки, ліжка складані і діточі, вклади, сітки, подушки росгарові, фіранки, сальонові ґарнітури, капи, ковдри як також всякі инші декораційні уряджения поручає найдешевше
ФІРМА Е. КОРЕНБЛІТ
896 Львів, вул. Браєрівська 4. 8-20

Сензаційна оказія

для широких мас на недалекі свята! З огляду на теперішну тяжку господарську кризу, котра відбирає можність набуття товарів на свята, постановили ми лиш через короткий час висилати кождому комплєт товарів першої якости

лиш за 12 зл. 50 ґр.

а іменно: 1 шовковий літний жіночий „pullower“ в найгарніших квітах жакардових, першої якости (навіть для найбільше вибагливих жінок), 3 пари панчіх зі штучного шовку, т. зв. „Kunstseide“, у всіх красках, 1 хустку шовкову на голову в гарних квітах, 3 жіночі хусточки до носа, білі, мережковані й 1 великий купелевий ручник. Кошти пересилки 2 зл. платить купуючий, або

лиш за 30 зл.

3 м. елєґантного вовняного корту на мужеський одяг в найгарніших десенях, 3 м. шовкової попеліни на елєґантну жіночу сукню у всіх красках, 3 м. зефіру на денну мужеську сорочку, або на дві жіночі блюзки, 1 жіночу сорочку, білу, гафтовану, 1 хустку в елєґантних квітах, на голову, 1 великий купелевий ручник, 3 пари „цвернованих“ скарпиток з коліровими смугами, 1 пару жіночих панчіх „Массе“, 3 білі хусточки до носа з коліровими краями і 1 рипсово-шовковий крават, останньої моди. Кошти пересилки 3 зл. платить купуючий.

Повисші комплєти висилаємо кождому за післяплатою по одержанні листового замовлення. (Платиться при відборі товару).

Без ризика, купуючий нічим не ризикує, бо коли товар не подобається, приймаємо його назад і ґроші звертаємо або міняємо на инший товар, відповідно до бажання. Замовлення просимо адресувати:

Фірма „ŁÓDZKA TKANINA“
Łódź, skr. poczt. 417.

Увага! Замовляючий 2 висше згадані комплєти, одержує 1 шовковий жакардовий шаль даром. Цінники безплатно. 919 1—1

Поручаю на догідні рати:
МАШИНИ ДО ШИТТЯ
РОВЕРИ
ҐРАМОФОНИ і ПЛИТИ
Як також всякі СКЛАДОВІ і РЕПАРАЦІЙНІ ЧАСТИ.
ЛЄОНАРД ВАНКЕ, механік
ЛЬВІВ, Краківська 16.
885 6-10

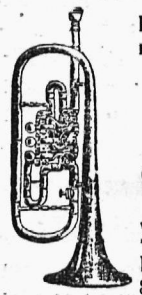

Першорядні інструменти музичні під ґарантією, на дохідних услівях набувати можна
в „КРАЄВІЙ РОБІТНІ ІНСТРУМЕНТІВ МУЗИЧНИХ“:
Францішек Невчик
у Львові, вул. Городецька 2 Б. Телєфон 25-76.
Поручає рівнож прибори і виконує направи. 852 14-25

СПЕЦІЯЛІСТ ХОРІБ СЕРЦЯ І СУСТАВІВ
(Ревматизм артретизм)
Д-р ФИЛИП ГАЛЬПЕРН
895 переніс ординацію 4—6
НА ВУЛ. СИКСТУСЬКУ Ч. 42.

НА РАТИ: ліжко залізне кухонне **14** зл., сіткове **40** зл., умивалка **5** зл., **ліжко** мосяжне **200** зл., **матераци:** з подушки **30** зл., волосінні **75** зл. **Отоманки** ґобелінові **55** зл., Канапки ґобелінові **55** зл., як також приймає перерібки **ФАБРИКА**
ЗАКС, ЛЬВІВ, ЛІНДОГО 6, ТЕЛ. 79-99.
868 10—25

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає найновіші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
855 12-?

ПЕНСІОНАТИ. ВЕСІЛЬНІ ВИПРАВИ.

КОВДРИ	вовняні від	зл. 20
	з пуху від	зл. 130
МАТЕРАЦИ	з морської трави від	зл. 32
	з волосіння від	зл. 75
ПОДУШКИ	від	зл. 18
ПІРЯ	на вагу	зл. 10 — 12 — 15 — 18
ВСИПИ	на подушки	зл. 3 — 5 — 7

ДИВАНИ. ХІДНИКИ. Перероблює і покриває ковдри й матераци в однім дні знана
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
В. Іжицького
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА, 3.
Пенсіонатам ціни фабричні.
Цінники даром. 905 3—15

Одинока українська реставрація і покій до снідань під фірмою
„ҐОВЕРЛЯ“
У ЛЬВОВІ,
вул. Руська, ч. 16, Телєфон ч. 75-92,
поручає снідання, обіди і вечері по знижених цінах, пиво пільзненське, живецьке, також вина, медий лікери. 917 2—5

МАРІЯН КАВКА і АЛЬБЕРТ ШКОВРОН
ЛЬВІВ, вул. КОПЕРНИКА ч. 3. Телєфон ч. 26-72.
Торговля товарів кольоніяльних, овочів полудневих, делікатесів вин, французьких коняків, лікерів, горілок і т. д.
також Реставрація і кімнати до снідань
знамениті обіди „тепи“, як також дуже смачні дання „ala carte“. Першорядні напої. Добірний буфет **Ціни приступні.**
Льокаль отворений до год. 3-тої в ночі.
ВЕЧЕРОМ САЛЬОНОВА МУЗИКА Замовлення з провінції полагоджується в'дворотно. 914 2—4

Одинока найліпша й своєрідна паста до взуття
„ЕЛЄҐАНТ“ КОНСЕРВУЄ ШКІРУ
Жадайте лише сю пасту. — Адреса: Львів, Кордецького 51.
838 **Телєфон ч. 60-04.** 17 -?

Видає й редаґує Комітет У. К. О. Відвічальний редактор Роман Гайдук. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.